The University of Jordan
THE LIBRARY

מעריב
יום ו'
ה' חשון תשל"ז
29.10.76
גליון 9826
שנה כ"ט
2.15 ל"י
המייסד והעורך הראשון ד"ר ע. קרליבך ז"ל
העתון הנפוץ ביותר במדינה • MAARIV

נכשל נסיון למנוע השבתת ביה"ח בב"ש ✱ הרופאים מפגינים בבירה

מסרבים לקבל טענת שר הבריאות כי לא ידע — בעת שנשא דבריו בכנסת — שהוא מגלה לראשונה שמו של הרופא המעורב בפרשת מותה של אסתר רווח ✱ תובעים שהשר תנצל

ושינגטון מודאגת מחזרת המחבלים ל„פתחלנד" באישורם של הסורים

ישראל הבהירה לארצות הברית, כי לא תתיר פעולות של המחבלים נגדה מתחום דרום לבנון

מאת עידו דיסנצ'יק, סופר „מעריב" בוושינגטון

ישראל חזרה והבהירה את עמדתה באוזני ארצות הברית, שלפיה לא תרשה לאש"ף לפעול נגדה מבסיסים שבדרום לבנון. אזהרה זו הושמעה פעמיים בימים האחרונים.

2 מכוניות פיאט
FIAT 128 FIAT 127
ומאות פרסים יקרי ערך למשתתפים בחידון הסמלים של מעריב
ראה עמוד 60

מנהיגים נוצריים יצאו לדמשק לברר כוונות סוריה בעניין אש"ף

שש מהתלקחות קרב בין מחבלים ונוצרים על השליטה במארג' עיון

מאת עודד גרנות, סופר „מעריב" לענינים ערביים

מימין: עדה שניידר, תושבת נתניה, מחבקת בהתרגשות את בתה הפעוטה — שנחטפה קודם לכן מביתה ... למעלה: כלאפו דוואן, רוכל בשוק בנתניה, שגילה את התינוקת והביא להחזרתה לאמה. ראה כתבה בעמוד 4.

(צילומים: שמואל רחמני)

מכלית שהובילה נשק מלוב ללבנון פוצצה על־ידי קברניטה במצרים

הקברניט סירב לבקש עזרה, כאשר עלתה המכלית על שרטון ליד אלכסנדריה ✱ פתח באש לעבר ספינת־חוף מצרית שבאה להציע עזרה

מליונים רבים של אמריקנים רואים את מר מרוו גריפין חמש פעמים בשבוע בטלוויזיה ... אתמול הגיע מר גריפין לישראל ... בצילום: מרוו גריפין בנמל התעופה בן־גוריון, אתמול.

(צילום: שמואל רחמני, „24 פלוס")

מבצע ת"א צבויה על אלופות

צעיר צ'כי חטף מטוס ואילצו לנחות במינכן

צעיר בן 26, חמוש ברובה ... תת־מיקלע ...

ברגע האחרון

שר־טוב מביע צער

מוכתרים מוסלמים: לא נשתף פעולה עם המחבלים

יעקב ארז, מופוד הצבאי של „מעריב", מוסר:

בראיון השבוע ל„מעריב"

...ניד גפני: הממשלה החמיצה הזדמנות להשיג עיסקת חבילה

מאת ד. גולן

סניפי בל"ל סגורים היום בשל סיכסוך עובדים — הנהלה

שביתת העובדים לא אושרה ע"י ההסתדרות ונוגדת צו של בית הדין לעבודה שהוצא אתמול

מאת שאול אבירון

תחזית מזג האוויר

3 דברים שאין דומה להם בישראל
1. ב„לוח 8 — לוח מעריב"
אתה מגיע ליותר קוראי עתונים עבריים.
2. ב„לוח 8 — לוח מעריב"
אתה מגיע נוסף לכך לרבבות עולים חדשים, גם ותיקים — שאין להגיע אליהם בדרך אחרת!
3. ב„לוח 8 — לוח מעריב"
אתה משלם מחיר סביר בעד תפוצה שאין דומה לה.
אין בישראל שום עיתון פרסום דומה.
לוח 8 לוח מעריב
ראה עמודים: 7, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58

בהריון? מידע מעניין עבורך חינם! ת.ד. 9118 ת"א

יש לנו תשובה
דירות גינדי
ראה מוסף ימים ולילות

יריד אומנות
באוניברסיטת בר־אילן
תאריכים 14—21/11
טלפונים: 743217 752658
בשעות העבודה

הכל פרט לתינוק
עונג לתינוק
אלנבי 96 טל. 620207
חיסול המלאי במחירים מיוחדים

מי מפחד ממדיטציה?
האדם בגלי צה"ל
בשבת (30.10.76) בשעה 18.05

Black & Decker 7004
עכשיו 198.- ל"י
במקום 250.- ל"י
בלאק אנד דקר
רח' פלורנטין 5 ת"א טל. 830313

האדם היום בגלי צה"ל
בשעה 6.00 בערב
לתכניתו הרפואית של שלמה פרץ
„אני חולת סרטן",
שתשודר לקראת מבצע „הקש בדלת"

כספת
בביתך, בנויה בקיר, עם מנעול מפתחות ו/או מספרים
אחריות לכל החיים
סחירות מובטחת
„ס י י ף"
ת"א שלמה המלך 43 טלפון 03-230598
ירושלים: 02-811267
חיפה: 04-726572

טופס הדירוג של מצעד הפזמונים העבריים
בגלי צה"ל
היום בעמוד 11

... הזוקנים
הרשימה השלישית ... בפרס השבועי בסך 500 לירות ... הכתובה של מעריב
היום בעמוד 33

מבצע דירות קלרין
לפי דרישת הקהל
משרדנו בראשון לציון
יהיה פתוח גם
במוצאי שבת
בין השעות 18.30—20.30

ציפויי האורן
ת"א, המלך ג'ורג' 84, בת־ים, ירושלים 26
ציפויי קירות ותקרות בעץ אורן
150 ל"י למ"ר כולל צבע PRIMER
טל. 03-280747

לבית אבות
מתקבלים הורים
באווירה ביתית
ותחת השגחה רפואית
טלפונים: 740254, 733291

מצלמות OLYMPUS KONIKA
שרות ומכירה
אלנבי 62 קומה ב'
614805

מכתב من الاهل

שמעון פרס: צפויים לחצים על ישראל

שר הבטחון, שמעון פרס, הוסיף, כי בעקר בספר שבו־עית, אך חודשים, היקלע ישראל כנראה ללחצים של ... ביטחון צבאי ומיקוח פוליטי.

השר הופיע אמש בכנס אר־צי של פעילי „חוג בן־גוריון" במפלגת העבודה, שהתקיים ב„בית ארלוזורוב" בת"א. בכנס השתתפו כ־1000 איש, והוא הוקדש לבעיית ההתיישבות וב־טחון.

מר פרס ציין, כי מדינות ע־רב כנסות שוב להתאחד, וב־עיקר מדובר במצרים וסוריה, כאשר סעודיה תומכת בשתיהן. הסעודים נתנו למצרים 3—4 מיליארד דולר, ולסוריה — כ־מחצית מסכום זה. כל העולם הערבי מוסיף להתחמש.

השר הוסיף, שאחרי הבחי־רות בארה"ב ייכנס למצב של מו"מ מדיני, כאשר מה שיוצע לישראל הוא פחות או יותר ידוע, אך טרם ידוע מה בתי־בע ממנה: מה שמוצע איננו שלום מלא, אלא גמר מצב הלחימה, ואילו התביעות מיש־ראל, הן מסובכות יותר. מכל מקום, הטעים, יהיה ויכוח ח־ריף מאוד בנושא יהודה ושומ־רון, ודרישות לויתור על חל־קים משטחים אלה תמורת ג־מר מצב המלחמה, שאינו ש־לום.

„ביסוס השריון ביצלו את מלחמת קדש בשבילו לציין ה־תפקיד החשוב של הכוח המ־שוריין בקרב היבשה. ובצדק ... אחר ... כך. גם אנחנו, בקרבות ... שהו ... השוא ... על ה־שריון. ואילו בשני הצדדים ה־מרכזיים והכריעו במערכה ב־את השריון". דברים אלה אמר אתמול הרמטכ"ל, רב־אלוף מרדכי גור, במסגרת סיום של שבעת צנחנים, בתום תרגיל

מר שמעון פרס, בראיון בל־עדי שהעניק לעיתון „ג'איויש כרוניקל".

מר פרס דחה את הגירסה, כי הרוסים בצמצמים את אס־פקת הנשק שלהם לסורים בי־של חוסר שביעות רצונם מ־מדיניות סוריה בלבנון.

„ברית המועצות", אמר מר פרס, „מעבירה את נשקה הי־משוכלל ביותר ללוב, סוריה ועיראק. הרוסים מעבירים ל־מדינות אלה מטוסים חדישים ביותר לרבות „מיג 23", טנקים מסוג „טי־62", טילי „פרוג" ד' מספר טילי „סאם" משוכללים".

„היהודה לכוונה בשלוה ל־רוסיה של בנות לעבור ... אימונים. באותה עת הובאו פאקיסטאנים ללוב על מנת לשאת פעולה עם הרוסים ב־הקמת שדות תעופה, בסיס־טילים ותחנות מכ"ם. מר פרס הבהיר כי הודעתו מחדש של צבא לוב נעשה בקנה מידה נרחב ומעורבים בו מיליארדים של דולארים.

גם העיראקים זוכים באספ־קת נשק רוסי בקנה מידה נרחב, לדבריו מר פרס.

הוצבתי, אשר התגו פרק אר־כונים במושך של ההצבעה.

הרמטכ"ל הוסיף ואמר, כי זכה המשוריין הלך והתעצם במלחמת ששת הימים, ההת־שה ויום הכיפורים, מילא תפ־קיד מרכזי ומוביל. ביום ביי־סות השריון גשלח מכאן ברי־כה לכל אנשי השריון, סדיר ומילואים, חיילים ומפקדים.

„בריה"מ ופקיסטן משקמות צבא לוב"

מאת י. פינקלשטיין
סופר „מעריב" בלונדון

הפאקיסטאנים משתפים פעולה עם הרוסים על מנת לעזור בשיקום כוחות הצבא הלובים, מסר שר הבטחון,

כנס ערבי־אירופי נערך בשוויץ בנושאי כלכלה

מאת שרי הבר,
סופרת „מעריב" בהינוה

בעיר מונטרו בשוויץ נערך הסימפוזיון הראשון ה־ערבי־אירופי על שיתוף פ־עולה כלכלי.

בפגישה השתתפו כ־1600 איש, מנהלי מפעלים ערביים ואירופיים. הפגישה נועדה ל־הקל על המגעים בין ארצות אירופה והתעשייניות לבין אר־צות ערב, העשירות בארצות מבצעים, אך אינן מפותחות. על סדר היום עמדו הנוש־אים הבאים: ותחוקה המש־פטית בענין המסחר במדינות המפרץ, המתקת המים, האפש־רויות להסבת שיתוף הפעולה הכלכלי האירופי־ערבי בתחום המיסוי.

המשתתפים בדקו את הנוש־אים הבאים: מתן ערבויות ל־משקיעים בארצות ערב והקמת קרן בינלאומית שתערוב להפ־סדים כספיים.

תצלום של דיניץ עם קארטר
פורסם בחוברת בחירות דמוקרטית

מאת עידו דיסנצ'יק
סופר „מעריב" בוושינגטון

המגעים של שגריר ישראל ב־ארה"ב, שמחה דיניץ, ושל המו־עמד הדמוקרטי לנשיאות ארה"ב, ג'ימי קארטר, נחשפה על עמוד ה־שער של חוברת שהופצה להושבי ... במנהטן ... „קווינס" ...

החוברת הולקה באיזור שהיהודים הם חלק ניכר מאוכלוסייתו. התמונה צולמה בשנת 1973, ובה נראה דיניץ בהעניקו לקארטר את פרס אלינור רוזוולט. באותו זמן היה קארטר מושל ג'ורג'יה.

בבהלי מסע הבחירות שלו בחוד בתמונה לצמוד השער של חוברת בחי־רות, במאמץ ברור למשוך קולות היהודים. בחוברת עצמה מפורסים את כל עמדותיו של קארטר בעניינים שיש להם קשר עם יהודים וישראל. „לא נועצו בשגריר דיניץ או בישר־ראלי אחר, לפני פירסום התמונה, מקיד ישראלי אמר, כי זוהי הונ־חה נוספת לתוכנתה של גולדה מאיר: היא סירבה להצטלם עם קארטר, כאר שר ביקר אצלה, בעת ביקורו האחרון בארה"ב.

ההוברת מצליחה: „התחייבותו של ג'ימי קארטר לישראל היא ברורה ובלתי־מעורערת. ההבטחה התבלא־... החוברת החודה על הבטחה לספק לישראל כל סיוע כלכלי וצבאי הנד־רש בכדי להגן עליה.

היא קובעת שוב את עמדותיו של קארטר, כי יש להשיב על אמברגו נפט באמברגו על שירותים ומוצרים אמריקניים למדינות ערב, ואת התנגדותו להקיפה לחרם הערבי.

כן תוקפת החוברת על עמדותיו של קארטר בשאלה יהודי בריה"מ, והמדור בהוצאה התיכון, בהירתו בדיוק יש־ראלי וולטר מונדייל כמועמד שלו לכהונת סגן נשיא. רק לקראת סופה נדונות השקפותיו בענייני פנים.

בחוברת נזכר כל בה שיכול להיות ... „מתאי" ממשלו של פורד בשאר לה ישראל, הערבים והמזרח התיכון. היא מסבכת כך: „ממשל פורד לא קיים את הבטחות אמריקה לישראל — אך לא הפר את הבטחתו למדי־נות ערב, המאייכות להחריבה. מימ־של פורד הבהיר כהר לדעתו האינ־טרס האמריקני במזרח התיכון: נפט". והכאן בצוטט ג'ימי קארטר: „כתוב, כי הנם היהודי יזכה בנקום מ... על האדמה שנתן להם אלוהים... ה־הבטחה ניתנה, בשיאה הבא של אב־ריקה הדיב לקיימה".

איש עסקים יהודי עשוי לנצח ברוד־איילנד

אחת ההתמודדויות המעניינות ביותר על מקום בסנאט נערכת במדינת רוד־איילנד.

איש עסקים יהודי, שמעולם לא כיהן במשרה ציבורית, עשוי להביס את מושלה לשעבר של המדינה, שהיה שר הצי במימשל ניקסון.

על ריצ'רד לורבר, סוכן של חברת „קאדילאק", בן 51, לא היו אומרים כי יגבר על ה„סופרסטאר" של הפו־ליטיקה ברוד־איילנד, ג'ון ציפי. אולם משקיפים פוליטיים אומרים כיום, כי המאבק יהיה כה צמוד, שקשה לדעת מי מוביל.

לורבר עושה את הבלתי מקובל: הדימוקרטי של המדינה, בהיכנסו ל־עלב. הבחירות המוקדמות נגד רצונו של המנגנון, כמוש היוקרתי. הוא הבים כמונה מועמדים. אחד מהם הוא מושלה של המדינה ... פליפ נואל. לורבר ניצח ביתרון של באה קלוה.

הוא מנהל מערכה תוקפנית ביותר, והצליח להכביס לעבודה ... את ציפי, שזכה של גקלה במינוי ה־ר־פובליקני.

לורבר עושה את הבלתי מקובל. הוא משתתף, לכשל, באסיפות של ציפי נרשם רשימות — ואחר כך תוקף אותו באסיפותיו. לורבר כא־שים את ציפי, כי בהיותו כשר הצי אצל ניקסון, היה מעורב בתיכנון שגרם את סגירתם של שלושה בסיסי צי ברוד־איילנד, וביטולם של אלפי מקומות עבודה.

לורבר מאשים כי ציפי סוכל לאינ־טרסים של אנשי עסקים ומזניח את האזרחים. לדבריו, חשוב יותר להש־קיע באזרחים, באמצעות תכניות סוציאליות, כאשר למכור עסקים הד־שים לרוד־איילנד.

ציפי הוא יאנקי אריסטוקרט, ש־משפחתו בלטה בעולם העסקים של רוד־איילנד, זה דורות. הוא שימש כמושל שלוש תקופות — משנת 1962 עד 1968. אז מינהו ניקסון לשר הצי, ובתפקיד זה שימש עד 1972, כש־עזבו כדי לרוץ לסנאט.

הוא הפסיד אז לסנטור הדימוקר־טי קלייבורן פל — אשר נסתייע בג'ק קנדי. אחר כך פתח משרד עורכי־דין, והמתין לסיכוי נוסף. וזה נוצר בשנת 1976, עם פרישתו של ג'ון פאסטור מהסנאט.

בבסיון להפים את האשמה שהיה מעורב בסגירת הבסיסים, הדיע צ'פי הדעה משר הבטחון, אליוט ריצ'רד־סון, כי הורה על סגירת הבסיסים כשהיה שר ההגנה. ריצ'רדסון אישר כי צ'פי לא היה מעורב בכך בשום צורה. הודעה זוכה מכר, לבקשת צ'פי, אדמיראל אלמו זומוואלט, ש־עתה הוא מועמד דימוקרטי לסנאט בווירג'יניה.

ההבדל בין שני המתמודדים איננו רק בסיגנון. צ'פי הוא בוגר מיכל־לות הרווארד וייל. לורבר, בנם של מהגרים יהודיים, למד בכמה קור־סים בקולג' בעשותו את דרכו למע־לה. הוא החל כמוכר מכוניות, ד־המשיך כסוכן לדגמים שונים של מכוניות חברה „ג'נראל מוטורס".

לורבר אמר לעתונאים: „אנחנו סוכנות קטנה — רק אני ושלושה עובדים במפעלים בבירה, כל השאר חייבים לעסוק בכבישות עצמן, ולהי־בוא רווחים. בעלי סוכנויות אחרות היו כוסים את אוגיהם לראות כ־יצד אני עושה זאת".

לורבר מדגיש לעתים קרובות את רקעו העברי, ובאשים את ציפי כי קיבל תרומות מאנשים הקשורים בהודים עם תעשיית ההגנה, „ומסחרי נטות אחרים". הוא ההפתת חיש־קל לבוחר מבציין, כמו שאין לו שום ותק בפוליטיקה.

לורבר הצהיר כי הוגו מסתכם ב־698,171 דולארים, ואמר כי הוציא 450 אלף דולאר להבחירות המוקדמות — חלק ניכר בא מכיסו שלו. לורבר הוא אחד מחמשה היהודים המתמו־דדים על מושב בסנאט. עתה יש־לו סיכוי בגרל לגרום מהפך שאיש לא האמין כי יקרה.

אשת סאדאת בעד פורד

ג'יהאן סאדאת, רעייתו של נשיא מצרים, הביעה אתמול במוצאי תקווה שג'ראלד פורד ייבחר לנשיא ארה"ב. היא תאר־רה את ד"ר קיסינג'ר כאדם „הגון, אינטליגנטי וחביב־לב".

במסיבת עיתונאים במועדון ה־עיתונות בבקיו אמרה אשת של סאדאת:

„אם הנשיא פורד אנו כבר מכי־רים היטב, ואנו ידידים. אם ייבחר קארטר, פירוש הדבר שנצטרך להתחיל הכל מחדש, ואילו פורד מכיר היטב את בעיית המזרח התיכון. הבבר החל לפתור אותו, והרי אנו מחכים לפתור את ה־בעיה. (רויטר)

מפגינים מחופשים לאסירי מחנות קידמו פני פונומארב בלונדון

מאת י. פינקלשטיין
סופר „מעריב" בלונדון

הסר הגיעה הגיע ... מניה ... אתמול, כאשר הבר ... ביקורו של בוריס פונומא־רב, מזכיר המפלגה הקו־מוניסטית הסובייטית, בראש משלחת סובייטית, הביקור בא בעקבות הזמנה מפלגת הלייבור הבריטית.

אחד האנשים שבא להקביל פניו של פונומארב היה חבר הפארלמנט השמאלני, איאן מיקארדו, יהודי, שאמר, כי אינו רואה שום לתקוף את הביקור שהוא ביקור גומלין לביקור שערכה משלחת בריטית, שעם חבריה נמנה הוא עצמו, במוסקווה. הוא הוסיף: „אני יהודי וציוני. שיחותי עם הסובייטים היו דרך מי־עילה ביותר להביע את עמדתי כלפי יחסם של הסובייטים להודים הבבקשים לעזוב את בריה"מ".

בשעה שהגיע פונומארב ל־ביקור בבית האיגודים המק־צועיים בלונדון, ערכה חרות הצגה בה מרשימה. עד כי אפילו אחד המפגינים חשב שהיא ממשית. ארבעה יהודים הסיים בלבוש אופייני לחוקף במוסקווה, ניצבו מחוץ לבניין, כשקרבה אליו משאית גדולה, ממנה קפצו אנשים שנראו כחיילים רוסים. הם תקפו את היהודים והרוו אותם בכוח למשאית.

לפבאית, אחת המפגינות, ש־סברה כי הדבר מתרחש באמת פרצה אל ה„חיילים" היכתה אותם בצגפופיה וצעקה: „דב־רים אלה לא עושים באנג־ליה". ובמהלך ההוצגה עב־רה המשטרה אחד מחברי חרות, והיא ... בבית המש־פט היום.

הצירים הסובייטים אמרו, כי „סייל לרציחתם של מיליוני יהודים", כי עתה הוא מתכנן את ביטול הירתם של היהו־דים. יונתן צירציל, בנה של הבדובה הבריטי, הצטרף למחאה ... של הביקור.

צירי הלייבור התחייבו כה־סגרה, אפילו גרוויל ג'אנר, חבר פרלמנט יהודי, ש־... הלהבים לבעד יהודי בריה"מ, כבתגנד ביקור פונומארב ... כי היה אפשר להקים ... שלא ... אך ... יכגר את ... לעם ה־יהודי.

פונומארב, ... הבעת של הפלוגה הסובי־ית ...

בקבוצה ... סבה אחרת ... היתה בין ... ביותר. ... בבל מקום ... הקבוצה היהודיות, ... אחת של ... שה ... בבתבות, ... באם ... לאם שהחהקצ לסטאלין.

בפארלמנט הבריטי אירעה תקרית, כשחבר שמרני ניסה לבלק את פונומארב מוציע האורחים, ... להצבעה ונכשל. רק 80 חברי פארלמנט הצביעו בעד ... ... היו ... דברים כת־רים בין ראש הממשלה, ג'יימס קאלאהאן, לבין מנהיגת האו־פוזיציה, מרגרט טאצ'ר, ... ראש הממשלה ... דיפלומטי, ...

השמטה

בכתבה „בגוד של בקיפודי ... בבריכי ... המשיך המשתדלים בישראל באיה"ב ... אתמול ... שהרגש ... אך ... של ה... ה... ... כדלהלן:

מנהיגי האופוזיציה למוכיר הם: אלי הניק, ... ר' שלמה ג'ילר. הם ... שיב חלק ממכבי האיגוד בבי־ניבה בן הכנודה. לדבריהם כוכיחים ... הלך כי ... איגוד קיבל דמי עזלה בעת ... לקצח ... יהודיים ... להתפשה בולדת. האופוזיציה הגיבה ... כל ה... לפעישה, ... שב־ ... ישראל בארה"ב ... ב... לה.

אך הבצגים ... כי אי־ ... הסטודנטים הוא ארגון ... ... שפעילותו ... שית בארה"ב אין לישראל שום זכות להתערב וגם אין תוכנה לעשות כן.

תגובת בקאליקר

בתגובה על האשמות נגדו אמר ... בקאליקר: „כל ה־האשמות ... בבמה אנשים ... להפגש את ... לשרת את ... ... תקף ... ישנו ... 1978, צד ב־1974 ... ... את ההגרה ... ... את התאי ... של ... פ־ קידים ... המקבלים ... בין ... 3700 דר לאר. ... ... 17 אלף דולארים".

באווירה מתוחה נפתחה בז'נווה ועידת רודזיה

ועידת רודזיה שנועדה ליצור מסגרת להעברת הש־לטון לידי הרוב השחור, נפתחה אתמול בז'נווה ב־אווירה קשה ומתוחה. אחרי הבדוהי ... של הגע האחרון ... ה... רק ... ראש הברי־טי, השגריר. ... — ד־בארביצ, ... פתיחה, כאשר כל יתר המשתתפים עוסקים ב„קרב מבטים" נוקשה.

על אף ההודעה, שכל ה־ צדדים ישבו באולם אחד, היה ברור לכל, שיש כאן ... של מחנות יריבים. היריבות בין הפלגים השחורים מכאן, והיריבות בין הלבנים מאידך גיסא, השנאה היוקדת שבין הפלגים השחורים לבין כש־לתוך של איאן סמית הלבן.

למרות ... קדשות, כאילו אין בדעתם לנהל מו"מ עם סבית, בהו המנהיגים ה־שחורים, לאחר שהגבכה להם, כי לא יצטרכו לשבה ליד שולחן אחד עם הלבנים ב־רודזיה.

שרי רובר, סופרת „מעריב" בג'נווה מוסרת:

430 כתבים זרים הגיעו ל־ארמון האומות בז'נווה, כדי לסקר את הוועידה, הנערכת באותו אולם עצמו שבו הת־נהלה ועידת השלום במזרח התיכון. לצרות הפעילות ה־קדחתנית בארמון וסביבתו, ... כשלוחות השונות, הכבשרנות לאפשר את ... באולם הדיונים, בשלב מסיים ... העתונאים כלואים במשך ... היום באותם צדדים.

מעריב

העורך: שלום רוזנפלד
המו"ל: תוצאת מודיעין בע"מ
בית דפוס „מעריב" בע"מ

תל־אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: בית „מעריב", רח' קרליבך 2 (מיקוד: 61200) ת.ד. 20010 טל. 287211. סניף ראשי לקבלת מודעות בתל־אביב: שדרות רוטשילד 53 (מיקוד: 65123), טלפון 290994.
ירושלים: המערכת: רחוב הלל 14 (מיקוד: 94581), טל. 221151.
הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טל. 231769.
חיפה: רח' הנביאים 29 (מיקוד: 33104), טלפון 666468; 669020.
הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טל. 663254; 660051.

ד"ר אינגו מוסי, השגריר החדש בישראל:
„אוסטריה לא תכוון יוצאי בריה"מ לישראל"

מאת איגנה דוישקין

ממשלת אוסטריה לא תפעיל שום השפעה בתנו־עתם של מהג־רים שיגיעו לאוסטריה. ה־מדיניות המוצהרת של ממשלת וינה, כך אמר אמש שגרירה החדש של אוסטריה בישראל, ד"ר אינגו מוסי, בשיחה עם סו־פר „מעריב", בהגיעו ארצה.

בכך המהיר השגריר והוסיף כי אוסטריה לא תשתף פעולה עם נסיונות כלשהם לשדל יהודים סובייטים לעלות ל־ישראל אחרי הגיעם לוינה. השגריר סבור כי שאלת יהו־די בריה"מ תהיה אחד הנוש־אים החשובים ביותר שידו־נו בין שר החוץ של ישראל, יגאל אלון, לבין שיתו ה־אוסטרים. השר אלון יהיה ב־וינה בתחילת השנה של נו־במבר, ואז יערכו השיחות.

ד"ר אינגו מוסי, בן 41, הסביר כי לאוסטריה אין שום כוונה או רצון להתערב בעני־ייניהם של מהגרים מבריה"מ הבוחרים להגר למדינות אח־רות ולא לישראל. הוא אמר: „הפרשה כולה איננה מעניינה הישיר של אוסטריה. לפלי־טים הבאים לאוסטריה מכל מקום שהוא חייבת להינתן זכות לצאת לכל מקום ש־יבחרו. אוסטריה שואפת אי־פוא להמשיך להיות נאמנה לשני הצדדים — למהגרים ולמדינות מוצאם.

השגריר החדש, שהוא ה־שגריר השישי כאן, נקשרו יחסים דיפלומאטיים בין אוס־טריה לישראל, סבור כי ה־יחסים בין שתי המדינות הם ידידותיים ויש יחסי כבוד הדדי בין שתי המדינות — „אם כי מפעם לפעם מתעור־רת בעיות".

ד"ר אינגו מוסי בא לישר־אל עם רעייתו ושני ילדיו. הוא מתכוון ללמוד עברית, השיעור הראשון יערך היום.

אינגו מוסי

קבוצת גולים ספרדיים אחראית לפיצוץ בצרפת

מאת תמר גולן,
סופרת „מעריב" בפאריס

קבוצה של גולים ספר־דיים נטלה עליה אתמול את האחריות לפיצוץ שהיה ב־מטה האינטרפול במבנה לה, ליד פאריס.

נגרם נזק מועט לאולם הכניסה הראשי לבניין, אך לא נפגעו המתקנים המש־טרה.

ההתפוצצות אירעה אתמול בשעות הבוקר המוקדמות. איש לא נפגע, אך הותה צלצ־לה להיפגע תיקיה ובה אלפי תיקים של פושעים בינלאו־מיים, אילו הוגהה הפצצה ב־מוקד יותר. לבצרכת עתון פא־ריסאי צלצל אתמול אלמוני בטלפון נהודיע כי ארגון של גולים ספרדיים אחראי לפיגוע. האיש אמר כי האינטרפול תומך בממשלת ספרד, הבו־דבאת את כתנגדיה.

ספרי קודש דרוזיים הועברו מלבנון

מאת מאיר הראובני

היחידה הבולינציה המאר־צית, המופקדים את הגדר ליד מטולה, נראים באחרונה כ־שתגיבור חדש מעמד את הדרכותיהם: הם עקרה, ב־איזה ובוהם, שעליה כתובות בערבית הבלים „הנזבה אל קליינה" וצייר באנגלים.

גם על דפנות הנגמ"שים של הנוצרים המסיירים ליד הגבול, נראות באחרונה ה־כתובות הערבית „הכיבה אל ליעור".

הדרוזים בתהליכה הביאו מעבר הגבול במטולה א־יקר: ספרי קודש דתיים עתיקים, שהיו במשמר במרכז הדתי של העדה הדרוזית בלבנון.

במקום נכחו המנהיג הרוחני של הדרוזים בישראל, השייח' אמין טריף, נכבדים ובכירים דרוזיים, מכפרי הגליל הבאו כדי לקבל את ספרי הקודש לשמירה בכפרים הדרוזיים בארץ.

מזכיר אונסק"ו מציע פשרה ביחס לישראל

מאת יהושע ליטור

משלחת מקר של אונסק"ו, לבדיקת מצב החינוך בשטחים המוחזקים, ביקרה את ביקורת המהפכנית בארץ, בגלל בעיית מכניות ארגוניות הכלליות באונסק"ו קטמה.

ישראל הסכימה באחרונה ל־ביקור של משלחת מטעם אונסק"ו בהענה לפניות של מנ־כ"ל אונסק"ו, מבאו. על פי החלטת הוועידה הקודמת של אונסק"ו הוטל על המנכ"ל ל־דווח לארגון הבינלאומי על מצב החינוך בשטחים המוחז־קים.

ישראל ... לכך. כדי שניתן יהיה לסלק מכשולים אפשריים בדרך קבלתה של ישראל כחברה ב„איזור האי־רופי" של אונסק"ו.

המזכיר הכללי של אונסק"ו הציע אתמול לוועידת הארגון בניירובי תכנית פשרה, ש־תשים קץ למצב הנוכחי, בו יש לישראל „מעמד מדינה שניה" בארגון.

באמצעות ... אמר אמור מבו, לצרף 140 המדינות החברות באונסק"ו, כי לכל מדינה, לרבות ישראל שמורה הזכות להשתתף בפעולות ה־אזוריות של אונסק"ו.

לפני שנתיים החליט הוועי־דה אונסק"ו לשלול מישראל את חברותה בגוש האירופי של הארגון. אתמול הציע מ'בו הצעת פשרה, לפיה יצ־ביעו הנציגים האזוריים, ולא המליאה הכללית של אונסק"ו, בשאלה חברות של מדינות שונות. התנחה היא, כי ב־עת אירופה יצביעו בעד לה ישראל כחברה מלאה, ולא תהיה התנגדות על־לכך.

איראן הסגירה לבריה"מ הטייס שערק

איראן הסגירה לבריה"מ, בהעצות את הטייס הס־ימיו שנמלט אליה בה שעבר במטוס קל, כך מסרו אתמול ראדיו מוסקווה.

ג'ון ארליכמן החל לרצות עונש המאסר

ג'ון ארליכמן, עוזרו של ריצ'ארד ניקסון, החל לרצות את עונשו על השתתפותו בפרשת ווטרגייט. הוא נדון 2.5 עד 8 שנות מאסר.

ל. ברנשטיין נפרד מאשתו

המלחין והמנצח הנודע לאונרד ברנשטיין נפרד מאשתו, השחקנית הצ'ילה פליסיה מונטלגרה, אחרי 25 שנות נישואין — אתמול העתון „דיילי ניוז" בניו־יורק.

העתון כותב כי ברנשטיין עזב את דירתו במנהטן להתגורר במקום אחר.

מנהיגים נוצרים

(סוף מעמוד 1)

„פתחלנגה", בהוקף והסכמים שהושגו בוועידת ריאד, וב־ועידת קאהיר ואחר מכהביר־הם. „אבו אל־ריד" אף כצן אתמול, כי ... דגבים מן החזית בגזרה המרכזית של הר־הלבנון, הצעתם אל „צב־דות הדרוזים" בדרום.

„אנו ... שהמצבולים ... לתסוג, כי אין ... ה... הקיבת, ... על ... ... ה... ה... ... בנזרים ... ... של ה... ה... .

בקאהיר נמסר, כי מזכיר הליגה הערבית, מחמוד ריאד, עומד לצאת לסיור במדינות ערב כדי לסלק את המכשולים בי הרכבת „כוח ההרתעה" הערבי.

השבועון הבריטי „ני־וזוויק" כותב בגליונו כי בריה"מ שקלה לפני שבועות את הפסקת הדום בין לשעתם „סובייטי־ערבי" החליטה לנטוש את הר־עיון שנראה לה שהסיכוי בו מזערי.

בנוסף, כי יאסר עראפאת עתיד לצאת לבריה"מ בזמן הקרוב.

כתב הניוזוויק, סופר ..., בביירות, מוסר:

מתחיר צידון נמסר, כי שאיות צמודות פלשתינים הן אתמול ברחובות הצי־דון לאזור ה„פתחלנד" ו־ שהיגים נצים בעמק בקע לבנון, ומחזוק בידי כוחו־בא סוריים.

מקורות פלשתיניים מוסרו, כי ההיתר הסודי חלק מהסכם סודי בין ראש רפאת הבנביא ראפא אל הסכם שהביע עוד לפני הפיסגה הערבית בקאהיר שבוע.

בביירות הביעו אתמול שים פלשתיניים שמחה על הם של המתבלים לאזור „פתחלנד", ולדברי אותו „התקרבות בין סוריה" רים היא התפתחות רבת מעות. פירוש הדבר שהש שוב מוכנים להילחם נגד בם האמיתי — ישראל".

מצרכי מזון לפליטי עיישייה

מאת מאיר הראובני

משלוח של שמונה מוב־ות מצרכי מזון, לרבות חלב וקמח, הועברו אתמול בגבול ה־טוב למנזרים, שנאספו ב־אר"ק על ידי התנועה המא־רגנת בישראל, הועבר את־של הדך במבר הגבול הטו־בה בפטולה להחלוקה לפלי־טי הכפר עיישייה, בצפון לבנון. בכפר זה נעשה טבח באופלוהיה לפני כ־שלושה חודשים.

ראשיגגטון מודאגת

(סוף מעמוד 1)

מבוססים על הערכות יתבררו בסוף כבלתי נכונות.

יהיה מוכן להוות את הוק סל־חמת האזרחים בלבנון, מאר־בינים רוב המוכנים בוושינ־טון, כי סוריה נכונה ללחוץ הערבי בנושא פעילות אש״ף בדרום לבנון.

אם כי ארה״ב מודעת לד־אגתה של ישראל בשל המצב בדרום־לבנון ולהחלטתה שלא להרשות חידוש פעילות חבלנית משם. בהפך הדבר ל־בעייה בוערה רק ב־24 הש־עות האחרונות, שהם של ה־פלשתינים ל„פתחלנד" והקף את הבצים כולה למציאות מאיימת.

רוב המגעים בין ישראל ו־בין דיפלומאטים אמריקניים בוושינגטון נהלו באמצעות ה־טלפון — עד עתה לא היו פ־גישות כלשהן. יתכן שהדברים

עיתונאי גרמני: ראיתי רכב של הפלגנות נכנס לישראל

מאת הנב שגב
סופר „מעריב" בבון

עיתונאי גרמני, שבי ... ... „הגדר הטובה" בגבול הלבנון, דיו אתמול, כי ראה את פאלאנגה, לבנוני ... את הגבול בבוכרם צבאיות הכוס לישראל.

לדברי הכתב, סירב א־הפאלאנגות להשיב שאלותיו ומיהר להמשי לדרכו בתוך שטח ישראל.

הדברים שהדרו אתם בבוהדורת הצהרים של תחנת השידור המערבית גרמנית וו.ד.ר., בכתבה על העזרה הרפואי שמקבלים אזרחי לבנון ישראל.

מטען חומר נפץ התפוצץ בשדה

מטען חומר נפץ ישן, שהיה בשדה, התפוצץ אתמול ב־צהרים וגרם לנזקים ליד בת־כת המים במקום. המשטרה חוקרת נסיבות התקרה. כנראה כי זה היה כליק מימי ההגנה.

בנק לאומי לישראל בע"מ

הודעה

אנו מצטערים להודיע כי ועד העובדים הכריז על הפסקת עבודה בבנק, היום, יום ששי, ה' בחשון תשל"ז, 29 באוקטובר 1976, עקב זאת:

יהיו היום סגורים כל משרדינו וסניפינו בישראל

אם נצליח למנוע את השביתה, תימסר על כך הודעה ברדיו.

אנו מבקשים את סליחת הלקוחות על אי הנוחות.

הנהלת בנק לאומי

הוועד הפועל של ההסתדרות החליט להקים ועדה לבדיקת המצב בקופ"ח

מאת ישעיהו אביעם

בשבעים קולות של חברי המערך בוועד הפועל ההסתדרות, התקבלה אתמול הצעתו של מזכיר ההסתדרות, ירוחם משל, שהסתמכה על החלטת הוועדה המרכזת, להקים ועדה ציבורית לבחינת המיבנה התפעולי והארגוני של קופת-חולים, נוכח ההתרחשויות האחרונות. סיעת „הליכוד" וכמה מסיעות הקטנות הצביעו נגד (22 קול). 15 חברים נמנעו — בתוכם גם סיעת „העובד הדתי" ל"ע.

קודם שנתקבלה החלטה זו נדחו ברוב קולות „המערך" הצעות של סיעות אחרות. סיעת „מוקד" הסירה הצעתה, אשר הובאה בחלקה את הצעת משל.

הצעת סיעת „הליכוד" — שתבעה את התפטרות הנהגת ההסתדרות כולה גם בוועדה המרכזת, בחברת העובדים ובקופת-חולים, נדחתה גם היא.

הוויכוחות בישיבת הוועד הפועל היתה אתמול כמעט מלאה. על אף החששות התנהלה הישיבה המבושכת בשקט יחסי, ובמעט בלי הפרעות — חוץ מקריאות ביניים בתחילת, שעה שהיו"ר ירום ארידור מ„הליכוד" תקף קשות את „המערך", על כך קרא לעבר: „ומה עם קרן תל-חי ד'". הוא לא נשאר חייב, וטען כי כאשר „חרות" הוציאה עתון זה עלה מיליונים, ו„נכנסנו לחובות כבדים. אבל עתון „דבר", שהוא כלי-כלי של מפלגת העבודה, ממומן עד היום הזה על-ידי כלל חברי ההסתדרות".

את הדיון פתח בקצרה ירוחם משל, ואמר כי הדיון כואב נוכח מה שמתרחש. „הוא חייב להיות נוקב, אבל גם הוגן".

יושבת-ראש המחלקה לעזרה הדדית, נאוה ארד, אמרה כי ההסתדרות עוברת עתה שבועות קשים, אבל גם עושת את חשבון הנפש. „יהיה הבדל בינינו לבין חלק מהאופוזיציה על צורת הניתוח שצריך לערוך בקופת-חולים".

יו"ר סיעת „הליכוד" ירום ארידור אמר כי המערך אינו יכול לטעון שמפריעים לו בביצוע, משום שבכל המוסדות העליונים אנשיו נמצאים בראש — החל ממזכיר ההסתדרות ויו"ר חברת העובדים, וכלה בקונצרנים הגדולים, בקופת-חולים ב„הפועל", ועוד. הוא טען שקופת חולים עסקה בעיסקות אפלות של קרקעות וזה אשר עניין את ראשיה. „לכן אינכם רוצים גם בחוק בריאות ממלכתי".

הוא אמר ש„הליכוד" תובע חקירה וביקורת בכל התיקה, ושינוי יסודי בכל קרבה המוסדות של קופת-חולים.

חבר הוועדה המרכזת יעקב (קובה) ויין, מראשי מפים

(סוף בעמ' 8)

משכורות חברי „אגד" הועלו החודש ב־650 ל"י

מאת אלכס דורון

משכורות חברי „אגד" הועלו החודש ב-650 לירות, והגיעה משכורת כוללת של חבר בקואופרטיב היא 4,750 ל"י.

בהודעה של מזכירות „אגד" שאישרה את ההעלאה, נאמר כי היא כוללת גם את תוספת היוקר המשתלמת לכל העובדים, וכן „מיצוי כסויים על עיוות השכר של חברי האגודה בעבר".

יחד עם העלאת המשכורות הוחלט גם על העלאת מחיר שעת עבודה ל-22.60 ל"י, ומחיר שעת עבודה נוספת רגילה (125 אחוז) — 28.25 לירות; שעת עבודה בשבת 50.85 ל"י.

נודע כי חברי „אגד" העובדים גם שעות נוספות ושבתות, יכולים להגיע למשכורת של כשבעת אלפים ל"י ברוטו.

צעד הסדר מיוחד שנעשה עתה ב„אגד": במשכורות האחרונה נעשה ניכוי מצומצם יותר בתשלומים למס הכנסה — כך שהשכר נטו עלה בשיעור ממוצע של 500 עד 600 לירות. חברים בקואופרטיב שתמהו על פשר הדבר, קיבלו הסבר, כי מדובר בעשית התחשבנות עם מס הכנסה באורח שנתי.

ביום ב', בשבוע הבא, 1 בנובמבר, מתקיימות בקואופרטיב „אגד" בחירות כלליות לאסיפת המורשים, שהיא מועצת הקואופרטיב. גוף זה בוחר מתוכו בשלב מאוחר יותר, את ההנהלה המרכזית. שתי סיעות מתמודדות ביניהן על השליטה בקואופרטיב. לבחירות ביום ב' משמעות מיוחדת, כיוון שישפיע על הסיבוב השני, שבו ייבחרו שאר בעלי התפקידים במוסדות השונים ב„אגד", הכוללים ועדת פיקוח, בית משפט פנימי ועוד.

...מפלגה הליבראלית מגנים התארגנות הכוח החדש

מאת אברהם תירוש

פרסום ב„מעריב", על התארגנות כוח חדש במפלגה הליבראלית, בראשות ... עיריית רמת-גן, ד"ר ... אל פלד, וראש עיריית ... אביב, שלמה להט, גרם ... הודעה ניגוד ... במפלגה הליבראלית...

...שא הועלה אתמול גם ב... הנהלת המפלגה. יושב... ההנהלה, חבר-הכנסת ... ארליך, אמר בה, כי ... על שאלת אחד החב... כי חברי המפלגה יכו... אומנם להתכנס ולהחליט דעות, ואין איסור על כך — אך התארגנויות בשנת בחירות אינן רצויות, והן מזיקות, והוא מקווה שלא יהיו.

כמה מהמוזמנים, כגון יו"ר מרכז המפלגה וגזבר הסוכנות, אריה דולצ'ין, חבר-הכנסת אברהם כץ, כבר הודיעו שלא ישתתפו בפגישה שיזמו פלד ולהט ליום ד' הקרוב. עתה, ספק אם הפגישה תתקיים בכלל.

כמה מחברי הנהלת המפלגה גינו את נסיון ההתארגנות של הכוח החדש, בעיקר בשנת בחירות. חריף במיוחד היה יצחק דייס מירושלים. הוא אמר, כי „ראשי עיריות, שנבחרו בכוח המפלגה ומתקציבה, הועלו מלא-כלום לערסה, ובהגיעם לראשות העירייה הם מבקשים להכתיב למפלגה את דרכה".

לפגישה שיזמו פלד ולהט הוזמנו בעיקר „יונים" מראשי המפלגה וכן כאלה שיש להם הסתייגויות „מהשתלטותה של חרות על הליכוד".

חבר-הכנסת יצחק מודעי, שהוא מראשי ה„ניצים" במפלגה הליברלית, אמר אמש, כי ועידת המפלגה החליטה על מצע ליבראלי-לאומי, ולא „יוני".

הוא אמר, כי התארגנות גוש האורות, שהוא אחד מראשיו, היא רק על בסיס אירגוני, ולא רעיוני. לעומת זאת, נסיון ההתארגנות החדש בא כדי ליצור, לדבריו, „בסיס יוני ובדלני בליכוד — ואותם חברים ניסו זאת כבר בעבר".

אחת הסיבות היא, כי ההתארגנות החדשה באה כמשקל נגד להתארגנויות אחרות במפלגה הליבראלית, כגון גוש האורות, בראשות חבר-הכנסת יצחק מודעי ופסח גרופר, ושל קבוצה נוספת, שבמרכזה סגני תל-אביב, ובראשה יושב-ראש מזכירות המפלגה, יצחק ברמן. לקבוצה זו קשורים עם גוש האורות וגם עם סניפים אחרים.

חתם הסכם קיבוצי עם האחיות

...ם קיבוצי בין המע... נציבות שירות ה... משרד הבריאות, ... קופת חולים, ... המקומי ... ות הגדולות, לבין אר... אחיות, נחתם אתמול ... אביב, באחריות ... כך כמבר דובר ... ות הבריאות.

...ם בא לחבש את ההחלטות שנתקבלו בזכרון הדברים מיום 23.9.76, שלפיו הוקמו ועדות משנה לבחינה ולביצוע של סעיפים שונים, כגון תיפקוד והגדרת מחלקות ויחידות בבתי החולים, שבהן תקבלנה אחיות העובדות במשרה שלמה תמריץ, אם תתחייבנה לעבוד שנים מספר במקצוען.

פותחה שיטה לבדיקת א.ק.ג. באלחוט — בדרך לביה"ח

מאת מנחם שמואל

הדגמה של מערכת טלמטרית להעברת אותות אק"ג לאיבחון התקפי-לב באמצעות מכשיר-קשר נייד ממקום הימצאו של החולה בביתו, או באמבולנס — לבית-החולים

(צילום: שמואל רחמני, „24 פלוס")

עשרות מעילים של „מגן דוד אדום" ונהגי אמבולנסים נכחו אתמול אחר ההדגמה של מערכת טלמטרית להעברת אותות א.ק.ג. לאיבחון התקפי לב, באמצעות מכשיר קשר נייד מבוא „הנדי-טוקי" שמשקלו 700 גרם, ממקום הימצאו של החולה בביתו, או באמבולנס, לבית החולים.

המכשיר יועד לאפשר לצוות העזרה הראשונה המגיע באמבולנס לשדר לרופאי היחידה לטיפול נמרץ בבית החולים אותות א.ק.ג. מדוייקים על מצב ליבו של החולה ולקבל בחזרה תוך כדי נסיעה — ואפילו לפני תחילת הנסיעה — מהרופא המומחה המפענח את האותות בבית חולים הוראות מפורטות כיצד לטפל בחולה בדרך, ובכך לחסוך זמן יקר, שבמקרים רבים הוא גורלי.

המערכת הטלמטרית כוללת, נוסף על מכשיר היד, גם תחנת מימסר הנמצאת באמבולנס. היא מגבירה את האותות ומאפשרת לשדר אותם לטווח יותר רחוק. בבית החולים, מצויה החוליה המשלימה, שהיא יחידת קשר בסיסית לקליטת האותות האלחוטיים ופיענוחם על גבי גליל הניר. טווח השידור של מכשיר היד הוא 500 מטרים עד קילומטר אחד. באמצעות תחנת המימסר באמבולנס גדל הטווח לעשרות קילומטרים.

המערכת תוכננה על ידי חברת „מוטורולה", על פי בקשת „מגן דוד אדום" בישראל. מהנדסי החברה הכינו הצעה להפעלת מערכת טלמטרית, כלל ארצית, המורכבת מ-20 אמבולנסים, שיהיו קשורים ל-6 מרכזים של מגן דוד אדום ול-22 בתי חולים באזורים השונים של הארץ.

בארצות הברית פועלות היום 75 מערכות כאלה. כל אחת קשורה לשלושה עד ארבעה בתי חולים.

דוקטור רון רוזין, יושב ראש הוועד הפועל של „מגן דוד אדום" בישראל, אמר, כי „מגן דוד אדום" מתארגן לקראת הפעלת אמבולנסים מצוידים לטיפול נמרץ. שירות כזה כבר קיים בירושלים ובקרית שמונה, ויופעל בקרוב בבאר-שבע ובתל-אביב. השאלת ציוין לא מצוייד בציוד טלמטרי נייד לשידור אותות א.ק.ג., מסוג הציוד שהודגם אתמול, אולם בהפגת „מגן דוד" לרכוש ולהפעיל ציוד כזה בעתיד. „הבעייה היא תקציבית. המערכת הכלל ארצית שמציעים מהנדסי „מוטורולה" עולה כ-5 מיליון לירות. נשתדל להפעילה בשלבים לאורך תקופה של שנים אחדות ונתחיל בהתחלה בארבעה בתי חולים אחרים עם מספר מתאים של אמבולנסים".

ההסתדרות תציע היום פתרון לסכסוך הימאים

מנכ"ל צים: זה עימות מכריע * אבטלה בנמל אשדוד

מאת ישעיהו אביעם ושמעון דשבוע

יו"ר המחלקה לאיגוד מקצועי בהסתדרות, אהרון אברהמוביץ, יספר עוד היום לנציגי „צים", איגוד הימאים הדרוגיים ומשרד התחבורה את הצעותיו ליישוב הסיכסוך הנובע ממה שהתחולל באניה „גלילה", העוגנת בנמל חיפה, בגמהאה המערבית.

סיכסוך זה הגיע את איגוד הימאים והדרוגיים להשבית שמונה אניות של „צים" העוגנות בנמלי הארץ.

אברהמוביץ ימסור את הצעותיו אחרי שישמע את חוות דעתם של יועצים משפטיים על המצב החוקי המיוחד שנוצר בעקבות מה שאירע ב„גלילה", סוכם על כך בדיון שהיה אתמול בין נציגי כל הצדדים.

העימות מכריע

מנכ"ל „צים", יהודה רותם, אמר אתמול בסביבת עיתונאים בחיפה, כי העימות עם הדרוגיים הוא מכריע: „אניה שלא תתפקד כהלכה תהיה מיועדת להוצאה מהשרות. להשבית אניות יכול צד אחד, אבל כדי להפעיל אניה דרושים שני צדדים, הימאים והחברה. ולחברת „צים" יש מה להפסיד. הם מהדרוגיים היקרים ביותר בעולם, אם לא היקרים שבהם. הרבחנו היא שאם לא נעצור עכשיו את קבוצות הלחץ האורחות בגרעובג, ייחרץ גורלו של צי הסוחר לבליה".

הוציא מאזהרה

מנכ"ל „צים" ועוזריו הבהירו, כי השבתת האניות בנמלי הארץ לא תרתיע את „צים". הנהלת החברה שלחה לקברניט „גלילה" מברק כי עליו לבצע את ההחלטה להוציא את „גלילה" מהשרות. הקברניט התבקש לפטר את אנשי הצוות, להכניס ארצה, לנעול את האניה ולהשאיר על סיפונה רק כמה קצינים. האניה תימסר, לעת עתה, להחזוקה ובשלב מאוחר יותר השקול החברה הצעה להוציא למכירה.

הפבלה מאונס

עזרא יגנב, מוסר:

בשל השבתת אניות „צים" על ידי הימאים הדרוגיים לא הגיעו לנמל אשדוד שש אניות מטען שהיו מספקות תעסוקה לכמה מאות מפועלי התפעול בנמל זה. אתמול עגנה בנמל אשדוד רק אניה אחת, „אוגנטי" מאיטליה, המייצאת תוצרת חקלאית של חברת „אגריקסקו". באניה זו הופעל רק צוות אחד של 15 פועלי תפעול וכל יתר הפועלים הובטלו מאונס.

אזכרה לחללי משמר הגבול

טקס ההתייחדות עם חללי משמר הגבול, שנפלו במלחמות ישראל, נערך אתמול בבסיס „איל" ליד כפר סבא לציון יום הזיכרון.

למרגלות מצבה לזכר הנופלים הונחו שלושים זרים מטעם הגרעונות המקומיות המאכסות את משמר הגבול. זרד כחתי כבוד. השתתפו בני המשפחות, המפכ"ל המשטרה וקציני הגיל.

דירות קלרין CLARIN

מפלאי מבצע

בגני ראשון

דירה בת 3 חדרים!

מחיר ישן 175,000 ל"י

מחיר המבצע *150,000 ל"י

בראשון לציון ברח' רוטשילד

דירה בת 4 חדרים

מחיר המבצע רק *205,000 ל"י

סניף רחובות

קוטג' 5 חדרים

מחיר אקטואלי 345,000 ל"י

מחיר המבצע *300,000 ל"י

דירות קלרין CLARIN

פרטים על המבצע: ראשון לציון, רוטשילד 38

לרגל המבצע פתוח גם במוצאי שבת בין השעות 18.30—21.30

* לא כולל מע"מ.

...ל אגף התקציבים במשרד האוצר, שר-שלום שירן, בערב עיון:

יש לקצץ את הסובסידיות ולהציב להן שיעור קבוע"

מאת סופר „מעריב"

...ה היום הוא על ... הסובסידיה ... יש לקצץ ולהציב ... קבוע של שיעור ... ירות. בתנאי המשק ... סובסידיה קבועה ... ... לא תהיה ... ...

...ם אלה אמר אתמול ... אגף התקציבים במשרד ... האוצר, שר-שלום שירן, ... עיון של המרכז הישראלי ... שנערך ב„קאונטרי קלאב" בתל-אביב.

יושב-ראש המועצה המייעצת של בנק ישראל, דוד הורביץ, אמר, כי הסובסידיות במצב של גירעון בתקציב הן מכשיר אנטי-כלכלי מזיק, ואנטי-סוציאלי. בזמן של גירעון בתקציב — מגלה כל סוג סובסידיה את המחירים, מעודדת את הצריכה, וגורמת בזבוז והרעה במאזן התשלומים. זוהי סובסידיה להתרחקות מעצמאות כלכלית.

הח"כ אהרון אפרת (רפ"ם) הודיע כי יתנגד לכל ייקור שעלול להעלות את המדד יותר ב-5 אחוזים.

מנכ"ל בעיר התקלאות, מר ראובן איילנד, ציין כי יש לו יחס שלילי לסובסידיות, אולם הן צריכות להיות בשיעור קבוע פחות או יותר, לפקידיזמן מוגבלים ולקבוצות מוצרים שונות.

מנהל מרכז ההשקעות צמוס מרחיים, אמר: „הגענו בכל הקשור לסובסידיות לשימוש בכלי שהוא גדול מבחינה הד תופעה שצריך לטפל בה. אך לם אנו כבולים בתוך חוסר רצון לפתור את הבעיה באופן ראדיקלי".

מנהל המרכז למחקר כלכלי והברה ההסתדרות, יורם ברזילי טען כי אין למעשה מכשיר טכני שבאמצעותו אפשר לתת סובסידיה לצרכן ולא למצרך.

מנכ"ל חברת „יכהר", איתן אורחו, דרש לצמצם את פערי הזמן בין העלאות המחירים, ולהצמיד ככל האפשר את הסובסידיות לשערי המטבע.

את הדיון ניהנה האיש שהיה מנכ"ל משרד האוצר, ד"ר יעקב ארנון. הוא הזהיר מפני התחייבויות ארוכות טווח בנושא כה רגיש כסובסידיות ואמר כי אסור לקבוע מראש שחלק קבוע מהתקציב יופנה לצורכי סובסידיות.

לאחר שהובטחה להם מיקדמה חדשית בסך 350 ל"י

עובדי התעופה האזרחית חזרו בהם מכוונתם לשבות

מאת יצחק לין

...הודעה ... בסך ... לירות ... שיתכנן שביתה ל... עבודה ... בהתאם ... לשביתה ... עובדי התעופה ה... שש ... שעות ... באזור.

...ו, סמוך לשעה 5 אחר ... יצאו אנשי ועד עובדי התעופה האזרחית מרוצים מלשכתו של שר התחבורה בתל אביב. הסיכומים שנעשו עם שר התחבורה, לקראת הצעד הראשון להשוואת שכרם לזה של עובדי התחזוקה ב„אל על" ובתעשיה האווירית, „התווה את הסבהה להבנה" — אמר יוסף אזולאי, יושב ראש הוועד.

בשיבת עיתונאים כאולת-דת בלשכתו של שר התחבורה, מר גד יעקובי דקות ספורות אחרי חתימת ההסכם, אמר שר התחבורה, כי הסיכומים עם עובדי התעופה האזרחית נעשו על סמך החלטות ועדת השרים לעניני שכר, ולא חרגו מהמדיניות הכוללת של הממשלה בדבר תוספות יחודיות.

„עובדי התעופה האזרחית הגדילו בשנה האחרונה את תפוקתם ב-40% אחוז ללא כל גידול בכוח האדם" — אמר גד יעקובי. „עובדים אלה, שהם עובדי כוננת, מצויים בין שני עובדי סקטורים גדולים, „אל על" והתעשיה האווירית, העוסקים באותה עבודה בדיוק, אך משתכרים יותר. הופעה זו יוצרת מתחים ניכרים בין העובדים השונים" — אמר השר.

„למרות התוספת שהחליט משרד התחבורה לשלם לעובדי התעופה האזרחית, לא יוגה בצמצום כעובדי מדינה" — אמר השר.

במבוא ובזמן, בצלו חלק, נוסף על שר התחבורה ועד עובדי התעופה האזרחית, גם נציב שירות המדינה, ממלא מקום ההסתדרות ונציג מועצת פועלי לוד.

הירואין נתפס בחיפה — בפעם הראשונה ב־3 שנים

בשנה האחרונה מתו בעיר הכרמל 14 איש מסמים

מאת אמיר יהל

...בשנה האחרונה ... 14 איש מסמים. ... סמים ... עם האחרונים ... לא ...

...לא הסמים במשטרת חיפה כי בעקבות תפיסת ... השבוע בחיפה, ... החשוד בסם זה בחיפה. ... אין נתפס. לדברי המשטרה, בביתו של אחד החשודים ... היה באותה שעה אליעזר פינטו.

ראש מדור הסמים במשטרת חיפה, מפקח יוסף גבע, אמר לכתב „מעריב", כי עד כה היה ידוע שאין בחיפה סוחר סם „קשה" כהירואין, אלא רק צרכני הירואין — וגם הם לא רבים".

בעקבות מידע שהגיע למשטרה נעצר בבוקר ... אשר דוהן ... בית-המשפט הכליא ל-15 יום, ואליעזר פינטו ל-14 ימים.

אליעזר פינטו היה עצור בזמנו בבאר-שבע בפרשה שבהם הורשעים, כחשוד בסחר בהרואין — בלי שהובא לפני שופט. גורים כסם, ובהדירגו יש תוהבות של כרית ההספקה להקנות לו כניסה.

ביניו אלה נעצר בחיפה ניתקבון החשוד ביחוד להנדב באה"ב, באחת הסימבואה הכמוהל להבל. החשוד טען כי קנה מהמתנדב חשיש, ובחיפוש שנערך בביתו נתגלו 12.5 גרם חשיש, מקטרת לעישון סמים, ומכיר לשחק.

במשטרת חיפה יש שתי תלונות של תיירים שטענו כי החשוד מכר להם תערובת של עלים ירוקים באקליפטוס ופטרוזיליה — כבהירואין. לאיש גב בכה תיקים על מירמה.

האיש שירת בשעתו בשירות בצבא ארה"ב ונלחם בוויטנאם עד שנפצע. לאחר מכן במשטרה, הוא החל בויטנאם להשתמש בסמים.

קארטר ... וקרטית ... חנות ... נדון ... ראשינגטון

هكذا من الاصل

مكذا من الاحيل

תינוקת שנעלמה בנתניה נמצאה בריאה ושלמה בידי חולת־נפש

מאת סופרת „מעריב"

תינוקת בת חודשיים נחטפה אתמול מעגלתה, שעמדה ליד חנות „שופרסל" בנתניה, בשעה שאמה ערכה קניות במקום. כוחות בטחון מגברים הוזעקו למקום וערכו ברחובות העיר סריקה נרחבת אליהם הצטרפו תלמידי תיכון ואזרחים. במיבצע החיפוש נתגלתה כעבור שעתיים החוטפת — חולת־נפש כבת ארבעים. התינוקת נמצאה בריאה ושלמה בשכון הוותיקים בעיר.

בשעה 10 בבוקר סיימה עדה שניידר את קניותיה בחנות „שופרסל" שברחוב סמילנסקי. כשניגשה לעגלת בתה הפעוטה דליה, גילתה להדהמתה כי התינוקת נעלמה. האם — צעירה נמוכת קומה בעלת שיער אדמוני — פרצה בבכי.

בשניות ספורות התקהלו סביבה עובדי החנות, קונים ועוברי־אורח. אחד מהם התקשר למשטרה.

השמועה עשתה לה כנפיים בעיר, ועד מהרה היתה התגודדות המונית ליד החנות. תאור עקשני חזר בפי אנשים שהיו במקום כשהדבר ארע: הם טענו שראו אשה תמהונית כבת 40, לבושה בגדים כהים שנשאה תינוקת בזרועותיה.

כמאה אנשי במחה, יחד עם שוטרים ואנשי משמר אזרחי, הגיעו מהר למקום ויצאו לחיפושים נרחבים.

מפקד משטרת נתניה, רב־פקד קלמן בורנשטיין, אף ביקש מבתי־ספר תיכונים בעיר, שישחררו את תלמידי כיתות י"א—י"ב לחיפושים.

עשרות מתלמידי בתי־הספר התיכוניים „בר־אילן" ו„שרת" הצטרפו לחיפושים, יחד עם אזרחים רבים ברכב וברגל.

בעקבות הודעתו של תושב העיר אותרה האשה. היא נמצאה כעבור שעתיים, כשהיא מתגוררת בבית בשכון הותיקים.

סיפר רב־פקד בורנשטיין לכתבת „מעריב": „בתחקיר האם היה ברור שאין סיבה כספית לחטיפה, ושערנו שהמדובר בחטף חולה נפש. הפעלנו כ־15 ניידות, והתחלנו לסרוק את השטח. מדי פעם עצרו אותנו אזרחים והצביעו על כיוון זה או אחר, שבו נראתה אשה חשודה עם תינוק.

„רוב הפניות היו פניות שוא, אך אחת נתבררה כנכונה, והיא הובילה אותנו לבית קפה ברחוב שער הגיא. הסתבר כי האשה היתה במקום וקנתה תה. היא שתתה וניסתה גם להשקות את התינוקת.

„יותר מאוחר הגיעה קריאה מזקנה בבית־ברקת שברחוב שער־הגיא, והשדותיו התעוררו למראה האשה עם התינוקת. האשה ביקשה לדעת במה להאכיל את הפעוטה, דבר שנראה תמוה בעיניו. הוא פנה למשטרה ואז היה כבר ברור מעל לכל ספק שהחוטפת אינה שפויה בדעתה".

למשטרה ידועות כעשרים נשים חולות נפש שתאורן דומה לתאור שנתקבל. אחת מהם היתה החוטפת.

המעגל נסגר בהיוודע זהותה לתושיה של כלאפו דוואן, רוכל בשוק. הוא היה בעת ההיא בחנות „אופנת אימליה" שברחוב שער־הגיא וראה לפתע את האשה השחרחורת, המוכרת לו כבלתי־שפויה, עוברת ברחוב כשהיא נושאת בזרועותיה תינוקת בלונדינית ומנסה להשקותה מכוס תה.

סיפר לנו כלאפו: „אמרתי לאחותי שעבדה לידי: „זאת לא נורמלית, אני חושב שהתינוקת זאת החטופה" באתי לקצין משטרה. הראיתי לו שראיתי את האשה, והיא גרה ברחוב יונה".

בעקבות הודעתו הגיעה המשטרה לרחוב יונה, אך שם נאמר לשוטרים שהאשה העתיקה לא מכבר מגוריה לשיכון הותיקים. המחפשים מיהרו לשם, ותוך זמן קצר אותרה האשה — חולת נפש שהיתה בעבר מאושפזת במוסד.

היא התבצרה בביתה וסרבה לצאת, המשטרה קראה לה לצאת, ואחרי שידולים של קרובתה באותה להסגיר עצמה לכתפשיה.

כלאפו מיהר לאמה של התינוקת וניסה להרגיעה. „האמא בכתה. הרגעתי אותה שראיתי את הילדה והיא בסדר".

זמן קצר אחרי חצות היום הוחזרה התינוקת הפעוטה ותכולת עיניים לאמה הנרגשת. השתיים, בלוויית האב מנחם, הגיעו למטה המשטרה.

האם התגשמה בהתרגשות כשהיא חובקת את התינוקת. דליה הפעוטה התבוננה סביבה בשלוות נפש. מנחם האב קפץ שפתיו וניסה להסתיר את התרגשותו.

שאלנו את האם על פגישתה עם חוטפת בתה: „היא אמרה שטיפלה בה יפה, ושלא אבכה. אמרה שנתנה לה אוכל".

במשטרת מחוז תל־אביב נערכו לאפשרות שהאשה עם התינוק תנסה להימלט לתל־אביב. כוח משטרה הקים מחסומים במבואות העיר, ובדקו מוניות וכלי־רכב אחרים.

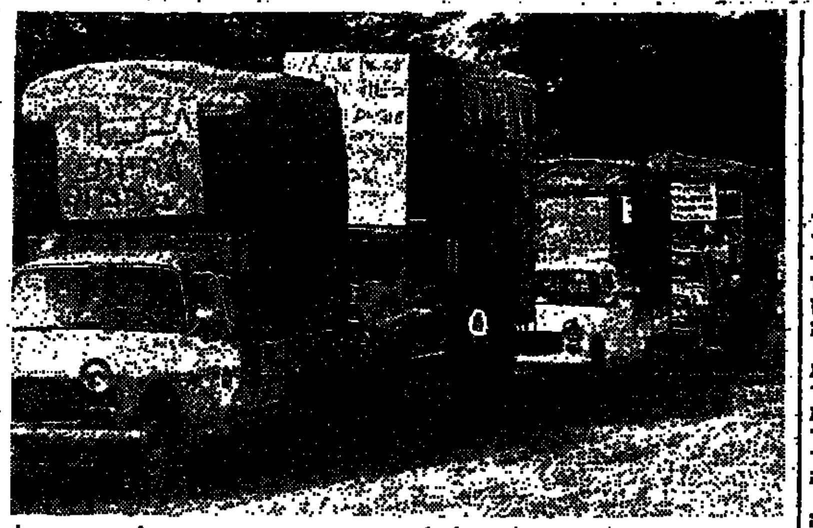

הפגנת מכוניות נערכה אתמול לפני־הצהריים ברחובות תל־אביב. בעלי הטנדרים נסעו בשיירה והפגינו נגד תעריפי־הביטוח שהתייקרו לא מכבר. על המכוניות נישאו כרזות שונות, כגון: „תנו לחיות בכבוד", „אני והרכב שווים מאתיים ל"י, והביטוח אלפיים ל"י", „ביטוח שרירותי", ועוד. (צילום: שמואל רחמני, „24 פלוס")

המשטרה בבקשה מעצר דניאל בואדנה:

„מיסמכים רבים נתפסו אצל בעל המפעל מעפולה"

מיסמכים בהיקף עצום נתפסו ברשות בעל המפעל בעפולה, שנעצר כחשוד בהוצאת כספים במירמה, ובפרשה קשורים אנשים נוספים. פרטים אלה גילה אתמול נציג המשטרה, בבקשו פקודת מעצר נגד החשוד דניאל בואדנה, בן 31, מעפולה עילית.

שופט השלום הראשי בנצרת, אליאס כתילי, נענה לבקשה, והורה לעצור את החשוד לשבעה ימים.

נציג המשטרה טען עוד כי, החברה שניהל החשוד — „תעשיות בקשקשי־שיער בצים", המייצרת „רולים" לצעדות — קיבלה במירמה אשראי מבנק הפועלים בבית־שאן — 30 אלף דולאר בקירוב. לפי החשד, נמסרה הצהרה כוזבת שהכספים דרושים לעיסקת ייצוא.

הפרשה נתגלתה בחקירה מסועפת וממושכת, מלווה במעקבים סמויים שניהל צוות הקירות במחוז הצפוני של המשטרה, בראשותו של רב־פקד אמנון קוגוס. החקירה נפתחה בעקבות תלונת בנק הפועלים בבית־שאן.

החשוד לא התנגד להוצאת פקודת המעצר, ולא אמר דבר.

אוריאל ישיב־ דובר „אל על"

אוריאל ישיב נבחר שלשום לתפקידו כדובר חברת „אל על", במקומו של אליהו זורונן, אשר הועבר לסניף החברה בדרום־אפריקה.

הדובר החדש הוא בן 42, בעל תואר ראשון בכלכלה ומדעי המדינה. הוא עובד בחברה 18 שנה לערך. בין יתר תפקידיו היה מנהל מחלקת המכירות באירופה, נציג „אל על" בדרום־אפריקה, וסגן ראש אגף היחוק במנהל לכירות למסעים במשרד הראשי.

„צים", 2 קצינ־ים ורשות הנמלים נתבעו לדין על גרימת מוות

מאת עזרא יניב

חברת „צים", רב־החובל וקצין ראשון באניה, ורשות הנמלים נתבעים על־ידי מדינת ישראל על גרימת מוות ברשלנות — לפי סעיף 218 לפקודת החוק הפלילי.

גליון האישום הוגש אתמול בבית־משפט השלום באשדוד על־ידי עורך־דין פנחס זיין, סגן פרקליט מחוז הדרום. הנאשמים נתבעים על מותו של נער סיפון מוטל שבתאי ז"ל, ב־25 במארס 1974.

בגליון האישום נאמר כי באותו תאריך, בשעה 5.45 בבוקר, הגיעה האניה „איריס" של חברת „צים" לנמל אשדוד, בפיקודו של רב החובל יקותיאל מחיפה, ובניהובו של נתב נמל אשדוד. הנתב הוא בעלות רשות הנמלים.

על סיפון האניה היו — לפי גליון האישום — קצין ראשון אוריאל כץ, ונער הסיפון מוטל שבתאי.

בעת קשירת האניה לרציף נקרע החבל הסינטטי של כננת הירכתיים הימנית של האניה. החבל שהיה מתוח וקשור לזקף הרציף — נקרע בנקודת ההתעקרות. קצהו הצליף ופגע בחזהו של נער הסיפון, המיתו מיד, וגרם גם חבלות לנאשם השלישי, קצין ראשון כץ.

בגליון האישום נטען כי התאונה והמוות נגרמו ברשלנות של כל אחד מהנאשמים כמפורט.

בסעיף אחר נאמר כי לאחר התאונה לא מסרו הנאשמים שום הודעה עליה למפקח משרד העבודה. בגליון האישום רשומים עשרים עדי תביעה.

טרם נקבע מועד הקראה לתיק זה.

הוגשה עתירה להחזרת הרופאים שגורשו ללבנון

נשות דר' אל־נטשה ודר' אחמד פנו לבית־המשפט העליון

מאת עמוס לבב

שופט בית־המשפט העליון בן־ציון שרשבסקי העביר אתמול להרכב של שלושה שופטים את עתירת נשותיהם של ד"ר אחמד חמזה אל־נטשה מחברון וד"ר עבד חאג' אחמד מאל־בירה. שני הרופאים גורשו בחודש מרס ללבנון, ועתה מבקשות נשותיהן מבית־המשפט העליון לצוות על שר הבטחון להחזירם לביתותם.

בעתירה טוענת פרקליטת שתי הנשים, עורכת־דין פליציה לנגר, כי ההחלטה שבה גורשו השניים בוטה בלהה לעידכול, והדבר נעשה בשרירות לב.

כן טוענת הפרקליטה, כי הגירוש פגע ברופאים ובלקוחותיהם, והוא נעשה ממניעים פוליטיים כדי למנוע את בחירתם לראשות העיריות.

היועץ המשפטי של יהודה ושומרון כתב לנשים, כי בעליהן היו יוזמים כחברים מרכזיים ב„חזית הלאומית הפלשתינית". עורכת־דין לנגר אומרת בעתירתה, כי דבר זה לא הוכח מעולם. וכי אלה שנבחרו לראשות הערים אינם שונים מהרופאים שגורשו בגלל דעותיהם הפוליטיות. היא מוסיפה: „לפי הגיון זה של המימשל הצבאי, יש לגרש מאות אלפי ערבים בישראל".

גנבים הלכו להביא רכב להובלת שלל - והגניבה סוכלה

מאת סופר „מעריב"

גניבת כלי־עבודה של נגריה, שערכם 20 אלף ל"י בקירוב, סוכלה שלשום בערב, בידי צוות שוטרים ממרחב דן. הצוות ארב לפורצים משעה שבאו לאסוף את שללם. נעצרו שלושה חשודים.

משה מגדל סגר שלשום לפנות־ערב את נגריתו, ברחוב יואל 3 בבני־ברק, כאשר חזר כעבור 30 דקות, מצא כי הנגריה נפרצה וכי ליד דלת־הכניסה מונח שק ובו כלי־עבודה רבים שנגנבו מתוך הנגריה.

למקום הוזעקה משטרה ונוצב מארב. כלפי כלשעתיים למקום הגיע טנדר עם „סיהוה", שניים מנוסעיו ירדו לקחת את השק ובו כלי־העבודה. רב־מפקח יוסי זכורי והשוטר (ביטוי־סטודנט) ארנולד לכדו אותם. המעד אחד הוא עבריין בן 16 מרמת־גן, השני — בן 19, משכונת פרדס־כץ בבני־ברק.

לא עבר זמן רב, ושוטר ארנולד לכד את החשוד השלישי — בן 16, בפרדס־כץ.

מהנדס במשרד השיכון מואשם בקבלת שוחד

מאת אבי בטלהייב

מריאן גדלה, בן 40, מהנדס החשמל הראשי באגף לתכנון והנדסה במשרד־השיכון בתל־אביב, הואשם אתמול בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב בלקיחת שוחד, קבלת דבר במירמה ומעילה באמון. יחד עימו עומד לדין שמואל גדלה, בן 56, מנהל „חברה הנדסה כללית". הוא מואשם במתן שוחד.

עורך־דין אמנון רזה, סגן בכיר ראשון לפרקליט מחוז תל־אביב, טוען בכתב־האישום, כי בדצמבר 1971 ביקש מריאן גדלה, ש„חברת הנדסה כללית", שבראשה עומד הנאשם השני, תקנה בשבילו שני אוגרי חום.

לפי כתב האישום, קנתה החברה את הציוד המבוקש, שעלותו יותר מ־2,300 ל"י, והתקינה את האוגרים בביתו של מריאן גדלה. בספרי החברה נרשמה הוצאה זו כהוצאה העומדת להתקנת גנרטור דיזל בקריה־ארבע — עבודה שנעשתה בשביל משרד השיכון.

במאי 1971 קנה מריאן גדלה מכונית מדגם „אופל", מחירה היה 21 אלף ל"י לערך. מתוך סכום זה — לטענת התביעה — שולמו עשרה אלפים ל"י בידי „חברה הנדסה כללית", כשוחד למהנדס החשמל הראשי של משרד השיכון בתל־אביב.

בסוף שנת 1973 פתח מריאן גדלה, בלי ידיעת הממונים עליו, משרד עסקי „א.ב.מ. — הנדסת חשמל". גדלה —

לפי כתב האישום — פנה אל חברת בניה גדולה שעבדה בשביל משרד השיכון, וביקש כי יתנו לו עבודה.

הפרקליטות טוענת, כי באוגוסט 1973 הגיש מריאן גדלה הצעה להתקנת מערכת חשמל בקריה־ארבע. הוא הגיש הצעה בסך 96 אלף ל"י. אולם בבדיקה שערך הבורר — לפי כתב־האישום — כי התכנון כוזב, וכי המהנדס גדלה ניסה להוציא ברמיה כ־28 אלף ל"י.

עשרים עדים יופיעו במשפט.

שיטה חדשה באשקלון: שוד טרמפיסטים

מאת עזרא יניב

בשבועיים האחרונים ארעו באזור אשקלון שני מעשי שוד, שבוצעו בידי נוסעי רכב. הם אספו אליהם הולכי רגל ושדדו את כספם.

אתמול אחר־הצהריים התלונן תושב צפת, תמר סאלם תמרין משבט מאריקה, כי בעת שהילך בשולי כביש החוף ליד ניצנים, מצפון לאשקלון, נעצרה לידו מכונית פרטית ובה שני נוסעים. הם הציעו לו „טרמפ".

האיש, בן 60, עלה למכונית. היא סטתה לדרך צדדית — אל גבעה 69 המפורסמת. שם תקפו השנים את הטרמפיסט, לקחו ממנו ארנקו, שהכיל לדבריו 2000 ל"י במזומנים, ותעודות. הם היכו אותו, הותירו אותו על הגבעה — ונסעו מן המקום.

לפני עשרה ימים התלונן תושב מושב הודיה, בן 73, כי בשעה 3 לפנות בוקר, בהמתינו בכביש למכונית שתסיעו לשוק הירקות באשקלון — עצרה לידו מכונית ובה שני נוסעים צעירים. הם תקפו אותו וגנבו את ארנקו, ובו 3300 ל"י, זרקו אותו מהרכב, ונעלמו מן המקום.

משטרת אשקלון חוקרת מקרים אלה.

קטנוע גנוב מקרית־אונו נתפס בנסיעה בסביון

שני שוטרים מתחנת אונו — סמל־שני בן־ציון כ־ וסמל־שני אברהם מכן — תפסו שלשום קטנוע גנוב שלוחית־הרישוי שלו זוייפה ואשר נצבע מחדש. רוכב הקטנוע נעצר.

הרוכב — בן 17, מקרית־אונו — נתפס כאשר רכב על הקטנוע ברחוב השיקמה בסביון. בחקירה התברר, כי הקטנוע נגנב ימים אחדים לפני־כן, ממקום חנייתו ברחוב יהודה הלוי בקרית־אונו.

רוכב הקטנוע הצעיר חשוד, כי צבע את הקטנוע השחור לבן בצבע צהוב, וזייף לוחית־רישוי — כדי למנוע את זיהוי הרכב הגנוב.

2 נתפסו כחשודים בנסיון לגנוב מכונית

שני צעירים מנתניה, בני 20 — כנראה חיילים — נעצרו אתמול לפנות־בוקר כחשודים בגניבת מכונית „סובארו" ברחוב ההסתדרות 60 בחולון.

בעל המכונית, אריה שרמן, ראה את מכוניתו נגנבת בעיניים. הוא מיהר להזעיק את המשטרה לפי התיאור של בעל המכונית. נעצרו שני הצעירים מנתניה. בחקירתם הכחישו את החשד וטענו בתוקף: „רק באנו לבלות".

שופט קנס הנאשמים — ובקר את המשטרה

„מדוע כך נוהגת משטרת אשדוד?" שאל אתמול בבית־משפט השלום באשדוד אברהם ששון, בהטילו על אב ושני בניו — בעלי מסעדת־פיצריה בעיר — קנסות של 75 ל"י לכל אחד, על ניהול עסק בלי רשיון.

השלושה, בני משפחת אגבי, בעלי מסעדה ברחוב שבי ציון ברובע א' באשדוד, נתבעו לדין על־ידי התובע המשטרתי בעיר, על ניהול המסעדה בלי רשיון חודשים אחדים.

התובע הציג לפני השופט ששון 21 דו"חות, שהוגשו בידי שוטרים לעסק הבלתי־מורשה.

בציג הנאשמים, עורך־דין רפאל ישעיה, טען כי 21 הדו"חות הוגשו במשך חודש אחד — דו"ח אחד, שניים או שלושה ביום אחד. במלאכה זו עסקו תשעה שוטרים.

הגיב השופט ששון בדינו: „אין ספק שלפנינו מקרה בו נשחק האורח דק". הוא הוסיף כי מתרשם כי כל מטרת משטרת אשדוד בפרשה זו היתה הגשת דו"חות נגד בעלי־המסעדה — ולא לתת רשיון מתאים. הבקשה לרשיון עסק ומכירות משקאות ובעלי המתבכה בעיריה חודשים מיספר, והמשטרה 9 חודשים.

לכשטפה היותה מסעדה „בימי" במרכז אשדוד, בשרפה, עם עוד 9 חנויות ובתי־עסק באותו מרכז מסחרי לפני כמה שנים בהתפרצות שריפה עזה שפרצה בו כולו.

מאז ניסו בני משפחת לפתוח מסעדה שניה במקום, שהתפנתה לפני באותו מרכז חנויות.

יבואן נעצר כחשוד בעבירות מטבע זר

ניסים גרינברג, בעל חברת „נ. גרינברג" ברחוב פינס בתל־אביב, נעצר אתמול, בפקודת בית־משפט השלום בתל־אביב, לשישה ימים, כחשוד בעבירות מטבע זר והחזקת מאות אלפי דולרים בחוץ־לארץ.

נציג אגף החקירות של מס־הכנסה, מפקח אשר ברזאל, טען בבית־המשפט כי בחיפושים בביתו של החשוד ובמשרדי חברתו נמצאו במקום סתר מטבע זר ומטבע ישראלי רב, שאינם מופיעים בשום יומן להצהרותיו במס־הכנסה.

ספירת המלאי — לטענת המס — גילתה הפרשים ניכרים בין המלאי הגלוי לבין המלאי הרשום בספרים. מחזור היבוא השנתי של חברת החשוד הוא יותר מ־ מיליון ל"י. החוקרים בודקים עתה מסמכים אשר יביאו אולי למעצרים נוספים.

השופט אריה אבן קיבל את טיעון נציג מס־הכנסה, כי שחרורו של החשוד בשלב זה של החקירה יפגע בה.

גלריה שולמית

יפת 15 יפו טלפון: 838320

הגלריה נפתחה בתערוכה המוקדשת ל„עיר תל־אביב—יפו ישן וחדש" ביצירותיהם של האמנים:

משה רוזנטליס, אלחנן הלפרין, אודרי ברגנר, ובתיה לישנסקי

נחום גוטמן, מרדכי לבנון, צבי שור, חיים גליקסברג

פתוח: 11.00—13.00, 20.00—23.00

לידידנו מר אברהם ראובני

שפע ברכות ליום הולדתך ה־70

כה לחי!

ההנהלה וחבר העובדים ש
פאקא תעשיות בע"מ
ז. רבינוביץ בע"מ

לוח 8 לוח מעריב

הלוח הנבון ביותר במדינה - כל מודעה מתפרסמת ב־8 העיתונים

אין בישראל שום מכשיר פרסום דומה

כל מודעת „לוח" וכל מודעת „דרושים" מתפרסמת בעת ובעונה אחת ב־8 עתונים

ראה עמודים: 7, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58.

דירות חן

אל תוותר! הנחה עד 30.000 ל"י

הרצל 50 ראשון לציון 949064

מתפנה בן 34

מנהל מחלקת הרכבות

נסיון 12 שנה בהוריסט + ידע בכרסום ומכניקה עדינה

מוכן להעתיק מגורים.
בהצעות רציניות לכתוב ל־ פיירברג 1, פ"ת מאיר יהוד

אביבה וראובן סופר

לילי ושמעון ליבוביץ — סעידה סופר

מודיעים בשמחה על הולדת

הבן — הנכד

טכס הכנסתו בבריתו של אאע"ה יתקיים באולמי שושנים תל־אביב ביום שבת 30.10.76 בשעה 13.00

לאביבה וראובן סופר

ברכת מזל־טוב להולדת הבן

„מעריב"

ליהודה קרלבך ורעיתו

מזל טוב להולדת הבן אח לאייל

„מעריב"

דיאנה וזאבי דובלנקו

מודיעים בשמחה על הולדת בתם

מורג

אחות לגיא

גבעות 25.10.76

לאריאלה וחיים שמואי

להולדת הבן

לבתיה ומני פיטשון

להולדת הבן

ברכת מזל טוב לבבית

מיקה שלמה והילדים

לאלישבע ולוי יצחק הירושלמי

ברכות לבביות לנשואי עמי עם בח"ל ענת

האיגוד הארצי של עתונאי ישראל
אגודת העתונאים בתל־אביב
ועדת עורכי העתונים היומיים
האיגוד העולמי של העתונאים היהודים
מועצת העתונות בישראל

למר שמחה אריאלי היקר אספן המצוות

אין מלים בפי להודות לך על הטיפול המהיר והחד־פעמי בבקורך אצלי בבית. סבלתי שנים רבות מכאבים בעמוד השדרה והתקררות בגוף. וכל זה נעלם כלא היה.
אני מודה לך ומברך אותך שירבו כמוך בישראל העוזרים לזולת בלי תמורה.

פרלמן אפרים מרמת־גן, טל. 748579

יש לנו תשובה

♦ מבצע מיוחד ♦

עד 30,000 ל"י הנחה

דירות גינדי

סניף ראשי, הרצל 59, ראשון־לציון.

מקדמה כזו (29 נקודות) – חייבת להספיק!

לו־סילבר, מיקי ברקוביץ, ... סחפו את מכבי ת"א ל־20 דקות גדולות, שבהן מוטטו את „סינודינה" בולוניה 110—81 ורכשו מיקדמה רצינית לקראת המשחק האחרון בבית המוקדם בבולוניה

מכבי ת"א — 110 (45)
„סינודינה" — 81 (56)

למכבי ת"א קלעו: סילבר — 22, ברקוביץ — 20, פרי — 18, ברודי — 17, בוטרייט — 15, מנקין — 10, גריפין — 8.
לסינודינה: קילטאוריס — 18, ברטולוטי — 18, אנטונלי — 16, וילאלטה — 13, דריסקול — 13, סאראפיני — 2, מאלגולי — 1.

ריבאונדים (מכבי): פרי 10 (8 הגנה), סילבר 4, מנקין 3, בוטרייט 3, ברקוביץ 2, שחרך 1, ברודי 1.
לסינודינה: דריסקול 5 (4 הגנה), וילאלטה 5, ברטולוטי 3, אנטונלי 1, קילאוריס 1.

איבודי כדור (מכבי): 15 במחצית ראשונה, 10 במחצית השנית.
איבודי כדור (סינודינה): 9 במחצית הראשונה, 18 במחצית השנית.
הצטיינו במסירות־לסל: במכבי — בוב גריפין 9. לסינודינה — קילאוריס 6.

אולסי פרי, שמעצמיי נצחונה של מכבי ת"א, קולע לסל „סינודינה", מתחת לידיו של בריארו, סרי דריסקול, האמריקני של אלופת איטליה. (צילם: א. קוסין)

נצחונה של מכבי תל־אביב על אלופת איטליה „סינודינה" בולוניה בהפרש של 29 נקודות (110—81) אמש ביד־אליהו לעיני כרבבה משולהבת של צופים מריעים, צריך — על פי כל קנה־מידה מקובל — להבטיח למכבי זכייה במקום בגמר גביע האלופות האירופי בכדורסל. ...

הטבלה (אחרי 3 משחקים)

1.	מכבי ת"א	259—289	6
2.	סינודינה	[illegible]	5
3.	אולימפיאקוס	257—222	4
4.	דינמו	250—231	3

המכבים, במשחק הקרבה כלוהט, גרמו נחת לקהל חסידיהם האמן והנאמן על נצחונם. ... גם בבחינת שירות חשוב לכדורסל הישראלי.

אין ספק שגם לצופים, באווירה הביתית המיוחדת, ... הצגה מהודרת ... אל הנצחון המרשים.

זו היתה הפעם ה־13 שנציגה ישראלית מתמודדת עם נציגה איטלקית בגביע אירופה ... המשחק ה־84 של מכבי ת"א בזירה האירופית.

...

שחקני הכח מאיימים לא להופיע השבת

שחקני קבוצת הכדורסל מכבי ר"ג לא יופיעו למשחק מחר נגד הפועל ת"א, אלא אם כן תתנאג הנהלת הקבוצה לשלם לפחות משכורת אחת מבין שלוש המגיעות לשחקנים ...

צפוי

„חורף חם"

רק משהו יוצא־דופן או עגל שיעצר לשמיים, יכול למנוע ממכבי ת"א עלייתה לבית הגמר האירופי בגביע האלופות בכדורסל.

ואני לא סבור שאחרי הצגה כל כך גדולה, כמו ב־20 הדקות האחרונות של ליל־אמש, יש עוד משהו שיעצור בעד אלופי ה־כדורסל שלנו.

ל„סינודינה" בולוניה עבר מפואר ואולי גם עתיד. אך אין לה את הגורם החשוב ביותר בתחרויות האירו־פיות: הניסיון. בנקודה זו כשלה אלופת איטליה לכל אורך הדרך והותירה את המוניטין בידי מכבי ת"א.

העובדה שמכבי ת"א הוד־גלתה השנה גם לקבוצת חוץ טובה — יש בה כדי לעודד לקראת המפגש ה־אחרון עם „סינודינה", ב־25 בנובמבר בבולוניה.

האיטלקים הם אלה ה־חייבים לרוץ כדי למחוק פער של 29 נקודות. אפילו נביא בחשבון שופטי־חוץ, קהל רועש ועוד גורמים ביתיים, אין להניח של־מכבי ת"א של 1976 תיפול קרבן הפעם, אלא אם כן — כפי שהזכרתי לעיל — משהו בלתי צפוי יקרה.

צפוי לנו איפוא חורף חם מאד.

[חתימה]

* הוצאות נוספות בגביע אלופה לאלופות בכדורסל: קייבו (אמסטרדם) — אספו טור (צרפת) 88—85; ספרטק ברנו (צ'כיה) — אקדמיק סו־פיה 82—73; צ.ס.ק.א. מוסקוה — אלוויק (שוודיה) 131—95; פלייהונקה הלסינקי — ויסלה קרקוב 83—75; אלופת תורכיה — טגישפור (אלופת לוכסמבורג) 72—50;

* בגביע למחזיקות גביע: הלפגבוסל (גרמניה) — גומ־ברג 95—84; וילרבאן (צרפת) — אבמב. (אנגליה) 109—86; קורטריי (בלגיה) — בורגס (בולגריה) 102—81; בהרגמיר (סקוטלנד) — גרונריק (אייס־לנד) 87—66.

פים; התחבקויות להתנשקויות ותרועת נצחון אדירה (בד־הצטרפות הגאה, כמובן) — בישורו למי שלא היה בפנים: מכבי היכתה שוק על ירך את האלופה האיטלקית הגאה ...

„אולימפיאקוס" ניצחה בביתה את „דינמו" בוקרשט 84—80 אחרי 38—46 במחצית.

מאמן „סינודינה", דן פטרסון:
מכבי ת"א שיחקה כדורסל גדול!

מאת מרדכי רוזנבלום

תשואות ממושכות, חיבוקים, נשיקות וגם... דמעות — זהו התמונה שהיתה אמש ביד־אליהו, עם שריקת הסיום למשחק. עסקנים, אוהדים וכל מי שרק יכול היה, התפרץ למגרש, כדי לנשק, או לפחות ללחוץ את ידי השחקנים, המאמן רלף קליין ומנהל מכבי ת"א.

אמר רלף קליין: „ההגנה שלנו ניצחה. היא הצליחה לשתק את האמריקני סרי דריסקול. אך כל זה היה במחצית השניה, הפנטסטית. במחצית הראשונה היינו מאד חלשים, איבדנו הרבה כדורים.

„29 נקודות הפרש זה טוב, אך נצטרך להשקיע הרבה גם בבולוניה".

דן פטרסון (מאמן „סינודינה"): „מכבי ת"א שיחקה כדורסל גדול. אנו — בדיוק ההיפך. אם הצלחנו במחצית הראשונה ל„נטרל" במקצת את קלעי מכבי, הרי במחצית השניה נכשלנו במשימה זו.

„אינני מוכן לציין כדורסלן בולט כלשהו. היתה זו קבוצה שניצחה. אנו נצחנו את מכבי ת"א בבולוניה, אך קשה לי, קשה מאוד, להאמין שנוכל לנצח בהפרש יותר גדול מ־29 נקודות.

אולסי פרי: „אין מילים בפי... זה ממש היה נהדר. כל הקבוצה היתה נהדרת".

טל ברודי: „משחק גדול. מגיע לנו. עבדנו קשה".

שמשי אהרונסון: „כל הכבוד לכל החבריה שלי".

אריק מנקין: „אנחנו יכולים לשמוח היום. מגיע לנו. אך בעוד שלושה שבועות, תהיה לנו עבודה קשה לא פחות מהיום".

יגאל יצחקי מהנהלת הקבוצה, המסובב כמו תמיד, כשציבור הסביבה: „אני לא מאמין, אני לא מאמין..." — מלכל.

אריה דויטשר, עוזר־המאמן: „עכשיו אני כבר יכול לחיות. מגיע דאת ד"
האמת, מכבי ת"א, עשתה זאת.

בליגה כבדורד:
הפועל ר"ג — מכבי מוצקין 8—12

במשחק דחוי במסגרת הליגה הלאומית בכדוריד, גברה אמש הפועל רמת־גן — ששבה מספרד ממשחקי גביע אירופה — על מכבי קרית־מוצקין 12—8.

דווקא שחקני מוצקין עמדו על סף הפתעה בהובילם ברוב שלבי המשחק, בכך נותרה הפועל רמת־גן ללא הפסד.

לר"ג הבקיעו: קלוזינר — 6, גת — 2, ברק — 2, גרבוביצקי ויזפן — 1 כ"א.
למוצקין: יגאל דהר גרסן — 2 כ"א, קרויטר — 2, כן ובגדק — 1 כ"א.

ליכטנטל יוכל לשחק מחר בדרבי בכדורעף

מאת אילן שחורי

משה ליכטנטל, שחקן הכדורעף של האלופה קבוצת מכבי ת"א, יוכל לשחק מחר בערב ב„דרבי" התל־אביבי מול קבוצת אליצור.

בית־הדין העליון של ההתאחדות לספורט, דחה אמש את צידעתה של ועדת הכדורעף, על שוועדת המשמעת התירה בתחילת השבוע לליכטנטל לשחק, עד להעמדתו לדין בפני ועדת המשמעת ביום ב' הבא.

בית־הדין קבע בהחלטתו, כי התקנון קובע במפורש כי שחקן שנטפס לגביו שעבר עבירה כשמעתית, לאחר תום המשחק, אין הוראה בתקנון להשעותו עד להחלטת ועדת המשמעת שתדון בעניינו.

בית־הדין סמך את ידו על החלטתו של חבר ועדת המשמעת עו"ד משה אלוני שדן בעניינו של ליכטנטל.

נצחון דחוק למכבי ת"א על אליצור פ"ת

מאת בילי גודביץ

ניצחונה הדחוק של קבוצת מכבי ת"א על אליצור פתח־תקווה 67—64, לאחר פיגור של 31—24 במחצית, חייב להדליק „אור אדום" אצל מאמן מכבי, שלמה הרשמן, המתכונן לאליפות אירופה לקבוצות אלופות, שהיערכו ב־ירושלים בחודש הבא.

התל־אביביות גילו חולשה מדהימה, ורק לקראת סוף ה־מחצית ... ובייחוד התגבר המשחק ... הצליחו ... את ...

פתח־תקווה, שהיו בלתי מנוצחות עד כהיום זה, הובילו ... אורית ליטבי רשוה צורית.

קלעו למכבי: טב 15, ריימן 12, שרף 12, ליבזבק 10, בלס 8, ולטני 6, ניל 2, אל־קלעי 2.

לאליצור: עוריה 33, ליבוביץ 15, כהן 4, דרורות 4, ביט־2, עגמי 2, נצמן 2, שמטו: פישר וורבנ"ק.

בישחקים אחרים נסתיימו בתוצאות אלו: הפועל מגבן ביקאל — הפועל 48—75; מכבי דהה רבת־גן — הפועל שדות ים: 68—50; אליצור תל־אביב — הפועל גבעתיים: 70—60; הפועל תל־אביב — הפועל ירושלים: 66—42.

מעריב לספורטאים

במחזור ה־6 בליגה הלאומית, מחר
הבלתי מנוצחות וששות מכשלון ראשון
מהן יוצאות למשחקי־חוץ ✶ „דרבי" חיפני מסקרן

מאת כתב „מעריב לספורטאים"

מחזור המשחקים ה־6 בליגה הלאומית בכדורגל, יתמר ת מאבק מרכזי, כך הפעם שהכדורגלנו לך עד מה. אבל לגורי מקנר מרכזי, ירכזו מעגלת רבה כבת מקודי... שכל אחד מהם — יהודה עימי, ולא כן הנגבע ועדון הבלתי־מנוצחות, שבו ארבע קבוצות — שבו.

... רב צפוי בהצגה המרכז של אצטדיון „בלומפילד". ... תל־אביב הכה־מכבי שתי קבוצות שלמעגשיהן ... של רהק ועניין. ... אלה הן כמוכות זו לזו, ... בטמרות רק נקודה ... ביניהן. שתי הירבות ... פתיחה טובה ... כבוראה שגם סרטר, שבו שקולים למדי הכרעה.

— אם תיפול — תושב על החוד של שער.

במשחק המוקדם ב„בלומפילד" — „דרבי" תל־אביבי בין בית"ר ומכבי יפו, תגופת ה־פתיחה הטובה של בית"רים בבלבה, בשלושה משחקים ה־אחרונים (רק שתי נקודות), וגם יפו ליקטה רק נקודה אחת מבמד משחקיה האחרונים. ה־הוזיה: תיקו ומעלה לבית"ר.

המובילה, מכבי תל־אביב, יוצאת לבשחק־חוץ בכפר־סבא.

הליגה הלאומית בכדורגל (לאחר המחזור ה־5)

1.	מכבי ת"א	10—4	9
2.	הפועל ת"א	11—7	7
3.	הפועל עכו	6—4	7
4.	הכח ר"ג	7—3	6
5.	בית"ר ת"א	8—5	6
—	מכבי נתניה	7—4	6
7.	הפועל יהוד	3—1	6
8.	מכבי חיפה	10—9	5
—	מכבי יפו	6—5	5
10.	הפועל ב"ש	6—6	5
11.	הפועל י־ם	4—5	5
12.	בית"ר י־ם	2—4	4
13.	הפועל חיפה	3—7	4
14.	הפועל כפ"ס	4—10	2
15.	שמשון ת"א	0—4	2
16.	מכבי פ"ת	3—12	0

לשתי הקבוצות יש „במשפט" אותו הפרש שערים, אלא שהה־הבדל ביניהם רומז גם על הפער בכבעבן: אצל מכבי 4—10 לזכות, אצל כפ"ס 4—10 לחובה.

המובילה יודעת היטב מה טיב המשחק המצפה לה מקבוצה הנלחמת עם גבה לקיר. כל שלא למעוד נגדה היא חייבת לשחק טוב יותר מכבי שיחקה בשבת שעברה מול שמשון. במקרה שלפנינו ההימור שלנו נועז: נצחון לכפ"ס או ל... מכבי ת"א.

„דרבי" חיפני, כבר בשלב מוקדם של העונה שלא בב־שנים האחרונות, מכבי היא ה־פעם הקבוצה בעלת הדירוג הגדול, ואת בזכות יכולת טובה יותר מאשר הירבה יד־עילעיות הכושבעת. הפועל, שפתחה את המשחקים ב„רגל שמאלי", לא נוטעת את מכבי תצא כמנצחת, על הזה של שער — אבל כספיק כדי לצבור את הזוקרה העירונית.

האלופה, הפועל באר־שבע תשחק מחר בפתח־תקוה, מול יציעים שוממים, שם תארח (עונש ראדיוס) את שמשון ת"א. העובדה שבאר־שבע מדורגת עתה רק במקום ה־10, מתסכלת את בצבי בית־הנגב, שאינם מוכנים להתנגות בכך, שהגרלה זימנה להם, בזה אחר זו, משוכות גבוהות.

מגגד — מי ימנה תיסכולי שמשון ת"א, שלאחר 450 דקות אין בכאגוה אפילו שער אחד לרפואה ושתי הנקודות מדורגות אותה במקום שלפני האחרון — יבול דל ועגום, לקבוצה שב־שורותיה כמה כדורגלנים כוכ־שרים ביותר, דוגמת גדעון דמתי, יואל כמואורי, דוד שר־קיאן ואחרים.

אם קרובה בישהי מבין שתי המתוסכלות לנצחון, הרי זוהי האלופה, שמכודי המגרש הגדול ימייעו לה בהשגת מטרה זו.

באיזור האכזבות, ניתן לאתר בקלות גם את בית"ר ירושלים, ששוב אינה עוד אותה קבוצה בבריקה, הכציגה כהר־דגל תוסם ורענן. הבונת ש־איבדו את להט המשחק שכה איפיין אותו בעונה שעברה, יופיע מחר בנתניה, ורק תהצ־לות בלתי רגילה, תכבע מן המכבים של נתניה לזכות ב־צמד הנקודות.

שתי העולות החדשות, עכו ויהוד, שעד כה זכו להצלחה רבה. יוצאות השבת למשחקי־חוץ: עבור הפועל עכו, יהיה זה מבחן כוונות רציני וקשה ביותר, שכן היא תשחק בקס־כון, כול הקבוצה הבלתי יציבה של הפועל ירושלים, שעל מגר־שה יכולה לנצח כל יריב מן ה„לאומית".

מאבק שקול יותר מבחין ל־הפועל יהוד, אשר התכונן עם מכבי פתח־תקוה, שטרם צברה אפילו נקודה אחת. ובכל זאת, הנטיון העדיף של פ"ת חייב להספיק לה כדי לזכות לפחות בנקודה, אחרת תצטרך לראות את עצמה כבר שגולשת בבהי־רות לליגה הארצית.

משחק המרכזי בליגה הארצית:
מבחן חוץ למובילה מול מכבי שעריים

... משחק המרכזי במחזור ... של הליגה הארצית ...גל, יהיה מחר בתחרי־... מכבי שעריים לבין ... הפועל פ"ת.

הפועל מוצמדת לנצחון על הפועל נהריה ומכבי תנופה ל־חלץ בקודה מירידה החוקה, מכבי רמת־עמידר.

הפועל רמת־גן תנצח כנראה, במגרשה, את הפועל ראשון־לציון, וגם בני־יהודה עשויה להכניע בביתה את הפועל אשדוד.

במשחק שקול, בנתניה, יתמודד בית"ר הלקומית והפועל חולון.

... את עדיפותה של פ"ת על ... (גם היא לאומית לש־... יתכן שהבריתיות של ... תאזן את הכוחות ד־... הנקודות.

... יהיו שני משחקים:

לאן השבת?

כדורגל
ליגה לאומית

... ב"ש — שמשון ת"א
... הפ. פ"ת (10.30)
... כפ"ס — מכבי ת"א
... נתניה — בית"ר י־ם
... פ"ת — הפועל יהוד
... חיפה — מכבי חיפה
... י־ם — הפועל עכו
... ת"א — מכבי יפו
„בלומפילד" — 12.30
... ת"א — הכח ר"ג

ליגה ארצית

... חדרה — הפועל נתניה (12.30)
... חדרה — רמת עמידר
... שעריים — הפועל פ"ת
הפ. רחובות — (11.00)
... נתניה — הפועל חולון (10.30)
... ר"ג — הפועל ראשל"צ
... יהודה — הפועל אשדוד
... הראשית למשחקים — 14.30

גביע המדינה

... סיבוב שלישי:
הפועל טבריה —
בית"ר אל־צמל בברת
הפועל כפר קרע —
מכבי סכנין (12.00)
בית"ר קרית שמונה —
... עין מהל (10.00)
... — הפועל ערבה
... הפ. בית שאן
... טירת הכרמל —
... זכרון יעקב (10.30)
... — הפ. חליתון
... — ב. יהודה (10.30)
... — הפ. בני־נצרת
... קרית אתא —
... הרצליה (10.30)
... מגדל כרום —
... אפיקים (10.30)
... — בית"ר בנימינה
... ד.א. כרמל —
... גבעת אולגה
... — מכ. ק' ביאליק
... קבוץ יראון)
... עליה — הפ. צפת
„הצעירי" חיפה —
מכבי פרדס חנה
... (10.30 —
... העמק — הפ. טייבה
... — מכ. א.א. שחם
... אליעזר — הפ. חצור
... קהל, עתלית — 11.30
... — מכ. בת־שאנן
בית"ר „דבי" נתניה
... הרוד — מכ. א. עקיבא
... בני־ציון — 10.30
... ציון — ב. מ. יהודה
ראשל"צ — 11.30
... אשקלון — מכבי רמלה
... בית־שמש — 10.30
... הפ. שכון המזרח
... רמת השרון —
... אור־יהודה (11.00)

הפ. בית שמש — ב. חולון
באר יעקב — השקמה (10.30)
הפ. ירוחם — בית"ר אשדוד
הפ. ר. העין — מכ. אשקלון
שדה־יהוה — א.ס. לודוס
בית"ר רמלה — הפ. ק. אונו
ס.כ. נ"צ — הפ. רמלה
הפ. לוד — הפ. כפר שלם
הפ. אזור — מכ. רחובות (11)
הפ. דימונה — הפ. אופקים
הפ. ק. כלאבי — מכ. ב"ש
הפ. מרחבים — בית"ר ר"ג
כב. ראשל"צ — מכ. יבנה (10.30)

הפ. צפון ת"א — ב. בת־ים
מכ. בן־צבי — הפ. בת־ים (נס ציונה — 11.00)
ב. קטמונים — הפ. כ. קאסם (בית וגן — 11.30)
א.מ. כיצה רחובות — הפועל עליה כפ"ס
השעה הראשית למשחקי הגביע — 14.00.

כדורעף

ע. הכפרי — ב. יצחק (21.00)
המעפיל — העוגן (19.00)
אל. ת"א — מכ. ת"א (20.00)
ק. אתא — עין־שמר (18.00)
אילון — חצור (19.00)
רמת־אביב — בית זרע (19.30)
(כל המשחקים בשבת)

טניס
ליגה לאומית

מכ. ת"א א' — מ. כרמל א'
מכבי נתניה — מכבי ראשל"צ
הפ. ת"א ב' — מכבי צפון
מ. כרמל ב' — הפ. ת"א א'
מכבי ת"א — הופשיה.
כל המשחקים מתחילים ב־8.30 בבוקר.

טניס־שולחן
ליגה לאומית

הפ. פ' חנה — אליצור ת"א (שבת — 20.00)
מכבי זכרון — בשמאות יצחק (שבת — 20.00)
הפועל חולון — מכבי רחובות (שישי — 19.00)
הפועל נהריה — מכבי הצולה (שישי — 20.15)

יש לנו תשובה
מבצע מיוחד
עד 30,000 ל"י
הנחה
דירות גינדי
סניף ראשי: הרצל 59, ראשון־לציון.

מרכז צלילה נביעות
מודיע על
פתיחת קורסים לצלילה
בתאריכים הבאים:
א. מ־14.11.76 (יום א') עד 20.11.76 (מוצ"ש)
ב. מ־21.11.76 (יום א') עד 27.11.76 (מוצ"ש)
מחיר הקורס רק — 800 ל"י + מ.ע.מ.
נא להרשם בהקדם בטלפון 059־3667
או 059־6191.
או בכתב למרכז צלילה נביעות, דואר אילת.

התאחדות לספורט — ענף הג'ודו
מודיעים על
דחיית אליפות ישראל
שנקבעה לימים 30.10.76 ו־6.11.76
על מועד חדש
תשלחנה הודעות לאגודות

דירות הון
אל תוותר!
הנחה עד 30.000 ל"י
הרצל 50 ראשון לציון 949064

مكذا من الاصل

כסף וכלכלה ⁘ כסף וכלכלה ⁘ כסף וכלכלה

אנו מביאים כאן את שערי מטבע חוץ לצורך העברות, כפי שנקבעו על ידי בנק־ישראל לתאריך 28.10.76.

לגבי עיסקות בסכומים קטנים יחסית (בדרך כלל עד 1,000 ל"י) ינהגו הבנקים היום לפי השערים המצויינים בטבלה. אולם במקרים של עיסקות בסכומים יותר גדולים, תירשם ההעברה לפי השערים החדשים להיום, המתפרסמים רק ביום שני.

המטבע	היחידה	שער קניה ל"י	שער מכירה ל"י
דולרים ארה"ב	1	8.4543	8.4797
לירות שטרלינג	1	13.2768	13.3432
מרקים גרמניים	1	3.5219	3.5413
פרנקים צרפתיים	1	1.6892	1.6976
פלורינים הולנדיים	1	3.3622	3.3790
פרנקים שווייציים	1	3.4764	3.4937
כתרים שוודיים	1	2.0038	2.0138
כתרים נורבגיים	1	1.6032	1.6112
כתרים דניים	1	1.4364	1.4435
מרקים פיניים	1	2.1950	2.2060
דולרים קנדיים	1	8.6963	8.7397
דולרים אוסטרליים	1	10.4137	10.4658
רנד דרום אפריקה	1	9.7338	9.7825
פרנקים בלגיים	10	2.2957	2.3072
שילינגים אוסטריים	10	4.9449	4.9696
לירות איטלקיות	1000	9.7753	9.8224
יינים יפניים חדשים	1000	28.8136	28.9576

התעוררות מחודשת במניות הנפט

היצעים ערים וירידות שערים באג"ח צמודות ✶ מגמה מעורבת במניות ✶ הנת"ד — 9.85 ל"י

מאת ש. אביטל

לפי המגמות המתחלפות מדי פעם בשוקי הבורסה וההתפתחויות, קשרי הגומלין בין שלוש האלטרנטיבות המרכזיות, ניתן להסיק, במיוחד בתום השבוע השבועי, ששוק המניות „נותק", בשלב זה לפחות, משוק הצמודים לסוגיו ופועל מבחינות הנזמות עצמו.

כעבר, אם היו ידיעות על ביטול או קיצוץ בסובסידיות, היו הוראות הביקוש לאגרות חוב עולות על גדותיהן ומנגד נחלשה הפעילות בשוק המניות באורח משמעותי. אתמול וברוב ימות השבוע קרה ההיפך מזה: מוצר הודעה על הקיצוץ במשמש ובא, כותרות בעיתונות ביטול על ויכוח בין האוצר לבין ההסתדרות על שיעור הקיצוץ, והנה לאגרות החוב התרכזו אתמול היצעים ערים שבעקבותיהם הרדו השערים ואילו בשוק המניות התפתח בתחילה „מימוש רווחים", שנבלם בשלב השערים המשתנים. עם זאת נראתה סלקטיביות רבה בפעילות, ולא היתה אחידות בכיוון המגמה: היו מניות ששעריהן ירדו החלק האחר עלה, תוך המשך התחזקות של הענף המיבצעי.

מבין מניות החברות לביטוח בלט היצע הקל והמחזור המצומצם ב„הסנה", ששערו נסוג ב־5 נק'. מחזורים גדולים נרשמו במניות „דלק", תוך עליית סמלית. בהקשר זה יש לציין את העליה המחודשת בשערי כמה מניות נפט בבורסה, כשבכתבי האופציות של „ירדן" אף היתה עיסקה גדולה (30 אלף ל"י ע"נ, בעליית שער של 19 נק') בין שני בנקים גדולים, ללמדך שהדפעילות בבירייה אלה עשויה להתלהט, אם כי לא ידוע כיצד באיזה כיוון. עליה של 20 נק' ב„נפטא" ו־56 נק' ב„לפידות" השלימו את תמונת ההתאוששות בענף המניות „דמויות הנפט".

מבין מניות המקרקעין בולטו אלו של „הכשרת הישוב" באי יציבותן: בפתיחה עלה שערן (למכ"ז) ב־4.5 נק' ואילו בשלב השני ירד השער ב־4 נק'. שער כתבי האופציות של „נכסים" כזה ו„ישפרו" מה הוסיפו לזהור, כשפרמיית המימוש ב„ישפרו" מתקרבת ל־30% של פרמיית מימוש של כ־9.5% באופציה „נכסים ובנין". על האחרונה הוסצו שמועות כאילו החברה בתכנונת הנפקה חדשה. כרזב הדובר מחברת „נכסים" מסר, בתשובה לשאלה, שבנושא זה אין כל החלטה בחברה.

בענף הבנייה התעשייתית בלטו אלו של „אלקו". היצוד כמות היצע בספקת למניות ההצבעה של החברה (בנות 1 ל"י) הביא אתמול לעליה קטנה יחסית בשערן (כ־2%) ואילו הבנות היותר סחירות, בנות 2.5 הל"י, נסחרו בעלית כ־4.3%, תוך מחזור בינוני.

בשערי רוב המניות של ענף החברות להשקעה נרשמו אתמול ירידות, הנובעות כנראה בעייפות מה, לאחר הפעילות הענפה שהתנהלה בהן בשבועות האחרונים.

מחיר הנת"ד יציב

במחיר הנת"ד לא חל שינוי והוא נסחר ב־9.85 ל"י, תוך מחזור של כמאה אלף דולר. לפני קביעת השער הופיע היצע מצומצם, של 75 אלף דולר בלבד.

בשוק צמודי המדד הורגשה, כאמור, כנמת מכירות כללית למדי, אף כי המילוות הארוכים „נשכרו" הוטב ושעריהן כמעט לא השתנו. ירידות של 4—6 נק' נרשמו בחלק משערי הסדרות האמצעיות של ענף „6.5%" ואילו שערי אגרות הבריה ירדו בצורה יותר מתונה.

בנק־ישראל מכר מיזהה ב־276 מיליון ל"י

בנק־ישראל הנפיק החודש שתי סדרות, 3114 בת 150 מיליון ל"י ו־3115 בת 200 מיליון ל"י, עד מחצית אוקטובר נמכרו מן הסדרה הראשונה תמורות ב־76 מיליון ל"י ואילו ההנפקה הנוספת נמכרה כולה עד אתמול. שתי הסדרות יוכנסו לבורסה בעוד ארבעה חודשים, אך עד סוף אוקטובר (יום א' הבא) אפשר יהיה לקבל מן הסדרה החודשית הראשונה.

„ישרס" קנתה מיבנה תעשיתי

חברת „ישרס" הודיעה לבורסה על ההתקשרות בחוזה לרכישת מיבנה תעשיתי של כ־9,000 מטר מרובע בבאר שבע, הנמצא בתהליך הקמה, במחיר של כ־9 מ' ל"י. לחברה הובטחה השכרת המבנה לתעשיה אחרת — בסיומה ההודעה.

המחזורים בשוקי הבורסה (במליוני ל"י תמורה)

[illegible]	10.7 —
[illegible]	3.3 —
[illegible]	1.1 —
אג"ח	20.4 —
4%	6.0 —
בריה	6.6 —
6.5%	4.5 —

המדד הכללי

מדד כללי	152.47	—0.18
בנקים וביטוח	148.41	—0.03
בנקים מסחריים	146.48	+0.18
בנקים למשכנתאות	162.03	—1.83
מוסדות מימון	151.67	—1.30
חברות להשקעה	152.56	—0.29
תעשיה	161.32	—0.81
מסחר ושירותים	162.27	+0.28
מקרקעין בינוי ופיתוח	185.34	—0.82

מדד פ"א

כללי:	166.15	—0.94
פיננסית:	178.68	—0.98
מקרקעין	151.67	—0.40
תעשיה:	150.45	—1.11

המניה	השער אתמול	השינוי היומי	המחזור באלפי לירות
בנקים מסחריים			
א' ה' ה' מ'	212	+ 1.0	20.0
אי.די.בי. רג'	259	+ 0.5	338.5
איגוד	259	— 4.0	249.3
דיסקונט א	481	+ 1.0	2.0
מזרחי ב'	191.5	+ 1.0	185.6
פועלים ב'	281	+ 1.0	176.2
הפועלים אופ' 2	252	+ 3.0	78.8
הפועלים אופ' 3	195		53.7
לאומי	217		475.0
בנקים למשכנתאות			
אפותיקאי מ'	256		20.0
משכנתאות ובנין	255		
פיתוח ומשכנתאות	239		5.0
פית' ומשכנ' אופ'	71.5	— 1.5	20.0
שיכון רג'	179.5	— 0.5	8.0
טפחות רג'	270	— 5.0	24.2
חברות מימון			
שלטון מקומי	126.5	— 5.5	36.0
אוצר לתעשיה	205.5	— 1.5	45.5
חקלאות מב'	76	— 2.0	4.0
פיתוח תעשיה מב'	93		
ביטוח			
אריה	406	— 3.0	20.7
הסנה	322	— 5.0	31.5
סהר	365	+15.0	24.9
צור	314.5	+ 0.5	6.0
מסחר ושרותים			
בית הרכב	98.5	— 0.5	12.0
דלק ע"ש	211	+ 1.0	91.0
דלק ב'	256.5	— 3.5	8.8
קירור 1	379		
קירור 10 ב'	228		
חשמל	183.5	+ 1.0	23.0
ספנות הספקה	201	— 5.0	1.0
מקרקעין ופיתוח			
אזורים	134	— 1.0	7.0
אפריקה 1	542		0.1
אפריקה 10	384	+ 1.0	13.2
הכשי הישוב ע"ש	173.5	— 6.0	34.6
הכשי הישוב ב'	175	— 4.0	43.5
סולל בונה בב'	187	— 2.5	1.5

המניה	השער אתמול	השינוי היומי	המחזור באלפי לירות
נכסים	258	— 2.0	20.7
נכסים אופ'	70	+ 2.0	68.0
ישפרו	140	— 1.0	17.4
ישפרו אופ'	62	+ 2.5	44.3
ישרים	198	— 5.0	17.3
מהדרין	342		8.0
מטעי הדר	164.5	+ 0.5	11.5
נאות־אביב	236	— 2.0	16.5
פרי אור	331		
רסקו מב'	147	— 2.0	28.7
רסקו רג'	115		45.0
תעשיה			
אליאנס	745		
אלקו 1	418	+ 8.0	4.0
אלקו 2.5	318	+13.0	35.3
אלקטרה 1	238	+ 5.0	34.0
אלקטרה 5	216	+ 1.5	52.5
ארגמן רג'	336.5	— 0.5	3.5
אתא ב'	191	— 3.0	20.0
אתא ג'	179	— 5.0	26.8
דובק	378	— 2.0	6.6
כבלים	108	— 1.0	22.0
טבע ע"ש	1092	+ 6.0	9.5
דשנים	140	— 5.0	8.3
לוין אפשטיין	125.5	+ 3.5	2.0
מולר טכסטיל	188	— 6.0	1.0
פניציה ב' 1	112.5	+ 1.5	1.5
פניציה 10	133		1.0
כמפלר בייר	204	— 2.0	22.5
עסיס	195	+10.0	6.7
נחושתן ב'	579	— 1.0	0.7
עלית	306	— 3.0	12.2
פוליגון	285.5	+11.5	16.7
ערד	167	+ 3.0	2.5
שמן מב'	189.5	— 3.5	3.5
[illegible]	150	— 5.0	23.0
ים המלח	283	— 6.0	1.7
אלרון — 1	725	—10.0	2.1
אלרון — 2	695	+ 5.0	6.7
פרומארום ישן	134.5	+ 3.5	10.3
פרומארום חדש	126	+ 0.5	22.0
חברות להשקעה			
אלבר ב'	188	— 6.0	19.0
אלרן ב'	267	— 8.0	13.4
אמישר	624		1.0
חב' מרכזית	240	+ 6.5	1.0
פועלים ב'	224	— 1.0	22.5
„פז"	340	+ 5.0	39.0
וולפסון 1 ע"ש	170	—10.0	9.6
וולפסון 10 ב'	94.5	— 0.5	58.5

המניה	השער אתמול	השינוי היומי	המחזור באלפי לירות
ירדן	736	— 4.0	4.2
ירדן אופ'	615	+19.0	41.1
אמפא	172	+ 4.0	7.4
דיסקונט ע"ש	237		
דיסקונט ב'	245	— 4.0	19.0
המזרחי	217	— 4.0	58.5
לאומי	217	— 3.0	82.5
פריון	340	— 2.0	6.0
חסותה	204	— 3.0	44.8
יצוא	127.5		18.5
כור כב'	330		2.0
כלל השקעות	210		21.4
כלל תעשיה	138	+ 1.0	61.6
צור	170		15.5
פמה	136.5		7.8
דלק ונפט			
נפטא	580	+20.0	6.2
לפידות ע"ש	970	+56.0	3.4
לפידות ב'	1380	+10.0	
אגרות חוב להמרה			
אי.די.בי. ש.ה.	128.5	— 1.5	21.0
איגוד	150	— 3.0	64.4
המזרחי ש.ה. 1	165	+ 2.0	10.0
המזרחי ש.ה. 2	166.5	+ 1.0	9.0
המזרחי ש.ה. 3	146.5	+ 1.0	55.5
פועלים ש.ה.	161	+ 1.0	5.0
בליל ש.ה. 3	151.5		
בליל ש.ה. 4	127		25.0
בליל ש.ה. 5	129.5		134.0
אפותיקאי	162.5		2.0
פת. משכנתאות 41	135		10.0
פת. משכנתאות 66	121	— 2.0	23.8
שיכון 31	137	+ 0.5	5.0
ספנות 39	235	— 7.0	
אוצר לתעשיה 55	99.5	— 0.5	45.0
דלק 2	129	— 2.5	58.3
הכשרת הישוב 1	90.5	— 4.5	17.5
הכשרת הישוב 2	90	— 2.0	30.0
ישפרו	118.5	— 0.5	11.0
אהא	168.5	— 0.5	8.0
עלית	117		12.0
הפועלים השקעות	134.5	+ 5.0	20.0
דיסקונט השק' 59	175.5		
דיסקונט. הש' 72	124		55.2
מזרחי השקעות 48	131	— 1.0	11.0
בליל השקעות 102	133	— 2.0	5.0
כלל העשיה 4	98		
עוז	975	+ 1.0	118.2
נכסים	123	+ 1.0	83.1
אלקטרה	136.5	— 0.5	39.0
ארגמן	128		3.0

אג"ח צמודות למדד המחירים לצרכן

3¼% מילווה פיתוח 1960		
פדיון ב־1—1980		
1001	234	—1.0
1002	229	
1003	229	—2.0
1004	230	+1.0
1005	239.5	+6.5
1006	234.5	—1.0
1007	248	+3.0
1008	242	
1009	226.5	—2.0
1010	240	
1011	242.5	+2.5
4% מילווה פיתוח 1969		
פדיון ב־1984		
3001	251.2	
3002	244.6	
3003	244.6	
3004	238	
3005	231.7	
3006	231.5	
3007	230.8	
3008	227.5	
3009	227.4	
3010	226.2	
3011	221.7	
3012	216.1	
3013	193.6	
3014	193.5	
3015	183.6	
3016	183.4	
פדיון ב־1985		
3017	179.9	
3018	177.1	
3019	177	
3020	172.8	
3021	172.7	
3022	169.8	
3023	169.7	
3024	167.3	
3025	167.8	
3026	166.9	
3027	162.4	—0.5
3028	159	—0.7
3029	149.4	—0.8
3030	144.7	—0.8
3031	146.8	—0.7
3032	146.7	—0.7
פדיון ב־1979—88		
ש"ש־4001	228	
ש"ש־4002	227	
ש"ש־4003	224	
ש"ש־4004	222.5	
3101	134	—2.5
3102	134.5	
3103	133	+1.0
3104	128.5	
3105	121.5	
3106	117	
מילוות קליטה		
1962	543	—2.5
1962	516	
1962	488	—13.0
1962	460	
1966	686	
1966	688	
1967	675.5	
1967	658.5	
מילווה פיתוח 1960 (6.5%)		
פדיון ב־1979		
ר"ב	395	—2.5
ר"ג	394.5	—0.5
ר"ד	394	—1.0
ר"ו	386.5	—1.0
ר"ח	387.5	
רי"ב	386.5	—2.0
רי"ד	386	+1.0
רי"ז	393.5	
רי"ט	394.5	
רכ"ב	387	—1.5
רכ"ד	388.5	
רכ"ט	395	+1.0
רל"א	392	—1.5
רל"ג	396.5	—1.0
רל"ה	393	—1.5
רל"ז	390	—2.0
ר"מ	391	
רמ"ב	390.5	—0.5
רמ"ד	391.5	
רמ"ו	400	—3.5
מילווה במוהן 1969 (6.5%)		
נ"א	387.5	—3.5
נ"ב	384.5	—4.0
נ"ג	382	—4.0
נ"ד	371.5	—4.5
נ"ה	379.5	—6.0
נ"ו	375.5	—4.0
נ"ז	373	—6.0
נ"ח	374	—5.0
נ"ט	370	—5.0
ס'	370	—4.0
ס"א	369.5	—4.0
ס"ב	360	—6.0
ס"ג	360	—6.0
ס"ד	357.5	—5.0
ס"ה	356	—6.5
ס"ו	356.5	—6.0
ס"ז	348	—7.0
ס"ט	348	—6.0
ע'	347.5	—6.0
ע"א	337	—7.5
ע"ב	347.5	
ע"ג	346.5	—5.5
ע"ד	344	
ע"ה	339	—8.0
ע"ו	339.5	—5.0
ע"ז	334.5	—5.0
ע"ח	332	—7.0
ע"ט	338	
פ'	342.5	—4.0
פ"א	328.5	—3.0
פ"ב	334.5	
פ"ג	322.5	—5.0
פ"ד	343.5	
פ"ה	333	—1.5
פ"ו	339	—4.0
פ"ז	318.5	—3.0
פ"ח	318	—2.0
פ"ט	318	—2.0
צ'	312	
צ"א	309	—3.0

אג"ח צמודות דפי ברירה

מילווה פיתוח 1960		
פדיון ב־1976		
קפ"ב	418.5	
קפ"ג	417	
קפ"ה	416.5	
קפ"ו	414.5	
קפ"ז	414	
קפ"ח	415	+1.0
קפ"ט	415	
פדיון ב־1977		
קצ'	416	+1.0
קצ"א	414	+1.0
קצ"ב	416	
קצ"ג	416	+4.0
קצ"ד	416	+4.0
קצ"ה	411.5	+4.5
קצ"ו	411	+4.0
קצ"ז	411.5	+2.0
קצ"ח	414	+4.0
קצ"ט	412	+2.0
ר'	414	—0.5
ר"א	415	
ר"ה	412.5	—0.5
ר"ז	411.5	
ר"ט	411.5	+3.0
ר"י	412	+3.0
רי"א	409.5	
רי"ג	404.5	
רט"ו	405.5	—2.0
רט"ז	406.5	
רי"ח	406	—0.5
ר"כ	406	—0.5
רכ"א	405	
רכ"ג	404	—0.5
רכ"ו	405	
רכ"ח	409	—1.0
ר"ל	408	—2.0
רל"ב	407.5	—2.5
רל"ד	410	
רל"ו	406	—4.0
רל"ח	404	—2.0
רל"ט	404.5	—3.5
רמ"א	406.5	—1.0
רמ"ב	406	
רמ"ה	410	
רמ"ז	410	
רמ"ח	409	
רמ"ט	404.5	—3.5
ר"נ	404	—4.5
רנ"א	407.5	
רנ"ב	404	—2.0
רנ"ג	405.5	
רנ"ד	396	
רנ"ה	395	—0.5
רנ"ו	394	+3.0
רנ"ז	386	—3.0
רנ"ח	387	
פדיון ב־1978		
רנ"ט	384.5	—4.5
ר"ס	385	—4.0
רס"א	375.5	—4.5
רס"ב	376	—4.5
רס"ד	374	—5.0
רס"ה	375	—5.0
רס"ו	366.5	—4.0
רס"ח	367	—6.0
רס"ט	366	—4.5
ר"ע	365	—6.0
רע"א	365	—6.0
רע"ב	357	—4.5
רע"ג	360.5	—2.0
רע"ד	365.5	
רע"ה	357.5	—5.5
רע"ו	356.5	—5.5
רע"ז	344.5	—7.0
רע"ח	344	—3.5
רפ"א	349	
רפ"ב	340	—3.5
רפ"ג	340	—3.5
רפ"ד	340.5	—3.0
רפ"ה	340	—3.0
רפ"ו	340	—3.5
רפ"ז	340	—3.0
רפ"ח	333	—3.5
רפ"ט	334	—3.0
רצ"א	334.5	—2.5
רצ"ב	333.5	—4.0
רצ"ג	334	—1.0
רצ"ד	329	—3.0
רצ"ה	329	—1.5
רצ"ו/רצ"ז	329	—1.0
רצ"ח	331	+2.0
רצ"ט	330	—1.0
ש'	323.5	—3.5
ש"א	323	—3.5
ש"ב	322.5	—2.5
ש"ד	322.5	—2.5
ש"ה	322.5	—2.0
ש"ו	311.5	—8.0
ש"ז	311	—5.0
פדיון ב־1979		
ש"ח	316	
ש"ט	314.5	—2.0
ש"י	314	—2.0
שי"ב	316	+3.0
שי"ג	314.5	—1.0
מילווה במוהן 1968 (בריה)		
פדיון 1978—6		
א'	348	—6.0
ב'	344.5	+0.5
ד'	332	—4.5
ה'	327.5	—1.0
ו'	324.5	
ז'	302.5	—6.5
ח'	296.5	+0.5
ט'	300	
י'	358.5	+2.5
כ"א	319	—3.5
כ"ב	302.5	—2.0
כ"ג	299.5	—1.0
כ"ד	299.5	—7.5
מילווה במוהן 1968 (בנקאי)		
י"א	345.5	—1.0
י"ד	268.5	—2.0
מילווה במוהן 1969 (בריה)		
פדיון 1979—80		
א'	274.5	—5.0
ב'	264.5	
ד'	265.5	—0.5
ה'	266.5	+8.0

י'	254
ח'	261
ט'	261.5
כ"א	258.5
כ"ג	251
מ"א	251
מ"ב	245
מ"ג	252
מ"ד	248
מ"ה	273
מילווה במוהן 1969 (בב...)	
י"א	267.5
י"ח	196

אגרות חוב צמודות המט"ח

6% חשמל ב'	327
5% ים המלח	1410
5% ים המלח זוטא	400
5% ים המלח	330
5% ים המלח	333
6.5% צים 2—	254.5

אגרות הנפקות במט"ח

בדולרים	
7% אוניקו	94
7% בנק אפוטי 43	115.5
6% הוליס 14	114.7
6% הוליס 17	121.5
6% הוליס 20	128.5
6.5% וולפסון	95.1
7% בליל הצ' 69	112.4
[illegible]	
6% אפוטי 50	112.5
6% יפתי תצ' 12	115
6% פיתי תצ' 13	112
5% כנ"ב 8	111.2

שימורי דגים התייקרו באוקטובר ב־20 אחוז

יו"ר הרשות הארצית לצרכנות בהסתדרות, מיה גרין, פנתה למבנה על המחירים במשרד התעשיה מר זאב בורגר וביקשה הסבר לעבודה שיצרני שימורי הדגים העלו את המחירים בשיעור כ־20%.

כן ביקשה לדעת אם המשרד אישר העלאה זו והאם מה־1.10.76 ואם כן, כיצד ניתן לאשר.

בתשובה כתב מנהל אגף המחירים כי הפיקוח על מחירי שימורי הדגים הוסר ביולי 1975. מאז שוחרר מפיקוח עלו מחיריהם של שימורי הדגים, לפי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ב־43% (יולי 75 לעומת ספטמבר 1976). עליה זו, נאמר במכתב, הינה סבירה, אם בשווה את התייקרות המדד באותה תקופה, שהגיעה ל־40.5% הפריחות שבוצעו מאז, שהסתכמו ב־37.3 אחוז.

יבול שיא לעגבניות ביישוב בדואי חדש

מאת עזרא יניב

בדואים שיצינו השנה ליבול ראשון של עגבניות ביישוב החדש ליד צומת אבשלום בפיתחת רפיח, יצינו שיאים שלא היו כמוהם באיזור מאז ימי בראשית.

אשתקד היה היבול הראשון של העגבניות ביישוב החדש 5 טונות לדונם בהשקיה והשנה צפוי יבול של עד 8 טונות עגבניות.

בדוניה הוכשרו בשנה החולקות של 5 דונם, ל־238 אחוזה 1400 דונם, שחולקו משפחות בדואים, שהועברו מאיזור הפיתחה לישוב החדש. המשפחות הללו מגדלות ירקות, כאשר 2 דונם בכל חלקה מושקים לפי שיטת הטפטוף — השיטה הישראלית החדשה.

הוסבר כי למעשה משיגים הבדואים, בהדרכת מדריכי חקלאות ישראליים, יבול עגבניות גדול אפילו כזה של מושב עזות הסמוך.

שטחי תות השדה ברצועה גדלו השנה ל־160 דונם, לעומת 25 דונם אשתקד.

לוח 8 לוח מעריב

אין בישראל שום מכשיר פירסום דומה

עכשיו מובטחת התפוצה הגדולה ביותר למודעה הקטנה ביותר: „לוח 8 — לוח מעריב" מתפרסם יום יום בעת ובעונה אחת ב־8 עתונים: „מעריב", „דבר", „לעצטע נייעס", „ויאצה נוסטרה", „נאשה סטראנה", „חדשות ישראל", „אוי קלטי" ו„נוביני קוריר".

התפוצה הכוללת קרובה ל־400,000 עותקים בערבי שבתות ומספר הקוראים — יותר ממיליון.

כל מודעת „לוח" וכל מודעת „דרושים" מתפרסמת בעת ובעונה אחת ב־8 עתונים

ראה עמודים: 7, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58.

במה להשקיע היום?

כאן מביא לעליה הגדולה במחירי מדליות ומטבעות?

האם ההשקעה במדליות ומטבעות מתאימה לכל אחד?

האם ידעת שרוב המדליות והמטבעות צמודות לדולר ומדוע?

האם ידעת שהמדליות והמטבעות נתנו את התשואה הגבוהה ביותר ביחס להשקעות אחרות, מול השקעה בדולר, מניות ואג"ח?

האם ידעת כי רבים הכפילו ושילשו את ערך כספם מדי שנה.

כדי לתת לך מושג על עולם המדליות והמטבעות והאפשרויות הכספיות העצומות הטמונות בו — הכנו עבורך מדריך להשקעה במדליות ומטבעות המהווה חומר הדרכה וייעוץ לכל אדם.

כמו כן, הכנו שמונה תכניות השקעה מגוונות.

לשם קבלת המדריך חינם ו/או ייעוץ — פנה אישית למרכז הישראלי למדליות ומטבעות:

תל־אביב — רח' בן־יהודה 26/א'

תל־אביב — רח' הר סיני 5 פינת אלנבי 108 (על־יד בית הכנסת הגדול) טל. 623073.

נתניה — הרצל 21.

ירושלים — רח' הסורג 2 (פינת יפו 27) קומה 7

או גזור ושלח:

לכבוד „המרכז הישראלי למדליות ומטבעות" ת.ד. 46059, ת"א

אבקשכם לשלוח אלי חינם את החוברת: „מדריך להשקעה במדליות ומטבעות".

שם.....

כתובת.....

יש לנו תשובה

מבצע מיוחד

עד 30,000 ל"י הנחה

דירות גינדי

סניף ראשי, הרצל 59, ראשון־לציון.

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

קרנות נאמנות

27.10.76	מחיר יחידה	מחיר פדיון
אלון	233.71	227.98
אורן	212.80	207.59
אשל ברוש	193.04 ג.ב.	188.38 ג.ב.
דולב דקל	133.97	130.42
שקד	108.60	105.94

המנהל: חברה להשקעות של בנק דיסקונט בע"מ

המנהל: פיא

קרן	מחיר היחידה	מחיר פדיון
צמיד	298.47	291.19
גביש	270.46	263.89
בדולח	281.0	274.1
שמיר	256.73	250.75
טופז	126.06	122.72
ב"א	406.5	396.5
יגדל	220.3	215.0
תרשיש	135.15	131.99

הנאמן: בנק לאומי

דירות הון

במבצע 30.000 ל"י הנחה!

3 חדרים במרכז ראשון לציון

רק 150.000 ל"י

הרצל 50 ראשון לציון

לוח 8 לוח מעריב

הלוח הנפוץ ביותר במדינה
- כל מודעה מתפרסמת ב-8 עיתונים

מודעות הרגע האחרון

*

ראה גם עמודים: 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58

דירות

4 חדרים חדשה, חזית, שרותים כפולים 240,000. 053-31288

קבלני בנין

בראשון לציון קנה דירה בתכנית טובה + הנחה עד 30,000 ל"י. אל תחמיץ את ההזדמנות. דירות ניגרי הרצל 50

בראשון לציון 20 דירות בבניה. מיוחד עד 30,000 ל"י הנחה. 3 חדרים 150,000 ל"י. לפני המבצע — 180,000 ל"י. דירות ניגרי הרצל 59 טלפון 946180

ברחובות דירה מפוארת + משרד צמוד 956073 (שישי שבת).

ביאליק חברה לבנין בע"מ בונה בחולון דירות בנות 4—4½ חדרים. בבנין בן 4 דירות ברח' ביאליק ליד שנקר לפנות שנקר 47 חולון טל. 847750

1-1½ חדרים

ברמת גן ע"י רמת דירת חדר קומפלט 484258 בערב.

בהרצליה דירת חדר ק"ב הקי לים 10 ומתנגו, שמורה.

2 חדרים

בהדסה בצפון 2 חדרים נדר לים ק"ב טל' 867039

בצפון ת"א 2 מרווחת + הול + ארונות ק"ב 229331

חיפה להשכר בקריאלי 2 גדולים ק"ג מטבח אמריקאי 30504 — 453249

ברמת גן 2 מרווחים + הול + טלפונות + דוד שמש ק"ב 774702

בהדסה 2 חדרים + הול במרכז חולון, ויצמן 5, רדליג גר. 857441, 855208, 19—21 מ"מ

בגבעתיים 2 ב"ג 116,000 בשבת 783808, 701487 בעבודה — 701946 (חיים).

בהדסה דירת 2 + הול בבני ברק בגורוק 88,000 785011

2½ חדרים

בגבעתיים בנצלסון לחזית 2½ גדולים + מ"א ק"ב 254978

115,000 ליד צ'ד במרכז + טיפוציה 701616 מ-16.00

בחולון במרכז 2½ חדרים קומה ג' טל. 842269

בבתים חזית 2½ מרפסות עד קיוה מטבח אמריקאי ארון קיר 989858

בבתים 2½ ק"ד + מעלית בית נוף מרהיב טל. 880546

3 חדרים

בפתח תקוה דירת 3 חדרים גדולים חזית טל' 905423

3 + רבע דתם אפשרות בניה 120,000. "מודיעין דירות" — 052-32103

3 חדשה דרום צהלה בהזדמנות בתנאים מצויינים 414649

3 + מ"א רמת השרון בתים ק"ב 3 כ"א, ארונות ממטבח, פינוי תוך שנה, טל. 834277, אחרי 6: 881524

3 בצפון ק"א ע"ע חיוטם, הסקה, טלפון, חניה, מטמים, גז מרכזי וכו'. 300,000 447634

בבבלי 3 גדולים מיידי בבית 470687 בעבודה 447152

בהרצליה 3 + מ"א ק"ב טל. 084750 ליד, השרון 81/7

ברעננה 3 חדרים + מ"א ק"ב חזית טל. 03-988953

בחולון בהזדמנות, 3 חדרים + סיבולים, מטמים, משכנתא — 891356

בחולון 3 + 2 ארונות אילת 39/4 זמיר בשבת סוכ.

3½ חדרים ויותר

3¼ + ג"א, מרפסות 110 מ"ר השיקום 9 בהיים, הדר.

בכפר סבא דירת 4 חדרים חדשה לכניסה מיידית טלפון 03-928924

ברמת גן אזאים, 4 חדרים שרותים ומטבח מסוארים. טל. 739571

בהרצליה 3½ במרכז שקט במטע חדשה 249704

ברחובות 4 חדרים חזיתית + מ"א ק"ב ע"ע 268225

בהרצליה 3½ חדרים + מ"א מרווחת, במקום שקט. 886846

ברמת גן 4 חדרים על עמודים — 767085 — 459172

דירה 3 + ½ במרכז מ"ת סיבוך בפיק 77 טל. 910331

בחולון מרכז 4 מפוארים הכוח + הנוה בבית דרקוטתי בקומה ב' 450,000 הרצל 11 יהודה 857681

ברחובות דירת 3½ חדרים, ברחוב התקוה לנקוב מלא כני סה מיידית 240,000 ל"י בורל הכל. "קבלן רוטליק" 03-863397

בקריאט 4 מסודרת ק"ב ע"ע אפשרות למשכנתא טל. 754064

בראשון לציון בשכונת אברמוביץ 4 חדרים חזיתית 3 כווני אויר + מעלית 250,000 — 306011

בבאיה! בחולון 3 + חדר שינה ותוספות כדאי לראות!! הבעש"ט 31, סומדמוב.

וילות ובתים

בית פרטיים 320,000 דרמש מחירים 4 חדרים 300,000 — 052-25673

בפתח תקוה בהזדמנות לשבה בית מרווח. לפנות טל. 747852 962795

ברמת השרון, יאיר 6, דרמש מחתי 300 מ"ר, הרב (ברסי) אחה"צ.

בקיסריה 2½ חדרים + 85 דר גם 509,000 ל"י 052-26770

בהזדמנות וילה, משק בכפר אביב 005-21770 אזור אשדוד.

וילות להשכרה

קרטוי להשכרה בנוהייסין כמה שכא עם טלפון. 03-908661 מ 17.00—20.00 גם בשבת.

דירות להשכרה

בהרצליה נסירכזה 3 מרוהטת חלקית, להשכרה או למכירה 550005

בבתים 3 ריהוט חלקי — 550 גז, פריגידר, 869628

דירות בשכר חדש

להשכיר חדר ומטבח לאשה מבוגרת או לזוג מבוגרים ברמ"ג 052-96027

ברמת גן חדשה 4 חדרים, חצי מרוהטת 065-01756

דירת חדר ריקה ברמת גן אבא הלל 132 קיר 053-31661

בצפון תל-אביב 2½ פרטר ג' בוה ריקה. + טלפון ונג — 450479

דירות בדמי מפתח

בהתהימכוי 3, חדר עבודה + מחסן + טלפון, על הגג — 798652

ברמ"ש דירת 2 חדרים בשרות חן טל. 281301

במרכז ת"א 2 ימים אפשרי למלאכה, ק"ק. 58396

בפתח תקוה ברמ"פ 3 חדרים קיק מיידי 919185 לא בשבת.

דירות מרוהטות

לדירה בבנין דרוש/ה שותף/ה לפנות לשלושה טל. 709894

להשכיר בית מרוהט בצהלה לשנתיים. פרטים טלפון: — 850698

דירת חדר מרוהטת + טלפון ליד העיריה. 256384 — 55214

עסקים

מינימרקט מצליח למסירה ב רמת השרון: לפנות 03-470505 בערב.

דוכן למסירה 2 הוידלברג ד מולטילים טלפון 03-34151

עסק מוצלח במרכז העיר ב רחובות למכירה עם כל הציוד מין עם שמו מכוחו גדול. 881098 טלפון 1,600,000 בערב.

משרדים במרכז יפו עריף 45 מטר, בתנר למלאכה, למחסן. טל' 281531

כליז 50 מטר ותנות 20 מטר + טלפון + בחופשה בתר לוז, 32443 בשישי ושבת.

חנויות

בבהרצליה חנות בשכ"ת 60 מ"ר גלריה וכו' 738071

מכירה/השכרה חנות מגולת ברמת אביב טל. 412095

חנות למסירה ברמ"ס בבורוכוב 18 למכבסה וכו' 282250

חנות למכירה מול בית מרם הרצל 181 ת"א 827489

מבני תעשיה

בשכ"ת 650 מ"ר בראשל"צ טלפון 477421 מסה.

משרדים

בשכ"ת משרד מסודר בצפון תל-אביב טל. 253530 826653

אולמות

עבודה חצ כ"ר בשכ"ת ל"י הרצל (גלבל כסרה) 822012

מגרשים

כלל-מגור מגרש 2½ דונם ד' סבנה ה' קומה מתאים לתעשיה חקלאית, חזית קומה ועוד... 771828

טרקטורים

מעמיק מטרקטור הולדר בין 12 במצב עבודה 1/או להלקים — 03-942404

פורד 1960 5000 ... 1070

חקלאות

"ציפראונים", שיקום לולים, ...

פפחתשתקה — 14½ דונם + בית, ... — 752744

פרדסים

חברה הבלויה לשיפור ואחזקת פרדסים ... 03-910/3946

פרדסנים רזבמבורג — יפו, אילת 1 ... 11.11.76

שידוכים

בן זוג

פרטי רוזן 38 בריוחה עד...

הכרזות

53.166 בשכ"ל, מכירה, דירות ... תל-אביב.

הצעות עבודה

לפלנוס בקריאון דרוש מקבנאי + רכב לפנות לשלמה 208894

לבידור למכונות דרושים, מסכריים לפנות לישראל 03-9934125

דרושים אורלים לגולי גאורד תנאים טובים סלטם זבוטינסקי 9 בני ברק 783419

לאלקטרוד ויסמה בע"מ טלמיד 264381 דרושה מרכזנית. מנה כסה. לפנות לגבי אבטר.

דרוש כורך למכונות אינטרלוק 612393 בשעות 19—22

דרושה אשה לניהול חנות רחומים. בעלם נסיון במכירה ובעיצוב. שנים להתקשר 828589 בעבודה.

למסעדת צמר דרושים עובדים/ות על רינג זסלילה 782505

דרושה מבחית או איזה היד רעתי לבשל במסעדה 288879

דרושים פועלים/ות ואורגים/ות (גרוי טרסים) תנאים טובים — 868876

דרוש מבת דתי ומעולה למוסד בבני ברק טל. 780296

פקידים

למשרד להנה"ח דרוש מנהל השבונות עצמאי למשרה מלאה טל. 03-452507

לאלקטרוד ויסמה בע"מ טלפון 254381 דרושה מתקילה למכונת אוליבטי לפנות למר כהן.

למשרד רואה חשבון דרושה פקידת (מנהלת) חשבונות + הדפסה, טל. 253002

להתי מסחרית בתכנית ל' דרוש: פקידה בתכנות בשפה האנגלית למשרה מלאה, לפנות בין השעות 14.00—17.00 לטלפון: 411130

למשרד להנה"ח דרוש/ה עם נסיון מ"ד 1017 גב' ...

עוזרות ומטפלות

דרושה למשק בית פעם/פעמיים בשבוע, בני-ברק טל. 798611

בקריאון דרושה אשה צעירה לבישול ועבודות קלות, לטלפן 708081

משפחת ל"ב ילדים מ-7.30 — 14.30 בצפון ת"א — 444423

ברמת אביב דרושה עובדת בית 5 פעמים בשבוע 412118 אחה"צ

מבקשת עבודת למשק בית כולל לינה נא לטלפן 220696 מ-7.00 עד 9.00 בבוקר ומ-1.30 עד 3.30 אחה"צ.

בפתח תקוה דרושה מטפלת לילד 7—15 טל. 902519

מטפלת באזור אסקה לילד מ' 484693 4 ימים 7.30—14.30

אשה לעבודה למשק בית 8 שעות כל יום בלא 285760 לא בשבת.

זבנים

לחנות נקניק דרוש/ה מוכר/ת מנוסה ל-8 שעות, טל. 829222

גזירה ותפירה

דרושות מתפרות לעבודות ב' קבלנות, עבודה ברמה מעולה הבוחות 58128

ביקוש עבודה

בעל נסיון רב ביזום מזון + מנהל בעבודה מתאימה 440972

מנהה"ח מכירה מעונינת ב עבודות חיד 435 רמת-גן למכבר 115

מכירות

למכירה מיכלים בנפלים 5 מטר גובה 1.5 קוטר, עובי 8 מ"מ, וברזלים מרומסים — 771825

בהזדמנות מכונת צילום תוצרת 980281 במצב חדש 3—אט מיום א' בשעות העבודה לגואל קינן.

מלישלד למכירה ציוד קופלט למספרת נשים 055-21608 — 055-31742

שולחנים וסטיינגהאוז לבן כמו חדש טלפון 03-251979

רהיטים

בהזדמנות! חיפול סלונים מהיצרן 822912 וב' בית אחה"צ — 452750

בפרית מנורה (פיליפס) חדשה היצרה חיך בהזדמנות 835845

כלי נגינה

פסנתר כנף גרמני "איבך" ב' מצב כמו חדש — 572423

למכירה ביונר ... גדול בהזדמנות, רפאים 987462

מערכות קול

מיקרופונים ... 441008, 447223

חיות בית

גורים דוברמן ...

מקררים

צפונת מקררים 11 במצב אמ' אל סוחר בביתי 11 ... ובשבת.

למכירה אמקור 11 אוטומטי במצב מצוין 441701

מזגני אויר

מזגן אלקטרה 1 כח חדש מוגז 2 כח במצב מצוין ...

מכוניות למכירה

ברטלט 1969 כנת נגיד פורד אחרי שיפוץ 847116

אמריקאיות

מנהל פורד אף 100, 1966 865248

אוסטין

בהזדמנות מרינה 69, רדיו, 12,000 טל. 726839

מרינה 1000 שנת 68 12,000 טלפון 846749

ב.מ.ג. 1000 מודל 1970, בוד ים מרקולוס 12 רמת גן 5

מרינה 4 — 69, 80,000, כוח דמנות, טסט, רדיו, 798626

אופל

למכירה אופל רקורד טסייחן 1964 . 053-20942, 20

אופל טסייחן 1968 + מזגן + רדיו, סיום, במצב טוב. 052-76639 — 052-72693 — ביום, 087-73723 — בערב ובשבת.

אופל רקורד 44,000 ק"מ במצב מצוין 294767 בעבודה.

אופל מנטה 71, בהזדמנות במצב מצוין 441074

אופל רקורד מסחרי מודל 70 מצב טוב 858972

אלפא רומיאו

אלפא סוד 74 טלפון בעבודה 063-28860 בבית 063-28098

אלפא 1300 ג'וניור 1973 — אפשרי החלפה לזולה 063-92069

ב.מ.ו.

ב.מ.וו. 2500 1971, מזגן, סטריאו, מצב מצוין — 796457 261854

וולוו

וולבו 1974 אוטומטית + הגה כח במצב מצויין טלפון 836867

וויליס

מגרד וויליס מודל 69 במצב מצוין טל' 556192

לנציה

לנציה 1600 קופה 1976 לרגל נסיעה 055-81944 055-32769

מרצדס

מרצדס רכל קבינה עם ארגז לא מגור 1974 70,000 ק"מ 053-22321 לאברהם, בשעות העבודה.

מרצדס 220 1970 מצב מצוין 055-24848 מ-19 בערב.

סימקה

קרייזלר 180 אוטומטי 1972 טל. 31171 ובשבת 766016

סימקה 1301 1973 אוטומטית, יד ראשונה טלפון 478197

פג'ו

פג'ו 404 1974 יד ראשונה 115,000 ק"מ 456850

פיג'ו 404 1971 74,000 ק"מ בשעות העבודה 829002 בערבים ובשבת 447003

פולקסווגן

פולקסווגן קיט 1972 יד ראשונה + רדיו בהזדמנות — 055-31725 — 055-22210

פולקסווגן ברזיליה כחורי — 1973 במצב מצויין — טלפון: 03-914936

גולף 1976 חדשה 4,000 ק"מ 261768 (עד 14.00)

באס מסחרי 1976 חדש עם רדיו 881093 בערב.

הפולקסבה 63 במצב טוב רדיו, 3 טסט, 444298

פולקסואגן 1200/72 יד שניה בשעות הערב — 470604

פולקסווגן ריאקט טסייען — 1973 הרצוג 10 ת"א (רוני).

בהזדמנות חיפושית 1300 1967 במצב מצוין טל. 211748

פורד

אסקורט 72 במצב מצוין 72,000 ק"מ + רדיו. 586027

מאוהט 17, כביש 1971 + רדיו, טלפון 252508 — 731114

פורד טרנזיט יד ראשונה — 60,000 ק"מ. 055-81201

פיאט

פיאט 1966 בהזדמנות גדרה, אחרי אוברול — טלפון: 03-919679

פיאט 128 45,000 1974 ... 801272

פיאט 850 כביש 1969 ... 063-79796

פיאט 600 1968 מצב מצוין ... 826787

פיאט 124 1972 יד ראשונה ...

פיאט 126 1976 ... 871944 לא בשבת.

פיאט 850 1967 יד ראשונה 97,000 ק"מ ... 2 אשדוד, לא בשבת.

פיאט 125 71 ... 9 ... 332978

פיאט 127 24,500 ק"מ ... 724848 —

ציטרואן

ציטרואן דה שבו 68 לחלקים 1,700 ל"י 068-78564 בערב.

רנו

רנו 12 ... 1972 — 82,600 ...

שיקום מכוניות

דרושה וריאנט פולקסווגן ... במצב טוב ... לא בשבת.

מעוניין במכונית פורד אנגליה ...

לוח חיפה

דירות למכירה

בבית להב דירה 3 חדרים מ' שחפית נוף טל. 815308

בקריה דירת 2 חדרים + הול בקרית נחום טל. 82208

3 בנוה שאנן, רח' ברל, ק"ג מסודרת, שיפורים. 287907

בבת גלים 2 חדרים + 2 פר' קביה סגורות — 581937 בערב

בהזדמנות במרכז הנביאים, — מתאימה למגורים ולמשרדים. ב' יום 687620, בערב 88215

ביאלי, שני חדרים, הול ומרפסת סגורה, ק"ב — 287536

בכרמל 2 + הול + מרפסת סגורה + מטבח ארונות — 845767

בקרית-מוצקין 3 + ק"א + גג במחיר הזדמנותי 041273 905.876

מכוניות למכירה

פורד קאפרי אקס.אל. 20, 1971, נהדרת, טל. 717443

חיפה למכור הילמן הנטר, 1967, אוטומטית, מצויינת —

ב.מ.ו. 1970, 1000, יד ראשונה 2400 ל"י — עדי

ב.מ.ה 700, 1964, אוברול מ' גוע + טסט לשנה — 221856

פג'ו 404, 1971, במצב טוב, 18—8 ...

פיג'ו 8 1968, טסט יוני + רדיו. ... 862826

כלי נגינה

הפסנתר אהרדיון! מאילו סוד רגי 58 בסים במצב מצויין — 04-255431

דירות להשכרה

דירת 3 בפילבר טלפון, פריג'ידר, נגן להשכיר ל-4 חודשים 87533 — 521592

דירה חדשה 3 חדרים רח' ה' פניגים טלפון 521717

דירות מרוהטות

בחיפה שלושה חדרים מרוהטת בהוספה מיידי + טלפון — 223400

עסקים

דרוש בהתיפות במרכז הדר חנות + 80 מ"ר לכתוב לפי ריב חיפה למספר 541.

מכירות

דריאשר 2.5 קו"ם חדש תר צרת "פרג" טל. 468442

הצעות עבודה

למספרה מבוקשת בעלת הוצאה גאה ליום עבודה במועל תנאים טובים, בוכיק פוס, רח' הרצל

דרושה/בוסניה למפעל מתכת חיפה. תנאים ...

לתיק ותנאנו ... לבית מסחר ... 04-802033

טלוויזיות

הודה הצעות טלויזיות כלל הסוגים שירות מיידי בבית: הלקוח — טלפון 802251

לוח ירושלים

קבלני בנין

במקרית משה, דירה בהדרה ... חדרים ...

דירות למכירה

...

דירות להשכרה

...

דירות בדמ"פ

...

הצעות עבודה

...

Metz
טלויזיות ומכשירי חשמל (ישראל) בע"מ
בני-ברק, רח' מודיעין 19, טל: 799114.

דרושים
טכנאי טלויזיה
חוץ ופנים
בעלי נסיון. — עדיפות לבעלי רכב
לפנות טל. 03/783132 למנהל שירות טל.

לחברה מסחרית גדולה
דרוש מנהל חשבונות
סוג ד'
לפנות בכתב עם פרוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 1334 תל-אביב
למס' ר/21349

ניבה
יצרני ויצואני אופנה בע"מ
דרך יפו ת"א 25 תל-אביב טלפון 59556
דרושים
1. גזרן בעל נסיון
2. תופרות לקולקציה
בעלות נסיון
למתאימים ינתנו תנאים מצויינים. נא להתקשר טלפונית או לפנות במקום — למר שרגא.
— סודיות מובטחת —

לחברה ליצוא אבני חן, ברמת-גן
דרושה
מנהלת חשבונות עצמאית
תנתן עדיפות למועמדות בעלות נסיון ביצוא ויבוא.
תנאים טובים למתאימה
ידיעת השפה האנגלית — רצויה
להתקשר לטלפון 720418

למפעל תעשייתי באזור אשדוד
דרוש
עוזר חשב
בעל נסיון בהנהלת חשבונות
תנאים טובים למועמד
נא לפנות בכתב, בצרוף נסיון קודם לת.ד. 23048 תל-אביב. עבור "עוזר חשב".

לחברה קבלנית
דרושה
פקידה
לעבודות מזכירות כלליות
אחרי שרות צבאי
תנאי שכר יקבעו בהתאם לכישורים
טלפון: 263206/7

בבית מסחר בתל-אביב
לאביזרי הולכה ופקוד לצנרת
דרוש
איש מכירות
בעל רקע טכני
רצוי נסיון בענף!
03-625566, 03-624003

המועצה לשיווק פרי הדר
במשרדם באשדוד
דרושים
מפקחי טעינה
לעבודת פיקוח על טעינת פרי באניות בנמל אשדוד
רצוי בעל דרוג ימי.
על המעוניינים לפנות לת.ד. 270 אשדוד

למפעל אלקטרוניקה בת"א
דרושות
ל-5 ימי עבודה בשבוע
מחווטות מנוסות
לעבודה מעניינת
תנאים טובים למועמדות המתאימות
מועמדות יפנו בכתב לת.ד. 16284

דרוש
בחור
לאחר שירות צבאי
לעבודה מעניינת
רצוי רקע בשטח הבטון
איזור מגורים גוש דן
רצוי רשיון נהיגה וטלפון
לפנות בשעות העבודה המקובלות — לחברת פומיה, רח' ויסוצקי 4 תל-אביב
טלפון 03-453111 לאלי או חן.
סודיות מובטחת

דרושים
טכנאי אלקטרוניקה
עם נסיון עבודה של מספר שנים
לעבודות אחזקה בציוד רפואי
מקומות העבודה קבועים
1. באזור באר-שבע
2. באזור תל-אביב
נא לפנות בציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 33016 ת"א עם ציון "טכנאי אלקטרוניקה".

לטחנת קמח אשדוד
דרושה
פקידת הנהלת חשבונות
עם נסיון של שנתיים לפחות
פרטים טל':
055-31255
055-31633

למחלקת ייצוא
דרושה
פקידה
בעלת ידע בהדפסה
עברית אנגלית
נא לפנות בכתב ל ת.ד. 2471, ת"א

דרוש
מכונאי
עם הסמכה
לשותפות במוסך ללא השקעה
732346 רמת-גן

למחסן ערובה במרכז הארץ
עם משרדים בת"א ובאשדוד
דרוש
עמיל מכס מורשה
בדבר פרטים טל:
03-734841
(בשעות הערב)

מושב בגליל המערבי
מחפש
מרכז-גזבר
לפנות ת.ד. 140 נהריה

למשרד רואי חשבון בתל-אביב
דרושה
פקידה — כתבנית
לשעות אחה"צ
לטלפן 2—54661

למשרד אדריכלים
דרושה
שרטטת
רצוי ידע במזכירות
לקביעת ראיון נא להתקשר 62454
חיפה 8.00—13.00

להנדסת אזרחית
בכושים ועבודות תשתית
שרטטים מנוסים
להתקשר בשעות העבודה 247248 ת"א

למשרד עו"ד בחיפה
דרוש
* עורך דין
* מתמחה
טלפון 04-665805

לחברה מסחרית
דרושה
מנהלת חשבונות
לחצי שעות
בדבר פרטים נא לפנות לת.ד. 29577 ת"א עבור מנהלת חשבונות

לנו דרושה יותר ממזכירה
אני זקוק למרכזת משרד שתהא אחראית לארגונו וקידומו, ושתהיה מוכנה להקדיש את כל מרצה לצמיחתו של משרד דינמי ותוסס.
אם הנך שולטת באנגלית (כולל הדפסה בשפה זו) ובמובן בעברית (כולל הדפסה), וחתום יחסי ציבור אינו זר לך, הינך מתבקשת להתקשר למשרדנו בתל-אביב. טל: 292247.
— תנאים מצויינים למתאימה —

אינזל אלקטרוניקה תעשיתית בע"מ
לפרויקטים ליצוא דרוש
טכנאי אלקטרוניקה
עם נסיון לעבודות פתוח מכשירים
נא להתקשר טלפון 663039 חיפה

המשך דרושים בעמודים: 52, 54, 55, 56, 57, 58

הוועד הפועל של ההסתדרות

(סוף מעמ' 3)

שהוא גם יו"ר ועדת הכספים של קופת־חולים, אמר שה־משבר אינו של חוסר בקרה וביקורת, אלא „משבר של ביר־צועיזם" וכי נזנחו את התלו־ציות והציונות ההסטורית. „זהו משבר של מי שהאמינו ביוזמה פרטית. אתם (פנה לליכוד) עורתם והשפעתם עלינו בנושא זה".

כמעט כל הנואמים בדיון דיברו על הטרגדיה שהתרח־שה במרכז קופת־חולים.

האיש שהיה מזכיר ההסתד־רות, וכיום יושב־ראש הוועד המפקח של קופת־חולים, אה־רן בקר, אמר כי על אף „ה־אסון שקרה לנו בקופת חו־לים, הרי שפעולותיה מאז ייסודה ועד עתה הן מפוארות.

לא אתחמק מאחריות, אני נושא בה, על־אף שאני מכ־הן בתפקידי רק שנתיים".

חבר הוועדה המרכזת ב־„עבודה", עו"ד גדעון בן־ישראל, הסעיר את הרוחות שעה ארוכה כאשר העלה את המתם של כל אנשי סיעת „הליכוד". הוא האשים את כל חברי מרכז קופת־חולים, כי לא היו ערים דיים למתרחש בהנהלת קופת חולים. לדב־ריו, במרכז קופת־חולים מיו־צגות מרבית הסיעות הפולי־טיות, באופן יחסי — כשם שכולן מיוצגות בוועד המפקח. התקפותיו על נואמי „הליכוד" העלו את רוגזם. רבים מחב־ריו לסיעה הביעו המיהה, מה מצא דווקא בדיון מרכא זה לבוא בהשמצות עם „ה־ליכוד".

חבר הוועד הפועל אורי אבנרי ממרי"י הציע במכתב לירוחם משל, לבנות מיד צוות חוקרים מיוחד מטעם מזכיר ההסתדרות, ובו חוקר מקצועי ורואה חשבון, שיב־חן את העיסקות של אשר ידלין עד בשבשו כמזכיר חברת העובדים.

את הדיון סיכם מזכיר ה־הסתדרות, ירוחם משל.

הגנה לעד המדינה אלברט שבת מחיפה

מאת אורי ירון

במשטרת חיפה העניקה הגנה לאלברט שבת, שיעניק לו מעמד של עד מדינה בפרשת גילוי כנופיית הפורצים הגדולה בחיפה, שהיתה מעורבת ב־120 התפרצויות בעיר.

שלשום, בעת הופעת מפקח אהרון יקים בבית־משפט השלום בחיפה, הוא גילה כי המשטרה העניקה מעמד של עד מדינה לאלברט שבת בפרשת כנופיית הפורצים, שבה נתפסו יותר מעשרה חשודים.

עוד לפני פרסום שמו ומעמדו בבית־המשפט, נעשה נסיון להתנקש בחייו. עתה, לאחר פרסום שמו בבית־המשפט, החליטה המשטרה לשמור על העד ואף להעבירו מביתו בחיפה.

נכשל נסיון תיווך במפעלי ים המלח

מאת שלמה גבען

הממונה הראשי על יחסי העבודה, עורך־דין נחמן אזיר, החל אתמול במגעים עם נציגי הנהלת מפעלי ים־המלח ועם נציגי מועצת העובדים של המפעל, בתקווה לתווך בין הצדדים בסכסוך העבודה במפעל, שבעטיו נר־קטים העובדים בסנקציות.

פגישת התיווך נסתיימה אמש סמוך ל־9 בערב, ללא כל תוצאות.

נודע שביום א' יומדת להתכנס בסדום מועצת העובדים של המפעל, ונראה כי בין שאר ההצעות שתועלנה לדיון, תהיה גם הצעה להחרפה נוספת בסנקציות.

מהנהלת המפעל נמסר אמש, שההודעה על השבתת המפעל שתחול ב־9 בנובמבר — עליה נמסר למחלקה על יחסי העבודה — עודנה קיימת, ואם לא תחול תזוזה בעמדת נציגי העובדים, ישבת המפעל במועד זה.

עובדים סוציאליים פלשו ללשכת שר האוצר

מאת ישעיהו אביעם

העובדים הסוציאליים המשיכו גם אתמול בסנקציות. הם כנרו את משרדי־הם והתרכזו בבמה מקומות מרכזיים, כפי שקבעה מז־כירות האיגוד.

קבוצה גדולה של עובדים סוציאליים התקבצה אתמול בלשכתו של שר האוצר יהו־שע רבינוביץ בקריה, בתל־אביב. השר קיבל משלחת של עובדים סוציאליים, שמע את טענותיהם, והבטיח לכנס שוב את ועדת השרים לענייני שכר בהוסיפו, כי הפעם לא יעשה את המשגה שאירע ב־פעם הקודמת, ויזמין נציגות מוסמכת של העובדים הסוצ־יאליים לשמוע את תביעותי־הם.

קבוצה גדולה נוספת של עובדים סוציאליים פלשה ל־לשכת שר הבריאות, ויקטור שם־טוב, ונפגשה עמו. קבו־צה אחרת של כ־300 עובדים סוציאליים התרכזה בבית מר־כז המפד"ל בתל־אביב, כאשר נודע להם ששר הסעד, זבולון המר, נמצא שם. בין השר לבין העובדים היו חילופי דברים, ולבסוף אמר השר המר, כי אם לא יגיעו לידי הסדר הסבת תנאי השכר של העובדים הסוציאליים, ישקול התפטרות.

תומכים בהקמת משרד לרווחה חברתית

ועדת המשנה לעניני כלכלה חברה של הוועדה המרכזת את רעיון מפלגה העבודה, בראשותו של ישראל קיסר, החליטה אמש על הקמת מש־רד לרווחה חברתית. מגבצת הבכב שר האוצר, יהושע רבי־נוביץ, השר המשטרה, שלמה הלל. נודע, כי גם ראש הו־ממשלה, יצחק רבין, סמך ידו על התכנית.

השעה ה־25

ומדור מיוחד לילדים

קל וחומר

בין הפותרים יוגרלו פרסים יקרים

ראה עמוד 32

אחד מדגמי

לידי ג'ין

להריון

פרישמן 39 (פנת דיזנגוף 105) ת"א

קומה ב'

טלפון 220070

בורית כימיקלים

מפעל לאבקות כביסה ת"א מעוניינים

בסוכנים בלעדיים

עם נסיון לירושלים, צפון באר־שבע והמרכז

טל. 37783 בין 9—10

בעל מגרש

כאשר אתה חושב על בנית וילה או קוטג'

אנו לשרותך

* בביצוע ובגמר מעולים כולל גינון ופיתוח
* בתכנון (לבחירתך וילות וקוטג'ים לדוגמא)
* פיקוח וידע של חברה גדולה
* שיטות בניה חדשות, בידוד טרמי והקוסטי
* בטיפול ברשויות מקומיות
* נאמנות וערבות מלאה להבטחת כספי הרוכשים.

„יבנה" תעשיית בניינים בע"מ

רחוב ביאליק 47, רמת־גן

טלפון 721343 ,733638/9

פתוח בימים א, ב, ד, ה, מ־8.00—13.00 16.00—19.00

בימים ג, ה, מ־8.00—13.00

יבנה בונה סבבה חיים חדש

יש לנו תשובה

• מבצע מיוחד •

עד 30,000 ל"י הנחה

דירות גינדי

סניף ראשי, הרצל 59, ראשון־לציון.

בהרצליה שביב

חנויות

48 מ"ר - 33 מ"ר

פרטים: „גד" רח' דיזנגוף 173, ת"א, טל' 226746, 230725.

הקץ לדאגותיך!

ביטוח ביוב לדירות (שנתי)

באיזור המרכז אשדוד — נתניה

אנו מתחייבים לפתוח ולתקן מיד כל סתימה במערכת הביוב בביתך במשך שנת הבטוח במחירים זולים.

בית משותף — דירה —.85 ל"י

בית משותף — מעל 6 דירות —.60 ל"י לדירה

בית פרטי — —.150 ל"י

בית דו־משפחתי — —.100 ל"י ליחידה!

— הנחות הגונות לועדי בתים משותפים —

בדבר פרטים נוספים נא לפנות לחברת דקל טוטיוב בע"מ שרותי ביוב, ת.ד. 666 פ"ת — טל. 925066, 913203, ת.ד. 54 רמת־השרון, אשדוד טל. 22155

(הביטוח אינו כולל מחיר חלקי חילוף).

נופים חברה לאירגון טיולים מדבריים

מארגנת

טיולים לסיני

עבור מפעלים, קבוצים, בתי־ספר וקבוצות תיירים

משך הטיולים 5 ימים והם כוללים בקורים באילת, נביעות, דהב, שארם־אל־שיך, סנטה־קטרינה ועוד.

● פרטים בשעות אחה"צ והערב בטלפון 057-90097.

בפתח־תקוה

למכירה חנויות

פינת רח' עין־גנים רח' פינס

לפנות טלפון 919383

הכל פרט לתינוק

א. גבירצמן — אלנבי 96

חיסול המלאי הקיים

במחירים סיטונאיים

שפע של מוצרים לתינוק (עגלות פג, מיטות בדגמים שונים ועוד).

נצלו את ההזדמנות!

פטיפונים

RALKO

ממוצרי האיכות של י.מ.ת.

מחסני רהיטים כפר־אז"ר

(על־יד תל־השומר)

טלפון: 752688

אל תקנה החודש רהיטים

לפני שתבקר במחסני רהיטים בכפר־אז"ר

רהיטים מייצור עצמי ויבוא

חידוש סלונים

★★★

מבחר עצום של חדרי שינה ✱ סלונים ✱ פינות ישיבה ✱ פינות אוכל ✱ חדרי נוער ✱ ארונות קיר ✱ מזנונים

מחסני רהיטים כפר־אז"ר (ע"י תל־השומר), טל. 752688

פתוח בימים: א'—ה', 8.00—13.00, 16.00—19.00

יום ו', 8.00—13.30.

יום עיון בנושא:

מיכלים ומתקנים מפלב"מ (נירוסטה) בתעשיה ובמשק

(תכנון, יצור, הקמה, קורוזיה ותחזוקה)

ייערך במלון הילטון ביום שני ה־1 בנובמבר 1976 בשעה 8.30

פרטים והרשמה:

מערכת הרבעון „קורוזיה ושימור חומרים" ת.ד. 585 רמת־גן, טלפון 724969

קיימת אפשרות לתצוגה וחלוקת חומר סמכי באולם יום העיון של יצרנים וסוכני ציוד פלב"מ.

כתבי עת מקצועיים: (מנויים שנתיים)

„קורוזיה ושימור חומרים" — כרך מס' 5 (רבעון)

„מערכות צנרת ואביזריהן" — כרך מס' 4 (רבעון)

„סבני פלדה" — כרך מס' 1 (רבעון)

מחיר המנוי השנתי לכל כתב עת —.150 ל"י (כולל מס ערך מוסף)

הזמנת מנויים בצירוף דמי המנוי אצל „ניבה"

פירסום והוצאה לאור ת.ד. 585 רמת־גן

על מה עוגנות האוניות בנמלי ישראל

בעקבות סכסוך עבודה אשר התגלע בין חברת הספנות הלאומית „צים" לבין איגוד הימאים (דרוגים) דרשה חברת „צים" הורדתו של רב המלחים של האוניה „גלילה" העוגנת בנמל ברמן בגרמניה והחזרתו לישראל.

לאחר דיונים ממושכים שהתקיימו בין נציגי „צים" לבין נציגי האיגוד משך שעות אחר הצהרים של יום 26.10.76 ולאחר שהנהלת „צים" הודיעה לאיגוד כי לצורך קיום סדרי העבודה בנמל הגרמני ברמן יש לפנות את האוניה „גלילה" מן הרציף בו עגנה לרציף אחר בנמל נתן האיגוד הסכמתו לפי בקשת הנהלת „צים" לפינוי האוניה מן הרציף ע"י אנשי צוות האוניה.

בשלב זה חזרה בה הנהלה „צים" מבקשתה זו והודיעה לאיגוד כי כל עוד לא הורד רב המלחים מן האוניה, לא יאופשר לצוות הסיפון של האוניה לבצע בה עבודה כלשהי.

לאור הודעתה של חברת „צים" כי צפויה אפשרות שהשלטונות הנמל הגרמני יפנו את האוניה מן הרציף ע"י עובדים גרמנים וזאת כדי למנוע זעזועים מיותרים החליטה מזכירות איגוד הימאים בישיבת ערב מאוחרת לקבל את דרישת החברה להורדת רב־המלחים מן האוניה „גלילה" ללא כל תנאי.

בזאת למעשה נסוג איגוד הימאים מטיפה כוללת כעמדתו בסכסוך זה וזאת אך ורק על מנת למנוע זעזועים הנזקים לבשק.

ביום 26.10.76 בשעות הערב, הודיע איגוד הימאים להנהלת החברה כי מוסכם שרב המלחים של האוניה „גלילה" ירד מן האוניה ויעבור לאוניה אחרת של „צים" העוגנת באחד הנמלים הסמוכים והעושה דרכה לכוון ישראל, על מנת שרב המלחים יוחזר בדרך זו לישראל לשם קיום הברור בסכסוך שבין הצדדים.

למרבה התמיהה סרבה הנהלת „צים" לקבל את הסכמתו של האיגוד לכל דרישותיה ודחתה ללא כל הסבר את הסכמת האיגוד להחזרתו של רב המלחים מן האוניה „גלילה" באמצעות אוניה אחרת של החברה.

לו קיבלה חברת „צים" את הסכמתו של האיגוד לכל דרישותיה ניתן היה כמובן תוך הדקות בהן נמשכת שיחה טלפונית מחיפה לברמן לפנות את האוניה „גלילה" מן הרציף באמצעות הצוות הישראלי של האוניה.

תחת זאת העדיפה ההנהלה של חברת הספנות הלאומית של ישראל לגרום לכך שמחות הסית של משטרה גרמנית חמושה בנשק ומה יעלו לאוניה „גלילה" פורקי רציף גרמנים ויבצעו באוניה הישראלית את עבודתו של הצוות הישראלי.

איגוד הימאים מוכיח את הנהלת „צים" על הבמשמעות המוסרית וההשלכות המסוכנות והמזיקות הצפויות במקרה שהאוניה „גלילה" תופעל ע"י פועלים גרמנים בחסות משטרה גרמנית אך הנהלת החברה התבצרה בעמדה עקבנית ואטמה אוזניה לכל דברי הגיון.

על התנהגות מחפירה זו מצד הנהלתה של חברת „צים" אין לעבור לסדר היום. יש לקיים חקירה מקיפה ומהמבה בהתנהגות המחפירה המזיקה של הנהלת חברת „צים" ומנהלה הכללי ויש להסיק את כל המסקנות לגבי האחראים בהנהלת החברה הלאומית להתנהגות בלתי אחראית ומזיקה זו.

איגוד הימאים (דירוגים) אינו רואה בתנאים אשר נוצרו תנאים המאפשרים המשך הפעלתן התקינה והמסודרת של אניות חברת הספנות הלאומית של מדינת ישראל.

אביטן שלמה, צבי פלוטניק, רפאל זבק (פולי)

מזכירי איגוד הימאים (דירוגים)

אל רם

בונה בירושלים

רמות

לזוגות צעירים ולזכאים

הלוואות לא צמודות עד 150,000 ל"י

פרטים: ירושלים, רחוב החבצלת 7, טלפון 228435

תל־אביב, שדרות רוטשילד 133, טל. 225158, 241205

STAUD

54 דגמים של יופי

שטאוד

מיטב הרהוט באירופה עתה בהישג ידך

32 דגמים מלהיבים של חדרי שינה

15 דגמים חלומיים של חדרי נוער

7 דגמים מקסימים של חדרי ילדים

בתנאים ומחירים המאפשרים לך לרכוש את הטוב ביותר

פתוח: 9 בבוקר עד 7 בערב

שרות הרכבה בכל הארץ.

ישר מהיבואן

רוגתא בע"מ

אולם תצוגה ומכירה

ת"א, שד' רוטשילד 31, פינת אלנבי טל. 295883

דירות חן

4 חדרים היו 235000 ל"י

עתה:

205.000 ל"י

הרצל 50 ראשון לציון 949064

האזינו

ביום ראשון 31.10.76 בשעה 22.05 ברשת ב'

לתכנית ראשית־כל

התחלות קטנות של דברים גדולים

ראשית התעשיה האוירית

בהשתתפות השר שמעון פרס ואחרים.

עורכת: מילי קינן, מנחה: אורי סלע.

אחים דוניץ בע"מ ושות'
בונים דירות איכות ברחובות

* ברחוב וייצמן 28 — בנין בן 4 קומות,
דירות בנות **4 - 3** חדרים + דירות גג
כניסה בעוד 18 חודש
* ברחוב מנוחה 11 —
דירות בנות **3 - 3½ - 4** חדרים
כניסה בעוד 6 חודשים
* הצעה מיוחדת —
2 דירות בנות **3½** חדרים
במרכז העיר, בחזית,
לכניסה מיידית במחיר **195,000** ל"י
תנאים נוחים משכנתא עד 65,000 לירות
לפנות למשרד „תלפיות" רחוב הרצל מספר 185 רחובות — (מול המשטרה), טלפון 95-57-66.

תוספת יוקר!
בעוד ימים אחדים תקבל תוספת יוקר.

* בנק „טפחות" מציע לך להשקיע תוספת זו בתוכנית החסכון המיוחדת לדיור „טפחות 90,000", המבטיחה:
* ריבית והצמדה מלאה למדד, פטורות ממס.
* משכנתא כפולה מסכום קרן החסכון, בתנאי החזר נוחים.
* ביטוח להמשכיות החסכון.
* אפשרות שימוש בכספי המשכנתא לקניית דירה, בנית דירה, או הרחבת דירה קיימת.
* התאמת תנאי התכנית להתיקרויות במשק.

לפרטים והרשמה פנה לסניפי הבנק, או שלח את הספח המצורף.

טפחות הבנק הגדול למשכנתאות

לכבוד
מחלקת החסכון, טפחות בנק משכנתאות לישראל בע"מ
ת.ד. 18060, ירושלים.
א.נ.
אבקשכם לשלוח לי טפסי מידע והרשמה לתוכנית החסכון „טפחות 90,000"
שם ....
כתובת ....

דרוש
מגרש לתעשייה

לחברה ישראלית לתעשייה דרוש מגרש בגודל של 10 עד 15 דונם בתל־אביב או סביבתה הקרובה

בהצעות נא לפנות לת.ד. 4104 תל־אביב ולציין „מגרש לתעשייה"

דירות חן
4 חדרים היו 235 000 ל"י
עתה:
205.000 ל"י
הרצל 50 ראשון לציון 949064

להשכרה
לקונפקציה חיקים, ולתעשיה קלה
קומה ב' 2 דירות צמודות בנות 2½ חדרים וחו"ש, גג פתוח כ־50 מ', טלפון כוח — ליד נחלת בנימין ושוק הכרמל.
„נאמן וביתו" בע"מ טל. 3—03-249121

להשכרה
מבנה תעשיה
ב־600 מ"ר בלב אזור תעשייה בתל־אביב, ליד כביש ראשי
כמחצית השטח קומת קרקע
בגובה 4.60 מטר ● חניה בחצר
להתקשר 285506 עד 14.00

אוניברסיטת בר־אילן
טקס האזכרה ותלוקת הפרס
בחקר תולדות השואה של יהדות הונגריה
ע"ש המורה
קיש לסלו ז"ל
יתקיים ביום ט' במרחשון תשל"ז (2.11.76) בשעה 5.00 אחה"צ באוניברסיטת בר־אילן רמת־גן, בבנין ביה"ס לחינוך בחדר 311 (המעבדה לשפות).
התוכנית:
פתיחה — פרופ' מ"צ קדרי, פרו־רקטור
הרצאת בעל הפרס — מר דב דינור: „אות חדש עלה — הפרק המבהיק בשואת יהדות הונגריה".
לימוד משניות — מר צבי גרוסמן
קדיש — הד"ר יצחק קיש

יוצאי פיוטרקוב — טריב והסביבה בישראל מוזמנים להשתתף
באזכרה
לזכר קדושי קהילתם
שתתקיים במוצאי שבת־קודש, ט"ו מרחשון תשל"ז, 6.11.76 בשעה 7.30 בערב, באולם „בית הסופר", רחוב קפלן 6, תל־אביב.
בהשתתפות:
הרב ישראל מאיר לאו שליט"א
החזן הנודע יעקב סמך
האולם יהיה פתוח משעה 6 בערב.
אנו מבקשים להודיע לקרובים וחברים

פרס כספי גדול עד 3,000 ל"י
למוצא
סוסיתא מסחרית
מספר 013—116
צבע לבן
להתקשר:
052-97162
052-22541
עד 18.00 ופרט לשבתות
052-97146.

למפעלים ולמוסדות
המעוניינים
בארוחות צהריים
באופן מרוכז ובמחיר זול יכולים לקבלן — ממוסד צבורי במרכז ת"א במקום, או למקום העבודה.
לפנות ת.ד. 115 בגבעתיים

למכירה
בהזדמנות
מכונת אריזה
חדשה בנוקום
ת.ד. 4333 תל־אביב
למספר 1

למכירה מוסך
טלפון 03-751270
אחה"צ הצהרים

UNIQUE
מציע
17 סוגי אקדוחים
גם אולימפיים
לכל אזרחי הארץ
במזומן וגם בתשלומים
היבואן: ת"א, העליה 34
טלפון 821477

נגנבה מכונית
פלימוט וליאנט לבנה
מס' 631663
המוצא יבוא על שכרו
טלפון 736751.

דרוש
גג לבניה
באיזור מרכז
בין בוגרשוב וקרן־קיימת תל־אביב
טלפון 03-230006

למכירה
ליילנד 1972
עם מערבל בטון
(אפשרי ללא מערבל)
מקום עבודה מובטח
02-414188, בערב
ירושלים

להרחבת עסק יבוא משגשג
עם רשת לקוחות ענפה
בעל סוכנויות עולמיות מפורסמות
דרוש שותף
פעיל ודינמי
ההשקעה הדרושה -.900.000 ל"י
●
ת.ד. 44190 ת"א — סודיות מובטחת

ביהוד
לכבירה או להשכרה אולם תעשיה בגודל 900 מ"ר בקומה א'
אפשרות ליחידות קטנות יותר
טלפון 919383

JUNGHANS
מנגנונים לשעוני קיר להרכבה עצמית
מחברת יונגהנס
● להשיג אצל שימנוב, הרצל 1, קומה ג' חיפה.
טלפון 04-665866

במלאת שמונה שנים לנפילתו של יקירנו
אריה (פפה) פלדמן
ז"ל
נעלה לקברו לאזכרה, ביום שני, ח' בחשון תשל"ז (1.11.76) בבית העלמין הצבאי בחיפה.
נפגשים ליד השער בשעה 2.30.

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו
אברהם אחביצקי ז"ל
תערך אזכרה ליד קברו ביום ראשון, ד' בחשון תשל"ז (31.10.76) בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין בחולון.
נפגשים ליד השער הראשי.
המשפחה

ביגון רב מודיעים על פטירת בתנו ואחותנו
לילי כהן ז"ל
אזכרה לזכרה תתקיים בשבת ב־10.00, רח' סוקין 34 יפו ד'.
המשפחה

למר אליעזר שמואלי
מנכ"ל משרד החינוך
איתך באבלך הכבד במות
אביך ז"ל
סם אביטל
יו"ר ברית יוצאי מרוקו בישראל

משתתפות הכנה באבלו של
אליעזר שמואלי
במות עליו
אביו ז"ל
מכללת בית ברל

ליחיאל רייכס
תנחומים באבלך על מות
אמך
הנהלת „טבע" (אסיא)

ליחיאל רייכס
מתחתפים באבלך הכבד במות אמך
צילה ברטה רייכס ז"ל
עובדי פאקא תעשיות בע"מ ומשפחותיהם

אבלים על מותה של
עובדת הוכבה חברתנו
חנה בכר ז"ל
ומשתתפים בצער המשפחה
תכנון המים לישראל בע"מ
ההנהלה והעובדים

לויקטוריה ידדני
אתך באבלך על מות
אחיך
בית הספר לחינוך, אוניברסיטת ת"א.

הנהג
[illegible]

ארומור
צבעי ידיעות וקירות

במלאות שש שנים לפטירת בעלי, אבינו וסבנו היקר באדם
יואל גכמן ז"ל
נעלה לקברו לטקס אזכרה והתייחדות עם זכרו ביום ראשון ד' בחשון תשל"ז (31.10.76) בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין בקרית שאול.
הסעה מרח' המלאכה 14, רמת־גן, בשעה 3.30
המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו הפתאומית של
אפרים בן מנחם שורצקופף ז"ל
ההלויה התקיימה אתמול יום חמישי 28.10.76
המשפחה המתאבלת

אבינו וסבנו היקר
לנדאו פייביש
(מיקי) ז"ל
נפטר בשיבה טובה
ביום חמישי ד' בחשון תשל"ז (28.10.76)
הקדיש את גופתו למדע.
(להמנע מביקורי תנחומים).
המשפחה המתאבלת

תרצה גורן
אימנה
יום ד', ב' בחשון תשל"ז (27.10.76)
נא להמנע מביקורי תנחומים.
אברהם גורן

לאברהם גורן, עמית
משתתפים בצערך על מות
אשתך ז"ל
עובדי המשרד

לדוד נוקנסקי
במות עליך
אביך
משתתפים בצערך
חברת שרביב בע"מ
ההנהלה וחבר העובדים

לשלמה שרקובסקי
משתתפים באבלך במות עליך
אמך ז"ל
הנהלת „אלקרי" וצבור העובדים

לד"ר חיים זכות
יושב ראש ארגון רופאי המדינה
אתך באבלך במות
אביך
ועד הרופאים ביה"ח „שמואל הרופא"

לדינה לוינסון - אדלר
אתך באבלך במות
אביך ז"ל
קלוב התעופה לישראל

هكذا من الاصل

במלאות שנה לפטירת ראש משפחתנו היקר

בונים קלינבוים ז"ל

נעלה לקברו בבית העלמין בנחלת יצחק ביום ראשון, ד' בחשון תשל"ז 31.10.76, בשעה 4.00 אחה"צ.

נפגשים ליד השער.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו

יוסף (יודק) רוזן ז"ל

(מלובלין)

נעלה לקברו ביום א', 31.10.76, בשעה 15.00.

נפגשים ליד שער בית העלמין בקרית שאול.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של

צבי חיאל ז"ל

נתייחד עם זכרו

האזכרה תתקיים ביום ד' (10.11.76) בשעה 10.00 באולם היציבות של תנועת המושבים.

המזכירות

אליהו מסרי ז"ל

חלפו שבועיים מאז הלכת מאתנו פתאום בלא עת, לכאב אין מרפא ויגוננו כאש תבער בלבנו.

אלי אהובי, דמותך תמיד נגד עיני. זכרך בתוך נפשי. כה נורא כאבי וצערי שלא אראה שוב את אור עיניך. למה? למה המוות הפריד בינינו. חשך עולמי עד מוהי.

האזכרה תתקיים ביום א' ד' בחשון תשל"ז 31.10.76 בשעה 3.30 אחה"צ בבית העלמין בצור שלום. נפגשים ע"י השער. תפילת האזכרה תתקיים בביתנו במוצ"ש 30.10.76 בשעה 5.00 אחה"צ, רחוב אליהו גולומב 21, קרית־ים ב'.

אשתו — מרים
ובני המשפחה

במלאות שנה לפטירת יקירנו

שלמה תקציר ז"ל

נעלה לקברו ביום ראשון, ד' בחשון תשל"ז — 31.10.1976, בשעה 4.00 אחה"צ, בבית העלמין הישן בחוף הכרמל, חיפה.

אוטובוס מיוחד ייצא בשעה 3.30 מהבית, שד' הברושים 9 (הר־הכרמל).

המשפחה

ביום השנה לפטירתו של יקירנו

שמואל נגל ז"ל

תערך אזכרה בבית העלמין בקרית שאול ביום ראשון, ד' בחשון תשל"ז (31.10.76). נפגשים ליד שער בית העלמין בשעה 3.45 אחר־הצהרים.

המשפחה

במלאת שנתיים לפטירתו של בעלי ואבינו

ד"ר שמואל אוברמן

תתקיים אזכרה ביום ראשון ד' בחשון תשל"ז (31.10.76) בבית העלמין בקרית שאול בשעה 3.30 אחה"צ.

מתאספים ע"י השער בשעה היעודה.

המשפחה

שלושים לגלוי מצבה ליקירנו

אברהם ז'ודק ז"ל

בבית העלמין בכפר סמיר, בה' חשון תשל"ז 1.11.76. אוטובוס יצא בשעה 3.00 אחה"צ מבית המנוח, רח' התיכון 65 נוה שאנן ויעבור ליד השקם בהדר הכרמל.

אשתו, בתו, בנו, המשפחה
האבלים

במלאות שלוש שנים לנפילת בננו

גורודצקי יוליוס ז"ל

תתקיים אזכרה ביום א', ד' חשון תשל"ז 31.10.76 בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין בהרצליה.

המשפחה

למכירה

מגרש 520 מ"ר

חלקה 81 בגוש 7051
בהצעות בכתב — נא לפנות לת.ד. 11222 תל־אביב.

ג. מאירי — עו"ד
ע. ונגלניק — עו"ד
מנהלי עזבון
צ. ארליך ז"ל

300 כסאות קולנוע
משומשים במצב טוב
בהזדמנות למכירה
לפנות: 03-448079

לכל המעוניינים בגיור
בית יהודי [illegible] בישראל [illegible], ללא כל תשלום לכל הפונים אליה בבירור ובהדרכה בת"א ת.ד. 3333, טל. 225853, [illegible]; בנתניה ת.ד. 1172, טלפון 053-24116; בבאר־שבע ת.ד 2018, טל. 78787.

שנת כאב וגעגועים חלפה מהסתלקותה של יקירתנו

טובה (גוטה) קלמוס ז"ל

נתייחד עם זכרה ביום ראשון, ד' בחשון תשל"ז (31.10.76) בשעה 3.30 אחה"צ בבית העלמין בחולון. נפגשים ליד השער החדש.

המשפחה

במלאת שנה למות יקירנו

בנימין שריבר ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, ד' בחשון תשל"ז (31.10.76) בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין בקרית־שאול.

אוטובוס יצא בשעה 3.15 ברחוב בן יהודה פינת גורדון ת"א וב־3.30 בבית הכנסת בנחלת־יצחק.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתה של יקירתנו

לאה גילינסקי ז"ל

(לבית סגל)

נערך אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, ד' חשון תשל"ז (31.10.76) בשעה 16.00 בבית הקברות במושב בלפוריה

היציאה מבית ההורים בבלפוריה בשעה 15.45. אוטובוס יצא מרח' אדם הכהן 11 א' נוה שאנן חיפה בשעה 15.00.

המשפחה

חלפו שלוש שנים מאז נקטף מאתנו יקירנו ואהובנו הבלתי נשכח

ד"ר נחום זימנא ז"ל

ביום ראשון, ד' בחשון, 31.10.76, בשעה 3.00 אחה"צ, נפקוד את קברו ונתייחד עם זכרו. נפגשים ליד הכניסה הראשית בבית העלמין הישן חוף הכרמל חיפה.

האבלים: רעיתו אסתר זימנא
והמשפחה

במלאות שנה לפטירת

מהנדס

דוד ריבנר ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ג' (2.11.76) בשעה 15.00 אחה"צ בבית העלמין שכון הותיקים בנתניה.

יוצאים מבית ריבנר, רחוב הנגב 6

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת בעלי, אבינו וסבנו היקר

מיכאל רובינזון ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה על קברו, בבית העלמין ברעננה, ביום ראשון, ד' בחשון תשל"ז 31.10.76, בשעה 3.30 אחה"צ.

קרובים, ידידים ומוקירי זכרו נפגשים ליד שער בית העלמין.

תודתנו העמוקה לכל מנחמינו. **המשפחה**

במלאת שנה לפטירת יקירנו

שמעון נייר ז"ל

נערוך אזכרה ביום ראשון, ד' בחשון תשל"ז (31.10.76), בשעה 3.00 אחה"צ, בבית העלמין שבקרית־שאול. נפגשים ליד השער.

המשפחה

מחרתיים, יום ראשון, ד' מרחשון תשל"ז

(31.10.1976)

במלאת ארבע־עשרה שנה לפטירתו

של בעלי ואבינו היקר

משה־מוניק (בן שמחה) לוסטיג ז"ל

תתקיים אזכרה על יד קברו בבית העלמין בנחלת־יצחק, בשעה 4.15 אחה"צ.

ידידיו ומוקירי זכרו מתאספים ליד השער.

המשפחה

במלאות שלושים לפטירתו של
בני, בעלי, אבינו ואחי היקר

אבנברג חיים ז"ל

אזכרה וגילוי מצבה תתקיים ביום ראשון, ד' בחשון תשל"ז, (31.10.1976), בשעה 15.30 בבית העלמין החדש ברחובות.

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים בשעה 15.00, ליד בית המנוח במושבת בתיה ויתעכב ליד הסופרמרקט.

חיים, לא נשכח אותך לנצח.

המשפחה

ביום השלושים לפטירתו של אבינו היקר

יוסף עפרוני ז"ל

נעלה לקברו לאזכרה, התייחדות וגילוי מצבה ביום ראשון, ד' בחשון תשל"ז (31.10.76) בשעה 11.00 לפנה"צ, בבית הקברות בסג'רה.

יוצאים מביתו.

המשפחות: עפרוני, אפרת,
צמרי, ולינסקי

במלאת 7 שנים למותו של חברנו

יהודה קינן (קיינס) ז"ל

נעלה לקברו ביום שלישי, ט' מרחשון תשל"ז (2.11.76) בשעה 3.45 אחה"צ בקבוצה עלומים.

המשפחה ובית עלומים

ביום א', ד' במרחשון תשל"ז (31.10.76)
נעלה לקברו של ראש משפחתנו היקר

ר' חיים דוד ברנט ז"ל

([illegible])

מוקירי זכרו נפגשים בשעה 15.45 בשער בית העלמין בקרית־שאול.

המשפחה

במלאות שלושים לפטירת יקירנו

עמנואל רכטמן ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ד' בחשון תשל"ז (31.10.76) בשעה 3 אחה"צ בבית העלמין בחולון.

אשתו, בתו והמשפחה

במלאות שישה חודשים לפטירת יקירנו

דניאל רכטמן ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ד' בחשון תשל"ז, 31.10.76, בשעה 3 אחה"צ בבית העלמין בחולון.

אמו, אחותו והמשפחה

לאבא

במלאת שנה

אינג' משה קביז'ציק

ביום הזכרון, יום שלישי, ט' בחשון תשל"ז 2.11.76, בשעה 3 בבית הקברות בחולון.

מכאב של הנפש
מהרצובות של הלב
אתך אבא לעולם ועד!

מלכה, מירה, נאוה

ביום א', ד' במרחשון תשל"ז (31.10.76), במלאות שלושים לפטירתה של רעיתי, הצנועה והמסורה,

מרת הינדה צירל עורל (לדרמן) נ"ע

תיערך אזכרה וגילוי המצבה, בבית העלמין בנחלת יצחק, בשעה 3 אחה"צ.
מוקירי זכרה מתבקשים להשתתף.
אוטובוס מיוחד יעמוד לרשות המשתתפים מבית המנוחה ברח' נתן שטראוס 3, ת"א בשעה 2.30 אחה"צ.

בשעה 7.15 בערב ילמד בבית הכנסת הגדול, ב"אולם יהודה", ברח' אלנבי 110, משניות לעילוי נשמתה, הרב הראשי לת"א—יפו, הרה"ג ר' י.י. פרנקל שליט"א ישא דברי הערכה לזכר המנוחה.

בעלה: אריה — הנהלת ביהכ"נ הגדול בתל־אביב

אזכרה וגילוי מצבה

לאבינו וסבנו היקר

ר' שמחה ויסקול ז"ל

תתקיים ביום א', ד' בחשון תשל"ז (31.10.76) בשעה 1.45 בבית העלמין בחולון.

מוקירי זכרו נפגשים ליד השער הראשי.

בנו: וילי וילדר
בתו: שרה ברוכזלר
והמשפחה

אשר גלזר

איננו

הלויה התקיימה אתמול, יום חמישי ד' בחשון תשל"ז (28.10.76).

המשפחה המתאבלת

לגלזר יעקב

משתתפים בצערך במות

אביך ז"ל

עגורים בע"מ

במלאת שלושים לפטירת ראש משפחתנו היקר
והבלתי נשכח

הרב יעקב רוקח ז"ל

ב"ר יוסף לוזר זצ"ל

נעלה לקברו לגילוי המצבה ונתייחד עם זכרו ביום חמישי י"א חשון תשל"ז (4.11.76) בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין הר המנוחות ירושלים.

תודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובעל־פה.

המשפחה

במלאת 20 שנה לנפילת
בננו חברנו

דב ילין ז"ל

בפעולת תגמול בקלקיליה

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום שני ח' חשון תשל"ז 1.11.76, בשעה 4.00 אחה"צ בבית הקברות ביגור.

המשפחה
ובית יגור

במלאות שנתיים לפטירת יקירתנו

זלדה (סוניה) אנלין ז"ל

תתקיים אזכרה ביום ראשון, ד' בחשון תשל"ז (31.10.76) בשעה 3.00 אחה"צ, בבית העלמין בחולון.

נפגשים ליד השער החדש.

המשפחה

בצער וביגון רב אנו מודיעים
על פטירת ראש משפחתנו

ד"ר רפאל גרסטנפלד ז"ל

מאמסטרדם

בנוגע לפרטי ההלויה ניתן להתקשר היום, יום שישי לפנה"צ 02-64183 או 03-701151.

רעיתו: מינה גרסטנפלד—וויס
ילדיו: מנפרד ומריאן גרסטנפלד

אמנו וסבתנו היקרה
מרת

תהילה לוריה

אלמנת ר' שלום ז"ל
נפטרה בשיבה טובה

הלויה תתקיים היום יום שישי, ה' חשון תשל"ז (29.10.76).

דבר פרטים על שעת ההלויה נא להתקשר לאלכס זכרוני טל. 221289.

המשפחה המתאבלת
בארץ ובחו"ל

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתה של אמנו, אחותי וסבתנו היקרה

צילה ברטה רייכס ז"ל

הלויה התקיימה ביום חמישי, ד' חשון תשל"ז 28.10.76 בבית העלמין בחולון.
השבעה בבית המנוחה, רח' כצנלסון 8 ת"א.

המתאבלים:
בנה וכלתה: יחיאל ויהודית רייכס
אחותה וגיסה: אולגה ויחזקאל סגל
נכדיה: אבישי ותהלה רייכס
דורית ורוני בנטוב
נינה: יריב רייכס

בצער רב אנו מודיעים על מותו של יקירנו

אברהם איתן ז"ל
(איזנמן)

הלויה תצא היום, יום שישי, ה' חשון תשל"ז, 29.10, בשעה 12.00 מבית הלוויות סנהדריה להר המנוחות, גבעת שאול, ירושלים.

המשפחה האבלה

משפחות איתן
...רים, גילה ויוסי
אתכם באבלכם הכבד
על מותו ללא עת של ראש המשפחה

אברהם איתן ז"ל

מיפרומאל ירושלים בע"מ

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירנו

הרמן הפנר ז"ל

הלויה התקיימה אתמול, יום חמישי, ד' בחשון תשל"ז (28.10.76), בבית העלמין בהר הזיתים.

אשתו: אוגיניה
בנו וכלתו: אליעזר (פויו) ויונה
נכדיו: רוני, אילן, עדית, שרה

יעקב גרינברג
מבאקאו, רומניה
נפטר

הלויה תתקיים היום יום ו', ה' חשון תשל"ז (29.10.76). בקשר לשעת ההלויה נא לטלפן: 781484.

המשפחה

נכשל נסיון

(סוף מעמוד 1)

של השר בכנסת, לא נשלח כל מנהל משרד הבריאות מכתב כלשהו אל הרופא, שבו התבקש להסביר את אשר קרה בזמן מותה של החולה.

הרופא, ד"ר דניאל הורוביץ, בן 30 העובד במחלקה הפנימית בבית־החולים, עזב את באר־שבע. הוא עלה חדש מארגנטינה ואב לשלושה ילדים.

● **"הפגנה ביום רביעי"**

נודע כי בעקבות דבריו של שר־הבריאות, החליטו רופאי בית־החולים בבאר־שבע לפרסם את המימצאים הידועים להם על מותה של החולה שהועברה לאשקלון. הרופאים טוענים, כי החולה הופנתה מן המירפאה השכונתית אל מירפאת־הסכרת שליד בית־החולים ביום רביעי, אף־על־פי שהרופא המטפל היה צריך לדעת כי מירפאת־הסכרת סגורה בכל יום רביעי בשבוע.

מנהל המרכז הרפואי ע"ש סורוקה, פרופ' יוסף שטרן, שלח מברק אל מנכ"ל משרד הבריאות ובו הודיע כי "הנהלת בית־החולים מסירה מעליה את האחריות להגשת שירותים רפואיים לתושבי הנגב".

מנכ"ל משרד־הבריאות השיב כי אינו מכיר כי צעד כזה וכי אין להעזר הרופאים המטפלים לפנות את חדרי המיון. הרופאים הבכירים להיות בתורנות יהיו אחראים אישית על הקירוחם מן העבודה.

● **מבקרי ההודעה**

רופאי בית־החולים בבאר־שבע קיבלו מברקי הזדהות מעמיתיהם בבתי־החולים בארץ הקוראים לוועד הרופאים להמשיך במאבק עד להתנצלות הפומבית של שר־הבריאות.

רופאי קופת־חולים במחוז הנגב הודיעו כי יתמכו במלואה במאבקם של הרופאים ואף החליטו לשלוח את נציגיהם להפגנה בירושלים.

● **נסיון להרגיע — נכשל**

בישיבת חירום שזומנה על־ידי ראש עיריית באר־שבע מר אליהו נאוי, נעשה אמש נסיון להרגיע את הרוחות ולמנוע השבתת ביה"ח. הנסיון לא הצליח. בישיבה השתתפו ראשי הרשויות המקומיות בנגב, נציגי הרופאים ונציגי הנהלת בית־החולים והמחוז.

הרופאים עמדו בתוקף שהשר שם־טוב יתנצל בפומבי. מר נאוי מילא לשר בעת הישיבה והוא מסר כי שר שם־טוב מכן שלא התכוון לפגוע ברופאים וכי בכנסת הוא קרא את מכתבו של מנכ"ל משרד־הבריאות שבו צויין שם הרופא, בלי לדעת כי הוא נוהג בכך פירסום פומבי ראשון. השר הביע כי ימסור נוסח דבריו אלה לעיתונות ולטלויזיה. המכתב לא סיפק את הרופאים.

מנהל בית־החולים, פרופ' שטרן, קרא בישיבה הוכן במברק ששלח אליו שר הבריאות ובו מציין השר, כי בשום אופן אין לפרש את הודעתו בכנסת כחריצת דין. כן טוען הוא שלא היתה לו שום כוונה לפגוע בציבור הרופאים. גם מברק זה לא הניח את דעתם של הרופאים.

ראשי הרשויות המקומיות ביקשו מהרופאים לא לפגוע בציבור והציעו שיתנו את מאבקם ב־48 שעות. ראשי הרשויות אף פירסמו גילוי־דעת שבו הם הביעו צער, ששמו של הרופא מבאר־שבע התפרסם לראשונה בכנסת. גם גילוי דעת זה לא סיפק את הרופאים, פרופ' מטוס הוריש, הטיח דברים קשים נגד שר־הבריאות וטען, כי הוא האחראי להידרדרות ברמת שירותי הרפואה בארץ וכי עליו להסיק את המסקנות ולהתפטר.

● **ייתכנו צווי ריתוק**

שרגא מקל מוסר:

נוכח איומי הרופאים להגיש התפטרותם ולסגור את בית החולים בבאר שבע, נשקלת בדרג הממשלתי הוצאת צווי ריתוק נגד הרופאים. במשרד־הבריאות נבדקים עתה המיבטים המשפטיים של צעדי הרופאים ושר־הבריאות מר ויקטור שם־טוב ביקש מראש הממשלה מר יצחק רבין לדון בישיבת הממשלה ביום א' בסוגיית הרופאים האישית.

● **הנהגת הרופאים בצפון**

ראובן מרצבי מוסר:

רופאי בתי־החולים בצפון הארץ הגיבו אתמול בחריפות רבה על דברי שר־הבריאות מר ויקטור שם טוב בכנסת. בעקבות כינוס של נציגי הרופאים משלושת בתי־החולים "רמב"ם, רוטשילד וכרמל" נשלחו מברקים אל ראש הממשלה, אל שר המשפטים וכן למשרד הבריאות, ליועץ המשפטי לממשלה, להסתדרות הרפואית ולרופאי בית החולים באר־שבע. במברקים נאמר בין השאר: "אנו מזדהים עם רופאי בית החולים בבאר־שבע בדרישתם להתפטרותו לאלתר של שר־הבריאות".

(ל.ע.מ.) "שר הבריאות, ו. שם־טוב, לא מתכוון לחזור בו מהדברים שאמר בכנסת" — מסרה אתמול דוברת משרד הבריאות.

"רופאי ביה"ח בבאר־שבע לא קראו כנראה את דברי השר המדוייקים בכנסת ומכאן שכעסם אינו במקומו. שר הבריאות באמת בכנסת לא נקט שום עמדה ביחס למותה של האשה.

וכך, אמר השר: "ביקשתי מהמנהל הכללי של משרד הבריאות, פרופ' מנצ'ל, לפתוח בחקירה ראשונית כדי לקבוע את העובדות ולייעץ לי אם לפתוח בחקירה, עפ"י החוק, נגד רופא זה. קבלתי היום חוות דעת בכתב של מנכ"ל משרד הבריאות, שהוא רופא, ואני רוצה לקרוא אותה בפני חברי הכנסת".

בתום קריאת המכתב אמר השר: "ובכן זוהי חוות דעתו של המנהל הכללי של משרד־הבריאות, שהוא רופא. הוא פונה אלי שאפעיל סמכותי לפי סעיף 9 ואני מודיע לכנסת שאעשה זאת. הוועדה תחקור ותראה אם כתב האישום צודק או אינו צודק". עד כאן דברי השר בכנסת.

אשר לטענה, כי שר־הבריאות מסר עובדות מבלי שנבדקו בחקירה הדרושה, כי השר הודיע רק כי לפי תלונת המנכ"ל נשלחה אסתר רוחו ז"ל לביה"ח בבאר־שבע בלי שנבדקה. המנכ"ל כתב את תלונתו לשר על סמך הראיות והמסמכים שהיו לפניו. כל חומר הראיות והמסמכים מועבר לוועדה שתדון בתלונה בהתאם לחוק.

הפסד צורב לישראל: שווייץ גברה 2.5 : 1.5

ישראל נדחקה למקום 10—13 ★ נבחרת הנשים ניצחה והבטיחה עליתה לגמר א'

אולימפיאדת השחמט
חיפה 1976

מאת צבי בר־שירה

נבחרת השחמט הישראלית נחלה אמש הפסד צורב נגד נבחרת שווייץ בשיעור 2.5—1.5. בעקבותיו היא נדחקה ותפסה את המקום ה־10—13 בדירוג, יחד עם שלוש נבחרות אחרות.

האמן ליאון לדרמן מקרית־גת, העתיד לקבל בשבת הבא תואר של אמן בינלאומי, הפסיד. הוא הסתבך כבר בשלב מוקדם במשחקו עם השווייצרי זירסנהן. ליברזון, קריידמן ובגן סיימו בתיקו עם הוג, לומבארד ואוס.

רב־אמן לובומיר קאבאלק הינה אמש את אכזבת המשלחת מארה"ב, כאשר לא הבחין בשח־בינים גרלי במשחקו עם מוס מאיטליה, לפיכך נקלע לעמדה אבודה ונכנע.

צעיר רבי־האמנים בטורניר האולימפי, ההולנדי בן ה־24, יאן טימן, ניצח אמש בסגנון נאה את זקן המשתתפים, רב־אמן מיגל (משה מנחם) נידורף בן ה־66 מארגנטינה. הפיליפיני רב־אמן יוג'ין טורה המשיך אמש במסע הצלחותיו בנצחו את האמן הבינלאומי מנורווגיה אוגאורד. עד הסיבוב של אמש הולכים שלושה בראש במבחני הלוח הראשון: 3 נקודות ב־3 משחקים.

תוצאות הסיבוב הרביעי

מערב גרמניה — אנגליה 2—2 (4 תיקו), איטליה — ארה"ב 2—2, פיליפינים — נורווגיה 2.5—1.5, הולנד — ארגנטינה 2—2, אוסטרליה — בלגיה 3—0 (1), ונצואלה — קולומביה 2.5—1.5, ספרד — שוודיה 2—2, אוסטריה — פינלנד 2.5—1.5, קנדה — אירן 2.5 — 1.5, איסלנד — לוקסמבורג 3—1, צ'ילה — אורוגואי 3—1, דנמרק — אירלנד 3—1.

הדירוג במצרות: מערב־גרמניה 12, פיליפינים 11.5, ארה"ב, אנגליה ואיטליה 11, אוסטרליה 10.5 (1), הולנד, שווייץ, נורווגיה — 10.5, ארגנטינה, ישראל, ונצואלה וספרד 10, דנמרק — 9.5 (1), שוודיה, איסלנד, אוסטריה וצ'ילה 9.5, סקוטלנד 9 (1), ועוד 27 נבחרות.

הנשים עלייה לגמר א'

נבחרת השחמטאיות של ישראל הבטיחה לעצמה אתמול את עלייתה לגמר א', לאחר שניצחה את קולומביה בשיעור 2—1. את הנקודות הביאו אלה קושניר ולאה גרדלמן בלוחות 1 ו־3, אך אלופת הארץ אלגה פודרדסקיה (לוח 2) נחלה הפסד בבורה.

סיבוב אחד לפני תום השלב המוקדם, שייערך מחר בערב, מובילה ישראל בראש בית א' עם 6 נקודות, לפני קולומביה 5.5 (סיימה את משחקיה בשלב המוקדם), אוסטרליה 5, אוסטריה 5.4 וארגנטינה 3. במשחק עם אוסטריה מחר זקוקה ישראל לנקודה אחת בלבד כדי לעלות לגמר א', ותהא זו פעם ראשונה לנבחרת הנשים של ישראל, המתחרות לזכות במדליית זהב.

אנגליה, המתמודדת כיריבה העיקרית של ישראל לאליפות הנשים, מובילה בבית ב' בהפרש ניכר לפני דנמרק. בבית ג' מובילה אנגליה עם 10 נקודות ואחריה ספרד עם 7.5 (1). בבית ד', מובילה ארה"ב 9 (2) ואחריה מערב־גרמניה 8.

הפיליפיני מצדיק "תחרות הפיתוי" בלוב

הייתי עד שמיעה מקרי לדו־שיח מעניין שהתנהל בחדר העתונות בין פלורנסיו קמפומאנס מהפיליפינים, סגן יו"ר פיד"א, ובין זול ודליגע מהולנד.

קמפומאנס דחה את הטיעון כי השתתפותה של קבוצה פיליפינית במשחקי טריפולי יש בה משום פגיעה באמונות פיד"א. הוא אמר בכעס עצור כי גם לטורניר הנערך עתה בלוב יש זכות קיום, כי הוא "בשורה את קידום השחמט ביבשת אפריקה".

עם זאת הכחיש כי האמנים הבינלאומיים קרודזו וגארצולה השתתפו בהרכב שגבר על איטליה 3—1 בתחרות לוב (ממש באותו יום שבו סיימו שתי נבחרות אלה באולימפיאדה בחיפה בתיקו 2—2).

פרשת לוב על כל השלכותיה עתידה להיות אחד ממוקדי הדיונים, אם לא העימות, כאשר ייפתח היום מושב הוועד הפועל של פיד"א. אחד הנציגים, האיש מס' 1 בשחמט היוגוסלבי, בודימיר קאז'יץ', אמר בשיחה עם חבר הכנסת אביגדור יפה, יו"ר איגוד השחמט הישראלי, כי למרות שארצו אינה משתתפת "מטעמים מובנים" באולימפיאדה הנוכחית, יש לדעתו לעשות הכל כדי לשמור על אחדות פיד"א.

אביגדור יפה זכה בהערכה רבה מצד קברניטי הארגון הבינלאומי, והוזמן להמשיך מתוקף לכהן במושב הוועד הפועל. הזמנה זו היתה יוזמה אישית של פרופ' מקס אייבה, נשיא פיד"א.

חיפה תארח תחרות בינלאומית בשחמט

חיפה עשויה לזכות לתחרות שחמט בינלאומית, גם אחרי סיומה של האולימפיאדה.

האמן מאיר רום, המייצג את "לספרי" בחיפה, כבר מחזיק בידו רשימה מוסדרת של משתתפים לתחרות הבינלאומית שתיערך בחיפה (את הקודמת אירחה חיפה בשנת 1958).

מתכוונים להשתתף בתחרות זו, האמורה להיפתח ב־11 בנובמבר (חלק מהסכם הקצ"ב הושג כבר ככל הנראה), אמני השחמט אבנר פרוס, מאיר רום, מיכאל פרק, דוד ברנשטיין, ראובן בינסקר ועוזי אורין.

נוצרו כבר קשרים ראשונים עם כמה אורחים, ברובם אמנים בינלאומיים, כמו דוד לוי מסקוטלנד (ששיחק כבר בארץ בשש תחרויות בעבר), הבלגי רוז והקנדי פיאצקי.

יוסף הכהן־בלס הובא למנוחות

יוסף הכהן־בלס מכיבודי הרצליה ומראשי הקהילה היהודית בעיר, נפטר ביום השישי והוא בן 88. אתמול הובא למנוחות בבית העלמין בהרצליה.

אליהו דובקין ז"ל הובא למנוחות

אליהו דובקין ז"ל הובא אתמול למנוחות עולמים בהר המנוחות, בגבעת שאול, בירושלים. בהלוויה השתתפו בני משפחת המנוח, יו"ר ההסתדרות הציונית והסוכנות היהודית, מר יוסף אלמוגי, יו"ר הכנסת מר ישראל ישעיהו, שרים, ראש עיריית ירושלים, מר קולק, חברי הנהלת קרן היסוד וקק"ל, נציגי תנועת "החלוץ", פעילי העליה וההעפלה, משלחת נוער ואישי ציבור.

מסע הלוויה יצא מבנין המוסדות הלאומיים בירושלים, שם ספדו למנוח מר ישראל גולדשטיין, בשם הנהלת קרן היסוד, מר יעקב צור, בשם ההנהלה הציונית, וראש עיריית ירושלים, מר טדי קולק. בנו של המנוח, דוד, אמר קדיש.

ב"ה
קרן מילגות ופרסים על שם הקדוש

דב אטינגר הי"ד

מזמינה בזה את הציבור התורני ואת ידידי ומוקירי הנפטר הקדוש זצ"ל
לטקס חלוקת מילגות
על עבודות תורניות לאברכים מצטיינים, מבחורי הישיבות בארץ.
הטקס יתקיים ביום הזכרון השביעי לנפילתו של דב הי"ד, ביום ה', ליל י"ב מרחשון (4.11.76) בשעה 6.30 בערב, בבית משפחת אטינגר, רח' הצם 14, ירושלים.
העליה לקברו בבית הקברות הצבאי בהר־הרצל, ביום ו', י"ב מרחשון (5.11.76) בשעה 10 בבקר.

הועדה המארגנת

באבלות שלוכים לפטירתה ללא עת של יקירתנו

רינה רוזנבוים ז"ל
(לבית גולדברג)

עליה לקברה לגלוי המצבה ביום ראשון, ז' בחשון תשל"ז (31.10.76) בשעה 3.00 אחה"צ, בבית העלמין בחולון. נפגשים ליד השער.

המשפחה המתאבלת

זה לא הולך "ברגל"
הנחה עד 30.000 ל"י
דירות חן
ראשון לציון
רח' הרצל 50
טל. 949054

לחברנו
יחזקאל זכאי
ברכותינו ואיחולי הצלחה
עם הבחרך
למזכיר מחוז המושבים במפלגת העבודה
כה לחי

ארגון קניות מבואות ירושלים
מושבי ומתיישבי האזור

לוח 8 לוח מעריב

אין בישראל
שום מכשיר פרסום דומה

בשמונה עיתונים — בעת ובעונה אחת — מתפרסמת מודעתך הנמסרת ל"לוח 8" — לוח מעריב: ב"מעריב", "דבר", "לעצטע נייעס", "ויאצה נוסטרה", "נאשה סטראנה", "חדשות ישראל", "אוי קלט" ו"נובינה קוריר". בו ביום מופצת המודעה שלך במאות אלפי עותקים — הרבה מעל ומעבר לכל תפוצה אחרת — ומגיעה לעיר ולעיירה, לוותיק ולעולה החדש, לצעיר ולמבוגר, ליצרן ולסוחר, לעובד, לקונה ולמוכר. אין בישראל שום מכשיר פירסום דומה.
ראה עמודים: 7, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58.

זכו בהגרלת הפיס

בהגרלה הרגילה של מפעל הפיס מס' 44/76, שהתקיימה ביום 28.10.76, זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 500,000.— ל"י זכה המספר: 016617.

בסך 100,000.— ל"י זכה המספר: 436006.

בסך 50,000.— ל"י זכה המספר: 325457.

בסך 10,000.— ל"י זכו המספרים: 545400, 098713.

בסך 5,000.— ל"י זכו המספרים הבאים:

169517	114710		
621251	537123	442729	341289
793861	790117	762735	635825

בסך 1,000.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־:

45721	14324	05302	02926	
58204	55814	53980	53776	67146

בסך 500.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־:

35848	32312	26691	26503	
66703	54768	48446	40017	
			92398	73053

בסך 200.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 7492, 1675, 0868.

בסך 100.— ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־:

283	1212	0834	0475	0436
634	2269	2192	2175	1448
122	2988	2959	2957	2735
968	3913	3909	3549	3273
368	6031	5738	4775	4230
422	7332	7173	6734	6581
3401	8242	7959	7599	7344
9787	9764	9393	8825	8583

בסך 8.— ל"י זכו הכרטיסים הרגילים שמספריהם מסתיימים בספרה: 4.

רק הרשימה הכללית של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

האזינו במוצ"ש
אחרי חדשות
שעה 7.00
ב"גלי צה"ל"
לתכנית סוף השבוע
דידי מנוסי
מראיין את
חבר הנהלת הסוכנות היהודית
אריה ל. דולצין

מבקשים את עזרת הציבור בחיפושים אחר הנעדר:

עזרא שבתאי

כל היודע דבר על מקום הימצאו או שראהו לאחר תאריך 26.10.76 מתבקש להתקשר לטלפון 30938.

הבהרה

חיים צמגר, כותב המאמר "אגודת הסטודנטים והסטודנטים המבוגרים", שהתפרסם אתמול ב"מעריב", מציין כי הסכם הפשרה שנחתם בראשי תיבות בין יו"ר התאחדות הסטודנטים הארצית, דובי ברגמן, לבין שר החינוך, נערך על דעת נציגות ההתאחדות הארצית ולא על דעת הנר"ל בלבד.

גלי צה"ל

"משלנו"
מצעד הפזמונים העבריים
של גלי צה"ל
28.10.76 תשל"ז (5)

1. יש לי אח כמך — אריק איינשטיין
2. דודי ללא מוצא — אריאל זילבר
3. הכל לי כהוגה — אריאל זילבר
4. [illegible] — [illegible]
5. סבא הייתי ילד קטן — אריאל זילבר
6. [illegible] — [illegible]
7. זה קרה לי — [illegible]
8. [illegible] — [illegible]
9. הצי שמוליק קורא לך — אריאל זילבר
10. [illegible] — [illegible]
11. [illegible] — [illegible]
12. [illegible] — [illegible]
13. [illegible] — [illegible]
14. [illegible] — [illegible]
15. [illegible] — [illegible]
16. [illegible] — [illegible]
17. כמה טוב להגיד אליכם — [illegible]
18. [illegible] — [illegible]
19. לאור השמש — [illegible]
20. [illegible] — [illegible]
21. שנת 2000 — [illegible]
22. מולדת — [illegible]
23. [illegible] — [illegible]

הפינה לשיפוטכם

24. [illegible] — [illegible]
25. [illegible] — [illegible]
26. [illegible] — [illegible]
27. [illegible] — [illegible]

גזור ושלח
לדואר צבאי 1005 צ.ה.ל.
זה הדירוג שלי (סמן מספר השיר):
1___ 2___ 3___ 4___ 5___
6___ 7___ 8___ 9___ 10___
שם___
כתובת___

בין המשתתפים יוגרלו פרסים

هكذا من الاصل

היום — הפגישה המכרעת בין יו״ר הסטודנטים וידלין

אם יושג הסכם תיפתח שנה״ל בשבוע הבא

ישיבת נשיאות התאחדות הסטודנטים הארצית, שהתכנסה אתמול בתל־אביב, החליטה לסמוך את ידיה על הסכם המסגרת בראשי פרקים, שנחתם בשעתו בין יו״ר התאחדות הסטודנטים הארצית, דוב ברגמן, לבין שר החינוך.

הישיבה, שנמשכה קרוב לשש שעות, הסתיימה בהחלטה לפיה מקבלים ראשי אגודות הסטודנטים השונות את הצעת המענק — 700 הלירות כבסיס למשא ומתן, בתוספת שינויים כמו הדרישה להקמת ועדות שונות, דוגמת הוועדה לתכנון והתקצוב אקדמי.

ישיבת נשיאות מועצת הסטודנטים הארצית קבעה שורת סעיפים, ויו״ר התאחדות הסטודנטים הארצית דוב ברגמן עמד להגישם הבוקר לשר החינוך.

הסעיפים הם:

★ קביעה שכל סטודנט יהיה זכאי במסגרת הקריטריונים שייקבעו לקבל את המילגה, בתנאי שתחולקנה מילגות בסכום מינימלי של 18 מיליון לירות.

★ קביעת תאריך עד ה־1 באפריל 1977 להגשת מסקנות הוועדה לשכר לימוד מדורג החל משנת תשל״ח.

★ קביעת תאריך עד ה־1 בדצמבר לקביעת הקריטריונים המזכים לבאים למענק 700 הלירות.

★ אם לא יגיעו לכלל סיכום לקביעת שכר לימוד מדורג בשנת תשל״ח, תהיה הקפאת שכר לימוד לשנה זו.

★ קבלת פרוט מלא על המקורות הכספיים למענקים הקשורים להסכם.

★ דרישה שהסכומים המוקצים למענקים לא יילקחו מן התקציבים המיועדים לסיוע לסטודנטים.

אם ייחתם היום ההסכם, נראה ששנת הלימודים האקדמית במוסדות ההשכלה הגבוהה תיפתח בראשית השבוע הבא.

המשטרה התנצלה ושיחררה אחיו של יהודה אילון

מאת יצחק לין ועמוס הנדל

תוך התנצלות ובלי שהובא בכלל לפני שופט, שוחרר אתמול ממעצרו אחיו הבכור של יהודה אילון. למשטרה הדבר מעל לכל ספק, כי לא היה לו שום קשר עם מעשיו של אחיו, החשוד כי גנב מיליון ל״י והבריח לחוץ־לארץ.

אח זה, הממלא תפקיד טכני בכיר במפעל תעשייתי גדול, ניסה זמן רב להניא את אחיו הצעיר, מהיות חבר לקלפנים ומהמרים. בני המשפחה מספרים, כי בגלל סירובו של יהודה להענות לבקשותיו של אחיו הבכור, ניתקו השניים בחודשים האחרונים כל קשר ביניהם.

במקביל לחקירת אינטרפול באירופה, עצרה אתמול המשטרה בעל דירה בלוד. לפי החשד, נערכו בדירתו במשך תקופה ארוכה משחקי הימורים, ובין המהמרים היה גם יהודה אילון.

כפי שפורסם אתמול ב„מעריב", חוקרת המשטרה את האפשרות כי בעל הדירה — העובד בנמל התעופה ומחזיק עסק פרטי סמוך למקום מגוריו — היה שותף פעיל בתכנון גניבתם של מיליון הלירות, ואולי גם השתתף בגניבה עצמה.

סופר „מעריב" גד ליאור פגש את יהודה אילון שבוע לפני מעשה השוד. אז סיפר לו אילון כי הוא מתכוון „לעשות קצת חיים באירופה". באותה עת לא היה ליהודה אילון כסף, אולם כרטיס טיסה לפאריס כבר היה בידו.

פרנסואה מיטראן, מנהיג המפלגה הסוציאליסטית הצרפתית (שני משמאל) בביקורו אתמול במערת המכפלה. משמאל נראה מושל חברון, סא״ל יהושע בן־שחל, ומימין: מתאם הפעולות בשטחים, אלוף אברהם אורלי
(צילם: גרשון אלינסון)

מיטראן: אנו ידידי ישראל אך לא אויבי הערבים

זכותה של ישראל להתקיים ולהיות מוכרת על־ידי הערבים היא עקרון בסיסי של המפלגה הסוציאליסטית הצרפתית. עם זאת קיימת גם הבעיה הפלשתינית, המחייבת פתרון — אמר אמש פרנסואה מיטראן, מנהיג המפלגה הסוציאליסטית הצרפתית, במסיבת עתונאים שערך בירושלים בתום שני ימי ביקורו בארץ.

מיטראן הביע את רחשי הידידות של הסוציאליסטים הצרפתיים למדינת ישראל ולעמה. „אנו ידידי ישראל, אך לא אויבי הערבים", אמר והוסיף: „באנו כידידים ואנו עוזבים כידידים".

לפני כן ביקר מיטראן במערת המכפלה ונפגש לשיחה עם ראש עיריית חברון, פהד קואסמה. האורח שאל אם ייתכנו חיי שכנות טובים בין היהודים לערבים בחברון ובמקומות אחרים ביהודה ושומרון וביקש לשמוע את דעת מארחו על הממשל הצבאי ודרך פעולתו. קואסמה כרך את הסיכוי לחיי שלום בין היהודים לערבים בחברון בפתרון כולל של בעיית הגדה המערבית. דעתו היא, כי רק אש״ף יכול להתמודד עם בעיה זו, בהיותו מייצג, לדבריו, את כלל הפלשתינים.

מיטראן יוצא היום את הארץ, אולם כמה מ־9 חברי המשלחת הסוציאליסטית, שבראשה עמד, ישארו בארץ ויקיימו פגישות עם נציגי האופוזיציה הישראלית משמאל ומימין, אם כי המשלחת הגיעה לארץ כאורחת מפלגת העבודה.

הדלקת הנר

שבת, פרשת נח

	עו״ש	מוצ״ש
ירושלים:	16.17	17.29
תל־אביב:	16.35	17.31
חיפה:	16.26	17.29
באר־שבע:	16.33	17.30
אילת:	16.35	17.33

התבסס חשד נגד אחד העצורים בקשר לרצח ביפו

סימנים כי נרקומן זה אחז בכלי מתכת

מאת אבי רז

על כף ידו הימנית של אחד משלושת הגברים שנעצרו לאחר רצח סוחר הסמים ויקטור ואבילה, שלשום ביפו, נמצאו סימנים המעידים כי אחז כלי מתכת בפרק זמן הכולל את שעת הרצח. הדבר נתגלה בבדיקה באמצעות ה„טריקה" (הנעשית כדי לברר אם הנבדק אחז בכלי־נשק). האליבי של החשוד לזמן הרצח — הופרך.

חשוד זה הוא ערבי, בן 22, תושב יפו, המוכר למשטרה כנרקומן ועוסק בסחר זעיר בסמים („פושר"). הוא יובא הבוקר לבית משפט השלום בתל־אביב, והמשטרה תבקש להאריך את מעצרו.

עימו יובא עוד חשוד — ערבי בן 38 מיפו, שהוא אחד השותפים בבית־הקפה „הדייגים" (הנמצא מול בית הנרצח), ברחוב יפת, אשר לידו אירע הרצח. איש זה חשוד כמסתיר מידע הקשור בסיכסוכים שהיו לנרצח, ויקטור ואבילה, עם סוחרי סמים אחרים, וכי ידועים לו המניע לרצח ואולי גם זהות הרוצחים.

מעדויות שגבתה המשטרה התגבשה ההנחה, כי המניע לרצח נעוץ בסיכסוך שפרץ בין ו׳ ואבילה לשני „פושרים": השניים ביקשו לסחור בסמים באזור שכונת עג׳מי ביפו ולפעול סמוך ל„תחנה" החשיש שליד קפה „הדייגים". אולם ואבילה, ששלט על סחר החשיש באזור, מיאן להניח לשניים לחדור אל תחומו. שני סוחרי הסמים, שהסתכסכו עם ואבילה, טרם אותרו — ומחפשים אחריהם.

חוקרי משטרת מרחב יפו סבורים, כי הנרקומן שעל כף ידו הימנית נמצאו סימנים המבססים חשד כי החזיק בכלי־נשק, השתתף במעשה הרצח. אולם הם נוטים להאמין, כי לא הוא היה הרוצח שקטל את ואבילה, אלא עוזר שסייע לו בהעלמת אקדח הרצח. החשוד הכחיש בחקירתו כל קשר לרצח, וטען: „אני עובד בברזל — ומכאן סימני ה„ריתוך". אולם בדיקת החוקרים העלתה, כי זה זמן רב שהחשוד אינו עובד.

עצור שלישי בפרשה — אף הוא ערבי, תושב יפו, בן 40, ישוחרר הבוקר ממעצרו.

עוד עצור, חברו עב־הגוף של שלמה ניר — הצברין שנפצע בכתפו מיריות השניה של הרוצח, בעת ששהה עם ואבילה — נעצר כחמש שעות לאחר הרצח ושוחרר כעבור זמן־מה. הוברר כי אין לו קשר לפרשה.

ויקטור ואבילה, בן 26, נקבר אתמול בבית הקברות הנוצרי שבגבול בת־ים.

יוסף אדילסבורג שוחרר בערבות בהסכמת המשטרה

מאת סופר „מעריב"

איש העסקים יוסף אדילסבורג, שנעצר בסוף השבוע שעבר כחשוד בתיווך למתן שוחד וחיבור מסמך כוזב, שוחרר אתמול בפקודת בית־משפט השלום בתל־אביב, בהסכמת המשטרה.

נציג המשטרה טען, כי נוסף לכל החשדות שהועלו נגד אדילסבורג, התעורר חשד נוסף בעניין העלמת מס, אולם בשלב זה של החקירה אין המשטרה מתנגדת לשחרורו בערבות.

הסניגור, עו״ד יצחק מרריץ, הדגיש כי החשדות נגד מרשו צומצמו במידה ניכרת ואפילו המשטרה מודה כי אין כל הצדקה להחזיקו במעצר.

השופט אריה אבן־ארי הורה לשחרר את החשוד בערבות של עשרת אלפים ל״י.

אשר לאופן מעצרו התמוה של החשוד, ביום ו׳ שעבר, נודע לסופר „מעריב", כי השופט בוריס רפפורט דן בבקשת המעצר אחרי שהובהר כי השופט התורן נעדר מביתו. עוד נודע, כי השופט חייב את המשטרה להמציא את פרוטוקול הדיון למזכירות בית־המשפט בשעת בוקר מוקדמת, אולם הדבר לא נעשה והניירות הגיעו לבית המשפט באיחור.

חשוד בהעלמת מכ שוחרר בערבות

אריה אפנברג, בעל שתי חנויות הלבשה ברחוב הרצל בחיפה, החשוד בהונאת שלטונות מס ההכנסה במאות אלפי ל״י — שוחרר אתמול, לאחר יום אחד של מעצר, בערבות בנקאית של 80 אלף ל״י.

נצחון מוחץ לממן בועד פועלי התפעול באשדוד

מאת עזרא יעוב

קבוצת אלי ממן — מוריס דוק זכתה אמש בנצחון מוחץ על יריביה בבחירות לועד התפעול הנמל באשדוד. כל 11 חברי הועד הם מקבוצה זו. איש מהסיעות היריבות לא נבחר.

מתוך 1270 בעלי זכות בחירה לועד התפעול הצביעו 987 (74 אחוזים מבעלי זכות הבחירה). 50 פתקים נפסלו.

אלי ממן נבחר ברוב של 621 קולות. אחריו צועד חברו, מוריס דוק, שקיבל 570 קולות.

שאר חברי הועד החדש הם: מרדכי ברכה — 410 קולות; אברהם צוברי — 379 קולות; הרצל משולם — 341 קולות; עמרם אברג׳יל 335 קולות; צ׳רלי גולן 311 קולות; רפאל עטיאה 328 קולות; משה כלב — 36 קולות; נפתלי רחמים — 30 קולות, וסלומון כהן — 17 קולות.

היום יתכנס הועד החדש לקביעת מדיניות ובחירת מוסדותיו.

לוח 8 לוח מעריב

אין בישראל שום מכשיר פרסום דומה
כל מודעת „לוח" וכל מודעת „דרושים" מתפרסמת
בעת ובעונה אחת ב־8 עתונים
ראה עמודים: 7, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58.

ישראל זידמן
רשת בתי אופנת יבוא
לגברות ולגברים
LONDON ✶ PARIS ✶ ROME
לשרות לקוחותינו —
• דיזנגוף 128 ת״א — 3 קומות אופנה
• דיזנגוף 125 ת״א — המוטיק לגבר
• דיזנגוף 120 ת״א — ארנקים ומתנות
• זמנהוף 25 ת״א — המקור לזמש ועור
• הילטון ירושלים
• קיבוץ אילת השחר — זמש ועור
לתושבי ירושלים!!
בהילטון ירושלים פתוח עד 9 בערב. גם במוצ״ש

ברכות לבביות
לחני ואבי אקרמן
להולדת בכורם
עדן
הרבה נחת
לחדוה ואריה וידנפלד וליעקב ושושנה אקרמן
להולדת נכדם הראשון
אוה והנריק בנקיר, שטוקהולם

בהזדמנות עודפי יצוא
מלאי מוגבל
מכנסי קורדרוי תוצרת חוץ 60 ל״י
אוברול צבעוני לנשים משתיק 80 ל״י
מכנסי ג׳ינס אורגינל החל מ־60 ל״י
מכנסי דקרון אורגינל תוצרת גרמניה 60 ל״י
ועוד מבחר גדול של מכנסיים לנשים וגברים
פורטואק — הרצל 61, ק״ג, תל־אביב
פתוח ללא הפסקה עד 5 אחה״צ

להשכרה
מוסך לתיקון מכוניות
עם ציוד משוכלל
קרית אריה, על־יד „עץ הזית" פתח־תקוה
טלפון 929987

בלעדי ברשת חנויות מצקין MATZKIN
לשרותך מבחר מעילי הגשם האופנתיים והאקסקלוסיביים לעונה החדשה
להשיג כבר עתה ברשת חנויות מצקין
אופנת 77

אם אין לך יהלומים!
קני אצלנו חיקויים מדויקים ורק אנחנו נדע
„יופילי"
בדים, שד׳ העצמאות 77
חיפה, רחוב המגינים 10
נתניה, כבר העצמאות 4
מכירות בסיטונות
טלפון 04-521791

מודלים ליציקת מתכות
שניידר חיים
מודיע
שמספר הטלפון החדש שלנו
03-836747
תל־אביב, רח׳ ויטל 2 (פינת עמק יזרעאל, קומה ב׳)

מכירה כללית
בדי ריפוד ווילונות
הנחות עד - 50%
✶ בדי ריפוד: שאריות מ־20 עד 40 ל״י
✶ בדי ריפוד מכותנה: 60 ל״י במקום 120 ל״י
✶ בדי וילונות, שאריות: מ־10 עד 20 ל״י
✶ בדי וילונות מודפסים: 35 ל״י במקום 60 ל״י
חנותנו בע״מ
בדי וילונות וריפוד
רח׳ הרצל 25, ת״א

אנו חבורת עירוניים בוגרי צבא בעלי השכלה המכשירים עצמנו להקמת
קיבוץ חדש בגליל
מוכנים עדיין לצרף מספר מוגבל של חברים:
• בחורים בגיל 24-30
• משפחות צעירות
נא פנו בכתב אל:
יעל עמידרור חבורת הגליל, קיבוץ גבת, או אל צפר אמיר ועדת הקליטה של הקיבוץ המאוחד, רח׳ סוטין 27, תל־אביב, טלפון 245271.
ראיונות קבלה מתקיימים כל יום ד׳ בשעות לפני הצהרים.

יש לנו תשובה
מבצע מיוחד
עד 30,000 ל״י
הנחה
דירות גינדי
סניף ראשי, הרצל 59, ראשון־לציון.

לתושבי חולון!
ערבי גבינות ויין
במילק בר „הבקתה"
קרית שרת במרכז המסחרי (מול השופרסל)

לציבור הקבלנים
ברשותנו מלאי של מרצפות וציפויי קיר מתוצרת איטליה המתאימים במיוחד לכניסות לבניינים.
נא לפנות טלפונים: 03-280764, תל־אביב
04-644958; 04-662376, חיפה

בית סולב
במוצאי שבת
מקום שכדאי לבקר בו
באו לתצוגת רהיטי סולב, כל מוצ״ש בין 6.30 ל־9
בית סולב, פרישמן 50 (ליד דיזנגוף) תל־אביב.

הרדיאטור מספר 1
MAYER
רדיאטורים עם פגיעות קלות בחצי מחיר
המכירה מ־8—13
מאייר
מחמם חזק ומהר
Miele ישראמיל

ועד ראשי האוניברסיטאות
מודיע:
כי החל מיום ראשון 31.10.76
(ז׳ בחשון תשל״ז)
יתקיימו הלימודים בכל האוניברסיטאות כמתוכנן

בית־הארחה עין־גדי
מודיע,
כי נותרו מקומות ספורים לחודשים ינואר פברואר בלבד.
לנוחיות האורחים:
מרחצאות גפרית חמים בטמפרטורה של 39 מעלות (חום טבעי). חדרי מגורים ממוזגים, מכשיר טלויזיה בכל חדר.
בדבר פרטים נא לפנות ישירות לבית־הארחה לפי הכתובת:
בית־הארחה קב׳ עין־גדי,
ד.נ. ים־המלח, טל׳: 057-90874, 057-90253.

הזדמנות חד פעמית
מספר
מערכות סטריאו
שנותרו מתצוגה למכירה במחיר מיוחד
בית הסטריאו — ארלוזורוב 1 רמת־גן

אספלט יוסי
זפות גגות עם פיברגלס ויוטה
ביצוע מעולה ובאחריות
טל׳ 836808

למכירה בהזדמנות
מכונת אריזה בוקום
חדשה
ת.ד. 4333 ת״א (מס׳ 1)

מעריב של שבת

שלום רוזנפלד

בדרך לבית הלבן

דברים מוזרים מתרחשים בדרך אל הבית הלבן. מן הסתם כבר אירעו בחלקם גם בעבר, אלא שהצטברותם וריכוזם במערכת בחירות אחת משווה למערכה זו אופי מיוחד, ואנשי מדע המדינה ופובליציסטים אמריקניים, חשדנים, מתחילים עתה להרהר בקול רם, אם אמנם התהליך הדמוקרטי הקשור בבחירת נשיא בארצות־הברית — החל מן „הבחירות המוקדמות" וכלה בוויכוחים הטלוויזיוניים — כה מושלם כפי שמעריצין מן החוץ מנסים להציגו, ואם לא הגיע הזמן להנהיג בו אי־אלה שנויים לאור הנסיון של כמה מערכות בחירות בתריסר השנים האחרונות, ובעיקר מערכת הבחירות של השנה.

●

כאשר קראו ושמעו מיליוני האמריקנים בחודשיים האחרונים על הבחירות בשתיים מן המדינות המתקדמות במערב אירופה — שוודיה וגרמניה — שבשתיהן השתתפו כ־90 אחוז של בעלי זכות־הבחירה, נתמלאו קנאה. „דבר זה אינו יכול להתרחש כאן", הגיבו רובם ככולם, מי בשמץ של סארקאזם וציניות ומי בצער כן. אותם שזוכרים כי בשנת 1968 — בעת שניקסון התמודד על הנשיאות עם האמפרי — ניצלו את זכות הבחירה שלהם לא יותר מ־55 אחוז מן הבוחרים, נושאים את נפשם ל...גם דומה בשבוע הבא.

פאראדוקס? לאו דווקא. אם מעיינים באזהרותיהם הכמעט־אפוקליפטיות של בעלי־הסקרים למיניהם, אשר מנבאים כי והיה מי שיהיה הנשיא שייבחר השנה — קארטר או פורד — הוא יהיה נשיא שנבחר על ידי מיעוט מיזערי של העם, כיוון שלפחות כמחצית הבוחרים עלולים הפעם להימנע מהטיל הפתק לקלפי.

אמרנו: „יהיה מי שיהיה הנשיא שייבחר" וחטאנו בשגיאה לוגית חמורה, הרי מעולם לא היה גורלו של מועמד תלוי כל כך בנמנעים מבחור, כפי שהוא עכשיו. ואם לא חל בימים האחרונים שינוי בהילכי־רוחות ואם לא תגבר ההתעניינות הפעילה בקרב הציבור האמריקני במעט הימים שנותרו עד הבחירות עשויה (או עלולה) אדישות זו להביא מהלומה כבדה לסיכוייו של קארטר שאף כי הצטמצם מאד הפער בינו לבין פורד בשבועות האחרונים, עדיין צועד הוא בראש, אם כי בדוחק רב. לא רק מסורת־הבחירות ונסיון העבר מלמדים כי ההימנעות וההשתתפות המעטה היא בעוכרי המועמד המתחרה בנשיא המכהן, אלא שהפעם הפירוד בין שני המועמדים הוא כה קטן, עד שאחוז אחד של בוחרים ואולי אפילו חלקיק אחוז, כפי שאירע בשנת 1960 בעת שקנדי ניצח את ניקסון בספירה הכללית של הקולות בשתי [...] עשוי להכריע ביניהם.

●

[...] יוון שההכרעה עלולה ליפול על חודו של אחוז — כפי שמנבאים סקרים [...]רונים — נודעת הפעם חשיבות מיוחדת למספר הקולות שיקבלו לא שני המועמדים הראשיים, אלא דווקא המועמד השלישי, שהכל יודעים, שאין לו שמץ סיכוי להבחר, הלא הוא הסנאטור לשעבר יוג'ין מקקארתי שבלשונו החדה מצליח [...] הבחירות שלו בפורד וקארטר גם יחד, ואינו חת להצהיר קבל־עם, כי אין ולא יהיה שמץ של חרטה אם יחסום [...] מהם — יהיה מי שיהיה — את הדרך אל הבית הלבן.

ושוב נתפסנו לשגיאה לוגית באמרנו „לאחד מהם". שהרי קולותיו של יוג'ין מקקארתי יבואו לו בעיקר מן המחנה הדמוקרטי, מכל אותם שקארטר אינו נראה להם ליברלי ומתקדם דיו. ואם יש ממש בתחזית המנבאות למקקארתי בין [...] ל־6 אחוזים במדינת מפתח כמו קליפורניה, הרי פירושו הוא סיכון רציני של סיכויי קארטר לנצח את פורד במדינה זו, הגדולה ביותר מבחינת מספר האלקטורים שלה.

●

אדישותם או הססנותם של הבוחרים — כפי שבאה לידי ביטוי בסקרים האחרונים — אינה בשום פנים תוצאה של חוסר־ההתעניינות שלהם בבעיותיה הדחוקות והמציקות של ארצם. ההיפך הוא הנכון, גם אם קביעה זו נראית פאראדוקסלית. מיליוני האמריקנים ציפו ששני המועמדים ועוזריהם יקדישו את מירב מאמציהם האינטלקטואליים, כדי להבהיר לעם האמריקני אם וכיצד הם אומרים לטפל באינפלציה, בחוסר־העבודה, במצבן הכלכלי הגואש של אחדות מן הערים הגדולות ביותר, בפשע הגואה, בפער ובמתח החברתי, בגרעונות, בתקציב הלאומי בכלל ובתקציב־הבטחון העצום בפרט, במיסוי הכבד (לפי מושגיהם, כמובן, ולא לפי מושגיו של ישראלי, שלא יכול אלא לאחל לעצמו ולעמו „כובד" מעין זה), בירידה במוסר הציבורי וכיוצא באלה בעיות, שבוודאי אינן מיוחדות לארצות־הברית, אבל שם הציבור ער להן במידה־הראויה־לקנאה.

אבל שני המועמדים הכזיבו את הציפיות עד כדי יאוש: לא אנו לשפוט על פי הסתכלות קצרה ושטחית, אך נאמנים עלי דברי ותיקים ובקיאים שעוד לא היה שפל כזה בתעמולת־בחירות ו־לא היתה עוד רמה אינטלקטואלית כה נמוכה ועוד לא היו שיעמום כזה ובריחה כזו מהתמודדות עניינית כבמערכה הנוכחית.

חסד עשה עם מאות מיליוני האמריקנים ג'ימי קארטר, שהסכים להתראיין בירחון־העירום „פלייבוי" על יצריו המיניים הכמוסים וסיפק בכך לא רק תחמושת ליריביו אלא גם חומר־גלם לתעשיית הבדיחות, כשם שצדקה עשה הנשיא פורד עם מתנה קארטר ועם הבוחרים, שבפליטות־הלשון ובמעידותיו הפוליטיות (כגון זו על מדינות מזרח־אירופה ש„אינן בשלטות על־ידי ברית־המועצות") הכניס מעט „צבע" ותסיסה במערכה.

בפעם הראשונה בתולדות ארצות־הברית הסכים נשיא המכהן בתפקידו להתמודד בעימות טלוויזיוני עם יריבו, ובכך בוודאי קבע תקדים לבאות. אבל שעה שעצם הוויכוח הטלוויזיוני (בשלוש תכניות) הביא אולי למיצוי מופלא וכביר ביותר של ההליך הדמוקרטי בכך שעשרות מיליוני אמריקנים שותפו כצופים (פאסיביים, אמנם) בהעלאת הנושאים הפוליטיים והחברתיים העומדים להכרעתו של הבוחר, חשפה רמתו הירודה של הוויכוח) חוסר־הברק שלו, את אפרוריות שני המועמדים ואת אי־יכולתם או אי־נכונותם להתמודד כראוי עם נושאים אלה. כך נוצר פאראדוקס — נוסף — דווקא שלושת הוויכוחים שהיו צריכים להדליק בהתלהבות את המוני האמריקנים גרמו שאחוז לא קטן מהם החל מהסס אם יש לו בכלל בצד מי לבחור הפעם. „הדמוקרטיה האלקטרונית" לא הסבירה פניה למועמדים, שלכל היותר הצטיירו בעיני הצופים כבעלי חזון סינטטי, אבל ההתמודדות, בנוסח תחרות־איגרוף בנקודות, העמידה בספק את יעילותה וצדקת־קיומה.

●

אם נאמר, כי הנושא הישראלי תופס במערכת־בחירות זו מקום נכבד, נימצא לוקים בהמעטה.

חרף כל הנבואות השחורות על ירידת ערכו ומשקלו של הקול היהודי — אם בשל ההגבלות החוקיות בתחום הכספי ואם בשל שינויים דמוגרפיים שהתחוללו במחוזות־בחירות שונים ואם בשל נימוקים פוליטיים חיצוניים, יותר מתמיד חיזרו ומחזרים הפעם שני המועמדים אחר הקול היהודי, עד שהאורח הישראלי המזדמן בימים אלה לארצות־הברית חש מעט אי־נוחות מרוב נחת.

מי שמתמצא בטכניקה ובמתימטיקה של הליכי־הבחירות בארצות־הברית לא יתקשה להסביר את הסיבות לכך.

כבר אמרנו כי ההכרעה צפויה הפעם — על כל פנים, כך מנבאים הסקרים — על חודם של קולות מעטים. ודווקא במספר מדינות־מפתח כמו ניו־יורק, קליפורניה, פלורידה, ניו־ג'רסי ואילינוי עשוי המרוץ להיות צמוד במיוחד עד כדי „פוטו־פיניש". משקלו של הקול היהודי במדינות אלה היה ונשאר איפוא כמעט מכריע.

המעודד ביותר מבחינתנו הוא כמובן הכרתם של שני המחנות היריבים בבחירות לנשיאות, שאם יש נושא שבעזרתו אפשר לקנות לבו של היהודי האמריקני, הרי נושא זה הוא ישראל, בטחונה, עתידה ורווחתה. זיקתו של היהודי האמריקני למדינת ישראל נראית כה טבעית, כה מובנת מאליה, כה משכנעת, כה מוצדקת, עד שדומה כי אין עוד היום איש בארצות־הברית שיראה בכך גילוי פסול של „נאמנות כפולה"; ו„היהודים של פורד" כמוהם כ„יהודים של קארטר".

ואל נשגה — יש במחנה זה כשם שיש במחנה האחר, יהודים שבעבר לא היו אפילו פעילים בשום נושא יהודי ספציפי או ציוני, שאינם מתביישים ואינם מהססים להצביע ולחזור להצביע באוזני שני המועמדים על מקומה של מדינת־ישראל בלבו של הבוחר היהודי בארצות־הברית; מה גם שמצויים לא מעט הוגי־דעות פוליטיים לא־יהודיים בשני המחנות, היודעים להעריך את מקומה ומישקלה של ישראל באינטרס האסטרטגי הכללי של ארצות־הברית. דווקא „תקרית הגנרל בראון" סיפקה הזדמנות לידידים לא־יהודיים אלה להעלות על פני השטח היבט זה של התייחסות לישראל.

●

מיליוני בחורים אמריקניים, בעיקר הצעירים, שזו להם פעם ראשונה שנקראו לקלפי, אבל גם בוגרים רבים הצמאים לשינוי, נתונים הפעם במבוכה ובלבטים קשים. עליהם לבחור, כדברי ג'וני קארסון — בעל תוכנית־הטלוויזיה הפופולרית — בין „הפחד מפני הנודע" לבין „הפחד מפני הבלתי־נודע".

יתרה מזו, עליהם לבחור בין מי שמעורר אמון ביושרו, אך באותה עת גם מזמין ספקות רציניים ביכולתו, לבין מי שכושרו נראה מבטיח אך דווקא דבקותו העיקשת במסורת ותוכיו הרחבים יוצרים חומה־של־מרחק־וניכור; בין מי שתוכו כברו — וזה מעט מאד — לבין מי שקנאותו זורעת פחדים על סביבה — וזה מפיק מאד.

אכן, בחירה קשה.
אלהים נצור אמריקה.

סוף העונה

חנוך ברטוב

דו"ח חורב: כוסות־רוח או חמצן?

הסיכומים וההמלצות של ועדת חורב לבחינת עניני העליה והקליטה הם פועל יוצא מכתב־הסמכות של אותה ועדה, כשמציגים שאלות ארגוניות, מקבלים תשובות ארגוניות. הוועדה נתבקשה לבדוק את „כל המערכת" ולהמליץ על צעדים שיביאו לשיפור „כלים" ו„שיטות" באותה מערכת. וכך עשתה.

אפשר אמנם לחלוק על הכיוון הארגוני שבחרה בו הוועדה; מותר להניח שיעשו זאת לא רק אנטגוניסטים ובעלי תוקף. הן ההחלטה שנתקבלה בשעתה להקים מיניסטריון מיוחד לקליטת עליה ולהעמיד בראשו את סגן ראש הממשלה ביטאה הכרה שאין הכלים הישנים הולמים את המציאות היהודית והחדשה. אם איני טועה, היתה גם אז החלוקה בין קליטה לעליה תוצאה של פשרה, שאיש לא היה מאושר ממנה גם בשעתה, אלא שהיתה אז אמונה כי מבחנה העיקרי של העליה הוא בקליטתה וכי הסטאטוס החדש — מיניסטריון מכובד כל־כך — יהיה פתח תקופה חדשה בקליטה.

עברו כך־וכך שנים — והחלוקה המלאכותית בין הסוכנות לממשלה, בין עליה לקליטה, שחקה כליל את הכוונה הראשונה — העתקת מרכז הכובד בנושא העליה לממשלת ישראל. השפל בעליה, שירדה למספרי השנים השחורות של „הספר הלבן", הוא סיפור אחר, חורשני, אבל לא בכך נתבקשה ועדת חורב לעסוק.

בראייה ראשונה, מחלקת הוועדה את האחריות בין משרד הקליטה לבין מחלקת העליה וממליצה על ביטול שתי המיסגרות הקיימות גם יחד. בעיון שני מתגלה, שחרף שינויי השם, יש כאן שיבה גמורה אל העבר: „הרשות לעליה ולקליטה" תהיה ביסודה ארגון סוכנותי — יושב הראש של הרשות יהיה יו"ר הנהלת הסוכנות ומנכ"ל הרשות יהיה חבר הנהלת הסוכנות. כל היתר הם „תיאומים", שצריך להמתין ולראות אם יעלו יפה יותר מפעולתו של משרד ממשלתי מיוחד לקליטה בצד המחלקה לעליה ולקליטה בסוכנות.

כן הראוי להזכיר עוד נסיון מן העבר — הקמתו של „המרכז לתפוצות", שאמור היה להוות אותו גשר בין הסוכנות היהודית לבין הממשלה ואשר ימי־חייו היו קצרים ורעים. בין הסוכנות לבין הממשלה לא נמצא מקום לאותו אנדרוגינוס, אף שלמקימיו היתה קונצפציה נכונה על היחסים שמדינת ישראל הריבונית צריכה לקיים, במישרים, עם התפוצות. הפרות הזקנות אכלו את הפרה הצעירה.

■

הערות אלו להמלצות ועדת חורב לא באו אלא משום שעיקרן הוא תשובה ארגונית לשאלות ארגוניות. למרבה הצער, יש לחשוש שראייה זו של בעיית העליה מסייעת לבריחה מן השאלה העיקרית:

האם המשבר החמור בעליה הוא פונקציה של מבנה זה או אחר של המוסדות העוסקים בעליה וקליטה? ומכאן, האם תחולל התרופה האירגונית המוצעת — או כל „מערכת" אחרת — את הנס שכולנו מייחלים לו?

נזדמן לי לכמת מחברי לשמוע משנת סקירה מפי אחד האישים המרכזיים העוסקים בעליה, והתמונה שצייר מעמידה בסימן־שאלה כמה מאמיתות־היסוד של הציונות.

ישנה מציאות משברית בארגנטינה, ישנה גם תופעה של הגירה יהודית משם, אבל אין התגברות משמעותית של העליה לישראל. אחד מסימני־ההיכר של ציבור יהודי גדול זה, ובעיקר של הדור הצעיר, הוא ניכור מעמיק מכל דבר יהודי. עד כדי כך, שאדם חייב לשאול — האם חפצי־חיים הם? האם לא הגיע יצר הכליה העצמית בציבורים יהודיים כלכים למימדים של שואה לאומית?

ישנה מציאות משברית בדרום־אפריקה. הרי כאן — שלא כמו ביהדות הארגנטינאית, שמקהילותיה הציבוריים והציוניים היו מן ההתחלה לאו־דווקא ציוניים — קהילות ציוניות, פעלתניות, מודעות. האם אנחנו רואים זרם גדול של עליה לישראל? ושמא מחפשים גם ציונים אלה את המחר בניו־זילאנד, בבריטניה, בקנדה, בארה"ב?

וישנה יהדות ארה"ב על אלפי קהילותיה, הקטנות והגדולות — יהדות עשירה בחומר וברוח, שמתרוצצים בה היום בעוצמה רבה יצרי טמיעה והתחדשות יהודית. האם ישנה עליה משמעותית משם לישראל.

בימים אלה ניטש ויכוח ציבורי על דרכי הטיפול בנושרים היהודים היוצאים את בריה"מ. אני נמנה עם אלה בתוכנו הסבורים, שמוטלת חובה על העם היהודי המאורגן לעשות כל מאמץ כדי לסייע למי שמבקשים לעלות לישראל. נראה גם, שאותו מוסד פילאנטרופי רב זכויות, היא"ס, מילא תפקיד אומלל בהעמדת הבעיה לגלויות חדשות על בסיס שווה עם העליה לישראל. אך בזה אני רק נותן ביטוי להשקפתי הציונית. העובדות — העגומות כמו כבהיכתה של ישראל — מכאיבות, אבל על־ידי כך אינן חדלות להיות עובדות.

והאורח־אחרון — קהילות היורדים מישראל, שאתה מוצא אותן לא רק בניו־יורק ובלוס אנג'לס, כי אם במונטריאול וביוהאנסבורג, בריו ובסידני. אין לך דבר שהשפעתו קטלנית יותר על פעולתו של שליח־העליה מנוכחותו של היורד.

את כל הדברים האלה מנה „איש העליה" באוזניו בעצב רב. אפשר לבוא בטענות על מוסד או על שליח זה או אחר — ולכל אחד מן הישראלים שסיירו בקהילות בשנים האחרונות יש סיפורים רבים — אבל שום רפורמה ארגונית אין בה משום תשובה לשאלות המהותיות.

בלי להמעיט מחשיבותו של דו"ח ועדת חורב, צריך להזהיר מפני היסחפות אחר הויכוח הארגוני. אם לא ייעשו מעשים — בישראל ובתפוצות — אשר יעוררו מחדש את התשוקה לארץ־ישראל, תועלנה כל הרפורמות הארגוניות כמו כוסות־רוח למת.

בחוברת נובמבר של „פורום" — רבעון היוצא מטעם מחלקת ההסברה של ההסתדרות הציונית — מתפרסם מאמר מאת פרופיסור מלווין יורופסקי, שכתב בין היתר ספר בשם „הציונות האמריקנית מהרצל ועד לשואה", כלומר, אדם הצריך לדעת במה דברים אמורים. והנה, איש זה מסביר, בלשון בוטה, מדוע אין לו כל כוונה לעלות לישראל ומדוע אינו מאמין שצפויה עליה מאמריקה. אין זה מאמר עמוק או מקורי במיוחד, אבל הוא בוודאי מבטא דעת רבים:

„— — אחיזת־החנק של האורתודוקסיה על החיים הדתיים במדינה, אי־היעילות הבירוקראטית, השחיתות והשערוריות שיצעור הן את הממשלה והן את הסוכנות, עוררו כי דחייה. יתר על כן, בשיחות עם עולים מאמריקה, סיפרו רבים מהם שמתעלמים ביודעים מכשלונותיהם נסיונם, הדרושים כל־כך בארץ לדברי פקידי הסוכנות, במקום למצוא עצמם בארץ הבחירה, ההזדמנויות והאתגרים, מצאו עצמם בביצה של שחיתות ובירוקראטיה..."

„— — יהודים אמריקניים לא ירצו לעקור לישראל אלא אם יאמרו שמזומן להם סיכוי של ממש לתרום תרומה משמעותית לבניית המדינה ולעיצוב חיים בעלי־משמעות לעצמם. ברגע זה, מוצאים יהודים אמריקניים צעירים אתגרים והזדמנויות גדולות יותר לפיתוח קהילה יהודית יוצרת ודינאמית כאן (באמריקה)..."

אלה הם דברים קשים, אך כלום אין בהם גרעין של אמת?

ישנן מצוקות יהודיות גם בהווה — מצוקות פיסיות ורוחניות. אבל אין נראית בעיין „עליית מצוקה" כמו זו שהגיעה לארץ בימי הרדיפות הנאציות או בשנות העליה ההמונית מיד לאחר קום המדינה.

ישראל מוסיפה להוות תשובה רק למצוקה יסודית אחת — זו של הגשמתו העצמית של היהודי המבקש לעצב לעצמו ולבאים אחריו עתיד יהודי. לא „מקלט בטוח" במשמעות הישנה. לא תבונה להמונים מנושלים מפרנסה וקורת־גג. אלה אינן בעיותיו של ציבור הנמנה היום ברובו הגדול עם מעמדות־הביניים ועל האינטליגנציה של התפוצות.

את המצוקות היהודיות — המכמישות מאוד — לא יפתור רק מבנה ארגוני משומן ויעיל יותר. כאן נתבעות שאלות בסוגיות של מהות — ואלה חייבות להיות גם התשובות לשאלות אלה.

■

אין לברוח מן הדבר הראשון, שמצביע עליו פרופיסור יורופסקי — דמותה של ישראל, שאינה נראית לא כחלומם של מייסדיה ובוניה ולא כחלומם של יהודי התפוצות. זה שאיננו גרועים יותר מאומות אחרות אינו אלא נחמה קלושה. שינוי אורחות החיים שלנו — יחד עם עיצובו המחודש של חזון יהודי ואנושי, לא כמליצה אלא כיעד לאומי — הוא תנאי לחידוש כוח־המשיכה של ישראל. כאשר כותבת רחל ינאית בן־צבי, אחת הבונות הדגולות של ארץ ישראל החדשה באגרת לכנס שרידי העליה השניה, כי „אני מרגישה עצמי מפוצעת, מיוסרת ודואבת על שהגענו למצב האומלל בהתדרדרות — — כמצערת שהוספנו להיות והגענו לימי השפל בהסתדרות..." — אות הוא, כי אכן הגיעו מים עד נפש.

וישנו דבר שני, הכרוך בקודמו. אפשר ומותר לבוא ולומר באוזני יהודים החיים איזו הזדמנות כבירה — ומי יודע אם לא חד־פעמית — היא מדינת ישראל לעצם המשך קיומו של העם היהודי בעולם: אנחנו עשינו מה שעשינו, בלוח מה שהיינו אנחנו, על הטוב ועל הרע שבנו. גם בעתיד לא תהיה ישראל אלא השתקפות של אורחיה. בואו אתם ועשו — לפי מושגיכם, בהתאם לחלומותיכם, עם יוזמות שלכם. ישראל היא יותר עבר, יותר עתיד, מאשר הווה. תנו יד לעיצוב העתיד.

זה מחייב לא ארגון יעיל יותר, כי אם גישה חדשה. אני שומע, שישנן יוזמות כאלה, ואם גם בממדים מצומצמים — כגון, קבלת אחריות על ייסודו של מושב, כגון הפניית יוצאי קהילה לעיר אחת, מתוך כוונה שהנקלטים יהיו גם הקולטים.

זה צריך להרחיב כמעט לכל תחום בחיינו, ואיני יכול שלא לשוב ולהזכיר את מבנהו של העם היהודי בהווה — את רבבות הפרופיסורים והחוקרים, את מאות אלפי הסטודנטים, את העושר הרב אנושי האדיר... אני מרשה לעצמי להזכיר שוב, במשפט אחד, את רעיון האוניברסיטה היהודית העולמית, החייבת לקום בישראל.

למה להאריך? הן כל אחד מאתנו הוהר בעובדה, שארבעה מתוך שבעה חתני פרס נובל השנה היו יהודים אמריקניים? לא, זה אינו מקרה. לגמרי לא. אם לא נמצא אפיק לאיכות הזו אצלנו, אם נניח לעצמנו ליהפך לפרובינציה רוחנית של העם היהודי, מה יועילו לנו כל הדברים האחרים?

■

לא מתוך זלזול בארגון טוב ויעיל באמרו הדברים דלעיל. אלא שהשאלות הבוערות הללו מקורן לא בפגמים ארגוניים, כי אם באיזה פגם במהות החיים, באיכותם, בטעמם — ופגמים אלה גם הרפורמות הארגוניות המוצלחות ביותר לא יביאו להם תיקון.

אם נשאל את עצמנו — ואת העם היהודי — שאלות נכונות, נגיע גם אל התשובות הנכונות. העליה זקוקה בדחיפות לא לכוסות־רוח, כי אם לחמצן.

هكذا من الاصل

هكذا من الاهل

יובל אליצור

מחכים ל„תכנית גפני"

הצעה הראשונה לנגיד „בנק ישראל" החדש, שהושמעה השבוע בירושלים, היתה: אם יתפתה ארנון גפני ללכת בעקבות קודמיו ולהציע תכנית משלו — בדומה ל„תכנית הורוביץ" ו„תכנית זנבר" — מוטב שהתכנית תהיה יעודה לסייע למשק הישראלי בלבד, ולא לפתור בעיות של המשק העולמי — כפי שהיתה מטרת שני הנגידים הראשונים של „בנק ישראל".

ואין עצה זו באה לקנטר את דוד הורוביץ (שתכניתו נועדה, כזכור, לסייע למדינות המתפתחות בהשגת אשראי) או את משה זנבר (שהציע שיטה, שבעזרתה יוכלו מדינות תעשייתיות חדשות לקיים אשראי למימון ציוד ועבודות קבלנות). כוונת היועצים היתה אך ורק להדגיש כי בעיות פנים, הבעיות המיידיות של המשק הישראלי, הן שימתינו לארנון גפני בבואו ביום ב' למשרדו החדש בקומת הפלדה שבבנין „מצפא" בירושלים — והן חייבות לקבל אצלו עדיפות ראשונה.

■

בשבע השנים הראשונות למדינה לא היה לישראל בנק מרכזי כלל. היה בין התפקידים שכלא „בנק ישראל" כיום מילא אז „בנק לאומי", חלקם היו בסמכותו של משרד האוצר, ואילו חלק נוסף — דווקא זה הנחשב כיום לחיוני ביותר, והיינו: המשימה של „בלימה" ו„הכוונה" של מדיניותה הכלכלית של ישראל — היה בבחינת „הסות הפקר".

כיום, לאחר כמעט עשרים ושתים שנה לקיומו של הבנק הממלכתי, כבר קשה לתאר מצב שבו לא יהיה גוף שיוכל לתקן סטיות במדיניות הכלכלית של הממשלה. „חוק מקבילית הכוחות" — כך קרא לזאת הנגיד הראשון, דוד הורוביץ, כוונתו היתה לציין כי על הממשלה פועלים ללא הרף כוחות המושכים אותה בכיוון אחד: בכיוון של הגדלת הוצאותיה, בכיוון של מימון אינפלציוני. חייב איפוא לפעול על הממשלה כוח אחר, כוח שיקרא לריסון ושידרוש לראות את יום המחר של המשק הישראלי — ולא את הצרכים המידיים של קבוצות שונות. התוצאה של משיכה זו לכיוונים שונים תהיה איזון רב יותר במדיניותה של הממשלה, כמו כאיזון המושג בהפעלת כוחות שונים על גופים פיזיים.

אם בודקים את ההתפתחויות במשק הישראלי, ראוי כי לאחר אי יציבות ואינפלציה בהירה שאיפיינו את השנים הראשונות שלאחר הקמת המדינה, היו לנו 15 שנים של יציבות יחסית — בין 1955 ל־1970 — שבהן שיעור האינפלציה השנתי הממוצע היה בין 5.1 אחוזים. בשש השנים האחרונות עורערה היציבות, ואילו עתה אנו נמצאים בעקבותיה של תקופה שאיפיינה אותה אינפלציה דוהרת לצד אחד — וקיפאון בצמיחה מצד שני.

ברור כי לא רק פעולתו המרסנת של נגיד „בנק ישראל" היא שהבטיחה את המשק הישראלי בכיוון הרצוי בשנים 1955 עד 1970 (היו אלה שנות „נגידותו" של דוד הורוביץ) וכי לא הנגיד אחראי להידרדרות של השנים האחרונות. כוחות רבים פעלו כאן, חלקם — כעליית מחירי הנפט ומוצרים אחרים בשוק העולמי וכן מלחמת יום־הכיפורים — כגורמים כמובן מחוץ לשליטתה של המדיניות הכלכלית של ממשלת ישראל, אך המאבק היה בתמיד, יוכרוכו, ובדיעבד מסכימים הכל כי אילולא עינו הפקוחה של נגיד „בנק ישראל" והמנגנון הצופה לעזרתו היה מצבנו היום חמור פי כמה.

■

איך פועל הנגיד? הדבר תלוי כמובן במנגנון הפעולה של האדם המאייש את המשרה. שכן ל„בנק ישראל" אין „דיוויזיות" משלו ואין החוק מעניק לו כמעט כל סמכויות ביצוע (בתחום המדיניות הכלכלית). הנגיד יכול להפעיל לחצים על האוצר ויתר המשרדים הכלכליים, (ומציגים לפם כך את הציבור). בממשלה, שהוא משמש לה יועץ כלכלי. נגיד ה„בנק" הוא צלע אחת של המשולש, שבה שר האוצר הוא הצלע השניה וראש הממשלה — השלישית. ואכן, חוק „בנק ישראל" קובע, כי ראש הממשלה ושר האוצר הם שני הגורמים המכוונים על ביצוע החוק.

„אם אני לא אהיה קשה, תהיה הלידה עליכן רכה" — היתה אמרתו המפורסמת של דוד הורוביץ. אלא שהוא לא הסתפק בדברי תוכחה ובאזהרות. הוא נתן תוקף למעמדו של נגיד „בנק ישראל" על ידי הקפדה (שנראתה לפעמים אפילו קטנונית למי שראה רק את הדקדקנות החיצונית שבה) על נוהגים של מיקום בהירככיה הממלכתית (כמו, למשל, ויתור על טקס ממלכתי, אם היה סבור שלמכוניתו לא נקבע מקום ראוי בחניית רבי המדינה).

מובן שלעזרתו של הורוביץ עמדו וכויו יותו כאחד ממקימי המדינה: האלוף הצליח הכלכלית, כמניחי היסוד למחשבה הכלכלית, כן המשתתפים בפעילות המדינית שקדמה להכרזת העצמאות והמנהל הכללי הראשון של משרד האוצר. אלא שהוא לא הסתפק בכך, ופיתח כלים אחרים שיוכלו להיעזר בהם.

אחד הכלים הללו, שהוכח כיעיל ביותר, הוא המחלקת המחקר של „בנק ישראל". הורוביץ ולאחריו זנבר הוכיחו כי אינפורמציה עשויה להיות נשק בעל עוצמה רבה אם יודעים להשתמש בה בכשרון. ואכן, כאשר אנשי האוצר טוענים ש„לא נורא" אם הממשלה תגדיל את הוצאותיה באי־אלו מאות מיליוני לירות מעבר להכנסות, די לעתים בגילוי עובדתי פשוט המוכיח כי הגירעון התקציבי של הממשלה הוא למעשה גבוה יותר וכי יש לראות גירעון זה על רקע העובדות — כדי שהציבור כולו יתמרד נגד המדיניות הכלכלית.

אך לא תהיה זו פגיעה בבוניטין של דוד הורוביץ אם יוזכר שהוא עצמו ידע את מגבלות כוחו של נגיד „בנק ישראל", ונזהר שלא להכניס עצמו לעימות חזיתי עם שר האוצר או גורמים מבצעים אחרים.

■

יש הסבורים כי דווקא תכונה זו של הזהירות מפני חשיפה וההתבודדות גלויה עם המימסד הכלכלי הגנה על דוד הורוביץ ומנעה ממנו כמה מן המצבים הקשים שאליהם נקלע יורשו, משה זנבר. זנבר הוכיח בביצוע תפקידו לא רק יושר אינטלקטואלי ואי־התחשבות ב„פרות קדושות" — אלא גם העזה ונכונות לצאת חוצץ נגד גדולים וחזקים, אפילו בתנאים שבהם ה„דיוויזיות" שלו היו מדולדלות למדי.

לעתים השיגה העזה זו של זנבר תוצאות מפליאות. כך היה, למשל, בראשית שנת 1974, כשתקף את מדיניותה הכלכלית של ממשלתה של גולדה מאיר, מדיניות שהוצבה על־ידי שר האוצר, פנחס ספיר. זנבר טען שמדיניות זו אינה הולמת את המצב הקשה שבו היה המשק נתון בעקבות התמורות שהביאה עמה מלחמת יום־הכיפורים. ואכן, דבריו הניעו את הממשלה להתחיל בתפנית מסוימת, שלאחר מכן המשיך בה שר האוצר הבא, יהושע רבינוביץ.

כמו קודמו בתפקיד, הבין גם זנבר שמחלקת המחקר אינה רק כלי עזר, אלא כוח מחץ עיקרי בביצוע מדיניות „מקבילית הכוחות" של „בנק ישראל". הוא הצליח פחות בטקטיקה של השימוש באינפורמציה לשם רכישת השפעה בקרב הקהל הרחב. אין מדובר ב„יחסי ציבור" להאדרת שמו של „בנק ישראל", אלא בהסתייעות באמצעי התקשורת במאבק נגד הכוחות האינטרסנטיים הדוחפים גידול מתמיד בהוצאות הציבוריות.

מעניין להיזכר כי בשעה שנכנס זנבר לתפקידו, ב־1 בנובמבר 1971, הדגיש — באחד הראיונות הראשונים שנתן לעתונאי — כי בניגוד לקודמו בתפקיד יקדיש הוא תשומת לב רבה יותר לפיקוח על הבנקים, ומאידך גיסא ימעיט להתנגש עם משרד האוצר. הוא הסביר למראיין כי צביונו במנגנון הממשלתי קשורה לעבודתו המשותפת עם שר האוצר פנחס ספיר, שאותו הוא מכיר ומוקיר. שיטתו, כך אמר זנבר, תהיה הידברות עם האוצר ולא התמודדות.

אלא שהמציאות היתה שונה, וניתן אף לדבר הפוכה. הערעור החמור במעמדו של משה זנבר כנגיד „בנק ישראל" התחולל במאי 1975 בעקבות „דו"ח שמגר" שכלל דברי ביקורת על טיפולו של „בנק ישראל" בפרשת התמוטטותו של „בנק אי־י בריטניה" בקיץ 1974. בראיה לאחור סבורים כיום אישים בכירים בבנקאות הישראלית, כי זנבר ועוזריו נהגו כהלכה בתפסם את הבנק. בנקאים אלה מאמינים, כי אילמלא אותו פיקדון אומלל של 30 מיליון מארק שהפקיד „בנק ישראל" באמצעות „בנק אי־י בריטניה" שנה לפני כן (אף כי היו לו חשדות כבדים על דרך ניהולו של בנק זה) — יכול היה זנבר להדוף בהצלחה את דברי הביקורת החריפים שהוטחו נגדו.

„דו"ח שמגר" העמיד את זנבר במצב קשה גם בסיבה אחרת: אילו הסיקה הממשלה מסקנות נגדו בעקבות הדו"ח, היה הדבר מחייב אולי את התפטרותו. אולם גם כשלא הסיקה מסקנות כאלה, הרי כאילו נהגה בו „לפנים משורת הדין", ובכך חייבה אותו — כביכול — לנהוג גם כלפיה ב„מתינות".

זנבר יצא מן הסבך הזה שלתוכו נקלע בצורה מכובדת, בהבהירו כי אינו רואה עצמו מועמד לקדנציה נוספת כנגיד „בנק ישראל", סילק את חובו — כביכול — לשר האוצר ולממשלה, ויכול היה לנהוג כפי שהדריך אותו מצפונו, ובלי שיהיה נתון לחשש שמא לא תבליע עליו הממשלה לקדנציה נוספת.

עמדה עצמאית זו זכתה להערכה, ומשום כך היה מוכן אפילו שר האוצר להפציר בזנבר שיסכים להתמנות לנגיד לתקופת כהונה נוספת. אלא שזנבר התעקש להחזיק בדעתו. ההחלטה לוותר על תקופת כהונה נוספת, ההחלטה שללא ספק נבעה „פיתוי" בנמצמד בעקבות פרשת

(סוף בעמוד 35)

חד גדיא

תעופה חופשית

אחר שלא עלה בידנו לבדות כלבנו השבוע סיפור הומוריסטי כלשהו, אנחנו מתכבדים לכהזר יהלה, עם הבעת התנצלותנו כן הקורא, ובצורה היבכה ביותר, את המאורעות הדרמאטיים אשר נתרחשו בסוף השבוע שעבר בנמל התעופה בן־גוריון, ואשר זכו לדיווח שולי גם בעתונות המקומית.

הכל התחיל, כזכור, ב־9.00 בבוקר. כשלברגים בסוס ה„ג'מבו" של אל על, כר דב שתוקעם הצעיר באוני עובדי התחזוקה, שהכפוש עייך להבריא לניו־יורק באיחור.

— הודהו, חבריה — אמר להם — הנוסעים מחכים.

הפעלים החווירו, הוציאו את האויר מן הגלגלים והביטנו אל גינצבורג:

— גינצבורג — אמרו לרכו — שתוקעם הזבר הצעיר הפרה גבולות, שכגנה מהתכע כאילו לא איכפת לנו גורל הנוסעים.

גינצבורג התווזר וכינס ללא שהיות על זמן את ועד העובדים, השירותים בשדה־התעופה שיתקו באופן חלקי.

— חברים, — מסר גינצבורג לוועד — הקברניט שתוקעם הטיל דופי בתחזוקה, הכל יודעים, שהנוסעים הם בראש דאגותינו, וזה, לדעתי, רצח אופי.

הוועד הצביע ואישר את דחיית הרכב ב־9 קולות נגד 8, שנימנו קרקע לאלתר. 300 הנוסעים הוסיפו לעבור בתור שעה ורבע באולם ההמתנה. בשעה 10.30 ניגש אליהם אחד הדיילים והודיע להם, כשהחליפים ביטוי את הריפוד, עוד כפש יוצאים.

בשעה 11.30 נקלע לבקום באותה בקור דייר אינר ביותי האוויר יושם מרים בין הגורמים. עבודי של גינצבורג היתה חד־משמעית:

— הוועד הוליט — קבע — הג'מבו ייוצאר בקרקע כל עוד שתוקעם לא יתנצל בפומבי.

הוא דרש לבצע את טקס התנצלות במעמד כל עובדי שדה־התעופה, כמו כן בציור הבינלאל יתנהלת אל על, שיש להביע באוטובוסים ביהודים קתל־אביב ובירושלים למשרה זו. נוסף לכך הוא עמד על כך, כידיעה על התקרית לנגראל שרוסייאי.

הקברניט שתוקעם דחה את התביעה בשאט־נפש:

— להתנצל? — שאל — יצאו מדעתם?

— דיבר — כך גינצבורג — לא תהיה טיסה!

— אם לא תהיה, גינצי — כך שתוקעם.

הקברניט הסתגר בתא הטייסים ההמתנה הכיתה עלה. ועובדי התחזוקה פתחו באמבטי כדי־עף. 300 הנוסעים רבצו בכסאותיהם והמתינו שעתיים נוספות, תוך רגבות בצורבים, ולא עוד אלא הקיצונים בהם התלוננו על מינהל נמל־התעופה. ולהם הבטחה שהובר יפה. ב־2.15 התקשר מנכ"ל אל על עם הגורמים הנוגעים בדבר, וביקש להיפגש איתם בהתדבעות, בבואי ביקום דרש גינצבורג, שנוסח התנצלות של הקברניט יבסח יהא „אני מצטער מאוד־מאוד". שתוקעם הסכים לחלק הראשון של נוסחת־גינצבורג, אך התנגד בתוקף למאוד הכפול. „יש גבול", אמר. ב־3.30 התפרדו עובדי התחזוקה הלכו להצגה הראשונה. „אני שיכור בכך", התנוצע איש־פת לנו", טען, „אני שאין מיפה". ב־4.00 נצבירה משפה קברנית בקאבאות, ומספר דיירים החלו לבכות את הריהיטים באולם ההמתנה. אלה שביקשו לעבור לטיסה אחרת נתקלו בהתנגדות הסבלים, שסירבו להוציא, לאות סולידאריות פועלית, את המזוודות ממטוס הג'אמבו. הפסדי החברה נאמדו בשעה זו ב־3 מיליונים. האמבולנסים, שהוזעקו כדי להסיע את זוג הנוסעים שהתכו את פרקיהם, לא הגיעו בגלל הסאנקציות בבתי־החולים.

ב־5.00 הוחלף צוות המטוס, כי עברו 8 שעות מאז התחלת עבודתם הברכת. מזכירות ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ־ישראל קבעה ישיבת־חירום לראשית השבוע הבא. שר התחבורה הביא אתו את ניסוח הפשרה של מר גלילי, לפיה שתוקעם יצהיר „אני באמת מצטער", כמתחנב על תבאמה.

— זה מגוחך — הגיב גינצבורג — אנחנו לא בשוק.

בההמתנה זו הוא הצלה גם את ענייני עידכון ההוספות ומסלולי עידוד. בשעה 19.30 שכבו רוב הנוסעים מפוזרים על פני הרצפה, עד כי היה צורך לדלג על גופותיהם כדי לעבור את חדר ההמתנה. אחד מהם, דייקא מדגן בלגי, זרק את עצמו על גינצבורג כדי להרגו נפש וחוכה קשה. למשרד התיירות זרמו התלונות: בגופיות של הנוסעים פרצו לכוגון ובזוהו. המשטרה תוגברה במשמר־הגבול כדי להשיב את הסדר על כנו. בחצות שוב הוחלפו המשמרות, והגוטש חזר לביתו עם זכייה מכובות בפוקר־מטוס. הג'אמבו פורק על פי הוראות גינצבורג, וחלקים ממנו נלקחו הביתה לשם הכלווון. ההפסדים עברו את 8 מיליוני הלירות. משרד המשפטים ביקש חוות־דעתו של היועץ המשפטי:

„בהתיבת יהודית יש מקום לסגור את על על־הפ־ תה חברת־התעופה הדיבה", סבר היועץ, „האלטרנטיבה הטבעית היא, שהנוסעים יוותרו על הטיסה ויתקעו בארץ לצמיתות. כמו כן אפשר להעביר את מטוס הג'אמבו המפורק דרך גשר אלנבי אל ממלכת ירדן, שבה שולט, כידוע, משטר אנטי־סוציאליסטי והטיסות יוצאות כסדרן."

ב־6.00 בבוקר הגיעה שעת היד החזקה: ראש הממשלה התערב בפרשה, והציע שהוא אישית יתנצל בשם הממשלה וההסתדרות. גינצבורג הגיב באדיבות הראויה, אך מתוך עמדה של כוח:

— יצחק, אל תתחולל — אמר — שתוקעם דובר ורק בגי בזיו, על כן הוא ולא אחר חייב להודות, שקהל הנוסעים כן איכפת לנו.

מר רבין פרץ בבכי תנוע, כר כבל כינס כסיבת־עיתונאים הדים אולטימאטיבית לשלם את תוספת היוקר במלואה, הנוסעים הקיצו מדורות בין הריהוט והתחממו לאיכן בבהר הלילה, משורפים למחצה מן הקור ומן הרעב. בבוקר נעלם מתוכם ללא־עקבות סוחר נורווילנדי זמן. נשיא המדינה הציע את עצמו כבן־ערובה, אם עובדי התחזוקה יאותו לשחרר את הנשים והילדים.

— בגלל כמה נוסעים מזורבנים — הגיב גינצבורג — לא נוותר על עקרונות!

ב־9.00 בבוקר התייצבה המשמרת השלישית לפוקר. הנוסעים כרתו ברית־דמים, והקימו ארגון בינלאומי של הבליתי חיסול המדינה היהודית. ב־11.30, תחת לחץ הבריתי כבד, הסכים הקברניט שתוקעם להגיד „אני מצטער" פעמיים, אבל עדיין סירב להוסיף „באמת", והעמדה זו לא נבוג. הנהלת אל על ביקשה מינוי כונס־נכסים. הפסד החברה הוא 20 מיליון לירות, אך מוצאי היסוד לא יתיקרו. לצוות זאת כשתבנת עליה בבכודי המדה. הים גלי עד גבולו־ דמוקראטיה.

אפרים קישון

אורים ותומים

ארבעת פרשי האפוקליפסה — הרעב על סוסו השחור, המלחמה על סוסה האדום, המוות על סוסו החור ואדון העולם עצמו על סוסו הצח והלבן — מרחפים עדיין בהסכה ומבשרים את בוא קץ הימין.

אלא שאחרו שבת אתה!

שלושה הקטורים ועורך שכר, בימים אלה, מרכבה הקדימים! קץ הפלאית היא שמבשמש ובא!

הנה הם ב„אוריי", הנה בקפה־להפא. הנה צ'אגי, או צ'אגי, וידים בשורות אש"ף, ניגש ישר אל שולחנם ובכיסו כל טבק הוירג'יניה למקטרת־השלום!

עלי־כל־פנים קץ אינ־דייני!

בסרטו של קיסון עוצר שוטר הבקוק, אולאי, הוא ידידנו המכשר. עד אופיר. נצר שלא הסמיה באור אדום.

„אינך רואה שאסור לחצות את הרחוב? המתן להמרוד..."

כדי לילדי מעט בעוקבה של נויפה — כר אלף־פרצופים הוא, בבקרה זה, איש־החוק בעל־לב־זהב — מעבה השוטר את טעמו:

„רוצה לראות יהי מחליף ואור בלי לנגוע בפנס? טוב, יסתכל! רגע... הופ!"

אינר יוצא האדום מתחלף בירוק.

„ראית? בלי ידים!"

הנער, כשר, אף קוריר עליס־ישראל בר פיין! סבידים תאי שבדברים בהתלמו האיגות, בעיר־האותה! אורים, אילו, אין כאן־ והבים יש כאן ארבעה!

אם באמת כבה אדם־הסכנה של אש"ף כמכי הירוק, שפירשו דוד־פנויה — לשלום אי למטאובמן על שלום — לא ה„הפי עלהם שם הגיעו לכר, אלא האנרגיה הצפונה, שבה הציע צה"ל את ההוית, הכח האחרית של ישראל יחדיו.

משל רמ"ח איברים

יום אחד נגדו הדיים על שאר כל איברי הגויה וסרבו לשמשה.

„עד מתי?" שאל הפה.

„עד שתכשה", השיבו עובדיה החוזיות, „לא תכל לעמוד על רגליו!"

„לפני שתמוטט אמהגו", קפצו הרגלים לתוך דבריהן, „תיבשה ואני אצבעותיכון!"

ממצע הפה כך ונעצב בשפתיו:

„יפוק כל שידובק וירבק כי סירבה, אני" אמר אהרון קדיש על גייתו!"

באמת אברי: שוב ישוב. כהן להויד מצבי לג' כסילים!

רוח האופנה

הרופא הזועם, דוקטור ללו,
מת לשרוף קצת צמיגים. סוף־סוף
בא לו!
אך ביוון שבשוק
האמיר הקאוטשוק —
אין יותר חוקנים בדונלו!

האדם הצוחק

הפנומנולוגיה של הצחוק הוא נושא ספרי פלוסופים ומחברי־רומנים, פסיכולוגים ו־אנתרופולוגים הרבו לעסוק בו. חוששני שאין די גברים בעולמנו ליישור הטופה, שהתעסקו בתנה בשא הקלסיקים הכלילים את מפריהם בלבד!

בצחוק על ראש־הממשלה, דרך־משל, במושב הצחוק משמחה, אפילו שבחה לאיד, אומר הורמבו — זרוב „הדשנים" איננו לטובה.

ב„חוג הראשון" של סולז'ניצין מוצאים אנו מכהו על הוונו הנצחי של סטאלין. עם כשנתו בחדר זה שבקרמלין, שוכב ליהנות בחדר אחר, מחליף, כלומר, לילה־לילה, את מקום משכבו. אומרים כי אפילו אנשי־סודו לא ידעו בפועלם את השעה שבה יצצה לצמוד על משמרתם בפתח כשנו.

זה הפם לא סר, איפוא, חיוך מעל פניו!

שמע של פחד, אומר סולז'ניצין, חיוך בכום לפחד.

אני אומר עתה שכל חיוך היא, כביכול, מסכה על פני ראש־הממשלה, אך יש שחולפו מסגירים אותו. בצחוק אינו יודע כמה, בדיוק, הוא רוצה, קרוב־קרוב, אך עיניו רחוקות!

אבל בינה עלא יחשוד בי כי מצאתי בו פחדים שאינם בו. פיטים, נאמר. או מיסטים. ודאי שאם רצה לצחוק, אינו צריך להיחבא במקדי. אך יותר שהוא בחוק ברוב־בבוה, פחות במוה הא נראה לנו!

בקצותיו רועד צחוקו רעד מבוכה!

אני בא לחסר, חלילה, מקומתו. רבין הוא רבין, אך יותר שיצחק, פחות יהיה רבין!

בית יחיד באשקלון
4 חדרים
להשכרה
לתקופה של 8 חדשים
מעוניינים נא לפנות לטל. 051—27787
בשעות 21.30—20.00

אגודה שיתופית
התעופה בישראל בע"מ
הבחירות לאספת המורשים ולוועדת הפיקוח תתקיימנה ביום שני 1.11.76
שעות ההצבעה בקלפיות המתנות יפורסמו על גבי לוחות המודעות בכל סניפי אגד בארץ.
מפקדי יחידות בצה"ל מתבקשים לאפשר לחברים הנמצאים בשרות מילואים פעיל להשתתף בבחירות.
הנהלת אגד

רבין: אם יתהווה מצב חדש בלבנון, עלול לחול שינוי גם בעמדתנו

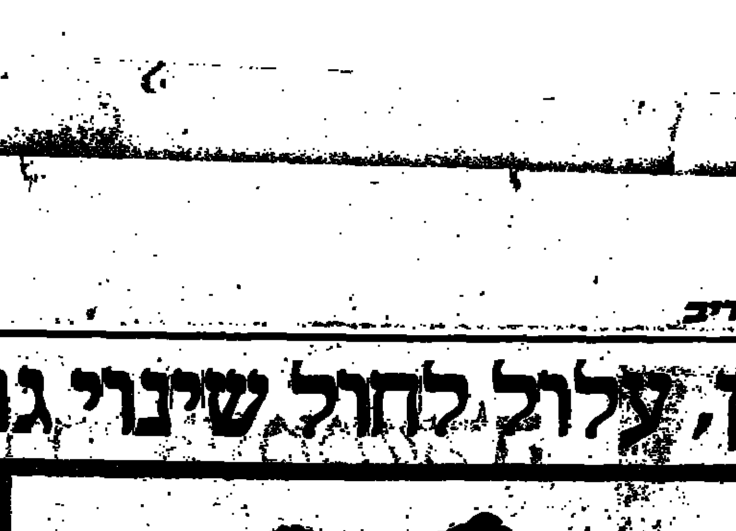

גם קהיר ודמשק מצפות לתוצאות הבחירות בארה"ב ● נשיא מצרים מצהיר כי „כל אלה שבנו על חילוקי־דעות בין הערבים, הקימו בניינם על חול" ● „מתנהל דו־שיח בין מצרים לברית המועצות שתוצאותיו ייוודעו בקרוב" ● שר הבטחון שמעון פרס מזהיר כי התקרבות סוריה־מצרים עלולה לקרבנו למלחמה ● מוסקבה הפשירה חלקי־חילוף לנשק הסובייטי שבידי מצרים ● כאשר וושינגטון ומוסקבה מדברות על „ביטול מצב המלחמה" — למה הן מתכוונות?

מאת יוסף חריף

אם אכן יתהווה בלבנון מצב חדש" — אמר ראש הממשלה, יצחק רבין, לא מכבר — „עלול לחול שינוי גם בעמדתה של ישראל, כפי שיתחייב מצרכי בטחונה. למותר להגיד כי במידה שהדבר תלוי בה — הוסיף — היתה ישראל מעדיפה שלא תיווצר מציאות שתחייב פעולה מעבר לגבול".

באותו הקשר אמר ראש הממשלה, כי „הגורמים הפועלים בלבנון" — יש לשער, כי נתכוון בעיקר לסוריה — מודעים אל נכון מה הם המהלכים והתנאים בשטחה של לבנון, שישראל תראה בהם „מצב חדש ובלתי נסבל" מבחינת בטחונה.

השבוע, לאור חתימת הסכם־ריאד, שבו מדובר על כינונו של כח בין־ערבי שימנה 30,000 איש ואשר ימלא את התפקיד של „שומר השלום", החל מסתמן ראשיתו של המצב החדש, שעלול, כמובן, להיות גם בלתי נסבל אם יתממש חלק אחר שבאותו הסכם, שבו מדובר על קיום נוכחות מזויינת של פלשתינאים בדרום לבנון מתוך מגמה מוצהרת לבצע פשיטות אל תוך שטח ישראל. מבחינה זו עלול איפוא לחזור המצב הישן, הוא, לכל הדעות בלתי נסבל. חזקה, שבין מעצבי מדיניותה הבטחונית של ישראל יש מי שסבור, כי בשום פנים אין להניח למצב הישן שיחזור לגבולנו בצפון. לנכונותה של סוריה לאפשר לכוחות פלשתינאים לחזור ולהתבסס ברצועה שתאיים על ישראל יש, כמובן, משמעות רבה. קשה, מטבע הדברים, להרחיב את הדיבור בנושא זה, כפי שאמר פעם ראש הממשלה „אנחנו עוקבים בדריכות אחר ההתפתחויות, אך מטעמים מובנים אקמץ במלים". די אם פרשנים בעלי מוניטין במערב כותבים בימים אלה, כי „אין להעלות על הדעת, שישראל תעמוד מנגד בשלווה בראותה המצב (בדרום לבנון) חוזר לקדמותו".

● פרס מצטט את הייכל

זהו עיקרו של החיבט הצבאי של התפתחויות האחרונות בלבנון. הענינים עלולים להיות סבוכים למדי, אלא אם כן שתכנע סוריה וכן ברית־המועצות. ככל ...ין לעודד פלשתינאים לפשוט אל תוך ...ראל יתקל בתגובה מאסיבית מצד ...ראל והיא לא תירתע גם מפני איומים ...וכיומים כפי שהיה הדבר בעת „הטלת ...מצור" מצד אניות חיל־הים הישראלי, ...סעת הסובייטים, על נמלי לבנון במגמה ...מנוע משלוחי־נשק ללוחמי השמאל והנ...הובלים. במקורות מערביים מסרו, כי ...וסקווה הזעיקה את וושינגטון כדי שזו ...בהיר לישראל, כי המצור הימי הזה לא ...סבל על־ידה.

מבחינה מדינית עשוי הסכם־ריאד ל...ולל תמורה עמוקה. על כל פנים, ממבט ...אשון נראה, כי הרבה אכזבות, שממשלת ...שראל, ובעיקר ראש הממשלה, החזיקו ...הן, נהרסו בימים אלה. ואף שבהתפתחות ...אפיינית לאיזור ראוי לנהוג בזהירות ...הערכת ההתפתחויות בו, הנה בולטת עוב...ה אחת, שהיא אולי עיקר התמורה, ...אנו עדים לה: סוריה ומצרים מתקרבות ... אל זו, על כל מה שדבר זה עשוי ...מר מן הבחינה המדינית ובמכבד גם ...ן הבחינה הצבאית. שר־הבטחון, במכון ...רס, ציטט השבוע בהקשר זה דברים, ...אמר מי שהיה פעם איש סודם של ...שיאי מצרים, חסנין הייכל, כי סוריה ...ינה יכולה לצאת למלחמה בלא מצרים ... — ומצרים אינה יכולה לעשות שלום ...לא סוריה. פרס אמר עוד, כי מה ...מאחד את השתיים היא האיבה לישראל ...משום כך על ישראל להביא בחשבון, ... המצב החדש עלול להרבות גם לעבר ...מלחמה.

● ה„שדר" של סאדאת לרבין

...כל מקום, התפתחות זו תחייב להע...יך בכבחון אכזבות רבות. שראש הממ...לה ביקש לטעת בתוכנו ובראשון — ...ותה „אמת" שהיא פרי „ההון והבצע", ...ביטוי המרי של מר רבין, שבלום היה ...הסכם־הביניים עם מצרים. הגיעו הדב...ים לכך, שאפילו המאורעות בלבנון, ...בה הוכו הפלשתינאים מכה קשה, תר...ו כתוצאה ישירה או לפחות עקיפה ...ל אותו הסכם. על כל פנים את הקרע ...ין דמשק וקהיר ראה ראש הממשלה ...היכר לעצמו והפירוד בין השתיים היה ...בעתו חלק ממגמתו המדינית המוצהרת, ...שעיור להצביע בכיוונים שונים: „ההסכם ...הביניים עם מצרים" — סיכם ראש הממ...שלה — „היו גם התפתחויות מרחיקות ...לכת ביחסים הבין־ערביים. רוב מדינות ...ערב ואירגוני הטירור יצאו בתקיפה קשה ...נגד הכרעת מצרים לחתום על הסכם־הביניים עם ישראל. במיוחד נתהווה קרע בין מצרים לבין סוריה, שנעשה ציר ...רי בהיערכות הבין־ערבית".

להתקפתו של ראש הממשלה בדבר הפירוד בין סוריה למצרים היה הגיון משלה: אם נגזר לעמוד בהתמודדות צבאית עם סוריה רצה הוא להביא למצב שמצרים תעמוד מן הצד. אין לדעת, לפי שעה, מה יעלה בגורלו של אותו פירוד, שהושג בשעתו. עובדה היא, שעם חתימת ההסכם עם ישראל תואר סאדאת על־ידי דמשק כבוגד והוא האשם בכך שהוא הסכים למעשה ל„סיום מצב המלחמה" ובכך שמצרים מרגילה את עמי־ערב למהלך של השלמה עם ישראל עד כדי כך — והיו שטענו גם זאת — שמצרים נהפכה לגבול בטחון לישראל...

אבל השבוע שלח סאדאת כעין „שדר" לראש ממשלת ישראל. לאחר פגישתו עם נשיא סוריה חאפז אל אסד, בפיסגה בריאד, אמר נשיא מצרים, כי כל אלה שבנו על חילוקי־הדעות בין הערבים, הקימו את בניינם על חול ואשר לפעילות המזרח־תיכונית בעת הקרובה הוסיף סאדאת: „אין אנו מנהלים עתה פעילות הנפרדת מן הפעילות הערבית הכוללת. הפעילות היא אחידה. אני מקווה, שבשנת 1977 נהיה עדים לפעילות רבה בכל הכרוך בפתרון המשבר... ההצעה לקיים את ועידת־ז'נבה הועלתה זה זמן והצעתה של ברית־המועצות אינה חדשה. מתנהל עתה בינינו לבין ברית־המועצות דו־שיח, שאת תוצאותיו תדעו בקרוב".

● פגישת שר החוץ המצרי ומיופה הכוח הסובייטי

יש לשער, כי כאשר יצא השבוע שר הבטחון בהצהרה, כי שנת 1977 לא תהיה המשך ברור למה שהיה עד כה וכי בצד ההתקרבות המתחדשת בין סוריה ומצרים, שביסודה האיבה לישראל, יש גם סימנים להתקרבות בין מצרים לברית־המועצות — לא הסתמך רק על אותה הצהרה של סאדאת, אם כי בדרך כלל הוכח שראוי להתייחס להצהרותיו של סאדאת ברצינות. קשה בשלב זה לדעת מה יהיו תוצאותיו של הדו־שיח בין קהיר למוסקווה שסאדאת הצביע עליו. ידוע רק זאת, כי שר־החוץ המצרי, איסמעיל פהמי, נועד עם מיופה־הכח הסובייטי בקהיר, בוגוס אבוקוב, ודן עמו ביוזמה הסובייטית האחרונה לחידוש ועידת־ז'נבה. כן נודע, כי מוסקווה עשתה מאמץ לפייס את מצרים אחרי פניית העורף במשך זמן רב. הדבר הבולט ביותר בבחינה זו הוא „הפשרת" כמויות של חלקי־חילוף לנשק הסובייטי שבידי מצרים, במשך זמן רב הוקפאו במגמה „להכניע" את מצרים, שבכלות הכל תלויה עצמתה הצבאית בברית־המועצות. מדובר גם בביקור קרוב של שר־החוץ המצרי במוסקווה. יש מנ...ים, כי כל „התרגילים" האלה לא נועדו אלא לרמוז לוושינגטון, שמצרים עדיין אינה בכיסה של ארה"ב ואם לא תדע „להעביר את הסחורה להצעדתה". כפי שאומר הביטוי האנגלי שמשמעו לקיים את אשר הבטיחה — קרי: נסיגות ישראליות! — כי אז אין בכוונה להתמסר כולה לידי ברית־המועצות. ייתכן, שאלו הן רק „תנועות", שתכליתן לאותת הן לבית־פורד והן ליריבו שאל להם להיכנס להתחייבויות רציניות מדי בימים אלה של מערכת הבחירות על הנביאות. אבל בלי להיכנס לניחושים מה תהיה תגובתה של וושינגטון — אין ספק, שאיתותים אלה מרמזים על המציאות המדינית, שעתידה ישראל לעמוד בפניה בשנת 1977 — היינו, לאחר הבחירות בארה"ב.

על פי הכלל שהעסק המוצלח ביותר הוא אותו עסק, ששני שותפיו נהנים ממנו במידה שווה, צריכה העיסקה בין סאדאת ואסאד, שנתממשה בריאד להיות בת־קיום: השניים נתכוונו, כי הם זקוקים איש לזולתו וכי המפתח לכל הסדר במזרח־התיכון הוא בסופו של דבר ביחסי מצרים וסוריה. כאן, שצריך היה למצוא נוסחה, שתהיה סיפוק לכל צד. וכך הסכימה סוריה לוותר על בלעדיותה בלבנון. אך מעמדה בה קיבל לגיטימציה מצד מצרים ובמאבר בהתנפוה „ועידת הפסגה" בריאד. והדבר החשוב ביותר מבחינתה של סוריה, שהיא לא נתבעה לסגת מלבנון. מצרים זכתה, כנגד זאת, שגם לה תהיה דריסת־רגל בלבנון וכן ש„נמחל" לה הפשע של הסכם־הביניים עם ישראל. הדבר לא הוזכר לה בריאד. כללו של דבר, כיון שמצרים חוזרת להיות את מערך הכוחות הערבי, שקם למלחמת יום־הכיפורים במסגרת מאמציה לשוב ולהיות מנהיגת העולם הערבי הטוב היה לה, שחטא זה של הסכם עם ישראל שוב לא יעמוד לה בדרכה להשגת מטרתה זו.

● ההבנה בין סאדאת ואסד לגבי אש"ף

יתר על כן, הושגה הבנה בשתי הפגישות בין אסד וסאדאת לגבי מעמד של אש"ף ודרכי הבקרה של פעולותיו. על כל פנים, שום צד לא ישתמש עוד באש"ף כדי לטפחו בזולתו, כפי שעשה אסאד אחרי הסכם־הביניים וכפי שעשה סאדאת ברגע שסוריה פנתה עורף למחבלים, שהיו שבויים בידי השמאל.

בשלב זה יש לצפות לתאום בין קהיר וסוריה במישור המדיני כשהמגמה העיקרית היא ללחוץ במשותף על ארה"ב כדי שזו תלחץ על ישראל לעשות ויתורים נוספים בשטח. (ראוי לזכור, כי סאדאת גילה שבמהלך המו"מ על הסכם־הביניים עם ישראל הובטח לו, ש„מיד לאחר מכן" תידרש ישראל לסגת גם ברמת־הגולן). נראה, כי מבחינה זו התקרב אסאד לסאדאת וכיוון ששניהם, בעיקר אסאד, לא יילכו לועידת־ז'נבה בלי אש"ף הרי ש„האופציה המדינית" יכולה להתממש רק בכוונות לקבל את שרותיה הטובים של ארה"ב. מצרים יודעת, כי ארה"ב רק תברך על נכונות סורית שכזאת. הלחץ הסעודי, שעטוף היה במאות מיליוני דולרים, על אסאד עשה את שלו. (מאז נכנסה סוריה למלחמה בלבנון בעזרה מאסיבי, ביומי הכנה, הגיעו הוצאותיה לכדי 200 מיליון דולר). בפעם הראשונה יוכל אולי חאלד הסעודי לומר לארה"ב: יש סיכוי ממשי לכינון הציר קהיר—דמשק—ריאד. וושינגטון לא תוכל, כמובן, להישאר אדישה כלפי קריצות מפתות כאלה, אך יעברו הבחירות לנשיאות ודעתה תהיה פנויה יותר להתענין ביתר שאת איזו תכלית מסתתרת מאחורי הסכם־ריאד מבולנתת ומה ניתן לעשות בפועל ממש מתוך הכרה ברורה שפתרון במזרח־התיכון אינו ניתן לכפייה, אף לא על ישראל.

הציר החדש של סעודיה־מצרים־סוריה יודע את נפש צדיקתו, ארה"ב, ביחוד קהיר ודמשק מנוסות במתיחת עצביה של וושינגטון. מינויו של גמאסי כמפקד עליון של כוחות מצרים וסוריה בא להמחיש לארה"ב, יותר מאשר לישראל, כי כאן הולך משהו רציני ושסאדאת ואסאד — המחזיקים בהבטחות בניקסון ופורד שארה"ב תדאג לנסיגת ישראל — מצפים לפרעון. שטות והבטחות מתכוונים, כביכול, ל„ביזנס" — הווה אומר, אם ארה"ב לא תיזום בהקדם „מהלך מדיני" ולא תלחץ על ישראל, הרי שמזומנת הדרך השניה — דרך המלחמה, ולמכלית זו אפילו כבר הוסכם על מינויו של גמאסי.

● עוד „קונצפציה" שנהרסה

„ברית־דמים" מחודשת זו שבין קהיר ודמשק באה גם היא להמחיש, כי כל אלה שבנו על פירוד בין סוריה ומצרים, „בנו על החול", בדברי סאדאת. לעינינו נהרסה גם הקונצפציה השניה. הקונצפציה הראשונה: שרווחה לפני מלחמת יום־הכפורים ושהקיפה כמעט את הכל, אמרה שמצרים לא תצא למלחמה מפני שפשוט אינה מסוגלת לכך — והיא נהרסה בסיני במלחמת יום־הכפורים. הקונצפציה השניה, שמצרים עלתה על דרך השלום ושכל כוונתה לשקם את עריה ולמקד את מאמציה בצרכי פנים עלולה גם היא לפשוט את הרגל. מכל מקום, הקונצפציה השניה, קונצפצית הפירוד, שהזינו אותנו בה בכל העת האחרונה ואשר עיקרה בא ללמדנו כי לא הרי מצרים כהרי סוריה — נהרסה במלחמת לבנון.

יש סימנים, לכך, שסאדאת ואסאד הסכימו ביניהם להזהיר את היחסים ביניהם לתיקונם (סאדאת הביע לא מכבר את הסכמתו לצאת לדמשק, זו שכינתה אותו כבוגד ושבה נשמעו קולות להפלתו, ואסאד מביע בפומבי הצהרות ידידות כלפי עמיתו המצרי). ומעבר למישור האישי, מסתמנת הבנה ביניהם גם במישור הטאקטי — היינו בכוונה ללכת לפתרון מדיני במזרח־התיכון, בצל האיום המסורתי, שאם ייכשל, המלחמה הכוללת היא בלתי נמנעת. סוריה — בניגוד לעמדתה התקיפה לפני מלחמת־לבנון — תהיה הפעם מוכנה להביא גם את הפלשתינאים לתהליך של משא־ומתן על הסדר במזרח־התיכון, לאו דווקא על יסוד הגשמת „האמנה הפלשתינאית" כולה. לכאורה, בפיסגת ריאד אושרה החלטת רבאט, אבל אסאד נסע לחוסיין ויש לשער כי ביקש ביחד עמו למצוא איזו נוסחה, שתאפשר לספק איך־שהוא גם את אש"ף. מכל מקום, סוריה מסכימה עתה עם מצרים, כי אין להניח לאש"ף לשבש מהלך כלשהו שיהיה מקובל על מצרים וסוריה.

בשלב זה נשואות עיניהן של מצרים וסוריה לוושינגטון בצפייה לתוצאות הבחירות לנשיאות ארה"ב. אם ייבחר פורד מחדש נראה להן, כי את „התהליך המדיני", שהן מייחלות לו, אפשר יהיה להתחיל בהקדם, בעוד אשר אם ייבחר קארטר אין לצפות ליוזמה מדינית, אלא לקראת האביב הבא, שהרי רק בסוף ינואר נכנס נשיא חדש לתפקידו.

● היוזמה ל„ביטול" מצב המלחמה"

יהיה הממשל החדש בוושינגטון אשר יהיה, ברור כי לא יוכל לגלות אדישות כלפי תמורותיה של מצרים וסוריה. אין כמעט ספק, שמיד לאחר הבחירות בארה"ב יישמעו קולותיהן של מצרים וסוריה בזכות חידוש היוזמה „המדינית" תוך ניצול שני גורמים: רצונה הגלוי של וושינגטון שהשפעתה באזור, שנקנתה במאמץ כה רב, לא תתכרסם, וכוונות של ברית־המועצות „לחמם את האווירה" באזור, כדי לקנות מחדש את לבן של מדינות ערב. מקורות מהימנים ידעו לספר, כי עוד בתחילת התסבכותם של הסורים בלבנון כאשר נזעק ראש ממשלת ברית־המועצות, אלכסיי קוסיגין לסוריה (ואסאד דאג לפתוח במערכה הסורית בלבנון עוד בטרם נחת מטוסו של קוסיגין בדמשק...) — עלה הנושא הזה בשיחותם. קוסיגין ניסה למכור להם את „הסחורה" הזאת: ברית־המועצות תתן ידה „להתחממות" באזור כלחץ על ישראל להותר לסורים, אחרי הנסיגה בסיני.

מה הן האפשרויות, המדיניות הכרוכות לבוא בחשבון בעת הקרובה?

אם מדובר בממשל־פורד, יש לצפות לאותה יוזמה, המדברת על הסדר שבבסיסו יהיה „ביטול מצב המלחמה", עד כה לא זהו אותה הערבים כולל אם כי נשמעו קולות, ש„ביטול מצב המלחמה" פירושו „כמעט שלום" ועל כן אין הוא יכול לבוא בחשבון, אלא אם כן מדובר בנסיגה ישראלית כוללת. (גם אז אין פירוש הדבר כינון יחסים נורמליים עם ישראל, במובן של קשרים דיפלומאטיים, קשרי תרבות ומסחר, תעופה וכיו"ב).

ישראל הסכימה עקרונית לדיון על בסיס זה אבל עד כה טרם הגיעה אף עם ארה"ב לכלל הבנה לגבי משמעותו ה„מעשית" של „ביטול מצב המלחמה". הדבר נזכר במקצת, שכל ישראל אחר שובו של ראש הממשלה, יצחק רבין מוושינגטון, בפברואר השנה, סמכה ידה על ההסכמה, שנתן רבין לנשיא פורד לבדוק את האפשרות של הסדר על בסיס „ביטול מצב המלחמה". בשלב שני, לאחר דיון בממשלה, כללה הנכונות הזאת גם ביקור עם ירדן למרות הדיבוט, שיש בתוכה נגדים בממשלה לנסיגות ביהודה ושומרון. אבל מהו בסופו של דבר „ביטול מצב המלחמה" — את זאת לא הגדירו עוד, כי בבוא השעה ידונו על כך ביניהן ארה"ב וישראל.

ממבט ראשון נראה הדבר כבלתי־רציני. פשוט, מפני שאין כל סימן לכך, שהערבים, אפילו לא מצרים המתונה שעלתה על דרך השלום, תסכים לתפיסה הישראלית. אם סמכה ידה הממשלה על חוות־דעתו של היועץ המשפטי לממשלה בענין זה, הרי שב„ביטול מצב המלחמה" לפי תפיסת ישראל, צריכה כל מדינה ערבית להתחייב במסגרת הסדר מדיני שכזה עם ישראל שכל חילוקי־הדעות יושבו רק בדרכי־שלום, להכיר בישראל, לא להיות צד־לוחם, שהמשפט הבינלאומי מכיר בזכויות מסוימות הנוקנות לו וש־יהיה חופש שיט, מימוש כל האמנות הבינלאומיות בדבר חופש התעופה, ש־מצרים, סוריה וירדן חתומות עליהן, וש־יהיו קשרי דאר ותקשורת ושתחול נורמליזציה ביחסים עם ישראל ושההסכמים יכללו קווי תיחום של הגבולות ושיבוטלו כל התביעות ההדדיות ושיכוננו יחסים קונסולריים ודיפלומאטיים ואין צריך לומר, שיבוטל חרם כלכלי ותעמולת עויינות ושיכוננו יחסי מסחר, חופש תנועה בין המדינות וכיוצא באלה.

● בין קיסינג'ר לבז'ז'ינסקי

אם „ביטול מצב המלחמה" הוא כפשוטו ולא רק „כותרת", כי אז מותר לישראל לצפות למימושם לפחות של חלק גדול מן המרכיבים המנויים לעיל, שהרי בתמורה תצטרך לסגת מרוב השטחים. נדמה, כי אין, לפי שעה, באופק מדינה ערבית אחת, שתהיה מוכנה להסכם כזה עם ישראל, כפי שישראל מבינה את המושג „ביטול מצב המלחמה".

בעצם, גם אם ייבחר קארטר לנשיא, תיתכן יוזמה מדינית, בבוא השעה, על בסיס זה. יועצו של קארטר פרופ' זביגנייב בז'ז'ינסקי אמר השבוע, כי הוא שולל את צעדיו של ד"ר קיסינג'ר באשר היו איטיים וללא מטרה סופית מוגדרת. בצד אשר הוא מעדיף לקבוע מראש מה יהיה בסוף הדרך ולהתקדם תוך מו"מ אל היעד הסופי המוסכם. חזקה, שדעה זו אינה רחוקה מתפיסתו של קארטר. משמע, שגם קארטר כנשיא יסכים לכך שהתמורה תהיה „ביטול מצב המלחמה" — וחלילה מלהזכיר שלום, שלום כמשמעו — אבל הוא סבור אולי, כי כל צד חייב לדעת מראש מהו היעד הסופי — עד היכן תיסוג ישראל ומה תקבל בתמורה מדינות ערב אם תיסוג. במציאות המזרח־תיכונית קשה לראות בנוסחה זו יותר ריאליזם מאשר בנוסחאותיו של בעל־הפלאות, ה„בדק", של ד"ר קיסינג'ר. (קיסינג'ר אמר פעם לישראלים, בנימה של התפארות — „האם אני דיברתי אתכם פעם על הגבולות הסופיים?"...).

במסמך האחרון שלה דיברה גם ברית־המועצות על „ביטול מצב המלחמה" כעל יעד סופי — ולא על השלום במובנו המקובל והחד־משמעי — אלא, שבתמורה היא תבעה, שישראל תיסוג לקווי 67 ותוקם מדינה פלשתינאית עצמאית. יתכן, שנוסחה כזאת היתה איך־שהוא מתקבלת על דעתן של מדינות ערב, בלי להסכים, ש„ביטול מצב המלחמה" מחייב נורמליזציה גמורה ביחסים, עד כדי כינון קשרים קונסולריים ודיפלומאטיים.

יש להניח בוודאות, כי ישראל לא תסכים להיכנס למו"מ מפורט על גבולות כל עוד לא תדע את מהות ההתחייבויות הערביות, וזה עצמו, כמדומה, הופך את כל המהלך הזה, שהגו אותו בוושינגטון, לבלתי מעשי.

● בין נובמבר 76 לנובמבר 77

יש סבורים, שלקראת הבחירות בישראל תהיה ארה"ב מעוניינת להגיע לאיזו נוסחה, כדי שזו תעמוד בעצם להכרעה בבחירות בנובמבר 1977. הנחה זו, או אולי טוב מזה לומר אשליה זו, מקובלת בעיקר על כמה מראשי מפ"ם.

על מה יכולה להיות ההכרעה? — על הסכמה עם גבולות הנסיגה בלי לדעת מה התמורה?

או מה „האלטרנטיבה", כפי שנוהג להפטיר ד"ר קיסינג'ר?

האלטרנטיבה היא קודם־כל לא להיבהל מ„איומי המלחמה" שיתלו מפתח ל־יהכות־המדיניות נוסח מצרים—סוריה. באחת ההתייעצויות השבוע אמר שר־הבטחון, כי עד כה לימדונו כי יש קשר „בין מומנטום מדיני לבין סכנת מלחמה" — משמע, שאם יש קפאון כמאליה גוברת סכנת המלחמה. לדעת שר־הבטחון כלל זה אינו תופס בכל מקרה ובראיה, שהשנה לא היה מומנטום ולא היתה סכנת מלחמה. לעומת זאת יש לצפות שבשנה הבאה יהיה „מומנטום", עם כינונו של ממשל חדש בארה"ב — ואף על פי כן אסור להניח, כי לא תהיה סכנת מלחמה.

כלל זה נכון בלא ספק כשלעצמו. אבל אין די בו. עם התמוטטות הקונצפציה בדבר פירוד בין סוריה ומצרים מחייבת ישראל קודם־כל במה שפורד קרא „הערכה מחדש". אם ממשלה זו, המתוסעת בפנים, מסוגלת לכך, זוהי שאלה אחרת, אבל מלחמת־לבנון אם אלה תוצאותיה — מחזירה את ישראל אל „המצב הקודם".

אגד מזמין אותך להרפתקה במדבר.

הצטרף לטיול השבועי של אגד לסיני ולסנטה קתרינה, ותזכה בחוויה מרתקת מאין כמוה!

מסלול הטיול:

ביום הראשון:
נסיעה מתל־אביב לאילת, ביקור בטאבה, באי האלמוגים, ובפיורד. ממשיכים לנביעות ולדהב - שני נאות מדבר עם חופים מקסימים, משם דרך ראס נצרני לשארם־א־שיך ללינת הלילה.

ביום השני:
ביקור בשארם־א־שיך, נסיעה דרך ואדי פיראן ונווה פיראן עד סנטה קתרינה. (לינה בסנטה).

ביום השלישי:
„מסמר" הטיול - עליה עם שחר להר סיני וסיור מודרך במנזר סנטה קתרינה, חוזרים לדהב ללינת הלילה.

ביום הרביעי:
חזרה לתל־אביב דרך אילת ויוטבתה.

טיולי אגד לסיני וסנטה קתרינה - בכל יום חמישי מתל־אביב. הנסיעה באוטובוסים ממוזגי אוויר. פרט לאזורי המדבר, שם הנסיעה ברכב מדברי מיוחד.

המחיר: 1,718 ל"י, לתיירים 175 דולר, המחיר כולל אירוח מלא.

הרשמה בכל סניפי אגד תיור.

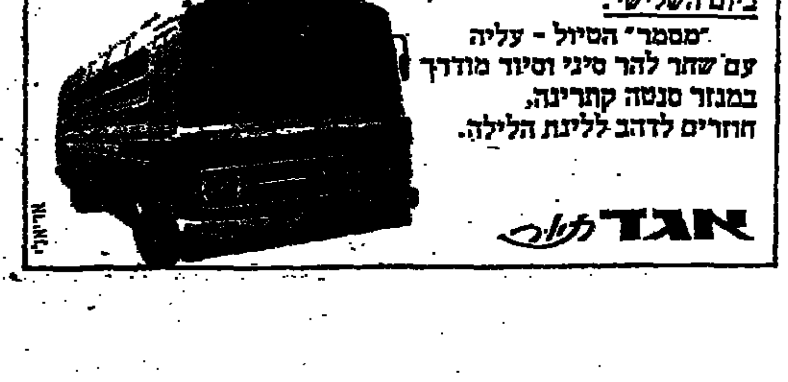

אגד תיור

هكذا من الاجل

هكذا من الاصل

מנחם בגין

כך מתפקדת אי־ממשלה

א

מר רבין הוכיח את דעתו, כי הממשלה — אשר בראשה הוא עומד — מתפקדת כהלכה. יש לקבוע בצער, כי מזמן לא הושמעה הערכה הרחוקה במידה כה רבה ממציאות החיים. נתבונן בהילכותיה של הממשלה, ונדע כיצד היא „מתפקדת".

חוק היסוד, שלפיו חייבת הממשלה לפעול, קובע בסעיפו ה־28 לאמור: הדיונים וההחלטות של הממשלה ושל ועדות השרים בעניינים הבאים הם סודיים, וגילויים ופרסומם אסור; ואלה העניינים:

1. בטחון המדינה.
2. יחסי חוץ של המדינה...

האם הממשלה מקיימת הלכה למעשה את הדין החל עליה, או היא כופרת אותו לעיני כל?

כמעט שאין ישיבת ממשלה, שבה אין דנים בעניינים הנוגעים לבטחון המדינה או ליחסי החוץ שלה. עדי שמיעה וקריאה הם אזרחי ישראל — למחרת היום, או בפרק הקרוב. כי רוב הדברים, אשר גילויים אסור כי חוק — ממלאים טורי העתונות. מי מגלה זאת? בקשר עם הדלפה מסויימת נחקרו, או עודם נחקרים, עובדי מדינה בכירים. יכולני לומר, מתוך נסיון נרכש, כי עובדים אלה לא ידליפו, אלא אם כן נצטוו לעשות זאת, במפורש או ברמז, על ידי הממונים עליהם. באחד הימים שמענו הודעה ברורה מפי עובד מסוג זה: „אמר לי שעלי להדליף, אז הדלפתי"...

לעתים תכופות עומד האזרח נדהם של פני הבידה המלאה כמעט של גילוי הסודות הממלכתיים. לפניו סטנוגרמות ובהן מובאות מילוליות, חילופי דברים, אף קריאות ביניים, מאירות או מחשיכות. לשם מה נמסרים דברים כמוסים אלה? הכל יודעים, כי קבוצת שרים אחת מתגוששת עם קבוצה אחרת בהתנגחות, בעקיפות, ומשום כך אין שתיהן בחשבונות באינטרס הלאומי העליון. כמובן, הציבור מתרגל לתוצאותיה של התגוששות מיניסטריאלית זו. האדם מסוגל להתרגל לכל צרה ופגע. אבל יש לדעת מה חמורה התופעה הזולנית מבחינת האומה ושלומה. דברים, אשר לכל הדעות זרים אינם צריכים לדעתם — כתעתקים וכתברים, במקצת עצות ספורות, ללשכות דיפלומטיות בבירות רבות בעולם. הנסיון להטיל את האחריות לנזק המשוער, או אולי הבלתי משוער, על העתונות — אין לו הצדקה. הצנזורה חייבת להיות תקיפה. אם שר מוסר, במישרין או בעקיפין „סטנוגרמות" לשם פרסום, כי זכאי לתבוע מן העתונאי שימנע מפרסום ביון? מובן מאליו, כי האחריות הן מוטלת היא על המדליפים־חברי הממשלה בכבודם ובעצמם. לעתים אפשר גם להתפעל מזכרונם המכוי דבריהם. יכולני להעיד, כי שום שר איננו עוסק בישיבת ממשלה ברישום קצרני. איך הם זוכרים, מלה במלה, את דבריהם, או את דברי חבריהם? עד היום לא נפתרה חידה זו. כך „מתפקדת", בעניינים הרגישים ביותר, הממשלה דהיום.

כידוע, אומרים בני ישראל בליל כל־נדרי תפילת ההיתר כקדימה: על דעת המקום ועל דעת הקהל בישיבה של מעלה ובישיבה של מטה אנו מתירים להתפלל עם העבריינים. יש אומרים, כי התיר זה נקבע לטובת האנוסים. במקרה שלנו אין כפייה, אך מתוך מניעת חילול השם, לכבוד תיאור המציאות, צריך היה מזכיר הממשלה, על פי אות שיינתן על־ידי ראשה, להקדים לתחילת הדיונים, עליהם חל סעיף 28 לחוק היסוד, את קריאת ההודעה הזאת: על דעת מרינו, בישיבה של מטה, אנו מתירים להון עם העבריינים.

ב

לא איזה נזק יכולה לגרום דרך תפקוד שכזאת — שוב נוכחנו לדעת בקשר עם פרשת הנשק האמריקני, שיסופק בעתיד לישראל. האספקה היא חשובה; וכולנו נברך עליה. באחד הימים קיבל ראש הממשלה, כפי שיש להניח, מברק בהול משגרירנו בוושינגטון, המודיע לו כי נשיא ארצות־הברית החליט להורות כי פריטים מסוימים, אשר עליהם דובר אבזהקר, יסופקו לישראל בעתיד הקרוב. מה עשה, ומה לא עשה, ראש הממשלה? הוא לא הודיע על החלטתה של ממשלת ארצות־הברית לשר הבטחון בישראל. מבין „שיכחה" זאת? הן שר הבטחון, על־פי תפקידו, הינו הממונה מטעם הממשלה על כוחותיה הצבאיים של המדינה, והוא גם סיפק בוודאי, לפי טבע הדברים את רשימת הפריטים הנדרשים בעזרת יועציו; איך אפשר לא להודיע לו על אספקתם המובטחת? הן מר רבין והן מר פרס מרבים להשתמש במלה הלועזית „קורקטיות", כדי לתאר את יחסי העבודה השוררים ביניהם. האם הודעה מעין זו, אשר ראש הממשלה לא מצא לנחוץ למסור לשר הבטחון, איננה שייכת — לפחות — לתחום מערכת היחסים הקורקטיים? אבל האמת היא, שהיחסים בין שני בעלי התפקידים המרכזיים בממשלה מעורערים עד היסוד, הם רחוקים מאוד מלהיות, אפילו פחות או יותר הוגנים, אם לתרגם באופן חופשי את המלה הלועזית, שממנה נשבעת הקרירות ההדדית המעגנת. אין שום „קורקטיות" ביחסים שבין ראש הממשלה ושר הבטחון, הם מתקרבים מאוד ליחסים האופייניים שהיו בין ראש ממשלה ושר בטחון אחרים, אם כי אולי בכיוון ההפך מבחינת ההתמצאות ב„דיוה"...

התקיימה ישיבת ממשלה, שבה שמע שר הבטחון לראשונה על האספקה האמריקנית המובטחת. אבל אם הממשלה שמעה על הסוד הממלכתי החשוב הזה, היה ברור כי הוא יהיה לנחלת הכל מיד לאחר הישיבה, או לכל המאוחר למחרת היום. לכן הדיפו הודעה רשמית על אספקת הנשק האמריקני.

הפרסום לא יכול היה שלא לגרום לנזק חמור. ישראל תקבל נשק בכמות ובאיכות כאלו, מצבות מסוג זה ואחר, ועוד. נורות אדומות הודלקו מיד בבירותיהן של מדינות ערב, אשר שני העולמות פתוחים בפניהן ועומדים לרשות דולריהן. אלה הקשורות בברית־המועצות, וממנה הן מקבלות את נשקן המודרני, המתוחכם — העמידו בודאי את מוסקווה על המידע שנתקבל בירושלים, ודרשו תמורה, אספקת כלים דומים. ואלה אשר ארה"ב מספקת להן תימורים בבילאדי־הלורים יהדרו „פיצוי" מתאים בעד האספקה שהובטחה לישראל. אם מישהו יטען, כי בלאו הכי אין לשמור בסוד לאורך ימים על אספקת נשק, יש להשיב לו שהמדיניות הזהירה האחראית והגישה הפטליסטית של „בלאו הכי", סותרות זו את זו. עובדה נוצרת היא, כי הפעם לא וושינגטון מסרה לפרסום את הידיעה, הקשורה בצורה מסויימת; ההדלפה הרשמית, אם מותר לומר כך, נעשתה בירושלים. להועיק את האויבים, להזהיר את בירותיהם לאספקת כלים „בתמורה" — זהו ההפך מתבונה מדינית. זה ביטוי מובהק של אי־אחריות־ממלכתית.

הנזק היה גם מדיני. בארצות־הברית פורשה ההדלפה הגדולה היסודית כהתערבות במערכת הבחירות לצד אחד המועמדים לנשיאות. בשעת כתיבת הדברים אלה, אין איש יודע מי מן השניים ישב בבית הלבן בינואר 1977. איש בוודאי לא יוכל לאמר בבטחון, שמר קארטר עומד להישאר בחוצות הבטחונים שלו. ייתכן שהוא יהיה הנשיא; ואולי ימשיך מר פורד בכהונתו. הפעם בזכות הבחירה של עמו. אפילו שתי האפשרויות הן שוות. — גם על כך חלוקות ההערכות — אין ממשלת ישראל צריכה ליצור רושם של התייצבות חד־צדדית. הרושם הזה נוצר, שוב בגלל התיפקוד שלא כהלכה של ממשלה שכזו, אשר רדיפת בצע הפרסומת האישית היא בעיקרה — ובעוכרי המדינה.

ג

תזכיר של יועץ משפטי, המסומן סודי ביותר, הולך כולו לעתונות. הממשלה החליטה המשא־והמתן עם וושינגטון על הפקת נפט בחלק של מפרץ סואץ הנמצא בשליטתנו בשביל חברה מארצות־אמריקנית המתחייבת לקיים את כללי החוק על ישראל — מתגלה בעתונות. ראש הממשלה, אשר יש לו חילוקי דעות רציניים עם שר הבטחון על נושא זה, אחוז רוגז. הוא תובע חקירה משטרתית של כל אלה שעלולים היו להדליף את המסמך הכמוס. פקידים בכירים ביותר בשלושה משרדים נחקרים, כאילו חשודים היו בעיסקות מסוג מסויים בנכסי דלא ניידי, גם בצורת מכונת אמת. בית המשפט אינו מקבל כעדות כשרה את רישומה של מפעימת הלב, הנעשה במכונה זו; הממשלה, כפי הנראה, מכונה לאבן מסקנות „פוליגרפיות" מגשר בוחניהם של הבכירים בעובדי המדינה. אחד מהם אמר במידה של דרמטיות, כי הרגיש את עצמו כאילו עבר שוב לגיהנום. כפי הנראה, גם פרופסור הוא סכונהו לסבר...

במשרד הבטחון, שלא כבמשרד החוץ, היתה פרידה קלה נגד החקירה המבישה. אזכיר רק שניים, שנדרשו להתקשר לרצועותיה של מכונת האמת. האחד הוא האלוף טל. בדיעבד התברר, כי המסמך של מר רזון כלל לא הגיע לידיו, אבל התביעה להיחקר הופנתה מתחילה גם אליו. מר טל הוא אחד מבחירי המפקדים שלנו, ולא רק אחד מבכיריהם. הוא מומחה עולמי לשריון. בכך מודים מפקדים רבי מעלה של צבאות מעבר לים. הוא מצביא רב־זכויות בשדה. הוא היה סגן הרמטכ"ל בצבאנו. אחר שנים רבות של שירות מהולל כזה, הגיע היום, שבו יודע־ועומר־סודות כמוהו אלול, תחת ממשלה זו, להיקרא למכונת האמת, כמו...

האיש השני הלא הוא מר חיים ישראלי, ראש הלשכה של שר הבטחון. במשך השנים הספקתי להכיר היטב את עובד המדינה הוותיק הזה, המשרת את האומה, אם אינני טועה, תחת חמישה שרי בטחון. לפי הערכתי, אין עובד חרוץ ומסור כמוהו. ואילו סודות מדינה הוא קיבל ושמע? מספר וחקר אין להם. הוא במפורש נתבע להיחקר במכונת האמת; אחרי שנים כה רבות של „בליעת" המסמכים הכמוסים ביותר, הנוגעים לבטחון המדינה וליחסי החוץ שלה. הוא סירב להיענות לתביעה הזאת. בצדק. אין לדעת, לפי שעה, מה יהיה בסופה של החקירה המשפילה, אבל נוהל שכזה לא נקטה עדיין שום ממשלה. במקום שלממשלת ארץ־ישראל יצא שם של דוברת אמת, היא היתה לממשלה־מכונת־האמת.

ד

אבל גם מכונת האמת הופעלה תוך הפליה בין המדליפים. גם מסמך קניג הודלף לפני שפורסם תזכיר רזון. היום ברור לכל, כי גילוי של התזכיר כמשרד הפנים גרם נזק כבד הן ביחסי הפנים והן ביחסי החוץ. ראש הממשלה אמר, לפחות תריסר פעמים, כי דבריו של פקיד זה או אחר אינם משקפים את מדיניות הממשלה; אבל הפירסום בתזכיר קניג כדי להפשיט אוהדים ערבים, או כדי להבאיש את ריחה של ישראל בקרב אומות העולם — אינו פוסק. אף על פי כן, לא נקרא איש לחקירה, כיצד נמסר לידיים בלתי מוסמכות, לשם פרסום, מסמך שגם הוא כתנה „סודי ביותר". אינני מציע, חלילה, כי שני חברי הממשלה, המייצגים בה את מפ"ם, ייחקרו במכונת אמת. לו היו מציעים להם לעבור את המבחן הזה, הם היו צריכים להשיב להזמנה האריבה בלאו מחלט. אבל עובדה היא, כי לא שמענו דבר על חקירה הדורשת כלשהי לגבי הדלפה זו, והמזיקה מאוד בתוצאותיה המדיניות. איך הגיע מסמך כמוס כזה למערכת „על המשמר"? אין תשובה, ובדיקה אין. והמערכת עצמה עוד מתפארת במעשה שלה, כפעם בפעם היא סופגת, כי עשתה שירות טוב ורב לעם ישראל... אין לאחל לעצמו שירותים רבים כאלה. שוב הוכח, כי בגלל קנאת שרים רבה הפקירות בממשלה, ואפילו בושה עליה אין עוד.

ה

כדי להוכיח כיצד מתפקדת, כביכול, אי־הממשלה — אפשר, כמובן, להביא דוגמאות אקטואליות נוספות: חילופי שגרירים נעשים בעלבון ושערוריה דיפלומטית. מינויים לתפקידים ממלכתיים, הדורשים ידע וכישורים מיוחדים, נעשים על יסוד קירבה מפלגתית, או אף כיתתית. מובן מאליו שאצחנו נקפיד, בכל התנאים, על הכלל הגדול והמקודש, שלפיו רק בית משפט מוסמך יכול לקבוע את אשמתו, או חפותו, של חשוד או נאשם (חובה לציין, כי דווקא המחנה הידוע לארגן שיסוי נגד יחיד וציבור, הומס כלל זה ללא היסוס, כפי שראינו גם בשבועות האחרונים לא רק בעתונות אלא גם בכנסת; גם לקיצוניות זו שלהם אין גבול ומעצור!). אבל מעל לכל, או מתחת לכל, ניחושת הצביעות של הסוציאליזם הרוכש.

האם הממשלה מסוגלת לרסן את האינפלציה הדוהרת? היא גורמת לה, הכיצד תוכל לגבור עליה? האם הממשלה משפיעה במידה כלשהי על מגיפת סכסוכי עבודה חוזרים ונשנים, בשירותים החיוניים ביותר למדינה ולציבור? הנה שתק השקט בנמל אשדוד; והוא כמעט משתק, פעם שמעתי בדיוק מרה של נמל חיפה, שהוא מחוץ לריבונות ישראל: מסתבר שגם הנמל בדרום הוא כאוי לו מתוך לתחות, ומה על קליטת העליה, הנתקלת בקשיים ביורוקרטיים? ומה על הירידה הגוברת מן הארץ המסכנת ממש את עתידנו?

אין לך אפילו שטח אחד בחיים הלאומיים, שבו ניתן לומר כי הממשלה „מתפקדת כהלכה". הערכתו של מר רבין לקוחה מעולם הדמיון... בעד־סילוף זה של המציאות משלם העם מחיר יקר. וכדי, למנוע הדרדרות נוספת, העלולה לסכן את עתידם של ילדינו יש להקים ממשלה אשר תמלא את תפקידיה באחריות בשותפות, בנאמנות ובאמינות.

מדוע התפטר המדען הראשי

היחסים בין המדען הראשי של מערכת הביטחון ובין ראש היחידה למחקר ופיתוח של משרד הביטחון וצה"ל, מועדים למשבר, באין הגדרת סמכויות מדוקדקת ומסגרת של כפיפויות

פרופ' י. דוסטרובסקי

מאת שמואל שגב

פרשת התפטרותו של פרופ' ישראל דוסטרובסקי מתפקידו כמדען הראשי של מערכת הבטחון מעוררת ועשויה להקשות על איוש תפקיד זה על־ידי אישיות מדעית מוכרת בעלת סמכות, אלא אם כן יוגדרו עתה בבהירות תפקידיו וסמכויותיו של המדען הראשי ויקבע מסגרת של יותר כפיפויות בין נושאי־תפקידים משותפים במשרד הבטחון ובמטה הכללי של צה"ל.

בניגוד להתפטרויות של אישים אחרים, התפטרותו של פרופ' דוסטרובסקי, אחד מבכירי המדענים בישראל, אינה נובעת ממחלוקת עניינית אלא כולה תוצאה של פירוש מנוגד של סמכויות בינו ובין האלוף שלמה עינבר, ראש היחידה למחקר ופיתוח, אשר מאז יולי 1972 היא משותפת למשרד הבטחון וצה"ל.

וכפי שאירע בפרשת התפטרותו של האלוף (מיל.) רחבעם זאבי, כאשר ראש הממשלה, יצחק רבין נמנע מלכפות את המלצות ועדת אגרנט בעניין סמכויותיו של היועץ לענייני מודיעין, מחשש עימות עם ראשי קהילית המודיעין — כן גם בפרשת דוסטרובסקי העדיף שר הבטחון שמעון פרס לקבל את התפטרות יועצו המדעי במקום לכבש את מערכת היחסים התקינה בין הבירה, הבטחון - לבין צה"ל.

אולם ההימנעות מהכרעה בבקרה זה לא פתרה דבר. שר הבטחון יהיה חייב להכריע לכאן או לכאן אם רצונו במדען ראשי מקובל ומוכר על־ידי הקהילייה המדעית בישראל ובארצות־חוץ.

איש כיום אינו חולק על כך שהצבא בחברה המודרנית ממלא תפקיד מפתח בהתפתחותה הכלכלית והטכנולוגית של כל מדינה. הנסיון שנצבר במאת השנים האחרונות הוכיח שהרבה מן ההישגים הטכנולוגיים המדעיים היו פרי התביעות והצרכים של הכוחות המזויינים. המחקר והפיתוח הצבאי מוליך אוטומטית להתפתחות הכללית במדינה.

חילוקי דעות

פרופ' דוסטרובסקי, אשר הקים את הקריירה המדעית־הבטחונית שלו בשורות חיל־המדע (חמ"ד), ואחר־כך היה מעורב במחקר הגרעיני עד התמנותו כנשיא „מכון ויצמן למדע", מכיר בכך. בראיון ב„מעריב" ב־2 ביולי 1971 אמר:

„בשנים האחרונות, ובעיקר מאז מלחמת ששת הימים, היתה לנו התקדמות ענקית בטכנולוגיה ובתחומים שונים. זה דבר בעל ערך שאין להפריז בחשיבותו. גם בכוחות עצמנו וגם בעזרה מבחוץ, הצלחנו לרכוש הרבה טכנולוגיות חדשות. בשטח האלקטרוניקה, למשל, ישנה התקדמות גדולה ביותר. חלק גדול מכל ההתפתחות הטכנולוגית שלנו הוא תוצאה של הדרישות הבטחוניות, של הלחץ של צרכי מערכת הבטחון..."

ואכן, מאז קום המדינה היה צה"ל „קטליזטור" לתהליכי מחקר ופיתוח. הכל הכירו בכך שתיכנון טוב מחייב את שיתוף הצבא כחלק אינטגרלי של התיכנון המדעי והטכנולוגי הכולל.

אולם כפי שקורה בכל מדינות העולם, כן גם בישראל היו בכל שנות קיומה של המדינה חילוקי דעות בין אנשי המדע במשרד הבטחון לבין קציני צה"ל ביחס לגבולות המחקר ועקרונות ייחודו של הפיתוח הטכנולוגי הצבאי. פרט לתקופה קצרה בימי כהונתו של ראש הממשלה לוי אשכול כשר הבטחון, לא היה בארץ ויכוח לגבי ההכרה בפיתוח וייצור עצמי של מערכות־נשק ואמצעי־לחימה. הפיתוח העצמי של נשק חדש נראה כחיוני לא רק על מנת להשיג יתרון שבהפתעה, אלא גם מחמת סיבות משקיות ומשום יכולת הבחירה הטובה יותר של ציוד הדרוש לצה"ל תוך שימת דגש על התאמה מכסימלית של אמצעי־הלחימה לזירת הקרב.

„גבריאל" הוכיח

על ראשי מערכת הבטחון היה גם מקובל העקרון, שאם בטחון מורכב מכוח־אדם בעל איכות, שיטות ארגון, והפעלה ואמצעי־לחימה משוכללים — אזי השילוב היעיל בין שלושתם מעניק את מירב הבטחון למדינה.

אך בתקופה מסויימת ניטש ויכוח, כדוגמת ויכוחים דומים בארצות־חוץ, ביחס לכדאיות ההשקעה בפיתוח ובייצור עצמי של אמצעי לחימה מסויימים, שכן ישראל, כמדינות קטנות אחרות, התחבטה בשאלה האם כדאי לעסוק בפיתוח מערכת נשק זו או אחרת, המצויה בארצות־חוץ אך עדנה חסויה, או אולי מוטב להמתין מספר שנים בתקווה שבמעמה הסודיות יוסר מעליה בינתיים ויהיה אפשר לרכשה ולחסוך את ההשקעה הכספית הגדולה הכרוכה בפיתוח העצמי.

כבעל חזון קיבל דוד בן־גוריון המנוח את ההשקפה, שאותה גרס פרופ' ארנסט דוד ברגמן, כי בפיתוח מערכות־נשק צוברים אנשי המדע נסיון וידע ומפתחים שיטות ורעיונות החורגים מעבר לתחום הצר של אמצעי־הלחימה שבו מדובר. לוי אשכול, בתקופת תפקידו כשר הבטחון וכמי שבא לתפקיד זה כמאוצר, דן בבעיה בהיבטה הכלכלי הצר, ונטה לחסוך בהשקעות לצרכי פיתוח וייצור עצמי.

דומה, כי מלחמת יום־הכפורים כבר נתנה מענה משכנע לבעיה זו. הוכח בעליל, שאילמלא השקיעו סכומים נכבדים בפיתוח הטיל „גבריאל" — פיתוח שנמשך מספר שנים והעסיק עשרות אנשי מדע ומאות מהנדסים וטכנאים, לא היה מצבו של חיל־הים במלחמת יום־הכפורים מרנין יותר ממצבם של חילות אחרים בצה"ל בראשית המלחמה. ולא אחר, אלא נביא הסכנים, עמוס חורב, אשר כיהן כמדען ראשי של מערכת הבטחון, קרא לפיתוח תשתית מדעית וטכנולוגית שתאפשר ייצור עצמי של אמצעי־לחימה, אפילו יהיו מחיריהם גבוהים פי שניים ממחירי השוק העולמי.

שתי סמכויות

ואמנם, מי שירצה לשוות „ממד היסטורי" לפרשת התפטרותו של פרופ' ישראל דוסטרובסקי, ייתכן שימצא את שורש הבעיה בנסיון שעשה לוי אשכול בשנת 1965, על־ידי מינוי פרופ' אפרים קצ'לסקי, הוא הנשיא אפרים קציר, למדען הראשי הראשון של מערכת הבטחון. עד לאותו מינוי היו קיימות במערכת הבטחון שתי זרועות מקבילות — הרשות לפיתוח אמצעי לחימה (רפא"ל) במשרד הבטחון ומחלקת אמצעי לחימה (אמל"ח) במטה־הכללי.

במאת התיאום של הנושאים קשה לעבור כאן על ההצלחות או הקשיים במלאכת התיאום בין שתי זרועות אלה, כה גם שפרופ' קציר עסק בתחום זה רק באופן חלקי. אך עובדה היא שביולי 1972 ביצע שר הבטחון משה דיין ריאורגניזציה, שאיחדה את שתי הזרועות ליחידה אחת — היחידה למחקר ולפיתוח (מו"פ), שבה שולבו רבים מן התפקידים של המדען הראשי.

מינויו של ראש מו"פ היה כפול: לגבי הנושאים שבתחום אחריותו של המטה הכללי היה המינוי מטעם הרמטכ"ל והכפיפות היתה לאגף המטה הכללי, ואילו לגבי הנושאים שבתחום אחריותו של משרד הבטחון היה המינוי מטעם עוזר שר הבטחון והכפיפות היתה אליו.

לכל הגורמים היה ברור שראש מו"פ הוא ראש יחידת מטה במשרד הבטחון לא פחות מאשר ראש יחידה במטכ"ל ואין לרמטכ"ל כל עדיפות בתחום זה. לכן, כל אימת שמתגלעים חילוקי־דעות בתוך משרד הבטחון לגבי נושאים של משרד הבטחון — היה צינור הבירור באמצעות שר הבטחון או עוזרו ולא באמצעות ראש אג"ם, כשם שפירושים מנוגדים ביחס לנושא צה"לי התבררו בצינור הפיקוד הצבאי ולא באמצעות משרד הבטחון.

כזה היה המצב כאשר הוזמן פרופ' דוסטרובסקי על־ידי שר הבטחון שמעון פרס לשמש כמדען הראשי של מערכת הבטחון, במקומו של פרופ' יובל נאמן שפרש משום התנגדותו להיבטים המדיניים של הסכם הביניים עם מצרים בספטמבר אשתקד.

הרמטכ"ל תמך

בכתב־המינוי לפרופ' דוסטרובסקי, מיום 9 בינואר 1976, נאמר כי תהיה לו אחריות מטה כוללת למחקר ולפיתוח הבטחוני והוא יתאם את יחידת המחקר והפיתוח במשרד הבטחון בנושאי משרד הבטחון ויהיה הסמכות המדעית במערכת הבטחון לעיצוב מדיניות המחקר והפיתוח, בהתאם למדיניות הבטחון של מדינת ישראל. על מנת לתת תוקף וסמכות למדען הראשי נקבע שהוא ישמש בתפקידו במישרה מלאה, לא חלקית כמו רבים מקודמיו, ויהיה כפוף במישרין לשר הבטחון ולא לעוזר השר.

אולם עם זאת נקבע במפורש כי התפקידים והסמכויות של המדען הראשי לא יבואו במקום אחריות התפקידים המוגדרים של ראש היחידה למחקר ולפיתוח או המנהל המדעי במשרד הבטחון. לא בכתב המינוי ולא בהגדרת התפקידים נאמר או נקבע שינוי לגבי חלוקת האחריות כפי שנקבעה בשעתה בין המטכ"ל לבין משרד הבטחון, כאשר הוקמה היחידה המשותפת למחקר ולפיתוח במשרד הבטחון ולצה"ל.

על כן גם הגדרת תפקידיו של פרופ' דוסטרובסקי בראשית ינואר 1976 לא עמדה בסתירה להוראת עוזר שר הבטחון, רב־אלוף (מיל.) צבי צור, מיולי 1972, אלא רק הסדירה את נהלי העבודה ואת אחריות המטה בתוך משרד הבטחון, באופן שבמקום על עוזר השר הוטל מעתה על המדען הראשי לתאם את פעולתה של היחידה למחקר ולפיתוח, בשמו ומטעמו.

נראה, כי מיד עם כניסתו של פרופ' דוסטרובסקי לתפקידו התגלעו חילוקי־דעות בינו לבין האלוף שלמה עינבר, ראש היחידה למחקר ולפיתוח של משרד הבטחון וצה"ל, ביחס לסמכויותיו של המדען הראשי וסידורי הכפיפות והתיאום בנושאים של מערכת הבטחון. בחילוקי־דעות אלה נתמך האלוף עינבר על־ידי הרמטכ"ל רב־אלוף מרדכי גור.

תואם אישי

על מנת להבין את שורש המחלוקת בין הצדדים, אולי, לצטט את הגדרת תפקידיה של היחידה למחקר ולפיתוח (מו"פ) כפי שהיא מופיעה בשנתון הממשלה האחרון. לפי הגדרה זו ממונה היחידה על —

„ביצוע מדיניות המחקר והפיתוח על פי צרכיה של מערכת הבטחון מסגרותיה המקצועיות כוללות מחלקות יעודיות לאמצעי־לחימה לסוגיהם. מחלקה האחראית להכנת תוכנית העבודה השנתית ולהתקשרויות עם הגופים המבצעים את המחקר והפיתוח; מחלקה האחראית לגיבוש התוכניות הרב־שנתיות; מחלקה האחראית לפיתוח תשתית מדעית טכנולוגית ולתוכניות שאינן מכוונות לפיתוח אמצעי־לחימה ספציפי וכן מרכז לתעוד ולמידע. במסגרת היחידה פועלות ועדות קבע שמיוצגים בהן צה"ל, משרד הבטחון ומוסדות אחרים. היחידה קשורה עם מפעלים תעשייתיים במערכת הבטחון ומחוצה לה וכן עם מוסדות

(סוף בעמוד 26)

חשבונך* יוהל חינם!
בבנק המזרחי המאוחד בע"מ

*כל חשבונות עובר ושב-עם יתרות זכות

29.10.76 — ה' בחשון

עודד גרנות

מה מאחורי ההתפייסות בין סאדאת לבין אסד

48 שעות לפני הפגישה בריאד עדיין האשימו שופרות התעמולה המצריים והסוריים זה את זה בבגידה ■ סאדאת ויתר לאסד בטווח הקצר מתוך שיקולים של הטווח הארוך ■ התרפה בנימת ההתבטאויות המצריות כלפי ישראל ■ ה„רומן" המחודש בין קאהיר למוסקווה

מאת **עודד גרנות**

ההתפייסות הסורית-מצרית בריאד גרמה השבוע להתרוצצות ומבוכה לא מעטות ירושלים. נראה כי בימים הראשונים לאחר פרסום ההודעה על חידוש היחסים הדיפלומטיים בין שתי המדינות — עדיין התקשו בישראל לגבש תמונה בהירה של המצב.

מתקבל הרושם, שעיקר הפתעה בירושלים נגרם פחות מעצם המהלך ויותר מן המהירות הפתאומית שבהן נעשה. אפילו אלו שהכינו להתפוכות מהירות בעולם הערבי, התקשו לעכל את המעבר החד מאיבה עזה וחילופי האשמות בוטות — לחילופי חיבוקים ונשיקות בין אסד וסאדאת.

התקפות הדדיות

מי שעיין בעתוני מצרים 48 שעות לפני כינוס הפסגה-זוטא בריאד בשבוע שעבר, יכול היה למצוא שם התקפות בשלוחות רסן על סוריה, על מפלגת הבעת' על ראשה ועל המעורבות הצבאית הסורית בלבנון. דמשק הואשמה ב„בגידה בוטה" בשליטי ערב בכך שביצעה את הפלישה ללבנון, ובכך שנתן ל„פוצץ" את הפסגה הערבית על ידי שיגור משלחת נבוכה... ב-6 באוקטובר, ביום השנה למלחמה, אמר סאדאת בחדר המצביאים של הכוחות המזוינים: „האומה הערבית צריכה לחגוג היום הזה, פרט לסוריה. מפלגת הבעת' חסרת האונים, על ... טיפה, וטינופות, מחזירה את ... לעמה והורגת פלסתינאים ...נים".

העיתונות הסורית וכלי-התקשורת בדמשק המשיכו כמנהגם להוקיע את מצרים על בגידתה בעולם הערבי בכך שכרתה ברית עם ישראל והאימפריאליזם וחתמה על „הסדר הביניים" בסיני. ביום השנה למלחמה, ב-6 באוקטובר, הכריז רדיו דמשק כי „המשימה שלשמה ...ים כוחותינו בלבנון היא המשך המשימה הלאומית שבה החל... באוקטובר 1973. המשימה ... אומר הפרזה, „נפסקה על-ידי המזימה של המשטר המצרי, ...חלק מן התכנית הצבאית ה...אסטרטגיות בין שתי החזיתות, ...ת הסורית והחזית המצרית".

ההתפייסות כ„הצגת סולידריות"

ופתאום — מקץ ימים אחדים — התפייסות הדדית בפסגת ריאד ואחר כך בקאהיר; החלטה על חידושה מחדש של השגרירויות בדמשק ובקאהיר; הפסקת מלהבת התעמולה; ושלום — ההודעה של שר החוץ המצרי איסמעיל פהמי על הכוונה למנות את שר המלחמה של מצרים, גנרל גמאסי, למפקד משותף של שתי החזיתות, החזית הסורית והחזית המצרית.

בישראל נשמעה תחילה ההערכה, כי מדובר במהלך של „התפייסות על פני השטח" בין קאהיר לדמשק, שאחד מגורמיה הוא הרצון לחלות את פניו של חאלד מלך ערב הסעודית, שהשקיע הרבה יוקרה ולא מעט לחצים כלכליים כדי לפייס בין שתי המדינות השותפות למלחמה.

חסידי גישה זו בירושלים סוברים, כי קשה להניח שבתוך שעות ספורות בריאד חוסלו משקעים עמוקים של מרירות ויריבות בין שתי המדינות, שביטוי להן ניתן מאז חתימת „הסדר הביניים" בסיני. מקובל יותר להניח כי המדובר במעין „הסכם לשביתת נשק" לפיו אסד לא יציק לסאדאת על ההסדר בסיני — ובתמורה לא יערער סאדאת על הנוכחות הצבאית הסורית בלבנון, כיון שממילא הפכה נוכחות זו לעובדה קיימת.

על-פי גישה זו העריכו סאדאת ואסד שהסיכוי להתקדמות ממשית של עניינם בסכסוך הישראלי-ערבי קלוש כל עוד נמשך המשבר בלבנון בכל חריפותו ומעסיק את העולם הערבי, ועל כן יש מקום לגנוז את חילוקי הדעות בין קאהיר לדמשק במישור הסכסוך ולהתרכז בפתרון המשבר בלבנון.

בחילופי הערכות ראשוניות בין ירושלים לוושינגטון בעניין ההתפייסות הסורית-מצרית התקבל הרושם שהאמריקנים גורסים כי סאדאת ויתר לאסד במהלך הקצר (והשלים עם היאחזות הסורים בלבנון) מתוך שיקולים של תועלת לטווח הארוך: הרצון להציג תמונה של סולידאריות ערבית משוקמת לקראת שנת 1977, והתקווה לגרור את סוריה בעקבות מצרים למהלך נוסף בגולן במסגרת הסדר בשלבים — או להשתתפות במאמצים להסדר כולל, במסגרת ועידת ז'נבה. (כל זאת, בלי שאסד יתן בינתיים התחייבויות של ממש ללכת בדרך זו ובלי שהסיר לחלוטין את התנגדותו ל„הסדר הביניים" ולהליכה בתלם האמריקני).

מול גישה זו נמצאת גישה שניה, הגורסת כי לפנינו התפייסות משמעותית בין קאהיר לדמשק, כי המלחמה בלבנון היא בין גורמיה, אבל מטרתה העיקרית — פעולה מתואמת ומתואמת, מדינית וצבאית, נגד ישראל. גישה זו מצאה אחיזה בדבריו של שר הביטחון, שמעון פרס, שהכריז בכנסת של גייסות הדריין בסיני

גנרל עבד אל גני גמאסי — מפקד החזית המצרית-סורית — מינוי פוליטי או צבאי?

כי ההתקרבות המצרית-סורית נעשית „בסימן האיום המחודש כלפי ישראל".

■ פיוס להחרפת המאבק בישראל

גישה זו שואבת את טיעוניה בראש ובראשונה מההתבטאויות של דוברים סורים ומצרים לאחר הפסגות בריאד ובקאהיר. שר החוץ הסורי, עבד אל-חלים חדאם, אמר בתום הפסגה בריאד כי „עתה יופנה עיקר המשאבים כלפי האויב המשותף".

בצד המצרי ניתן היה להבחין בשבועיים האחרונים על נימה של החרפה הקצנה בהתבטאויות כלפי ישראל. כך, למשל, לא זכתה לדגש כתאים בישראל איגרת של הנשיא סאדאת להרשבר העיר סואץ, שהוקראה בשבוע שעבר על ידי ראש ממשלתו, ממדוח סאלם. באיגרת מבהיר סאדאת כי מצרים מטפחת את כוחותיה המזוינים, ואיננה חוששת ממלחמה, ולהלן: „אנו מתפללים לאללה כי כשיגיע החג הלאומי בשנה הבאה תהיה האדמה הערבית משוחררת".

ההודעה שהתפרסמה שלשום מפי של שר החוץ המצרי אסמאעיל פהמי על ההחלטה למנות את גנרל גמאסי למפקד החזית המשותפת המצרית-סורית — נתפרשה על-ידי חסידי גישה זו לא רק כצעד פוליטי הפגנתי, אלא כביטוי להדרוג שיתוף הפעולה בין שתי המדינות ולגיבוש של חזית צבאית מלוכדת, אולי בשיתופה של ירדן.

על פי הנחה זו, הושגה בפסגת ריאד הסכמה בין אסד לסאדאת לתיאום פעולה גם במישור המדיני וגם במישור הצבאי באשר לסכסוך עם ישראל. אלא שברגע זה אין זה ברור, אם מלמד הדבר על מיתון בעמדה הסורית — שפירושו דחיית האופציה הצבאית עד לאחר מיצוי כל הדרכים המדיניות — או להפך: הקשחה בעמדה המצרית. ומעבר לכך קשה לדעת, אם ההקשחה המצרית נועדה לשרת רק את המטרות המדיניות, או שהיא מסמלת מפנה של ממש במדיניות המצרית.

עובדה נוספת הטעונה הבהרה היא כיצד הספיקו אסד וסאדאת לגבש במהלך פסגה בת יומיים בלבד בריאד — אסטרטגיה משותפת גם כלפי לבנון וגם כלפי ישראל ואפילו לדון בתכניות לייצור פצצה גרעינית (כפי שטען מוסה צברי, עורך „אל אחבאר", לפני ימים אחדים).

■ תיתכן התפייסות גם עם הסובייטים

יש להניח כי הערפל סביב צומקה של ההתפייסות המצרית-סורית יפוג בתוך ימים אחדים, כאשר יגיע מידע מוסמך יותר על ההחלטות שהתקבלו בריאד ובקאהיר, אך הבדלי ההערכה בירושלים נסובו גם לגבי הידיעות על התפייסות צפויה ביחסיה של מצרים עם ברית-המועצות.

הידיעות הראשונות דלפו מן המצרים. בוועידת ריאד דיבר סאדאת על „דיאלוג המתנהל בין קאהיר ומוסקווה". ידיעה מקאהיר מסרה כי שר החוץ המצרי איסמאעיל פהמי עומד לצאת למוסקווה לשיחות עם מנהיגי ברית-המועצות; ידיעה „אחרת", שאין לה בינתיים אישור, סיפרה על ביקור צפוי של אחד ממנהיגי ברית-המועצות בקאהיר.

הדעה הרווחת בירושלים היא שמדובר בעיקר ב„תרגיל" מצרי כלפי וושינגטון. כלומר: בניסיון להציג את מורת רוחה של קאהיר מעסקת הנשק בין ישראל וארצות-הברית, ולרמוז לאמריקנים כי הדרך פתוחה בפני קאהיר לחידוש היחסים עם מוסקווה. כל זאת, שעה שבפועל קיים עדיין קרע עמוק בין ברית-המועצות וקאהיר, וסאדאת יודע כי הוא תלוי בסיוע האמריקני להצלת הכלכלה המצרית הרעועה.

אבל הגישה השניה, שמצאה ביטוי בדבריו של פרס, דיברה על „התקרבות ממשית" בין קאהיר ומוסקווה, היו שקשרו זאת בנכונות מצרית להיענות ליוזמה הסובייטית לכינוס ועידת ז'נבה. אך ההערכה המקובלת היא שגם סאדאת מבין שוועידה זו היא „מרשם לכישלון" — בשל סירובה של ישראל להסכים לשיתופו של אש"ף בדיונים — וכי בסתר לבו מעדיף נשיא מצרים את המשך ההתקדמות בשלבים.

כל הבדלי ההשקפות וההערכות באשר למשמעות הפיוס המצרי-סורי וה„התקרבות" המצרית-סובייטית — יש, כנראה, תמימות דעים לגבי הכיוון שאליו יפנו שתי ההתפתחויות האלה. כיוון זה ייקבע במידה רבה על פי תוצאות הבחירות לנשיאות בארצות-הברית בשבוע הבא. בעוד שישראל שומרת על עיקרון של אי-הבעת דעה לגבי המועמדים ב„מירוץ" לנשיאות, לא הסתיר הנשיא סאדאת את דעתו כי היה מעדיף את בחירתו של הנשיא פורד על פני בחירתו של קרטר. מעצבי המדיניות בקאהיר מאמינים, כי אם ייבחר פורד — ניתן יהיה לקיים את ה„מומנטום" בזירת המזרח התיכון, ולצפות מן הממשל האמריקני להפעלת לחצים על ישראל לנסיגה בגולן ולהתקדמות להסדר — ובה-בעת לבכוך את הנשיא אסד אל „מעגל ההשפעה האמריקני". ואילו בחירתו של קרטר לנשיאות, כמאמינים במצרים, תחייב בתוך זמן מה של חודש יתר להתערות של הממשל החדש בסבך הבעיות המזרח-תיכוניות, ובכלל התקופה על קודם מהלכי ההסדר.

אסטרטגיה ים-תיכונית

מאת **מתתיהו פלד**

מכל הראיונות שנתנו ראשי הפנטגון לרענן לוריא, המאלף ביותר לתושב המזרח התיכון והחמור ביותר מנקודת ראותה של ישראל הוא זה של אדמירל הולוויי, ראש המטה של חיל הים האמריקני („מעריב", 22.10).

אחר שהציג כמה הערות כלליות על מגמת ההתפתחות של חיל הים הרוסי, ההופך לכוח ימי במובן המסורתי של מושג זה, דן האדמירל בתפקידיו של חיל הים של ארה"ב בים התיכון. יש להניח כי דעותיו בעניין זה משקפות את הלך המחשבה המקובל בפיקוד חיל הים האמריקני וכל היודע אפילו מעט על הדרך שבה מתגבשת תפישה צבאית בדרגים העליונים של כל צבא מבין כי דבריו מבוססים על הנחות-יסוד מדיניות המקובלות על הדרג האזרחי ומבטאות את תפישתו לגבי הציוויים של האינטרס הלאומי האמריקני בעת מלחמה.

בשום כך ראוי מאוד להתעמק במה שאמר האדמירל, שכן רק לעיתים רחוקות מוזמנים לציבור הרחב דברים כה גלויים מפי מפקד כה בכיר. ובכן, לאחר שהבהיר כי הכוח הימי של ארה"ב באגן המזרחי של הים התיכון מסוגל להתמודד עם כל איום מקומי — דבר שמעולם לא היה נתון בספק — הדגיש האדמירל בגילוי-לב, כי כוחות אלה אינם מסוגלים לעמוד מול „איום מלחמתי כולל מצד הסובייטים". נחיתות זו של כוחותיו אינה מביאה את האדמירל לכלל יאוש, שכן לדעתו מצוים כוחותיו הימיים באגן המזרחי של הים התיכון בניידות רבה — תכונה שתאפשר להם, במקרה של איום מלחמתי כולל מצד הסובייטים, „לסגת אל אגנו המערבי של הים (התיכון), עד שכוחות הניידות של כוחות הים שוב נוכל להגבר את הצי מן החוף האטלנטי".

על מנת להבין היטב את אשר אמר האדמירל כדאי לחזור על דבריו במילים פשוטות יותר: במקרה שארה"ב תחשוב כי כוחות הצי הסובייטי באגן המזרחי של הים התיכון מהווים איום על קיומו של הכוח הימי האמריקני, יורה לארה"ב יסוד להאמין כי כוח סובייטי זה מתכוון לפעול נגדה באותו חלק של הים התיכון, יסוג הצי של ארה"ב אל חלקו המערבי של הים התיכון ויילחם שם נגד חדירה של כוחות הצי הסובייטי אל אותו חלק של הים התיכון. הוא יתמיד במלחמה זו בסיוע כוחות אוויר שיפעלו מבסיסים יבשתיים קרובים בצרפת וספרד, עד אשר יעברו כוחות צי אמריקניים מן האוקיינוס האטלנטי אל האגן המערבי של הים התיכון ואז יעברו הכוחות האמריקניים להתקפה וישתלטו מחדש על האגן המזרחי של הים התיכון.

יש להזכיר כי כוחות הצי האמריקני באוקיינוס האטלנטי עלולים להיות מועסקים באותו זמן על-ידי כוחות ימיים סובייטיים שיכללו, לפי החזיתו של האדמירל, סיירות טילים מדגם „קארה", שיש להן „כושר התקפי טוב לטווח ארוך", צוללות הנושאות מטוסים של ארבעים אלף טון, וכו' כוחות אלה מסוגלים לפעול, ללא תלות בבסיס יבשתי, סמוך מאד לחופי ארה"ב.

*

נסה אם כן לתאר מצב שבו מתעמתים שני המהלכים בעת ובעונה אחת: הצי האמריקני בים התיכון נסוג אל אגנו המערבי, ומשאיר את השליטה באגן המזרחי של הים התיכון לצי הסובייטי ובו בזמן פועל כוח משימה ימי סובייטי באוקיינוס האטלנטי סמוך לחופי ארה"ב. ברור שכוחות הצי האטלנטי של ארה"ב, אלה שנועדו לתגבר את הכוחות הפועלים באגן המערבי של הים התיכון ולאפשר לו לחזור אל האגן המזרחי, יהיו עסוקים וזקוקים בהגנה על חופי ארה"ב בטרם יוכלו להפליג אל הים התיכון. כל אותו זמן ישלטו הסובייטים באגן המזרחי של הים התיכון ויאבטחו כמובן את אגפי כוחות היבשה שינועו דרך תורכיה ואיראן אל אגן הסהר הפורה, שהרי איש אינו מטיל בדעה שכוחות הצי הסובייטי יפעלו נגד הצי האמריקני רק על מנת לעצור עליונות מקומית בים. איך הסביר האדמירל האמריקני: „אין עורכים קרבות ימיים כדי להכריע למי יש עליונות מקומית באיזור. זה צריך להיות חלק של תוכנית רחבה הרבה יותר".

יש אם כן, להניח כי אותה פעולה ימית סובייטית נגד הצי האמריקני אף היא תהיה חלק של תוכנית כוללת שמגמתה לאפשר לכוחות הרוסיים לכבוש את המזרח התיכון. זו בשעה שמן רב לא הועלתה על דל-השפתיים או על דף עיתון משום שזמן רב היא נחשבה למיושנת, שריד מתקופת האסטרטגיה הקדם-גרעינית. באותה תקופה הרבו לדבר על אסטרטגיות אלה.

זכורני דיון בפורום צבאי בריטי, לא הרחק מלונדון, שנסב על שאלת ההגנה שכוחות הברית מסוגלים להעניק למזרח התיכון במקרה של מתקפה סובייטית. זה היה בשנות החמישים הראשונות. לנציגי המחשבה הצבאית האירופית לא היה ספק כי השלבים הראשונים של המלחמה יסתיימו בהצלחות רוסיות. במערב-אירופה היה צפוי כי הכוחות הסובייטים יביסו את כוחות היבשה של נאט"ו, ויתקדמו כברת דרך ניכרת לתוך אירופה המערבית — אולי עד צרפת, וכוחות הצי של נאט"ו בים התיכון יסוגו מערבה על מנת להעניק חיפוי אגפי לכוחות היבשה אך גם על מנת לקבל חיפוי כזה מכוחות האוויר של נאט"ו.

במקרה כזה כמעט לא יהיו כוחות יבשה המסוגלים לעצור את התקדמות הכוחות הרוסיים במזרח התיכון. המחשבה נטתה לפיכך, כמעט באופן טבעי לעבר האפשרות שיתכן כי בכוחות מעטים יחסית יהיה אפשר להאט את התקדמות הכוחות הרוסיים וכאשר הם יגיעו סוף סוף אל תעלת סואץ הם יתקלו בה בקו הגנה יציב דיו שיוכל למנוע את חדירתם לצפון-אפריקה.

השאלה המהותית האחת, כפי שזכור לי, שביקשתי להעלות באותו דיון היתה: האם עדיין לא השתנה נושא הדיון, האם עדיין דנים בשאלת ההגנה על המזרח התיכון, שהרי למעשה גלש הדיון מבלי משים לשאלה איך להגן על צפון-אפריקה לאחר נטישת המזרח התיכון.

הערותיו של אדמירל הולוויי מעידות כי אותן מחשבות של שנות החמישים שוב נעשות מקום בחשיבתן האסטרטגית של צמרת הפיקוד האמריקנית, וכמובן של נאט"ו. דומה כאילו מבלי משים נתנה האמונה בתיקו הגרעיני אותותיה גם בהשרותם המחשבה הצבאית ושוב הולכו המטות חשובים לבנות תיקים מבצעיים מחודשים. זהו תגובה מסוכלת של נסיגה התחלתית נוכח מתקפה רוסית וכיבוש מחדש לאחר התאוששות וריכוז הכוחות.

כאן כן גם עכשיו היתה מסקנה ה כוחות הימיים של ארה"ב את גבולת המזרח התיכון שלגבים מתמקד בתורכיה („אמת, במקרה של מלחמה אולי יוכלו הסובייטים להשתלט על תורכיה") שכן מבחינה ימית רק לתורכיה יש ערך כל שהוא. אך כנגד לשנות החמישים אין עכשיו כל כוחות יבשה מערביים בכל רחבי המזרח התיכון, כך שאפילו אותו מערכות השהיה בין גבולות איראן-רוסיה ותורכיה-רוסיה „בצפון" וקו ההגנה על תעלת סואץ בדרום לא תוכלנה להיות.

אם אומנם יצא אל הפועל „תסריט" זה של האדמירל האמריקני יעברו על המזרח התיכון שני שלבים ברורים: בשלב הראשון הוא יכבש באפס יד על-ידי הכוחות הרוסיים ובשלב שני הוא „ישוחרר" תוך מלחמה קשה והרסנית על-ידי כוחות המערב.

אין כל צורך או טעם לשאול עכשיו מה יהיה מקומה של ישראל במצבים כאלה, או כיצד הם ישפיעו עליה. בינתיים אנו עוסקים רק בתחזיות רחוקות המשפיעות אמנם על מבנה הכוחות הצבאיים של מעצמות העל ומכוונות את מחשבת הפיקוד העליון בשתי המעצמות. אך ישראל, המנסה בכל כוחותיה שלא לכוון את מהלכיה המדיניים לאור הערכות מצב לטווח ארוך, בודאי שלא תהיה מסוגלת לפתח קו מדיני על יסוד המחשבה האסטרטגית שנחשפה בפנינו מפי ראש מטה הצי של ארה"ב.

מכל מקום, יש אולי טעם להעיר, כי כל העוצמה הצבאית האמריקנית הזורמת בתקופה זו אל תוך המזרח התיכון — לאיראן, סעודיה, ישראל —, היתה מסוגלת בתנאים אחרים לשמש גרעין של תשובה לאותה שאלה בדבר גורלו של האיזור במקרה שאותה מתקפה סובייטית שהאדמירל האמריקני חוזה אותה במונחים כל כך מעשיים ומציאותיים, תצא אל הפועל.

יתכן שאותם „נתונים אחרים" הם משאת נפשם של המדינות האמריקניות במזה"ת, אך כל משקיף מנוסה יעריך אל-נכון כי בשלב זה הם אינם יותר מאשר חלום רחוק. כרגע ברור כי „איום מלחמתי כולל מצד הסובייטים" יגרום נסיגה של כוחות הצי האמריקני מאגנו המזרחי של הים התיכון.

העמד את מכוניתך למכירה במקום שמצויים הקונים הרבים ביותר: „לוח 8 — לוח מעריב". שום לוח אחר אינו מגיע לקהל כה עצום בעיר ובכפר, בין הוותיקים והעולים החדשים — בכל ישראל, כל מודעה מתפרסמת ב„מעריב", „דבר", „לעצטע נייעס", „ויאצה נוסטרה", „באשה סטראנה", „חדשות ישראל", „אוי קלט" ו„נובילי קוריר". בין מיליון הקוראים ויותר של עיתונים אלה, נמצא הקונה המוכן לשלם בעד מכוניתך את המחיר הטוב ביותר.

אין בישראל שום מכשיר פירסום דומה.

לוח 8 לוח מעריב

הלוח הנפוץ ביותר במדינה - כל מודעה מתפרסמת ב-8 העיתונים

הסבתא שלך

ידעה לפחות, מה זה „יהדות", ומהי שבת. מהו איסור ריבית, ומהי מצוות גמילות חסדים. מהו „בטחון", ולשם מה להתפלל. מדוע היא סובלת ולמה כדאי להתאמץ.

אם את/ה מעוניין/ת ללמוד, להכיר או להרחיב ידיעותיך בעולם המעניין של תורת היהדות ומחשבת ישראל —

הרשמו לקורס ערב המתקיים ע"י „אל המקורות", באזור תל-אביב, בהנחיית צוות מרצים ומדריכים בנושא.

פרטים: טלפון (03)792537 בין השעות 8.00—12.00 לפנה"צ. טלפון (03)791491 בין השעות 19.00—22.00.

هكذا من الاصل

هكذا من الاجل

שלושה ימים לפני ההכרעה

הגדולה בהצגות עלי אדמות — לקראת הבחירות ביום ג' בשבוע הבא מנהלים שני המועמדים, הנשיא פורד והמושל קארטר, מסע נמרץ לרכישת אהדת הבוחרים, הכרוך במאמץ גופני מפרך (צילם: ניר נבות)

„הזוכה נוטל הכל"

מאת עידו דיסנצ'יק
סופר „מעריב" בוושינגטון

די שמועמד בבחירות לנשיאות ארה"ב יזכה במדינה ברוב של קול אחד — וכל האלקטורים שלה, שמספרם כמספר נציגיה בסנאט ובבית־הנבחרים יצביעו בעדו

ביום ג' הראשון של חודש נובמבר, ש־יחול בשבוע הבא, ילך העם האמריקני לקלפי. מדי שנה ביום ג' הראשון של חודש נובמבר נערכות בחירות בארצות־הברית — זה היום האחד והיחיד שבו יכול אזרח אמ־ריקני להצביע בבחירות כל־שהן בארצו.

נשיא נבחר בארצות־הברית מדי ארבע שנים. אך בית הנבחרים נבחר מדי שנתיים. [illegible]

[illegible]

בבית כוחר חדש? האם תיבת הרשות המושלת במדינה זו או אחרת להנפיק סידרה חדשה של איגרות־חוב כדי לגייס כספים לבניית בית־כלא חדש? האם אתה תומך בהוצאת כס־פים ליסוד סוכנות חדשה לתפיסת כלבים משוטטים?

על סמך ההצבעות בחליכה רשות מקומית אם יש מקום להכנן ולהקצ־ב כספים לפיתוח רעיון זה או אחר מבין הרעיונות שהועמדו למשאל־עם.

בעיני הזרים חשובה מכל כמובן זהותו של הנשיא הבא, אך בוחרים אמריקניים רבים עשויים לייחס חשי־בות גדולה יותר, כפרטה, לשאלה אם תוקם תחנת־כוח גרעינית באזור מגוריהם.

השנה יבחרו אזרחי ארצות־הברית לא רק נשיא אלא גם 33 סנאטורים חדשים, כל 435 הצירים בבית הנב־חרים, 14 מושלים, מחוקקים מקומיים, ראשי־עיריות, מבקרי־מדינה, מועצות עירוניות, כפקידים בבתי ספר ועוד.

זה 200 שנה

ההליך שבו בוחרים האמריקנים את נבחריהם נראה לכאורה בלתי־הגון, תמים ולא רציני, אך כך נבח־רים מנהיגי ארצות־הברית זה מאתיים שנה ואיש לא יוכל לטעון שהשיטה לא הוכיחה עצמה. ארצות־הברית היא בלי ספק המדינה החשובה והחזקה ביותר על פני כדור הארץ ושיטת ה־שלטון שלה היא הדמוקרטית מכולן.

האזרח האמריקני הבא לקלפי לב־חור בנשיא אמנם רואה לפניו את שמות המועמדים. אך באופן טכני אין הוא בוחר מועמד זה או זה אלא „חבר אלקטורים", המייצגים 50 מדי־נות ואת מחוז קולומביה, שהוא בירת הפדרלית של ארצות־הברית, וושינגטון.

לכל מדינה מספר אלקטורים כ־מספר נציגיה בסנאט ובבית הנבחרים הפדראלי גם יחד. למחוז קולומביה שלושה אלקטורים. יחדיו כולל חבר האלקטורים 538 חברים. כדי להיבחר לנשיא חייב המועמד לזכות בקולות רוב האלקטורים, כלומר בקולות 270 מהם.

עקרון הרכיה בקולות האלקטורים אינו הוגן לחלוטין, שכן הוא מבוסס על הכלל „הזוכה נוטל הכל". כאשר אחד המועמדים זוכה במדינה מסויימת ממדינות ארצות־הברית ברוב זעום, אפילו של קול אחד, חייבים כל ה־אלקטורים של מדינה זו לתת לו את קולותיהם. כך מסוגל מועמד לנשיא לזכות בנשיאות אפילו בלי להשיג רוב בספירה הכוללת של קולות ה־מצביעים.

תכופות מציינים כי בבחירות לנשי־אות בשנת 1968 היה המתמודד [illegible], עשוי להיבחר לנשיא אילו רק עלה בידו ליטול מריצ'ארד ניקסון 213 אלף קול — 112 אלף ב־קליפורניה, 68 אלף באילינוי ו־32 אלף [illegible]. אך אפילו היה [illegible] בכך ואפילו היה נבחר בדרך זו לנשיא עדיין היה נשאר לריצ'רד ניקסון רוב של 78 אלף קולות ב־ספירה הכוללת.

על חוד הקול

הדבר כבר אירע פעמיים בתולדו־תיה של ארצות־הברית. ב־1876 הובס סמיואל טילדן בידי רותרפורד הייס בקולו של אלקטור אחד ויחיד, אף על פי שבספירה הכוללת היה מספר התומכים בו גדול ברבע מיליון בקי־רוב ממספר התומכים בהייס. ב־1888 זכה בנג'מין הריסון ברוב קולות האלקטורים, אף על פי שיריבו הנשיא באותה עת, גרובר קליבלנד, השיג רוב של 100 אלף קול בספירה הכוללת.

חבר האלקטורים הוא מוסד ש־כנראה אבד עליו הכלח. רוב האמרי־קנים תומכים בביטולו או בתיקונו, אך יותר מ־100 נסיונות לתקן את החוקה במטרה לחולל שינוי במוסד הזה עלו עד כה בתוהו.

[illegible]

שלבי הבחירה של האלקטורים יישלחו לוושינגטון ושם ייספרו ב־6 בינואר בנוכחות חברי שני בתי הקונגרס.

על־ידי הקונגרס

החוקה קובעת שאם איש מבין ה־מועמדים לנשיאות לא יזכה ברוב קולות בהצבעת האלקטורים, יבחר בית הנבחרים בנשיא והסנאט יבחר בסגן הנשיא. במקרה כזה יהיה לכל אחת ממדינות ארצות־הברית קול אחד בלבד. [illegible]

הבחירות לנשיאות הוכרעו על ידי הקונגרס רק פעמיים בתולדות ארצות־הברית, ובשתי הפעמים גם יחד ב־ימיה הראשונים של הרפובליקה — בשנת 1800 כאשר תומאס ג'פרסון נבחר לנשיאה השלישי של ארצות־הברית וב־1824 כאשר ג'ון קווינסי אדמס נבחר לנשיאה השישי של ה־מדינה.

השנה, אף שהכל מצפים שהמרוץ יהיה צמוד מאוד, אין כמעט אפשרות שלא תושג הכרעה בבחירות, וזאת על סמך הכלל של „הזוכה נוטל הכל". [illegible] — 270 אלקטורים.

[illegible]

[illegible] בשעה 7 בבוקר לפי שעון ישראל, ביום ד' הבא, ידע העולם כולו מי יהיה נשי־אה הבא של ארצות־הברית. אם יזכה ג'ימי קארטר, הוא יהיה לנשיאה ה־38 של ארצות־הברית. אם יזכה ג'רלד פורד — הוא ימשיך להיות נשיאה ה־37 של המדינה.

קארטר „התלבש" על מרכז ההלבשה בניו יורק

מאת פיליפ בן
סופר „מעריב"
בארצות הברית

„לא חשוב אימתי באת לאמריקה, לפני עשרים או לפני מאתיים ש־נה, לא חשוב מאין באת — חשוב מדוע באת לאמריקה. בשמונה השנים האחרונות נחלשה ארצנו מבחינה חומ־רית ומבחינה מוסרית. אנו נשנה כל זאת", הכריז האיש הבלונדי מג'ורג'יה, שבא לע־שות נפשות לרשימתו בלב ענף תעשיית ההלבשה של ניו־יורק.

[illegible]

„אתם צריכים להושיט לי יד — וללכת לקלפיות"

[illegible]

גם תינוקות בעריסה ‚מגוייסים' למען קארטר

[illegible]

„הוא אומר שיעזור"

[illegible]

בעיות עם הקאתולים

[illegible]

ה„מי ומי" היהודי בבחירות 2 בנובמבר

מאת סופר „מעריב" בוושינגטון

יהודים רבים מועמדים לכל מיני משרות נבחרות בכל ה־מדינות של ארצות־הברית בבחי־רות ביום ג' הבא. המעניינים שבהם הם הנבחרים על תפקידים בגופים הפדרליים — בסנאט האמריקני או בבית הנבחרים.

כיום יש בסנאט שלושה חב־רים יהודים, שלושתם עדיין ב־אמצע כהונותיהם — יעקב ג'אביץ בניו־יורק, אברהם ריביקוף מ־קונטיקט, ריצ'רד סטון מפלורידה. חמישה יהודים מתמודדים עכשיו על מקומות בסנאט:

✶ [illegible]

✶ אדוארד זורינסקי מתחרה על ייצוג מדינת נבראסקה בסנאט, [illegible]

✶ לריצ'רד להדר ברוד־איילנד [illegible]

✶ גלוריה שפר, מזכירת־המדינה בקונטיקט, מתחרה על מקומו של הסנאטור לואל ויקר [illegible]

✶ סם סטייגר, שניצח בבחי־רות המוקדמות אצל הרפובליק־ניים באריזונה, [illegible]

[illegible]

בבוסטון יוכרע גם גורל הרובים...

מאת
אדוארד שומאבר
(בוסטון)

[illegible]

[illegible]

המשבר בשרותי הרפואה (1)

הכוננות ששברה את גב הרופאים

התוספת לרופאי בתי החולים בעבור תורנויות לפי דרישתם תגיע ל־25 מיליון ל"י בשנה — לפי חישובי הרופאים — ובעבור כוננויות לרופאים בכירים — 33 מיליון ל"י; הכנסת הרופא המומחה קטנה, מאחר שהוא חדל למלא תורנויות ומתחיל למלא כוננויות; לרופאי בתי החולים עוד 13 סעיפי תביעות לתיקון שכר

מאת אהרון דולב

„אדרבה, ילמדונו מעסיקינו, היכן מצוי כיום המומחה — בכל תחום במשק — שיהיה נכון לעבוד תמורת עשר לירות ברוטו לשעה?" — אמרו נציגי הרופאים בצוות המשא־ומתן שעה שכלי־התקשורת דיווחו על „פיצוץ" המגעים על מדוכת „הכוננויות".

הצבת נציגי המעסיקים בצוות המו"מ בראשות הממונה על השכר באוצר, אפרים ירמנס, לא איחרה לבוא: „מבקשים ללכת לקראת הרופאים — בלי לחרוג מהנחיות ועדת השרים לענייני שכר". לקראת סוף־השבוע חודש אמנם מגע רופף בין הצדדים, אך נותק עד מהרה כשבהתחוור לציבור רופאי בתי־ח כיצד מפרשים המעסיקים את „ההליכה לקראת".

אפרים ירמנס מסר: „רופא־מומחה, המשמש כונן בביתו, יקבל שכר רגיל, משמע שכר יום עבודה אחד בלבד; כונן שיוזעק לבית־החולים ויבלה בו שתי שעות התייעצויות, ניתוחים דחופים וכיוצא־באלה מקרים, כמתחייב מתפקידו הבכיר ובגלל אחריותו לחיי החולים ותפקודה התקין של מחלקתו — יפוצה בתשלום כוננות השווה שני ימי עבודה. רופא כונן, שישהה ארבע שעות ויותר בביה"ח, יקבל בתשלום שכרים וחצי ימי עבודה.

עוד שמועות אלו נכתבו בעקבות הודעתו של מר ירמנס, כי „מעבר להצעה זו לא יהיו המעסיקים מוכנים לזוז" וגבר החשש של רופאי בתי־החולים במדינה יממשו את איומם אלפים בכתבי התפטרות שימסרו לידי המעסיקים — קופת־חולים הכללית (בשם ההסתדרות) לא יאחר היום בו הקרוב, כלשון ההחלטה המוצהרת של הועד המרכזי של ההסתדרות הרפואית.

אכן, הודעה „הכמוגרת" מצד המעסיקים בחוזה על־הסף ובין הצדדים נותר פער בלתי־ניתן לגישור באשר תביעת הרופאים כמאבקם בתי־חולים בבה לאין ערוך בזה שמציעים המעסיקים. דהיינו, תשלום שווה לארבעה ימי עבודה, או כ־30 לירות ברוטו לשעת כוננות.

אחד מנציגי הרופאים בצוות המו"מ, ד"ר שמואל פרידמן, בן ארבעים וחמש, נשוי, אב לשניים, עשה את הלילה שלאחר „הפיצוץ" בטיפול בנפגעי־דרכים, במשמרת כונן, במחלקת נשים וילדים בבית־החולים בילינסון. בהלכה של הסיוע עבר היישוב [illegible] של נשים כדרכנו.

תחשיב מופרך מיסודו

ד"ר שמואל פרידמן הוא רופא בכיר, בעל עשרים ושלוש שנות ותק רפואי. על טענת נציגי המעסיקים כי הגדלת תשלום עבור כוננות בשיעור הנדרש ע"י הרופאים משוללת הצדקה, כי היא מבוססת הכוזה אריגה מכבידה, המשק ומדיניות השכר לא יעמדו בה, משיב ד"ר פרידמן בתמיה: „היכן כאן הדרישה המוגזמת, שעה שיש 20 לירות לשעה נכון נחשב כתשלום סביר לעוזרת־בית באזייה?"

ד"ר פרידמן מבטא את מורת־רוחם של חבריו בצוות המו"מ, בטיעונו כי נגד נציגי המעסיקים על שהללו מוסכים את התקדמות המגעים במעטה כוללנית של „חריגה ממדיניות השכר", ובד בבד מפריחים כלפי הציבור נתונים האמורים להעיד על גידול אסטרונומי בהוצאות הממשלה עקב „תביעותיהם ההרפתקניות", לכאורה, של הרופאים.

אחד הנתונים שנקבו בו נציגי המעסיקים הסתכם ב־400 מיליון לירות לשנה, כהוספת שכר בסעיפי תקנים, תורנויות ולכוננויות, לפי תחשיב זה — המופרך מיסודו, לטענת נציגי הרופאים — אמור כל רופא בי"ח לקבל תוספת ממוצעת, בסך 6,000 לירות לחודש תמורת מילוי התורנויות או הכוננויות.

„זה ניפוח קולוסאלי", טוען עמיתו של ד"ר פרידמן לצוות המו"מ, ד"ר יהושע וייסברוט, רופא בכיר בביה"ח דנולו וחבר הוועד המרכזי של ההסתדרות הרפואית. ד"ר וייסברוט מעמיד מול „הניפוח הקולוסאלי" תחשיב „ריאלי", צנוע לאין ערוך, המבוסס על צירוף התוספת המוסכמת בסעיף התורנויות, וההצעה הדחויה בסעיף הכוננויות.

„כיום", מסביר ד"ר וייסברוט, „מקבל רופא מומחה הממלא תורנויות סך 112 לירות ליום עבודה. לפי הסיכום שהושג במו"מ יקבל הרופא התורן תשלום שווה ארבעה ימי עבודה תמורת תורנות, הנמשכת כ־30 שעות עבודה רצופות, או סך 450 לירות לתורנות. רופא מתמחה ממלא שמונה תורנויות בחודש, בממוצע. לפי זה יקבל הרופא התורן 3,600 לירות ברוטו, לחודש בעד מילוי תורנויות — ולא ששת אלפים כטענת המעסיק.

רק 40 מיליון

כמספר רופאי בתיה"ח בקטגוריה זו, אחד באלף. מכאן שהתשלום הגלובלי בסעיף התורנויות יסתכם ב־3.5 מיליון לירות לחודש, או 40 מיליון לירות בשנה. אולם, גם תחשיב זה עדיין גבוה בכ־40 אחוזים כך הגידול הריאלי בהוצאה על תורנויות, שכן אם אותו רופא מקבל כיום 264 לירות לתורנות — הרי ההפרש הממשי בהוצאה המעסיקים, עם הגלת תוספת התורנויות, יתבטא ב־25 מיליון לירות לשנה בלבד. לית כאן דפליג, שזהו נתון צנוע לאין ערוך מן הסכום שנקבו המעסיקים בסעיף התורנויות — כמאתיים מיליון לירות!"

הוא הדין בסלע־המחלוקת, סעיף הכוננויות, שעליו „התפוצץ" המו"מ — טוענים נציגי־הרופאים. רופא מומחה (בכיר) המקיים כוננויות מקבל פחות מ־150 לירות ברוטו ליום עבודה. תביעת הרופאים לתשלום שווה ארבעה ימי עבודה — או כשש מאות לירות ברוטו לכוננות — חלה על כשבע מאות רופאים בכירים מתוך כלל כ־2,000 רופאי בתיה"ח.

רופא בכיר ממלא שמונה כוננויות בממוצע בחודש. „בחשיב ריאלי של התוספת הנדרשת ע"י הרופאים — מסביר ד"ר פרידמן — יש לזכור כי הרופא הכונן מקבל 90 לירות עבור כוננות. לפי זה יהא ההפרש כ־500 לירות לכוננות, או 4,000 לירות לחודש בממוצע לרופא כונן לפי 8 כוננויות בחודש, זו תוספת גלובאלית בסך 2.8 מיליון לירות לחודש, או 33.6 מיליון לירות לשנה, לכלל 700 הרופאים הכוננים בכל בתיה"ח במדינה".

צירוף הגידול בהוצאות בסעיף התורנות המוסכם, ובסעיף הכוננות הבלתי־מוסכם, מסתכם אפוא ב־59 מיליון לירות לשנה, ולא במאות מיליונים, טוענים נציגי הרופאים, ומדגישים כי אם תמומש הגדלת הסדר־התקנים הבוגלים ממילא יורד ממוצע התורנויות והכוננויות המוטל על כל רופא, והכנסתו תקטן אף ביחס לתחשיב הצנוע יותר הנקוט בידי נציגי הרופאים.

ד"ר וייסברוט תוקף את ראש צוות המעסיקים בוועדת המו"מ, הממונה על השכר באוצר, אפרים ירמנס:

הכוננויות יופחתו ב־40%

„התחשיב של ירמנס מטעה את עיני הציבור, באשר יש בו „מילכוד" כפול. [illegible] אלה יפחיתו את השכר [illegible] של המגל הרופאי, והכפול [illegible] יוחלקו התורנויות והכוננויות בכל מחלקה בין מספר רופאים גדול יותר. לפי הערכתנו, מספר התורנויות והכוננויות, שיוטלו על כל רופא — והכנסתו בסעיפים אלה — יפחתו בשיעור ארבעים אחוז. ממילא מגופת וכזוב הוא תחשיב גידול הכנסתו של הרופא, כמתפרסם מטעם המעסיקים, חדשים לבקרים".

בינתיים, נבלם, כאמור, המגעים בסעיף הכוננויות ועל שולחנו של צוות המו"מ נותרו עשרות תביעות שכר אשר טרם הגיעו לכלל ליבון, כגון קידום סולם הדירוג, עידכון רכיבי השכר, הגדלת השתתפות המעסיקים בהוצאות החזקת טלפון, רכב וספרות מקצועית, והגדלת תוספות התורנויות והכוננות גם על תקופות חופשה ומחלה.

עיון בשולי שובר־השכר של רופא ביה"ח מעיד כי אפילו ייסגר פער־הכוננות ויושג הסכם בלתי־צפוי במחלוקת זו, עוד הדרך ליישוב המשבר ארוכה ורצופה תהומות.

ד"ר לביא דניאלי, רופא ביה"ח בכיר, בן שלושים ושמונה, יליד הארץ דור שלישי, נשוי ואב לשתיים, סיים את חוק לימודי הרפואה בצרפת, והמומחה בישראל, וזה שנים אחדות משמש לסגן מנהל המחלקה האורולוגית בביה"ח דנולו (יפו). להלן פירוט רכיבי שובר השכר החודשי האחרון של ד"ר דניאלי:

שכר יסוד	1460 ל"י
תוספת יוקר	1911 "
תוספת ותק	211 "
תוספת בי"ח	120 "
הוצאות רכב	270 "
טלפון לסגן מנהל מח'	51 "
ספרות מקצועית	64 "
סה"כ משכורת חודשית	4087 ל"י ברוטו

במחלקה האורולוגית בביה"ח דנולו רק 17 מיטות ומטבלת תקנים מוקטנת. מנהל המחלקה, ד"ר חיים ביאר, וסגנו, ד"ר דניאלי מחלקים ביניהם את נטל הכוננויות. תמורת שש־עשרה כוננויות בחודש, בנות שש־עשרה שעות כל־אחת — מקבל ד"ר דניאלי 1,440 לירות ברוטו, לפי 90 לירות ברוטו לכוננות.

סה"כ הכנסתו ברוטו	5,527 לירות
ניכויים: מס־הכנסה	1,500 ל"י
ביטוח לאומי	160 "
סה"כ ניכויים	1660 ל"י

לא כל השנה

סה"כ שכר נטו 3867 ל"י, בגלל שש־עשרה כוננויות בנות שש־עשרה שעות כל אחת, המתפצלות בארבע אחה"צ והמסתיימות בבוקר המחרת, בשעה שמונה. הכנסתו של ד"ר דניאלי גבוהה משל עמיתו, הרופא הבכיר המקיים שמונה כוננויות בממוצע בלבד, מחמת מיבנה המחלקה הקטנה, שאין בה יותר משני רופאים בכירים — מנהל וסגן.

אולם, שכר־חודשי בגובה זה נופל בחלקו של ד"ר דניאלי רק בעשרה חודשים בשנה, למעשה, באשר בחודשי החופשה השנתית המילואים

ד"ר לביא דניאלי
בין תורנויות לכוננויות

מנוכים משכרו הן התשלום תמורת מילוי כוננויות והן ההשתתפות הזעומה בהחזקת הרכב. יש להפחית, איפוא, סכום זה מהכנסתו החודשית, בתקופות חופשה, מילואים ומחלה.

ד"ר דניאלי סבור כי כך ראוי שציבור הרופאים הבכירים, הכוח המקצועי המפעיל של בתי־החולים, יכהו בין כותלי בתי־החולים וכן במוקד בכל הגיון, אפשר, שמלבד תפקידיהם כרופאים מומחים ומנתחים מוטלת עליהם, חובה להדריך עתודה רפואית — את הרופאים הזוטרים. ד"ר דניאלי נשאר בביה"ח לאחר שעות העבודה בשל צרכי המחלקה והחולים, ללא פיצוי כספי, אך שלוש פעמים בשבוע, בשעות אחר־הצהריים, הוא נאלץ „לעשות חלטורה", בכדור את קופת־חולים כדי להשלים את משכורתו הזעומה, במקום להקדיש את זמנו הפנוי לקידומו המדעי ולקידום הרופא הזוטר.

התקדמות שהיא נסיגה

ד"ר דניאלי מבקש להבהיר את פשר עמדתו המוקפה של צוות המשא־ומתן, בסוגיית הכוננויות: „פרשת־השכר המוצגה בשירותים הרפואיים מאופיינת באבסורד שאין דוגמה לו בשום מיגזר תעסוקתי אחר במשק. ככל שמתקדם רופא בית־החולים בוותק ובנסיון רפואי, כן יורד ערך שכרו בהשוואה לרופא הזוטר.

„אנסה להסביר: בגבור התקדמות עובר הרופא הזוטר לקטגוריה של רופא־מומחה, חדל למלא תורנויות ומתחיל למלא כוננויות. עלייתו בסולם המקצועי, מעבירה אותו אוטומטית, לרמת הכנסה נמוכה יותר, באשר אם קודם לכן קיבל סך 264 לירות ברוטו תמורת מילוי תורנות, התשלום עבור כוננות מסתכם ב־90 לירות ברוטו. כלומר, כשליש בלבד מן הסכום שקיבל קודם לעלייתו בדרגה ובתפקיד בהיותו רופא זוטר מתמחה.

„לפי זה, רופא ביה"ח, עם עלייתו והתקדמותו המקצועית, במקום ששכרו יעלה, הכנסתו יורדת. אולם, אם אבסורד זה גרם שעד בה, קיבל רופא זוטר שובר הכנסה שאינו נופל מזה של מנהל המחלקה, וזאת בהכורח למילוי כמספר תורנויות קטן ממספר הכוננויות שממלא מנהל המחלקה, הרי עם יחולת הסכם־התורנויות שהושג כעת, ואשר לפיו יגדל התשלום לתורנות מ־264 ל־450 לירות ברוטו, יתרחב הפער הקיים בסעיף התורנות־כוננות, בין הזוטר לבכיר, מאחד לשלושה לרעת הבכיר, לאחד לחמישה לרעת הבכיר".

מוסיף וטוען ד"ר דניאלי: „כאשר אני משווה את הכנסתי להכנסת רופא מתמחה, מסתבר לי, שכדי להדביק הכנסתו של עמיתי הזוטר עלי למלא כוננויות במשך מחצית החודש לפחות".

כנגד טענת המעסיקים שהכוננות היא „פיקציה", ואין לשלם „פיצוי גבוה" על ישיבת כונן בבית, מגיב ד"ר דניאלי מנסיונו האישי: „לפחות בשני שלישים ממספר הכוננויות, אני מוזעק לבית החולים בכל שעה משעות הלילה לטיפולי חירום בחדרי המיון ובמחלקה, לרבות ניתוחים דחופים".

„שיעבוד תוך ניצול"

הואיל וכאמור, מנהל המחלקה ד"ר ביאר, וסגנו ד"ר דניאלי, נאלצים לחלק ביניהם את כוננויות החודש, משמש כל אחד מהם בתפקיד כונן פעם ביומיים, לסירוגין. כאשר אחד משני הרופאים הבכירים נופל למשכב, יוצא לחופשה או לשירות מילואים, חלות באותה תקופה כל הכוננויות, ברציפות, על אחד משניהם, — ללא תמורה או פיצוי כספי כלשהו.

מסביר ד"ר דניאלי: תיקרות התשלום לכונן הועמדה על 19 כוננויות בחודש. כל כוננות נוספת מירושה בפסטות, צבורת התנדבות. במחלקה כשלנו אין לך רופא בכיר אחראי למחלקה שום מוצא, אלא לצבור קצה כל יכות השגה תבורת שכר בקופה, ובתקופות ההוראיות, כדי שנה, לשאת גם גב הסכבויות ולקבל פיצוי מגוחך על חלק מהן בלבד.

„איני מסוגל להבין כיצד סבורים מעבידי שעלי לעבוד אותם חינם רק משום שבגודלי במקצוע הרפואה אבחר לנצל את מצפוני ואת תודעת האחריות שלי, וכל אימת שאני קם להיאבק על זכויותי להזכיר לי את שבועת־הרופא".

ד"ר דניאלי מדגיש מנסיונו את שיטת „השיעבוד תוך ניצול", הנהוגה כלפינו בבתי החולים — בעד כל אחת מ־19 הכוננויות הראשונות, משלמים לי סך 90 לירות ברוטו. בשיצוי בתפקיד כונן מביתי בתל־אביב לבית החולים ביפו וחזרה עולה לי כ־12 ל"י בהוצאות דלק ופחת. הפחת מן התשלום 40 אחוזים מס ואת הוצאות הנסיעה — בסך הכל 48 ל"י — ונותרות לי „בידי" 42 ל"י, דמי כוננות ,מופעלת', כלשון המעבידים...".

לגבי „ועדת השכר" — המעסיקים, נציגי האוצר ונציגי הרופאים — שהוקמה בלחץ רופאי בתי החולים באמצע אוגוסט, הציגו רופאי ביה"ח תביעות־יסוד הטעונות פתרון מידי — תורנויות, כוננויות, תקנים והנהגת רפורמה מרחיקה־לכת בשירותים הרפואיים על ידי הקמת רשות אישפוז מרכזית אוטונומית. בסעיף אחרון זה, שטרם הגיע לדיון בצעי, רואים הרופאים המנוחים את המאבק אחד במוקדיה המרכזיים של מלחמתם רבת־השנים לעצירת הידרדרותם של בתי החולים, להבראתה ויעילה של המערכת הרפואית ולשיפור השרות הטיפול בחולה.

לצמצם את האישפוז

אומר ד"ר פרידמן: „שרותי האישפוז הם כיום הרכיב התקציבי היקר ביותר בכל מערכת שרותי הבריאות במדינה. המסקנה ברורה: כדי לייעל את שרותי הבריאות יש לצמצם את הטיפול באישפוז עד למינימום, ולהרחיב את הטיפול האמבולטורי עד למקסימום".

מטרה זו ניתן להשיג, לדעת הרופאים, על ידי: (1) הרחבת פעילותן של מרפאות החוץ בבתי־החולים (2) הגדלת ניצולת מיתקני בית־החולים (חדרי הניתוח, המכונים והמעבדות), שנרכשו הבנו בהון עתק, כמפעלים במשמרת בוקר בלבד ושובתים בשאר שעות היממה.

ניצולת נמוכה זו מתבטאת לא רק בבזבוז משווע של משאבי המשק הרפואי. השפעתה על סדריו, פעילותו ויעילותו הירודה של בית החולים למחלקותיו מרחיקה־לכת — תוספת תקנים בגין הרחבת פעילות המרפאות, חדרי הניתוח, המכונים והמעבדות, ממשמרת אחת למשמרת וחצי לפחות, תחולל ראשיתה של תמורה מהפכנית בחיי בית־החולים.

תקופת האישפוז של החולה תקוצר. שירותים מקודמים יפחיתו את הלחץ על המחלקות, יקלו על הצומם, ישפרו את תנאי ההדרכה וההתמחות, ויאפשרו איוש יעיל וחסכוני יותר של תקני הרופאים, האחיות ועובדי המינהל המשק:

„עבודת משמרת וחצי", טוען ד"ר פרידמן, תחייב תשלום לסגל מוזר, ומאידך תחסוך מיליונים רבים בהוצאות אישפוז המפחתת ימי מחלה.

ועדת השכר התפצלה לשלוש ועדות־מישנה: „תקנים ושיפור השירות; „תורנויות וכוננויות"; „שכר". התקדמות מהירה הושגה בתחום התקנים בלבד, באשר מצוקת התקנים הכרונית הוכרה בעבר במסקנות־סרק של מספר ועדות עקרות, וכאז הודריפה הולכה ושיבשה כליל כל סדר מתוקן בבתי־החולים.

לקראת מבוי סתום

הוסכם אפוא על תוספת תקן (רופא) לכל מחלקה בת 30 מיטות והחולת התוספת בתוך תקופה של שלוש שנים, ואילו תביעת הרופאים לתוספת תקנים בענפי רפואה מיוחדים, כגון טיפול נמרץ או בתי־ח פסיכיאטריים, תיבדק עוה בידי ועדות מומחים פאריטטיות לכל אחד מן המקצועות המיוחדים, והמלצותיהן ימסרו לצדדים בתוך שלושים יום.

על דעת הצדדים העבירה ועדת־המשנה לשיפור השרות את תביעת הרופאים להכרעת מליאת „ועדת השכר", החולים על הקמת ועדה־פאריטטית לדיון בהצעת רופאי בתיה"ח להנהיג רפורמה בשרותי האישפוז.

בסוד משבר הכוננויות מעמיד את בתי־החולים בצילן הכבד של ההתפטרויות ההמוניות, הנגהו על שולחנה של ועדת המישנה לשכר שלושה עשר סעיפי תביעה ברכיבי הכנסה שונים לתיקון שכרו של רופא בית־החולים, ביניהם: תוספת בית־חולים, הגדלת ההשתתפות בספרות מקצועית, בהחזקת רכב וטלפון, פיצוי על אי ניצול ימי חופשה ומחלה, תוספת צומס העבודה במחלקות האישפוז, יסוד קרן השתלמות, הענקת קביעות לרופא ביה"ח, החל משנה השתלמותו השלישית, ופתיחת מסלול הקידום בדרגה.

לגבי מרביתן המכרעת של תביעות שכר אלה, צופים הרופאים דיונים סוערים במבוי סתום, אומר ד"ר יהושע וייסברוט: „לאמיתו של דבר קיבלנו תשובה שלילית על הסף בפי נציג האוצר מר ירמנס, על כעבר בתביעות השכר, וזאת עוד בטרם דיון לגופן של הדרישות. איש אינו כופר כנגדנו שאיננו צודקים בתביעותינו היסודיות לתיקון שכרנו הכקופה, העימוק הסטנדרטי, הנקוט בפי המעסיקים, כהמצה בשלוש מלים: ,חריגה במדיניות השכר'".

ותיה, כי יתפטרו רופאי בית החולים:

צימוקם של בתי חולים בדיני־נפשות, נטישה טוטאלית של מוסדות האישפוז במדינה והפקרת יותר מעשרת אלפים חולים המרותקים במיטותיהם להסדר שמים איננה בגדר בזיה, שהציבור יכול לצפות בה. אך לי בשום כך איננה בגדר הנתפס — יהיו תביעות הרופאים צודקות כאשר יהיו".

ראשי המדינה אחראים

ההסתדרות הרופאים נערכת, להסדרי עבודה „קבלניים", כוהנתהם על הרקע היצע וביקוש, אם תאכזב היכנס ההתפטרות להקפה, בתוך חודש ימים, התוספות המעסיקים יבקשו את שרותיהם של הרופאים להבטח הפעלתם של בתי החולים. וכה בדבר שבועת־הרופא, כצפונו המקצועי, ייעודו, שליחותו ההומאנית ושאר כתי אידיאלים יפים?

ד"ר חיים זכות, יו"ר ארגון רופאי המדינה, סגן יו"ר ההסתדרות הרופאים, חבר צוות המו"מ, סבור, כי אין עוד מנוס מן הצעד הדראסטי:

„אשר לסוגיות המצפון ושבועת הרופא" — הוא אומר — „כולנו כמוכנים שהתפטרות רופאי בתיה"ח עולה בקנה אחד עם שניהם, ולא משום שכל מאבקינו בתוך כותלי בתי החולים נעלו כטלון תורף עד היום, אלא גם משום שרופא בית־החולים, ככל עובד שכיר, רשאי לקום ולומר למעבידיו: ,רבותי, רמת השירותים, איכות הטיפול בחולה, מצוקת העבודה והשכר של הרופא, הידרדרו לשפל המדרגה — מבלי שיחייבוהו לדבוק בשבועת הרופא, כל עוד אינם מעבידים לרפואה את התנאים האלמנטריים ההכרחיים לקיום שבועתו'.

„קברניטי הרפואה במדינה, המוסדות המעבידים — ולא הרופא הסכיר — הם האחראים למצבם הירוד של השירותים הרפואיים, לסבלו של החולה ולהיסכולו של הרופא. הרופא הסכיר במדינה איננו מתפקד לפי צו מצפונו אלא לפי מצפון המדינה, והמדינה גורסת כן המתם שהמצוקה יצאה לבית־החולים, לחולה ולרופא.

„תישא המדינה, ישאו מעבידיני, בנטל המצפוני. מצפונו של הרופא מכתיב לו הינתקות מנטל האחריות למערכת רפואית כושלת, מצלעית והמשעבדת. רופאי בית־החולים מתפטרים במצפון נקי".

חלום בלהות

„יכול להיות שאני פאראנואי" — אמר יצחק יער־ירוק — „אבל נדמה לי, שרודפים אותי".

„מזוב!" — אמרתי — „מי רודף אותך?"

„כולם" — להט יער־ירוק והטפיל את עיניו — „כולם רודפים אותי".

„מי זה כולם?" — שאלתי.

„הסטודנטים שלא רוצים ללמוד והרופאים שלא רוצים לטפל בי. והמהנדסים שכבר החליטו כי יפסיקו לי את השירותים ועובדי התעופה המקרקפים את המכוסים ועובדי הסעד המטילים סנקציה והימאים המשביתים את האוניות — כולם נגדי".

„למה נגדך?" — שאלתי.

„אנשי ציבור המקבלים שוחד, חברי כנסת הנוסעים לחוץ־לארץ בשליחויות מיותרות, ממשלה המבזבזת מיליונים על תזונה מרכזית, סוחרים הגובים כמגי מס ערך מוסף ואינם מעבירים אותו לאוצר, בעלי מלאכה הדורשים תשלום במזומן, בטלנים כרוניים החולבים את לשכת הסעד, עשירים המבריחים את כספם לחו"ל — ואני משלם בשביל כולם, מכיסי, ואין לי כבר כוח".

„מה לעשות", — אמרתי — „ככה זה".

„צעירים אלימים הדוחפים אותי ברחוב, אנשי מאפיה הסוחטים דמי חסות, סוחרי סמים המרעילים את הנוער, סאדיסטים בבתי הסוהר, צעירים בקולנוע המגלגלים בקבוקים, קהל במגרשי כדורגל הזורק אבנים — אני מרגיש כאילו אותי סוחטים ובי זורקים אבנים, אתה מבין?"

„מה יש כאן להבין?" — שאלתי.

„כבני גונבים ואותי מרמים ואותי דוחפים — כולם. זה יותר מדי, אתה מבין? אני כבר לא יכול, אתה מבין?"

„הרגע, יער־ירוק" — אמרתי — „הרגע".

„זה נסגר עלי מכל צד, ואני שבור, אני כלוא, חסר אונים, בתוך מלכודת. ואני רוצה לצעוק ,הצילו!' אבל מישהו תופס אותי מאחור וחונק אותי ואני מנסה לברוח אבל לא יכול, אני נחנק — ואז אני מתעורר".

„סוף־סוף" — אמרתי.

„כן", — אמר יער־ירוק — „אז אני מתעורר ומגלה כי זו היתה רק המציאות".

כמה שווה
שעת עבודה
של רופא
מנתח מומחה
בכוננות לילה?

לדעת הממשלה -.10 ל"י ברוטו
לדעת הרופאים -.25 ל"י ברוטו.

עכשיו אתה מבין על מה
נאבקים הרופאים.

רופאי בתי חולים.

هكذا من الاجل

עוד סיבוב ויסקי

מאת מנחם תלמי

ניקח סיבוב ויסקי ? בחייך ! זה לא הילטון פה. תיקח ארבע סיבובים, תשים הרצל, תקבל גם כן עודף. יש לך איזה סיגריה טובה עליך ? בשבוע שעבר היו לך האלה, התמרות הארוכות. נגמרו ? אתה זוכר, בשבוע שעבר היית פוגש אותי במסעדה של הטריפוליטאני עם עוד חבר אחד ? כזה רזה, שערות אפרו. שלא תדע מה קרה לו. 15 יום האכילו אותו הבוקר בשלום. וזה רק צלחת ראשונה על החשבון. מה לעשות, הסתבך הבנ־אדם. עכשיו יושב בתוך הזבל עד הגרון. 15 יום ביקשה המשטרה. יותר מדי אמר העורך־דין. השופט נתן את הקטע הרגיל: ולפיכך אני נאות לבקשת המשטרה ומצווה לעצור את

החשוד ל־15 יום... זהו זה, ואתה בפנים. רק מלאך המוות מוציא אותך משם לפני כן.

מה אתה מדבר ? הביאו דווקא עורך־דין בומבה. כוכב עולה בשמי המשפטים ועולה הרבה כסף. מה אתה יודע איך קורעים אצלו את הדלת. צעיר, אממה חכם מאוד. לא לוקח צ'קים, לא לוקח הבטחות. אם אתה בא ואומר לו: אדוני, מחר אני מביא את כל הכסף, עד הצהריים מכסימום, הוא לא אומר לא. רק עושה את עצמו שלא שמע, שלא ראה אותך. רק שתספור לו מזומן, על השולחן. לא הבאת לו את הכסף בערב, לא עולה על המגרש בבוקר. בשביל לבדוק אותך לוקח חצי אלפיים. אם יגיד לך: לוקח את התיק שלך — אתה שם לו עוד חצי אלפיים. אצלו כל רגע עולה כסף וכל חצי שעה — זהב.

*

החבר שלי ? נפל על זה. שוד בחייך. אם יוצאו אותו בכלום שנים, יהיה לו מזל. מסכן איך נפל. ויש הרשעות קודמות, ויש גם חתיכה קטנה של על תנאי. כשראית אותנו במסעדה של הטריפוליטאני היה עובד עלי שאלך אתו על המכה הזאת. זה על בטוח, היה אומר לי, רק להתכופף ולקחת. אתה רואה את הסוף. התכופף ונדפק. עכשיו, מינימום שלוש שנים יכרפו לו הפתאים מהנשיקה הזאת.

קצת קר היום. תראה איזה גשם היה. הכל מלא מים. ניקח עוד סיבוב ויסקי ? בחיי, זה לא כסף מה שהם לוקחים פה בעד ויסקי. עכשיו תסתכל עוד פעם בחוץ. אתה רואה את הקורטינה הלבנה ? זה של הבולשת. ואני שם על השולחן את הראש הדפוק שלי אם הם לא מדברים שם בפנים עליך. בטוח עליך. עלי ? מה יש להם לדבר עלי ? אותי מכירים, אותך לא. מסתכלים עליך ושואלים מי זה הציפור החדש שמסתובב פה בבכות. עוד אין לו תמונה אנפאס אצלנו באלבום. אתה מכיר את זה שעל יד ההגה ? זה הרפאל הלפרין שלהם. מכה ביד שלו — נופל קיר שלם. נותן לך כיפוף יד — מיישרים לך אותה רק בהדסה־רגית של איכילוב. מוריד לך סטירה — בפחות מניתוח פלאסטי דווקא אתה לא גומר. ראסיה שלו בבטן שלך — כל החיים תאכל דיאטה ותתרבן דם. את אבו־טווילה אתה מכיר. בא לו פעם להגיד לשוטר הזה בן זונה. הוא לא עשה לו רפורט חס ושלום. רק דרך לו על הרגל. חצי רגע דרך, חצי שנה היה אבו־טווילה צולע. לא היה יכול ללבוש את הנעל שלו.

*

ניקח עוד סבוב ויסקי ? מה אתה דואג ? זה לא כסף מה שהם לוקחים פה בעד ויסקי. אז מה שאני רוצה להגיד לך שגם אני קיבלתי מהשמן הזה פעם אחת. היתה לנו, כמו שאומרים, שיחות רקע. שיחות רקע זה חקירה, אבל לא רשמית. אתה מבין. לא כותבים, לא חותמים. ככה, מדברים מסביב מסביב. אבל בשיחות הרקע הזאת הוא דיבר, אני שתקתי. אז הוא תפס עצבים. הוריד עלי, לא הרבה, שתי זאפטות. תיכף הפכתי צלפון, הלכתי למות. איך שהצלחתי לעמוד על הרגלים — ישר לעורך דין. העורך דין הביא רופא. הרופא אמר: מאה חמישים לירות וגם כן תתפשט. שכחתי לו הרצל פלוס ויצמן. התפשטתי. בדק, בדק. לא מצא אפילו סימן אחד של מכה. רק אחר כך אמרו לי: פעם שניה תחסוך את הכסף של הרופא. כשהשמן מרביץ, אפילו אלוהים לא מוצא סימן.

*

אתה יודע, איזה פתית בירה ילך עכשיו טוב מאוד. תיקח גם כן ? דחיל־אללה ! ויסקי פה זה חצי מחיר מה שבמקום אחר. ובירה זה חצי המחיר של הויסקי. שלא תדאג עם החשבון, לא יקר פה. תראה איך הם מסתכלים עלינו מהמכונית שלהם. אני דואג ? מה איכפת לי מהם ! כבר שנה אני סטירילי לגמרי. לא מלכלך ולא מתלכלך. לעבוד ? חס ושלום ! זה מעייף לך את החיים. ככה זה. ממה אני חי ? מהאויר שאני נושם, מהאוכל שאני אוכל, מהמשקאות שאני שותה. בחייך ! מסתדרים, מסתדרים. מה כבר הבנאדם צריך ? פה ארוחות, פה כוסית ועל יד זה איזה סיגריה. אתה מסתובב פה, מסתובב שם ובא לך הכל מה שאתה צריך. מישהו רוצה לאכול צהריים, אבל מי אוהב לאכול לבד ? מביט פה, מביט שם, את מי הוא רואה ? אותי. הנה, כבר באה לי ארוחת צהריים. או נגיד אחד עשה בלילה מכה לא נורמלית. לכבוד זה הולך לעשות סיבוב בארים. ילך לבד ? זה שמחה ללכת לבד ? מביט לפה, מביט לשם, את מי הוא רואה ? אותי. הנה כבר יש לי לילה של שתייה פלא־כייפאק. מה שאתה צריך לדעת זה איפה להסתובב ומתי. גם כן חשוב מאוד מתי להסתובב ולהסתלק. הנה, אלה מהקורטינה הלבנה בחוץ מסתכלים עלינו כבר חמישה רגעים אולי. יכול להיות שבעוד שני רגעים ימאס להם להסתכל, אז הם יכנסו פה, יבואו אצלנו וישאלו מה נשמע. מלה פה, מלה שם, אתה יכול למצוא את עצמך בתוך המכונית שלהם עם ברזלים על הידיים. אפילו שאני סטירילי כבר שנה עוד מעט, לא צריך לשפשף יותר מדי את המזל. אז עכשיו בא בדיוק הרגע שאני יוצא למטבח ולוקח שם את הדלת של החצר. שאל תשכח לשלם את החשבון. זה לא הילטון פה, לא יקחו ממך הרבה. צ'או!

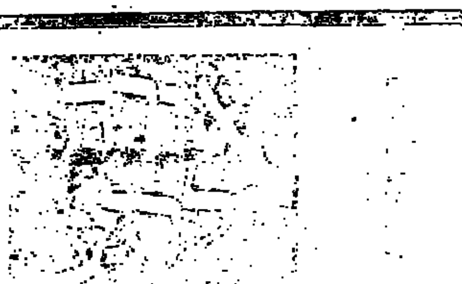

כבוד הנשיא מוריי שווארץ

אחד מחטופי אנטבה בא להפיק שלוש תכניות טלוויזיה גדולות בישראל

מאת עפרה אליגון

כשמוריי שווארץ, נשיא „מרווין גריפין פרודקשן", עלה למטוס „אל־על" ביום השני השבוע, ידע שאינו טס לישראל בפעם הראשונה. אם כי מעולם לא ביקר בה — אפילו בבית הנתיבות שלה לא נתעכב — בכל זאת הרגיש שהוא שב אלינו, שהוא היה כבר אצלנו.

למען האמת, לא רק שמעולם לא דרכה כף רגלו על אדמת הקודש, אלא מעודו לא נתן דעתו על ישראל, אלא במידה שאזרח אמריקני ממוצע נותן על הארץ הקטנה היושבת במזרח התיכון ועושה, בעיות — עושה בעיות וצורכת כספים ומשאבים אמריקנים, מתערבת בפוליטיקה חיצונית ופנימית, או מערבים אותה. בקיצור — אומרים ישנה ארץ, אבל מה לי ולה.

כיהודי אולי היה לו מעט יותר עניין בה מאשר לסתם אזרח אמריקני. אבל לא הרבה יותר, אף כי פעם בפעם תרם משהו ל„מגבית" למען עם ישראל. ופעם בשנה, כשהלך לבית הכנסת ביום הכיפורים, אם הלך, חשב גם על ארץ ישראל. וכמובן שהיה בין אלה ששמחו בשמחת נצחון ששת הימים, ונעצבו עם אסון מלחמת יום הכיפורים, אך שאר ימות השנה ושאר השנים, כולו אמריקני, אך בעיקר, כולו איש ה„שו־ביזנס". וזהו „על־לאום" שאין מתחרה לו.

● אתה בחרתנו

עלה למטוס „איר פראנס" באתונה. זה לא כבר עשה עם אנשיו שבועיים במונאקו, בתוכנית שהפיקו על גרייס קלי והנסיך רנייה. וכמובן עשינו שם, חיים מכובדים כפי שניתן לעשות בנסיבות הצרות, בארץ קטנטונת שהיא כמו מחנה עקורים אבל עשירים, שמרבית יושביה־פרנסיה אינם עושים כל היום מאומה פרט לחיפוש אחרי בילוי הזמן. רולטה, מירוצים, אופרה, פרחים, ציורים, נוף, גבול איטליה צרפת, גן עדן בלי מס הכנסה, וכל פעם עוברת הנסיכה במסע מפואר של אגדת שוקולדה... סיימו עבודתם והחבורה נתפזרה באירופה לעשות חופשה קטנה פרטית, והיתה אמורה להיאסף בחזרה בפרים ומשם ביחד לארה"ב של אמריקה.

מוריי עלה על „טיסה 139", לאחר ימים אחדים של אהבה נפלאה באי הידרה, והוא עדיין כולו שם, באי. מצא מקום לתיקו הקטן, מצא מושבו, חגר חגורה, השעין ראשו לאחור ועצם עיניו. אחר כך מצא תשבץ קטן, מתנת חברת התעופה, וניסה לפתור אותו. המטוס היה מלא. אנשים מכל הגועים, מכל הלאומים. עם זאת בלטה קבוצה דומיננטית, של אנשים שונים כלשהו, אירופים שחומים, עינים בורקות, לשון מהירה, טמפרמנט ים־תיכוני. תמה אם זאת עברית או יידיש. ידע שאלה יהודים ארץ ישראלים וחזר אל התשבץ. ואל הידרה. ופתאום צעירה בלונדית פרועה ורימונים ביד, ואקדחים וצריחות וצווים וגלים על הסיפה, כלהמה, פלסטינאים, שחרור אנשים שאין לו עסק עמהם מאומה מבתי כלא בהולנד, גרמניה, אנגליה, ישראל.

המשך הסיפור ידוע. במקום להגיע לפריס הגיע ידידנו לאנטבה וטעם את כל הגלולה שנועדה לסתם אנשים, כלומר, שוחרר לפני הישראלים, ועם הקבוצה השניה שמנתה 100 איש הגיע לפריס. וכולנו ראינו את הפגישה ואת בכי המשוחררים ששמחתם לא היתה שלמה.

„זה היה נורא. זה היה הרגע הנורא ביותר בחיי. אפילו רגע גדול כזה שהלתי להתעלם מן הגברת הבלונית עם הרימונים והבריה עם האקדחים, שהודלתי להצמיד פנים ש„זה לא יכול לקרות לי" והרעתי שזה קרה, שמטוסנו נחטף, שאני בן־ערובה ועלי יפה מאוד לכלם בנפשי וגופי האבריקני".

חגיגת הימים יחד עם הישראלים עשו אותו שותף לגורל הישראלי. ההפרדה של הישראלים משאר החטופים עשו אותו שותף לגורל היהודי. שחרורו לפני האחרים — נתן לו את רגש האשם העמוק המקנן בלב כל ניצול. וביחוד בלבות היהודים „שלא הי' כפי". מבצע צה"ל העניק לו את הגאווה של „אתה בחרתנו" במלוא ההכרה.

● במקום סרט על אנטבה — שלוש תכניות על ישראל

מוריי שווארץ שב אם כן לישראל, והרינו יושבים בסלון הקטן של מלון „הדרון", בטרם עבר את הגיהנום הפלסטי הטיפוסי: הבילון בלא יהודים טובים מן „המגבית" האוויר בלא קולם, ולעתים די קרובות צריך להחל את הראיון שלנו תוך צעקה נהגזית. התורבות יפה להגולה הכללית. אף כי אני יושבת עם בביא אחת בתוכניות הטלוויזיה הפופולריות ביותר בארה"ב ואין שם דבר פופולרי יותר כמופוריות... איש איננו מכיר את, איש שיהי, והאהרון מבהר להסביר שהוא האיש באחורי הקלעים. שלו ישב מרווין אותנו היתה התבונה שונה בהחלט. (ואני כאמינה לו).

הוא, מוריי (מוריה, אני מבטאי — אומר מר שווארץ) בספר שהגיע בראשית השבוע כדי לצפות תכנות לקראת התוכנית ולקראת בואו של הכוכב מרווין גריפין. שבע עשרה שנים הם עובדים ביחד, ושבע־עשרה שנה הם ידידים קרובים שמבלים ביחד את שעות הפנאי, ואיכשהו שותפים לאותו גורל טוב, שניהם גדולים... ובכל זאת, כשהוא מדבר על מרווין כשהבה קולו ולובש כבוד והערצה. כאילו היה בן הכהונה המדבר על האליל שלו.

שמפי — הוא אומר — את מכירה את התוכנית שלנו, או את יודעת. הוא כוכב בין־ארצי. הוא אחד הגדולים. ואת יודעת, הוא חיכה לי בפריס. דמעות היו בעיניו. הוא ראיין אותי בתוכנית שלנו, ואמרתי את כל שהיה עם לבי. על שארצי איבדה את רוח ההופכי שפיעמה בה — אמרתי. על כך שאין זו בעיה ישראלית — אלא כל עולמית, אמרתי, על כך שצריך להריע לישראל — אמרתי. ועוד הרבה דברים אחרים נאמרו באותה תכנית ששודרה לאחר הרביעי לחודש הזכור לטוב, שהפך על פיהן את חגיגות העצמאות של הרביעי ביולי...

ואז גם החלטנו, לאחר שהצעתי, שנעשה תוכנית על ארץ ישראל. והתוכנית האחת גדלה לשלוש. שלוש תוכניות בנות תשעים דקות כל אחת. יראו אותן מחוף אל חוף. בתשע הערבית, בתשעים ערים. יראו אותה לפחות עשרים מליון איש ואשה, ילד וילדה. את מבינה מה זה בשביל התדמית של ישראל ?" — הוא צוהל כמו אחד מאתנו.

● מלך השיח־הקטן

מרווין גריפין הוא אחד המגישים הידועים הפופולריים ביותר בארה"ב. הוא מלך „השיח הקטן". תוכניותיו רב גוניות ונגישות לכל. היא שווה לכל נפש וכל נפש שווה לה, החל בכלבים ויהודים, נביאים וראשי ממשלה וכלה בזמרים ופוליטיקאים וסתם אנשים קטנים. התוכנית מורכבת מראיון, הפרזנטציה, שיחה, קטעי אמנות ומוזיקה. הרבה מרכיבים לה וביניהם בעיות הבית במדרגה ראשונה, וגם שעשוע, ובהדר כמובן. גריפין ריאיין את גדולי העולם וגם שיחק אתם. למשל בישראל ישחק טניס עם... ראש הממשלה, מר יצחק רבין.

„עם הגברת רבין", אני מתקנת.

„לא. עם מר רבין. ביום הששי הבא, בשעה שלוש בדיוק", מוסיף איש שיחתי.

מוריי שווארץ מספר שיהיה ראיון עם הגברת גולדה מאיר, עם משה דיין, עם אלון, ישיישו בביתו קליטה, יעשו דבר על קיבוץ, אולי משהו עם צבא, אולי קיבוץ (אוכל עם כוכבים בעיניים). תהיה גם תצוגת אופנה במוזיאון, לנצרת הפרהיסטורית בוצירה של מרווין גריפין ובגישתו ועוד. כ"כ יעשו תוכנית שלמה לקראת חג המולד. ילכו בעקבותיו של ישוע.

„את מתארת לעצמך מה זה יעשה לתיירות, מה זה יעשה לאיבוי של ישראל, ומה זה יעשה לי, למוריי — הרבה אני — למוריה שווארץ שנפצע בעמק המר בחוק של היהודי הישראלי. אינך צריכה לשאול כי הוא מבין יפה למחשבותי של התאפקות בשפת מבחן אביהית: של הרגשת ישראל הפלילית־הרבה באחדות, אל כל צלב עניין.

● למה בכה מוריי

אני לא הייתי לשאול. הוא עונה למחשבותי שלי. תשמעי, הוא אומר, אני לא זוכר את עצמי בוכה. פעם בכיתי כשאבי מת, כשהייתי בן עשרים ושלוש. בפעם השניה בכיתי כשהפרידו בינינו. לא סיפרתי לך קודם, אך לא אוכל לשכוח; צריך היה לראות איך התנהגו הישראלים. באיזה שקט, באיזו רצינות בטחון ועזרה זה לזה ובאיזו בדיחות. הם כמו נסגרו בינם לבינם, באופן שזר לא יבין אותם, גם לפני שהפרידו בינינו, ניסיתי לקשור שיחה, אולי להגיד אני אחד מכם, אבל היתה הרגשה שלא אוכל לעבור את המחסום. וכשהפרידו בינינו ידעתי שצדקו. כאשר כלותה הכל לישראלים גורל אחר... והתביישתי.

התביישתי וגם הרגשתי מאוד יהודי. הרגשתי לראשונה על בשרי את מה שהרגישו אבי במחנות ההשמדה, כשהפרידו בין אלה שלחיים ובין אלה שלמוות. באנטבה הרגשתי בפעם הראשונה שגם הם, במחנות ההשמדה היו אחי. שאני אחד מהם. מצאתי את עצמי מלומד היסטוריה, ההכרזות החוזרות ונשנות של אידי אמין ושל אנשי הכנופיה, כי לא יהיו מעשי רצח והריגה, לא עשו עלי רושם. זכרתי את הנאצים מציעים מקלחת מרעננת לפני הנסיעה...

אם ניסיתי למנוע, אם ניסיתי לעשות משהו. ניסיתי. התווכחתי עם אנשי הכנופיה, אמרתי גם לאידי אמין, אבל למי יש לדבר והאיש משוגע. רואים בעיניו...

● יושר, חתונה וכל השאר

עכשיו אולי מאוחר לספר שוב בספור אנטבה, כל כך הרבה נכתב וכל כך הרבה סופר, ובסופו של דבר אין זו אגדה שכל מי שיספר בה יותר הרי הוא משובח, וכבר עמד להיות סרט מופק בישראל, כידוע עם „האחים ורנר", ונחתם חוזה ובוטל חוזה ומן הביטול הזה יצא מתוק. אולי שלוש התוכניות טלוויזיה על ישראל יעשו בשבילה יותר מאשר סרט הוליבודי על אנטבה. שיבוצעו על ידי שבוי מאנטבה ובהשראתו, אפילו אותה תוכנית ממומנת בידי גורמים מסחריים.

78 דקות תוכן בלתי תלוי, 12 דקות פרסומת, זו המתכונת של „מרווין גריפין שו". תשעים דקות כל תוכנית, חמש פעמים בשבוע, ארבעים ושמונה שבועות בשנה — כלומר — סוף סוף. אל תיבהלו — לא התוכנית על ישראל, כרגיל גריפין מופיע עם תוכניתו כנ"ל. וכמובן שיתנו במתנה את התוכניות הישראליות לטלוויזיה הישראלית, חינם אין כסף.

ואנחנו נצפה בה ונראה איך אנו נראים בעיני זרים ויהיה שקט, ויהיו ויכוחים. המתנה הזו שווה הרבה כסף, מבטיח לי מר שווארץ, והם יקבלו הרבה כסף בשביל התוכניות שלהם על ישראל. אבל לא הצד הכספי הביא אותו הנה. הרבה יותר קל ויותר מבדר אולי לעשות תוכנית בלאס־וגאס, אבל הרבה יותר מרשים לעשות את ארץ־ישראל.

וכן ההכרות הזו למשהו יותר שבת וקל. כמו למשל, לשאלה הטיפוסית ישראלים את התייר הבא לארצנו כשהוא עדיין בשדה התעופה ?

„נו, איך נמצאת חן בעיניך ארץ ישראל. מה מרשים אותך ביותר ?"

מוריי מודה שהספיק לראות מעט, אך במה שראה התרשם בעיקר מן הפנים הפתוחות של הישראלי, מחוּ ביבותו. יושרו המצפוני.

פרצתי בצחוק. מגיע אדם חריף בליצונו של פרשיות מביכות של צברת והלקאה פוסט־יום כיפורית של יפה־נפש, ובכרוז שכה שמציין את הישראלי הוא יושרו...

יודע גם יודע על הפרשות. אז מה ? ואיפה אין ? אוי למקום שאין בו פרשות, סימן שלא מגלים אותן. שבזי הביאים אותן...

מה דעתך על הבנות הישראליות ?

את דעתי לא אגיד לך. אספר לך רק שלפני נסיעתי צילצלתי לאמא. היא כמובן שאני נוסע לישראל לעשות למען ישראל. אבל העצה גם משהו בשבילך בן. אולי הגיעה כבר העת לבנות בית על־כמט־ („יש לי בית עם שתי בנותי, ואני רווק בן ארבעים ושהה משני העולמות, אמאי") לא כזה. בית אמיתי. אולי תמצא שם איזו בחורה טובה ?

אולי...

למד ב־ 3 חודשים
אנגלית מדוברת
ב„אולפנים לאנגלית"

בשילוב עם טלוויזיה במעגל סגור

השתתף במבצע טיסה לאנגליה

10 שנות נסיון ● מורים מנוסים

אוירת לימוד נעימה בכתות המרווחות בעיר, בבנין גמנסיה „הרצליה"

לבחירתך 3 שיטות לימוד:
1. קורסים רגילים לאנגלית מדוברת — כתות בוקר, אחה"צ וערב.
2. אנגלית מדוברת בשילוב עם טלויזיה במעגל סגור.
3. אנגלית מדוברת בשילוב עם מעבדה לשונית המשוכללת בארץ.

100 קורסים שונים לבחירתך — לילדים מגיל 6, צעירים, חיילים ומבוגרים.
אצלנו לא לומדים בעל־פה אלא רוכשים שפה ע"י הבנה!
הכוונה ומבחן קביעת רמת־לימוד חינם וללא התחייבות.
לפני שתתחיל ללמוד התייעץ אתנו! השתתף במבצע קורס חינם.

הפתיחה מ־4.11

ההרשמה והלימודים ב„אולפנים לאנגלית"
תל־אביב בבנין גמנסיה „הרצליה" ז'בוטינסקי 106 בשעות 4—8 בערב
ובמרכז: שד' דוד המלך 5, 9—1 לפנה"צ.

השנה לומדים כולם ב„אולפנים לאנגלית"

סכנה לקיום החינוך הגבוה בישראל

הירידה הריאלית בתקציבי האוניברסיטאות מחייבת שלא להסתפק בפתרונות חלקיים - כהעלאת שכר הלימוד - אלא לבטל מחלקות, פקולטות ואוניברסיטאות שלמות, כדי שהאחרות יתקיימו

הפגנות סטודנטים ביום ד' השבוע נגד שכר הלימוד הגבוה הנדרש מהם (צילם: פול מלינק)

מאת גדעון שפטקי

מחבר המאמר הוא רקטור האוניברסיטה העברית בירושלים; הדעות המובעות בו הן דעותיו האישיות ואינן מבטאות בהכרח את עמדת האוניברסיטה העברית.

לאחרונה נשמעה הדעה כאילו אין מדינת ישראל חייבת להמשיך לקיים השכלה גבוהה ומחקר מדעי ברמה הגבוהה ביותר. אין בכוונתי להתפלמס עם דעה זו — אני מניח כי הרוב המכריע בישראל סבור כי רמה מדעית גבוהה היא אחת מן המטרות החשובות ביותר שאליהן צריכה לשאוף מדינת ישראל. ולהלן יעסקו הדברים בכמה בעיות הקשורות בעתיד המימון לחינוך הגבוה בישראל.

ב־4 השנים האחרונות נעשו קיצוצים מרחיקי לכת בתקציבי כל המוסדות להשכלה גבוהה בישראל. על הירידה הניכרת באחוז הקצבת הממשלה להשכלה הגבוהה בתוך תקציב משרד החינוך ומתוך תקציב המדינה (גם בערכים ריאליים) ניתן ללמוד מן הטבלה הבאה. כתברר, כי הירידה בשנים תשל"ד — תשל"ז היא בשיעור של 30 אחוזים (מתוך תקציב החינוך) ובשיעור של 50 אחוזים (מתוך תקציב המדינה).

חלקו של תקציב משרד החינוך והתרבות בתקציב המדינה (לא כולל תקציב הבטחון) (הנתונים — מהצעת התקציב ל־1976) (באחוזים)

השנה	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
1972	19.2	13.3	5.9	30.6
1973	20.0	14.8	5.2	26
1974	16.3	11.8	4.5	27.2
1975	17.1	12.7	4.4	25.3
1976	14.1	11.0	3.1	21.6

נתון אשר מגלה כי במשך שתיים — משנת תשל"ד לשנת תשל"ז — היה קיצוץ ריאלי של 17% בתקציבי האוניברסיטאות. הקיצוץ הנוסף לתשל"ז יגיע ל־13% נוספים — ולמעשה הקיצוץ הוא עמוק יותר, אם נביא בחשבון שהאוניברסיטאות קיבלו החזר הוצאות בעבור מס מעסיקים (3.4%) בתקציבים לתשל"ז, וכן כי ההתייקרות שעליה התבססה הסכלה לשנים תשל"ו ותשל"ז נמוכה מדי.

קיצוצים ניכרים אלו פוגעים בצורה קשה ביותר ביכולת האוניברסיטאות לפעול. בבואן לקצץ בתקציביהן, ידיהן כמעט כבולות. באוניברסיטה העברית, למשל, מופנים 65% מתקציבה לשכר עבודה, אשר מרביתו משולם לעובדים קבועים. 5% מיועדים לסיוע לסטודנטים (מלגות, מעונות וכו') וכ־15% הם הוצאות כלליות למרכיבים אחרים, קבועים במעט, כחשמל, טלפון, הובלות, אחזקה, הוצאות מימון וכו'. כך נשארים כ־14% לתקציבי עבודה, המשמשים ישירות את ההוראה והמחקר המדעי. בגלל הקשיים הגדולים לקצץ בסעיפים האחרים, נפל דווקא נטל זה קרבן לגרזן הקיצוצים, והנה צר כיום מצב שבעקבות הנסיגות יורד תקציבי העבודה למחקר מדעי לשפל המדרגה. אם נניח כי אין שום אפשרות לקצץ בתקציבי העבודה המיועדים להוראה, נמצא כי תקציבי המחקר לחוקרים ירדו לכדי רבע מערכם הריאלי משך 3 השנים האחרונות.

כשמעו לאחרונה הצעות שונות כיצד על האוניברסיטאות להיערך נוכח גזירות הקיצוצים שנחתו עליהן בעבר ונוכח אחרות שאולי צפויות בעתיד. בכוונתי להידרש לכמה מהצעות אלה, ולהצביע על כמה דרכים שלדעתי על המוסדות לנקוט אותן.

האוניברסיטאות, הרשות כוותיקות, עושות מאמצים רבים ובהצלחה ניכרת, להגדיל את הכנסותיהן מתרומות ידידיהן ברחבי העולם. באוניברסיטה העברית, למשל, והכנסות מתרומות בתשל"ז עתידות לגדול בכ־50% לעומת ההכנסות שהתקבלו בתשל"ו. יחד עם זאת, לא נראה לי כי ניתן יהיה בעתיד לכסות חלק גדול יותר מן התקציב ע"י תרומות. יש לי הרושם כי אנו מגיעים לקצה גבול היכולת בתחום זה. יש לזכור גם את ההגבלות המוטלות על המוסדות בנושא גיוס כספים בחו"ל, דהיינו, איסור קיום מגביות מיוחדות ברוב חודשי השנה.

★ 4 בחינות של שכר הלימוד

א. התוצאות הצפויות מהעלאת שכר הלימוד

השנה הוטל על הסטודנטים שכר לימוד של 5,000.— ל"י בקירוב. נשמעות דעות כאילו יש לשאוף לשכר לימוד גבוה ככל האפשר, כדי להגדיל את ההכנסות. אני חושש כי גם שכר לימוד של 5,000.— ל"י הוא גבוה כדי. הרצון להגדיל את ההכנסות עלול להביא דווקא לירידה בהן, בכך שתחול ירידה במספר הסטודנטים בגלל ההוצאות הגבוהות שיצטרך לשאת בהן כל סטודנט. הרי שב ונמצא, כי הוצאות המחיה ושכר הלימוד לסטודנט שאינו מתגורר בבית הוריו יגיע בתשל"ז ליותר מ־1,600.— ל"י לחודש. סכום זה שווה לכמחצית ההכנסה הממוצעת ברוטו של העובדים בשירות המדינה. ברור, אם כן, שלא יהיה ביכולתן של משפחות רבות (אף מן המעמד הבינוני והבינוני־גבוה) לסייע לבניהן הסטודנטים בסכומים כאלה.

יש הגורסים כי סטודנט יעבוד גם לפרנסתו בעת לימודיו. סטודנטים רבים אכן עושים זאת על בסיס חלקי. אם יעלה שכר הלימוד באופן משמעותי, ייאלצו מרבית הסטודנטים להקדיש את מרבית זמנם לפרנסתם. הדבר יפגע ללא כל ספק באיכות הלימודים, ויש לצפות לכך ששיעור הנושרים מן הלימודים יגדל עוד יותר. יתרה מזאת: במדעי הטבע, בלימודי רפואה ובלימודי הנדסה — אין למעשה אפשרות ללמוד ולהתפרנס בעת ובעונה אחת. וגם בתחומים אחרים עלול שילוב זה להאריך את משך הלימודים וכך יאבד המשק כוח עבודה מיומן.

אני מעריך, לכן, כי במשך השנה הקרובה — או לכל היותר בשנה שלאחריה — תהיה ירידה דרסטית במספר הסטודנטים. ההכרזה כי לא יהיה תלמיד שלא יוכל ללמוד מסיבות כלכליות — תישאר סיסמא או משאלת לב, אך המציאות תהיה אחרת. הפגיעה המרובה של שכר הלימוד יפגע אף בסטודנטים טובים, שהיו מקבלים עד כה מילגות בעבור הישגיהם. כבר כיום אין מילגות אלו מכסות אלא חלק משכר הלימוד, זאת מבלי להזכיר את הצרכים למחיה.

זאת ועוד: שיטת ה„מיסוד הכלכלי" הנהוגה כיום בקביעת זכאות למילגות באוניברסיטאות (וגם בקביעת שכר הלימוד בבתי־ספר תיכוניים) היא מעוותת. אך בודדים בתחתית הסולם הכלכלי או בנים למשפחות מרובות ילדים נמצאים זכאים לסיוע. סטודנט שהוא בן יחיד ואביו הינו המפרנס היחיד במשפחה ומשתכר כפקיד ממשלתי ולוא בדרגה גבוהה יחסית, למשל י"ז בדירוג האחיד — אינו זכאי לכל סיוע שהוא בשל מצב כלכלי. כך גם לא יזכה למילגה כלשהי אחד כשני בניהם של זוג הורים ששניהם עובדים כשרותים בשירות המדינה. וקבוצות אלה מהוות כשני שלישים מן האוכלוסיה עם עליית שכר הלימוד עלול סטודנט לבדוק את הכדאיות של ההשקעה בלימודיו משך 3 שנים; הוא יגלה כי זו אינה מצדיקה את עצמה, לעומת תוספת ההכנסה הצפויה לו בעתיד בשל התואר שרכש.

לנוכח האמור, גם מתוך הלוואות לסטודנטים — שייפרעו לאחר תום לימודיהם — לא תצדקנה עצמן מבחינה כלכלית.

„בפוטנציאל הקיים בטכניון ובאוניברסיטאות ת"א, ירושלים ובר־אילן די להוראה של כל ציבור הסטודנטים בארץ. אין הצדקה ליותר משני בתי־ספר לרפואה בארץ, לעומת הארבעה הקיימים"

חייב להיות ברור, מכל מקום, כי כל עוד לא נקבע ע"י גוף ציבורי מוסמך שמספר הסטודנטים באוניברסיטאות או במקצועות מסוימים בהם הוא גדול מדי — אין להעמיס שכר לימוד כה גבוה, אשר משמעותו הירידה היא סלקציה כלכלית של הסטודנטים.

ב. הצעה אלטרנטיבית — חיוב משוחררי גיוס בשכר לימוד גבוה

בצד הבעתי שלא לגבות שכר לימוד גבוה מדי מכלל ציבור הסטודנטים, אני מציע לגבות מאוכלוסיה מסוימת, מסטודנטים שאינם מגויסים לצבא, שכר לימוד גבוה אף מן הממוצע כיום. מדובר בבנות דתיות, בני מיעוטים ומשוחררי גיוס מסיבות שונות, המהווים 22% מכלל הסטודנטים (אין הם כוללים סטודנטים הלומדים במסגרת העתודה האקדמית). בני קבוצה זו אינם משרתים, כאמור, בצבא, או בשירות לאומי, ויש באפשרותם להשתכר במשך תקופה זו ולחסוך, או שהם יכולים ללמוד ולהקדים את יציאתם לשוק העבודה. אני מציע כי שכר הלימוד הנדרש מהם יהיה גבוה ב־3,000.— ל"י משכר הלימוד הרגיל, או לחלופין ייקבע שכר לימוד גבוה, וכל מי ששירת בשירות צבאי, לאומי או שנקרא לומד במסגרת העתודה האקדמית יהנה אוטומטית ממילגה בגובה 3,000.— ל"י. חשבון פשוט מצביע על כך כי הצעה זו עשויה להגדיל את ההכנסה משכר לימוד בכ־30 מיליון ל"י. (רק כיעוס מאלה שלא שירתו בצה"ל הם בני מיעוטים — 10%; 90% הם יהודים).

ג. אופן חישוב העלות לסטודנט

אני מוצא לנחוץ להעיר גם על אופן חישוב העלות לסטודנט. תקציב המוסדות להשכלה גבוהה היה בתשל"ה 1.075 מיליארד ל"י. באותה שנה היו 53,100 סטודנטים בכל המוסדות. יש מחשבים את העלות על סמך שני נתונים אלו, ומקבלים 20,240 ל"י. חישוב בצורה דומה לתשל"ז מצביע על עלות גבוהה אף יותר לסטודנט: 25,000—28,000 ל"י. אין פלא, כי לעומת חישוב זה נראה שכר הלימוד בגובה של 5,000 ל"י כזול ומסובסד מאוד ע"י המדינה.

צורת חישוב זו היא חסרת כל משמעות; הנה, למשל, אם נוסיף את תקציב מכון וייצמן מסה"כ תקציב המוסדות, ונחסר את 550 הסטודנטים שבו מסה"כ מנין הסטודנטים — נמצא כי העלות לסטודנט בכל שאר המוסדות יורדת ל־18,078 ל"י. יתר על כן, על סמך צורת חישוב זו, העלות במכון וייצמן בלבד לסטודנט מגיעה ל־228,928 ל"י, פי 12.7 מאשר בשאר המוסדות! ברור, אם כן, שאין זו הדרך לחישוב העלות לסטודנט, ולא כך יש לקבוע את הסכום שיש לחייבו לשלם כשכר לימוד. לדעתי, מתוך כלל תקציב המוסדות להשכלה גבוהה בארץ יש לזקוף בין 25 ל־30 אחוזים כעלות בגין הוראת תלמידים. שיעור נמוך זה של עלות יהיה נכון במיוחד לגבי מרבית אוכלוסיית הסטודנטים הלומדים לתואר ראשון.

חלק ניכר מתקציב האוניברסיטה כמעט למימון המחקר, הן באופן ישיר והן בצורה עקיפה, ע"י הוצאות אחזקה למשל. העלות להוראה, כאמור, היא נמוכה בהרבה. אני מניח כי מורה מקדיש להוראה במהלך חודשי הלימודים (8 חודשים בשנה) פחות ממחצית. מזמנו, ובמשך הקיץ הוא עוסק במחקר בלבד. כלומר, לכל היותר שליש משכרו משולם לו למעשה בעבור הוראה (של תלמידי תואר ראשון). ע"י חישוב העלות לסטודנט בדרך זו, נמצא כי שכר הלימוד המוצע השנה מסובסד אך במידה מועטה. יתרה מזאת, ספק אם ניתנת סובסידיה כלשהי בגין תלמידים לתואר ראשון במדעי הרוח ובמדעי החברה.

ד. שכר הלימוד בסמינרים למורים

ברצוני להרחיב מעט את הדיבור על הסמינרים למורים. שכר הלימוד במוסדות אלה בתשל"ז הוא 1,000 ל"י לתלמיד. בתשל"ז לא יגדל שכר הלימוד הנדרש מתלמידי הסמינרים. תשלום זה נמוך בהרבה מן העלות לתלמיד, והרוב כי יתרת העלות מכוסה ע"י המדינה. בתשל"ז למדו בסמינרים השונים 13,531 תלמידים. העלאת שכר הלימוד בסמינרים לגובה של 5,000.— ל"י יכולה להביא להכנסה נוספת של 54 מיליון ל"י. ודאי שאינני ממליץ לבצע העלאה זו, אך אינני רואה הצדקה לקיום שכר לימוד כה נמוך בסמינרים.

הנה מתברר מסקר של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה על בעלי השכלה על־תיכונית ואקדמית, שמתוך בוגרי הסמינרים למורים — אשר כל הכשרתם כוונה לקראת עסוק בהוראה — 74.6% עוסקים בהוראה. לעומתם עוסקים בהוראה 28.2% מכלל בוגרי המוסדות להשכלה גבוהה (בכך לא נכללו בוגרי אוניברסיטאות המלמדים באוניברסיטאות עצמן). [illegible] יש יותר מורים מבין בוגרי המוסדות להשכלה גבוהה מאשר מבין בוגרי הסמינרים.

הסקר מצביע עוד על כך שמספר בוגרי האוניברסיטאות שפנו להוראה בשנים 1965—1973 הולך וגדל לעומת העבר. לנוכח מצב שוק כוח העבודה כיום, צפוי ששיעורם ילך ויגדל. צפוי גם כי שיעור מסוים של המורים באוניברסיטאות יפנה בעתיד להוראה במסגרות אחרות. על כן, אין כל הצדקה לסבסד בצורה כה כבדה את הסמינרים לעומת האוניברסיטאות אשר חלקן בהכשרת מורים נכבד לא פחות (להוציא המקצועות של בתי־ספר פרופסיונליים). טענה זו מקבלת יתר תוקף כאשר המחסור במורים הוא בעיקר לבתי־ספר תיכוניים — כלומר: נחוצים מורים שהם בוגרי האוניברסיטאות.

★ 4 בחינות של הסיכון

א. פיטורי סגל מנהלי וטכני או הורדת שכרם

הקשיים בפיטורי עובדים שלא לפי סדר כניסתם לעבודה היא בעיה כלל ארצית שטרם נפתרה. נשמעה טענה, כי יש ניפוח בסגל המנהלי והטכני של האוניברסיטאות, וכי זו המעמסה התקציבית המכבידה כל כך. אין ספק שבכל מוסד, ניתן לחסוך גם בכוח עבודה; אכן, באוניברסיטות נעשו בשנים האחרונות פעולות ייעול וחיסכון, שכללו גם פיטורי עובדים. כבר כיום מורגש היטב בפקולטות השונות העדר עזרה מזכירותית מספיקה ועזרה טכנית, ולכן נותר — ככל הנראה — רק מעט לחסוך בתחום זה.

מקובל גם לחשוב כי שכר העבודה והתנאים הנלווים המשולמים לסגל הטכני והמנהלי באוניברסיטאות הם מפליגים. המציאות שונה: נמצא כי בדרוגים המקצועיים השונים (מלבד הדרגה הגבוהה ביותר) אחוז העובדים הנמצאים בדרגות בכירות בשירות המדינה גבוה יותר מאשר באוניברסיטאות. גם ממוצע השהיה בדרגה בשירות המדינה נמוך מאשר באוניברסיטה. דהיינו: העליה בדרגה באוניברסיטה איטית יותר לסגל טכני ומנהלי. חושב ונמצא גם כי ההכנסה הממוצעת (שכר + תוספות רכב, שעות נוספות וכו') בשירות המדינה גבוהה יותר ב־15 ואף 20 אחוזים מאשר באוניברסיטאות (להוציא הדרגה הגבוהה ביותר).

ב. פיטורי מורים יגרמו אסון

חסרת הצדקה לחלוטין היא הדרישה לפטור מורים מן הסגל האקדמי.

הסגל האקדמי הבכיר הוא בעל קביעות. קביעות זו נרכשת בממוצע בגיל 38, לאחר 10 שנות עבודה במוסד. זוהי תופעה יוצאת דופן, לכל הדעות, לעומת המקובל במשק הישראלי לגבי מתן קביעות. מצד שני קיים הסגל הזוטר שאין לו קביעות. בשל הצורך בהצטיינות מלאה, ובגלל כיווץ התקנים הפנויים — רק שיעור נמוך מחברי הסגל הזוטר מגיע לקביעות. זאת ועוד: בגלל פרופיל הגילים הנמוך יחסית של הסגל הקבוע כיום באוניברסיטאות, אין לצפות בעשור הקרוב ליותר מ־0.6 אחוז לשנה פרישות לפנסיה מקרב הסגל האקדמי. (היקף פרישה נורמלי מגיע ל־3.5% בשנה).

יחד עם זאת, אין להעלות על הדעת למנוע מתן קביעות גם לאותו שיעור נמוך מתוך הסגל הזוטר. אם לא ייקלטו חוקרים חדשים וצעירים באוניברסיטאות, צפויה הקהילייה האקדמית לכליה. מחקר דורש הזרמת דם צעיר. אם לא נוכל להמשיך ולהיות מעודכנים בשטחי מחקר חדשים ובגישות מחקר חדשות המשמשות את החוקרים הצעירים — תרד רמת המחקר בירידה כזו, שתיקון המצב ידרוש שנים רבות מאוד. בגרמניה נפגע המחקר במשך עשור אחד (1935—1945) כתוצאה מעזיבת החוקרים ואי אספקת דם צעיר. למעשה טרם התאושש המחקר בגרמניה, 30 שנים, אחרי אותה תקופה, ולא החזיר לעצמו את מעמדו הראשון במעלה (לפני ארצות־הברית!). היום הוא מפגר אחרי מדינות רבות אחרות, וזאת על אף המשאבים העצומים העומדים לרשותו.

ג. ניצול יותר של הפוטנציאל באוניברסיטאות

אין, כאמור, אפשרות כיום לקצץ בצורה משמעותית בתקנים של הסגל האקדמי. מצד שני יכולות האוניברסיטאות לקלוט יותר תלמידים, ללא עלות נוספת. תכנון ההשכלה הגבוהה במדינה התבסס על ההנחה שמספר הסטודנטים היה אמור לגדול בשנים האחרונות בשיעור גבוה יותר ממה שקרה בפועל. פירושו של דבר הוא, שלמוסדות יש עודף פוטנציאל הוראתי.

כיוון שאין לצפות שמספר הסטודנטים יגדל במידה משמעותית בשנים הקרובות, יש לדאוג לניצול פוטנציאל ההוראה במוסדות ע"י שינוי מסלולי הלימודים. שינויים אלו יאפשרו לקלוט בעלות שולית מינימלית את תלמידי המכללות, ואולי אף את תלמידי הסמינרים למורים. הקמת מכללות וסמינרים חדשים או אף הרחבתם בלבד של אלו הקיימים — תחייב השקעה גדולה פי כמה.

ד. סגירת יחידות ומניעת כפילויות

לדעתי, הפעולה היחידה כמעט אשר תביא לחיסכון משמעותי היא סגירת יחידות בשל כפילויות מיותרות הקיימות. מדובר במחלקות, פקולטות ואף באוניברסיטאות שלמות. מאחר שקמו אוניברסיטאות צעירות המפוזרות על פני המדינה, טבעי הדבר כי יגדל בהן מספר התלמידים. התרחבות זו תחייב כמובן להגדיל את ההשקעה בפיתוח מבנים ובסגל נוסף. כיוון שלא צפוי גידול במספר הלומדים בכלל המוסדות להשכלה גבוהה, תלווה תופעה זו בדלדול מספר הסטודנטים במוסדות האחרים, ללא אפשרות של חיסכון בסגל מחד גיסא וללא אפשרות לנצל את הפוטנציאל מאידך גיסא.

בפוטנציאל הקיים בטכניון ובאוניברסיטאות ת"א, ירושלים ובר־אילן די, למעשה, להוראה של כל ציבור הסטודנטים בארץ. אין הצדקה ליותר משני בתי־ספר לרפואה בארץ, לעומת הארבעה הקיימים. יש להמשיך גם בפעולה שהחלה בה, הוועדה לתכנון ולתקצוב — למניעת כפילות בציוד כבד ויקר, ולניצול משותף של ציוד קיים ע"י מספר מוסדות כאשר הדבר ניתן. זו כיום בעייתם המרכזית של המוסדות להשכלה גבוהה. אם לא יימצא הכוח הציבורי לסגור יחידות או מוסדות כפולים, אין להשתעשע ברעיונות שוא של חסכונות וקיצוצים שוליים בלבד, שאין בהם כדי לכסות את הסכומים שנגרעו מתקציבי המוסדות. אם נסתפק בהם, התוצאה תהיה, שהמדינה תיאלץ להגדיל את הקצבתה על מנת לקיים פעילות מינימלית בלבד, או שהמוקד ההשכלה הגבוהה יידונו לכליה.

هكذا من الاصل

הרב אליהו טואף: צפויה התגברות העליה לישראל

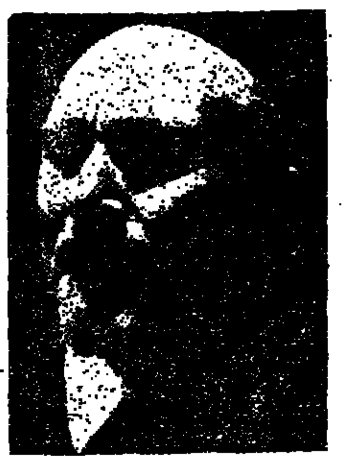

הרב אליהו טואף (1915) בן למשפחת רבנים איטלקית ותיקה, בוגר הסמינר לרבנים בלגהורן, שימש רב באנקונה ובוונציה. משנת 1951 רב ראשי של קהילת רומא. חבר מועצת הרבנים האיטלקית וראש הקולג' הרבני האיטלקי. ערך את ה„שנתון ללימודי היהדות" שהוצא לאור הקולג'.

„מעריב" פנה לאנשי רוח יהודים בתפוצות בשאלה מה המקום השמור בלבם למדינת ישראל; האם חל שינוי ביחסם למדינה בזמן האחרון ומה לדעתם צופן העתיד לעם היהודי, למדינת ישראל וליחסים ביניהם.

להלן שתי תשובות נוספות. מרבית התשובות התפרסמו בגליונות ערב ראש השנה וערב סוכות תשל"ז.

קשה לי מאוד לדבר על מקומה של ישראל בלבי, כי בדברי יהיה משום סתירה: אדם המאמין, כי יסוד הכרחי של המדינה היהודית היא למלא את החלל הריק הדתי, הקיים בגולה, אל לו להיות מרוחק ממלאכת השיקום, וצריך היה להיות בעצמו בארץ־ישראל, לעשות את חלקו במלאכה.

דווקא המנהיגים הדתיים צריכים להיות לדוגמה. על הערתי זו השיב פעם הראשון לציון, הרב עובדיה יוסף, כי דווקא ההפך הוא נכון, כיוון שמנהיג דתי נזקק לקברניט שצריך להיות האיש האחרון העוזב אניה טובעת.

* * *

בשנים האחרונות היו תמורות מסויימות אצל תושבי ישראל, אולי בעקבות מלחמת יום כיפור. יש רואים מיקסם־שווא של אפשרות למצוא מקום־עבודה, שיקום מארצם למשך זמן־מה. קשיי החיים, המשכורות הנמוכות, המסים הכבדים, השירות הצבאי הממושך — הם המניעים ביסוד התמורות האלה.

יחס היהודים בקהילתי אינו שונה מיחסם של כל יהודי איטליה אל מדינת ישראל. אבל יש תמורות מסויימות, המשקפות במקצת את המדיניות הכללית של איטליה. היו כי שהיו קרבה יותר לישראל בעת שהארים אימץ לעצמו יחס של איבה כלפי המדינה היהודית, ויש מי שמתוך כוונה טובה או כוונת זדון סבכו ידיהם על התיזות, מקצתן או כולן, של האנטי־ישראלים והאנטי־ציונים.

ביהוד ניכרת תופעה זו אצל הצעירים, תלמידי האוניברסיטות. יש לכך גונים שונים — מאנטי־ציונות חריפה ועד צורה זהירה ומתונה מאוד של ציונות.

אני משוכנע שאין שום מקום לספק באשר לגורלה של גולת איטליה. יהדות איטליה שרויה במשבר, שרק נס יכול לחלצה ממנו. אלא שרבותינו לימדונו, שאין סומכין על הנס.

* * *

אשר לשאלה, מה צפוי בחיק העתיד, הרי שלא נביא אנכי ולא בן נביא. שום תחזית שלי לא תהיה איפוא בעלת משמעות. אבל לאור לקחי ההיסטוריה ובניתוח המצב המדיני הנוכחי בעולם, דומני שיכול אני לומר, איך נראה לי עתידם של העם היהודי, המדינה היהודית, והיחסים ביניהם.

המשבר הכלכלי החוזר בעולם כולו, יביא בהכרח להידרדרות האנטישמיות בגולה. באיטליה אנו כבר רואים ראשיתה. לכן צפויה למדינת ישראל התגברות העליה בעתיד הקרוב, אם לא יתהפך המצב באזור בבת אחת. ברור שהמשבר הכלכלי הכפיע ההפכות מדיניות המורות ביחס לישראל, ואת ביהדות ודאי אין ליחס לאחריות ספציפית של המדינה היהודית.

העם היהודי הוא שעיר לעזאזל בכל מקום שיש משבר. ישראל היא השעיר לעזאזל של אומות העולם בעתות משבר. כאשר כל העמים ישובו לצדק, לאחריות, ללויאליות ולאמת, תזכה גם ישראל לשלום ולשגשוג. אבל זו משאלה ולא תחזית.

הרברט גולד: אני אמריקני ויהודי; ישראל היא חלק ממשוואה זו

הרברט גולד (1924), סופר אמריקני־יהודי. שירת בצבא במלחמת העולם השניה. מרצה באוניברסיטת ברקלי. מחבר רומאנים. פירסם מסות בנושאים אקטואליים, ביניהם „אבות" (1967), המספר את תולדות משפחתו, מהגרים יהודיים המחפשים את אושרם בארה"ב.

בישראל אומרים לעיתים בשמינית של חיוך, כי על ישראל לא רק להתקיים, אלא גם לבדר יהודי אמריקה. ויש אמת בהלצה זו. אני אחד מאותם יהודי הגלות, שבלי ספק הייתי אובד מעמי (וגו ממילא אובד מעצמי) לולא הלם התגלית של ישראל. התוצאה היתה תמורה בחיי, מורכבת מכדי להתארה כאן (השתדלתי לשלם את חובי בשני ספרים: „אבות" ו„אלפיים שנותי האחרונות").

עתה מוכן אני, כאדם, לחיות למען ישראל ולמסור נפשי למענה. המציאות הישראלית, כמו כלילה יש גם מהומה, כצבת חלק חשוב מן הכאבים היוצר שלי.

אולי זה הזמן שגם חגיגה יש אבל צריכים לעבור לשלב הדש. יהודי אמריקה יעמדו בהתחייבותם לישראל כבעבר, אבל יתכן שתכתבה הניכה של בעיות החיים בישראל ולמען ישראל — כל הקושי להסתדר עם הבעיה הפלשתינית.

יש אמריקנים המתחילים לחשוב, כי התמיכה ללא פקפוקים בכל קפאון בירוקרטי המחזיק במקרה בשלטון, היא בגדר שגיאה. קיסינג'ר אינו מייצג דעה זו כיוון שהוא חסר את הסממנים העיקריים של אהבה ורחמים, אבל אולי הוא אחד הסימנים שלה.

היחסים בין ישראל ובין העם היהודי בכל מקום שהוא אינם צריכים להיות מזיגה של תביעות, אשמה, גאווה מסולפת ורגשנות. מרוב יהודי אמריקה בעצם אף אי־אפשר לדרוש שיהגרו: שורשיהם באמריקה אמיתיים.

אף על פי כן, התזונה המיוחדת שמזינה ישראל את הגולה ולהיפך, יעניקו עבירות מיוחדת לחיים היהודיים.

ודאי, יהודים סבלו יותר בעמים אחרים. אבל היו עמים אחרים, שסבלו וכלו חינם. אנו קיימים, וההיסטוריה שלנו מעניקה לנו כוחות שהם מורשת נצח. אשר לעצמי — ההיסטוריה עשתה אותי אמריקני, יהודי, וישראל היא חלק הכרחי של משוואה זו.

אני מתענינת בישראל כיהודיה וכהיסטוריונית, אך מרגישה אמריקנית

ברברה טוכמן, מחברת „תותחי אוגוסט" ו„מיברק צימרמן", מספרת בביקורה בישראל על ספרה החדש על תקופת „המגפה השחורה" במאה ה־14 — תקופה שיש בה לדעתה מקבילות לימינו

מאת **נורית ברזקי**

היסטוריונית והסופרת ברברה טוכמן, מחברת רבי המכר „תותחי אוגוסט" ו„מזימות במלחמה — מברק צימרמן" שתורגמו לעברית, „נתונה קפיצה" ובאה לביקור בישראל. מאז ביקורה האחרון בישראל, במלחמת ששת הימים רצתה לחזור ומאחר שיצאה לתורכיה לצורך מחקר בשביל הספר שהיא שקודה עליו עכשיו לא יכלה שלא לנצל את ההזדמנות.

ספרה החדש, שבכתיבתו היא נתונה זה שש שנים — היא מקווה לסיימו בשנה הבאה — עוסק בתקופת [illegible] של המאה ה־14. „אני מנסה לגלות בו איך התקופה, המגפה השחורה, [illegible] על ההברה. [illegible] — [illegible]?

„הייתי סקרנית לדעת איך אדם [illegible] כאלה. איך הוא [illegible]. התקופה [illegible] של המאה ה־14 יש [illegible] לזמננו. זו היתה תקופה [illegible]".

ברברה טוכמן אומרת כי, [illegible] — ההתנצרות האנגלית, [illegible] [illegible].

בדברת. כשאת כותבת על אותה פעולה במאה ה־14 את צריכה להזכיר לקורא שהלוחם לבש על גופו 55 קילוגרם של שריון. אנשים בני אותה תקופה (בעיקר במעמדות הגבוהים) לא אכלו ארוחת בוקר. האם את יכולה להאר לך את החיים בלי קפה, בלי תה, בלי תפוחי־אדמה, בלי טבק, בלי ספרים? כל אלה [illegible] לאירופה.

„החיים המוסריים הרוחניים בשלטון של הדוגמטיות הדתית. [illegible]".

● ביקור דחוי בסצ'ואן

[illegible]

● המלחמה — לגברים

[illegible]

● לא שאלו לסיבות

את המגמה לספרה החדש היא מוצאת בקורותיו של צרפתי [illegible] [illegible].

התחושה של כוח מאופק. „באתי לראות מה מתרחש פה", היא מבהירה ותוקפת אותי בשאלות על המצב הפוליטי, הכלכלי, הדתי, המוסרי, על היחסים עם הערבים, על קבוצה אידיאולוגיות, על עליה, ירידה, על האידיאלים של הצעירים בשנות ה־70 ואלה שהיו צעירים בשנות ה־60.

„אני יודעת שישראלים רבים רואים ביהודי הגולה צבועים, מפני שאינם עולים לישראל. האמת היא שאני מתענינת בישראל — כיהודיה וכהיסטוריונית — ואוהבת לשהות בה, אבל אני מרגישה את עצמי אמריקנית. תמיד הרגשתי כך. גדלתי בתרבות אנגלית־אמריקנית יותר מאשר בתרבות יהודית. חונכתי במשפחה מתבוללת".

● תלות שקשה להסבירה

היא גדלה במשפחה נודעת. סבה, הנרי מורגנטאו, היה הציר האמריקאי בתורכיה בתחילת המאה [illegible].

● העולם אינו מוכן

„ירושלים יפתה — היא אומרת — בתשע השנים שלא ראיתיה". יש לה הרגשה שהעיר פתוחה מאד, היא אוהבת את הגנים והבניינים החדשים. „הם תוכננו ונבנו בטעם טוב, בעשייה פונקציונלית. אני באה עכשיו מבולגריה ומתורכיה. שם, הבניה החדשה איומה, מזכאת. כל הבניינים נראים כקופסאות כרסמים, ובין הקופסאות — אשפה. בניין אחד דומה לשני וכשאתה עובר לידם, יש לך הרגשה שהם זמניים מאד. מה שנבנה בירושלים יפה, פונקציונלי [illegible]".

[illegible]

דלת פתוחה בעיריית תל-אביב-יפו

חברי ההנהלה ונבחרי מועצת העירייה פותחים את דלתותיהם לכל אזרח בעיר המעוניין לפנות, להיפגש, לברר, להתלונן או להציע

ביום ב', ח' בחשון תשל"ז 1.11.76
בשעות 16.30—19.00

שלמה להט, ראש העיריה — בתיאום מראש עם חתוכה אבשלום — טל. 243311 (קו פנימי 794)
יגאל גריפל, מ"מ ראש העיריה — בענייני התכנון ובניה — טל. 238245
יצחק ארצי, מ"מ ראש העיריה — בענייני תרבות, נוער וספורט — טל. 234944
ח.מ. בסוק, סגן ראש העיריה — בענייני חינוך — טל. 233118
ח"כ הרב י.מ. אברמוביץ, סגן ראש העיריה — בענייני סעד (בתאום מראש) — טל. 245423
חיים טסה, חבר ההנהלה — טל. 233035
דוד יוטן, חבר ההנהלה — בענייני אשפוז ורפואה ציבורית — טל. 249281
יצחק כספי, חבר ההנהלה — בענייני עבודות ציבוריות, מדרכות, כבישים, תיעול וכו' — טל. 249284
חיים ליפקין, חבר ההנהלה — בענייני שכונות, גנים ונוף (בתאום מראש) — טל. 232649
אריה קרמר, חבר ההנהלה — בענייני תברואה, פיקוח, חזות העיר ושווקים — טל. 249285
מיכאל קלינר, חבר המועצה — טל. 237368

ברוכים הבאים
עיריית תל-אביב-יפו

לאריאל וליאת יש כבר בית

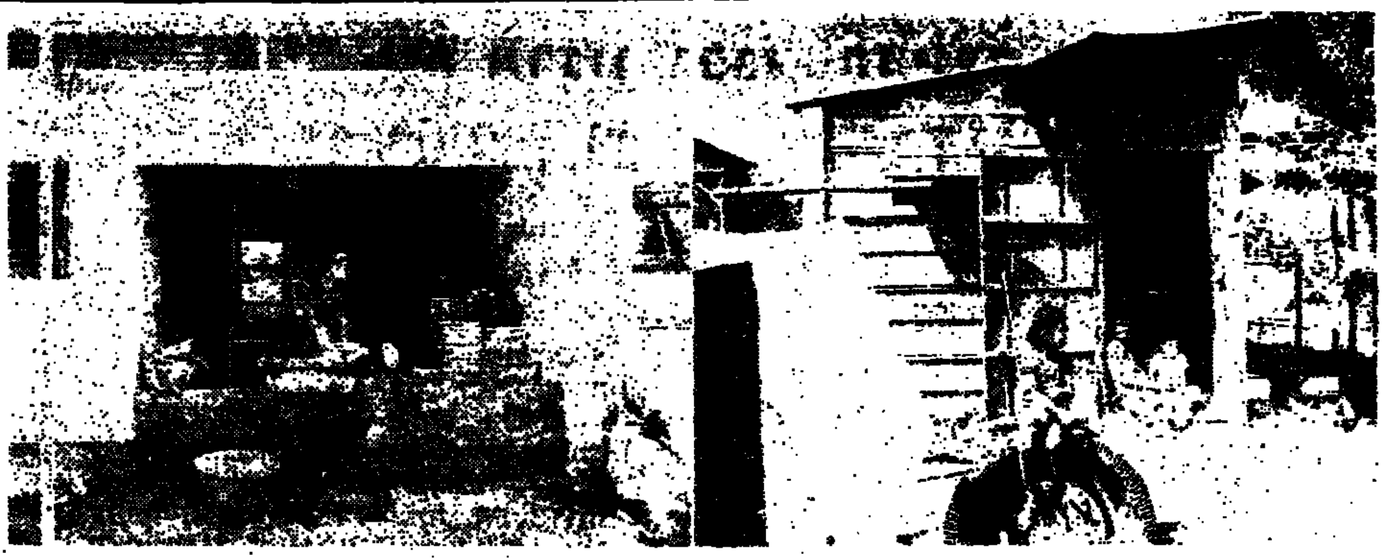

„מה כואב" של „מעריב" נחלץ לעזרת משפחה שנשחקה בין גלגלי הבירוקרטיה, עד שבהתערבות שר האוצר נסתיימה הפרשה הממושכת ב„הפי אנד"

מאת **יעקב העליון**

פתח פעור כפצע, ל־רוחב קיר חדר ה־אורחים, מזמין פני־מה תומה של שמש יוקדת, רוחות, גשם, ומבטי מציצים. אין דבר. „כשיר־חיב", יותקנו חלון ותריס. בינתיים, יש מחסום חי „בו־קי", כלב כנעני שחור והש־דני מאד, קשור בחצר, ליד החלון. את המציצים וגנבים בכוח הוא מרתיע, אך אינו יכול לעצור בעד החום, הרוח, הגשם. אולם העיקר שיש קו־רת גג לילדים. הילד כבר חדל כמעט לגמגם ודלקת הריאות שוב אינה פוקדת, את אחותו הקטנה.

דרך ארוכה ורבת־תהפוכות עב־רה משפחת חיים, עד שהגיעה ל„חוף־גג" זה. הוא קיווה שהותקן „לזכות הציבור" — היה בעכ־ריתם. התוך נבצא אי־שם באור־... ואילו הדסה ושני חיים אבנים קטנים הם.

בצלם לא נהגו בהם החיים. ביהוב לב. כיצד נהגו באביה ב־גיל שבעה. אמו הכניסה בילותה את שנותיה האחרונות במוסדה. סיכוי. אף על פי כן, דאגה אב בלבה: היכן יגור ילדיה?

בני צבי, הוא עתה בפתח פרבר חצי־הקלאי של רחובות, שכבית. הכרום גבוה בחפזון. בשכונת ה־40 בעברה עולים. בבנים ש־בהם אינו עולה על 20 משרים. עם הגביע, נהרסו הילכם וכבר־יתם הוקמו בבני בגרים. ה־אב, שהשכונתה הליב, אינה יכולה לרכוש דירה לבנה ו־אהוה. את כל כספה היא מו־באה על רכישת בבנה בעברה קטנתן בגני־צבי. גרים בו הבן וה־בת, עד שנושא משה את הדסה לאשה, בראשית 1970. האחות מו־צאת אכסניה אחרת. הזוג נשאר בדירה. ב־1971 נולד אריאל.

ב„בית", שכולו קטן מגודל חדר בדירה צנועה — חדר מגורים קטן המשמש למגורים ושינה לכ־לום נפשות, כמטבח ושירותים ה־מופרדים מחדר המגורים, במחיצת ביתה, מסגר בבקצועה, חוסך פרו־טה לפרוטה, כדי להגיע למצב, שבו יוכל להקים על המגרש בית כתקבל על הדעת. הוא גם מסתמך על זכותו לקבל סיוע במסגרת ה־בניות לזוגות צעירים.

באמצע 1973 מוגשת למשרד השיכון בקשה לסיוע המקובל. אין ספק שסיוע זה אכן ינתן. בינתיים, בכספי החסכונות, נהרס הבית, נחפרים יסודות לבית חדש. השלד המתרומם מן הקרקע, לובש רא־ית צורתו של בית.

● שלושה במחסן אחד

הדסה, משה, ואריאל פרצו למ־חסן הטרומי שבמגרש. החיים בו הם בלתי אנושיים. בחום היום לו־הט המבנה עד כדי כך, שהנוגע בכתליו — נכווה. בלילה הוא קר מאוד: נגיעה בקיר, „זה כמו ל־הכניס את היד למקרר".

לאריאל הותקנה מיטה. הוא ה־דין לליאת התינוקת, שנולדה בי־נתיים. כשקר, מדליקים תנור נפט, הממלא את חללו הקטן של המחסן בגזים מסוכנים. כדי לצנן מעט את חלל המבנה מן החום הנורא, בש־עות היום, התקין משה כמבתה על הגג...

בחלק מן הלילות, לנה המש־פחה, תחת כיפת השמיים. אך ב־דרך כלל ישנים הבנים על מזרן הבונה על רצפת המחסן. כשמאיר היום, תוהבים אותו, „בעמידה" בין הארון לקיר. כך יכול אריאל להתהלך במיטתו.

הדסה ומשה מתנחמים: הסיוע לא יִמשך אלא חדשים ספורים. באה בלהבת יום הכיפורים.

מלחמה מגרש. הולפת המלחמה. ל־משפחה — בשורה: הבית אושר. לא זאת בלבד, אלא שאף הוגדל ב־20 אחוז, בזכות היות משה חייל משוחרר. סה"כ יקבלו 48 אלף לירות.

הלום הבית מתחיל להפוך למ־ציאות. אך בעת שהזוג מבקש ל־קבל את כספי הסיוע, מידי הבנק למשכנתאות, הוא סופג מהלומה: מבשרים, לא תוכלו לקבל את הסיוע.

בגני צבי, אומרים להם, יש ב־עיה. הבבנים הוקמו במהירות ר־בה, אחרי מלחמת השחרור. גלי העליה לא הותירו פנאי לבדיקה. עתה, כשהבירוקרטיה עומדת ע־ליה, התברר כי חלק מן המבנים הוקמו על קרקע ציבורית, אבל יש מגרשים, שחלקים בהם שייכים גם לפרטיים. מגרשה של משפחת חיים שייך לציבור, אך גם לבעלים פרטיים. זה סבך שאי־אפשר להת־תירו: התקנות אוסרות מסיוע ל־זוגות צעירים שנתן רק תמורת משכנתא על הדירה (או על המג־רש). כך מבטיח הציבור שכספי ההלוואות יוחזרו לקופתו. אך כיון שהמגרש אינו שייך למשפחה חי־ים, אלא לציבור, אי־אפשר לר־שום עליו משכנתא. לא זו בלבד, אלא שהחלק משכנו שייך לבעלים פרטי. קל וחומר שלא ניתן לרשום משכנתא על רכושו של אחר. סי־כומו של דבר: אין משכנתא — אין הלוואה.

● הבטחות ושביתה בירושלים

עולמם של הדסה ומשה חיים חרב עליהם. הם אינם יכולים ל־הרשות לעצמם ויתור על הלוקם: מחסן אינו בית, ומה שהיה ביתם — כבר הרוס. רק שלד נותר להם. הם מתדפקים על פתחים, מש־רדים, כתתנינים, הם שומעים הב־טחות, שאין להן כיסוי — או סי־רוב חד משמעי. לפני יום הכיפו־רים 1974, כשנה אחרי שעברו לגור במחסן, מתייצבים הזוג וילדיו בפתח בית הסוכנות בירושלים, ו־מקיימים שביתה שבת בבניין אר־בעה ימים ולילות. עד ערב יום הדין. אז הם מקבלים... הבטחה נוספת. פקידי הסוכנות גם מצ־מידים לרשותם רכב שמסיעם חזרה למחסנם.

● „מה כואב" נכנס לתמונה

מצב בריאותה של המשפחה הו־מיר. תנאי חייהם הוגיעו מחלות ופגעים. משה סובל מאד מדלקת הפרקים שהוא לוקה בה. על אף יסוריו, אינו מחמיץ יום עבודה, כדי לחסוך כסף לצורך הבניה. ליאת הקטנה, מובהלת פעמים ר־בות לרופאים, הקובעים שוב ושוב כי לקתה בדלקת ריאות. פעם אף אבדה את הכרתה והועברה לבית חולים. אריאל לקה בגמגום. „לא היה חדל לבכות שהוא רוצה בית, כמו שיש לכולם". פסיכולוגית ש־בדקה אותו, קובעת: יתכן מאד שסיבת הגמגום נעוצה בתנאי ה־מגורים, ובדאגה שמשים לו בני־ללם. היא ממליצה להבהיר לילד, כי המחסן הנו בקום לשהות־ארעי.

ביוני 1975 פונה הדסה בעצה שלא על דעת בעלה. היא פונה ל„מה כואב". מדוע התנגד משה? „הוא אדם מופנם והקשה שאינו או־הב להוציא את צרותיו החוצה"...

אבל הדסה — אשה צנומה, קטנת קומה ונחושת יצר — חשבה שלא נותר לה כל מוצא אחר, אלא „להוציא את הצרות ה־חוצה".

„מה כואב" הצטרף למאבקה של משפחת חיים. משרד השיכון, ש־נתן הסיוע, הוא הכתובת הראשו־נה, שאליה פנינו. משרד השיכון השיב, כי הוא עשה את שלו. את ההלוואה אישר. אך הבנק למשכ־נתאות אינו יכול למסור, ללא בטחונות מתאימים (משכנתא). המגרש שייך לסוכנות היהודית. ה־סוכנות מסרבת לשכן את המג־רש.

פנינו, איפוא, לסוכנות היהודית, תארנו את חומרת מצב המשפחה. הסוכנות מבינה כי „הבעיה הס־בוכה" בגני צבי, אינה רק נחלת הזוג חיים. ניתנת הדעה לבעיה. יש מגעים עם גופים שונים ובהם גם מינהל המקרקעין. אך לא הצ־ביעה על כל פתרון. הציעה לפ־נות למינהל המקרקעין.

מינהל המקרקעין שומע מפינו דבר מצוקתה הקשה של המשפחה. במהלך חליפת מכתבים מסובכת עם המינהל אנו למדים, כי אין בידי המינהל לעשות דבר: אין הוא יכול להסכים לרישום משכ־נתא על המגרש, כיון שהחלק מ־מנו שייך לבעלים פרטיים.

הזוג חיים מאתר את חלקו של הבעלים הפרטיים במגרש — ר־צועה ברוחב של שני מטרים לאורכו ובקצהו. הוא מודיע על נכונותו לוותר על החלקה בו, ו־בלבד שתנתן אפשרות לרישום משכנתא על השטח „צמוד" שבבע־לות המינהל. גם נכונות זו אינה יכולה לשנות את המצב.

אנו מודיעים להדסה על כל שלב בטיפול. בתגובותיה, כתמצם הולך היאוש.

המפקח על הבנקים הוא הכתובת על ביצוע התקנות הנוגעות לפ־עולת הבנקים. אנו שואלים אם במקרה מיוחד זה, שכנראה אין דומה לו — לא ניתן להתיר ל־בנק „טפחות" חד פעמית של התק־נות. כלומר, ויתור על המשכנתא, הסתפקות בערבות הזוג וערבות של המיסה אנשים מהימנים, ש־יתקבלו על דעת הבנק? כן מוע־לית אפשרות של מתן ערבות בנ־קאית, בבקוש, או עד, רישום ה־משכנתא.

במשרד המפקח על הבנקים, נתגלה ידיד נוסף והכוב למש־פחת חיים, מר צבי קרין, שאל שולחנו הגיעה, הפרשה לטיפול. האיש בודעת בן המרגיה, ופתיר להתייחס לפרשה, כאילו הוא עצמו אחד כמשתתפיה, כאילו, היותה ענינו האישי. הוא קרן האור ה־ראשונה, המבצבצת בעד חומת ה־בירוקרטיה. אך בשלב זה, אינו יכול אלא לציין בצער, כי הבנק למשכנתאות חייב לכבד את התק־נות. עם זאת, הוא הציע לפנות ישירות אל שר האוצר, המתקן את תקנות־הבנקים. הוא היחיד שיכול ומוסמך ליתן לבנק אישור חד פעמי, שיאפשר ויתור על המשכנתא.

● הכדור עובר לשר האוצר

בנובמבר אשתקד אנו מגוללים את סיפורה של משפחת חיים לפני שר האוצר, מר יהושע רבי־נוביץ. תשובתו הגיעה באמצעות מר א. קסוטו, מלכבת היועץ ה־כספי במשרד האוצר. לאחר בי־רורים נוספים הודיענו מר קסוטו, כי שר האוצר יתן את המפקח הב־נקאי, אם הבנק האפותיקאי, שב־ידיו מופקדים כספי ההלוואה, יס־כים לוותר על המשכנתא.

אנו ממהרים למסור את הב־שורה להדסה. תגובתה מלאה תקוה: „אולי בזכותכם נקבל את הכסף המיוחל, נצבור לגור בבית, אפילו לא יהיה גמור..."

בנק אפותיקאי נבצא - משכבר בתמונה. עתה, בנובמבר 1975, אנו מבקשים את מנהלו, מר מ. כהן, להשיב בחיוב, ולהודיע, ככל הנ־יתן, את מועד מסירת המשכנתא. החורף כבר ניצב בפתח.

הנהלת הבנק משיבה ללא דיחוי. התשובה חיובית. ההלוואה תנתן, מיד כשיגיע אישור האוצר.

בינואר נשלח לבנק מכתב הא־ישור של משרד האוצר, בחתימת השר יהושע רבינוביץ. בחודש מארס ניתנת ההלוואה. אחרי זמן קצר תלויים שוב פועלים על שלד הבנין. עוד תקופה מסוימת תגור המשפחה במחסן, אך את לילותיה כבר תעשה באחד החדרים, שטרם סויד, אך חלונות יש בו.

לפני ערב סוכות הלכנו לבקר את משפחת חיים. הדסה מארחת. משה בעבודה. צריך כסף כדי לסיים את טיוח הבית; לקנות גז, להציב עליו את כירת הגז, המונחת על תבנית ישנה; לסגור את הפתח ה־גדול בחדר האורחים, ולהחליף את „בוקי" בחלון... מי יודע, אולי עם הזמן ימצא גם כסף לקנות קצת ריהוט. ארון. מיטות.

אך כל הדברים הללו אינם חשובים — היא אומרת בעיניים רטובות — „העיקר שיש לנו בית. העיקר שאריאל כמעט חדל לגמ־גם. ליאת מצוננת אמנם, אך לא עוד דלקת־ריאות. אני מסתובבת בין החדרים ואינני מאמינה שה־סיוט הזה, החלום הרע הזה חלף. לכל מה שחסר, אין חשיבות. אבל הילדים חדלו לבכות: „קר לי", ויותר מכך לא בקשתי".

תיקם של הדסה ומשה חיים — מן „העבים" בטיפולו של „מה כואב", הוא (מכיל לא פחות מ־67 מכתבים) — נסגר. אחרי 11 חדשי טיפול — הסתיים ב„הפי אנד".

רק טיפה אחת

יעקב שרת

טיפה אחת של גשם, וכבר מדבר ניקה ● אבחנו ק"ק נציה, ואי־אפשר לזה ● „אבמת!" — כן, נבו: בה — הי־ראה העיר כבריה ● לו רק לקראת החורף, היה יוזהר זהיר ● כי בניקת, שימפו בא (ולא רק עיניו) ● לכלוך סותם כל פתח, קטן וגדול ● ואז גואים המים, כי בוץ בכל גוון ● וזה מתחיל לא פעם — בגלל לכלוך קטן...

אבנם אומרים בהלם, שחוק הוא כל בנה ● עם תורה הופכת העיר לבדמנה ● לא יעזור שום סדל, לא יעזרו בהירות ● טיפה אחת של גשם — הכל לכפרות ● מועדסים עם הכל, מומחים עם נסיון ● עפר ובוץ ואפר מול גשם הראשון ● אומרים מותחי ביקורת, לא־ולא, זה לא הכרח ● בחו"ל זה לא קורה כלל. בשום עיר כפר וכרך ● והם, כך מקובלנו, הגשם לא מוצם ● יורד דווקא בשפע, כל הבנה כמעט!

אז מה, לעזאזל פה, קורה בתל־אביב? ● כך שורץ המגדל, מה, סתם סמל להכאיב ● פרנס איך לא יבוש לו, כוכבה לא ייכלם ● איך כמו שצון כל חורף — העיר נהר שלם?

לולא אני בן־כנען ושה גוזר להיות ● וודאי אומר הייתי: „זה לא יכול להיות!" ● אבל כמו הג'יראפה דיהר פרצות ● אני מודה: כולן פה, בוכות או לא בוכות ● אולי בהסתייגות כה, אביב הכפרה ● בגעיוס היהודי יש — (וכוב זו רק סברה) ● כי צורך מהווי כה, בהפתעה גמורה...

הנשיא הנייטרלי של משחק המלכים

כרטיס־ביקור
מאת **א. דויטשקרון**

„הם יום מאשימים אותי, שהכנס־תי את האימ־פריאליזם ל־תוך השחמט — בעוד חודשיים אין ספק שה־רוסים שוב ישתו שמפניה עמי, כאשר אהיה במוס־קווה", אמר בחיפה ד"ר מקס אווה, נשיא הפד־רציה הבין־לאומית לשח־מט („פידא"). ד"ר אווה ההולנדי, תקיף ובעל הו־מור יבש, אינו חושש כלל מפני ההתקפות מצד מדינות הגוש המזרחי על שהתעקש לקיים את או־לימפיאדת השחמט ה־22 בישראל.

ד"ר מקס אווה
נשיא הפדרציה הבין־לאומית לשחמט

ד"ר אווה, לשעבר פרופסור ל־מתמטיקה ולמדעי המחשב ואלוף עולם לשעבר בשחמט, מעוניין לצמוח בכל ימיו להפיץ בעולם את השחמט כספורט בתוך ה־קאדמיה האוניוורסיטאית של כנשיא הפדרציה, שהמשך עד 1978. הוא נולד לפני 75 שנים באמסטרדם, וכשהיה כבן 5 התחיל ללמוד את משחק השחמט. כשמלאו לו 10 שנים הצטרף למועדון שחמט. ב־התחרויות רשמיות התחיל להש־תתף רק בגיל 18. „בן 20 הייתי אלוף הולנד, ובן 34 נעשיתי אלוף העולם".

● סירב להתמודד עם אנטישמי

לכבן שנת 1866, עת נערכה ל־ראשונה התחרות על אליפות ה־עולם בשחמט, קמו 12 אלופים, „ואני אחד מן ה־12, ההולנדי היחיד בתוכם, ואחד משבעה האלופים שעודם בחיים", אומר האיש גבה־הקומה בניבה של גאווה.

ב־1937 הגן ד"ר אווה — בלא הצלחה — על תואר האליפות שלו, שבו זכה מידי אותו שח־קן מאי ב־1935: הרוסי־הלבן ד"ר אלכסנדר אליוכין. במלחמת ה־עולם השניה סירב אווה לשחק שוב נגד אליוכין, שנתגלה כ־אנטישמי ושיתף פעולה עם הנאצים. ד"ר אווה עצמו צנוע מכדי שיספר זאת.

עד 1956 הוסיף ד"ר אווה להשתתף בהתחרויות. מאז לא היה לו פנאי להתכונן. „אדם צריך להרהר במטקטיקה שלו", הוא מסביר, והוסיף כשנצנוץ של צחוק בעיניו: „אדם צריך להכין אסטרטגיה לקראת אפשרויות רבות. הלא המטרה היא להתגבר על המתחרה".

בינתיים מצא ד"ר אווה „תו־ספת" חשובה להתעניין: המחשב. „הדמיון בין־מחשבים לשחמט רב יותר מן הדמיון בין מתמטיקה לשחמט". הוא היה פרופסור ל־מתמטיקה באוניברסיטאות רוטר־דם וטילבורג, והוא מודה שהמת־מטיקה כשחמט מטפחים חשיבה שיטתית. „אבל מחשבים ושחמט מחייבים אותך לעיין באפשרויות מנוגדות — יש דמיון רב בין ההחלטה איך להזין מחשב, ובין השיקולים איך לנהל את משחק השחמט". לכן, כאשר התחילו לבנות מחשבים בשנות ה־50, התמנה בהם הפרופסור למתמטי־קה. הוא אף השתלם בארצות־הברית בתחום זה.

● נשיא בגיל 65

אבל את השחמט לא נטש. „ל־אחר הכל, הרי שלמשך 45 שנים ערך מדור השחמט של „הט פריי פולק", שהוצא הסוציאליסטי של רוטרדם. שבוע שבוע היה עורך שם עמוד של שחמט. ב־1966 הציעו העתון לקצבה — „אני מקבל פנסיה של 38 גילדן ל־חודש", הוא אומר בחיוך הירש.

ב־1970 נתבקש לשמש נשיא של הפדרציה העולמית לשחמט. „הם חיפשו נשיא שאפשר לראו־תו כנייטרלי, הפעם, בשונה מבה אחר לפני שהיה עליו לפרוש ל־קצבה מן האוניברסיטה, הוא הצטרף לבקל רשות מן השבב, כיוון ש„תפקידי כנשיא הפדרציה כולל 60 אחוזים במנגי". האם יכול אי־מי להבין מה מיריש מ־אדם המטפל ב־99 ההתאחדויות שחמט של 99 ארצות? „זה כבר ריך דיפלומטיה, דיפלומטיה", אומר ד"ר אווה.

אכן, הטובה שתכיד התעניין בפוליטיקה היא עכשיו לברכה לו. „גם עכשיו אינני שמרן בבסיס", הוא אומר, ומודה שפעם היה סוציאליסט.

„הכלב נובח, והשיירה נוסעת — האין בפתגם זה משום תיאור מדויק של הנעשה בעולמנו?" — דבריו של ד"ר אווה מרמזים ל־מחלוקת על אולימפיאדת השחמט ועידת הפדרציה, שקיומן בישר־אל הניע התאחדויות שחמט מסויכות מלהשתתף בהן.

הדיו התקפות אישיות: „לוב טענה שאינני ישר, שאני בפלה לרצה את הארצות הסוציאליס־טיות שרק בהן יודעים לשחק שח. הרוסים הצטרפו היום להת־קפות עלי בשידורי הרדיו שלהם". אך ד"ר אווה מוסיף ב־הומור היבש שלו: „הם צועקים וצורחים, ובעוד חודשיים שוב נהיה חברים".

בנימה רצינית יותר, כמעט עצובה, אומר ד"ר אווה: „אין ספק שהפוליטיקה חדרה לשחמט כמו לשאר ענפי הספורט — זה נורא; כל אחד נלחם למען ה־אינטרסים של ארצו, וזו אחת הסיבות שהוא עדיין נשיא, „ב־גילי". ומטרידה אותו השאלה, מי יירש את מקומו; מי יהיה אובייקטיבי דיו לתפקיד הזה; מי יהיה מוכן להתעקש כמותו, שמוסקווה, למשל, תיתן אשרות כניסה לישראלים להתחרויות. אין לו ספק, שישראל מוכנה לתת אשרות כניסה לערבים: „לולא זאת, הייתי מבטל את ההתחרות". על כל פנים, הוא אומר, לא יתמיד בתפקידו אחר שנתו ה־80 — זה יהיה אבסורד.

בינתיים עושה ד"ר אווה את שלו להפצת השחמט. „בהולנד לימדנו 40 אלף ילדים שחמט. יש קורסים למורים, ויש בחינות. שחמט הוא טוב לילד — הוא מפתח אצלו חשיבה שיטתית". באפריקה השתרש המשחק למן ההתחרות בין ספסקי לפישר ב־1972. מאז הצטרפו ארצות אפ־ריקניות לפדרציה, אך לא רק אפריקניות: „אנחנו מפאפואה", אמרו שני בחורים שניגשו לד"ר אווה. „זו לנו הפעם הראשונה שאנו משתתפים באולימפיאדה". ופני הנשיא אווה קרנו כאשר לחץ את ידיהם של שני השחקנים מפאפואה, השוכנת בחלק המזרחי של האי גינאה החדשה.

פתרון לבעיתך
ברכישת דירה!
ועזרה במכירת דירתך הישנה
*הלוואות לא צמודות
לך ולרוכש דירתך הישנה
עד 140,000 ל"י
נסיעך לאתרי בניה כדי שתיווכח במו עיניך שעוד לא ראית דירות נפלאות כדירות "גן"
פרטים נוספים במשרדנו כל יום בין 08.00–13.00 19.00–16.00
ביום שלישי רק בין 08.00–13.00 ביום שישי אין קבלת קהל.
"גן"
חברה קבלנית לבנין והשקעות בע"מ
פתח תקוה, רח' חיים עוזר 20
*אין בהצעה זו כל התחייבות מצד חברת "גן" למכור דירה לכל קונה.

مكذا من الاهل

דב גולדשטין — ראיון השבוע עם ארנון גפני, המיועד לנגיד בנק ישראל

האינפלציה בישראל היא הרסנית ולפני שבועות אחדים החמצנו בגלל שיקולים פוליטיים, הזדמנות גדולה להפחיתה ב־10 אחוז

הקמנו כלים כדי לחיות עם אינפלאציה של 10 עד 15 אחוז, אבל באינפלאציה של 35 אחוז לשנה, קמים הכלים — צורות. ההצמדה השוונת — על עצמם ● כנגיד בנק ישראל איאבק במרץ להשיג עיסקת־חבילה בין הממשלה, ההסתדרות והמעסיקים, למלחמה באינפלאציה ● יש לבטל את כל הסובסידיות במשק מלבד למוצרים חקלאיים ● אסור לתבוע ויתורים ותרומות רק מן השכירים; ישנם עוד סקטורים במשק, שיש להטיל עליהם חובות ● מה בין השר המנוח פנחס ספיר ז"ל ושר האוצר הנוכחי, יהושע רבינוביץ ● אבי בירך אותי שאראה לא רק את העניינים, אלא גם את האנשים ● אני שונא ריב אבל מעולם לא נרתעתי מוויכוח נוקב; למדתי מחיים לסקוב: לא לוותר, לא להרפות, להאבק! אם מחלקת המחקר של בנק ישראל תשכנע אותי, שיש לשנות סעיפים בתקציב — אפילו אם אני כמנכ"ל האוצר הצעתי אותם — אלך לשר האוצר כנגיד ואתבע לשנות

אשר בישר ארנון גפני לאביו, שהממשלה החליטה להמליץ עליו כנגיד בנק ישראל, בירך אותו האב שלוש ברכות, אחת ברכת־שיגרה: „שתצליח!" נשתהה מעט, הוסיף: „שתישאר ארתו בן־אדם, כמו לפני המינוי". ועוד אחת, להשלמה: „שתראה לא רק את העניינים, אלא גם את האנשים ותמצא את שביל־הזהב ביניהם, תמיד..."

— הבטחת לו?

הבטחתי לו למלא את כל שלוש המשאלות ובהזדמנות זו הבטחתי גם לעצמי. אתה יודע, זה לא פחות חשוב.

עצוב בלשכתו של מנכ"ל האוצר, ארנון גפני. המזכירות והפקידות וכל מי שעשה בשנה האחרונה במחיצתו של האיש המצויין הזה, מונים בצער את השעות שעוד נותרו ל„בוס" שלהם לפני שינטוש אותם ויעתיק את עצמו לכסאו של נגיד בנק ישראל, ביום שני הקרוב.

הנגיד המיועד הוא איש חם, לבבי, בעל תכונות חברתיות מלבבות, מאיר־פנים, מתרחק בקפדנות מן המריבה, מבכר דרכי שלום, שיכנוע, הסברה, נוסך בכל רוח טובה. לצרף לאלה עדות פרסית? נעים להיות עם ארנון גפני.

הוא מעריץ את אביו, מי שהיה פקיד מכס קטן במנהלת המנדט הבריטי שהתקדם במעלות השרות הציבורי עד לכהונת הממונה על הכנסות המדינה, במשרד האוצר הישראלי: „ממנו למדתי את העקרונות האמיתיים של משרת הציבור, שאין בעולמו שום דבר חשוב יותר מאשר ל ש ר ת, ביושר, ללא משוא־פנים, באמינות"...

● להיות עורך ושחקן

מה שנתקפה בצעירותו של ארנון: לא הספיק להכות שורשים במקום קבוע. אבא נדד — כל המשפחה ארזה ונדדה עמו: „אתה מבין, המרכב ההדירוג עדיין לא היה ידוע וכדי להתקדם אצל הבריטים היה אדם מחויב להעתיק לאתגרים. נולדתי ב־1932 בתל־אביב, אבל אבא והמשפחה עמו נדדו לחיפה ולירושלים ושוב לחיפה. אחר־כך אמר לו מנהל המכס הבריטי: 'אתה רוצה לעלות בדרגה? בבקשה, בראש הנקרה, בתחנת המכס שבין ארץ־ישראל ולבנון, בגבולות הצחיחות, תשליט שם סדר, תנקה את התחנה. תעלה בדרגה'.

ואבא הלך. לסביבה ערבית מרוחקת ומנוכרת, ללא ישוב יהודי, ללא בית־ספר עברי. היינו שם רק שנה ומשהו, אבל אני זוכר את התקופה הזאת, על קשייה והחוויה.

שוב נדדנו לתל־אביב. בגימנסיה „הרצליה" טיפחתי במקביל שני חלומות: להיות עורך עתון ושחקן בתיאטרון, ולא הייתי בטוח איזו מכתי הנטיות תגבר. בינתיים עסקתי בשתיהן. ערכתי עתון „אור וצל", במסגרת בית־הספר, בעל נטייה מובהקת למהפכנות נגד הממסד של המוסד; שיחקתי בחוגים דרמטיים שונים. על דעתי לא היה עולה אז, שאקדיש את כל חיי ליובש של הכלכלה... ובאמת, כעבור שנים פגשתי במקרה את צבי פרידלנד, הבימאי, וכאשר סיפרתי לו שאני מתפרנס מן הכלכלה, הוא עיקם את האף ועל פניו הופיעו אכזבה ותדהמה, כך שמיהרתי להסתלק, מבוייש על זה „בגידה" בעתונאות ובתיאטרון...

● נשלף מן הטירונות

על אפו וחמתו, כמוהו כבני השנתון 1932, חזה ארנון בגיוסם המוקדם של ילידי 1931, בסוף השביעית של הגימנסיה — ואל מלחמת השחרור לא הגיע. צעירים מדי היו. וגם כאשר סיים את לימודיו בבית־הספר הריאלי בחיפה (שוב נדד אבא לחיפה) התגייס לצה"ל ב־1950. לא הניחו לו לשרת כסדר.

יהודי טוב מארצות־הברית זיכה את ישראל במילגה לקולג' קטן בארצות־הברית, שאינו מקבל למסגרתו אלא בני 18. משרד החוץ עמד על שיגור סטודנט צעיר דארנתן נשלף מן הטירונות, שוגר לקולג' ו„אפילו לא ידעתי מה זה ואיך זה ומה לומדים שם. אבל מצאתי מוסד נפלא, לחינוך נסיוני, עם חיי חברה מצויינים ותשומת־לב גבוהה לכל תלמיד. למדתי כלכלה ומדעי המדינה, בכוונה מפורשת להכשיר את עצמי לעתונאות ושיחקתי בהנאה רבה בחוג הדרמטי של הקולג'".

השתלבותו בחיים החברתיים של הקולג' היתה מהירה. נעשה מקובל על חמש מאות התלמידים במידה כזאת, שנבחר „ראש ממשלת הקולג'" („הכל התנהל שם על־ידי מינהל עצמי של התלמידים והממשלה היתה רבת־סמכויות..."). מכוח תמיכתם של תחנת הרדיו הפרטית של המוסד ועתונו.

בין כה וכה נתארכה השנה, לפי הצעת ההנהלה, לשנתיים. ארנון דחס לתוכן רבה מאמץ, עמד בבחינות ב.א. וחזר לישראל... „ראש ממשלה" לשעבר וטירון בבסיס הטירונים של צה"ל בהווה.

● שש שנים עם לסקוב

תחנות נוספות במסלול: צחרום של שלושה „יועצים כלכליים לרמטכ"ל; תואר שני בכלכלה, במכון „פאלק" בירושלים; אגף התקציבים של משרד האוצר, לאחר השיחרור מצבא הקבע, ב־1958. נציג האוצר בוועדה, שבדקה וסיכמה בדבר הקמת רשות הנמלים. ב־1961 הזמין אותו רב־אלוף (מיל.) חיים לסקוב, מנהל רשות הנמלים, לשמש כראש אגף כלכלה ומסחר ברשות.

„קסם לי אתגר זה", מספר גפני, „שש שנים, שהיו סוערות מאוד, הלכתי עם לסקוב לאורך כל הדרך הקשה. נאבקנו נגד קבלת שכר תמורת אי־עבודה. אחר־כך התמניתי מנהל נמל אשדוד. שלוש שנים כיהנתי בתפקיד זה, עד 1970. השנה הראשונה היתה שקטה. הנמל שיגשג. אחר־כך בא יהושע פרץ. הנמל סער. השיבוש נגמר. זו היתה הפעם הראשונה בישראל, שעובדים הגישו בבת אחת... שלושים וחמש תביעות".

אחר־כך נגמרה ההפתעה. הדבר נעשה שיגרתי. אפילו עובדי האוצר בשיבוש ארבעים. חבריים, ששים השביתות־שכר. אבל למרות כל המצוקות היה לי המון סיפוק בנמל אשדוד. זו תהרבה מובהקת של אחריות, של עשייה. החלטה שקיבלת בבוקר — בצהריים אתה רואה אותה מתבצעת ברציף, חיה, נושמת.

— אם יעד העובדים לא מירפר אותה מדרך...

כן, זו, כמובן, אחת הבעיות, אחד המאבקים הקשים. אתה צריך לשכנע, להסביר, להמית את הלבבות. בישראל אי־אפשר להסתפק רק בנסיון להטיל מרות.

כאשר עזב ארנון גפני את רשות הנמלים ואת נמל אשדוד בראשית 1970, לא יכול לחזות, כי שנה אחריו ילך גם חיים לסקוב להתנחות, כי העובדים הוקים ממי שתובע מהם עבודה תמורת שכר, תתבסס בישראל כהלכה, כעל פיה נוהגים. פנחס ספיר, שחזר אז לממשלה ולמשרד האוצר, קיבל את המלצת ראשי המשרד ומינה את גפני כממונה על התקציבים.

● „כמה טונות סחורה?"

„לא הכרנו זה את זה לפני־כן", מספר גפני, „וכאשר הוכנסתי בפעם הראשונה לחדרו של ספיר, להציגני, נתן בי מבט כזה, כבוחן ורציני גם יחד, ושאל: 'כמה טונות סחורה עברו בשנה האחרונה בנמל אשדוד?' זרקתי לו מן הזיכרון מספרים על יבוא ויצוא ואוניות ותוכניות... חוכמה, הלא רק לפני יום או יומיים טיפלתי בכל הנושאים האלה. ספיר חייך: 'טוב, טוב, בעוד שבועות אחדים תדע ככה את כל המספרים של המשק והתקציב הממלכתי, לעבודה, לעבודה...'

„אהבתי מאוד לעבוד עם ספיר. היתה בו עוצמה רבה, פתיחות לרעיונות, רגישות אנושית, שלא רבים הכירו. כממונה על התקציבים אני יכול להגיד לך, שזהו תפקיד יותר מעניין מאשר מנכ"ל המשרד, אף כי המנכ"לות מעניקה לך יותר סמכות. אין תפקיד אחר, שבו אתה מרגיש את דופק־החיים של המדינה, כמו בכהונה של ממונה על התקציבים".

— עוד יתברר לך שלהיות נגיד בנק ישראל זה פחות מעניין מאשר מנכ"ל משרד האוצר?

יכול להיות. בהחלט יכול להיות... ולכן, כל שנות השרות הציבורי שלי, לא לחצתי מעולם לקבל תפקידים יותר רמים, יותר סמכותיים. הנגידות, למי שצעד במסלול המקצועי כמוני, היא פיסגה. עד הרגע האחרון היה לבי קרוע בין משרד האוצר ובנק ישראל וגם היום עדיין אינני בטוח, שטוב לי לעבור. רק הנסיון בבנק יוכיח. ביקשתי גם משר האוצר וגם מאחרים, שיחליטו בשבילי, אם אני עובר או לא.

● עוצמה בלי קול

— סיפורה קרוב על ספיר. ספיר הגועש, הרועש, הנותן בקולו לתרהקיס. איך, לשיטתו, יהושע רבינוביץ?

הוא איש אחר. שונה לחלוטין. הסתגלתי אליו ואני מעריך אותו מאוד. הוא „נזרק" לתקופה קשה ביותר של ישראל, לאחר מלחמת יום הכיפורים. הדיונים אתו הם מאוד תרבותיים, מעמיקים. הוא עומד מצויין בלחצים קשים, במתח. מעולם לא היה במשרד האוצר מתח כל־כך גבוה, כמו בשנה האחרונה, בגלל החלטות הכרעות קשות.

— יש לרבינוביץ איזה דימוי של איש הליט, מתרצה...

זה לא נכון! לחלוטין לא! הוא אחד האנשים החזקים שפגשתי בימי חיי. ממש כך! העוצמה שלו והתקיפות שלו אינן נמדדות בעוצמת הקול. הוא עקשן מהשורה הראשונה. הוא העביר החלטות, שאיש לפניו לא העז: הרפורמה במיסוי הישיר, הפיחות הזוחל, ההסכם הרב־שנתי על תוספת־היוקר. הוא שבר את ה„טאבו" על הפיחות, שבזמנים קודמים התייחסו אליו כמו אל מלה גסה. רבינוביץ הלך בתוך מבול של אבנים, מעברים שונים, הרכין את הראש, כדי לסוכך על עצמו — ועבר בהצלחה. הוא איש טוב לעבוד אתו.

— היו לך ויכוחים קשים עם שני שרי האוצר, ספיר ורבינוביץ, שעבדת אתם?

כל התקופה היתה מלאה המון ויכוחים, גם עם ספיר, גם עם רבינוביץ. רוב הוויכוחים עם ספיר היו בנושא הפיחות. הוא לא רצה לשמוע את המלה. היו ויכוחים בקולי קולות...

— גם אתה צועק לפעמים?

לעתים רחוקות מאוד... אבל כבר קרה, שכל עובדי המשרד נדהמו לשמוע את קולי מגיע לגרוהקים... אוהו! אבל בדרך כלל אני כועס בשקט. גם רבינוביץ אינו צועק. אבל הוא מתווכח! בלתי רגיל הוא מתווכח! הוא נותן להתווכח, מעודד ויכוח, אוהב לשמוע דעות רבות.

● לא רצה להיפרד

— הוא התנגד למינוי שלך כנגיד?

כן.

— מפני שלא רצה להיפרד ממך?

כן.

— הוא שאל לדעתך?

זמן מסויים לא שאל. אבל בימים האחרונים, ערב המינוי, היו לנו שיחות בנושא זה.

— האם ביקשת שיוותר עליך, שתוכל להתקדם?

לא. הפקדתי את העניין בידיו. אדם אינו צריך לתבוע קידום לעצמו ואין בזה צדק לדרוך, כאשר שנה ורבע כמנכ"ל האוצר, כבר יעבירון אותי לתפקיד אחר. אדם צריך להיות אחראי אחריות עמוקה לתפקיד שהוטל עליו והוא קיבל על עצמו למלאו. שנית, ההפגנות מכרת הנגיד היתה כרוכה תמיד בנסיבות פוליטיות־הבריתיה קשות ומעיקות. מן הראוי היה, כי הממשלה תהיה חופשית להחליט על בעל־המשרה, ללא לחצים מצד מועמדים לסוגיהם. האוצר נלחם את מלחמת הקיום של המדינה ואני נמנעתי מללחוץ כלשהו.

— המעבר ממעמד של פקיד למעמד של ראש מוסד עצמאי אינו קל בשום מקרה. גם אם יש לך ההבינות הדרושות לנגידות והעובדה שהיית כפוף לשר האוצר לא תהיה בעוכריך, איך תוכל לבקר את התקציב הבא, שאתה השתתפת בהכנתו ובעיצובו?

איני מקבל את הטענה הזאת. התקציב אינו יצירה, שמחברים וגומרים ו„משתקים" כל הכנה את התמליל. התקציב הוא תהליך הנמשך כל השנה. משרד האוצר מכין את האומדן. בנק ישראל בודק את ההצעה וקובע את עמדתו. מתנהלים דיונים משותפים. הדיונים על תקציב 1977 עדיין לא התקיימו. בדיון המשותף על התקציב בין האוצר ובנק ישראל — אשתתף כנגיד הבנק (אם הנשיא ימנה אותי). כדי חודש יכולים להיות שינויים בתקציב וההתפתחות יכולה להיות שונה מזו החזויה. הדיון על ביצוע סעיפי התקציב נמשך גם לאחר אישורו בכנסת. ישנם קיצוצים, ישנן תוספות.

● לא נרתעתי מוויכוח

יכנה אותי, בעייה מידית במסבר, שעלי לעבור. יכול להתהוות מצב, שמחלקת המחקר של הבנק, התקוף קטעים בתקציב, שאני עצמי הצעתי כמנכ"ל האוצר. גם בכך אין כל רע. לא פעם שיכנעה אותי מחלקת המחקר להוסיף, לגרוע, לשנות יעדים, כאשר הייתי מנכ"ל האוצר. אם מומחי הבנק יגישו לי ביקורת על נושא או היבט, אפילו כאלה שהשתתפתי בהכנתם ובגיבושם, או שהחלטה עליהם התקבלה על פי עצתי — אני מספיק פתוח לקלוט ונכון להשתכנע. אם אשתכנע — אבוא לאוצר ואדרוש לשנות, כפי שאני עצמי הצעתי קודם. אני רק מקווה, שבאוצר לא ישתמשו נגדי בטענה: „הלא אתה הצעת זאת". אני איני רואה בהשתכנעות מדברי הזולת ביטוי של חולשה, אלא ביטוי של כוונה אמיתית לשרת את הענין כמיטב היכולת, לכוון הצלחתו.

— אתה שונא־ריב, מעידה מכיריך, אתה מעדיף להסביר, לשכנע. אולי אין די בכך כדי לשכנע את משרד האוצר? אולי זה יכול להתפרש כעמדה־חולשה מצד נגיד בנק ישראל?

● רק כפתרון אחרון

אני שונא לריב, זה נכון. אבל מעולם לא נרתעתי מוויכוח נוקב. אני שונא ריב אישי. זהו ריב מטפיל, מעליב. אני בוחל מריב על כבודות, על יוקרה. זהו ריב מהיר־כוחות, שאינו מקדם את הענין. אבל ריב, או נכון יותר עמידה עקשנית ועקבית על ענין. על מהות, על דרך — זה בסדר גמור. לא צריך לריב. אבל חובה להתעקש על עמדתך, להילחם עליה, לנסות לשכנע. מלסקוב למדתי: לא לוותר! לא לכפוף את הראש! לנסות שוב ושוב. להכות על הסדן!

— ובבחינה זו אתה רואה את השוני הגדול בין מנכ"ל האוצר לבין הנגיד, שהראשון יכול לפעול על דעותיו רק בתוך משרד האוצר, בוויכוח עם השר, ואילו לרשות השני אמצעים רחבים יותר?

כן, בהחלט, הפקיד מנוע מן הוויכוח הציבורי הרחב. אם יש לו עמדה שונה מזו של השר כולו — הוא יכול לנסות להתווכח עם השר. אם לאחר שעשה בתחום זה ככל שיכול, דעתו נדחתה והצעתו לא נתקבלה — אסור לו לעשות שום צעד נוסף.

זו מהותו של משרת הציבור כפקיד. הנגיד משוחרר ממיגבלה זו. אם דעתו לא נתקבלה על דעת שר האוצר, עדיין פתוחות לפניו דרכים להאבק עליה: הוא יכול לפנות אל ראש הממשלה, אל הכנסת, אל הממשלה כולה. הוא יכול להופיע לפני הממשלה. ולנסות לשכנע.

— הוא יכול לפנות גם אל הציבור הרחב...

הוא יכול. אז הוא זקוק לאמצעי התקשורת. אבל פנייה אל הציבור נגד עמדת הממשלה, או כדי לגייס תמיכה מצד הציבור ללחוץ על הממשלה, שתאמץ לעצמה את דעת נגיד בנק ישראל, בניגוד לעמדת שר האוצר — זהו פתרון לא־טוב; שמותר להשתמש בו רק בעניינים מכריעים. וגם או כפתרון אחרון לאחר שמוצו עד תום כל אמצעי השכנוע וההסברה במשרד האוצר ובממשלה.

— איזו עמדה עצמאית יכולה להיות לנגיד, כאשר הממשלה רשאית, על פי החוק, להעביר את הנגיד מכהונתו, אם נתגלעו חילוקי דעות בינו לבינה, שאינם מאפשרים שיתוף־פעולה? האם אין הסעיף הזה הופך את הנגיד, כראש, לכפוף ברצונה הטוב של הממשלה?

● בכלכלה אין ודאויות

הסעיף הזה בסדר גמור. העוצמה והכלים נמצאים ממילא בידי משרד האוצר. מישהו צריך לשלוט במדינה ודעתו צריכה להיות המכרעת. דעתה של הממשלה היא המכרעת. הנגיד הוא חלק ממערכת האיזון והביקורת של המשטר הדמוקראטי, אבל לממשלה זכות ההכרעה האחרונה.

אם הממשלה אינה יכולה לעבוד עם הנגיד, הוא צריך ללכת. עשרים וארבע שנה לא קרה כדבר הזה. הנגידים של הבנק התווכחו עם הממשלה, ביקרו אותה ואיש לא חשב, שצריך לפטר אותם בגלל עמדותיהם העצמאיות.

— כמנכ"ל משרד האוצר, הן היו לך חילוקי־דעות נוקבים עם הנגיד היוצא, מר זנבר?

היו לנו הרבה יותר מן המשותף מאשר מן המפלג. את קווי המדיניות הכלכלית גיבשנו יחד, בשותפות עם השר. היו בינינו חילוקי דעות לא על מגמות הדרכים, אלא על עיתוי ועוצמות, או היקפי וסדרי־גודל. למשל, כאשר הוחלט על הפיחות של עשרה אחוזים, צד הפיחותים הזוחלים, תבע זנבר שהפיחות יהיה בשעור של עשרה אחוזים.

— ואתה יכול לומר בוודאות כי פיחות של עשרה אחוזים, באותם התנאים, היה מועיל במשק יותר מפיחות של עשרה אחוזים, כפי שתבע מר זנבר?

בוודאות? בכלכלה אין ודאויות. אבל לא זו השאלה. יש הבדל מהותי בולט ביותר בין השיקולים של משרד האוצר והבנק. האוצר חייב להביא בכלל שיקוליו את אחריות הפוליטית, על דרגיה השונים. נגיד הבנק, כיועץ כלכלי, משוחרר במידה רבה מההיבטים הפוליטיים והדגש שלו הוא בעיקר על המדיניות הכלכלית הגרידא, עליו החובה להשלים שהאוצר אינו מצליח לעשות מדיניותו הכלכלית, מפני שהוא כפות בכבלים הפוליטיים. הממשלה אינה מוכנה לשלם את המחיר המלא, הנתבע ממנה במישור הפוליטי, כדי להקטין את האינפלציה. כאן מקומו של הנגיד ללחוץ ולתבוע ולא להרפות.

● לא כהתקפה אישית

כאשר אתה שואל על נושאים שנאבקתי עליהם כמנכ"ל האוצר ואוסיף להאבק עליהם כנגיד בנק ישראל — צריך להבין, כי נושאים כאלה יהיו נושאים כאילו לא אחת מקבל שר האוצר את דעתי, או את דעת מחלקת המחקר של בנק ישראל, הנמסרת לו באמצעות הנגיד — אבל קשה לו כאן להעביר את ההחלטה הדרושה, אפילו אם הוא עצמו משוכנע בצורך שיש בה, בגלל האילוצים הפוליטיים.

כנגיד הבנק אני יכול אפילו להיתקל במצב, שגם שר האוצר מקבל את דעתי, אבל בגלל המיגבלות הפוליטיות קשה לו להשיג הסכמתה של הממשלה. במקרה כזה חשוב גם לשר האוצר לקבל תמיכה חזקה מצד הנגיד, כדי להקל עליו מלאכתו במאבקו בתוך הממשלה, עם הדרגים הפוליטיים המפלגתיים.

אני מקווה — וזה מין איח

(סוף בעמוד 35)

ה' בחשון — 29.10.76

מערכת

מי שהיה שגריר... הקשר ההדוק... האחרונה, אף על... קודם

יעקב צור

מערכת סיני ומלחמת סואץ

מי שהיה שגריר ישראל בצרפת בימי „מיבצע קדש" עומד על הקשר ההדוק בין שני המיבצעים המקבילים, שנתגבש ממש האחרון, אף על פי שישראל ידעה על ההכנות חודשים אחדים קודם, בזכות מגעיה הקרובים עם צרפת

מאת יעקב צור

חיילי צה"ל במבצע „קדש" עם „שללם" — תצלומו של נאצר (למעלה); ההתקפה של מטוסי צרפת ובריטניה על נמל פורט-סעיד (למטה).

במרחק של עשרים שנה לא ימצא כמדומני חולק על כך שמערכת סיני 1956 סימנה מיפנה בתולדות מדינת ישראל. מלחמת קצרה זו הציבה את ישראל כגורם עצמאי במדיניות הבינלאומית, גילתה לעיני העולם את הכוח הצבאי הגנוז בה, שינתה את תדמיתה בעיני יהדות העולם, סייעה לליכוד החברה הישראלית, פתחה שערים לקשרים עם אסיה והמזרח הרחוק, ועם זה הציבה אותה במוקד הרגיש של המלחמה הקרה.

היחס למדינה היהודית כאל קומץ אדם מוקף אויבים התלוי ברחמי העולם הנאור הפך ליחס הערכה לכוחות הגלומים בה. אולי היטיב לבטא שינוי זה הגנראל דה גול, שעדיין היה שרוי אז ב„מדבר המדיני", כשאמר באוזני שגריר ישראל בצרפת: „אמור לבן-גוריון, שאף אם יפסיד הפעם את שטח סיני, יצאה ישראל ברווח גדול מהמערכה. מעמדה הבינלאומי ומקומה באיזור נשתנו כליל. הצבא הישראלי ניצח במערכה, ואף אם ייאלץ לסגת, לא יפסיד עוד את היוקרה שזכה בה בעקבות קרבות סיני. ישראל ביצרה את מעמדה באיזור. תהיה המערכה קשה ככל שתהיה, הרי זו זכיה בת-קיימא שתשפיע ללא ספק על גורל המזרח התיכון בעתיד" (יומן פאריס, עמוד 313).

יתר על כן, בניגוד לדעתם של רואי השחורות (ודבריו של משה שרת בדפי יומנו שנתפרסמו לפני זמן קצר הם עדות לכך) לא גרמו המלחמה והנסיבות המיוחדות שבהן התחוללה לניתוק מגוש המדינות של אפריקה ואסיה. עובדה היא, כי רשת הקשרים המדיניים והכלכליים עם האומות המתעוררות בעולם השלישי נוצרה דווקא אחרי מערכת סיני, והיא הועמקה והלכה עד למלחמת יום-הכיפורים 1973.

אף על פי כן מעטים המאורעות בתולדות המדינה שנסתלפה משמעותם כמו זה. התמונה המצטיירת עדיין בעיני רבים, וביחוד בחוגי השמאל, מציגה אותה כמלחמה קולוניאליסטית מרושעת של שתי מעצמות אירופיות שישראל שימשה להן חוד של כידון. ההצגה התעמולתית המזהירה של נאצר והשכיל להפוך את תבוסתו המוחצת בידי צה"ל להתגוננות גבורה של הצבא המצרי נגד שלוש מעצמות אדירות, מצאה לה סיוע בתעמולה הסובייטית, שרשמה לזכותה את נסיגת צה"ל מסיני ומעזה, תוך התעלמות כוללת מחלקה המכריע של ארצות הברית בתמרון זה של מעצמות-העל. חומר מסייע לתפיסה זו נמצא גם בספרים שנתפרסמו אצלנו סמוך למאורעות עצמם, שהסתמכו בחלקם הגדול על מקורות-מידע צרפתיים (וביחוד על ספרם של האחים ברומברגר) שהשתדלו להגדיל ולהאדיר את חלקם של הצרפתים במיבצע, וממילא להקטין את ערכו של המישור הישראלי.

כך הפכה מלחמת סיני אחד הנושאים האהובים על כל מבקריה ואויביה של ישראל, וה„קנוניה" עם צרפת ואנגליה מצטרפת, בצד דיר-יאסין וקיביה, לשורה ארוכה של חטאיה הקדמונים של ישראל. אפילו נאמניה של המדינה מלמדים עליה סנגוריה בשפה הלוהטה ובנימה של הצטדקות.

● רוסיה חודרה למזרח התיכון

מבחינתה של ישראל היתה מלחמת סיני בלתי-נמנעת. גורלה הוכרע למעשה שנה לפני שפרצה בפועל, באוקטובר 1955. חודשים אחדים קודם לכן, ביולי-אבגוסט של אותה שנה, נתפרסם ברבים ההסכם בין מוסקבה וקאהיר (במסווה של עיסקה צ'כוסלובקית) על אספקת נשק סובייטי למצרים. היתה סכנה מוחשית, כי שכנתה של ישראל מדרום, שניצבה אז בראש התוקפנות הערבית נגדה, תיהפך במהירות למעצמה צבאית. משה שרת, אז ראש ממשלת ישראל ושר-החוץ שלה, יצא לז'נבה בנסיון להניע את ארבעת שרי-החוץ של המעצמות הגדולות לספק לישראל את הנשק שהיא זקוקה לו כדי לעמוד נגד התוקפנות המצרית. בן-גוריון, שר-הבטחון דאז, לא תלה בנסיעה זו תקוות. אך בעיני משה שרת היה זה נסיון אחרון למנוע מלחמה. בלשון זו דיבר במפורש עם שלושת שרי החוץ המערביים: פוסטר דאלס, מאקמילן ו־פינוי, ואף עם אדגאר פור ראש ממשלת צרפת, שנפגש עמו בפאריס. הברירה היתה בין חימוש מהיר של ישראל, שיקנה לה בטחון ויחזק את גבולותיה לבין מלחמת-מנע שתשבור את כוחה של מצרים בטרם תקלוט את הכמות העצומה של נשק חדיש שזורם אליה. השיחה עם מולוטוב הוכיחה שאין כל תקווה להביא את ברית-המועצות מכוונתה להפוך את מצרים לגורם צבאי מסוכן במזרח התיכון. השיחות עם דאלס, בז'נבה ואחר-כך בוואשינגטון, היו מאכזבות: שר-החוץ האמריקני דחה את תביעותיה של ישראל ותבע מממשלתה איפוק וסבלנות. רק בצרפת נגלה שביב של תקווה. אולם, כפי שהוכיחו המאורעות, גם בפאריס התנהל מאבק פנימי סמוי בין החוגים הצבאיים וראש הממשלה שצידדו בזכות מכירת הנשק לישראל, ובין חוגי משרד-החוץ שראו בכך סטייה מן המדיניות המסורתית של צרפת.

● איזון החימוש הופר כליל

כדי להעריך כראוי את המיפנה שנתחולל במזרח-התיכון בעקבות עיסקת הנשק הסובייטית, יש לזכור כי עד אז היו שלוש מעצמות המערב הכוח החיצון המכריע באיזור. לברית-המועצות לא היתה בו דריסת-רגל. שגיאתו החמורה של פוסטר דאלס היתה בכך, שלא חזה מראש את מהירות החדירה של ההשפעה הסובייטית בעקבות ההסכם עם מצרים, ובוודאי לא את ממדיה לעתיד לבוא. ב־1955 עדיין אפשר היה, בפעולה דיפלומטית תקיפה ונועזה נגד מצרים, למנוע או להאט את החדירה הזאת. שנה לאחר מכן כבר היה מאוחר.

מאזן החימוש של ישראל וארצות ערב היה מבוסס עד אז על הכרזת שלוש מעצמות המערב משנת 1950, שכללה מעין ערובה משותפת לגבולותיהן ולמאזן כוחן הצבאי של מדינות האיזור. ארצות-הברית, אנגליה וצרפת התחייבו להיוועץ ביניהן ולשקול בצוותא כל מכירה של נשק לאחת המדינות כדי שלא יתערער שיווי-המשקל בין ישראל ושכנותיה. הסכם זה התגלה במהלך שנת 1956 כמכשול עיקרי על דרך אספקת הנשק לישראל, אך בשנים הראשונות לקיום המדינה, וכל זמן שמקורות האספקה היהודים היו במערב, היה בו כדי למנוע הסלמה של אמצעי הלחימה, גם אם ניגלו פה ושם פרצות בהפעלתו. בנין שביר זה נפגע לראשונה עם חתימת אמנת בגדאד בינואר 1955, כאשר הובטחו לאחת ממדינות ערב — עיראק — מקורות של נשק מערבי ללא כל התחשבות באיזון הכוחות בין ישראל לערבים. החתימה על אמנה זו שימשה גם עילה ישירה לכניסתה של ברית-המועצות לאזור ולהתקשרות עם מצרים, יריבתה של עיראק בעולם הערבי.

אך משעה שהתחיל נשק סובייטי בכמות ללא תקדים זורם למצרים, הפכה הצהרת 1950 לאבר מדולדל, וניטל ממנה כל ערך מעשי. המראה העלוב של השגרירים של בריטניה וצרפת המתכנסים במשרד ההגנה בוואשינגטון ודנים באספקת מספר טאנקים ומטוסים לישראל, שעה שאניות רוסיות עוגנות בנמל אלכסנדריה ומחכות לתורן כדי לפרוק מטוסי „מיג" ומאות טאנקים והתותחים לצבא מצרים, הפך לבדיחה עצובה. אפילו המשתתפים עצמם במיפגשים אלה לא ייחסו להם חשיבות, ובמידה שהסתמכו עליהם לא היה זה אלא תירוץ צבוע למנוע אספקת נשק לישראל באמתלא של „איזון כוחות במזרח התיכון", שלא היה קיים אלא בדמיונם הפורה של הדיפלומאטים.

התחיל מירוץ נגד הזמן. עיראק ומצרים פטורות היו מכל דאגה. שתיהן נתנו עצמן והלכו במהירות, זו בסיוע של נשק בריטי ואמריקני, וזו הודות לזרם הבלתי-פוסק של נשק מן הארצות הקומוניסטיות. ואילו לגבי ישראל הפך הרכש למשימה מדינית עיקרית, שנתמקדה במהרה בצרפת, המדינה היחידה שהיתה מוכנה, מטעמים מדיניים שלה, לעשות הכל לחימושה של ישראל ולביצור כוח עמידתה.

● נאצר נושא באחריות ישירה למלחמה

כשם שנאצר הביא על עצמו, כעבור אחת-עשרה שנה, את שואת התבוסה של מלחמת ששת הימים, כן הוא, נושא באחריות ישירה למלחמת סיני. מיבצע קדש חשף את חולשתו, אך לא גיפץ כליל את אגדת נאצר, „צאלח אל-דין של המאה העשרים". הוא נתגלה כפוליטיקאי ממולח, כתכסיסן מפוכח, כאיש תעמולה בעל דמיון. במיבצע סיני ובמלחמת ששת הימים, נחשפה חולשתו כמדינאי מרחיק-ראות וכמנהיג צבאי.

טיטו ונהרו היו שושביניו. שני בנאי ה„ניטראליות החיובית", שליט יוגוסלאביה שהתמרד נגד מוסקבה ועם זה חשש מפני התקרבות-יתר לוואשינגטון, והמנהיג של הודו שביקש לכפר על החולשה הפנימית של מדינת-הענק שלו ולהפוך למנהיג העולם השלישי (ואגב כך לבצר את מעמדו כלפי פאקיסטאן שאיימה לגרוף גם מיליוני אזרחיה המוסלמים של הודו), חיפשו לעצמם בעל-ברית ביבשת אפריקה ובחירתם נפלה על נשיא מצרים. אין לשכוח, כי המבחר לא היה רב, כי בכל היבשת הזאת קיימות היו אז רק שלוש מדינות עצמאיות: אתיופיה, ליבריה ומצרים.

בוועידה האפרו-אסיינית בבאנדונג שבאינדונזיה הועלה הקולונל הצעיר גמאל עבדול נאצר למעלת אישיות בינלאומית. שם גם הגיעו כנראה לידי סיכום סופי השיחות עם נציגי הסובייטים בדבר אספקת נשק למצרים. כל מי שעקב אחרי ההתפתחויות המדיניות במזרח התיכון באותן שנים הבחין בהבדל הקוטבי בין נאצר שלפני באנדונג ונאצר שלאחר כינוס זה. קודם לכן הצטייר כמנהיג מתון יחסית, שכל מעייניו נתונים לרווחת עמו. בשנת 1954, כאשר נסתיים במשפט קאהיר של נאשמי ה„פרשה" בפסקי דין מוות שזעזעו את ישראל והעולם, שלח בפי אחד מראשי הקהילה היהודית במצרים שדר לראש ממשלת ישראל שבו הביע תקוותו שלא יהיו מעשי תגמול בגבול עזה. בפאריס התקיימו כפעם בפעם פגישות בדרג נמוך שמטרתן היתה להסדיר ענינים שוטפים בקווי שביתת-הנשק. פגישות אלו בין נציגי ישראל ומצרים נפסקו אחר בנדונג. התחילה שרשרת של מעשי חבלה ורצח בדרומה של הארץ. ישראל ענתה במעשי תגמול ברצועת עזה. לא רבים זוכרים כיום, כי ה„פדאיון" נוצרו בראשיתם על-ידי השירותים החשאיים המצרים בעזה ומשם פשטו על-פני הכבישים והישובים בישראל. המתיחות בגבול מצרים הגיעה במהרה לצירוף מצב הבטחון בדרום והגבול עם רצועת עזה הפך למסוכן ביותר. מעבר הספינות הישראליות בתעלת סואץ ובשארם-אל-שייך נפסק כליל. נמל אילת היה במצור. המתיחות גברה הלכה ככל שנתרבו משלוחי הנשק הסובייטי והשליט המצרי התפאר בגלוי, כי כל הנשק הזה מכוון נגד ישראל.

תוקפנותו המילולית של נאצר לא ידעה מעצור. נוסף לישראל הסית את העולם הערבי נגד צרפת ומלחמתה בצפון אפריקה. שידורי ראדיו קאהיר עודדו את האלג'ירים והסיתו להתמרדות נגד השלטון הצרפתי בתוניסיה ובמארוקו, חביב בורגיבה והמלך מוחמד החמישי, שנראו בעיניו מתונים ופשרנים. התעמולה המצרית, ובעקבותיה שופרות התקשורת היוגוסלאביים והסובייטיים, לא נלאו להציג את מצרים כמעצמה צבאית אדירה, ואף הוא עצמו האמין בכך. באחד מנאומיו הרחיק נאצר לכת והבטיח שהמוסלמים עוד יאיימו גם על יבשת אירופה, ויחזרו על קרב פואטייה שבו נבלמה ההתקדמות המוסלמית במאה השמינית.

נאצר הפך דוברו ושליטו של העולם הערבי. בהשראתו נכשלה התכנית הבריטית של צירוף ירדן לברית-בגדאד וגורש גלאב פחה מרבת-עמון. ב־27 ביולי 1956 הכריז על הלאמתה של תעלת סואץ.

● עם אנגליה וצרפת — או בלעדיהן

התעצמותה הצבאית של מצרים והשתגותו הבלתי-מרוסנת של נאצר עשו, כאמור, את מלחמת סיני לבלתי-נמנעת. היא עתידה היתה לפרוץ בין אם היתה ממשלת קאהיר מלאימה את התעלה ובין אם לאו. ממשלות אנגליה וצרפת פתחו במיתקפה על תעלת סואץ כל אחת מטעמים שלה. הקשר ההדוק בין שני המיבצעים המקבילים נתגבש ממש ברגע האחרון, אף על פי שישראל ידעה על ההכנות חודשים אחדים קודם, לכן בזכות מגעיה הקרובים עם צרפת. אין ספק שהנשק הצרפתי סייע במידה ניכרת להבטחת נצחון צה"ל. אך חלקם של צבאות אנגליה וצרפת בקרבות היה שולי בלבד. מיבצע סיני נסתיים בניצחון, מלחמת סואץ היתה כשלון ארגוני, צבאי והסברתי שתרם לא במעט לתוצאות הדיפלומטיות המאכזבות של המלחמה כולה.

מיד לאחר גמר המלחמה נשמעה ביקורת חריפה, גם בין ידידי ישראל בחוץ-לארץ וגם בדעת-הקהל הישראלית, נגד „הקנוניה" עם פאריס ולונדון. היו שטענו, כי אילו פתחה במלחמה ישראל לבדה היתה תגובת ארצות-הברית, ואולי גם זו של או"ם, אחרת. ואין לטענה זו שחר. אדרבא, אחד הטעמים להצדקת ההבנה עם לונדון ופאריס היתה התקווה לנטרל אותן באו"ם ולמנוע בעד הצטרפותן לגינוי נגד ישראל, שהיה לו עדיין משקל בשנים ההן יותר מבימינו אלה.

כדי להעריך נכונה את שאיפתה של ישראל שלא להישאר בודדה במערכה אין לשכוח, כי המדינה היתה אז בת שמונה שנים בלבד, מספר אוכלוסיה מועט, ולרשותה צבא שלא עמד עדיין במיבחן של מלחמה סדירה. הנצחון במלחמת העצמאות הושג בכוח הרוח הקרבית של פלוגות מאולתרות שאורגנו תוך כדי קרבות. בשנים הראשונות של המדינה נרכש נסיון חשוב בכוחו של צה"ל — אשר חייליו הצטיינו בפעולות תגמול בודדות, וקשה היה לחזות מראש כיצד יעמוד הצבא המגויס מול גייסות מצויידים בנשק חדיש וביעוץ צבאי סובייטי, ורק מערכת סיני היא שהקנתה לצה"ל את הבטחון בעליונותו הצבאית.

בן-גוריון היה מודאג במיוחד לנוכח האבדות של הפצצה מצרית של המרכזים העירוניים הצפופים של ישראל. מספרם של מטוסי-הדחף שבידי ישראל היה מועט; ה„מיסטרים" הצרפתיים נתקבלו והוכנסו לשימוש בשבועות האחרונים ממש לפני התחלת הקרבות, ומספרם היה זעום לעומת מטוסי „מיג" שבידי המצרים. הנשק שסיפקה צרפת מאז אפריל 1956, ללא ידיעת בנות-בריתה המערביים, בריטניה וארצות-הברית, ובהסתר ממשרד-החוץ הצרפתי (לבד משר-החוץ עצמו, כריסטיאן פינו) שינה מן היסוד את מצב החימוש של צה"ל והגדיל את תחושת הבטחון. עד לרגע האחרון לא סמך בן-גוריון על הממשלה הבריטית, ואמנם היתה הצטרפותה למיבצע סואץ פרי לחצו האישי של ראש הממשלה אנתוני אידן ולא נשענה, בהבדל מהצרפתים, על אהדת דעת-הקהל באנגליה. יש לשער, כי גם בקרב חוגי הממשלה הבריטית היו חילוקי-דעות והיסוסים, וקצב ההתקפה האנגלו-צרפתית הושפע על-ידי כך.

● „מרד הגרורות" נגד מעצמות-העל

שתי המעצמות האירופיות נכנסו למערכה נגד מצרים של נאצר כדי להגן על העולם בפני שליט שקרע לגזרים חוזה בינלאומי, הוא אמנת קושטא משנת 1888. ההפרה החד-צדדית של מיסמך בינלאומי היכתה בשנים ההן את העולם בתדהמה — מאז הורגלנו למעשים גרועים מאלה ומצפונו של העולם לא נזדעזע. חולשתה המוסרית של עמדה זו היתה, כי שתי המעצמות גם יחד עברו בשתיקה במשך שנים על הפרת אמנה זו, כאשר נסגרה התעלה באורח שרירותי בפני השיט הישראלי. תכסיסי ההשהיה של פוסטר דאלס בוועידת המשתמשים בתעלה שנתכנסה בלונדון סמוך להלאמה לא השאירו בידי בריטניה וצרפת אלא ברירה אחת: השימוש בכוח הנשק.

אך מאחורי ההחלטה הזאת עמדו גם שיקולים אחרים. לגבי צרפת היתה מלחמת סואץ נסיון נואש לשים קץ למלחמה באלג'יר. הממשלה הסוציאליסטית שבראשה עמד גי מולה מוכנה היתה להגיע לידי הסכם עם המורדים באלג'יריה, אבל בטוחה היתה שהסכם כלשהו לא ייתכן כל זמן שמצרים מלבה את המרד על-ידי עזרה באנשים, בנשק ובהסתה. נצחון מהיר על צבאו של נאצר היה מקרב את מועד גמר המלחמה ומבצר את מעמדה של צרפת בצפון אפריקה כולה.

אשר לבריטניה, התעצמותו של המשטר הנאצרי במצרים פגעה בשריד האחרון של השפעתה במזרח התיכון, שנשען על מנהיגותו של נורי סעיד פחה בבגדאד. תכנית צירופה של ירדן לברית בגדאד נכשלה, והמלך חוסיין עמד לעבור גם הוא למחנה המצרי. הדרך להגנת בגדאד, הובילה לקאהיר ולתעלה. מתכנני הפלישה לפורט סעיד בטוחים היו שהפצצת יחידות התעופה במצרים והמלחמה על אדמתה יביאו לנפילתו של המשטר הנאצרי. מבחינתה של צרפת חשוב היה להבטיח את נצחון הישראלים, ואילו אנגליה היתה מעוניינת בתבוסתו של נאצר בלבד. הבדלי גישה אלה ניכרו במהלך המלחמה ונשתקפו היטב בתגובה של דעת-הקהל בשתי המדינות. לגבי הצרפתים היה הסיכוי של גמר המלחמה באלג'יריה מטרה חיונית, שבהגשמתה היו תלויים חייהם של רבבות חיילים צרפתים שהיו שרויים במלחמה אין קץ. בעיני האנגלים נצטייר התמרון כולו מיותר, בלתי-מוסבר, כעין תגרה למציאות קולוניאלית נשכחת.

ההיסטוריון העתיד לא יוכל להתעלם מצירוף המקרים משני עברי מסך הברזל: באותו חודש אוקטובר עצמו של שנת 1956 פלשו אנגליה וצרפת למצרים על אפה ועל חמתה של ארצות-הברית — ונתמרדו פולין והונגריה נגד שלטונה של מוסקבה. ככל שיהיו נסיבותיהם של

(סוף בעמוד 35)

הזדמנויות גדולות
במרתף המציאות
של דירן
בחניון הבנין מתחת לחנות "דירן" טל. 252205
החל ממוצאי שבת
30.10.76
הנחות גדולות
על מלאי של רהיטים
שנקנו בהזדמנות מהמכס
רהיטי במבוק, פינות ישיבה, פינות אוכל,
רהיטי ניקל ועוד הרבה פריטים בודדים.
כל הקודם זוכה!
דירן
בית האומנה לרהוט מודרני
רחוב אבן גבירול 30, ת"א
פתוח במוצאי שבת מ־6 עד 10
ובימים רגילים מ־9 עד 1 ומ־4 עד 7

هكذا من الاصل

נקודה לויכוח • נקודה לויכוח • נקודה לויכוח • נקודה לויכוח • נקודה לויכוח • נקודה לויכוח

המפתח להבראה – הכרה בבוחר כריבון

האמצעים: בחירות אישיות, הצהרת הון של מועמדים לתפקידים ציבוריים, הגבלת זמן כהונה, ביטול „מטבחים" ו„חטיבות"

מאת **אליהו בן חור**

יצחק בן אהרון קובל מרה (ב„ראיון השבוע" עם דב גולדשטין, „מעריב" 22.10.76) על שאין רואים ומתחשבים במיליון האזרחים. בשער „דבר" מודפס „עתון פועלי ארץ ישראל". האמנם? נדמה לי כי ב„מעריב" נותנים יותר ביטוי למיליון ההגון של פועלי ישראל.

אנו, פשוטי העם, המיליון ההגון, מתרעמים ומתוסכלים, בין היתר, משלילת חופש הביטוי. ולכן מחפשים בינורות מוצא אחרים. ב־1976 שום מימסד ושום ערוץ לא יוכלו עוד לסתום את הפה לעם.

אתה בקיא מאד בהרכבים ובשיטות הפעולה בסניפים, במרכזות הבחוז ובמרכז. רבם הבכירים מפנים. אותו ההמון הנזכם — ה„מיליון" כפי שאתה מכנהו — מתי נתנו לו לבחור את נציגיו, מתי קויימו דיונים ולי־בונים של בעיות?

ב־1966 הוזמנתי לכנס מועצת המחוז של „העבודה", לשמוע „הרצאת כספים". עליד המיקרופון לשואלים עבד בריון, ולפי סימן מהיו"ר היה הבריון לוחץ על כפתור והמדבר היה „מדבר לשרוול" — איש לא שמע אותו. אני הצלחתי לומר שם משהו הודות ל„פרוטקציה" של פנחס ספיר, שנכח. אחרי זה הלכו להמערב־עכשיו נוכח בי. החודש הוזמנתי לכנס מועצת המחוז לשמוע את מזכ"ל ההסתדרות ירוחם משל. שבינתיים „נופת תיטופנה שפתיו" לקראת הבחירות — הוא רק שכח לומר מדוע כל שנות כהונתו באיגוד המקצועי ואחר כך כמזכ"ל לא ביצע שום דבר מכל ההצהרות.

כאן קבור הכלב

נכבדי, אתה כל הזמן איש המנגנון. פעם מצאתי הלכת ל„שדה בוקר" שלך, אבל חזרת. בזמן האחרון — ומכיון כה זה תואם את תאריך הד־כבה הוועדה המכינה — עברת ל„אופוזיציה" אבל אינך יכול להחזיק את המקל בשני הקצוות. אתה חבר כנסת מטעם מפלגת העבודה, היית שר, היית מזכ"ל, היית יו"ר של ועדות חשובות ביותר. בה עסקת בכנסת, לא בשאלת הכספים, אלא בשאלות הפנים, בענין הצירופים החברותיים הכלכליים בחיינו? הבאת אותם לפני מוסדות המפלגה, ואם גם שם לא הצלחת — למה לא התפטרת?

לשאלת המראיין על אשר ידלין ענית: „אני 'אחראי' להתפתחויות השליליות — — — גם לספר את ידלין לא היה לי הכוח. הוא לא נבחר על ידי ההסתדרות. הוא היה שליח של מישהו — לא בהשתתפותי ולא כפוף להסכמתי". שמא תואיל לגלות כעת את הסוד גם לבנקי האשפה? מיהו הפריזמה הזה שידלין היה שליחו?!

כאן קבור הכלב. כל ההבחפה על דבר עבירה כאילו וכו' וכו'.

לפני מספר שנים הופיעה כתבה, באחד העתונים, בכותרת „תימהת מדאיב" כתב אותה נחום שדמי (ראש המוסד לבקורת במפלגה). בה הוא מונה ומפרט דיונות שלו מן השנים 1956, 60, 61, 62, 63, 69, 1972, באותם ענינים שאתה עוסק בהם. והוא מסכם: „אין מנוס מן המסקנה, שעסקנינו הכירו מקרוב את הנושא, אך התעלמו כמנו. האמת היא, שאנו, הישוב, הזנחנו שימושו בבעיה זו (ההדגשה שלי). לא זו בלבד, שהתעקשנו לא להודות בכך ולא נסינו לשפר את דרכינו, אלא עשינו כל זאת חרף קטסטרופה חברתית קרבה והאזהרות התכופות על כך. יש לחשוש שמאחורי המבחין האמור מסתתרת אותה אמונה־סוגא לפיה אף המתחולל בחיינו כיום יחלוף כתופעה זמנית בלבד ד־שלאחריה יחזור הכל למקומו בשלום".

זו היתה אזעקה!

מה עשתה המפלגה ומה עשית אתה חבר בן־אהרון?

אנו בני הארץ, בוני ומקימי המדינה, שחונכנו על ברכי אידיאות וערכים. כיצד קלטנו את העולים? איזו דמוקרטיה לימדנו אותם? כפי אסביר לך: במלחמת העולם השניה אכבנו היו כאלה, ואמנו ביניהם, שהתנדבו לצבא הבריטי, להויה חיו כאלה שנשארו בעורף, בבית. אבל כיצד נגע הקורס? בעורף פרח ה־בכיה, התעשיה והמסחר עבד השלטון הור־הבריטי ולמען המאמץ המלחמתי. כמה נהגנו בחיק כפי שאתה מתאר את התנהגות העולים בגולה. — רימינו, גנבנו, לא שילמנו מיסים וכיו"ב. במלאכה „הביבנה" זו עסקו מוסדות קיבוציים וגם אנשים פרטיים. בבגצא אף הנשאה המבהירה את הארץ.

ומה על בנינו אנו שנחתבנו על ידינו, מה קרה להם? המרגות, ציניות, חוסר מוסר, שחיתות ומשע, ירידה מן הארץ הם לא טעמו כלל טעם גלות ושלטון זר, שמם, כבבירק, למדו היהודים את המלית. עקיפת החוק. לא נכבדי לא ירדת לעומק הבעיה ולא לרחבה הם־זו בעיות הבעיות: הבנים, דור ההמשך.

לאן הלך הכסף?

היכן למדנו אנחנו דמוקרטיה מהי? אצל הצאר הרוסי, ואצל הבולשביקים ברוסיה אחרי המהפכה, או בארצות ערב? העליה הראשונה, השניה והשלישית הביאו עמם שיטות של „דמוקרטיה מהמבכויה" ממזרח אירופה, בתוספת שיטות העיירה היהודית — של הגביר השתדלן ושל הפריץ הגוי ופקד המשטרה. אלה הערכים שהוקנינו אנחנו לעולים עם קום המדינה. אני זוכר חברים שכבר אז דפקו חמם על כל אלה. הם היו מיעוט מחביר.

בנאי 1975 כתבתי מקרית־שמונה מכתב אישי לכל חבר כנסת ולכל שר: „הנדון: שחיתות. פירטתי:

1) השחיתות היא האויב העיקרי, מסוכן יותר מהערבים הרוצים גם יחד.
2) אשמים בה כולנו.
3) בגללה מסתאבים ערכים ואידיאות, ציונות הפכה לשקר מוסכם המוצג בתוכנית „עיקרי ראשי".
4) מתבזבזים משאבים של משלם המיסים, של המגביות ושל המפעלים.
5) באוירה זו נגיע לסנקציה של סירוב לשלם מסים.
6) מלל, חוקים ותקנות בלבד אינם פתרון.
7) הטענה שישנו מצב חרום, לכן יש להדק התגורה — (של הזולה) — היא מגוחכת.
8) הצרחה דוגמה אישית מלמעלה.
9) התחילו מעצמכם! לפחות תקטינו את דמי הוצאות הרכב, האש"ל הטיפול הרפואי שלכם, ולפחות בל תוסיפו על שכרכם.
10) החליפו רכבכם בקטן הנוע יד־חור. הידלג להתאכסן במלונות פאר. בינינו משרדים רבים ומפוארים — למה אין ישיבות נערכות במשרד אלא בבית אוכל?
11) היה בכנסת דיון על שחיתות. כמה ח"כים היו נוכחים, כמה השתתפו בדיון?
12) לפני 12 שנה, כשהובאה לידיעת ראשי המבשל עדות נגד מיכאל צור (או מנכ"ל משרד המסחר והתעשיה), מדוע, לא מסרו את העניין לחקירת המשטרה ונגנה אותו? מביא הפרות הועמק ו־בירוק עד שנאלץ להתגונן בבג"ץ. צור „נפל למעלה" — עד שנתפס. האנשים הגבוהים ידעו 12 שנה קודם והשתיקו — היא הסיבה העיקרית להתפשטות נגע השחיתות. — ולאן הלך הכסף?
13) חוקקתם חוקי מבבת האוירה של „מבקרי פנים" בעיריות, בחברות ובמוסדות ציבור — ניסחתם אותם בהתאמה מלאה והבמה כחולמה של המבוקרים (המנכ"לים, ראשי עיריות וכו'). חוקים אלה הם „חוכא ואיטלולא", הם גובלים עם הולכת שולל של האזרחים.
14) כל מערכת הדיווח החדשי של עשרות אלפי פקידים ומנהלים על הוצאות רכב, אש"ל וכיו"ב עולה הון תועפות ואינה שוה פרוטה — הדיווחות נערכים לפי פירוט קילומטרים שבשקר יסודו — הוא מפוברק ומותאם לכבות הקי"מ החודשית המוקצבת. רוב הקבלות מזויפות. כך אנו מחנכים אנשים לרמאות. שכר לשוחדות.

עולם גולם?

על מכתב זה לא ענה אף שר אחד, ובסך הכל ענו חמישה ח"כים. אתה היית בין חמשת הח"כים שהשיבו. החיות החברותית והכלכלית.

הכנסת 12.5.75

לאליהו הברכה,

קיבלתי וקראתי בעיון את החוזר שלך לחברי הכנסת, ואינני מודה באף אחד מסעיפי האישום שלך. אינני נושא באחריות לאף אחד מן העיוותים. לפי מיטב הכשרותי ולפי מידת יכולתי עמדתי נגד גילויים ותת גילויים ונגד יוצריהם ותומכיהם, ללא הצלחה יתרה — אני מודה — לא התבאתי ראשי בחול ולא החרשתי משום תודה „לשלום ביתי" וכיו"ב. אינני חוסך מאומה מדמי האש"ל — אולם כאמור אפשר תמיד להסתפק בפחות. כל משכורתי נמסרת למזכירות הקיבוץ המאוחד — ואף המשק לא מקבל כל תמורה — כי אני „מגר יסטי" לפי כל הדינים. אפשר כמובן לקבל במלואה את הרשימה שלך — ואף להוסיף ולהרחיב. אולם אינני מקבל את הנוסחה שכולם גנבים ומועלים. לא ולא. אינני מסכים להכלל בקולקטיב של חוטאים ומחטיאים. ודאי טעיתי לא פעם בשיקול דעת מדיני או חברותי — אולם ידי נקיות ומצפוני טהור. ראשי אתה מוסרית לכלול את עצמך בין אלה שאתה מוקיע — אם כזו ראייתך. לדידי גם אתה לא מעלת — ואף אני לא. בידידות. י. בן־אהרון.

אני משאיר לאינטליגנציה של הקורא לשפוט בין מכתבי לחברי הכנסת, מכתבך אלי ותוכן ראיונך השבועי האחרון ב„מעריב" עם דב גולדשטיין.

קיימות שתי תפישות — זו הגורסת „עולם גולם", וזו שהעם הוא הריבון וכל זכות קיום המימסד והמימשל היא שרות העם.

אלה הן שתי תפישות קוטביות. תוצאה הערבוב שאנו עושים בשתי התפישות היא שחיתות אידיאית, בורסריה, ופוליטיקה שאחריהן באה השחיתות החברותית והכלכלית.

דין וחשבון לציבור

בכדי להבריא את חברתנו מן הסרטן המבאיר האוכל בגופנו בכל פה הורס כל חלקה טובה דרוש להפסיק „בייבלים", „מטבחים" וכיו"ב. לכל תפקיד ציבורי לקיים בחירות אישיות וחשאיות על ידי הריבון, שהוא החבר בסניף ובמקום העבודה; לדרוש הצהרת הון מכל מועמד לתפקיד ציבורי ולחקור על־ידי ועדה באותה את אורח חייו לאחור, עד 25 שנה; בתפקידים ציבוריים בכירים, צריך להנהיג הגבלת זמן כהונה; יש לבטל את משטר ה„חטיבות" ה„גושים", „ידעני הסתר" וה„פיתקאות"; יש לתת דין וחשבון לציבור.

זה המפתח להבראה. אותה העם יקח את העניינים בידיים בצורה מסודרת, או חלילה כההוה.

טיפוח הזהות היהודית כיצד?

מאת **נפתלי קראוס**

במאמרו „הצברים והציונות" (שנתפרסם ב„מעריב" מה־15 באוקטובר) אמר שר החינוך והתרבות, מר אהרון ידלין, דברים כדרבנות, בדבר המשימות העומדות בפני משרדו ל„טיפוח הזהות היהודית של הצבר הישראלי" ול„חיזוק התודעה הציונית".

אם כי עצם הדיון בצורך לנפות דברים, אשר כשנות דור לאחר קיבוצה של מדינה יהודית ריבונית היו צריכים להיות מובנים מאליהם, מעלה מחשבות נוגות, אין טעם לנתח עתה את הסיבות, המבניים והגורלים שהביאו למצב, אשר בו חייב שר החינוך להתוות תכנית שכזו. אולם השאלה הנשאלת בכל חריפותה — ועליה אין תשובה בדברי מר ידלין — היא: כיצד עושים זאת? כיצד שמים קץ לבורות, לניכור, להתעלמות, לאדישות, לתיקוני סרחוני של תרבויות והתבוללות? במלה אחת: כיצד מחנכים את הנוער הישראלי לפחות „אידישקייט"?

כאן, בנקודה זו, אומר שר החינוך דברים שקם לכאורה ברורים חד־משמעיים ובמשמע בבעתים וכבעת־לשון הלקוחים מהאוצר העתיק של ישראל סבא. אולם זה רק לכאורה. בהרהור שני קשה להשתחרר מהמחשבה שלכלים הנזכרים יש משמעות נוספת.

כאשר מר ידלין מדבר על „זיקה למורשת", למה הוא מתכוון? וכאשר הוא מדבר על כס את העם היהודי „השומר על עיקרי האמונה שלו כימי קדמי" — לאיזו אמונה הוא מתכוון? מה אמונת אבותנו זו לתלמיד בית הספר הישראלי הממלכתי בשנת תשל"ז? וכאשר הוא מדבר על „השקפת העולם היהודית, כפי שבאה לידי ביטוי בתורה ובדבר הנביאים" — האם הוא מתכוון למה שתופסי התורה בכל הדורות התכוונו? האם כוונה: לחוש המשולש של „קודשא־בריך־הוא, ישראל ואורייתא"; למצוות שבין אדם למקום כחוד ובין אדם לחברו כאירוך; לתרי"ג, הלקו או כולן?

למה מחייב אותנו ולמה מחייב את מערכת החינוך המצב הפרדוקסאלי בו אנו נתונים ואשר, לדברי מר ידלין, מתבטא בכך שאנו „עם לבדד ישכון, אשר מדינתו היא מדינה נבורה באיזורה, עם כיוזה השונה בכל הצמים בהווה שבין לאיביוהו ובין דתו נאמנתו"? אם הוא מחייב לשמירת הייחוד, כיצד עושים זאת ומה עושה מערכת החינוך בנידון?

■

כאשר שר החינוך מדבר על הצורך בטיפוח הזהות היהודית, הוא מן הסתם יודע מה הוא סח. אך האמנם מודע הוא לכל עומק הבורות וההתנכרות? כאשר נשאלו באחרונה, לפני הימים הנוראים השליו, תלמידי מוסד חינוכי ישראלי בחו"ל, לאיזו השנה מה, רק בודדים ידעו להשיב (ובמוסד הזה כ־250 ילדים, בני עובדים ושליחים ישראליים, לא יורדים). באותו מוסד חינוכי השיבה ילדה, בתשובה לשאלה מה זו מזוזה ומה יש בה, כי בישה הכליא בבית חרושת לבוחות, מעביר בכך שדר לעולם החיצון כדי שיצילו אותו — דברי „חוכמה" שקראה בפליכון מפוקפק.

תאמרו שזה בחו"ל? שאלו תלמידי ישראלי מכל הגילים מה אומרים לו המושגים „פסוקי דזמרה", „מים אחרונים", „סעודה שלישית", „בעל־הי", „הושענא רבה", „יורה דעה", „חושן משפט", וכו'. ספר אפשר היה למלא בבדיחות המסופרות בחוגים יהודיים בחו"ל על „פאשלות" של דיפלומטים ישראליים, שאין להם מושג איך מתנהגים בבית כנסת וכל ענין יהודי רחוק הוד להם. אם נוסיף לכך את האחוז הגבוה של נישואי תערובת בקרב היורדים, מקבלים תמונה מבהילה של ניתוק שורשים, ניכור והתבוללות קודמת.

„אין עם היהודי כמו העם היהודי ואין דת לאומית כמו הדת היהודית" — אומר שר החינוך במאמרו הנזכר. מכאן שטיפוח הזהות היהודית וחיזוק התודעה הציונית שתיים שהן אחת הן. לא ראי זה כראי זה. הצד השוה שבהם שהם שני צדדים למטבע אחד. אולם תורת ישראל קיימה את העם בכל גלותיו, גם בלי יישום הפן הלאומי, בעוד שמדינה חילונית, מנוכרת, תלושה ממקורות הרוח של עם ישראל, ספק אם תתרום לליכוד העם היהודי.

„כוונתך רצויה, אך מעשיך..." — אמר הבורא לכוזרי. כוונותיו של שר החינוך רצויות. אחרי כשלון תכניות הקניית התודעה היהודית, שנעשו בלב ולב, על קצה המזלג, הגיע, חמש דקות לפני השעה ה־12, כי עת לעשות לחינוך היהודי במדינת ישראל. אך הוא נבאר חייב תשובה מעשית ומשמעותית, כיצד הוא חושב לבצע זאת, בעזרת אילו מורים? אילו ספרי לימוד? מתוך גישה אתיאיסטית „מקבלית", מתוך הליכה בתלם ביקורת המקרא הכפרנית, או אולי מתוך גישה חדשה, יהודית מקורית, המקנה לתלמיד שרשים יהודיים ואחר כך נותנת לו את האפשרות להחליט?

מדוע התפטר המדען הראשי

(סוף מעמ' 16)

מדע ומחקר, לרבות מוסדות ההשכלה הגבוהה. כנסים וסימפוזיונים הנערכים מטעמה, בהשתתפות אנשי צבא ומדע ממערכת הבטחון ומבחוץ, משמשים בימות להצגת בעיות צבאיות ומדעיות וסדנאות לטיפוח והידוק הקשרים ולמציאת פתרונות המתאימים להן".

מתוך הגדרה זו ברור שמרבית התפקידים המעשיים והביצועיים רוכזו בידי היחידה למחקר ולפיתוח. ובמשתמע — תפקידי המדען הראשי הוגבלו להתוויית עקרונות ומגמות ולריכוז המאמץ הכולל בתחומי המחקר והפיתוח הבטחוני. במלים אחרות: נראה שהכוונה היתה שהמדען הראשי יתאם את פעולות היחידות השונות ולאו־דווקא יהיה מכוונן של פעולותיהן של היחידות השונות. כך, על כל פנים, הבינו ראשי היחידה למחקר ולפיתוח את תפקידו של המדען הראשי.

כמו בתחומים רבים אחרים כן גם בתחום זה הרבה תלוי כמובן באישיותם של המדען הראשי ושל העומד בראש היחידה למחקר ולפיתוח. אם שניהם נוהגים בגמישות הדרושה, הם לומדים לחיות בצוותא ויוצרים מערכת בריאה של דו־קיום ביניהם; אם הם מדקדקים בניסוחים פורמליסטיים, כי אז אין הם לומדים להפיק תועלת זה מזה ושוקעים במחלוקת על סמכויות והגדרת תפקידים.

ליקויים בתקשורת

נראה כי זה בדיוק מה שקרה בפרשת פרופ' דוסטרובסקי — כאשר נתמנה מדען ראשי של מערכת הבטחון האביב, כנראה, וסמכותו המדעית הספיק לכפות מרותו על היחידה האחרונה במערכת הבטחון העוסקות בתחום המחקר והפיתוח. אולם בפועל, היתה המציאות שונה והיא כמה נתגלו „ליקויים בתקשורת" בינו לבין ראש מו"פ, האלוף יצחק עינבר, שאף הוא הגיע להפקידו זה לאחר הישגים והצלחות ברובה בתחומי האלקטרוניקה.

האלוף עינבר העדיף להבאר מתואם על־ידי עוזר שר הבטחון ולא על־ידי המדען הראשי; הגיעו דברים לידי כך שכאשר היה צורך להעביר מצעים לדיון בנושא מסויים, היו אלה מועברים באמצעות לשכת עוזר שר הבטחון, האלוף ישראל טל, ולא בתיווכו של פרופ' דוסטרובסקי.

שר הבטחון שמעון פרס, ועוזרו האלוף ישראל טל, ניסו מספר פעמים לפתור את הבעיה ואף הציעו נוסחאות שונות שהיו עשויות ליצור בסיס לדו־קיום בין כל הגורמים המעורבים בפיתוח הבטחוני. אולם פרופ' דוסטרובסקי דחה את הניסיונות הללו בטענה שיש בהם משום פיחות הגדרת התפקיד כפי שהוצג לפניו בעת שהסכים לקבל את המינוי בראשית השנה. הוא טען, כי אילו ידע שייתקל בהתנגדותו של צה"ל ליישום המעשי של הגדרת תפקידיו, מלכתחילה לא היה מסכים למינוי.

עם התפטרותו של פרופ' דוסטרובסקי ניצב שר הבטחון לפני הברה למצוא מועמד מתאים לתפקיד המדען הראשי במשרדו. אך כל עוד לא תוכרע קודם כל בעיית הכפיפויות והסמכויות, ספק אם יימצא מדען בעל מוניטין שיסכים לסכן את יוקרתו על־ידי כהונה בתפקיד שטבעו נבאר כ־צועל הגדרת סמכויותיו איננה ברורה.

שמואל שגב

ההזדמנות הגדולה צל אלונים שלכם! מאפשרת לכם לגור מחוץ לעיר

בראשון לציון אנו מציעים לכם דירות־יוקרה במחירים ללא תקדים בלי הנחה אך בעלות איכות גבוהה, באיזור שקט אך קרוב למרכז העיר.

אנו הולכים לקראתכם:
* — 30,000 ל"י עם חתימת החוזה
* — 70,000 ל"י כהלוואה ומשכנתא ל־8 שנים, לא צמודה.
* — 25,000 ל"י עם הכניסה היתרה בתשלומים חודשיים מותאמים לאפשרויות הרוכש.

בחר מספר מצומצם של דירות לפינה הפרויקט לדוגמא:
* דירה 3½ חדרים, 95 מ"ר, מוכנה בעוד כ־15 חודש — 216,000 ל"י
* דירה 4½ חדרים, 115 מ"ר, מוכנה בעוד כ־15 חודש — 236,000 ל"י
* דירה 3½ חדרים + ½ חדר, 100 מ"ר מוכנה בעוד כ־15 חודש — 225,000 ל"י
* דירה 4½ חדרים, 115 מ"ר, למסירה בעוד כ־10—9 חודשים — 242,000 ל"י
* למסירה מיידית דירה של 3½ חדרים + ½ חדר 110 מ"ר — 235,000 ל"י

(כל המחירים אינם כוללים מ.ע.מ.)

הדירות — בבנייני יוקרה ברח' הגדוד העברי פינת מרגולין.
ניתן לבקר בדירה לדוגמא, בבנין טאוכלס, מ־7.30 בבוקר ל־2.30 בצהרים.
א לפנות לגב' תמר פרנסס במקום.
מרכז שרותים במקום

פרטים ומכירות:
צל אלונים
רח' סוקולוב 75, רמת השרון
טלפון (03)470699
(בימי א'—ה')

הגדר המודאגת

חייל לבנוני נוצרי ממתין לידיעה ליד „הגדר הטובה"

צילם: שמואל רחמני

שני רגעים עם העבר

יצחק זיו-אב

מצפת לדמשק — 26 שעות על פירדה

„מלחמת קרים" באה אל קיצה. מלחמה נוראה בין רוסיה לתורכיה, שהעולם ליווה אותה בנשימה עצורה. מושל ירושלים פקד לירות בתותחי המצודה. השמחה היתה כל־לית, אך מאוחרת. הידיעה על חוזה השלום שנחתם ב־18 במרץ 1856 הגיעה לירושלים באיחור של 28 יום. עוד תשע שנים צריכה היתה וילית (חבל) דרום סוריה לחכות ל־מתיחת קו הטלפון הראשון דרך קושטא אל העולם הגדול.

*

מונטיפיורי עשה דרכו מלונדון לצפת ב־מרכבתו על פני אירופה משך ששה חדשים ושבעה־עשר יום. הדרך לארץ הוליכה לביי־רות בים, ומשם ברכיבה על חמורים ופרדות לצפת.

הדרך ליפו, הנוחה ביותר, היתה על פני הים מעכו, שהיתה המרכז האדמיניסטראטיבי או מחיפה, שתוארה ברשמים של מחצית ה־מאה ככפר. המסע על פני היבשה נראה כפי שמתאר אותו אחד הנוסעים, „ורצינו להלוך ליפו, וביפו אין יהודים — — והעכו לצפת יום אחד, ומצפת לירושלים ה' ימים ובסכנת דרכים — — שיש הרבה גפאריס". אותם גפאריס לא היו אלא שומרי דרכים הגובים כסף מהעוברים ושבים.

בשערי ירושלים, עד 1878, היו חיילים תורכים גובים כופר לכיסם, כמין זכיון סמוי לכיסוי שכר שלא ניתן מידי השולטן.

רבני צפת הנהיגו תפילה בציבור „לבקש רחמים על הספינות ובני האדם בים וביבשה — — שהקב"ה יצילם משודדים וליסטים".

*

לא היו דרכים מסומנות בארץ. ברעש ב־צפת באחד בינואר 1837 ניספו כאלפיים יהו־דים, כדי רבע היישוב של אז. רץ מיוחד נשלח לירושלים להביא קברנים היודעים לחצוב ב־אבן. ה„רץ" הגיע רק אחרי אחד־עשר יום. כל אותו זמן נשארו רוב המתים והמצועים תחת עיי המפולת.

*

בשנת המיפנה ההיסטורי בהתיישבות — היא 1882, תרמ"ב — קם החורש העברי ה־ראשון יהודה ראאב, חבש המורד בירושלים בשביל לבקר את אחוזת פתח־תקוה העזובה מפני הקדחת. הוא מתאר את „דרכי הארץ האבלות", לאמור: „מלוה צד הירקון נמצאו רק אילנות בודדים. כל אילן היה ידוע בשמו ובמאורע הקשור בו. בין אילן לאילן גבעות חול וביצות, מרבץ חזירי בר וקן ממאיר של מלריה". לפי סימנים אלה התקדם בשפלה.

*

מדבריות, שממה, ציה. בימינו נשמעות המלים גבוהה גבוהה, חלולות משהו אך זו היתה אז המציאות. בשביל להבין את ראשית ההתיישבות צריך לסגל מחשבתנו לעובדות לא־ייאמנו, שמעט מהן ניתן לעיל. רק ב־1892 חובר חבל ארץ זה למסילת ברזל, והפלא ופלא, בספר מסעות לתיירים שהוציא הגיאוג־רף ישעיהו פרס כבר ב־1921 עדיין ניתן למצוא הוראות מעין זו. „מצפת דרך מושבות הגליל העליון לבאניאס הדמשק — ברכיבה על סוס או פירדה, 26 שעות, לינה במטולה".

„שני רגעים" הבאים:
הספר הראשון בן־בלי־שם

ה„חרם" הישראלי

לפסטיבל הבין־לאומי של הסרט היהודי בקולנוע ובטלוויזיה הגיעו כ־450 אישים בכל קצות העולם — בהם ראשי רשתות טלוויזיה גדולות בארצות־הברית ובאירופה, מפיקים, במאים ואף... נציגי עסקיות נוצריות. הם באו להציג ולראות כ־50 סרטים בהרים ותכניות טלוויזיה שעניינם ישראל היהדות.

איש אינו מתפלא על כך שהפסטיבל החורם ע"י ארצות הגוש הקומוניסטי — למרות שהופקו „בהן סרטים טובים על הנושא היהודי.

אך ניתן לתהות על המביצים ל„חרם הסמוי" שהטילו אנשי קולנוע וטלוויזיה בישראל על הפסטיבל. כמעט שלא נמצאו מפיקים מקומיים בעלי שם, והם אף לא שלחו סרטים באורך מלא להקרנה.

אבל על כך מלוויל מארק, יוזם הפסטיבל: „זהו... כבוד. יהודים עומדים בראש תעשיית הסרטים מתחילתה, אך לא יצרו סרט על הרצל או על איינשטיין. סרטי ענק על תקופת התנ"ך צולמו בקליפורניה, באיטליה או בספרד — אך לא בישראל. אנשי טלוויזיה יהודים יצרו את הגיבור האיטלקי „קולומבו", ואילו את עורך־הדין האיטלקי „פטרוצילי" מגלם בארי ניומן היהודי: מדוע לא „כהן, הבלש היהודי הכל־יכול"? מדוע לא עורך־דין יהודי כגיבור סדרת טלוויזיה?

„התכנית הבריטית 'עולם במלחמה' ריתקה 500 מיליון צופים, ביניהם גם בישראל. מדוע לא יגויסו מיטב הכשרונות היהודים בעולם ל־יצירת סדרת תכניות מסחריות לטלוויזיה על הציונות? בשעה זו, שהיהדות עומדת על פרשת דרכים היסטורית, יש לנצל את כוחה של ה־טלוויזיה, ולהראות את ההיסטוריה האנושית — המהפכה ברוסית, מלחמות העולם, לורנס איש־ערב וצ'רצ'יל. הרצל וטרומפלדור — כן הווית היהודית־ציונית".

אופוזיציה במחתרת

בישיבת סיעת הליכוד בכנסת דרשה ח"כ גאולה כהן בתקיפות מחבריה לגלות יתר רוח לחימה במאבק הפרלמנטרי נגד סיעת המערך. היא תבעה מהם להרבות בקריאות ביניים ובדו־קרב מילולי עם דוברי הממשלה, כדי שיתקשו למכור את „סחורתם".

הסיקה גאולה כהן כלפי חבריה: יצאתי מן המחתרת לפני 28 שנים. הגיע הזמן שגם אתם תצאו מן המחתרת ותילחמו בגלוי נגד המערך.

היש אלטרנטיבה לעם?

ראש עיריית ברלין המערבית, מר קלאוס שיץ, שביקר השבוע בארץ, נפגש עם יו"ר הנה־הלת המפלגה הליברלית, ח"כ שמחה ארליך, ושאל אותו מה הם סיכויי הליכוד בבחירות הבאות.

השיב לו ח"כ ארליך: אם לאחר כל הפרשיות המתחוללות אצלנו העם לא יחליף את השלטון, לא תהיה ברירה אלא להחליף את... העם.

הצרפתיה מושכת יותר

לעיריה שדרות עיר תאומה — צלנדורף שבגרמניה המערבית. ברית הזקה וטובה קיימת בין שדרות לעיריה אנטוני ליד פאריס בצרפת.

כאשר נשאל ראש המועצה המקומית שדרות, יעקב אלקבץ, מה בורך לשדרות בעיר תאומה נוספת — השיב:

„ראשית — עליך לדעת כי נודע לנו ש־העיריה צלנדורף עצמה „נשואה" לעוד 4 ערים ב־4 ארצות שונות מלבד אתנו. שנית — וזה העיקר — הוצעה לנו ברית תאומות עם עיריה צרפתית, קרוב לפאריס, הרי אנו בשדרות דוברי צרפתית, וכי אינו־יודע כי הצרפתית מושכת יותר..."

ממטולה עד אילת

עצתו של ב.ג.

בפתיחת הפסטיבל הבין־לאומי של הסרט היהודי בקולנוע ובטלוויזיה בירושלים השבוע, הוקרן גם קטע מתוך ראיון טלוויזיה בן שש שעות עם דוד בן גוריון ז"ל, שהופק ע"י מארגן הפסטיבל, מלוויל מארק.

מארק סיפר, כי כשהגיע לשדה־בוקר הוא סח לבן־גוריון על שאיפתו לארגן פסטיבל סר־טים יהודי בבירת ישראל שנתמשכה השבוע.

בן־גוריון התלהב מהעובדה שדבריו ישודרו בטלוויזיה, אך לא מרעיון הפסטיבל: „אינני האדם המתאים לתמוך ברעיון", אמר. „לא הייתי בקולנוע מזה 40 שנה, הייתי מן המת־נגדים החריפים להקמת הטלוויזיה הישראלית. אבל עצתי האישית לך היא: אל תדבר, עשה!"

באוויר — אנחנו יהודים

בין בני משפחתו של פעיל־עליה שיצא מ־ברית־המועצות השבוע היתה גם ילדה בת ארבע וחצי. כשהוגשה הבקשה לעליה — היתה קטנה מאוד. כשגדלה מעט, הסבירו לה הוריה מה הם מבקשים לעשות. כדי למנוע ממנה סבל בגן־הילדים — ביקשו ממנה שלא תספר לילדים האחרים שהיא עולה לישראל, אלא תאמר שהיא נוסעת דרומה.

אך כשהיו סוף־סוף במטוס, והוא המריא לדר־כו — קמה לפתע הפעוטה ואמרה: „אבא, אמא, עכשיו אנחנו באוויר — אז אנחנו יהודים?"

■ דיברתי עם ברז'נייב

מילאתי את ההבטחה. דיברתי עם ליאוניד ברז'נייב, מזכיר המפלגה הקומוניסטית הסובייטית בשאלת ה„סירובניקים" כפי שנתבקשתי לשפל —, גילה פרנסואה מיטראן, מנהיג המפלגה הסוציאליסטית ה־צרפתית, בשיחה חטופה עם ח"כ ש.ז. אברהמוב, יו"ר המועצה הציבורית למען יהודי ברית המועצות.

פרנסואה מיטראן

המנהיג הסוציאליסטי סי־פר כי בביקורו בתקופה עורר שאלה זו בשיחתו עם מזכיר המפלגה הקומוניס־טית, והוא מקווה שחל שינוי. כך אמר ח"כ אברהמוב. חל שינוי — אבל לרעה.

■ „חשבתי שבאת לדבר אלי בפרחים"...

ח"כ דב זכין יו"ר חטיבת מפ"ם בכנסת סיפר בשובו מוושינגטון, כי ג'וזף סיסקו, מי שהיה סגן שר־החוץ האמריקני, נתן לו לקריאה פרקים מתוך ספר שהוא כותב. הפרק על גולדה נקרא „דבר אלי ב־פרחים" וכל זה למה?

גולדה מאיר

סיסקו מספר כי השיחה הדיפלומטית הקשה ביותר היתה לו עם גולדה מאיר, מייד לאחר מלחמת יום ה־כיפורים. השיחה היתה מתוחה מאד, ובסופה אמרה לו גולדה: „כשבאת לכאן לשיחה אתה הבאת לי זר ורדים גדול, ואני חשבתי שבאת לדבר אלי ב־פרחים"...

■ מכתב מצידון לרופא במטולה

ד"ר הרמן, רופא מטירת צבי, הופתע השבוע לקבל שני מכתבים, אחד מכווית ואחד מצידון. ד"ר הרמן שנקרא לשירות מילואים במרפאה במטולה ליד „הגדר הטובה" טיפל בחולה מוס־למי שבא עם מכתב מרופא בצידון, איזור הנמצא [illegible] אש"ף, ובו תיאור מחלתו.

החולה האחר הוא מן הכפר קליעה, שבלבנון, דובר גם עברית. הוא הביא עמו צילום רנטגן שנעשה לפני עשרה ימים בכווית.

■ „פטנט" נגד העתונאים

מה עושה אנור סאדאת לעתונאים שאינם [illegible]? על כך סיפר בראיון ל„אל אהרם". אחר שהגיע לכלל מסקנה כי קבוצה של עתונאים מצ־ריים מפיצים „רעיונות ופר־שנויות משבשות" דאג „לשים קץ לכתיבתם".

אנור סאדאת

מספר סאדאת: „מה עשיתי? בהדחתי באופן זמ־ני 120 עתונאים. העברתי אותם למשרד ההסברה ולמ־רות שורה רמה הבנתי לא הכנסתי אותם לבתי־סוהר משום שהבטחתי לעם ל־מוד על חירותו".

„פטנט" מיוחד של סאדאת. ביסום לבית [illegible] — למיניסטריון התעמולה.

■ „למה הפסקתם האש?"

לציון עשרים שנה למערכת סואץ ראיין [illegible] בי.בי.סי. את סלווין לויד, מי שהיה שר־החוץ הבריטי בעת ה־מערכה.

סלווין לויד

הוא טען שבגלל האמ־ריקנים החמיץ המבצע הז־דמנות גדולה בבכרכה זו. אילולא הלחץ האמריקני אפשר היה באותה הזדמנות להגיע להסדר באזור. בר־איון זה גילה סלווין לויד, כי כאשר בא מייד לאחר הפסקת האש, שהאמריקנים כפו על בריטניה וצרפת, לבקר אצל דאלאס שהיה [illegible] שכב בבית חולים בארה"ב, היתה שאלתו ה־ראשונה של דאלאס: „למה הפסקתם את האש?"

■ „המדור הראשון" וגם האחרון

אלכסנדר פורד, במאי סרטים מפורסם בפולין („הרחוב על הגבול", „היום השביעי בשבוע") ביים בשנת 1969 את הסרט „בו־קר טוב, פולין", ובגללו אי־לץ לעזוב את פולין. הוא יצא לגרמניה. בארץ נזכרו שהוא ביים בשנות השלו־שים את הסרט הארצישי־ראלי הראשון „דבר" והזמי־נו אותו לעלות לישראל. בהגיעו הודיע שהביא הס־רט על פי „המדור הר־אשון" של אלכסנדר [illegible], „הביבה" העב־רה לו מפרצה על הכחזת [illegible] מפיקים ישראליים התקשרו איתו [illegible] הוא קיבל דירה בהרצליה, אך „המדור הראשון" היה גם האחרון שלו בישראל. [illegible] את הסרט „המדור הראשון" הפיק בפרו־דוקציה דנית־גרמנית בגרמניה.

אלכסנדר פורד

השבוע כאשר אלכסנדר פורד הגיע לרומא, [illegible] לביים סרט אחר, גילה בראיון לעתונות כי [illegible] „המדור הראשון" אשר המפיקים הישראליים [illegible] — היה כשלון.

לאלכסנדר פורד היה, כמובן, הסבר לאי־[illegible] הסרט: הסובייטים הפעילו לחץ [illegible] לא להפיץ את הסרט.

■ רק לא בשבת

[illegible] יו"ר הועד המנהל של רשות השידור, נגע השבוע מספר קואליציוני. בישיבת הועד המנהל [illegible] העלה יצחק מאיר, נציג [illegible] שאלה [illegible] התאחדות הכדורגל על שידורים חיים מכל [illegible] משחקי השבת של כדורגל.

[illegible] הסמיך את המנכ"ל — שאל יצחק מאיר [illegible] לנהל מו"מ על שידורים בשבת? המנכ"ל [illegible] השיב, שהוא ניהל רק שיחת בירור. [illegible]

ירושלים של גשם

מאת יצחק בר־יוסף

גשם ראשון בירושלים. המדרכות והכבי־שים האפורים מתנקדים בטיפות גשם כמו באותיות של שפת סתרים. סימני המים הכהים מתלכדים במהירות לירוקה של בים ובוץ. רחוב יפו נראה כמו בסרט מראשית ימי הקולנוע שמהירותו תלויה במצב רוחו של מפעיל המסרטה: ההולכים ברחוב בת־הילים פתאום לקפץ ולרוץ לכל העברים כאילו אש לוהטת תחת רגליהם ולא טיפות מים מרטיבות את שערם. החכמים המוחבים איתם מטריות כבר שבועיים, שולפים אותן כעת בהבעת נצחון. רק אחד נתקע באמצע הכביש עם מטריה המסרבת להיפתח — איזו ברכה!

בכיכר ציון מתמלאות שקערוריות שב־כביש במי גשם. ובעדן נשקף עץ האקליפ־טוס הגדול שליד המסעדה הסינית. מקבץ הנדבות העוור שליד חנות „סטימצקי" דוחף אצבעו לתוך קופסת הפח שבידו, לראות אם לא באו המים והטביעו את ממונו. נפ־פנו בבים כל הדגלים שניתלו לאורך הרחוב לכבוד מעמד ההזדהות של ארבעת אלפי אנשי הכנסית היהודית שבאו לירושלים.

אריה האבן המכונף שעל גג בנין „גנרלי" נראה מרוצה — הגשם שטף את האבק שעל גבו. לו רק יכול, היה מנער את רעמתו לאות שביעות רצון. פקיד ובידו עיסת [illegible] על אבני המדרכה הרטובות שלפני בית העיריה, והוא רוכן ואוסף את הניירות ופניו אדומים — בישיבה הבאה יציע להחליף את מרצפות האבן ה־עתיקה בריצוף אספלט [illegible]. מוכר ה־כעכים הזקן שב„כיכר צה"ל" אינו חש ב־גשם, ומשאיר את אשכולות הבייגלאך — תלויים בחוץ.

בטיילת שלאורך חומות העיר העתיקה, באזור שער יפו, [illegible] גשם ורוח לא [illegible] אותו!

[illegible] ריאות כבר כי היום [illegible] פרנסה רבה.

סע הביתה יונתן

מאת ע. הילל

הנער הכעכועי יהונתן גפן ראוי שיתברך בקורא שכמוני, הבציע ברשימותיו, בקביעות, אחת לתמיד.

ואכנם כך נפלה עיני על יצירתו „ציונות 76" וזו הדליקה בתוכי אור ירוק: כי כן, עיקרה של היצירה תמוצה בזאת:

„פעם היו הרבה סיבות חזקות להישאר בארץ: להפריח את השממה, להקים נקודות חדשות, לקלוט עליה, להגן על המולדת, לאכול תפוזים, לקבל הרצלות קיבה מפלאפל, לנסוע לאילת, לחזק את שורות צה"ל. היום הולכת ומתגבשת ציונות חדשה וגאה. ציונות המב־בססת על שלושה מיליון אזרחים שלא נותנים להם ויזה, הם נשארים בארץ, חורשים את שדותיה וקוצרים יבולה. בבוקר בקונסוליה ו־בערב במשמר האזרחי".

הו, מה נפלאתה בעיני אותה היכרות אי־שית, אינטימית, של סופר רענן זה, עם שלושת מיליון הציונים האסורים כאן בארץ הנזירה!

מדמה אנוכי את הגלם המופלא הזה כש־הוא נע בבדיות הגליל, זולף בשיל תבדעת העיפר (ואולי זו התחברה להגנת הטבע?) וב־צד מורה הוא את המפגרים, ואיך מעודד הוא את הכרמלים: — ותפיו קולחים שירי רחל: — „בבאבק באתר של אלף זרועות, האכנם יבצר לגול את הויזה מפי הבאר"?!! או בילוקים, אי"כם, בפאתי הנגב, עם סיום תר־גיל הדירון הכנתי, כיצד נהפך מתחת קסדת הפלדה, היזכו הגלבב: „או מה תבריה, מהר בבוקר בקונסוליה"!?

וכך נע הוא בכוזות הארץ ופרדסיה, בין דגניה לכנרת, מבית אלפא עד נהלל, מברך הוא את הורשיה וקוצרי יבולה:

— להתראות בקנדה!
— בשנה הבאה במלבורן הבנויה!

עולה הוא על הרים ויורד בקעות, ועד אילת, מדיזנגוף עד צוותא, וזה הזמר על שפתיו: — „מה עוד תבקשי. כאתנו מה כורה?"

והכנורה עונה: „ויזה! ויזה! ויזה!" (ראם שם שם).

וכל העם מתבבו. וכל העם מפריצו עד שיבעתו! (בכל [illegible]!) וכל העם בוכר ל־צוכתו מריע:

— סע הביתה יונתן — סע הביתה!
— סע הביתה לארה"ב — סע הביתה!
— סע הביתה להוליווד — סע הביתה יונתן!
דולר!
סלה!

נקודה לויכוח • נקודה
טיפוח ה... היהודית
...מנות ...ה צל אלונים מאפשרת לכם לגור מחוץ לעיר
פרסים והגרלות
צל אלונים

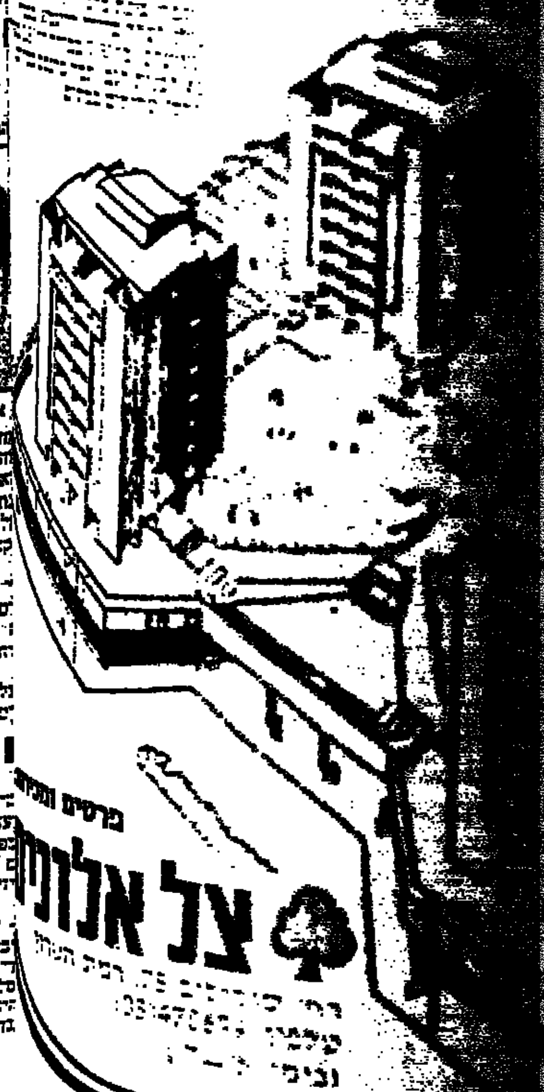

هكذا من الأصل

מכל מקום

הבחירות בארה"ב

"חוגי 'בית' למען קארטר — בישראל"

מאת יחיאל לימור

האם ישפיעו קולות הבוחרים הישראליים אם הנשיא פורד או ג'ימי קארטר ייכנס אל "הבית הלבן"? האם עשויים תושבי ישראל לקבוע אם מדינת ניו־יורק תיוצג בסינאט האמריקאי על־ידי פטריק מויניהאן או ג'יימס בקאלי?

עובדה היא שישראל עתידה ליטול חלק פעיל, אף אם לא גדול, בבחירת הנשיא ה־39 של ארה"ב. ההשתתפות תיעשה באמצעות אותם אזרחים אמריקניים המתגוררים בישראל, שלא דיבור על הזכות לחוות את דעתם מי יהיה הנשיא הבא של ארה"ב ומי יהיו החברים החדשים בסינאט ובבית הנבחרים.

על־פי חוקי ארה"ב רשאי כל אזרח אמריקני, המתגורר מחוץ למדינתו, להשתתף בתהליך הבחירות באמצעות הדואר. תהליך ההצבעה העקיף, פשוט, כשהוא לעצמו: יש לפנות אל ועדת הבחירות באיזור המגורים בארה"ב, ולאחר שזו מאשרת את זכות ההצבעה, מקבל האזרח האמריקני, הנמצא מחוץ לארה"ב, טפסי־בחירות, שאותם עליו לשגר בחזרה בדואר, עד ה־2 בנובמבר, אל ועדת הבחירות.

על פי נתונים בלתי רשמיים, מתגוררים בישראל למעלה מ־60 אלף נתינים אמריקניים. נתונים מעודכנים מלמדים כי בין 8,000—10,000 אמריקנים־ישראלים פנו לוועדות הבחירות במקום מגוריהם הקודם וביקשו לקבל את טפסי ההצבעה. חלקם עשו זאת ישירות ורבים אחרים, באמצעות הקונסוליות האמריקניות בתל־אביב ובירושלים.

על ציבור המצביעים הזה "מסתערים" בשבועות האחרונים המפלגה הדמוקרטית, המקווה להעלות על כס הנשיאות את ג'ימי קארטר. לפני כשנתיים אף הקימה המפלגה ארגון בינלאומי מיוחד — "דמוקרטים בחו"ל" — שעיקר פעולתו היא להבטיח את מירב המצביעים למען הדמוקרטים, מקרב מיליון ומאה אלף האזרחים והאמריקנים המתגוררים מחוץ לארה"ב.

ישראל היא אחת מ־14 המדינות שבהן פועל ארגון "הדמוקרטים בחו"ל". יו"ר הסניף הישראלי, ד"ר

ד"ר מירון שסקין
"מלחמת בחירות" אמריקנית בת"א

מירון שסקין, אף השתתף בוועידה האחרונה של המפלגה הדמוקרטית ב"מדיסון סקוור גארדן" — בה נבחר קארטר כמועמד המפלגה לנשיאות — כשהוא נמנה על המשלחת הקטנה שהגבירה לא ייצגה "סטייט" זה או אחר, אלא את כלל הדמוקרטים האמריקנים בחו"ל.

כשהם מסתייעים בכספי תרומות שנאספו בארץ ("כמה נאסף? — זה סוד", אומר ד"ר שסקין) פתחו הדמוקרטים במבצע הסברה מקיף בקרב קהילית יוצאי ארה"ב בישראל. מודעות בעתונות וכרוזים שהופצו והודבקו במקומות שונים קראו לאמריקנים־הישראלים להירשם תחילה כדמוקרטים, כדי שיוכלו להשתתף בהצבעה לוועידת המפלגה, ואחר־כך — לתת קולם לקארטר. כשלושת אלפים אמריקנים השתתפו בבחירות למפלגה, ואלה — כמו אלפי אמריקנים אחרים החיים בארץ — מקבלים לאחרונה חומר תעמולה עשיר ומגוון, המסביר מדוע יש להעדיף את קארטר על פני פורד.

מקום נכבד בחומר תעמולה זה תופס תדפיס של מכתב ששיגר ג'ימי קארטר, לפני שש שבועות, אל ד"ר מירון שסקין. במכתב זה מצטט קארטר דברים מנאום שנשא על בעיית המזרח התיכון וכן נאמר, בין השאר: "שאיפתנו הקבועה היא קיומה של ישראל כמדינה יהודית... הגבולות הסופיים בין ישראל לבין שכנותיה חייבים להיקבע בכו"מ ישיר בין הצדדים ולא כמוסדר כפוי מבחוץ". במכתב כלולות הבטחות כמליגות אחרות, כגון אי־שימוש בנשק אספקת הנשק לסבב איום על ישראל בעת המו"מ עם מדינות ערב, לתמוך בחרם הערבי, מאבק למען יהודי בריה"מ ועוד ועוד. במלים פשוטות: פניה אל הפן היהודי־ישראלי של הבוחר האמריקני בארץ כדי שזה ישתכנע שקארטר טוב ליהודים.

יו"ר הסניף הישראלי של "הדמוקרטים בחו"ל" (למפלגה הרפובליקנית אין ארגון דומה) מדגיש כי ארגונו פועל על־פי החוקים הנהוגים בארה"ב. השטב: התרומות למימון בעריכת הבחירות יכולות להתקבל רק מנתיני ארה"ב, "ורק היום החזרתי צ'ק, שהיה משוך על בנק ישראלי"...

כדרכן של מפלגות פוליטיות בארץ, מארגנים גם הדמוקרטים בחו"ל הרצאות, ואירועים שונים. האירוע הראשון היה ויכוח פומבי, ב"בית העם" בבירה.

פעילי ארגון "הדמוקרטים בחו"ל" שמרכזו בלונדון, בטוחים כי קארטר והמפלגה הדמוקרטית יזכו לשבעים עד שמונים אלף קולות ברחבי העולם.

יש לזכור שקולות אלה מתפזרים על פני 50 מדינות ברחבי ארה"ב, שכן כל מצביע בחו"ל נחשב כאילו הצביע ב"סטייט" שבו התגורר לאחרונה. האם יש איפוא ערך למאמץ הדמוקרטי לגייס כמה רבבות מצביעים שקולותיהם "מפוזרים"? הדמוקרטים מאמינים שכן. ראשית, מפני החשש שאחוז הצבעה נמוך יעלה משקלו של כל קול. המאבק הצמוד הצפוי בתחרות פורד — קארטר, מעלה את חשיבותו של כל מצביע ועוד קודר גבר במגע על ניקסון בהפרש של כמה אלף קולות בלבד...

לבחירת שקולות המצביעים "מתפזרים" על פני חמישים מדינות, הרי שלקול האמריקני־ישראלי עשויה להיות חשיבות. זאת, משום שמרבית המצביעים בישראל "מצביעים" במדינת ניו־יורק, ממנה עלו ארצה בשנים האחרונות. משקיפים בארה"ב חוזים וטוענים, שבניו־יורק צפוי מאבק צמוד בין שני המועמדים לנשיאות ו"נושא" של אלפי קולות עשוי להכריע למועמד זה או אחר.

רפואה

"אין הרוקח מאבחן ראשית הריון"...

מאת יהודה פרדיס

דוחה משרד הבריאות של מדינה נבחרה, בין השאר, גם בכמות סמי־ההרגעה שנוטלים הנשים־בית. לפי זה ישראל מצוינת באמת, שכן אנו נוטלים תכשירים אלה בשיעורים גבוהים מאד.

לא הבודק בלבד קובע כאן, אלא גם הקלות היחסית, בה ניתן לרכוש סמי־הרגעה. אם כי חוזרים של הרוקח הראשי במשרד־הבריאות מדגישים שוב וטוב, כי תכשירים אלה חייבים במרשם של רופא — אין כל פרי לנקוט בכל בית־מרקחת; לרוב די, שהרוקח יכיר את הלקוח הקבוע כמותו.

רופאים רבים בארץ בוחים בגלוי, כי חלק ניכר מחוליהם נוטלים סמי־הרגעה על דעת־עצמם, ללא ייעוץ רפואי — כגון כשם שנוטלים אחרים יצאו תרופות "עצביות". יתכן כי טיפול עצמי זה נושא בחובו

סכנת־זמן, העלולה לתת אותותיה בדור הבא.

*

זה כשנה וחצי מתפרסמים מחקרים, המצביעים על קשר הדוק בין נטילת סמי־הרגעה ה"פופולאריים" (ואליום, ליבריום והדומים), לבין לידת תינוקות פגומים. לפי מעקב אחד, אם הנוטלת סם־הרגעה בשלושת חודשי ההריון הראשונים, מכפילה בכך את סיכויה ללדת תינוק בלתי־נורמאלי. מחקר אחר טוען, כי כאן נרתמה העגלה לפני הסוס, ולא בעטה, האם העצבנית זה "בגוחהו" גורמה יותר ללדת תינוק פגום, ובדרך אגב, גם עשויה להזדקק לסמי־הרגעה, אלא שהקשר בין השניים מקרי בלבד.

פורסמו בעקבים בכתבים המדעיים — בעיקר בארה"ב, אנגליה וצרפת, ובמידה פחותה יותר, גם בעוד כמה־הייטר מדינות אירופיות. באנגליה, כי נטילת סמי־הרגעה בחדשי ההריון הראשונים, מגדילה את הסיכון של לידת תינוק פגום — רק שמידת הסיכון שונה ממדינה למדינה — והוא מפי 2, וכלה בפי 6 ויותר. בין המומים בלידה נתגלו חך שסוע, מונגולאיזם וליקויים בעמוד־השדרה.

על־סמך ממצאים אלה הורה משרד הבריאות של ארה"ב לכינהל המזון והתרופות הפדראלי, להוציא חוזר לכל הרופאים ובו אזהרה ברורה וחד־משמעית. עד לפני 3 חודשים נשאה כל אריזת־ואליום רק הערה כללית לבדר, המציינת כי בבדיקות הוכח, שהסם (ואליום) מסוגל לעבור את מחסום־השליה, ולהגיע כן האם אל העובר. כן צויין על התוית, כי תרופות ואליום לבנות־חולדות גרמה לירידה במספר ההריונות, ותמותת ולדות מוגברת.

עתה נאלצו יצרני סמי־ההרגעה להצמיד למוצריהם אזהרה חמורה ברורה, המצביעה על הסכנה של פגימה בלידה, כתוצאה בנטילת סמים אלה בשליש הראשון של ההריון. יתרה מזו, מייעצים לרופאים שלא לרשום סמי־הרגעה אלה לנשים בגיל־הריון — אלא אם וידאו קודם לכן, שלא מדובר באשה בראשית־הריונה. בהערת־שוליים נאמר גם, כי "בכלל, רישום סמים אלה לרוב אינו צריך דחוף במיוחד...". במלים אחרות — אין הואליום, הליבריום ודומיהם באים להציל נפשות, הנרשם יכול להכות.

*

בינתיים התעוררו ספקות בדבר אי־מינונים של המחקרים, ויש הטוענים כי לא שיקפו את המציאות נכונה: מתברר כי אמהות רבות נשאלו אם נטלו תרופות בחודשי ההריון הראשונים, והשיבו בשלילה, משום שרבות אינן מתייחסות לסמי־הרגעה כאל תרופות. רק לאחר שהוצג בפניהן מבחר של כדורים, הצביעו על סמי־ההרגעה, והודו שאכן נטלו כמה — אך לא ראו בהם הרבה יותר מאשר תחליף יעיל למוצרי־צריכה מצורדים, כגון קפה, סיגריות ומשקאות חריפים. לפי זה ייתכן מאד כי הקשר בין סמי־הרגעה לבין תינוקות פגומים מלידה, הדוק הרבה יותר מאשר משתקף בדו"חות. עתה הכל דורשים מחקרים ומעקבים נרחבים יותר — אך אלה מחייבים השקעות ניכרות, וגם אז, בוודאי עד תעבורנה מספר שנים, עד שהתוצאות הסופיות תהיינה חד־משמעיות.

בינתיים משתדלים להימנע ככל־האפשר מרישום סמים אלה לנשים בראשית הריונן, כי עדיין זכורה היטב פרשת־התאלידומיד — אף הוא סם־הרגעה, שגרם בשנות־השישים לגל של לידות בלתי־נורמאליות.

אצלנו בישראל המצב חמור במיוחד, משום שהשוק הישראלי הטיפוסי גדוש תרופות בכמויות עצומות, וכשהתבטא רוקח וותיק: "אין זה כי תפקידו או יכולתו של בית־המרקחת, לאבחן אפשרות של ראשית־הריון אצל כל לקוחה ולקוחה"...

נשק גרעיני

פרטי פצצת אטום — דרך הטלפון

כתב וצילם טום קלר

כסטודנטים בקבעו לבנות פצצה אטומית בכוח ידיהם. הוא הכיר "מבולים" בפיזיקה, די לו להיות מצויד ולקבל את המידע הדרוש.

תכית זאת ג'ון אריסטוטל פיליפס, סטודנט בן 21 באוניברסיטת פרינסטון, כשהגיש לפרופסור שלו עבודה על תכנון פצצת־אטום כזאת.

לבין תהיו פיסום על חומר־נפץ מיוחד, רב־עוצמה, שהתפוצצותו תביא אל זה צפי גושים של פלוטוניום־239, אשר יחדיו יהוו את המסה הקריטית — הכמות המתפוצצת ביחד, כאשר היא צבורה בגוש אחד.

היא טילפן אל חברת הכימיקאלים "דיופונט" בווילמינגטון, והסביר לפקיד של אגף חמרי־הנפץ על החברה, כי הוא כותב עבודה מדעית ומחפש חומר־נפץ ליצירת גל־הלם של אימפלוזיה (התפוצצות, המפעילה הדף לא כלפי חוץ, אלא כלפי פנים).

המפקח א.ב. אנדרה, מסר לג'ון את שמו של חומר־נפץ מיוחד, תוצרת חברתו, והסביר כי הצבא האמריקני משתמש בחומר זה בפצצת־האטום שלו.

את שאר כל המידע הדרוש לתכנון הפצצה שלו אסף ג'ון מחומר מודפס שאינו סודי, וחלק רב ממנו בא מן המדפיס הממשלתי של ארצות־הברית. בין השאר הסתמך על ספר בהוצאת "שירות ההסברה הטכני הלאומי" של ארצות־הברית, ושמו "מדריך לוס־אלאמוס" (בעיר לוס־אלאמוס בניו־מקסיקו פותחה פצצת־האטום האמריקנית הראשונה). מחיר הספר — 15 דולר בלבד.

* * *

קוטר הפצצה, שתיכנן ג'ון פיליפס, הוא כ־60 ס"מ, משקלה כ־60 ק"ג, ועצמתה — שליש מעצמת הפצצה האטומית שהוטלה על הירושימה. חומר־הנפץ שבה — פלוטוניום־239, שאי אפשר לרכשו באופן חוקי — שיעורו כאשכולית, ומשקלו 6.96 ק"ג. כמות כזאת מחירה כ־100 אלף דולאר — לוא אפשר היה לקנותה בשוק.

ג'ון א. פיליפס
הסטודנט שבנה פצצה אטומית

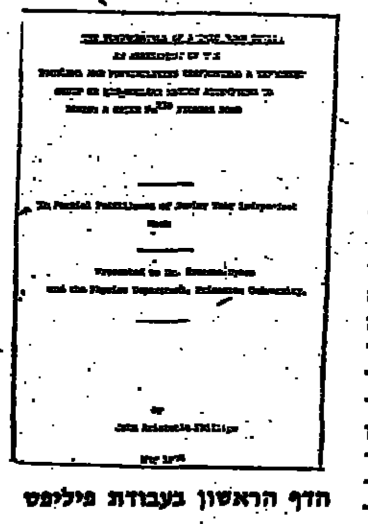

Presented to Dr. Freeman Dyson
and the Physics Department, Princeton University

by John Aristotle Phillips

הדף הראשון בעבודת פיליפס

בבבוא לעבודתו כותב ג'ון: "במסגרת העבודה העצמאית שלי לסמסטר־האביב, חקרתי את הצדדים הפיסיקאליים של עיצוב פצצה אטומית. עבודה זו היא סיכום מחקרי ללבון הצדדים המדעיים והמכנוניים של הבעיה. תכלית המחקר — לעמוד על מידת הקשיים, שיהיו לקבוצת־טרוריסטים או לארגון־פושעים, אם ינסו להתקין מיתקן כזה. לשם כך ניסיתי לעצב פצצה אטומית בעלת תפוקה ניכרת בתחום הקילוטונות".

הפצצה, שתיכנן ג'ון פיליפס, היא פצצה "מהדור שני". לדברי מומחים היא מתוחכמת יותר מן הפצצה, שהוטלה על נאגאסאקי, שסביבתה לה אבטיפוס, בזכות השימוש באותו חומר־נפץ מיוחד. זאת שבו והבהבנתי השיג ג'ון בקלות כזאת מאיש החברה, המייצרת אותו.

* * *

ג'ון פיליפס, שאביו הוא פרופסור להנדסה באוניברסיטת ייל, קיבל ציון "מצויין" על עבודתו מפרופ' פרימן דייסון, המרצה על "פירוק הזימוש ופיקוח על התחמושת" בבית הספר לעניינים בינלאומיים על שם וודרו וילסון ליד אוניברסיטת פרינסטון. המדריך של ג'ון הוא פרופ' תיאודור טיילור, מומחה למדעי הגרעין, פרופסור־אורח במחלקה לתעופה ולחלל ולמדעי המכניקה באוניברסיטת פרינסטון. פרופ' טיילור מרבה למתוח ביקורת על חוסר־הזהירות בהובלת חומר גרעיני בידי מוסדות הממשלה האמריקנית, וטוען שבנסיבות אלה לא יהיו קשיים מרובים לזוממי מזימות־זדון לגנוב חמרים כאלה ולהשיג — בבת־אחת או בפט־פטט — את הכמות הדרושה להתקנת פצצה.

חקלאות

"עש "הלימון" נפל למלכודת"

מאת אהרן פריאל

היהודים בישראל שבורים על האתרוג מזה הזכות, אינם מסוגלים במה מאמצים מושקעים כדי יבולת השנה כדי שיהיו אתרוגים נאים והדורים ללא פגיעתו הרעה של מזיקים למיניהם.

החוקרים בדקו ומצאו כי הדרך הבטוחה והיעילה ביותר היא להתגונן את המזיקים הללו — הפוגעים באיכותם, שלמותם ויצורתם של האתרוג — באמצעות מלכודת מין, לא פחות ולא יותר! בעקבות ההצלחה בניסוי זה — כבר חושבים על יישום שיטת "מלכודת המין" לסוגים אחרים של עצי הדר.

אתרוגים ולימונים נתקפים בצורה קשה על ידי חרק זעיר הקרוי "עש הלימון". זחליו של עש זה מכרסמים את פריחת האתרוג, ובכך מפחיתים במידה ניכרת את היבול. עש זה הוא כיום המזיק המסוכן ביותר ליבולי אתרוגים ולימונים. בעבר (ובמידה מסוימת גם עתה) נהגו להדביר מזיק זה באמצעות ריסוסים. אולם בגלל קשיים בקביעת רמת הנגיעות בפרדס המחייבת הדברת המזיק באמצעות ריסוס, וכן לנוכח העובדה שחומר ההדברה משמיד גם חרקים טורפים המביאים תועלת לפרדס, ובגלל המחיר הגבוה של חומר ההדברה — חיפשו החוקרים דרכים אחרות להתמודד עם המזיק שכילה את יבולי האתרוגים.

בין אלה שחקרו את בעיית "עש הלימון" היה גם ד"ר משה שטרנליכט, מהמחלקה לאנטומולוגיה (חקר החרקים) במרכז חקלאי בבית דגן. הוא ניצל את העובדה הידועה לאנטומולוגים, כי הקשר בין הזכר לנקבה בחרקים נעשה באמצעות חומר־ריח מיוחד, הקרוי "פארומון". את החומר הזה פולטת הנקבה הבוגרת, כדי למשוך אליה את הזכרים. לכל חרק יש חומר ריח אופייני משלו.

ד"ר שטרנליכט תלה בעצי אתרוג בפרדס נגוע במזיק "עש הלימון" מלכודות, שלתוכן הכניס נקבות של עש זה. דפנות המלכודות היו מרוחות בחומר דביק. בבוא הזמן, פלטו הנקבות, שהיו כלואות בתא קטן בתוך המלכודת את חומר הריח המושך את הזכרים. אלה, כך הוברר במהלך המחקר, לא התמהמהו זמן רב — ומיהרו לקראת הנקבה. אולם במקום שהזכרים יצמדו לנקבות — הם נדבקו לדפנות המלכודת, ומספר הזכרים שנמצא בתוך "מלכודת המין" זו נתן לחוקרים מושג לגבי גודל האוכלוסיה של המזיק בפרדס.

השימוש בחומרים סינתטיים ככל־כדורה בין להבחנה בחרקים זכרים ומזיקים, כפי שנעשה בניסויים של ד"ר שטרנליכט בחברה "עש הלימון", אינו חדש. חוקרים באגף להגנת הצומח במשרד החקלאות הצליחו לעשות שימוש בשיטה דומה ולהדביר את ה"פרודניה", המזיק העיקרי של כותנה הכותנה בארץ.

הם יישמו בכך את המצאת ה"פיתיון המיני", וזכו בפרס קפלן על עבודתם החלוצית. גם גידולים אחרים בחקלאות ניצלו באמצעות ריחות המלכודות מין. אך הפעם מדובר בהצלחתו של ניסיון שנעשה באתרוגים ובלימונים, והדבר זה עשוי לגרום ליישום השיטה בהיקף נרחב יותר במטעי ההדרים בארץ.

הניסיון הזה לא הצטמצם לזיהוי גודל האוכלוסיה המזיקה בפרדס. השלב הנוסף של המחקר נערך בשיתוף פעולה עם חוקרים מהמכון למוצרים טרופיים בלונדון. החוקרים במכון זה הצליחו לזהות את המבנה הכימי של חומר הריח שפולטת נקבת "עש הלימון", ולסנתז חומר זה; כיום מייצרים את החומר הזה באנגליה במצעים מלאכותיים.

ד"ר שטרנליכט מנצל חומר זה לא רק לשם זיהוי גודל אוכלוסיית העש המצויה בפרדס, אלא גם להדברתו, ובשתי דרכים. האחת — באמצעות לכידה המונית של אוכלוסיית זכרי "עש הלימון", כך שבאזור נתון נותרות נקבות בלבד; הדרך האחרת כרוכה בשחרור חומר הריח באטיות, כדי לשבש את חוש ההתמצאות של הזכרים בתוך אותה סביבה, בכוונת לבלבל את האוריבי.

מאחר וחומר הריח הסינתטי מתנדף וכלה תוך זמן קצר יחסית, בוחן עתה ד"ר שטרנליכט אפשרות להביא את חומר הריח לתוך כמוסות (קפסולות) זעירות, שמתוכן יתנדף הריח באטיות והפעולתו תימשך זמן רב יותר.

כנסיות

ה"לבנים" מקימים מוזיאון בבית לחם

מאת יוסף צוריאל

בבית־לחם, ממזרח לכנסיית המולד, על חלקה שממנה נשקף נוף מרהיב, יוקם בקרוב מוזיאון לתרבות ואמנות נוצרית בפעם הכנסיה הרוסית "הלבנה", ובכך הופכו נוכחותם של מעטים הנאבקים עשורות בקשיים על זכות קיומם כעדה דתית עצמאית בירושלים.

תכניות הבניה ערוכות, ראשי העיריים של ירושלים ובית־לחם הביעו נכונותם לסייע בהקמת המוזיאון. ובאשר לאמצעים, הרי כנסיה זו לא סבלה מעולם ממחסור ברכוש, וכשם שבעבר הסתייעה בארה"ב בניהול עניניה, עשויה גם הפעם להיעזר בתורמים של מוסדות ויחידים משם.

במוזיאון יוצגו שכיות חמדה המצויים היום בידי הכנסיה הרוסית "הלבנה". שלושה אגפים יהיו למוזיאון, ובכל אגף חלקים. מהעושר האמנותי והדתי שאסף כנסיה זו עד לפילוג בשנת 1917. סמוך למוזיאון יוקם אודיטוריום, בן שלוש מאות מקומות, ולידו ספריה למוסיקה דתית נוצרית.

בחירת בית־לחם באה לאחר שנדחו בקשותיה של הכנסיה להקים את המוזיאון בהר הזיתים. משנתקבלה ההחלטה, נרתם ראש הכנסיה הרוסית "הלבנה" בירושלים הארכימנדריט אנטוני גראבה לביצוע התכנית. לפני מספר ימים הוא שב מסיור בארה"ב מרוצה מתוצאות ביקורו שם. הרעיון להקים מוזיאון בבית־לחם התקבל יפה בקרב אוהדי הכנסיה, ואלה הבטיחו לסייע בהקמתו.

הרעיון להקים מוזיאון כזה בבית־לחם מבטא את המצוקה שבה שרויה כנסיה זו. כל עוד היתה ירושלים חצויה, היא חלשה על הכנסיות והנכסים שהיו לכנסיה הרוסית במזרח העיר ובגדה המערבית. השלטון הירדני ראה בה נציגה בלעדית של הכנסיה הרוסית ול"אדומים" לא היתה דריסת רגל.

מבין כל הכנסיות הקטנות המצויות היום בירושלים נחשבים הרוסים "הלבנים" לבעלי הנכסים הרבים בעיר. ברשותה: שתי כנסיות מפוארות בהר הזיתים, כנסיה בעיר העתיקה, מנזר לנשים בעין כרם שליד ירושלים, מנזר בחברון, שני מנזרים ביריחו, מנזר בעין פארה שליד ענתות, וכן אדמות בגוש עציון ובהר גילה.

רכוש זה יש בו כדי לספק צרכיה של עדה דתית קטנה. אך מאז איחוד ירושלים אין כנסיה זו חשה בנוח. העובדה שפועלת בקרבתה כנסיה רוסית "אדומה" מפריעה לה. על אף שעברו ששים שנה מאז הקרע בין שתי הכנסיות, עדיין האיבה יוקדת בין שני חלקיה. וכל אחת רוצה בבכורה. כל כנסיה פועלת כך, ששלטונות ישראל יראו בה נציגות מוסמכת לכל דבר.

המיכוכים בין שתי כנסיות שמוצאן מארץ אחת ומקרע תרבותי ודתי אחד, יוצרים מצבים מגוחכים בחיי היום־יום בירושלים ומחוצה לה. לא אחת מתחבטים נציגי ממשלה אם להזמין לאירועים שונים נציגי שתי הכנסיות, או שמא להנהיג "תורנות" או אולי להתעלם מאחת מהן כליל. במצב דומה נמצאות הכנסיות האחרות המפוצלות במזרח־ירושלים, שכן כל אחת יודעת שעדיף לא להזמין את השתים, מאשר להזמין יחד לאירוע דתי כלשהו.

הכנסיה היוונית־אורתודוכסית שהיא גם הכנסיה הגדולה ביותר בישראל ובשטחים המוחזקים, מתחבטת זו השנה העשירית בשאלה כיצד לנהוג כלפי

ארכימנדריט גראבה
"לבנים" נגד "אדומים"

שני הפלגים של הכנסיה הרוסית. בכל הדורות פעלה הכנסיה הרוסית תחת חסות הכנסיה היוונית־אורתודוכסית, אך כל עוד היתה מאוחדת, היו הבעיות קלות־יחסית, כיום יש צורך בתימרונים ובפעולות לשני הכוהנים, כדי להתמיד בקשרים הן עם "האדומים" והן עם "הלבנים".

לאחרונה גברה המתיחות בין שתי הכנסיות. החשש כי שלטונות ברית המועצות יפעלו, בדרכים עקיפות, לחיזוק מעמדה של הכנסיה "האדומה" בירושלים, מעורר דאגה רבה בקרב הכנסיה "הלבנה". מבחינה זו מהווים הביקורים התכופים־יחסית של ראשי הכנסיה הרוסית, שמרכזה במוסקבה, בישראל, עבור הכנסיה הרוסית "הלבנה", אות מבשר רעות. ביטוי לכך ניתן בפרסומים שהיא מוציאה לאור כל אימת שביקור כזה נערך. ופעם אחת אף הוכרז על אבל, בכל ימי שהותה של משלחת כוהני דת רוסים "אדומים" בירושלים.

שלטונות ישראל נוקטים עמדה ניטרלית בסיכסוך זה. אין להם ענין מיוחד בטיפוח יחסים מיוחדים עם הרוסים "האדומים", ולא קיימת סיבה שתגרום להצרת צעדיהם של הרוסים "הלבנים". הראשונים מונהגים על ידי מערכת של שיקולים פוליטיים שיסודם בקרמלין. האחרונים נתמכים על ידי ארה"ב וכל מטרתם היא להוסיף ולהתקיים כעדה דתית.

לכנסיה הרוסית "האדומה" יש תכניות להרחיב את הבסיס שלה בירושלים. הפטריארך של מוסקבה, פימן, אמר זאת במפורש. ראש המשלחת של הכנסיה הזו בירושלים הארכימנדריט סרפים ביקש משר הדתות לאשר תוספת של כמרים בנוסף לאלו שכבר נמצאים בארץ. לאחרונה מרבים חברי המשלחת להיפגש עם נציגים ישראלים, ולאלה הם מספרים, כי היו רוצים לארגן תנועה של צליינים מברית המועצות לירושלים, אך לשם כך הם זקוקים לסיוע שלטונות ישראל.

מול כוונות כאלה ניצבת הכנסיה "הלבנה", וכמו אחותה "האדומה", רוצה היא לזכות בשרשים עמוקים יותר בירושלים ומחוצה לה. העובדה שאין לה אנשי כמורה רבים, לא מרתיעה אותה. כמרים יוצאי רוסיה, מצויים בארה"ב ובמערב אירופה, וניתן להביאם לישראל אם יהיה צורך בכך.

שלא ככנסיה הרוסית "האדומה", פועלת הכנסיה הרוסית "הלבנה" בחוגי בני נוער ערבים והבוגרים שביניהם שהתחנכו במנזרים שלה, מסייעים בידה לנהל את ענייניה. יתרון זה, בצירוף האמצעים המצויים בידה, מדרבנים אותה להיערך למאבק ממושך.

מכל מקום

הברחות

עקבות "הקשר הקוריאני" באו מקהיר...

מאת אנטוני עדי (קופנהאגן)

במאי השנה נעצרו בקאהיר שני צפון־קוריאנים, שנתפסו כשהם מבריחים ארגזי חשיש, בשווי של כ־3 מיליון דולר. דיפלומט מדנמרק, שראה אותם במקרה, זיהה להפתעתו אחד מהם כעמית — דיפלומט המשרת בשגרירות הצפון־קוריאנית בקופנהאגן.

הדיפלומט הדני מסר על כך למשטרת ארצו. זה היה ההוט הראשון, שבעקבותיו גילתה באחרונה המשטרה לדנמרק ובעת ובעונה אחת גם משטרות שוודיה, נורווגיה ופינלנד, מה שתואר כ"קשר צפון־קוריאני" להברחת סיגריות, סמים ומשקאות חריפים. מסתבר, כי בהברחות שאורגנו על ידי השגרירות הצפון־קוריאנית בקופנהאגן, היו מעורבים אנשי העולם התחתון המקומי: כאשר תפסה המשטרה משלוח גדול של חשיש (147 ק"ג, מוחבאים במכונית וולוו), היא עצרה את דרייק כדן, המכונה "מלך החשיש" הדני, וכן מבריח סורי ולבנוני, שהיו בחברתו...

אם בראשונה נחשב "קשר הסמים" הצפון־קוריאני כדרך קלה לגייס כספים לשם מימון מערכת־תעמולה קומוניסטית בעתוני המערב, עתה כבר ברור, שהוא חוליה בניהול מערכות־טרור בינלאומיות שונות.

כקור־הסמים, שהפיצו הצפון־קוריאנים, נתגלה ברשת הפעולה מדמשק, שהיתה קשורה בהספקת נשק וציוד אחר לקבוצות טרור. משטרת דנמארק סבורה, כי חלק מן ההכנסות משיווק הסמים בידי הצפון־קוריאנים הועבר לקבוצות טרוריסטים, שרבות מהן — כגון "הצבא הרפובליקני האירי" ו"הצבא האדום" היפאני, קיבלו עזרה ישירה מצפון־קוריאה.

✱

מקורות דניים גילו מקרים אחדים של מעורבות צפון־קוריאנית בפעולה טרור בשנים האחרונות, ובכלל זה מתן מחסה אשתקד לארבעה פלשתינאים ויפאני אחד, שהשתלטו על מעבורת של סינגאפור, ד איימו לפוצץ בית־זיקוק נפט. חבורות־רצח פלשתינאיות אומנו וצוידו במחנות גרילה בצפון קוריאה, וכן קבוצה של טרוריסטים מאריתריאה, שהתקיפו כסוס אתיופי בקאראצ'י.

לדברי הדנים, מתאמנים 5000 טרוריסטים במחנות בצפון קוריאה, והם סבורים שפעילות זו קשורה במשלוחי סמים מן המזרח התיכון, שאש"ף מעורב בהם.

✱

גם בידי המשטרה השוודית נצברו עדויות בדבר מעורבות צפון־קוריאה בפעולות טרוריסטים. אצל טרוריסט יפאני, שנעצר בשטוקהולם, נמצאה כתובת של מקלט הירום אצל דיפלומט צפון־קוריאני בכיר במזרח־ברלין. לדברי משטרת שטוקהולם, מקשר אותו דיפלומט בין טרוריסטים באירופה; והיא מדגישה, שצפון־קוריאה שימשה גם בעבר נקודת מגע בין מחבלים פלשתינאיים ובין "הצבא האדום" היפאני.

עובדה העולה מחקירותיה של משטרת דנמארק, היא שהדיפלומטים הצפון־קוריאנים שלומיאלים בולים בהפצת סמים ובמסחר בשוק השחור. הדיפלומטים הצפון־קוריאנים בדנמארק היו משוכנעים כל כך, כי המשטרות הקאפיטאליסטיות מטומטמות וחסרות יעילות, עד שהפעילו כמתווכים בעסקות השוק השחור שלהם, קבוצה של מהגרים מאירופה המזרחית, שכבר היו נתונים למעקב המשטרה.

השגריר הצ...־קוריאני שגורש מקופנהאגן, נושא מזוודותיו

✱

החשיש מלבנון, שהגיע אל הדיפלומטים הצפון־קוריאנים בקופנהאגן, הובל ממשק דרך מזרח־ברלין, בתיק הדיפלומטי הצפון־קוריאני. המשטרה הדנית הציגה בגאווה את תרמילי־האברזין המזוודות, שבליהם מחקו בצורה גסה את הכתובת דמשק־ברלין־קופנהאגן ורשמו את שם בירת צפון־קוריאה פיונג־יאנג, כדי לעשות רושם שיש בהובלת דואר דיפלומטי ישר מצפון־קוריאה.

התמימות של השגריר הצפון־קוריאני וארבעה אנשי הצוות שלו — שגורשו בינתיים מדנמארק — בלטה ביותר בעסקות הסיגריות שלהם. הם לא ידעו, כי מחסני הערובה מגישים את כל החשבונות על סחורות שהם מספקים לדיפלומטים בדנמארק לצרכיהם הפרטיים, לשלטונות המכס. כראשית השנה קנו ארבעה הדיפלומטים הצפון־קוריאנים בקופנהאגן לפי אומדן, שישה מיליונים סיגריות, שערכם בדנמארק במחירים קמעוניים הוא כחצי מיליון דולאר. המשלוח הגדול, האחרון, היה בסוף חודש ספטמבר: הדיפלומטים הזמינו אז לא פחות מ־2.5 מיליונים סיגריות במחסני־ערובה.

✱

במאי השנה, לאחר קבלת חומר מקאהיר, הבחינו בלשים בקופנהאגן בחנות קטנה, שהיתה הסוחרת בקבלת רכושים גנובים. להפתעתם ראו מכונית דיפלומטית של צפון־קוריאה נעצרת ליד החנות הזולה, ומאות קרטונים של סיגריות וארגזי משקאות חריפים, הועברו מן המכונית הדיפלומטית השחורה אל החנות.

מכאן ואילך החליטו השלטונות הדניים לטפל בפרשה כחקירה דיפלומטית בדרג עליון. הבולשת הדנית נעזרה בשרות המכס ובמשרד המשפטים, במכס וב־ מיניסטריון החוץ. הוקם צוות חקירה מיוחד בענין צפון־קוריאה.

באוגוסט החליט הצוות לערוך חיפוש. בחנות נמצאו 160 אלף סיגריות שלא שולם עליהן מכס. מתוסף הזירות עדיין נמצא על התוויות הציון של מוצאן: שגרירות צפון־קוריאה, קופנהאגן...

רודזיה

ארבעת האפריקנים הטוענים לכתר המנהיגות

מאת רחל פרינוד (לונדון)

ועידת ז'נבה למינון ממשלת ביניים ברודזיה, כשלב ראשון להעברת השלטון לידי הרוב האפריקני, נפתחה למעשה עוד בטרם הכינוס אתמול מושב הפתיחה ב"ארמון האומות". דיוני אתמול התחילו במקום שבו נפסקו הצהרות המשתתפים שהושמעו בהרת כה כשבוע שעבר, עם הגעתם הביגו לז'נבה, יחד עם היועצים שלהם.

ראשון המצהירים, ראש ממשלת רודזיה, איאן סמית, אמר כי משלחתו באה נכונה למצוא פתרון, במסגרת ההצעות שהותוו ע"י קיסינג'ר. אולם המנהיגים האפריקנים, המייצגים את הרוב השחור ברודזיה, נקטו בקו קיצוני יותר ודרשו מעבר שלטון מיידי.

ארבעת המתחרים על הנהגת השלטון ברודזיה הם: בישוף אבל מוזורווה; נדבאנינגי סיטהולה; רוברט גבריאל מוגאבה וג'ושואה נאקומו.

✱ ✱ ✱

הבישוף מוזורווה (51) כוהן דת בעל חינוך אמריקני, מכהן כיו"ר המועצה הלאומית ברודזיה, ארגון הגג של תנועות השיחרור המקומיות, שהוקם ב־1971, וכעבור שלוש שנים נבחר מוזורווה להיות נשיאו. מאז

רוברט מוגאבה
משפט רצח ו־10 שנות מאסר

בישוף מוזורווה
בעד חברה סוציאליסטית קשוחה

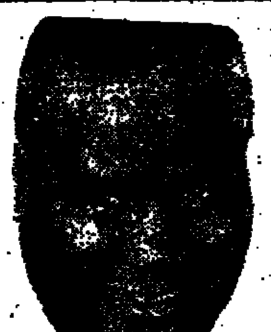

ג'ושואה אנקומו
הקואליציה הראשונה בדרך לשלטון

יצא הבישוף לגלות כיבון לפני 14 חודשים, תפס את מקומו בהנהגת המועצה יריבו נאקומו. בישוף אבל מוזוראווה נחשב קיצוני בדעותיו ד מטיף לחברה סוציאליסטית קשוחה. הוא ניצל את חודשי גלותו להגברת התמיכה בקרב קבוצות הגרילה ולפעולה הסברתית בקרב נשיאי אפריקה, מקרוב שכני רודזיה, במטרה לזכות בתמיכתם בשעת מבחן.

לפני כחודש שב הבישוף לסולסברי בפסע מרשים, שערך לו קהל אוהדים, בן 100 אלף איש, שהתפזר לכל אורך הדרך המובילה מכדה התעופה עד לפרבר שם נשא הבישוף בקול שקט ורגוע נאום בפני תומכיו.

הפגנת תמיכה זו עוררה תמיהה בלונדון ובוושינגטון כאחת שם העריכו כי נאקומו הצליח להעמיד בצל את מוזוראווה ופתח מגלה כי לבריות היעודות הממושכת יש לבישוף מוזוראווה בסיס תמיכה רחב.

הכומר נדבאנינגי סיטהולה (47), שהקים לפני 10 שנים את תנועת "זאנו" (הארגון הלאומי של אנשי זימבאבואה), נחשב לאינטלקטואל ד לתיאורטיקן שבין הארבעה. הוא נושא שני תארים אקדמאיים ונתן לכניסתו לעולם הפוליטיקה. עבר כי מרד ברודזיה, בשלב מסויים של פעילותו זכה לתמיכתם ולידידותם של אישים של כמה מנשיאי אפריקה שהתנגדותם שכנגד לרודזיה, אך עתה נראה כי תמיכה זו נחלשה במקצת, לאחר שעצמותו בתנועת "זאנו", רוברט מוגאבה, המזכיר הכללי של הארגון, השתלט עליו. סיטהולה היה אחרון המוזכים בדעיות. דעתה על ידי בריטניה המארגנת אותה.

✱ ✱ ✱

רוברט מוגאבה, הנחשב לאיש הקרוב ביותר לתנועת הגרילה ברודזיה — הוא המנהיג הפוליטי של תנועת "זאנו". המנהיג (48), בנו של נפח, אשר את השכלתו העיקרית רכש ממיסיונרים קאתולים, כורך כמינאי ערמומי. לאחר משפט שבו הואשם בנסיון לרצוח את איאן סמית ושנים מעוזריו, נידון ל־10 שנות מאסר ושוחרר רק בדצמבר 1974.

✱ ✱ ✱

האיש שנחשב כעת בבריטניה לבעל הסיכויים הטובים ביותר להיות ראש ממשלתה הבא של רודזיה, הינו ג'ושואה נאקומו (59), מנהיגה של תנועת "זאפו" (איחוד אנשי זימבאבואה). שהותו בכלא עד סוף 1974, הביאה להגדרתו של הבישוף כמרדי ראוה לנשיאת ארגון הגג של הנהגת הציבורית. חולשתו העיקרית של נאקומו היא העדר קשרים יציבים עם תנועות הגרילה.

כדי לזכות בתמיכתם של קבוצות אלה, אשר חשיבותן בקביעת האיש בראשות השלטון מכרעת, הקים נאקומו לפני שבועיים בדאר־א־סאלאם "חזית לאומית", יחד עם רוברט מוגאבה, שמלבד היותה הקואליציה הפוליטית הראשונה, במירוץ אל השלטון, תכליתה להעמיק את תחום התמיכה של נאקומו בקרב תושבת השחורים של רודזיה.

ג'ושואה נאקומו, הנחשב לאופורטוניסט מדיני, מצא דרך לבלום את בישוף מוזוראווה, עם שובו של יריבו לרודזיה. נאקומו מיהר לארגן לעצמו מיפגן תמיכה עצמי, שבו נטלו חלק 100 אלף איש. הדבר קרה לפני שבועיים, כאשר נאקומו טס לעיר מגוריו בולאוויו כדי להצהיר שם על הקמתה של "החזית הלאומית". מנהיגותו של נאקומו הובלטה לקראת ועידת ז'נבה, כאשר שר החוץ האמריקני הנרי נפגש, במהלך מסע הדילוגים באפריקה, רק עם מנהיג אפריקני אחד מרודזיה, הלא הוא ג'ושואה נאקומו. בכך העניק לו מעמד עדיף על פני שאר האישים ליד שולחן הדיונים בועידה.

נאקומו הוא גם המנהיג הרודזי היחיד, הזוכה לתמיכה של המערב והמזרח גם יחד. ברית המועצות המתעצמת באותן [illegible] לאמצעות נשיא־אוגנדה, נאי, הביעה נכונות לסייע לנאקומו...

תאילנד

שבויים שוכחים שבו אל "הגשר על נהר קוואי"

מאת לואיס סיימונס (באנגקוק)

חמישים ושניים גברים בגיל העמידה התכנסו ביום כ' השבוע ליד הגשר המפורסם על נהר קוואי — כדי שבאו מכוח הגאות אשר מה יתגו, והם מתוך כקרנות סהב — לסכר זכר ידידיהם ואויביהם, שמתו שם לפני 30 שנה ומעלה.

איש אינו יודע בדיוק, כמה ניספו במקום זה בימי מלחמת העולם השניה — בריטים, אוסטרלים, הולנדים, אמריקנים, יאפאנים, מאלאים, תאים, בורמים, סינים. מספר הקורבנות לא היה פחות מ־50 אלף.

היאפאנים היו השומרים המבוגדים. הפיקוד העליון שלהם בטוקיו שלח אותם לבנות גשר ולסלול מסילת ברזל, לצרכי חזית הצבא הקיסרי היפאני בהודו.

האחרים היו שבויי המלחמה ועובדי הכפיה, שהיפאנים הכריחו אותם לעבוד עבודה פיזית קשה ביותר, בתנאים קשים מנשוא. רעב, חולאים, ליכלוך, חום, ברוטליות — הפילו קורבנות. המתים נקברו בלא טקסים ליד המסילה שעסקו בבנייתה — "מסילת המוות", כפי שעדיין מכנים אותה התאים יושבי הסביבה. לאחר זמן, כתום המלחמה, הוצאו עצמותיהם ונטמנו בשורות סדורות בבתי־קברות בבאים, עד היום הזה.

הנבאאים בחיים חזרו לבתיהם, רבים כהם כיפחד שנאה, שהזמן כמעט לא הפיג אותה. ביחוד הבריטים והאוסטרלים התארגנו באגודות, והיו מתכנסים מזמן לזמן, כדי להעלות זכרונות.

גם היאפאנים לא שכחו. אותם יאפאנים שעבדו כשומרים ליד מסילת הברזל והגשר, התביישו ממילא בתפקיד שהוטל עליהם בשנות המלחמה. חיילי יאפאן שנתחנכו על המסורת הגאה של הסמוראים, לא נהגו לקחת שבויים. לקחת שבויים ולהעסיקם בעבודות כפיה, ואחר־כך עוד להחיל תבוסה במלחמה — זה היה הצמד יקרה כבד מכדי להשלים עמו.

אחד היוצאים מן הכלל הוא סאקאשי נאגאסה. זה 22 שנה הוא בא מדי שנה אל הגשר, אל צבור־הבטחון המשוש, שהקים הצבא היאפאני בפברואר 1944, זמן קצר לפני התבוסה, ואל בית־הקברות שם נטמנו 6,982 מאוייבי ארצו.

נאגאסה, שהוא כיום בן 58, בעל בייס להוראת האנגלית ביאפאן, היה מתורגמן בשנות המלחמה. כתום המלחמה הציבו כוחות הברית המנצחים את נאגאסה לחפש ולזהות המתים שנקברו לאורך המסילה. "היו לי עינויי נפש מכה שראיתי, וכבר אז גמרתי בלבי שאשתדל לעשות משהו כדי לכפר על העבר" — סיפר נאגאסה ביום א' השבוע לקבוצת כתבים. בדברו נשנק קולו. הוא הכריח לעצור דמעותיו, ולבסוף קרא לקץ דבריו.

הגשר (האמיתי) על נהר קוואי: "לסלוח כן — לשכוח — לא ולא!"

במשך השנים, מאז חזר נאגאסה ליאפאן, היה כותב מכתבים אל אוייביו לשעבר ואל חבריהם לשעבר, כדי לבקש עזרתם ולגייס עליה לרגל אל הגשר.

כל כאבציו נדחו. אלה שטעמו את פורעניתם של השובים היאפאנים הסאדיסטיים, לא היו מוכנים לשוב סביב חצי כדור הארץ על חשבונם, כדי להחוץ ידיהם של אותם שובים.

גם הממשלה היאפאנית שמה מיכשולים על דרכו של נאגאסה. "ארבע פעמים בחודשים האחרונים, הוא מספר, — טילפנו אלי ממיניסטריון החוץ בטוקיו וביקשו למנוע אותי מנסיעה זו. הם חששו, שהדבר עלול לעורר רגשות אנטי־יאפאניים. אבל אני בנו של סאמוראי, ותפלתי על עצמי את מלוא האחריות".

עקשנותו של נאגאסה הניבה פרי: ביום ב' השבוע, תחת עבים אפורים, קודרים, הוביל נאגאסה ואשתו — אשה צנועת־מראה לבושה קימונו שחור ללא כיס עיטורים — חבורה של 42 חיילים יאפאנים לשעבר, שאחדים מהם באו עם נשיהם, שבהם אוסטראלים עם קומץ נשים וילדים, שני אמריקנים ואנגלי אחד — בשורה של טקסים.

הם הדליקו מקלות קטורת וקראו לרוחם של מתים ליד מצבת הבטון, הניצבת בטבלאות באזן קטנה בקרבת הגשר. אחר־כך הלכו לבית־הקברות הנקי וזרים למרגלות צלב־בטון לבן. נאגאסה ואשתו שבו פרצו בבכי.

אחר־כך הלכו אל הגשר ובידיהם דגל של תאי, "להבין שאנו יודעים כי אנחנו בארץ תאי, ארץ חופשית ולא באימפריה יאפאנית".

בין הגשר יש רק כמה עשרות צעדים אל מסעדת־תיירים המתפרנסת מן המבקרים שבאו לגשר בזכות הסרט בהשתתפות השחקן הבריטי הנודע סר אלק גינס. כאן נגמו שיריו המתנהגת, חיילי הצבא הקיסרי לשעבר, כיום אנשי עסקים או חקלאים, שהתלבשו בחום הלח בתוך חליפותיהם ועניבותיהם המהודרות, חייכו וקדו קידה שוב ושוב, בעת שאוסטראלים בעלי גוף בבגדים קצרים וגרביים גבוהים, הסבירו ברמיות ידיים, היכן היו כמוצבי הברית שני קטעים של הגשר, והיכן עבר גשר־העץ המקורי.

המבקרים אכלו צוף צלוי ושתו בירה תאית. לא היו חיבוקים ולא חגיגות תרועות. איש לא שירק את "הבאר־ש של קולונל בוגי", שנתפרסם בזכות הסרט. אחדים מן האוסטרלים אישרו שהשבויים היו שורקים מנגינה זו לעתים קרובות.

לשני האמריקנים, שבאו, היו דעות שונות. סטנלי וילנר, בן 56, בעל חנות־הלבשה בוורג'יניה־ביץ' היה מסויג — מסוקף יותר ממשרתם. "אני מתייחס לענין בספקנות, באמת, — אמר וילנר. — באתי מתוך סקרנות. אינני כחרש מהפגנות הרוטה של היאפאנים. נאגאסה הוא היחיד שאני מכבד אותו".

בקלות רבה יותר התייחס לדברים רונלד, ידידו של וילנר עוד משנות המלחמה. הלנד, שהיה קצין בחיל הים שכבר, שזו היא בעצם פגישה להדק הידידות בין עם לעם.

האנגלי היחיד בין הנוכחים היה דונלד ווין, ששנים רבות קודם כתב כצבאי של "חיילי כירורגי הלנדוני" [illegible], היה גם הוא בין השבויים שעבדו בגשר ובמסילה. הוא עדיין כשל קצין בריטי טיפוסי, כציין אלק גינס בהפקיד "קולונל ניקולסון". ויש בי לבו מרירות או שנאה כלפי היאפאנים כיום? — שאלו אותו. "הבט — אמר — נלחמנו ביאפאנים לפני 33 שנה לא כיום. אי אפשר לשכוח מה שקרה. אין טעם להתמיד בשנאה. מיבחינם לסלוח. אבל לשכוח — לא".

תעופה

"מיג־25" הסובייטי שערק — "סוס טרויאני"?

"שרות טיים" מיוחד ל"מעריב"

כיום כייס [illegible] "מיג־25" ליפאן [illegible] שעבר וביקש מקלט מדיני בארצות־הברית, אמר [illegible] המודיעין האמריקנית [illegible], כי [illegible] הוא "מציאה [illegible]".

דוברי הפנטאגון, שהיו שרויים בהתלהבות יתרה, קבעו כי בדיקה של המטוס [illegible] יגלו סודות חשובים ביותר על הטכנולוגיה של התעשיה האווירית הסובייטית.

והנה המומחים האמריקנים, שנשלחו ליאפאן לבדיקת המטוס במשך שלושה שבועות, הגיעו למסקנה שונה בתכלית, כבתבת מאד: מטוס [illegible] הסובייטי, שהביא הטייס הסובייטי אל המערב, הוא מבחינות רבות [illegible].

✱ ✱ ✱

נתברר כי המטוס הוא גירסה קודמת של "מיג־25", שהרוסים תכננו אותו לפני 15 שנה, לשם הפלת המפציץ האמריקני העל־קולי בי־70. — [illegible] ה"מיג" של ביילנקו [illegible] ובית אלקטרוני [illegible]. [illegible] שלו היא כ־2000 ק"ג [illegible] 34 [illegible]

המטוס הסובייטי "מיג־25" ביפאן: "מציאה" או מלכודת?

הסיור של "מיג־25", שהאמריקנים עברו [illegible] אויבים במזרח התיכון.

אולם התופעה המביכה ביותר [illegible] של ביילנקו היתה הצלאים, שהיו המסמורים בצורה [illegible] על פני המטוס. אמר מומחה אמריקני אחד [illegible]: "תיקונים כאלה [illegible] כעבודתו של פחח כפרי [illegible]".

אף שמטוסו של ביילנקו נראה [illegible], יש בו [illegible].

[illegible] הטייסים היה [illegible] אחד: ארבעת [illegible] לשם [illegible] מהירות [illegible] לבקר את [illegible] בלי [illegible], כדי [illegible] הצבאי האמיתי של המטוס.

גם בביילנקו [illegible] כשחקרו אנשי [illegible] האמריקניים. אבנב נראה שהוא [illegible] עם [illegible] אך נשתבר שאינו יודע יותר מן [illegible] של המטוס.

בקיצור: ה"מציאה הבשורה" נתגלתה כמציאה עלובה למדי. "מיג 25", שפעם היה אגדי, שוב אינו [illegible] חזק מאד להפגנת תקציבים נוספים לצי מטוסי הקרב של חיל האוויר האמריקני. חבר ועדת השירותים הסודיים של בית־הנבחרים [illegible] (דמוקראטי) אמר ש"כי הפגנת טכנולוגיה בציוד (המטוס) סותרת [illegible] בטענות הפנטגון, שי התקדמות הסובייטים בתחום הצבאי גדולה מהלכת.

✱ ✱ ✱

יש פרשנים בוושינגטון, שעסקו בהשערות, לציהם ביילנקו [illegible] לשלוח בידי הרוסים עצמם, כדי להוכיח שחיל־האוויר האמריקני מגזים בהערכותיו על איום כוחה של חיל האוויר הסובייטי. לפי זה [illegible] ה"ביילנקו" מציג "סוס טרויאני" [illegible].

אחרים בטוחים, כי הרוסים רצו שהיאפאנים יניחו לטכנאים אמריקנים לבדוק את המטוס. לפי תפיסה זו יש בפעולה אנטי־סובייטית כזאת מקום [illegible] למוסקבה להוציא [illegible] הסכם עם [illegible] של ארבעה האיים הקוריליים, [illegible] הסובייטית, שהרוסים השתלטו עליהם ב־1945. "זה נראה [illegible] — אבל כך מבלבלים הסובייטים את מחשבתם" — אמר בשבוע שעבר פקיד בכיר של מיניסטריון החוץ האמריקני.

צחוק, צחוק

— את רואה, יונתי, הגענו לרעות, אם כי הנוצות קצת נמרטו...

هكذا من الاجل

„חברה, אני נוהג ביד אחת..."

שלושים שנה להתקפת אצ"ל על תחנת הרכבת בירושלים, שבה נפל בשבי מאיר פיינשטיין משום שהציבו שלט המזהיר את עוברי־האורח הערביים מפני ההתפוצצות הקרבה ✱ פיינשטיין נדון למוות ופוצץ עצמו בכלא יחד עם משה ברזני, איש לח"י

מאת אריה אשל

„חברה, אני נוהג ביד אחת" אלו היו המלים האחרונות ששמעתי מפי חברי מאיר. זה היה לפני 30 שנה בדיוק, ב־30 באוקטובר 1946. למאיר טרם מלאו אז תשע־עשרה.

מאת שבעים וחמישה ימים אחר־כך ריסק עצמו בתא המוות יחד עם חברו לגורל ולגבורה, משה ברזני, לבל תהיה בם יד התליין.

כששמעתי את מאיר אומר „חברה, אני נוהג ביד אחת", חלפה מחשבה בראשי — האם לא מצא לו מאיר שעה אחרת למעשה קונדס זה? לנהוג ביד אחת דווקא עכשיו?

שבעה בחורים ובחורה אחת, חברי האצ"ל, במכונית. מאיר יושב זקוף ליד ההגה, השאר רכונים אל קרקע המכונית. יריות נשמעות מכל עבר, הקליעים הנוקבים בפח המכונית נוקבים גם את גופו של דני אזולאי, וכל גופו שותת דם, אולם רק את הפגיעות בידיו וברגליו אנו רואים. מזרועו קולח שטף דם ורגלו שסועה. באצבעות ידינו אנו מנסים לעצור בעד קלוח הדם מזרועו. היריות גוברות והולכות. כנראה נכנסנו למלכודת אש. גורל כולנו נתון עתה בידי מאיר — היצליח לחלץ אותנו מתחום היריות? להביאנו למקום מבטחים?

והנה הוא, מאיר, כל תקוותנו ברגע זה, נוהג ביד אחת.

מני אז, זה שלושים שנה, שאלתי את עצמי פעמים רבות איך וכיצד קרה שבתנאים ההם, בתוך המכונית, כאשר שלושה פצועים כבר בתוכה ומטר היריות אינו חדל, לא העליתי בדעתי שמאירקה נוהג ביד אחת מאחר שידו השניה רוסקה, ו„חברה, אני נוהג רק ביד אחת", איננה אמירה של קונדס.

דומני שיש שלוש תשובות: מאיר לא זעק מכאבים ואף על פציעתו לא שמעתיו מודיע דבר. המלים „חברה, אני נוהג ביד אחת" נאמרו בקול שקט ורגוע; בעיקר — אופיו העלוז, ורוחו האמיצה.

הדבר התרחש בעת הנסיגה מההתקפה על תחנת הרכבת בירושלים. תפקידו של מאיר היה להסיענו אל היעד עם מזוודות הנפץ ולהחזירנו אחר הפעולה למקום מבטחים.

ביד אחת, תימרן מאיר את המכונית הרף באביו המיטרים. ברוח גבורה ובנופות עילאי הוציאנו מהתופת והביאנו לבסיס הפיזור בשכונת „ימין משה".

בשערי השכונה כסרנו את הנשק, ומתוך המכונית הירוקה — ים־78 המנוקבת ככברה נטלנו את דני הפצוע שדמו קלח והשאיר עקבות ברורים לאורך דרכנו. השכבנוהו באחד הבתים ובבגדים ספוגי דמו נפרדנו בינינו.

■

בבוקר הפעולה פגשתי את מאיר ליד „בית המעלות". הוטל עלי להביאו לחדר בשכונת „סוכת שלום", אשר כינינו אותו „אדיסון", החדר היה שייך לחברנו מנחם מדמוני.

אינני זוכר חדר ששימש את הארגון בירושלים כה רבות כ„אדיסון". ביום ובליל, בימי שבת חול ומועד, נערכו בו פעולות הסברה, פעולות נשק, פגישות, ועל הכל שימש בסיס יציאה לפעולות. מנחם מדמוני, אשר נטבח בתחילת 1948 בידי המון ערבי בשער שכם, סיכן את עצמו ואת חדרו והעמיד את חדרו לרשותנו כאוות נפשנו. ימים ולילות היה מנחם הצנוע מסתובב ולא יכול להיכנס לחדרו, שכן היה „תפוס". מחדר זה יצאנו לפעולות רבות, שהגדולות בהן היו „בית־גולדשמידט", „מיפקדת חיל האויר הבריטי בשער שכם", „תחנת הרכבת" ועוד...

אם הצלחנו לעשות שימוש כה רב בחדר זה והחדר לא נפל ולא נתגלה לבריטים, היתה הסיבה נעוצה באנשי השכונה הצנועים והשקטים, אשר הרגישו וידעו למה משמש חדר זה ולא פצו פיהם. אנשי „סוכת שלום" פרשו עלינו סוכת שלום, השקט ובטחה.

■

ל„אדיסון" הבאתי את מאיר בבוקר אותו יום. זו היתה פעולה ראשונה לשנינו. הובאו הפצצות, הובא כל הנשק, הובאו יתר המשתתפים. נמצא עמנו גידי, מפקד המבצעים, ושעות חלפו עד שהסבירו לנו את מטרת הפגישה.

והנה מופיע לבסוף אביאל (אליהו לוי), מותיקי המפקדים בירושלים, ומסביר לנו כי מטרת הפעולה היא פיצוץ תחנת הרכבת בירושלים. הוא מחלק את התפקידים, מסביר את שיטת הפעלת הפצצות. הן מותקנות בתוך שלוש מזוודות, ומופעלות בתהליך כימי. מזמן ההפעלה עד הפיצוץ חולף כמחצית השעה — כך הוא מבטיח. יש מנגנון נוסף, ואם ינסו להוציא את המזוודות לאחר הצבתן בתחנה יפעיל המנגנון את הפצצה בו בזמן.

אביאל לא מספר לנו מה סיבת העיכוב, מדוע אנו מחכים זמן כה רב. הוא לא מספר לנו כי הוא מונה ממש ברגע האחרון כמפקד הפעולה, במקום ינאי שנעלם — והשמועות הן כי הוא נאסר או נתפס. אולם אביאל עצמו אינו יודע כי ינאי בוגד, פרובוקטור, כי הוא ידע על הפעולה ומארב של המשטרה הבריטית מצפה לנו בבואנו לתחנת הרכבת...

איש לא העלה בדעתו כי ינאי יהיה מסוגל לעלות שבעה בחורים ובחורה אחת ישר לזרועות המוות.

■

כך יצאנו, ומאיר מוביל אותנו, שיחה בלבד. השניים האחרים, דני אזולאי ויוסף לוי המחופשים כסבלים ערבים, צריכים לחכות לנו בכניסה לתחנת הרכבת. הם מגיעים לקירבת התחנה במכונית העזרה הראשונה, ומשם ממשיכים ברגל. את התהליך הכימי המסוכן אנו מפעילים תוך כדי נסיעה — כולנו במתח מפני מאה קילו חומר הנפץ אשר עליהם אנו יושבים, כל רגע של נסיעה מקרב את זמן ההתפוצצות.

אנו מתקרבים לתחנת הרכבת. „הסבלים"? היכן „הסבלים"? טרם הגיעו. אביאל פוקד להתרחק מהתחנה ולחזור כעבור כמה דקות. עורכים „סיבוב" נוסף. גם התהליך בתוך המזוודות מתקדם התקדמות נוספת. מגיעים שנית לתחנה — ותשיבת הקלה. „הסבלים" בלבוש הערבי ממתינים לנו.

מאיר עוצר. בהתאם לתוכנית, צמוד למדרכה כשפה מטרים ממבוא התחנה, פני המכונית לכוון מרכז העיר.

אביאל קורא בערבית ל„סבלים הערביים" לבוא ולשאת את המזוודות. כל אחד מהם לוקח מזוודה ומסעוד בוטון לוקח את השלישית. אביאל וסימה יורדים מהמכונית כזוג מאושר „חסר דאגות" אשר זה עתה נישא, ונכנסים לאולם התחנה בעקבות הסבלים הנושאים את מזוודותיהם ל„ירח דבש".

מאיר ממשיך לשבת ליד ההגה, מנוע המכונית פועל. משה הורביץ יושב על ידו ועל ברכיו מונח ה„ברן" הדרוך. אני יוצא אל המדרכה, שני רימוני מילס בכיסי האחד, „פרבלום" טעון ובלתי־נצור באחר.

השאון, ההמולה המאפיינים כרגיל את תחנת הרכבת אינם חדלים. אנשינו נכנסו פנימה ואיש אינו מרגיש בתנועה חשודה, ההסוואה הצליחה.

באולם התחנה מניח כל „סבל" את מזוודתו וחולץ מתחתיה נצרה. עכשיו המזוודות ממולכדות. הרמתן תגרום להתפוצצות מיידית ואם לא יורמו הרי תוך מחצית השעה בערך תהרס תחנת הרכבת בעקבות התהליך הכימי המתקדם.

חולפים רגעים, הסבלים חוזרים ומתיישבים במושב האחורי של המכונית. מסעוד מגיע ראשון ומתייצב בחלקת הימני, אחריו דני המתיישב בחלקה השמאלי ויוסף בניע שלישי ומתייצב ביניהם (היש הסיבות לסדר הישיבה? לא ידענו).

מאיר פיינשטיין הי"ד

פתק שנכתב בצל הגרדום (מימין) ותחנת הרכבת בירושלים לאחר הפיצוץ (משמאל)

בתא הגרדום 18.4.47
טוב למות בכבוד
מאשר לחיות בשפל.
מ.פ.

אביאל וסימה מתעכבים באולם למשימתם האחרונה והחשובה. עליהם לבצע עוד פעולה אחת שהיא, היפוכה של ההסוואה שנעשתה עד עתה. התגלות, החשיפה הוא החלק המסוכן ביותר של הפעולה.

סימה מוציאה מתוך ארנקה מפה לבנה ופורשת אותה על שלוש המזוודות הצמודות. על המפה כתובה באותיות גדולות אזהרה בשלוש שפות: „זהירות פצצות", ובצייר סמל „הארגון הצבאי הלאומי".

ההוראה ברורה. המטרה אף היא. יש לעשות הכל שלא לפגוע בהמון הערבי הממלא את האולם ולו גם במחיר סיכון אנשינו.

פריסת המפה מתגלית לשני ערבים המתחילים לדלוק אחריהם. ברחבה הלחוצה, מלאת האדם, אני רואה את אביאל רץ וסימה מייד אחריו. הקהל הרב עוד אינו מבין מה מתרחש. אחד הערבים מצליח לתפוש את סימה. אביאל מסתובב לעזור לה, אך גם אותו מקיפים ערבים. עוד שניות — ואי־אפשר אפילו לראות את סימה ואביאל מרוב אדם. אני שולף מכיסי את הפרבלום ויורה מעל הראשים על מנת להפחיד את הערבים. משה יורה מתוך המכונית ויורה אף הוא. היריות משיגות את מטרתן. הערבים עוזבים בבהלה את סימה, המגיעה עם אביאל בריצה למכונית. אביאל נכנס, סימה אחריו ואני סוגר את הדלת אחר שלושתנו. כולנו בפנים. כל ה[illegible] המכונית מתחילה בנסיעה.

■

על ביד הדרך פגיה לנסיגה. אך ידיות ההפחדה שלנו, אשר השיגו את מטרתן, שימשו גם אות לאורבים אשר הציב לנו הבוגד ריינהולד הבוגד, המכונה ינאי. מכל עבר החלו מכונות יריה להשמיע קולן, בכוונה לעבר המכונית הנסוגה.

הפתעה. איך ומניין האש? ההלם הוא רב. אין אפשרות לעצור על־יד מכונית העזרה הראשונה. גם היא בטווח היריות.

ובהחת מטר עצום זה של כדורים חילץ אותנו מאירקה מתחום האש ואנו אפילו לא ידענו למה ומדוע הוא עושה זאת דוקא ביד אחת בלבד.

מכאן נפרדו גורלותינו.

שלושה הצליחו לחזור מייד לבסיס — אליהו לוי (אביאל), יוסף לוי (כושי), סימה הויכמן.

אחד חזר כעבור יומיים — אריה אפשטיין (יריב)

שניים חזרו כעבור מספר חודשים אחר עבודה וזיכוי במשפט צבאי — משה הורביץ (באיר) ומסעוד בוטון.

אחד חזר כעבור שנה וחצי, אחר משפט צבאי, פסק דין מות, 14 ימים בתא הגרדום והנינה — דני אזולאי.

כל ההתפוצצויות אדירות החרידו את ירושלים כעבור חצי שעה.

■

האחד אשר לא חזר הוא מאירקה. אשר הצילנו. במשפטו הצבאי, כרות ידו האחת, הופיע הגיבור הגידם באותו אומץ עילאי. את ידו הניף ובקול בוטח הטיח לעבר שופטיו את הצהרת האהבה שלו, כתובה בידו:

„קציני צבא הכיבוש!

משטר זה של עצי תליה — זהו המשטר שהנכם רוצים להשליט בארץ זו שנועדה לשמש מגדלאור לאנושות כולה וברשעותכם האווילית הנכם מניחים, כי על ידי משטר זה הצליחו לשבור את רוח עמנו, העם שכל הארץ היתה לו לגרדום. טעיתם, תיווכחו כי נתקלתם בפלדה, פלדה המתחשלת לאש האהבה והשנאה: האהבה למולדת ולדרור, השנאה לשעבוד ולפולש. פלדה עברית היא, לא תשברוה. את ידיכם תכוו.

מה רב עוורונכם, עריצים בריטים, וכי לא השגתם עדיין מי הוא יצא נגדכם במאבק זה שאין לו דוגמה בתולדות העמים? האותנו תפחידו במוות? יש חיים הנוראים ממוות ויש מוות הגדול מן החיים. ואם עדיין לא הבינותם את החזיון הזה של האומה שאין לה מה להפסיד זולת כבלי עבדותה, זולת פרספקטיבה של מאידנק חדשה, אות הוא כי הוכיתם בסנוורים בכדי שתרדו מן הבמה שממנה הורידה ההשגחה העליונה את כל הקמים על העם הנצחי לכלותו. אשור ובבל, יוון ורומא, ספרד וגרמניה קדמו לכם. אף אתם תבואו בעקבותיהם. חוק עולם הוא.

את זאת רציתי לאמור לכם, קצינים בריטים, לכם ולשולחיכם, ובאשר לי, שמי אמרו והנני דורש יחס כאל שבוי־מלחמה".

הגיבור הגידם הובל לתא המוות בעכו. שם חגג את הפסח האחרון לחייו. מעכו חזרה ירושלימה. באותו היום, 14 אפריל 1947, הועברו גרונר וחבריו לעכו מירושלים. התחלפו בתאי המוות.

בצינוק התלייה בכלא ירושלים פגש מאיר ברעהו לגורל משה ברזני איש לח"י, הצעיר ממנו בשמונה חודשים, איתן כמוהו.

בבוקר 17.4.1947 בשמע קולה השבור של לאה פורת, קריינית הרדיו:

„הבוקר, בכלא עכו, הוצאו להורג בתלייה דב גרונר, דב רוזנבאום, מרדכי אלקושי, אליעזר קשאני".

■

מותם של הארבעה בעכו מילא את רוחם של מאיר ומשה ברצון לנקמה.

בכלא ירושלים מכין אליעזר בן־עבי, אסיר לח"י, שני רימונים כדי להבריחם פנימה אל תא המוות. משה ומאיר יודעים על התוכנית לרסק את עצמם על תליניהם מול חבל התליה. הרימונים טרם הגיעו אליהם והם משגרים פתק בכתב ידם להבריחם ומאיצים בהם להעביר אליהם את הרימונים בטרם יהיה מאוחר מדי, וכן לעשות אותן ההכנות בכלא עכו אם יועברו פתאום לשם.

אליעזר סודיס (קבצן) מצליח להחדיר אליהם את שני הרימונים.

בפתק מתוב בידיהם כתבו:

„אחים, שלום רב! קבלנו את ברכתנו האחרונה ואל ישבר רוחכם באשר אנו משלמים בחיינו. אולם נקום את נקמת דם ארבעת אחינו השפוך. כשם שכל כוח בעולם לא יזיז אותנו מעמדתנו, כן נקווה ששום כוח לא ישבור אותנו. אתם תישארו בכבוד נס המרד והמשיכו עד אשר נגאל (ונגאל). אנו צועדים בגאון לקראת המוות"

מ. פיינשטיין מ. ברזני

ערב מותם, א' באייר תש"ז, כשהיתה ירושלים כולה נתונה בעוצר, הודיעו להם כי לפנות בקר יוצאו להורג.

■

הרב גולדמן בא ושוחח עימם. יחד עמו שרו „אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא". הרב נפרד מהם והבטיח לבוא לשעת ההוצאה להורג, אך הם הפצירו בו לא לבוא. אך הוא התעקש, את טובתם חפץ — ושיבש עליהם את תוכניתם למות „מות שמשון עם פלשתים". על כן החליטו לשים קץ לעצמם בלי לפגוע בתלייניהם.

לפני בוא התליין התחבקו השניים בשלוב ידיהם, הצמידו בין ליבותיהם את שני הרימונים וקראו: „שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד".

יום ו' 29.10.76 — ה' ב...

ירכה ... של אש

מאת אהרן אבן־חן

דרכה האחרונה של אשת הנרדף

מאת אהרן אבן־חן

קשה להאמין, כי תיאטרון „הבימה" הוריד אי־פעם מחזה חדש מקרשי הבמה בשל קריאת־מחאה של איש יחיד.

אך בשנות ה־40 הבוקרמה אכן הרצה זעקתה של אשה בודדת, אלמנה פצועה שהיתה בתוך קהל הצופים, את גורלו של מחזה חדש של „הבימה".

זוכר אני עדיין אותו הערב, ואת הזעזוע שאחז בקהל ובשחקנים שעל הבמה. „הבימה" הציגה בנתניה את „שומרים", מאת הסופר צבר הדני. התיאטרון הלאומי לעתיד לבוא יצא אז לסיבוב הופעות וקיווה כי המחזה החדש מחיי הארץ יקצור הצלחה. לראשונה עוצבו דמויות אנשי ארגון „השומר" עיצוב דרמאטי, ובין הדמויות ההרואיות, האגדיות הללו, בלטה דמות אחת באור שלילי דווקא. כך שירטט המחזאי את דמותו השנויה במחלוקת של יוסף לישנסקי, שנטש את „השומר" ונעשה מפעילי ניל"י. המצע של הקונפליקט ניל"י — „השומר" עדיין היה טרי באותה התקופה, עדיין לא הגליד...

אולם „אסתר" בנתניה היה מלא. באחד מרגעי השיא של המחזה, הרעידה זעקה חדה את האולם: „תתביישו לכם! הכל שקר וכזב!"...

כל העיניים הופנו אל עבר אשה צנומה וקטנה, שזעקה ממקומה באחת השורות האחוריות, דרוכה לקרב. היא הוסיפה להטיח קריאות־מחאה לעבר הבמה: „זהו עוול! זהו שקר! איך לא תתביישו, רובינא?!"...

חנה רובינא נראתה נבוכה מאוד על הבמה, וכאשר נודע לה לאחר מכן כי זעקות־השבר בקעו מפיה של אלמנת יוסף לישנסקי — היא נדהמה במידה כזאת שפרצה בבכי.

אותו ערב בנתניה חרץ, כאמור, את גורלו של המחזה „שומרים".

■

„עניתי לה: זו לא היסטוריה, גברת רובינא, זה קרה רק אתמול, זה עדיין טרי מאוד, שותת דם!"...

ישבתי איפוא במחיצתה של רבקה לישנסקי־ליפשיץ כמה שעות. הבת הגישה ספל־תה, והאם הוסיפה לענן. הארכת הרגוגה לבאורה לא הסתירה סערת־נפש פנימית. אך הפה נפתח. לספר על יחסיו של יוסף עם „השומר"? פרשה שהתחוללה ביחסי הברית ובשבירה מכוונת, והגיעה לשיאה באותה רדיפה ולחיצה על ההדק בהרי בטולה.

„לא, לא! — זה נורא כאוב מאוד, כאוב מאוד, אינני יכולה לספר!"... התחזקה והוסיפה: „אולי יבוא זמן והאמת תתגלה"...

לספר על חייה עם יוסף — לכך הסכימה אחרי היסוס. סיפורה היה מקוטע, במתכוון דילגה על פרשיות כספירות. היא התחכמה לעצמה התחום, הזהירה שלא לגלות לכל פרשה שיש לה קשר עם „השומר".

■

ובכן, השנה היא 1910. רבקה ברסקובסקי, נערה בת 17, מתוודעת אל מתיישב צעיר, שהתנחל זה עתה במושבה בית־גן, ליד יבנאל. שמו יוסף לישנסקי. זמן־מה לפני כן עלתה רבקה עם הוריה מרוסיה, ואף הם התנחלו באותה מושבה גלילית קטנה.

„...יוסף היה עלם יפה־תואר, פיקח, מלא־חיים, הבחורות היו כרוכות אחריו. הוא היה רוכב על סוס, פרש מעולה, ואף אני השתבתי לרכב. טיילנו הרבה ברכיבה, נסענו על סוסים למירון"...

זכרונות־הנעורים חיממו את לבה של האשה הקשישה, פניה נראו רגועים יותר.

לא עברו ימים רבים ורבקה נישאה לבחיר־לבה, יולדת לו בן ובת, בטרם מלאו לה עשרים. זוכרת היא, כי ביום ברית־המילה של הבן, העניק לו אביו, במתנה את אקדח ה„מאוזר" שלו. „קברנו את המאוזר הזה בתקופת השכירה במושבה בלחמיה (מנחמיה), והוא קבור שם באיזה מקום עד היום"...

בינתיים היה יוסף איכר בבית־גן, אבל העבודה במשק לא סיפקה את רוחו התוססת, הסוערת. „הוא נמשך אל „השומר"; חסרו להם באותם הימים שומרים, והם קיבלו אותו. אחרי שתי שנות שמירה בגליל, הוא עזב את „השומר", כאחר שלא נתקבל כחבר בארגון"...

כאן עוקפת האלמנה נושא כאוב, וממשיכה הלאה: „היו עוד כמותו שלא נתקבלו... עברנו לרחובות, ושם נוסדה אגודת השמירה „המגן". הגענו עד רוחמה. בתקופת עבודתו של יוסף ברוחמה, הוא הלך לניל"י. ימי אושרנו לא ארכו... אני נשארתי עם הילדים ללא אמצעי־קיום, חזרתי אל הורי לבית־גן... ביום אחד בא יוסף והעביר אותי עם הילדים לזכרון־יעקב, שם ישבתי עד שנאסרתי יחד עם הילדים".

זוכרת היא, שלילה אחד בטרם נאסרה על־ידי התורכים, שמעה נקישה בדלת. תמיד היו אותן הנקישות באשמורת הלילה כלוות פחדים. מיהו המקיש? — האם זה יוסף, או שמא חיילים תורכים?... אבל באותו לילה הגיע יוסף בבגדים לחוף עתלית בספינה בריטית, בידי שליח העביר לאשתו 20 לירות זהב, בצירוף פתק: אני עוזב, ושולח לך מעט כסף, תשרפי את הפתקה"...

היה זה אות־החיים האחרון שהגיע אליה מבעלה.

כאשר הקישו החיילים התורכים בדלת, באותו לילה, היא נטלה את הפתק ואת צרור מטבעות הזהב והטילה אותם בתחתית השידה. „לאחר שהשתחררתי מהמאסר נסעתי בעגלה עם אחי להעביר את החפצים מזכרון־יעקב לבית־גן. גיליתי שגנבו את כל מה שהיה בבית, רק הפתק והכסף נמצאו בהכורים עדיין בתחתית השידה. בכסף זה יכולתי להשתמש רק אחרי שנכבשה הארץ על־ידי האנגלים"...

■

האם ניסתה באותם הימים להניאו מהסכנות הצפויות לו, בהפקרה בנפשו?

„לא, לא ניסיתי. ידעתי את דחפיו, וידעתי שזה בשבילו עניין קודש. כאשר היה מתגנב בלילה ובא, היה מנחם אותי ואומר: זו עבודה קדושה"...

ועוד סיפרה על הדרמה שהתחוללה לעיניה בבית אהרונסון בחג הסוכות תרע"ח. „ישבתי כמה ימים במאסר ב„זכרון" יחד עם שרה. שרה אמרה לי כי היא נוטלת על עצמה את כל האשמה, הדריכה אותי מה להגיד בחקירה"...

המאסר והחקירות בנצרת לא ארכו אלא שבועות מספר. רבקה לישנסקי היתה במאסר עם שני ילדיה הקטנים, במחיצתן של 12 נשים יהודיות ממשפחות ידועות ביישוב. כולן היו חשודות בסיוע לריגול. היו שם שתי בחורות מתחנת הנסיונות בעתלית, רופאת־שיניים ממשפחת בלקינד, שתי קרובות של מאיר דיזנגוף ואחת ממשפחת וילבושביץ.

■

בתום תקופת המאסר חזרה רבקה לישנסקי שוב אל הוריה בבית־גן. עקבותיו של יוסף נעלמו. רק מפעם לפעם התגנבו אליה שמועות: ראוהו פה, ראוהו שם. זה היה באותם הימים המרים של המצוד הגדול על לישנסקי. ויום אחד הגיעה אליה הידיעה כי יוסף הועלה לגרדום בדמשק...

„אחרי כניסת האנגלים נמסר לי על רב ספרדי בדמשק, שיש לו מה למסור לי על יוסף. הוא היה במחיצתו לפני התליה. לא היתה לי אפשרות לנסוע לדמשק. כך נשאר סודו של הרב הדמשקאי בגדר תעלומה עד היום".

את תקופת הנדודים אחר בעלה עשו רבקה וילדיה בבית־גן. דירת ההורים היתה צרה. „ביקשתי לשכור חדר במושבה, אבל לא רצו להשכיר לי. נמצא אדם אחד, אברמזון מיבנאל, שאסף אותי ואת ילדי אל ביתו. בלול שבחצרו התקין לנו חדר מגורים. על מעשה זה רצו לגרשו מהמושבה. הייתי מנודה, איש לא רצה לדבר אתי בכלל. באותה תקופה קשה התהלכו עמי הורי בפת־לחמם, וכך עברנו עד לכניסת האנגלים. רק אז התחילו להאיר לי פנים, ביקשו את קרבתי. שינוי יחס פתאומי זה עורר בי סלידה כה עמוקה, עד שברחתי לארה"ב, שם ישבתי למעלה משנה. בשובי לארץ בשנת 1920 קיבלתי מכתב מז'בוטינסקי. הוא ביקש שאבוא אליו לתל־אביב, התעניין במצבי ואף סייע לי להסתדר בעבודה. הוא אף שילם מכיסו כמה לירות לעגלון שהעביר את חפצי מיבנאל לתל־אביב.

■

עם זה החלה תקופה חדשה בחייה של רבקה לישנסקי. היא עובדת במקומות שונים בתל־אביב, ובכלל זה במטבח הפועלים, שם הכירה את משה ליפשיץ, איש „הגדוד העברי", ונישאה לו. בשנת 1933 עלה הזוג להתנחל על אדמת כפר־אביחיל בעמק־חפר. „גרנו בסמכה, בצריף בודד, בלי כיכר לחם, בלי מים ובלי חלב לילדים". בונים משק בעמק חפר. ימי הנידוי והפחדים חלפו...

מזכרת אחת יחידה נותרה לה מיוסף — תצלום דהה, שבו נראה לישנסקי בבגדי שומר, ולידו הרובה, אקדח ה„מאוזר", „הקולבה", אשפת הכדורים והבן — ואילו היא חובקת בזרועותיה את הבת הקטנה את עבריה.

„זה היה בשנות חיינו היפות" — לאטה כמו לעצמה.

■

המשא של תקופת ניל"י בחייה של אלמנת יוסף לישנסקי השביע אותה מרורים, הוא רדף אחריה כצל, אף כי עברה עם הבנים למחנה הפועלי, והיתה בראשית שנות ה־30 בין מייסדי מושב אביחיל.

השבוע הלכה רבקה לישנסקי־ליפשיץ לעולמה — שבעת־ימים, שבעת תלאות, עמוסת זכרונות. היא נטלה עמה למנוחת־עולמים בכפר־אביחיל את הנידוי, הרדיפות והפחדים — ועם הסתלקותה כמו הגיעה לקיצה תקופה.

אכן, לעת שיבה זכתה לשמוע „זמירות" חדשות על יוסף. כדברים בנימה אחרת, דמותו החלה [illegible] לנער...

■

בראשית שנות ה־60, כאשר בהתערבות גורמים מצוניים נגנזה תכנית הרדיו המפורסמת על יוסף לישנסקי, הלכתי לכפר־אביחיל לדובב את האלמנה. מצאתיה מסויגת לגבי הנושא. ניכר היה כי יש לה מה לזכור, מה לספר, אך גוזרת על עצמה שתיקה. לספר על חייה עם יוסף? היא היססה, חזרה והדגישה: „אני היום במחנה הפועלים"... היא ישבה בשרשרת. הזכרתי לה את הצגת „הבימה" בנתניה.

משהו נפרץ בלבה. „כן, אני זוכרת את המקרה", אמרה בשמץ־מבוכה. כל המחזה היה בנוי על סילופים. אילו היתה זו אמת, לא הייתי נפגעת. אבל עושים הצגה, ומציגים את יוסף לישנסקי לעיני הקהל... יושבים לידי באולם הבן והבת, ורואים כיצד הורגים את אבא שלהם, מציגים אותו כמין ריקא, בעל מידות מגונות. פוהו... האמנם כזה היה יוסף לישנסקי זה?"...

היא מצאה בלהיטות מהסגרית וקולה רעד מהתרגשות.

„בסעתי אחרי ההצגה אל רובינא, היא אמרה לי: כל הבחורות ההיסטוריים הם גם כן מסולפים.

רבקה לישנסקי־ליפשיץ ז"ל

המשאיות מידרדרות ב„כביש הדמים" — ואין בולם

משאית שהתהפכה בכביש התובע קרבנות דמים חדשים לבקרים.

מאת מאיר הראובני

המחזה הטרגי, החל בכניסה לתחנה לציון הבלמים, במעלה הכביש היורד לטבריה. נהג משאית שהיתה עמוסה לוחות בטון טרומיים חלף על פני שוטר התנועה שניצב במקום, ונפנף לעברו בידו בתנועת יאוש, כאומר: „אין ברירה, אינני מסוגל לעצור, ,הלכו' לי הבלמים..." 3 דקות לאחר מכן נסתיים הכל בקול רעם אדיר: המשאית הכבדה נתקעה בתעלת המגן שנחפרה בחצר בניין המשטרה; תא הנהג התריסק, והנהג נמחץ למוות.

השוטר לא יכול היה להושיע. הנהג היה מודע לקץ הצפוי לו, ולא יכול היה לעשות מאומה למנעו. אין המחשה ברורה מאסון זה למצב השורר זה שנים ב„מורד הדמים" לטבריה, או לאוזלת־היד של המוסדות כלפי האסונות הקורים בכביש זה.

ואף־על־פי־כן היו דרושות עוד שתי תאונות קשות, שבהן התרסקו שתי משאיות בחצר בניין המשטרה, בטרם התעוררו לפעולה של ממש לא רק המוסדות (משרד התחבורה ומחלקת העבודות הציבוריות, עיריית טבריה והמשטרה), אלא גם האוכלוסיה הגרה במקום זה, לצידו של ציר תנועה צפוף, המהווה סכנה יומיומית לילדים ומבוגרים בסביבתו.

● 27 הרוגים ב־3 שנים

מאז „הדמים" של כביש זה הוא מחריד: מאז מלחמת יום־הכיפורים נהרגו בתאונות שאירעו במורדו 27 בני אדם ו־62 נפצעו (רבים מהם סובלים מנכות עד היום). בתאונה יחידה, בהתהפכות טיולית, שהובילה תלמידים מהעיר אשדוד לחגיגות ל"ג בעומר במירון, נספו 13 אנשים ו־45 נפצעו (ב־18 במאי השנה).

שלושה חודשים לאחר מכן (ב־17 באוגוסט) התנגשו במורד־הדמים משאית ומכונית פרטית מטבריה. המשאית, שנשאה חומר דליק, התהפכה והוצתה. הנהג ואשה צעירה שישבה לצידו נספו באש, ואחותה הצעירה נפגעה קשה. במכונית הפרטית נהרגו שני אחים, ואמם נפגעה קשה (היא מאושפזת עדיין בבית החולים).

באוקטובר היו שני מקרים סמוכים (ב־13 וב־20 בחודש) של הידרדרות משאיות שבלמיהן בשתהקו אל חצר בניין המשטרה. נהג אחד נפצע קשה, ועמיתו נהרג. בשתי תאונות אחרות נפצעו קשה תשעה אנשים.

● 4 שנים לרעיון הכביש העוקף

אך האסונות על „כביש הדמים" לא החלו השנה. לפני כשש שנים הידרדרה משאית אל תוך השוק העירוני הישן (מול בניין הדואר), והמיתה למוות חמש נשים. לפני כארבע שנים הידרדר רכב לשוק החדש, וקרבנו היה מוכר עתונים קשיש, שעבר שם לתומו.

מאז התאונה הקטלנית בשוק הישן הסכימו ביניהם כל הגורמים (משרדי התחבורה והעבודה, העיריה והמשטרה), שהפתרון היחיד לבעייה „כביש הדמים" לטבריה טמון בסלילת כביש עוקף ראשי, שיפנה את עיקר התנועה הכבדה אל מחוץ לתחומי העיר. התוואי שנמצא מתאים ביותר מוליך מצומת גולני דרך מצפה אל כביש מגדל—ראש־פינה.

מלכתחילה „סבל" הפתרון הזה ממחירו הגבוה. אז (ב־1971) דובר על 12 מיליון ל"י. המגבלות התקציביות גרמו לדחייה, והיום מדובר בהוצאה של כ־60 מיליון ל"י.

אחרי התאונות הטרגיות ב„מדרון הדמים" בטבריה, הועלו כמה הצעות אלטרנטיביות, שאחת מהן נמצאת כבר בתהליך בדיקה ובחינה בשטח: בראשית השבוע החלו שני צוותי מודדים של מע"צ לסמן ולמדוד תוואי מוצע לכביש העוקף, שיקביל למורד הקיים ונועד ליטול ממנו חלק מהעומס. התוואי יימשך לאורך 2.2 ק"מ; הוא יתחיל בצומת הכביש לשיכוני טבריה־עלית, מול המושבה מצפה, ויגבה את „יער צבי" ויתחבר לכביש הקיים ליד בניין המשטרה.

על־פי ההצעה, שסוכמה בדיון בועדה בין־משרדית שמינה שר התחבורה, תתנהל התנועה בשני הכבישים המקבילים: בכביש הקיים — לעליה בלבד (כשהנתיב הימני ישמש רק לרכב כבד ואיטי) ואילו בכביש החדש — לירידה.

מזכיר עירית טבריה, אלי עבתבי, אמר לי, כי בשלב מוקדם של הדיונים הועלתה הצעה להשתמש בסכום של כחמישה מיליון ל"י מתקציב מע"צ לשנה השוטפת, כדי להתחיל בעבודות הסלילה של הכביש העוקף המקורי. זאת, „כדי ליצור השפעה פסיכולוגית שתרגיע את תושבי טבריה הרגוזים." כה עבתבי טען כי נציגי העיריה התנגדו בתוקף ל„פתרון הפסיכולוגי", ודרשו לגשת לפתרון מעשי יותר. לבסוף סוכם לתכנן את הכביש המקביל, שסלילתו תימשך 3—4 חודשים ותעלה כ־5 מיליון ל"י.

אלי עבתבי סיפר עוד, כי סוכם שבכביש־המקביל שיסלל עוד החורף ייקבעו 3—7 מפרצים, שבהם יוחזקו סידורי בטיחות. כך יתאפשר לרכב מידרדר לסטות מהכביש, לפנות ולהיתקע שם בלי לסכן רכב אחר. לפני התחלת הירידה, ליד המושבה מיצפה, תותקן תחנה קבועה, מאוישת בשוטרים, שבה יתחייבו המשאיות לעצור לצורך ציון הבלמים ובדיקת הקינונים, בדיקת הצמיגים (עם משאבת אוויר) ושקילת המטען.

● 260 משאיות כבדות ביום

ראש לישכת התנועה במשטרת מרחב העמקים, רב־פקד צבי סוויד, מודה שסלילת הכביש־המקביל אינה פותרת את בעייתו המהותית של „מורד הדמים": „הסיכון של הידרדרות רכב כבד לא יפותר; המצב של הכביש היציאה ממנו לכביש הראשי נשארים באותו מקום, והפרשי הגבהים לא ישתנו. מה שיתרום מעט להטבת המצב הוא שהעומס יתחלק איכשהו"...

רפ"ק סוויד סיפר לי, כי בסקר שנעשה ע"י סטודנטים בטכניון לפני שהופעלה התחנה לציון הבלמים בכניסה לטבריה, נקבע שבמשך 12 שעות היום עוברות בנקודה זו (בממוצע סטטיסטי) 262 משאיות כבדות (מעל 8 טונות).

ביום ב' אחה"צ התקיימה בטבריה הפגנת תושבים נגד ההשהייה בסלילת הכביש העוקף. ההפגנה אורגנה ע"י פעילי „החוג לשיפור פני העיר". אחד מאלה, צביקה סחייק, מציין כי ההפגנה הזאת מעידה כי ישנה התחלה של היחלצות מאדישות שאפיינה את תושבי טבריה. התאונות האחרונות זיעזעו קבוצות נוספות באוכלוסיה.

בעקבות הידרדרות המשאית לחצר המשטרה בשבוע שעבר, הפגינו במקום תושבי הבתים הסמוכים ואיימו לסגור את הכביש, אפילו ע"י הפעלת ציוד כבד שיחפור תעלות עמוקות לרוחב הכביש...

צביקה סחייק לא נתן לגשם הכבד, שירד ביום ההפגנה בטבריה, לצנן את רוחו הסוערת: „אם גם עכשיו לא יזוזו דברים, נצא שוב להפגנות (גם ליד הכנסת בירושלים) ואפילו נסגור כבישים בטבריה". מעל הבמה התנוססו ברוח הסיסמאות המתריעות: „עד מתי יהיה דם ילדינו הפקר?!" וגם „החלטנו לא להיות יותר אדישים — נפגין בכוח!"

שן תותבת ל„זאב"

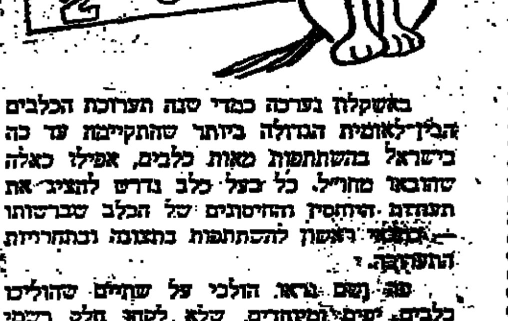

באשקלון נערכה כמדי שנה תערוכת הכלבים הבין־לאומית הגדולה ביותר שהתקיימה עד כה בישראל בהשתתפות מאות כלבים, אפילו כאלה שהובאו מחו"ל. כל בעל כלב נדרש להציג את תעודת היוחסין ההיסטוריים של הכלב שברשותו — כתנאי ראשון להשתתפות בתצוגה ובתחרויות התערוכה.

שם גם נראו הולכי על שתיים שהוליכו כלבים, יפים ומיוחסים, שלא לקחו חלק רשמי בתערוכה, ולא התחרו על תארים, גביעים ומדליות.

אחד מאלה סיפר כי שבוע לפני התערוכה נשברה שן לכלב הזאב (כלב רועים גרמני), ואף כי היה בעבר אלוף בלתי מנוצח בתחרויות, אלו — די במום זה כדי לפסול אותו מהשתתפות בתחרות. כאן אין מקום לשן מלאכותית או האמצעת פנים.

אחר הסביר כדבר מובן מאליו: „כלבתי מיוחסת — ואסור לנקבות מיוחסות לקחת חלק בתחרות. מה לעשות?..."

مكذا من الاهل

مكنز من الاجل

השעה ה־25

השעה ה־25 לא קיימת ב־24 שעות היממה ● אבל גם אם אתם עסוקים מעל לראש, תוכלו למצוא זמן ל„שעה ה־25" — שעה של חידונים ושעשועונים, בכל יום ששי ושלישי

את הפתרונות, בצירוף החידונים — שלחו עד יום רביעי 3.11.76, ל„שעה ה־25" „מעריב" ת.ד. 20044 תל־אביב.

תשבץ 1033

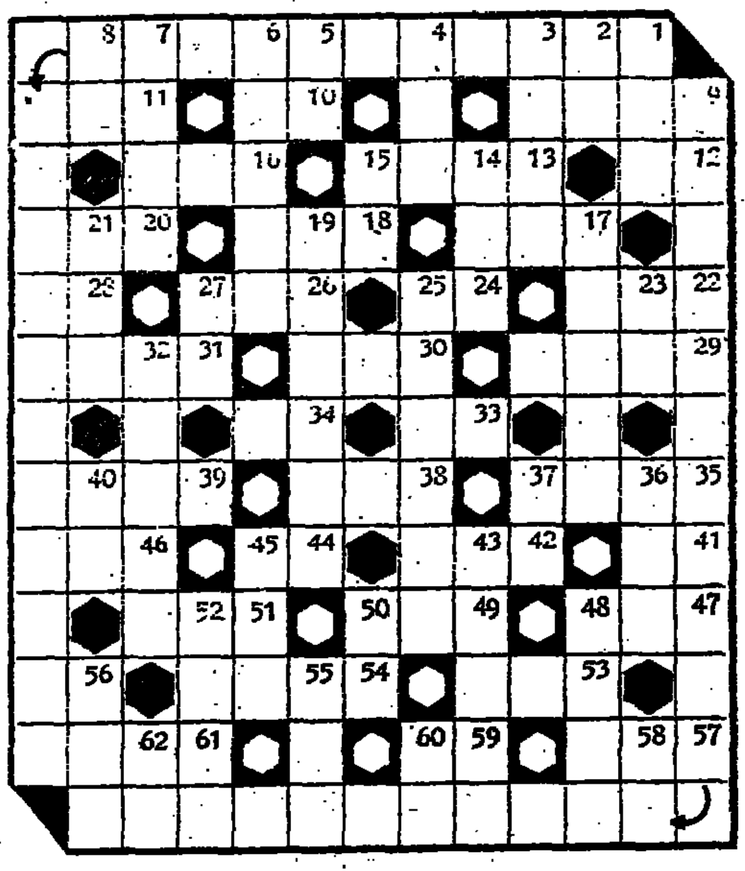

מאוזן: ● אימרה על סופר של הפושע 9) דרוש 10) חיה טורפת 11) יסודו של גוף 12) נכרי שהתייהד 13) אשרה 16) כתם 17) רקה 18) עבי היער 20) ירק מאכל 22) ערב 24) גורל החיים 26) בן שמעון, בן יעקב 28) מנעל מיוחד 29) משקה משכר 30) ברוחה 31) כינוי לאמריקני 33) מטבע יפאני 34) שגיאה, שגגה 35) נוי, הדר 38) ליף 39) בקי בחוכמת הנסתר 41) התלמיד 42) אספקלריה 44) פרפר מזיק לבגדים 46) עמל 47) מידה קדו־מה למזלים 49) אחת האצבעות 51) קערה עמוקה למרק 53) רקיק 54) סכום החשבון עובר־ושב בבנק 56) רעל 57) אשפה, לכלוך 59) בסיס 61) נהר באיטליה.

מאונך: 1) תרדמת של איבר בגוף 2) מלת תנאי 3) גוף גבוה הקוף 4) מארבעת אופני פרשנות המקרא 5) קיר 6) העמדה על הברכים 7) צמח בר ממשפחת השפתניים 8) ממציא הטלפון 9) אימרה בנוגע של גנב עיר 14) מטרה שנועדה מראש 15) שקט 17) דרחי 19) בירת הנגב 21) רעדה, חלחלה 23) מתנה 25) מין אבקה לבנה נטולת טעם 27) מספיק 32) מלך הביצה 36) הנבת קש 37) ראשי בשמים 40) מנת־אוכל 43) סוכנת דוד המלך 45) רדיפות הדת היהודית 48) עדת דבורים 50) מעשה פלא 52) אי באוקינוס השקט, בירתו: אגאניה 55) החלק החד של סכין 56) כיסוי קדמי, כדי שלא להם את הבגדים 58) יום־טוב 60) בעל־חיים לילי ממש־פחת הכלבים 62) מדף.

כפתרון שלחו את 1 מאוזן ו־9 מאונך.

הפרס שיוגרל בין הפותרים — תיק נסיעות, ששויו 220 לירות; ועוד 10 ספרים.

רבוע קסם

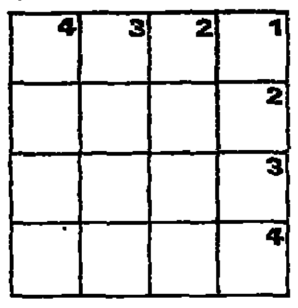

בריבוע קסם מופי־עים אותם השמות או המלים במאוזן ובמאונך. עליכם לד־הותם בהתאם להג־דרות שלהלן:

הגדרות: 1) חג, יום־טוב 2) אלת האהבה ו־היופי אצל הרומאים ה־קדמונים 3) צינור המו־ביל דם מן הלב אל כל חלקי הגוף 4) טבלה עגו־לה, לוחית.

הפרס שיוגרל בין הפות־רים — הסיפור העברי ו־שירת הקודש בימי־הבי־נים, ששויים 150 לירות

בואו חשבון 1012

פורד	וקרטר
חד	דיבפ

ויהפפ

חרהקפ

פדקפ

האימרה: 692 692 98ש6929,

692 692 98ס3619,

692 692 98ג873ם9.

בפעולת חילוק זו הוחלפו הספרות באותיות. מצאו את ערכה של כל אות, ורשמו את האותיות הנו־איות במקום הספרות בשורה למטה. אחר כך, צרפו את האותיות — ופיענחתם אימרה מדבריב דבה.

הפרס שיוגרל בין הפותרים — מחשב־כיס, ששויו 400 לירות.

פתרונות

מיום 22.10.76:

● **ביד הלשון** — מר / מיטה / מרמיטות.

● **בואו חשבון** — „נסיון הוא השם, שכל אדם נותן לשגיאותיו".

● **תשבץ 1032** — „החוק בשוויונו הנהדר אוסר על העשירים, כמו על העניים, לישון מתחת לגשרים, לב־קש מבות ברחוב ולגנוב כבר־לחם".

● **הגיון פשוט** — תחילה שוקלים 3 מטבעות לעומת 3 אחרות. כאן קיימות שתי אפשרויות: א. משקל המטבעות זהה — ואז המטבע ה־מבוקשת נמצאת בקבוצה השלישית, שלא נשקלה. אנו נוטלים 2 מטב־עות מהקבוצה הזו ושוקלים. אם משקלן זהה אזי השלישית היא ה־מבוקשת, אם היא נמצאת בין הש־תים, הרי שמשקלה יסגיר אותה. ב. משקל המטבעות אינו זהה ואז המטבע המבוקשת נמצאת בקבוצה שמשקלה קטן יותר. נמשיך בקבוצה זו את השלב השני, כפי שהוסבר לעיל.

קל וחומר

את הפתרונות, בצירוף החידונים — שלחו עד יום ד' 3.11.76 ל„קל וחומר", „מעריב" ת.ד. 20044 תל־אביב.

לילדים...לילדים...לילדים

וגם לכם — ילדים — הכין „קל וחומר" הרבה חידונים ושעשועונים ● ובין אלה שיפתרו אותם, יוגרלו פרסים יקרים

שמות הזוכים בפרסים יפורסמו ביום שלישי הקרוב

זהה את הזהים

יונתן היחף רוצה לגרוב את גרביו, אך אינו מוצא שני גרביים זהים זה לזה. התוכלו לעזור לו למצוא את השניים הזהים מתוך האחד־עשר?

הפרס שיוגרל בין הפות־רים — אלבום לתמונות ומשחק להרבבה, ששויים 140 לירות.

יובל המבולבל

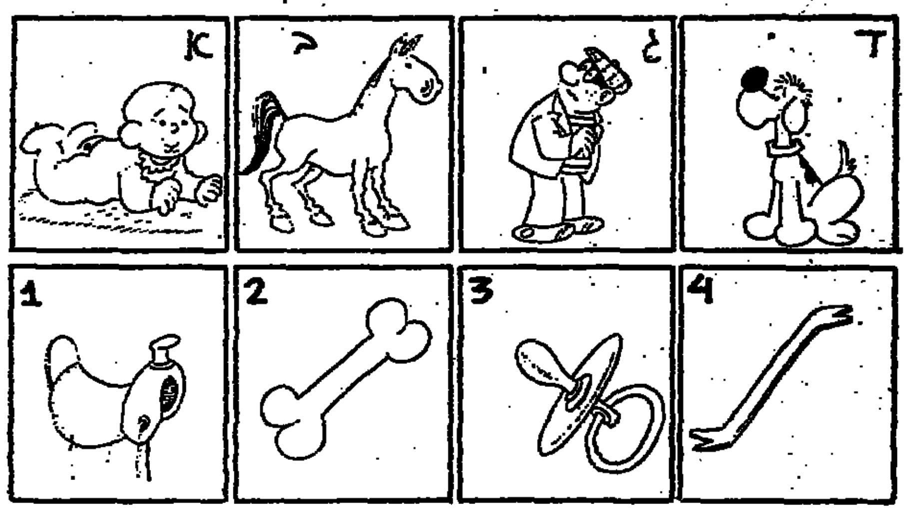

יובל צייר שמונה ציורים, אבל התבלבל בסדר שלהם. כי איך יכול להיות, למשל, שהאוכף שייך לתינוק. נסו לעזור ליובל ומצאו איזה ציור (מאלה המסומנים באותיות א'—ד') שייך לציור (מאלה המסומנים במספרים מ־1—4).

הפרס שיוגרל בין הפותרים — כדורגל ששויו 125 לירות.

שקט מחשבים

הג'ירף הצעיר הוא מוזר מאד, כי גופו מלא מספרים. אם תחברו את כל המס־ים, שנסתרים על הג'ירף תקבלו את גובהו. רמז: הצוואר מורכב מן הספרות של המספר 1.

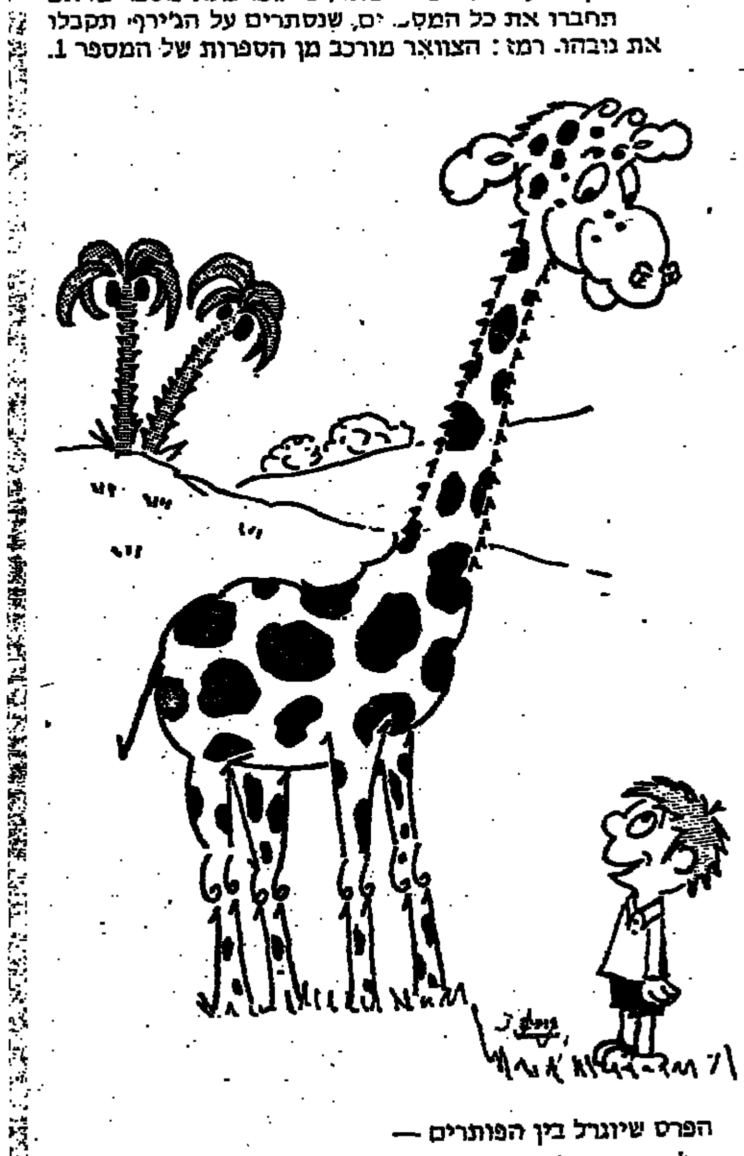

הפרס שיוגרל בין הפותרים — תלוש קניה למכשירי־כתיבה ב־150 לירות.

חפש אותי

גזרו את החלקים השחורים. כל אחד לחוד, ונסו להרכיב מהם מעגל — שבמרכזו יתקבל בעל־חיים. מהו בעל־החיים?

הפרס שיוגרל בין הפותרים — מערכת החשמלאי ו־אלבום בולים, ששויים 140 לירות.

פתרונות

מיום 22.10.76:

● **חפש אותי** — מסוס, אנטנה, כובע, סיגריה, מצית, משקפי־שמש, מצלמה, שעון־יד, רובה, קופסת־שימורים קאובוי ובדינוזאור־דינוזאור־טירנוזאורוס.

● **שחק אותי** — א—2, ב—4, ג—1, ד—3.

● **יובל המבולבל** — קרנף, תנין, צבי, גורילה, תרנגול ובת־יענה.

● **אתר את האתר** — החצר בתצלום היא אגף ממצודת עכו, אשר הוקמה על־ידי מושלי העיר בסוף המאה ה־18 ושימשה להם כמרכז שלטונם בעיר ובאיזור. בתקופת השלטון הבריטי שימשה המצודה כבית־כלא, שבו נכלאו, בין השאר, אסירי ה„המנה" והאירגונים הצבאיים היהודיים. אחדים מהם הוצאו להורג בחדר־הגרדום של המצודה. במאי 1947 הותקף המיבצר בידי אנשי אצ"ל ולח"י, אשר במיבצע נועז ובו נטלו חלק גם הלוחמים הכלואים) פרצו פנימה ושיחררו את חבריהם. בשעת הבריחה נפצעו, ניספו ונהרגו רבים מבין המשחררים והמשוחררים. לאחר קום המדינה הוקם בשטח המצודה בית־חולים ממש־לתי. אך אחד מאגפיו הוכשר כמוזיאון גבורה. ניתן לבקר בתאי המאסר, שבהם מוצגים הציוד והריהוט, כפי שהיו בתקופת הבריטים; וכן בחדר הגרדום, שבו הוצאו בין היתר, אנשי המחתרות.

תחביבים תחביבים

הורוסקופ

לשבוע שבין 29 באוקטובר ל־4 בנובמבר

(22 בדצמבר — 19 בינואר)

גדי

בריאותו של ידיד מדאיגה אותך, אך המצב יתבהר בשבוע הבא. אל תתייאש אם תתנפץ אחת מתקוותיך הכמוסות — הענין לא היה מסתדר בלאו־הכי. באמצע השבוע טובים סיכוייך לקשור קשרים חברתיים. הקדש את סוף השבוע לפגישות עם אדם אהוב. היזהר לא להסתכסך ביום שני עם הממונים עליך בעבודה.

(20 בינואר — 18 בפברואר)

דלי

שבוע זה אופייני לחודש נובמבר שלך: קשה אך כדאי. הזדמנויות לקידום בעבודה יתגלגלו לידיך, אך היזהר מאד, כי אנשים במקום עבודתך הנוכחית ינסו להקשות עליך. פגישה פתאומית תעודד את רוחך, וביקור בסוף השבוע יוביל לפרשה רומנטית.

(19 בפברואר — 20 במרץ)

דגים

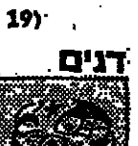

קרובי משפחה יעצבנו אותך השבוע. תן להם לנהל את ענייניהם, והתרכז בבעיות שבתחום עבודתך. בקרוב יהיו לך הזדמנויות טובות לשפר את מעמדך — אל תחמיצן. היחסים במישור האישי — בעיקר במישור האהבה — מתקדמים באופן מניח את הדעת, אך היזהר מחילוקי־דעות בסוף השבוע. עניינים קטנים וטיפשיים יכולים ל„התנפח" למריבות גדולות. הישמר מנסיעות ארוכות.

(21 במרץ — 19 באפריל)

טלה

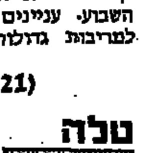

אם אתה משתעמם בעבודה, זה הזמן לשנות את המצב ולעבור למקום עבודה אחר. נסה לצמצם בהוצאות, עד שיובטח מקור הכנסתך. חדשות מרחוק ישמחו את לבך. אולי אפילו תוכל לתכנן נסיעה מיוחלת. מאוהבים בני טלה: צפוי לכם שבוע לוהט ביותר. היזהרו לבל תכוו.

(20 באפריל — 20 במאי)

שור

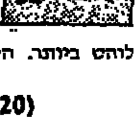

השקעה קטנה עשויה להניב פירות השבוע. קשרים כספיים עם שותפים יעסיקו אותך, ואולי יעלו בפניך בעיות. צפה למאורעות משמחים בבית: כל הבעיות המשפחתיות יבואו על פתרונן השבוע, ותמצא עניין מחודש בעבודתך. בן משפחה מבוגר יפסיק להטרידך.

(21 במאי — 20 ביוני)

תאומים

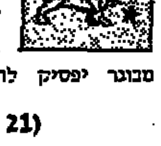

התנהג בזהירות רבה השבוע, הן בעבודה והן בבית. מוטב כי תשתוק רוב הזמן — ובעיקר אם יתגלגל לידך מידע מסוים. בשבוע הבא תוכל לפעול ולנצל את כל ההזדמנויות, שמוטב לשמור עליהן בסוד השבוע. גלה את לבך רק לבן־זוגך — ופעל במהירות.

(21 ביוני — 22 ביולי)

סרטן

אינך יכול לרקוד על חתונות רבות מדי, בלי להתקל בבעיות בתחום זה או אחר. אם אתה רווק, התרכז באהבה, ושכח בשלב זה את שאר עסקיך. אם אתה נשוי, התרכז בביתך ובילדיך, והגבל מעט את פעילותיך הרומנטיות. בעבודה תזכה לשבחים, ולבך יהיה עם חבר לעבודה. היזהר מלאבד את הראש.

(23 ביולי — 22 באוגוסט)

אריה

השבוע השתנו תוכניותיך, ואולי תמצא לנכון לשנות את שעות עבודתך מחוץ לבית ובבית. דרישות הבית יתרבו, ועליך להקדיש להן מחשבה מרובה — ולא להזניחן. נצל השבוע הזדמנויות לבילויים ולרומנטיקה. דחה החלטות מכריעות בקשר לביתך לשבוע הבא. צפה להפתעות מצד הילדים.

(23 באוגוסט — 22 בספטמבר)

בתולה

הגיע הזמן לבקר אצל ידידיך, מכריך וקרוביך. כדאי השבוע גם לערוך קניות ולטייל. העניינים בבית ירגעו במקצת, אולם צפה להפתעות מצד קרובי־משפחה. הימנע מהרפתקאות בתחילת השבוע, אך ברגע שתצא מן הבית, היה מוכן לכל התרחשות, ואולי תקלע למאורעות מרתקים.

(23 בספטמבר — 22 באוקטובר)

מאזניים

עניינים כספיים ממשיכים להדאיג אותך, ובעיות בעבודה אינן חסרות. אל תמנע מעימותים בעבודה — אחרת ימשיכו לרכב עליך ולא תשיג דבר. העניק את רוב תשומת־לבך לאנשים אהובים עליך, וגלה יותר העזה בתחום האהבה. זו הדרך היחידה לעבור שבוע מעצבן זה.

(23 באוקטובר — 21 בנובמבר)

עקרב

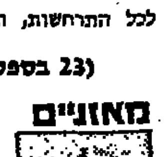

מאורעות ודרישות כה רבים יציפו אותך השבוע, ויביאו אותך עד כדי רצון לזעוק: „אני רוצה להיות לבד!", הרשה לעצמך לקראת סוף השבוע גלוי־לב כלפי הסובבים אותך, ואמור להם מה דעתך עליהם. נסה לא להיות תוקפני מדי. בעיות כספיות יפתרו השבוע, אם תדע לנהל את ענייניך.

(22 בנובמבר — 21 בדצמבר)

קשת

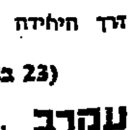

שינויים בעבודה ובאורח־חייך יעסיקו את כל תשומת־לבך השבוע. נסה לא לנהוג בפזיזות, ולארגן את ענייניך על הצד הטוב ביותר. יהיה ביקוש רב לבני טלה רווקים מצד בני המין השני. אל תחמיץ שום הזדמנות ליצור קשרים חדשים. אך אל תוותר על קשרים ישנים.

בולים

המלחמה נגד עישון סמים וסרטן

מדינות רבות החלו עתה לפעול במרץ נגד עישון סיגריות, ולהוכיח את הקשר בין העישון למחלות שונות.

צ'כוסלובקיה הנפיקה ב־ד בספטמבר בול מיוחד על הנושא „פעולה נגד העישון", המציג ציור סמלי המתאר גבר ואשה מעשנים ומהעשן יוצאת גולגולת של אדם. כך מופיע על הבול

המאבק נגד סמים במונאקו

הסמל של ארגון הבריאות הבינלאומי. ערך הבול הוא 2 כתרים.

במונאקו יונפקו בחודש נובמבר 2 בולים בערך של 0.80 1.20 פרנק שהוקדשו למלחמה בשימוש בסמים, המציגים ציור מאגנן המתאר זוג מסובך בעכביש בגלל שימוש בסמים.

המלחמה בסרטן הוא תוכן הבול האוסטרי שיראה אור בנובמבר בערך של 2.50 שילינג, המציג ציור מפלצת. הכתובת בבציפה על הבודק בבדיקה מוקדמת בשל חשש לסרטן. אצל בני־אדם.

בול „שחמט" בסורינאם ללא קשר עם משחק אולימפיאדת השחמט הנערכים בישראל, הונפק עתה בסורינאם בול בערך של 50

חותמות של דואר ישראל ביריד הבולים בגרמניה

סנט המציג את ציורו של צייר מקומי יאן טלטינג „שחקני שחמט". 3 בולים נוספים מציגים ציורים של אמנים סורינאמיים.

שחמט בסורינם

הוהבות של דואר ישראל ביריד בולים בגרמניה

היום, ה־29 בחודש, נפתח בעיר אסן בגרמניה יריד בולים בינלאומי ראשון „ריין רוהר פוסטה 76" בהשתתפות מדינות רבות מהמזרח והמערב וביניהן ישראל. סמל הדואר הישראלי מופיע בחותמת מיוחדת המשמשת היום ביריד עם חותמות של הונגריה, אורוגוואי ומדינות נוספות.

40 שנה לבריגדה הבינלאומית בספרד

הנשיא פורד על בול ליבריה

ב־12 בספטמבר הונפקו בליבריה 2 בולי שהוקדשו ל־200 שנה לעצמאות ארה"ב. הם מציגים את דגלי שתי המדינות, פטמוך הנשיא (25 סנט) ודיוקנם של השינגטון ופורד וראשי המדינה הליברית (טולר אוה).

40 שנה לבריגדה הבינלאומית בספרד

ב־22 בח.ז. הונפק בצ'כוסלובקיה בול בערך של 5 ק. המציג את ציורו של הצייר היהודי איברו ווינגר „גרניקה 1937" המתאר זוועת הרס כתוצאה מהפצצה הנאצית על העיר. כידוע צייר פיקאסו ציור שהתפרסם בשם „גרניקה". הבול ראה אור לציון 40 שנה לבריגדה הבינלאומית בספרד.

מבצר שפנדאו בברלין

המלחמה נגד אנאלפביתיות בפורטוגל

המשטר החדש בפורטוגל החליט להילחם נגד הבערות ו־4 בולים על הנושא „המלחמה נגד האנאלפביתיות" ראו אור לאחרונה בערך של 3 אסר כל אחד, המציגים ציורי סמלים.

מבצר שפנדאו על בול ברלינאי

מבצר שפנדאו בברלין, בו נכלא רודולף הס, נבנה בשנים 1560 עד 1594, מופיע על בול שיונפק בברלין המערבית ב־16 בנובמבר בערך של 40 פניג. שני הבולים האחרים בערך של 30, 50 פניג מציגים את גן הפוזות הברלינאי והנהר האוול.

שיתוף פעולה ראשון בין רודזיה ומדינות אפריקה בתחום „עצים"

4 בולים רודזיים שיונפקו בערך של 4, 6, 8, 16 סנט, מציגים 4 סוגי עצים המצויים במדינה זו, וכן — כפי שמדגיש הדואר הרודזי — בקניה, אוגנדה, זמביה, טנזניה ומוזמביק. יש יותר מ־700 סוגי עצים ברודזיה, אבל הארבעה נבחרו בגלל ערכם המסחרי, [illegible] המצויים [illegible].

עצים ברודזיה

מגן דוד על מעטפה עם חותמת הונגרית

מגן דוד והשחר האדום על חותמת הונגרית

בולי הונגריה (שלוחה מסרנו לפני שבוע) הודבקו על מעטפה מיוחדת שהוקדשה לתערוכת הבולים „הפניה 76" שנערכה בקופנהגן ועליה מופיעים סמל התערוכה וסמלי מגן־דוד והשחר האדום. המעטפה הוחתמה בבודפסט. אגב, יש לציין בסיפוק שישראל השיגה הישגים מרשימים בתערוכת „הפניה 76" וזכתה ב־3 מדליות ביניהן אחת מזהב.

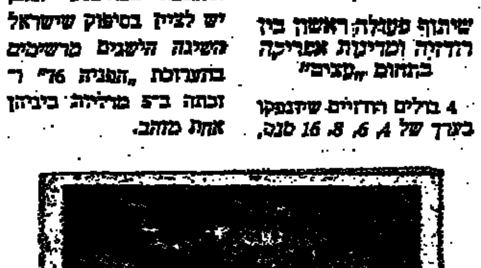

„יעקב נאבק עם המלאך" על „גלוית מקסימום"

הציור „יעקב נאבק עם המלאך" — על גלוית מקסימום

בול צרפתי שהונפק לפני כמה שנים, המציג את ציורו של דלקרואה „יעקב נאבק עם המלאך", מופיע עתה על גלוית מקסימום, המופצת על ידי חברה גרמנית פרטית. הגלויה מציגה את הציור במלואו של דלקרואה בצבעים האורגינליים של הציור.

אליקור בן

פינת הקורא

הרשימה שזכתה בפרס

זוהי הרשימה שזכתה בפרס השבועי בסך 500 לירות בתחרות הכתיבה „פינת הקורא". התחרות נמשכת עוד שבוע אחד.

שני הזקנים

מאת **גיטה אפל** (חיפה)

האחד — קומתו גבוהה ומבנה גופו חזק ובריא, צבעו לבן דהוי ועורו מגולף, הליכתו זקופה וגאה וראשו נטוי לפנים. רק בהתקרבו לילדים קומתו שחה, כאילו מתגמדת, וראשו נרכן, כמו נכון ללטופים שהורגל אליהם.

הילדים אוהבים אותו ואינם יראים ללטף את ראשו ולהגיש לו שאריות־אוכל. גם האמהות אינן חוששות מפניו. יש לו כינויים רבים — דומה שכל ילד מכנהו בשם אחר. אני כיניתיו „הפנג הלבן" על שם גיבור־הספר על הכלב הגיבור מתקופת נעורי. אך הכלב הזקן — נענה לכל קריאה, מתרצה לכל כינוי. איש אינו יודע כיצד מילט עצמו במשך 15 שנה מפגעי הטבע, מסכנת המכוניות, משנאת הבריות ומעונשם של תופסי הכלבים.

האחר — קומתו נמוכה וצנומה, פניו קמוטים ועייפים, מקום־מגוריו אינו ידוע, אך ללא־ספק בקירבת־מקום. האם הוא עיוור או בעל־משפחה? מכל מקום, תמיד מהלך בצד, לאט, לא פעם נראה כשהוא גובר בפחי־האשפה.

היקנה — אלפי צרות לה — אומרים תושבי השכונה — והלב מלא רחמים. מדוע בוקק לפחי־האשפה? שהרי נודע, כי פרש לפני שנים רבות ממקום־עבודה טוב והוא מקבל גימלאות?

עד שבאחד הימים החלו השניים להיראות יחדיו — הזקן והכלב: מהלכים בניחותא, ידו של הזקן על ראש הכלב והוא משותת שם. ואילו הכלב פוסע לצידו בסבלנות ובהקשבה. לעתים הם מתיישבים על הדשא, או על ספסל, הזקן מגולל עתון ישן או מפרוס בלוי ושולף עצמות, שאריות־מאכלים, לב עבש ופורש ומגיש לידידו האוהב לו באהבה: „אכול חבר, אכול חבר"...

הוי שלום, בדידות!...

צילום

כיצד להאריך חיי התמונות

כמעט בכל בית יש אלבומים (או קופסאות־נעליים) ובהן מאות מזכרות־צילום, בשחור־לבן או בצבעים. מעט נפגם מעולפים, מתקלפים ודהויים, עד שיום אחד מגלים כי התמונות מתחילות לאבד צורתן: זו ההתכמשות הדהויה, ופה ושם אפילו קרה כבר גרוע יותר: על התמונה [illegible].

כך או כך, יודעים כירים רבים בהם התקלקלו התמונות החשובות, שאין ביכולתנו לחזור ולצלמן (הרי לא כל אחד שומר היטב על סרט־התשליל, כך שגם לא ניתן להזמין העתק נוסף). מה אפשר לעשות, כדי להבטיח לתמונות אורך־חיים סביר יותר?

חשיבותה של שמירה

ראשית — חשוב מאד לעבוד רק עם מעבדה טובה ומהימנה, הידועה [illegible] הכימיקלים, או תוותר על שלב כלשהו בעבודה, וכבר תוכל להציע שרותיה במחיר נמוך יותר. מאחר שהרוב אינם מתמצאים בטכנולוגיה של המעבדה, גם אינם יודעים על מה לצפות.

כדי להבהיר נקודה זאת, הנה פרט קטן: יצרני חמרי־הצילום ממליצים לסיים את הליך פיתוח־התמונות בטבילה בחומר־מייצב (פורמאלין או דומה). יש מעבדות שאינן מקפידות על כך. ואז התמונה פגיעה יותר לסריטות והרקים. אולם מאחר שאין הצלם החובב נוכח במעבדה בשעת הפקת התמונות, אינו יודע על כך. מכאן, שכל שאינו מזוהה — מוטב שיעבוד רק עם מעבדה בעלת מוניטין.

במלחמה נגד [illegible] שאר הרקים, אין מצב [illegible] [illegible] את האלבום לכשר שנה. החום נמוך מכדי להזיק לאלבום (הריק!), אך בה דיו לקטילת החרקים.

דבק — מזון לכנימות

אין להדביק תמונות, אלא בכיני־דבקים העשויים לדבר. לכשל, דבק „גומי־ערביקוס" (הבוהק, דמוי הדבש) הוא מזון אידיאלי לכנימות, ולכן אינו כשר להדבקת תמונות. טוב יותר להשתמש בדבק פלסטי, אלא שאז קשה מאד לקלוף התמונה כשרוצים בשינוי מיקומה. הפתרון האידיאלי — „פינות־צילום". [illegible]

יהודה פרידים

שח מט

התחלה טובה לישראל

אולימפיאדת השחמט חיפה 1976

אולימפיאדת השחמט נפתחה במבצב הגיבור ביום א' במקום, אולם השחקנים עצמם נכנסו לפעולה רק ביום ב': 48 נבחרות גברים ו־23 נבחרות נשים. כבר בסיבוב הראשון היתה הצלחה לישראל: הגברים ניצחו 0.5:3.5 את אורוגוואי והנשים ניצחו 0.5:2.5 את ארגנטינה.

אולם הסיבוב הראשון עבר גם בסימן אנדרלמוסיה של המארגנים. הם לא השתלטו על המצב ונוצרה ערבוביה כיוהרת ונבישה. אמנם כבר למחרת תוקנו הליקויים, אך הכל שוכח הפיגור על התחלת של האולימפיאדה.

אולימפיאדה זו עומדת הפעם בסימן שלושה חידושים: א) השיטה השווייצית בתחרות הגברים, המתנצת את הצורך במשחקים מוקדמים ובגמר; ב) משחקים דחויים נמשכים בו בערב, לאחר הפסקה של שעתיים, ורק אם גם אז לא נסתיים המשחק נקבע המשכו למחרת לפנה"צ; ג) הרכב של 3 שחקניות בין הנשים במקום 2 עד כה.

כבר בסיבוב הראשון נפלו כמה הפתעות בין הגברים. ארה"ב הצליחה לגבור על איראן רק 1:3, כשהכל ציפו לנצחון מוחלט של 0:4 (רבי האמנים קאבאלק והבס סיימו רק בתיקו עם האיראני השיראזי). אלוף אנגליה יונתן פנסל נוצח בהפתעה ע"י [illegible]. [illegible], המופיעות לראשונה בזירה, הפתיעו גם הן: כל אחת מהן השיגה נקודה בזירה המבוגרת. [illegible] גם ההודים הקטנה שסחטה 2 נקודות מנבחרת ויילס, שהשתתפה באולימפיאדה הקודמת.

בין הנשים הפתיעה שוויצריה בנצחון 1:2 על נבחרת החזקה של אוסטריה. אותה הפתעה הוללה גם פינלנד נגד נבחרת החזקה של קנדה. גם שווייץ סילקה את הישגיה של נבחרת גרמניה המערבית והשגה לכבוד 1.5 נקודות.

אליפות הנשים היבשתית לפי השיטה הקודמת: כשחקים מוקדמים חלוקה לבתים. שתי הראשונות מארבעת הבתים יעלו לגמר א'.

בסיבוב השני גברה ישראל על אוסטרליה רק בשיעור 1.5:2.5 והדבר הנחיל קצת אכזבה, כי הנבחרת האוסטרלית אינה כה חזקה שתתיר לנו נצחון זעום בהפרש של נקודה אחת בלבד. כבן נקלע מטום כה לעמדה בחוזה ונאלץ להאבק 11 שעות כדי לנצל סיום צריכים, כן לא יכול היה יריבו לנצל את יתרון הרגלי שהיה לו.

גם נבחרת הנשים שלנו התקשתה לנצח את האוסטרלית ונפרדה כהן בתיקו 1.5:1.5 בנבחרתנו יכלה לנצח, אך לובה קריסטול הפקירה צריח בדוחק זמן הפסידה.

מן ההפתעות הראשונות: [illegible] ניצחה את גואטמלה בשיעור גבוה 1:3, צ'ילה סחטה 1.5 נקודות מהנבחרת החזקה של ארה"ב, המדורגת במקום הראשון לפי המחשב. אורוגוואי הצליחה לחצות תבוסה [illegible] על 0:4. לוכסמבורג גברה על ויילס, שהשתתפה באולימפיאדה הקודמת.

מה נשאר בחוץ

תחרות־קרב נסתיים בכניסתם של פטרוסיאן ופורטיש לתחרות המועמדים, כשאחרים את טל בחוץ. התוצאות: פטרוסיאן 4.5, פורטיש 4 וטל 3.5. פטרוסיאן סיים בתיקו את כל ארבעת משחקיו עם טל, בנוסף אחד ר"ד תיקו עם פורטיש. ואילו פורטיש ניצח פעם את טל וסיים בתיקו את שלושת המשחקים הנותרים.

הרי נצחונו של פורטיש על טל:

לבן: פורטיש · שחור: טל

[illegible]

32 משתתפות בלוב

בדיווחים ע„החרות הפיתוי" בלוב נמסר על 36 נבחרות, אך ספרנו ומצאנו רק 32. ביניהן: איטליה, פיליפינים, תורכיה, פורטוגל, סלוואדור, טרינידד, ניקרגואה. השאר הן מדינות ערב וכמה מדינות מאפריקה (אוגנדה, גמביה, סומליה וכו').

● טיבסק: בתחרות הליגה הראשונה לאליפות ברה"מ מוביל דורפמן עם 8.5 אחרי הסיבוב ה־12. אחריו סבשניקוב 8 והבורסקי 7.5.

שאול הון

בפתח־תקוה
מציעים למכירה
במקומות שונים
דירות רווחה בכל הגדלים
תכנון מעולה גמר מושלם
תנאי רכישה נוחים
אפשרות למשכנתא לא צמודה עד 60.000 ל"י.
פרטים:
לוי דוד ובניו
פתח תקוה, רחוב ולפסון 13,
טלפון 911297—904865,
בשעות 9.00—13.00, 16.00—19.00
או במקומות העבודה

هكذا من الاصل

مكذا من الاحل

יום שישי, ה' חשון תשל"ז (29.10.76)

שקיעת החמה: 16.54 ✱ זריחתה מחר: 5.54

- פרק יומי: שופטים: א—ב
- משנה יומית: חלה: א, ח—ט
- דף יומי: יומא: לא
- הלכה יומית: ציצית: יח, א—ב

יום בשבת, ו' חשון תשל"ז (30.10.76)

שקיעת החמה: 16.53 ✱ זריחתה מחר: 5.55

- פרק יומי: שופטים: ג—ד
- משנה יומית: חלה: ב, א—ב
- דף יומי: יומא: לב
- הלכה יומית: ציצית: יט—כ, א—א
- פרשת השבוע: נח

ראה „ימים ולילות" בעמודים 54, 55.

ראה „ימים ולילות" בעמודים 54, 55.

רופאים

גוש דן: רמת־גן, גבעתיים בני־ברק והסביבה

ההסתדרות הרפואית טל. 723385.

מד"א טל. 781111 ר"ג, שרות רפואי ואמבולנסים 24 שעות.

חיפה והצפון

רופא תורן ד"ר בן־דוד (כללי וילדים) טל. 254530; ד"ר פרידמן (כללי וילדים) רח' הלל 43, טל. 524932; מד"א: רח' יצחק שדה, טל. 101. ד"ר בערב עד 7 לבחירה.

תל־אביב והמרכז

ד"ר הראבן, אפשטיין 6, טל. 443281.

מד"א, טל. 292222, שירות אמבולנסים ובמקרים דחופים, טל. 101, בין השעה 8 בערב עד 7 בבוקר.

קופת חולים לאומית: קופת־חולים „מאוחדת"; קופת „מכבי" בלילה; קופת־חולים „אסף".

תורנות לילה במשרדי מגן־דוד־אדום ברחבי הארץ.

בנק הדם, יפו: 8—12.30; ירושלים: 12—8, ה"א, חיפה, אשדוד: 8—12.30.

רכבת

(כל יום ו' וכל ערב חג)

מירושלים
- לתל־אביב דרום: 10.45
- לבני־ברק ולחיפה: 7.40, 12.22

מתל־אביב מרכז
- לחיפה: 6.00, 7.00, *8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00 (במוצ"ש 19.00)
- לנהריה: *8.00, 12.00

מתל־אביב דרום
- לירושלים: 7.32
- לבאר־שבע ולדימונה: 7.00, 12.35

מחיפה מרכז
- לירושלים: 7.06, 11.46
- לתל־אביב: 5.53, 6.30, *7.30, 8.44, 9.48, 11.31, 12.50, 13.52 (במוצ"ש 18.54)
- לנהריה: 6.23, 9.06, 13.22

מחיפה בת־גלים ל־נהריה — הרכבות יוצאות 3 דקות קודם.

מנהריה
- לירושלים: 5.43
- לחיפה ולתל־אביב: 5.43, 7.56, *10.55, 14.32

מבאר־שבע
- לירושלים ולחיפה: 7.22
- לתל־אביב: 7.22, 13.00

מדימונה
- לירושלים ולתל־אביב: 6.52, 13.30
- לחיפה: 6.52

* רכבת אקספרס

בתי מרקחת

ירושלים

שישי — אברמוביץ, המלך ג'ורג' 21, 224972; אלוסטאר אל גדידה, בתוך שער שכם, 282034.

שבת — מאיר, יפו 46, 233592.

מוצ"ש — רמות אשכול, מרכז במסחרי רמות אשכול, 280552; חבס, הגיא — העיר העתיקה.

תל־אביב

שישי — ברק, ז'בוטינסקי 109, 446682; פרנקל, המלך ג'ורג' 28, 223721.

שבת — ברק, ז'בוטינסקי 109, 446682; פרנקל, המלך ג'ורג' 28, 223721.

מוצ"ש — כבר המדינה, ה' באייר 48, 258046; ראגי, יהודה הלוי 67, 612474.

חיפה

שישי — עליה, בת־גלים, עליה 44, 522062.

שבת — גשרון, מסדה 30, 662987.

בת־ים

שישי — רמת יוסף, מרכז מסחרי רמת יוסף, 867951.

שבת — בלפור, בלפור 90, 883448.

חולון

שישי — נאות שושנים, הגאולים 44, 856671.

שבת — אסותא, סוקולוב פלדור 4, 858197.

רמת־גן והסביבה

שישי — אסותא, ז'בוטינסקי 41, 731874.

שבת — עפיה, מודיעין 130, 722954.

השרון

שישי — רעננה, אחוזה 78, רעננה, 052־21066; מרכז השרון, חובבי ציון 40 פתח־תקוה, 911078.

שבת — כבר ריבלין, ז'בוטינסקי 142 הרצליה פיתוח, 938014; רסל, רוטשילד 89, פתח־תקוה, 911406.

באר־שבע

שישי — אסותא, מרכז גלבוע חדש, דרך הבשת־אים.

שבת — ירושלים, הרצל 31.

נתניה

שישי — גבע, שער הגיא 14, 22695.

שבת — הגנן, ויצמן 13, 22985.

תורנות לקבלה מדעה אבל הודעות

במוצ"ש — מצאת השבת עד 21.00.

ביום א' בבוקר מ־5.15 עד 6.15

ב„מעריב", ת"א, רחוב קרליבך 2, טל. 287211.

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה, הרצליה, אשדוד, אשקלון, באר־שבע, נהריה, נתניה, צפת — 100; אילת — 2444; טבריה — 22444; קריית־שמונה — 40444.

פתח־תקוה — 912333; בת־ים — 54333; נתניה — 895555; נהריה — 23333; צפת — 7011; חדרה — 30333, 30463; יבנה — 923333; עפולה — 912333; כפר־סבא — 22333, 23859; קריית־גת — 33222; גדרה — 91333; דימונה — 94074, 5933; ערד — 97222.

מכבי־אש

ירושלים, תל־אביב, חיפה, בת־ים, הרצליה, אשדוד, אשקלון, חולון, רמלה, לוד — 102; בני־ברק וקריית אונו — 781133; גבעתיים — 723333; ראשון לציון — 942223; אילת — 842122; חדרה ונתניה — 2222; בית־שמש — 101, 102; טבריה — 20222; נהריה — 922222; קריית שמונה — 5522; רמת־גן — 40123, 742222.

עזרה ראשונה בטלפון

ירושלים — 69911—02; תל־אביב — 261010—03.

מגן דוד אדום

ירושלים, תל־אביב, חיפה — 101; אילת — 2222; 102 — 101; ר"ג, בני־ברק, גבעתיים, קריית אונו — 731111; חולון — 843133; הרצליה — 981333; רחובות — 951333; ראשון־לציון — 942333; אשדוד — 22222; אשקלון וכו'; באר־שבע — 78333; חדרה — 22333.

בתי חולים תורניים

ירושלים:

שישי — הדסה (ילדים, פנימית, עיניים, כירורגיה, א.א.ג.); ביקור חולים (נשים); שערי צדק (כירורגיה).

שבת — ביקור חולים (ילדים); הדסה (פנימית, נשים, עיניים, כירורגיה, א.א.ג.); שערי צדק (כירורגיה).

חיפה:

שישי: רמב"ם, רוטשילד (גינקולוגיה).

שבת: רוכשילד.

תל־אביב:

שישי: איכילוב (כירורגיה); רוקח (פנימית); בילינסון (ילדים).

שבת: איכילוב (כירורגיה, פנימית); בלפור (ילדים).

נתניה: לניאדו (ילדית).

מועדי התרומות לתרומת מגן דוד אדום

בנק הדם יפו: 8—12.30, ירושלים: 12—8, ה"א, חיפה, אשדוד: 8—12.30.

מטוסים

[illegible]

מספרי הטלפון כדי לוודא המראות מטוסים ונחיתתם

03-614656, 03-971461

מכשירי תנועה בע"מ

שרותי YALE — טלפון (03) 36212

למכירה בהזדמנות

לאחר שיפוץ כללי

2 מלגזות הרמה

תוצרת YALE

שנת ייצור 1974, מנוע דיזל „פרקינס", 4 צילינדר, הילוכים אוטומטיים, הגה הידרוסטטי, גלגלי אויר (צמיגים חדשים).

הרמה לגובה 3.66 מ'
כשר הרמה 2000 ק"ג

- לפנות טלפונית בשעות 08.00—16.00

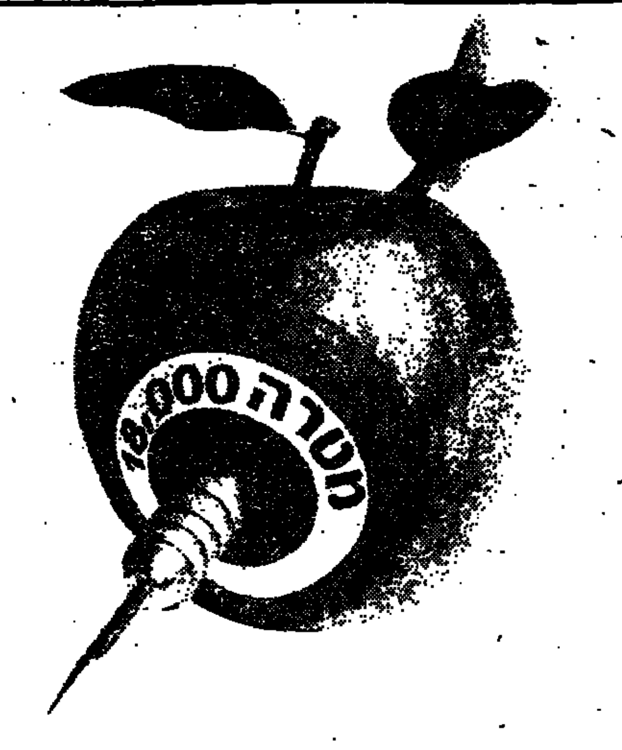

התכנית הנושאת פירות

ⓘענק ⓘפחות ⓘבית ⓗצמדה 18,000

◉מענק מיידי עד 1,800 ל"י ◉ריבית מצטברת ◉הצמדה מלאה למדד ◉פטור ממס על כל ההטבות

משתלם לחסוך בטפחות

טפחות

בנק משכנתאות לישראל בע"מ

לכבוד „טפחות" בנק משכנתאות לישראל בע"מ, מחלקת החסכון, רח' מרכז 5, ת.ד. 18060 ירושלים

נא לשלוח אלי טפסי הרשמה וחומר הסברה לתכניתכם „מטרה 18000"

שם ....

כתובת ....

אורט ישראל

משק ואספקה

שד' דוד המלך 39, ת"א. טלפון: 233231

ביצוע עבודות ניקיון בבתי ספר אורט

מכרז מס' 378/76 —

בית ספר אורט אפרידר אשקלון

טלפון: 051-28735

מכרז מס' 379/76 —

בית ספר אורט בנים ע"ש ס. מלמן

סוף רח' כצנלסון, בת־ים, טל. 866808

מתבקשות בזה הצעות מחיר מקבלנים לביצוע שרותי נקיון בבתי הספר הנ"ל.

את תנאי המכרזים אפשר לקבל במשרדנו בתל־אביב, חדר מס' 203, וכמו כן במזכירויות של בתי הספר, לפי הכתובות הנ"ל.

לתנאי המכרז מצורף נוסח הסכם עליו יהיה על הזוכה לחתום.

אורט ישראל אינו מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

שני המכרזים הם נפרדים, כך שעל המציע להגיש הצעה נפרדת לגבי כל מכרז. ניתן להגיש הצעה אחת בלבד.

את ההצעות יש להגיש כמפורט בתנאי המכרזים, לא יאוחר מה־14.11.76 שעה 12.00; לתיבת המכרזים בחדר מס' 203; שד' דוד המלך 39, תל־אביב.

אורט ישראל

דירות חן

רוכש דירה! אל תקנה דירה לפני שתבקר אצלנו

הרצל 50 ראשון לציון

בחולון

בשלבי בניה

בנין 6 דירות מפוארות

בנות 4 חדרים וחדר אוכל.
ברחוב השומר 4, ע"י ז'בוטינסקי

שינה

חברה לבנין בע"מ
חולון, רח' ז'בוטינסקי 13
מ־7—4.30 אחה"צ
טלפון 84 73 93

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י

קרן החינוך לישראל

מיסודה של המגבית היהודית המאוחדת

מכרז בניה ק/247 לבנית בי"ס מקיף

ע"ש זינמן בדימונה [שלב ב']

1. הנהלת הסוכנות היהודית לא"י (להלן הסוכנות) מזמינה בזאת הצעות מקבלני בנין לבניית בי"ס מקיף ע"ש זינמן בדימונה (שלב ב').
2. הבנין המתוכנן הוא בשטח של כ־3600 מ"ר.
3. את תנאי המכרז והחומר הקשור בו אפשר לקבל החל מיום א' 31.10.1976 בבנין הסוכנות, תל־אביב, רחוב קפלן 17, בחדר מס' 713 בשעות העבודה, תמורת תשלום של 750.— ל"י אשר לא תוחזרנה.
4. סיור קבלנים יתקיים ביום ד' 10.11.1976 הפגישה בחצר ביה"ס הקיים בשעה 10.00.
5. את ההצעות יש להכניס לתיבת המכרזים במשרדי הסוכנות בכתובת המצויינת בסעיף 3 לעיל עד ליום ד' 8.12.1976 שעה 13.00.
6. תנאי התשלום במזומנים כפי שיקבע בחוזה שייחתם.
7. ההשתתפות במכרז זה פתוחה אך ורק לקבלנים רשומים בהתאם לחוק רשום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות תשכ"ט, והרשאים בהתאם לחוק לבצע את העבודה המוצעת בהתחשב עם היקפה הכספי ומהותה. על הקבלן להמציא אישור מתאים מרשם הקבלנים על ההיקף הכספי שהנו רשאי לבצע. בלעדי אישור זה לא יימסר לו החומר למכרז.
8. אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

מכרז רכב 10/76

המועצה לשיווק פרי הדר

דרך חיפה 69, תל־אביב מציעה בזה למכירה —

3 כלי רכב מדגם סובארו סטיישן 1400 שנת ייצור 1973
1 כלי רכב מדגם רנו 4 שנת יצור 1973
1 כלי רכב מדגם רנו 4 שנת יצור 1972
2 כלי רכב מדגם אודי 75 שנת יצור 1972
1 כלי רכב מדגם פרינץ 1200 שנת יצור 1972
1 כלי רכב מדגם פולקסווגן מסחרי נמוכה — שנת יצור 1973

יש לקבל אשור מהממונה על הרכב לפני בדיקת הרכב. את ההצעות בצירוף המחאה בגובה 10% מערך ההצעה אפשר להגיש עד יום 5.11.76 שעה 12.00 לחדר מס' 402.

אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה אחרת כלשהיא.

עמק השמש

דניה־חיפה

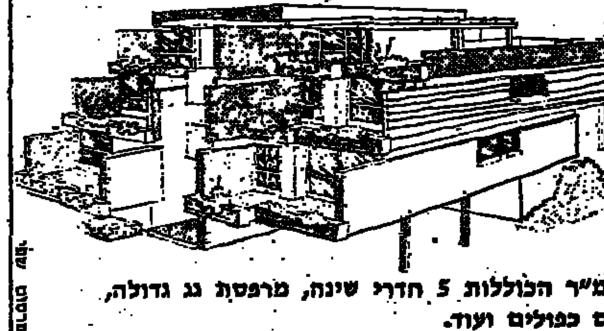

במקום היפה ביותר בחיפה על פסגת הכרמל, אנו בונים בתים מדורגים בני 4 דירות ופנטהאוז. דירות רווחה — בשטח 140 מ"ר הכוללות 3 חדרי שינה, סלון, מטבח, מרפסת נוף, פינת אוכל, שרותים כפולים. לכל דירה מחסן פרטי, חניה מקורה ועוד.

דירות פנטהאוז — בשטח 240 מ"ר הכוללות 5 חדרי שינה, מרפסת גג גדולה, סלון, מטבח, פינת אוכל, שרותים כפולים ועוד.

א.ארנסון בע"מ. שטראוס פלד (1975) בע"מ. טל. 04-80435,84770

למכירה ברמת־גן

דירת משרדים

185 מ"ר נטו

בבנין רוטשילד 25 תל־אביב קומה ב'.

למעוניינים הרציניים נא להתקשר לטל: 3—2—250151 בין 8.00 ל־13.00 למוסי.

רכוש דירה בתנאים בלתי רגילים!

חדש! בבאר־שבע חדש!

בשד' היעלים ברובע ה'

דירות רווחה 4 ו־4½ חדרים

בתנאי רכישה נוחים ומשכנתאות בלתי צמודות

„רסקו" באר־שבע, בית רסקו, טלפון 057-77144

הקניה הטובה ביותר 1976

על רסקו אפשר לסמוך

במבצע 30.000 הנחה! 3 חדרים במרכז ראשון לציון 150.000

מחכים ל„תכנית גפני"

(סוף בעמוד 14)

„בנק א"י בריטניה" לא היתה שכמים בלבד.

גם בשיטת ה„הידברות" שבה חבב להשפיע על עמדת משרד האוצר לא הצליח זנבר, והוא נאלץ לעבור להתנגשות חזיתית שיצרה משבר ביחסיו עם מורו לשעבר, שר האוצר המנוח פנחס ספיר. האם יום התנגשות זו כדי להוכיח שאין הוא „איש של ספיר" ולא הפך את „בנק ישראל" ל„סניף של משרד האוצר"? מי שמכיר את משה זנבר יודע, שאין טענה זו נכונה. ההתנגשות באה משום שזנבר נהג כפי שחייב אותו, לדעתו, התפקיד הרגיש שנטל על עצמו.

■

התמורה שחלה בזנבר בשעה שנטל על עצמו את תפקיד נגיד „בנק ישראל" גרמה לכך שהשבוע, בעקבות מינויו של ארנון גפני, לא נמצאו רבים שטענו כי ה„קפיצה" ממשרד האוצר לבניין „בצפה" עלולה להביא לצמצום עצמאותו ומרחב פעולתו של „בנק ישראל". עתה רבו יותר המאמינים כי עובד ציבור בכיר צפוי להיות נאמן לתפקיד החדש שקיבל ולאו דווקא ל„צור מחצבתו" או אפילו לאישים הפוליטיים שהוא חייב להם את מינויו הקודם או הנוכחי.

השאלה המרכזית המתעוררת עם הינכנסו של ארנון גפני לתפקידו החדש אינה איפוא אם ידע לשמור אמונים ל„בנק ישראל" ולמסורת של „מקבילית הכוחות" שהנהיגו „דולק" הורוביץ ומשה זנבר. השאלה היא אם לאחר שהיה במרבית שנות הקריירה הציבורית שלו איש ביצוע, שעצותיו ניתנו לרוב בישיבות סגורות בלי שהיה עליו להילחם על קבלת עמדותיו — יוכל לפתח כריזמה משלו, שיש לה סיכוי להתקבל או לפחות להשפיע על הממשלה.

ד"ר צבי זוסמן, מנהל מחלקת המחקר של „בנק ישראל", שתפקיד הנגיד הוצע לו בסוף השבוע שעבר לפני ששר האוצר היה מוכן לוותר על גפני כמנכ"ל משרדו, הסביר את סירובו באומרו: „עיקרו של תפקיד הנגיד — פעילות ציבורית; ואילו אני מעוניין בצד המקצועי של המדיניות הכלכלית".

אפשר היה לחוש בירושלים השבוע ביטחון מסוים שאכן גם בתחום זה לא יאכזב גפני, וזאת בעיקר משום שהוא לא יהיה בודד במערכה. הוא מצטרף לצוות, שיש לו ידע וניסיון בתפקיד שהבנק הממלכתי חייב ליטול על עצמו בעצה זו. המדובר הוא בגוף המונה קרוב לאלף עובדים, שבהם עשרות מהם הם כלכלנים בכירים — ששימשו, כאמור, „חיזות כוח" של שני הנגידים הקודמים. כאשר אומרים כיום „בנק ישראל" מתנגד להרחבת האשראי ליצוא" או „„בנק ישראל" סבור שיפור המאזן המסחרי הוא זמני" — אין הכוונה דווקא כי זו דעתו של הנגיד המדבר בשם המוסד שבראשו הוא עומד. המושג „בנק ישראל" כולל היום את הצוות כולו, צוות אשר יש לו כוח התפאר הן בתחום התהליכים המקצועיים והן בגלל מערכת יחסי הציבור בזה.

שלא כבמקומות עבודה אחרים, שבהם מבהרים הבכירים להתארגן כדי למנוע „הצנחה" מנהל מבחוץ, אין רואים ב„בנק ישראל" את מינויו של ארנון גפני כ„צנחה" על ידי משרד האוצר. זה משכבר שוררים יחסי חברות בינו לבין הצוות הבכיר של ה„בנק", וההרגשה היא, איפוא, שאין הוא „מנחת" עליהם — אלא שהם, ותיקי הבנק, „מאמצים" אותו.

ד"ר צבי זוסמן בוזה שלא התקשה לסרב לקבל על עצמו את תפקיד הנגיד, ביודעו כי מי שיקבל את המינוי בעקבות הסירוב יהיה ארנון גפני.

■

משום כך מצפים הכל שעד מהרה תתגבש „תכנית גפני", שעמה יצא הנגיד הנכנס לדרכו החדשה. אפשר אפילו לנחש מה תהיה תכנית זאת, או לפחות את מרכיביה העיקריים:

א. המלחמה באינפלציה וקיצוץ הוצאותיה של הממשלה.

ב. רפורמה בשוק ההון ובכלל זה בדיקת האפשרות לצמצם ההצמדה של האגרות שתוציא הממשלה בעתיד.

ג. שינוי כעדך בשוק המטבע החוץ ומדיניות שערי החליפין.

הידע הרב של גפני בדרכי הכנתו של התקציב הממשלתי, נקודות התורפה שלו הסעיפים שבהם ניתן לקצץ — עשויה לסייע לו כשידרש עתה להרכיב את משקפי הביקורתיות ולהוות את ה„כוח הנגדי" (לעומת סוללת מפעילי הלחצים, הטוענים כי בשעת בחירות אסור להפעיל מדיניות של קיצוצים וספיגה). (ואכן, כבר בדיונים שהתקיימו בשבוע שעבר, כשהממשלה חישבה מועמד לתפקיד הנגיד, הזהיר שר האוצר להדגיש כי הוא אינו רואה אפשרויות לקיצוצים גדולים בטיוטת התקציב המונח כבר על שולחנו.

בשאלת שוק ההון היה דווקא „בנק ישראל" שמרני יותר בעבר. הנגיד והוריץ התנגדו בתוקפות לכמה מן הצעדים שנקט האוצר בחודש נובמבר אשתקד, צעדים שגרמו לנפילה חמורה בשוק אגרות החוב. עתה סבורים גם ב„בנק" שיש צורך להנהיג תיקונים מרחיקי לכת, לא רק בתחום ההצמדה (הכל מסכימים עם זאת שאין להכניס שינויים כלשהם בתנאי האגרות שכבר נמכרו). „בנק ישראל" יציע, כנראה, לבדוק גם אפשרויות של שינוי בשיטת גיוס הכספים ובשיטת הקצאתם. הכוונה תהיה לצמצם, ולוא במקצת, את השפעתה העצומה שיש לממשלה על שוק ההון הישראלי כיום.

זה מכבר שאף „בנק ישראל" להעביר אליו את הפיקוח על מטבע החוץ, בטענה כי אין להפריד בין השקפת יתרות המטבע של ישראל לבין קבלת הלוואות במטבע חוץ או הקצבת מטבע חוץ למטרות השונות. אפילו אם לא יאמץ גפני את עמדת עמיתיו החדשים בעניין הפיקוח על המטבע — יש להניח כי יסכים עמם שנושא מדיניות שערי החליפין, כלומר שיטת ה„פיחות הזוחל", מחייבת בדיקה מחדש. אין כאן למעשה חידוש, שכן גם בעבר נערכו הדיונים בנושא זה במשותף בין ראשי האוצר לבין הצוות הבכיר של „בנק ישראל". ההבדל היחיד יהיה שהפעם ישב גפני בצד השני של השולחן.

יהושע רבינוביץ נדרש השבוע למינויו של גפני באמרו: „אני בטוח עכשיו שב„בנק ישראל" הכל יסתדר. הבעיה שלי היום היא, מה יהיה באוצר לאחר שנפקד מכנו גפני..."

יובל אליצור

מערכת סיני ומלחמת סואץ

(סוף בעמוד 25)

מאורעות אלה שונים, המשותף שבהם הוא נסיונן של מדינות מיבניות להתקומם נגד מרותן של מעצמות־העל. לאחר דיכוי המרידה בבודאפשט הפכה תלותן הגמורה של הגרורות שבמזרח בברית־המועצות לעובדה. עמדתה התקיפה של וואשינגטון כלפי מלחמת סואץ הוכיחה שבריטניה וצרפת אינן נימנות עוד עם המעצמות הגדולות. כעתה לא נותרו אלא שתי מעצמות־על, הן שקובעות את חוקי המשחק הבינלאומי. מהסכימו וואשינגטון ומוסקבה על קו פעולה משותף במזרח התיכון — על אף האכזריות שבה דוכא מרד הונגריה — הקיץ הקץ על מיבצע סואץ, וממילא נשמטו מידי ישראל פירות נצחונה בסיני.

● הנסיגה מסיני

מדינת ישראל לא יצאה ברווח טריטוריאלי ממלחמת סיני. צבאותיה נאלצו לסגת חזרה לגבולות 29 באוקטובר. משוח חיל האו"ם נתפרסו בגבולות ונשארו שם עד מלחמת ששת הימים. עדיין קשה לקבוע מהו שהשפיע על החלטת בן־גוריון להוציא את צה"ל מסיני ומעזה, אם האיומים החמורים של מוסקבה או הלחץ הכבד שהופעל על־ידי וושינגטון. אך ממרחק של זמן מותר להניח, כי המדיניות האחידה של שתי המעצמות היתה המניע העיקרי להחלטת הנסיגה, כשם שהסכם מוסקבה של קיסינג'ר מנע בעד נצחונה הצבאי המוחלט של ישראל במלחמת יום־הכיפורים 1973.

הסודיות החמורה של ההכנות למיבצע קדש כפתה את ידיה של ממשלת ישראל. התקדמות צה"ל בסיני נתפרשה כמלחמת התקפה, אף על פי שהיתה תולדה בלתי־נמנעת של תוקפנות מצרית מתמדת. בעיני דעת־הקהל העולמית, שזכרונה קצר, לא היתה עילה מידית לפלישה. על שגרירי המעצמות המערביות באו"ם באה הידיעה על התקדמות צה"ל כהפתעה. לא הוכנה, ולא ניתנה אפשרות להכין, תכנית של מיתקפת־נגד דיפלומאטית.

גם עיתויה של המערכה היה בעוכריה. לכאורה נדמה היה, כי אין לך מועד טוב מזה שנבחר: ארצות־הברית היתה נתונה במערכת בחירות לנשיאות, ואילו ברית־המועצות היתה עסוקה תחילה בהתמרדות בווארשה, אחר־כך, בעיצומה של המערכה, בדיכוי המרד של בודאפשט. כל החישובים הללו — אם היו כאלה — נתגלו כמוטעים. הנשיא איינזנהאואר ראה את המלחמה במזרח התיכון כעלבון אישי לעצמו, כנסיון למנוע את בחירתו מחדש לנשיאות. ואילו מוסקבה נאחזה במאורעות במצרים כדי להסיח את דעת הקהל בעולם מדיכוי הדמים בהונגריה. לפתע הועמדו פורט סעיד וסיני במרכז המאורעות בעולם. התעמולה הסובייטית תיארה את המלחמה במצרים כאקדמה למשבר שעלול להשליך את העולם כולו למלחמה חדשה.

על אף הכל זכתה ישראל, בזכות המלחמה הזאת, באחת־עשרה שנים של רגיעה, שהיו שנות פיתוח וקידמה לחברה הישראלית. מיבצע קדש ציין מיפנה גם בחזית הפנימית. בשנה השמינית למדינה היתה עדיין ישראל ארץ של מעברות, של עיירות פיתוח צעירות, של עולים שעמדו בשלבים הראשונים לקליטתם. בניהם של עולים אלה שרתו כבר אז בשורות צה"ל וזכו לכבוד ולתהילה בין הלוחמים. המושבים והעיירות שבדרום הארץ, שהיו סמוכים למערכה גילו קור־רוח ותושיה עצמית למן תחילת הקרבות. בימי המערכה ניצבה לעיני רבבות העולים חברה ישראלית מלוכדת, ואף על פי שסימני פירוד וטענות אפלייה נשמעו גם בשנים מאוחרות יותר, המריץ המיבחן הצבאי הראשון שהועמדה בו מדינת ישראל העצמאית את תהליך מיזוג הגלויות וסייע להשתלבותן של שכבות חדשות בחברה הישראלית.

יעקב צור

ראיון השבוע עם ארנון גפני

(סוף בעמוד 24)

עצמי — כי תעבוד לי בכל מקרה ההבנה להעלות את הדברים, הרי־שים בכל שיהיו, מוזכות צניעי, להוהתם של דברים, ובכום פנים לא כהתקפה אישית.

— מועמד הדמוקרטים לנשיאות ארה"ב, ג'ימי קארטר, הגדיר את האינפלציה בשיעור של שמונה אחוזים בארה"ב במלים: „היא שחיתות אתנית". איך היית מגדיר (כמנכ"ל האוצר או כנגיד בנק ישראל, לפי בחירתך) את האינפלציה בישראל, שהגיעה השנה ל־35 אחוזים, ובשנה הבאה, עם ביטול הסובסידיות על מצרכי מזון בסיסיים והתקציב של 125 מיליארד לירות, אולי אף להגיע מזה?

הייתי אומר, שאם האינפלציה בארה"ב שודדת את האמריקנים, האינפלציה בישראל היא הרס־בית. אמנם, פיתחנו במשך השנים כלים, שאיפשרו לנו לחיות עם אינפלציה...

● לא באשמת שר האוצר

— שיטות ההצמדה שלנו [illegible]?

כן, אלה היו הכלים. יכולנו לחיות איתם באינפלציה של עשרה עד חמישה־עשר אחוזים. אבל בממדים של היום הכלים האלה לסוגיהם קבו על עצמם וגם הם עצמם, כמו האינפלציה הגדולה, בעכר הרכביים, גורמים להבעיות שכר גבוהות, כונצים תיקוני עיוותים ומוסיפים סערות לקלות המחירים. זו, האינפלציה, היא הבעיה האקוטית של המשק הישראלי ואני טענתי זאת הרבה לפני שהלכתי להיות נגיד בנק ישראל.

— יש לך גם תרופה להינפעה החריפה?

היתה תרופה. תליתי תקוות גדולות בהצעה לעיסקת־חבילה, בהסכמה בין הממשלה, ההסתדרות והמעסיקים. לפני שבועות אחדים יכולנו להגיע להסכם של שלושת הגורמים האלה על הקפאת שכר, מחירים ומסים, שהיה מפחית את האינפלציה הכבה בעשרה אחוזים והיה גורם לזה שמרגע תחילת ההסכם ועד סוף השנה, לא תהיה כמעט עלייה במחירים והתגברות האינפלציה.

זה בדיוק זה היה אפשרי. זה היה טוב לעובדים ליצור וליצוא ולמאזן התשלומים ולכל המשק. היה בכך סיכוי לבנות את הכיוון הכללי של דהירת האינפלציה.

— מדוע לא יצאה העיסקה מן הכוח אל הפועל?

אי־אפשר היה, בגלל הגבלות הפוליטיות, להעביר את ההחלטה, החמצנו הזדמנות גדולה, שאינני בטוח אם נוכל לחזור אליה במלואה.

— תמשיך להאבק על עיסקת־חבילה כזאת במעמדך כנגיד בנק ישראל?

בהחלט! ובמלוא המרץ וההתמדה. שיהיה ברור — לא באשמת שר האוצר החמצנו את ההזדמנות לפני שבועות אחדים.

● תמיכה רק לנזקקים

— אלא באשמת מי?

איני יכול לפרט יותר. כאשר אאבק על עניין זה כנגיד, לא אשכח, בשום אופן, שאסור לתבוע הכל מן השכירים ולראות רק אותם כמחוייבים לתרום להפחתת האינפלציה. יצטרכו להשתתף בזה גם סקטורים אחרים ולעמוד בתביעות הקשות, שהמלחמה באינפלציה תובעת.

— איך אתה מתייחס אל התוכנית לקצץ את הסובסידיות למצרכי מזון בסיסיים, במסגרת המאבק להקטין את האינפלציה?

המטרה חייבת להיות השארת הסובסידיות בדרגה מסויימת למוצרים החקלאיים, לשם תיכנון המשק החקלאי, אבל צריך לבטל את כל הסובסידיות לכל המוצרים שאינם חקלאיים. את התמיכה הממשלתית יש לתת לנזקקים מקרב שכבות המצוקה, ולא למוצרים, שכל האזרחים, גם הלא־נזקקים, נהנים מהם.

— באורך בתיישבה איזו סתירה בין שני התהליכים, שמקובל להניח כי אינם עולים בקנה אחד: יש לנו גם אינפלציה הדוהרת וגם סטגנאציה בצמיחת המשק — סטגפלאציה, כפי שמכנים את התופעה הזאת — האם המשק יוכל לעמוד בכך לאורך־ימים?

נכון, עוסקה הצמיחה הכלכלית־משקית, ואין ספק שלאורך זמן זו תופעה מסוכנת ביותר. בשלב שנתהווה לאחר מלחמת יום הכיפורים לא היתה לישראל ברירה, אלא לנקוט מדיניות של ריסון, כדי להחזיר למשק את שיווי המשקל שנתערער, בגלל התייקרות איומה במחירי הנפט, צרכי הבטחון ותנודות הגלים בעולם. התופעה של אי־צמיחה נגזרה מן ההכרח הזה.

● השנה גדלו ההשקעות

אנו מתחילים לקצור עתה את פירותיה של המדיניות הזאת. השנה גדלו ההשקעות בתעשיה ב־18 אחוזים, בעיקר ממקורות פנימיים בישראל. יש לזכור, כי כל השנים היה עיקר צמיחתו של המשק ממקורות ישראליים, כאשר ההשקעות מחוץ־לארץ לא הגיעו ליותר מעשרה אחוזים. היצוא גדל השנה ב־22 אחוזים. הגרעון במאזן התשלומים פחת בכמה מאות מיליוני דולר — זה לא הרבה בגרעון של ארבעה מיליארדי דולר, אבל זה הרבה ביחס לשני מיליארדי דולר לשנה, שהוא הגרעון במאזן התשלומים לצרכים אזרחיים.

אם המגמה הזאת תימשך — יהיה לנו טוב ממה לצמוח והסטגנאציה בצמיחה תבוא אל סיומה. לקחת מהציבור מסים נוספים ולפרנס את התעשיה באשראי זול ובמענקים — זו אינה דרך לצמיחה. התעשיה צריכה לצמוח ממקורותיה, כתוצאה מהגדלת היצוא.

כל זאת אני אומר עדיין כמנכ"ל האוצר. איך אתייחס לזה כנגיד בנק ישראל — ימים יגידו.

— אולי ימים נגידו...

טוב, ימים נגידו...

דב גולדשטין

לוחצים אותנו.

אגד לכוד במלחצי ענק.
מצד אחד, גורמות לנו הממשלה להפסיד כסף מהפעלת קווים בלתי רווחיים לכל פינות הארץ, משניר עד אופירה.
מצד שני, מונעת מאתנו הממשלה להרוויח, על ידי מתן היתר לצי אדיר של מוניות, משאיות, טיוליות וטנדרים להשתלט על קוי הנסיעה שלנו.
אגד מוכן לפעול בתחרות - בתנאי שתהא הוגנת, אבל אחריות להפסדים, ותחרות פרועה על הרווחים, יובילו את אוטובוסי אגד, במוקדם או במאוחר אל דרך ללא מוצא.

אגד

רעפי מרסיל איטלקיים
סוג מעולה
מרצפות שיש איטלקיות
קמינים להרכבה עצמית
פרדס חנה נוה־אשר טלפון 063-77449

דירות **חן**
במבצע
30.000 ל"י
הנחה!
3 חדרים
במרכז ראשון לציון
רק **150.000 ל"י**
הרצל 50
ראשון לציון

هكذا من الاهل

29.10.76 — ה' בחשון תשל"ז

סע
עין־דור
מאת
חיים גורי

קבוצה:
מיקה
רעיון

מעולם בתולדות ישראל לא קראו כל כך הרבה אנשים מודעה כל כך קטנה בעיתונים רבים כל כך ובמחיר כל כך נמוך.

אין בישראל שום מכשיר פירסום דומה

לוח 8 לוח

הלוח הנפוץ ביותר במדינה - כל מודעה מתפרסמת ב־8 העיתונים

מעריב · דבר · לעטצטע נייעס · VIATA NOASTRĂ · Наша страна ארצנו · ISRAEL NACHRICHTEN חדשות ישראל · UJ KELET · Nowiny Kurier

מעריב ספרות·אמנות·ביקורת

מסע לעין־דור

מאת
חיים גורי

הן שבו מקץ שנתיים. פני מאגי היו הירוקה כסיד ועיני גאבי נפוחות. הנבי שאנדור איננה סתם אחת חובבת בשורה פריזה המספרת את העבר וכגדת עתידות. אין היא אומרת את המתבקש להישמע כי איתו עדיין זקן בשער יפה שקנה טורח להוהיך מפני פלוני, ש„אתה חושב שזהו הבר שלך אבל בעצם הוא שנוא אותך" וכיוצא באלה האזהרות שהיו בתלושות כתום כאבין ניכר לפענח את הסתום ולהזהיר בעוד מועד מפני סכנה מתרגשת לבוא.

איננו יודעני, זכור לטוב, היה דואג בסופו של דבר להחם את הלקוחות והיה מעניק להם נשים יפות ועשירות ותהילה רבה. הנבי שאנדור, להבדיל, היתה, כך נאמר לי, „אשה מיוחדת במינה". אינני סבור שהיה זה תהליך פרסומת, אך המבקשים להתקבל אצלה נאלצו לקבוע תור חודשיים או שלושה מראש ולצרף המלצת מכרי. היא שמרה על גינוני סודיות. קשה היה להגיע עדיה. מכירותיה, איבה בבואה השיבה ריקם או ביקשה ל־השאיר כתובת, או ציינה „לאחר חג המולד", או „לאחר השיבה מווינה... כן... אני מק־ווה"...

כך נוהגים המצליחים באמת, שאינם זוק־קים להתהלות ראוה, אלה השוכנים איישם באחד הבתים הישנים, באחת החצרות המ־כוסות לא הרחק מכיכר הבהד. די היה בבדידה בת כמה מילים בעתון „הנבי שאנ־דור שבה", על מנת שתחוקרה הצליה לרגל כיתבי המדינה.

אני מדבר בה בראת־כבוד אף שמעולם לא ראיתיה ואינני יודע היכן היא היום או אם השיבה נשמתה לבוראה והיתה כאחד האדם.

בימים ההם היתה כבת ששים בערך, נמוכת קומה ועבת צוואר וכיבה לצאת, ספונה בדירה בבית הישן ובדירה ספרים ובה כמה פיתגמים על הקיר, כמה תמונות שכן הצייגה לצלם של. אומנם אורייצל דמנה והגינה בורגנית. אשה שאינה להר־הר אחר הבית אלא נצבית לו לבשוף תוך שיחב מעיים בשל הסכנות הכרוכות בדבר. הוזמים כדי סיפי להתקבל הרי מבתינים המחדר קטן ובו צותים ומאגונים עד אשר, יבי להיכנס אל קודש הקודשים והתראותה פנים אל פנים עם בעלת־האוב ואם הכלוחבניות כדיא הידועה בבית הבאדארים. היא הרבה קשר בוה, אבל כמרוציה, דיקנה... אל. שמוש הסבגות מופלאה. „היא מדינת אליך, מבק־פת אותך, מכלבה." טילה על פני כפית הדיים אינו אלא ראשית, הסבירה. כלומר היא מבינה את הכתוב הרישום המטבע ר הגהרן, אך עד מהרה היא משוטטת בחייך צפויה על רצית כאשתי־אתי אינטימית. אתה שלה והיא שלך. לכן איננה מבהירת ומסרבת לקבל יותר מכמה לקוחות ביום.

*

שאלתי אם יש בכוחה גם לנבא את ה־עתיד. הנחתי, כי קפידה איש המוצגת לפניה היא בגדר ביוגרפיה מהימנה, חסרת רחמים. אך בקשתי לדעת אם יש באשה חכמה ומנוסה זו כדי לשער מה משתמע מן ה־כתוב והמתפענח. כלומר, אם יש בכוחה גם להיות דברים מראש או להמליץ על, או להזהיר מפני, שהרי הייבו יודעים לנו בלע־דיה ואנו נזקקים לנבי שאנדור האובית דווקא במטבע אל הנצלם.

היו בין הנשאלים, שהסבו גבם והתרחקו ולא השיבו. והיו שחייכו אלי חיוך מוזר, שראשיתו תבונה חמים ואחריתו מפלצת; והיו, שרמזו לי, כי שאלתי שאלת תם ומירון וכי פגישה עם גבי שאנדור צופה ומכנפת את הזמנים כולם ורק הזוכים להתנסות בכך ברגעי החסד מוארים יודעים במה מדובר...

מעניין לעניין ההרהור בשאול המלך, בנותה ובכבודד ובחור, אשר אינו נענה לא בחלומות ולא באורים ולא בנביאים, על אותה אימה ללא קול, ללא הד כלשהו, המביאה אותו אל הגישה הנתר האסורה עם האובית ההיא, העין־דורית, אותה הדיוקה של הנבגת שאגדור. שאול המחליף בגדיו, המתחפש, המסתיר על חטא ורמיו על אגג את פשע ההודקקות לידעונית ההיא הוהרדה ממעשיה במסתרת — „אתה ידעת את אשר עשה שאול אשר הכרית את האובות ואת הידעוני מן הארץ ולמה אתה מתנקש בנפשי להמי־תני?" — ובכל זאת היא נעניה לו, ליופיו ותוגתו ובדידותו, ומעלה לפניו את שמואל כאשר בצעקתה היא מכירה בו את המלך. אלהים עולים מן הארץ, רואה האשה, איש זקן הוא עוטה מעיל. ושאול קד אפיים ארצה. להלן הוא שומע מפי הרואה כי ה' סר מעליו וכי הממלכה תיקרע מידיו ותינתן לדוד וכי ישראל תבואו והוא עצמו שאול ובניו ינתנו ביד פלשתים.

שנים על שנים, כזכור לי, הייתי פוסח על הפרק הנוגה הזה, וכן נמנעתי מקרוא את הבלדה בעין־דור המסתיימת ביאוש הבורא המתבצע בעיניו של המלך, שנענו לרחם על אגג המוכה והמתחנן על חיל ולא עשה רצון אפו על אלוהים בעמלק.

האובית ההיא העזה לשיחה המרוידה בין הנביא והמלך מייעצת לשאול לאכול משהו למען יהיה בו כוח בלכתו בדרך ושאול ממאן. כאשר הוא מתרצה לבסוף הוא עושה זאת למענה ולא למענו. אדם אבוד.

ואני אהבתי את שאול מאד ולא אהבתי את שמואל השוסף את אגג לאחר שהוא משמיע באזניו את גזר־הדין ואת טעם המ־שה העומד להיעשות, „כאשר שיכלה נשים חרבך כן תשכל מנשים אמך". לא אכנס כי רגע לנושא הרגיש הקרוי רצח־שבמיים, שהעסיק אותנו לרבות במוגיית „הנשק הט־הור" והחוד הלב. אני עוסק בכך בפרק „בשורת המצורעים" וכן ב„נתן ורפאל" וב־„הנדיר ועוד"...

*

נשוב, איפוא, אל הנבי שאנדור למטעים, בשעות הקטנות של הלילה, מתגלגלת השי־חה אל האוחזים המסוכנים האלה, האיסונות שכבו צוללים את הקווים ובאותה אוירת ההבדלים הדקים בין לבין ובאותה אוירת מסתורין להשנית יחודה הם יוצרים מעין שעטנז של גרפולוגיה ופאראפסיכולוגיה ד־שולחנות מתרוממים ולסמות בעת אוחוזת עלות. ובאו ג „מאדיומים" תיאוסופיים ר־צרציות פתח הצער ועתידים מדולפים ואבוריאיסוקים יהודי הדין... מכאן אבי אין רחוקה הדרך אל נוכלים ושרלטנים הגוזלים את פרוטת העני או באים על היראות ועל הבוגות ועל הנואשות ועל המסרטנים, על מנת להרצוא ממון את „הרחב המשמנה"...

הנבי שאנדור ההיא אמרה להלוסין, היא גילגולה של האובית ההיא העין־דורית היתה בה כך איבורים לאישיותו ברייש של תכונות לב ומשותיות מנוסה. יכולתה, שאינה כוללת בספק, להשוף את העבר, הצגיקה לה גם את הילת הראה הנביאה לנבא עתידות ואולי גם בשל כך הלכו אליה שתי הנערות הנבו־רות האלו שהיו זקוקות מאד לאחוה דעת מוס־מכת על הצפוי להן עלי אדמות.

אני כשלעצמי נרתע מן הצימות המיוחד עם אלה, אף שנטלתי חלק בוויכוחים למיני־הם. אותו יום הורד ליותיר את מאגי וגאבי אל ביתה של הנבי שאנדור המתגוררת להן לא הרחק משם, בבית־מרזח אחד שבו אכלו הערלים בשר חזיר ולחם שחור וכרוב חמוץ ופפריקה כשהם מקנחים ביין אדום ולבן ובירה קוצפת. עשן ה„מאנייאר" שעמד בחלל ומנגינת הצוענים המתייפחת בכנורות שיוו לחלל הפונדק הנכרי והאלמוני ההוא תפאורה חלומית... וגם אני נתתי את עיני בכוס.

כאשר ראיתי את השתיים נעות על פני המדרכה האחורת, הוצאת בצורה, שילשלתי ד־הלכתי לקראתן. אז ראיתי את פניה של מאגי הן היתרות כסיד ואת עיניה של גאבי נפוחות מדמע.

פניהן היו כפני שאול המלך בשובו מעין־דור אף שאינני יודע, האמינו לי, במה חטאו השתיים ומה אמרה להן הנבי שאנדור המ־נוסה והחכמה המעדיפה, כך אמרו בשבוח, „אמיתות מרות על שקרים מתוקים". אינני יודע אם אמת הדבר אך סופר לי כי דוד בן־גוריון עצמו פנה פעם אל פרגוט ובקש אותה כי תעלה לפניו באוב את דמות הנבי־אה דאת פריקלס. מן התם בזקק מאד לעצ־תם.

*

אז חשבתי על הצוללת שאבדה. דומה כי איש אינו יודע עד היום ביצד קרה הדבר ומדוע. פתאום נותק הקשר ולא חודש מקץ זמן מה, מקץ זמן רב והתורה התגנבה ללב־בות, כאשר נאמר בודאי כי הצוללת ברשת לבוא וכי דואגים לגורלה־ולגורל אנשי הצוות חלתה הארץ והכל דיברו במקרה המזור בים „שבעל את בילעו ואין היכר על המים". מסו־סים וספינות שאוו בשמים ובים אחר סימן כלשהו שבו ריקם מן המסע על פני המרחבים לא אות ולא מופת.

אנשים שסירבו לקבל את גזר דינו של הים המתינו והמתינו לבשורה הטובה שגם אם תתמהמה בוא תבוא. בלילה השני או השלישי לציפיה בשעה שתיים אחרי חצות צילצל לביתי אדם אחד שאמר לי כי זה עתה התקשר לביתו אחד מגדולי הפאראפ־סיכולוגים בצרפת וביקש למסור מידע חשוב. רשמתי מפיו את שנאמר לו טלפו־נית מפאריס. האיש ראה אדם המטייל עם כלבו על חוף הים, שמע את כלבו נובח נואשות לכיוון דרומי מערבי. הוא מאמין אשר האלמוני כי הצוללת עודנה בחיים אך יש לחפשה בקרבת החוף במים הרדודים יותר ולא בלב ים כפי שנעשה עד עתה.

העברתי את המידע למפקדת חיל הים. שמעתי את קולו העייף של הקצין המודה לי על כך ומעיר כי כל הלילה מטלפנים אנשים ומוסרים מידע דומה ושונה, וכי גדולי המנוד־שים בעולם מנסים לעזור לנו. על כל פנים אני מודה, לך, אמר.

חשבתי על הנבי שאנדור שיצאו לה מוני־טין לא רק כבירומנטית מעולה אלא גם כאו־בית ועין־דורית. אך לא ידעתי מי יגיע צדיה היא בבודפסט הרחוקה וכיצד ואם יש לאל ידה לעזור.

וכאשר גדעו הלבבות מציפיה לנס, התרחש הנס. תוך שניות נפוצה השמועה הטובה ברחבי הארץ: הצוללת קרבה והולכת אל נמל הבית. הכל קיבלו לכך אישור מפי הכל וזה שנה בא איש ואמר: אחי העובד במגדל הפיקוח כילפן אלי כרגע... כמו חשמל ורבים עמדו ברחובות ובכו משמחה, ואחד בעל קפה הוציא קוניאק והשקה חינם אין כסף את הלומעים ואת המנבים ואת המוסיפים להגה וכהנה לנפלאות הישועה ורבים צעק. אמרתי לכם, גנסן שאמרתי לכם וכבר נודע כי רב־בות נוהרים אל הנמל ומקדמים בדגלים ופרחים את הצוללת הקרבה ברגעים אלה אל שובר הגלים וכי קשה לתאר את המתר־חש בנמל ועל פני העיר ועל פני הארץ... שנים לא ידעה הארץ שמחה כזאת.

והיה שם אחד גבוה קומה חדר לב מאד שיצע לפתח פרנסה ... ואת „על־ישראלי". מה איכפת לכולם אף הרבים לא שמו לקולו ושכחוהו בלבם על כי מטיל הוא ספק בישועה ובבהמה וגם אני שהטלתי כשבור בעיר הדומה לנביא שקר גדול ומופלא, ד־האמנתי בכל לבי בצוללת העולה מן המצו־לות והקרבה כבן עייף השב מפרך וגדודים אל כל המחכים לו על פני הסלעים הצופים אל הים.

*

ידידים סיפרו לי, כי בין הנהוגים בשנות החמישים הראשונות, בימי פעולות התגמול רווחת הנטיה לדרוש אל־ההוזות וכי שתי גננות תל־אביביות היו מקהילות חבורות לוחמים בחדרן והיו מגישות את המתים עם המתים, עם רעים לנשק ומפקדים שנפלו בקרב וכי מסע אחד המתים באותות ומופ־תים באחד ממשקי עמק־הירדן. סופר לי, כי הללו היו מבלים לילות בחברת השתיים ההן עד אשר פורסמה פקודה מטכ"ל האוסרת על כך בפירוש.

אני מתקשה לשכוח את הפרק ההוא ב„הר הקסמים".

*

אומרים לי שהשירה הגדולה באמת מפע־נות את הזמנים וצופה אל הבאות וכי מאגי וגאבי שנו בלכתן אל הנבי שאנדור ושוב היו עושות אילו פנו אל המשוררים בחורי האל. ללא כל קשר אספר מעשה שהיה באורי־צבי ובביאליק. אינני יודע אם סופר בימים אלה בעיצומן של התגיגות במלאות לו שמונים. לא עלה בידי לקרוא עד עתה את כל שנכתב לכבודו של המשורר הגדול, שיש הרואים בו נביא.

לילה אחד שוטטתי בחברת אצ"ג בחוצות ירושלים. מענין לענין שאלתיו על שירו „חזון ליל קיץ תרצ"א", הפותח את־ספרו „רחובות הנהר". נאמר שם בראשית החזון שנראה שמונה שנים לפני מלחמת העולם:

וְהִנֵּה בָּא הַפָּלִיט וּפָנָיו מְקַלְּלִים
וּבָם עַיִן אַחַת אֵימָה.
וּבָהּ פֶּה מְפַלֵּשׁ. כְּמוֹ בָּחֹק מַחֲרָב.
וְזֶה מְסַפֵּר:
סָבְה, דָּלְקָה. רַק אֲנִי אֲנִיּוֹת גַּלְמוּדָה.
וְאַתָּה יְהוּדִי? עוֹד אֶחָד יְהוּדִי בַּתֵּבֵל?
וַאֲנִי לֹא יָדַעְתִּי כִּי יֵשׁ עוֹד־אֶחָד יְהוּדִי.

המשורר סיפר לי, כי הפליג בימים ההם לאירופה וקרא לפני ח.נ. ביאליק את השיר בן מאה ושלושים השורות, שעניינו החורבן הגמור. ביאליק שמע את השיר ופסק: אורי צבי, נטרפה דעתך עליך.

ולא הזכרתי פרקים אחרים בשירת אורי צבי שנתקבלו בדיעבד כפרקי נבואה כמו אותה שורה־למשל: „אני חז את נשרי עמלק על הריינוס עפים אלי גב וסטמינסטר הרס" ויש הדורשים גם את „שמות עניים" כדברי נבואה על העיר הנופלת ועל החי בן המת הרואה בישועה על ארץ אבנים. אך בכך אני עוסק בפרק אחר בספרי.

*

אך הדברים הגדולים והחשובים האלה אמורים בעמים ובגורל הרבים ובהתפענחות המאוחרת, ואני עסקתי במאגי וגאבי, בשתי היהודיות היקרות האלה, שפנו בצר להן אל הנבי שאנדור המקצוענית ולא אל המשוררים. הן לא ידעו עברית בימים הרחוקים והקרים ההם וגם אילו ידעו לא היו נושעות, שהרי ביקשו תחזית על נפשן שלהן וגורלן שלהן על ארץ הבה וזו האובית ניאותה לקבלן בביתה לאחר שלושה חודשי ציפיה הרסנית ואמרה להן בנפרד את אשר אמרה. ראשונה נכנסה מאגי, כפי שנודע לי, ואחריה גאבי. זו שהותה וזו הזהבה.

לשבחה של הנבי שאנדור ייאמר, כי איננה מכחות תחת לשונה, כי יצאו לה מו־ניטין באירופה בשל הגינותה הדייקנית. אילו הייתי במקומה, הייתי אומר לשתי ה־נערות היקרות ואלה דברי ישועה ונחמה „וכחל את אשרך הטוב ומשבך את שמשך בשמחת כל ישראל, ועושה שלום לכן ועושה שלום לכל ישראל האומר אמן".

אך הנבי שאנדור היא הנבי שאנדור ואם בשמה „המבב בשל תחיית" כותבת „השרוף" את שמה הטוב. אי־לכך, עלינו לקבוע בצער, כי שמה הטוב קשור לא פעם ללא הפרד באומללותם המזדמנת של כבה מלקוחותיה, דבר התואם פחות או יותר את המצב האנושי. אתה הולך ברחוב ורואה נערה מחייכת, אתה הולך ברחוב ו־רואה נערה בוכיה, במה זכתה זו ובמה חטאה זו? גם גבי שאנדור המופלאה איננה עשויה להשיב לך על כך. היא יודעת מה קרה ומה יקרה. אך איננה יודעת מדוע. בעוד המדוע עובר כהתייפחות חנוקה ומרפיל ב־מסתורים את העולם. מדוע פניך חיוורות כסיד, מאגי? מדוע עיניך נפוחות מבכי, גאבי? מאגי וגאבי שלקו שבעתיים מן המשוער. איוביות בנות עשרים.

*

אני לא התנסיתי מעולם בנסיון דומה. די היה לי בשולי הנסיון. אני זוכר. ערב אחד בימי לימודי בפאריס ישבתי בקפה „סלקט" במונפארנס. ישב בקרב התמונה צייר אחד שהציץ ללא הרף בכפות ידי עד אשר פנה וביקש כי אגיש לו את הימנית. מעולם לא ראיתי את האיש. מעולם לא פגש בי.

היותה שעת לילה מאוחרת בנובמבר בראי־שית שנות החמישים. הוא הרבה ללגום מן הבורד והעלה עשן. מה איכפת לך? הפצירו בי הקוראים. צחקתי. הוא דיבר צרפתית עד מהרה חשתי כיצד הוו הולכים ומשוקפים כמו בקרני איקס. אני ירא מכפות־ידי, שהן כמ־עדן למשוטטים ולמפענחים ולמפחידים אותי, באשר הביוגרפיה האמיתית שלנו עשר יה מדברים שאנו מבקשים להסתירם.

הן מחורצות ומקומטות ומצולקות שתי ד־עוב, דבר המסבך את התמונה ומאפשר מי־לים קשות.

הוא שוטט שעה ארוכה כמחפש כתובות ותאריכים ומקרים בעלי משמעות ועקבות שמחה וחריצי מחלות. אמרתי לו, די, מספיק! וזה הפציר בי כמבור למסעות הכירומנטיים, כי ארשה לו להמשיך ולו לעוד כמה דקות. זכור לי, כי סטה מדרך המלך ופנה כמגשש בעקבותי, צפונית־מערבית, אל אזורי הסב־חות והמלוחות, אל הביצות האפלות, חוצה את חריצי המחלות והתלאות, ממשיך לגרוע בארץ השנים האחרונות הקני. פתאום מלמל דבר מה על עיר שוכנת לחוף ים, הזכיר „אשה שהמתינה לך שנים על שנים ולא סל־חה לך" המשיך בלילה הכחול ההוא ראה לפנות בוקר פורש קרב אל בית. היה זה המלאך שבא ליטול נפשו של איש אחר. „אחד־דומה לך. היה לך מזל". ראה אנשים רצים ביחד. הזכיר אחד שקיבל כנראה כדור שנועד לך. מיכאל, כמעט צעקתי, מיכאל, עד אנה עד מתי אהיה חייב לך את החיים האלה? ביקשני לא להתרגש.

להלן התעכב ארוכות ליד ערוץ מוזר אשר נכרה, בוער, לפני שנים רבות, כמו בשל זנבו של מטאור. מכה אישית קשה. הזר פעמיים ושלוש על „דמות אשה אחת המס־שיכה ללכת אחריך כמזכרת עוון". אמרתי לו, רחליק, די! אך הוא לא הבין עברית והמשיך תוך כדי ודיבר על נטיה לעצב ולר־חמים, דיבר על מכאובים אשר ירשתי מאמי. עד שקראתי די! עד שמשכתי את ידי. לבסוף הגיע ממהרה אל הדרך־הרעב, פגש בדרך חלומות שנרצחו, בושות וכיוונות איך כפרה, כמו גובה עדות שמיעה מאנשים המעידים לרעתי, בשמם ובעילום שמם. הר־סיק, „רואים שמישהו אכל אותך". ראה שתי מחלות אפשריות המתנבאות באש ובעשן כמכשפות מקבת, פסע בזהירות איומה בין סקילה וכריבדיס, המשיך בים המודאים. ואז בהיותי על סף עילפון, בשל ההיתחשות ה־איומה, כמו בחקירות הדרגה השלישית, דיבר על אושר אמיתי הצפוי לי וראה שלוש נסיכות שכל אחת בהן יפה כרעותה. מצא, תודה לאל, את קו־האושר שבקשת.

— חברי אמרו לי, ש„לא כדאי לקחת את המשחק הזה ברצינות", אך ימים רבים התקשיתי להתאושש מן החוויה האלימה הזאת אל חיי השבעתי, כי לעולם לא אתנ־סה שנית במסע כזה.

היכן אתן מאגי וגאבי היקרות? ימים רבים חלפו מאז. מה אמרה לכן הגברת שאנדור? אומרים, שהכירומנסיה היא מדע מדוייק וכי המומחים עשויים לרוץ על פני קווי־היד כמו על פני הספר הפתוח.

מהו ההבדל בין המחלות והאכזבות ובין היסורים שהיו מנת חלקו? בין הקרות ה־ממורשת או מטא־הרבנות או כלבי־המשמר צר הולכת או סיפורי האש? מה שאלה גאבי את גבי שאנדור? האם אנשא לאיש? האם יהיו לי ילדים? מה, בסך הכל, ביקשה מבוגה בעיר ההיא המעורפלת, תחת שמי הסתיו הקרים? האם אמרה לה הרואה מה עשו לה ומה יהיה גורלה? אין לשער, כי ניחושה את הבאות ודאי התרישה או הניחה לה לנצרה ליהנות מן הספק.

ביקור אצל ד"ר פקטה היה עשוי להורא כמה ספקות.

*

שטויות פסקתי באוזניהן, כעבור זמן מה, כדובר אל עצמי. אמונות תפלות: שם נייס־תי למעבן את כל התקוות המוכות, את כל האיחולים האפשריים, עד שפרח בפענון היחד ראשון שלא יסולא בפז. אילו נתקיים. בהן רק מעט מזעיר מן הנאמר לאורך רציפי תרנובה היו מן הנשים המאושרות שבעולם. השבתי להן את כל הגולות אחת לאחת עד השכחה והבדידות, עד האחרונה שבהן. בשאתי למעבן את הנוה והנואשת בתפילות.

(מתוך „השירה הזמני")

שירי ילדות, אהבה וסוף

סבינה מסג

*

הָיִינוּ יְלָדִים כֵּהִים

כְּחוֹל כֵּהֶה אַתָּה
אָדֹם כֵּהֶה אֲנִי עִם נְקֻדּוֹת

תָּמִיד נָפְלוּ עָלֵינוּ
חוֹלוֹת, גְּשָׁמִים, פִּרְחֵי הַשְּׁקֵדִיָּה
הַמְּלֻקָּדִים

פְּרִי הַשִּׁקְמִים הָיָה מָשׂוֹשׂ לִבִּי. אַתָּה
אָהַבְתָּ אֶת הַיָּם כְּמוֹ
נָבִיא
שֶׁרוֹאֶה אֶת הַחוֹלוֹת צָפִים
צָפִים... וְיוֹדֵעַ
שֶׁגַּם בִּי, וְגַם
בָּאֲחֵרִים
יֵשׁ אֵיזוֹ נְדִידָה אִלֶּמֶת

שֶׁרַק בַּיָּם אֵינָהּ
קַיֶּמֶת, כִּי

הוּא נוֹדֵד בְּתוֹךְ עַצְמוֹ
כְּמוֹ מַחֲשָׁבוֹת; זוֹרֵם
חָזָק, מַחְלִיק רַכּוֹת, עוֹלֶה
אֶל הַשָּׁמַיִם, נוֹפֵל
לַתְּהוֹמוֹת
שֶׁבְּתוֹכוֹ

תָּמִיד תִּמְצָא אוֹתוֹ.

עַכְשָׁו פָּנֶיךָ יְרֻקִּים
הַדֶּרֶךְ לְבָנָה
סְגֹל מֵעִיק כָּרוּךְ עַל הָעֵצִים
הֵם שׁוֹמְעִים כָּל מִלָּה

*

הָעֵץ שֶׁבְּצִלּוֹ אָנוּ עוֹמְדִים
מִשְּׁנֵי צִדֵּי הַגֶּזַע
אַל מִשְׁתָּרְעִים מִצַּד אֶחָד
גַּם הוּא
אֵינוֹ לְבַד.
גַּם הוּא יוֹנֵק אֶת חִיּוּתוֹ
מִן הַחַיִּים הָאֲחֵרִים שֶׁהוּא לוֹפֵת
בְּשָׁרָשָׁיו.

חֲבֹק אוֹתִי עַכְשָׁו בְּצֵל הָעֵץ
אַחַר כָּךְ
מִתַּחְתָּיו

*

עֵצִים קָשִׁים
שֶׁשְּׁכָחוּ מִזְּמַן
אֶת הַיָּרֹק שֶׁל הַצְּמִיחָה הַמִּתְרַחֶקֶת

הָאֵשׁ אוֹהֶבֶת אוֹתָם.

אֶצְבְּעוֹתֶיהָ
לָטַט חַם
עַל כְּמִיהָתָם לִהְיוֹת
קְרוֹבִים

קִרְבָה שׂוֹרֶפֶת
אֶל סוֹפָם.

הקבוצה: דינמיקה של רעיון

מאת
אלי שאלתיאל

ברוך בן־אברם, חבר הקבוצות: הת־פתחותו החברתית והרעיונית, עם־עובד, תרבות וחינוך, תל־אביב, תשל"ו

חשיבות השאלה, מי הגה את רעיון ה־קבוצה ומי היא הקבוצה הראשונה, איננה מצטמצמת בצורך בדיוק ההיסטורי ובהענקת זכות הראשונים למי שהתואר אכן שייך לו. במשך השנים הפכו הקבוצה, ודרך החיים השיתופיים, מנסיון של צעירים נלהבים ל־דרך המלך של הגשמה הציונית, ואחד מ־עיקרי האידיאולוגיה של הציונות העובדת. ותיקי הקבוצה, כשנטלו לאחר שנים את זכרונותיהם על הכתב, הירבו להדגיש את העובדה, שהקבוצה לא נוסדה כתכנית מגו־בשת אלא צמחה „מתוך החיים", מתוך מציאות חיי הגשמת הציונות בארץ־ישראל בראשית המאה העשרים. במאמרו „יסוד בוסל, הקיבוצה ההתהוות היהצרות הקבוצה" (ה־ציונות: מאסף לתולדות התנועה הציונית והישוב היהודי בארץ־ישראל, כרך ד', עמ' 1—71), עומד רפאל פרנקל על־כך כי בקרב פועלי העליה השניה היו קבוצות רבות אשר שאפו להקים ישובים שיתופיים. הדחף המניע למחשבה זו היה הסלידה של צעירי העליה השניה מאורח־חיים שהלך והתגבש במושבות ובמשלחות הנסיונות לש־נות חיים אלה. „הקומונה החדרתית היתה הראשונה שהצליחה להעביר רעיון זה מ־עולם החלומות לעולם המעשה, כי חברו בה תכונות מופלאות של התקדשות למטרה, ראי־יה בהירה של המציאות וכוחות נפש כבי־רים. אך מסקנה זו איננה מבטלת את ה־עובדה, כי גם אם היו קבוצות פועלים רבות שחשבו על דרך הישוב השיתופי כמוצא ל־מצוקת הפרט והחברה, הרי רעיונות אלו לא גובשו לכלל אידיאולוגיה ולכלל צו חיים היפה לדרכה של תנועת המונים. דומה ש־דרך הקבוצה נעשתה למסכת הרגובית להנר־עות בדולות המוניות רק בשנות העשרים. לא מייסדי הקיבוץ הראשונים הם שביקשו להפוך את נסיון חייהם לצו הגשמה של תנועת העובדים היהודית אלא אנשי העליה השלישית. לנסיון המקורי שלידתו בתנאים המיוחדים של המציאות הציונית בעשור הר־ראשון של המאה צירפו החלוצים של העליה השלישית מלהט והגשמה שלהם, שהיו בה הן חלומות על חידוש הקוממיות היהודית והן החזון תיקון העולם והאדם בכלל.

* * *

בתפיסת משמעות החיים השיתופיים, אשר איפיינה את אורח־חייהם של הקבוצות אשר הקימו את חבר הקבוצות באו לידי ביטוי, יותר מבכל זרם קיבוצי אחר, הרעיונות ה־מקוריים של אבות־מייסדיו של רעיון ה־קבוצה. נושאו העיקרי של הספר חבר הקבו־צות: התפתחותו החברתית והרעיונית, פרי עטו של ברוך בן־אברם, הוא סיפור הדינ־מיקה של השתנות רעיון הקבוצה המקורי בעת פגישתו עם מציאות תנועת העבודה בארץ, החל משנות העשרים ועד להקמת המדינה. הסטייה הראשונה והמכרעת מדרך החיים המקורית של הקבוצה היתה, מבחינתן של הקבוצות שהיו מאוגדות בחבר הקבו־

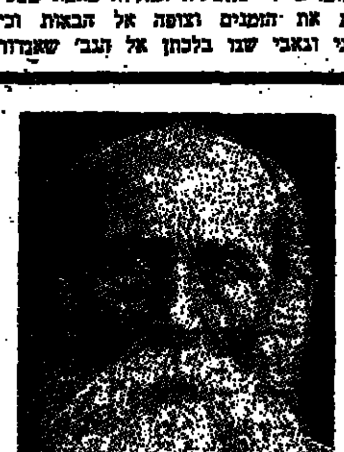

א. ד. גורדון

צות, הסטת דגש מראיית דרך־חיים זו כמו־צא לבעיות הפרט, ובמסגרת שבה הוא מוצא את ביטויו המלא, לתפיסה שלגביה הקיבוץ הוא הכלי החשוב ביותר להגשמת הרעיון הלאומי הסוציאליסטי. ברעיון הקיבוץ ה־ארצי הגדול, שבו מטופחים ונשמרים היטב יסודות המדרות הריכוזיות, ראו הוגנות מס־רות היסוד של דרך חיים זו: רעות, חיים בחברותא המבצאת מלוא האפשרויות לביטוי של הפרט היהודי. אך כפי שמקובל מאוד בטיעונים של ראשי חבר הקבוצות הרי כשם שהחיים המציאות הם שהולידו את הקבוצה כך אילצה המציאות את ותיקי הקבוצות להתאים את עצמם לתנאי הזמן החדש. מדרך הטבע ראו אנשי חבר הקבוצות בכל קבוצה יחידה שיתופית בפני עצמה. בניגוד לאנשי הקיבוץ־הארצי של „השומר הצעיר" או של „הקיבוץ המאוחד", לא היו קשרי השיתוף והסיוע ההדדי משותתים בין הקבוצות ה־שונות של החבר. ראיית התא הקבוצתי כי־יחיד וכעצמאי הוליד עד מהרה נטיות משי־קית מובהקות בכל קבוצה. שוב אין מרבים לעסוק בחיטוטי נפש של בעיות הפרט וה־חברה והצלחתה המשקית של הקבוצה הופכת לחזות הכל ואולי אף לאות ולסימן להצלחתו החברתית של הנסיון. אך דווקא בשאלה ה־משקית נתקלו בקשיים; הקבוצות, שנמנעו משיתוף פעולה בין היחידות, השונות הארגונן שמא בכך יוחרו, ללא במשהו, מעצמאותן ומייחודן, למדו עד מהרה כי ללא שיתוף זה אין מוצא לבעיות המשקיות שלהם. למרות שהקפידו על שמירת המסגרת הקטנה וחששו מהתרחבות־יתר של גרעין הקבוצה, שמא תחבל זו בהרגשת ההדדיות, נכנעו צעד אחר צעד לדרישות המשקיות ונאלצו להכיר בעובדה, כי לא תיתכן כל התרחבות משקית וביסוס משקי ללא הגדלת מספר החברים ופניה לענפי יצור, לאו דווקא בשטח החקלאות.

הגורמים הקיבוציים האחרים למדו מוקדם מאד, כי את כוחות המילואים להשלמת ה־קיבוצים וליצירתם של תאים קיבוציים חד־שים יש להכשיר מקרב אלפי הצעירים ה־יהודיים בגולה, שהצטרפו לתנועה הציונית וביקשו לתרום את חלקם למאבק ההגשמה החזון הלאומי. „הקיבוץ המאוחד" ו„הקיבוץ הארצי", אשר כבר מראשית דרכם הכירו בכוחם להוסיף לדרך החיים הקיבוצית, מי־תוך אמונתם באפשרות ובצורך להפוך את כל החברה היהודית בארץ־ישראל לשיתופית, גיבשו עד מהרה מסכת חינוכית שהחיים ב־מסגרת הקיבוצית היוו פיסגת ההגשמה ש־בה. אנשי חבר הקבוצות, שנטלו לראות בחיי הקבוצה מוצא לבעיות הפרט, ורק לאחר מכן — דרך לפתרון „בעיית היהודי", פקפקו בכוחם המוסרי לחנך לחיי קבוצה ולהכשיר קאדרים של נוער חלוצי מגשים. נתמזל מזלם של אנשי חבר הקבוצות, וב־ארצות הגולה, בעיקר במזרח־אירופה, צמחה תנועת נוער, אשר מתוך דבקות בעקרונותיו של א.ד. גורדון ובאידיאולוגיה של „הפועל הצעיר", חיפשו את דרכם לחבר הקבוצות ובמידה רבה כמו את הברית על אנשי החבר. אך ברית זו אילצה את ותיקי חבר הקבוצות להיות גמישים יותר בתפיסת עולמם, ולהת־אים את דרכם לדרישותיה של תנועת נוער בעלת להט נעורים ואידיאולוגיה מגובשת.

חברי „גורדוניה" התנגדו לליברליזם ה־מוחלט בעיני אידיאולוגיה, שאיפיין את ותיקי חבר הקבוצות, ושאפו להפוך את ה־חבר לארגון מגובש, המודרך על ידי שותפות רעיונית הקדרכת כוחו הארגוני ואולי אף הפוליטי, לצד הגורמים השיתופיים האחרים שהתגבשו בישוב. בניגוד לאנשי חבר ה־קבוצות שהסתייגו מגיבוש מסגרות אידיאו־לוגיות קשוחות, שמא אלה ימנעו את איחודה של התנועה הקיבוצית כולה, כפרו אנשי גור־דוניה בצורך באיחוד ובאפשרות הגשמתו מתוך אמונה, כי יש ניגוד של ממש בין האידיאולוגיות ואורחות החיים של הגורמים השונים.

למנהיגי „גורדוניה" היו זרות הדאגות המשקיות של ותיקי חבר הקבוצות. הם ראו בדאגה מתמדת לעתידו של התא המשקי — פגיעה ברעיון וויתור על המשמעויות הכל־ליות יותר של רעיון הקבוצה. כתבי ארגון נוער שהיה קשור לאלפי צעירים בגולה, הם היו חייבים לספק תשובות אידיאולוגיות וארגוניות מספקות שהרי היה מאבק חריף מאד בין הגורמים השונים של תנועת ה־עבודה על נפשו של הצעיר היהודי. ככל תנועת נוער המבקשת לקשור את חניכיה בכל נימי הוויתו לרעיון ההגשמה של האר־גון לא הסתפקה „גורדוניה" בראיית הקבוצה כפתרון לבעיית היהודי בלבד אלא תפסה את דרך החיים הקבוצתית, כאחת הדרכים המו־ביות להגשמת הסוציאליזם בעולם שלקחיה יפים גם למבקשי דרך מחוץ לעולם היהודי. בהקשר זה אופייניים ומאלפים הם דבריו של אחד ממנהיגי „גורדוניה", מאיר מגיל, אשר בועידת גבע (ראש השנה תרצ"ג) מוסר על שני זרמים ושתי דרכים להגשמת הסו־ציאליזם־בולשביזם מזה ודרך הקבוצה מזה — ומשווה ביניהם:

„מקומה של הקבוצה בסוציאליזם נקבע על ידי תכנה החברתי והמוסרי. בתקופתנו אנו עדים לשני נסיונות של הגשמה סוציאליסטית: אחד על־ידי ה־בולשביזם ברוסיה והשני על־ידי הסו־ציאליזם הקונסטרוקטיבי בארץ־ישראל, בקבוצה העברית. יש צורך בהערכה נכונה של שני הנסיונות האלה ולמרות ההבדלים הכמותיים העצומים. הנסיון הבולשביקי נעשה על־ידי שלטון דיק־טטורי צנטרליסטי, שאיננו מתחשב עם הפרט כנושא אחראי ומשפיע על ה־פרוצס הזה, כי אם רואה באנשים רק חומר גלם להגשמת האידיאה, ומצד שני תנועה חברתית אשר יסודותיה וחייה נובעים מהצרכים החיוניים של הפרט... אחת מול השניה מתייצבות שתי ה־תפיסות האלה, מלחמה על שינוי ערכין יסודי בחיי הפרט, בהכרתו ובעולמו ה־אמוציונלי, או מלחמה בכל מחיר בעד שינוי המשטר הפוליטי החיצוני המה־ווה את המסגרת של החברה" (עמ' 103).

* * *

בהערכה זו בולטת תפיסתה המיוחדת של „גורדוניה". בדור שהיה עד למהפכה הבול־שביקית ולנסיון בניית הסוציאליזם בברית־המועצות, אי־אפשר להתעלם מן הדמיון ב־מסורות של שתי התנועות. אך בעוד הקיבוץ הארצי של השומר־הצעיר ואף זרמים בקיבוץ המאוחד אינם נוטים להבליט את ייחודו של הנסיון הציוני, לעתים תוך התבטלות בפני הנסיון הבולשביקי העצום, מתייחסים מנהיגי „גורדוניה" למציאות בברית־המועצות במידה רבה של ביקורת, ואינם מוותרים על זכות הראשונים של נסיון הקבוצה בדרך לסוציא־ליזם.

(המשך בעמוד הבא)

דאר אויר מספרות העולם

ויליאם סרויאן סופר שנשכח

[illegible]

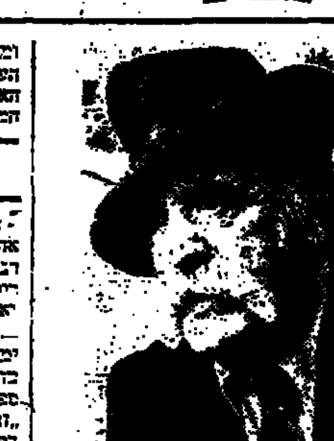

ויליאם סרויאן

[illegible]

ספר חדש על ייטס

[illegible]

סיפורו האישי של פסיכולוג

[illegible]

הספריה הכחולה

[illegible]

הביא לדפוס: חיים נגיד

ספרים חדשים עיון ראשון

ספרו האחרון של אברהם קריב

[illegible]

ש. שלום

שירה וסיפורת

שירים חדשים של ש. שלום

[illegible]

שירים ללא שמות

[illegible]

שירה — ופילוסופיה

[illegible]

סיפורים מן הגולה

[illegible]

חוויות של תקופה — כרומאן

[illegible]

ספרות עברית — באנגלית

Hebrew Modern Literature

[illegible]

עיון ומחקר

כתבי ש"י"ל — מהדורת הרקום

[illegible]

משנתו של ידידיה האלכסנדרוני

[illegible]

לתולדות ההשכלה ברוסיה ובפולין

[illegible]

חמישים שנות צופיות בא"י

[illegible]

עיונים על החינוך הפנימייתי

[illegible]

תכנית במבחן הביצוע

[illegible]

עיונים ביוביבליוגראפיים

[illegible]

אליק

הקבוצה: דינמיקה של רעיון

(בית בן יעקב הקיבוץ)

[illegible]

אדי שאבתאי

הוצאת דקל-פרסומים אקדמיים
DEKEL ACADEMIC PRESS
מודיעה לציבור הסטודנטים, המרצים ואנשי המקצוע על הופעת הספרים

מבוא לכלכלה א, ב	יאיר זימון
כלכלת הפירמה	יאיר זימון — נסים קידר
מבוא לשיטות מחקר*	ד"ר צ'רלס קימן
המדיניות הבינלאומית בהתפתחותה*	
המערכת המשפטית	פרופ' מריון מושקט
השוק האירופי המשותף*	ד"ר צבי גנור
מפה מטבולית בצבעים*	אהוד אילן
תכן לוגי מתקדם	אינג' נתנאל פלס
מבוא לחקר בצועים א, ב, ג*	אבי זאבי
מבוא להסתברות א, ב	ד"ר אורי ליברמן
תרגילים בחשבון דיפרנציאלי ואינטגרלי I	ד"ר דאוד בשותי — משה פדר
סטטיסטיקה עם דוגמאות מתחומי החינוך והפסיכולוגיה	ד"ר אפרים דרום
הוראה מתקנת	מרים גיליס
מבחנים וציונים*	יוסף לוי
מבוא למדעי הלשון*	ד"ר אליהו אראל
השיפוט האמנותי*	ד"ר גדעון עפרת

* הספר נמצא בדפוס ויופיע בקרוב

הפצה: בחנויות שבקמפוסים * בחנויות ספרים נבחרות * בדואר ישירות מההוצאה.
להזמנות מרוכזות נא לפנות להוצאת "דקל"
ת"ד 6076 תל-אביב, טלפון: (03) 445379

גלריה ברשה אורדנג
ביאליק 7 א', ירושלים
02-526078
יוסי אשר, שיקו כץ
הגל ב-1.11.76
הגלריה פתוחה:
א': 13—11, 19—16
ב' ג' ד' ה': 19—16
ששי שבת 13—11

בגיור לכל המעונינים
ברית ידידי הגר בישראל תסייע, ללא כל תשלום לכל הפונים אליה בהדרכה ובהדרכה בתל-אביב ת.ד. 3333, טל. 225853, 479786; בחיפה ת.ד. 1172, טל. 24110-053; בבאר-שבע ת.ד. 2018, טל. 78787

השבוע
העולם שמעבר לחוק
במעריב
נוער

הופיעה מהדורה ששית של קיצור שולחן ערוך מקור חיים
מאת הרב חיים דוד הלוי
הרב הראשי לת"א-יפו

"...זו הפעם הראשונה מוגש לציבור קובץ המפרש את הבדלי הדינים והמנהגים בין העדות השונות... לא נתמה אם ייהפך ל"רב מכר" בעולם היהודי. המחבר, וחיבורו הכתוב בלשון צחה וברורה ראויים לכך בהחלט". ("מעריב" 7.2.1975)

מחירו באמצעותנו בלבד — 26.— ל"י
כולל משלוח ומע"מ.

לכבוד
הועדה להוצאת קיצוש"ע מקור חיים
שד' רוטשילד 96, תל-אביב.
נא לשלוח לי ... עותקים של הספר הנ"ל.
רצוף בזה המחאה ע"ס ...
שם ...
כתובת ...

אידוב כהן
שיכחה ולקט

[illegible]

132 עמ' — 18.— ל"י
בתוספת מ.ע.מ.

בהזמנות, יש לפנות אל:
הוצאת ברונפמן, ת.ד. 1180, תל-אביב.
מפיץ ראשי: ספרי "מילי" בע"מ, רח' נתן שטראוס 3, ת"א.

בעיה חשובה ומוזנחת: [illegible] הכתיב העברי — שתי הצעות לפתרון

עברית קלת־קריאה — כיצד?

מאת
חיים בלצן

כי שפתנו העברית היא „קשה שפה", זאת ידענו מזמן, ואם לא היינו מודעים לכך — בא גל העליה האחרון שהתנפץ אל סלע שיוויון נפשנו ובמטבע ההיגיון שטבע, הבהיר לנו זאת.

יודעים אנו, למרות כך, שאין זו שפה קשה לדיבור. לא תמצא בה ציצורים ה„שוברים את השיניים" ואף לא תנוצה בלשוני יוצאת דופן שבפי זר תמאן עד סוף ימיו להישמע כהלכה, כדרך שמצויים בכמה וכמה שפות. הא ראיה שרובנו מדברים עברית, מי ברב ומי במעט, ומשגיאות וסירוסים, כנראה, אין אנו נקיים כולנו. אחרת מה בצע בהטפות המוסר שמשפיעים עלינו, בוקר וערב, „רגע של עברית" ואחת לשבוע, „פינת הלשון" שביומוני כל עיתון?

קשי שפתנו נעוץ איפוא בבעיות קריאתה, יטענו — ולא היא. מאז ומעולם לא קרה שיהודים יתקשו ללמוד לקרוא — כדי להתפלל מתוך סידור או לקרוא פרשת השבוע בחומש. בורות מסוג זה היתה נדירה בכל התפוצות, אף בגיזרות [illegible]. אפילו כיום, בגולת [illegible], די במספר שעורים מפי „רבי" כדי [illegible] שלא ידע צורת אל"ף, עד סמוך לבר־מצווה שלו, ידע ביום עלותו לתורה לקרוא מן הכתב (ולא כתעתיק באותיות לטיניות) את הברכות וההפטרה. הקושי יתגלה רק למחרת „חגיגת הפרידה מן היהדות"... אם יבקש בחורנו לקחת ביד עיתון עברי או שבועון מצויר, כדרך שעושה כי כלמד קצת איטלקית או ספרדית ואף רוסית. או אז יתברר לו, כפי שלומד על בשרו לדעת כל מי שהגיע ארצה שלא בגיל הרך וללא חינוך עברי קודם, כי לקרוא עברית לא־מנוקדת, זו שבשימוש בספרות ובעיתונות, לגמרי לא קל. ואם ארצה יבוא, יגלה כי מוצית תושבי המדינה הזאת, בהם נחשלים מאד ובהם מתקדמים מאד, אף נואשו מלהתמודד עם בעיה זו. מהם, הנחשלים מאד, אינם מסוגלים לקרוא כלל (ואפילו אם רובם יודעים לקרוא... ב„סידור" או ב„מחזור") ומהם, משכבות המתקדמות, אינם קוראים עברית אלא בתעודות ובעיקר אנגלית ילמדו כאן, ביתתים.

מכאן, שהקושי בקריאת העברית מצומצם לכתיב השימושי שלנו, היודע ערבה ואזין ויודין, אך לקרוא בו יכול עדיין רק מי שידיעתו בשפה מקיפה עד כדי שהוא מסוגל לנחש כל מילה, דרך קריאתה ופירושה על פי ההקשר בלבד, הקונטקסט בלעז. ילד טעון טיפוח, למשל, שסיים בית ספר לא בין המצטיינים, או כבר ממנו, אוצר־המלים בפיו כינה כ־500 מילה *). כשהוא נדרש, איפוא, להתמודד עם ניהוג נכון ובהיר של הניקרא, שכם אל שכם עם ילד מסביבה מבוססת, שלפי אותו חוקר **) מונה אוצר מילותיו, בסיום בית־ספרו, 4224 מילים, סיכוייו פחותים הם לאין ערוך. ברוב המיקרים יהיה הילד האחר קורא עברית באופן שוטף, למלוא הנאתו, ותוך כדי קריאה יוסיף להעשיר את אוצר מילותיו ומושגיו וילך מחיל אל חיל. הילד טעון־הטיפוח, לעומתו, ידע אולי להתפלל ב„מחזור" בימי חג ואולי פה ושם לפענח כמה מילים שכיחות, אך לכדי קריאת „מעריב" (או חומר־קריאה טכני או היסטורי) לא יגיע. כמוהו, עולים שסיימו אולפן, ואפילו בהצטיינות, עליהם להתמיד כמה שנים, בדבקות ובסבלנות, בקריאת „למתחיל" או „אבר" — ובינתיים למצוא לעצמם דיור, פרנסה, חברה ואף להתקדם בעבודה ולהתערות בארץ. יש שמצליחים בכל אלה ויש שבאין יכולת להתפנות לכל, בוררים ומתלמדים מעצמם קמעא קמעא לקרוא אנגלית בבי־קום זאת ומצטרפים לקהל הרב של קוראי אנגלית במדינה העברית. למותר יהיה להכחיש כי יש גם מי שאי־היכולת להסתגל על שפת־הארץ וליהנות במלוא האורחות בה מוסיף אצלם את הסיפה האחרונה שמכריעה את הכף לירידתם ממנה.

כל כך למה? משום שעברית, בלתי מנוקדת כמות שהיא בצורתה השימושית, שפה ללא וקאלים היא וכפי שהגדיר זאת נתן אלתרמן במאמר משנת 1966, אין בה מילים אלא הומוגרפים, דהיינו תיבות, צירופי־אותיות, שכל אחת מהן משמשת לכמה מילים, שונות זו מזו בצורת קריאתן ובמשמעויותיהן. משום כך, כבר בראשית המאה, קבל הסופר העברי בוקי בן־יגלי על היות העברית שונה מכל לשון אחרת בכך, שכל עוד אינך שולט בה על בוריה אינך מסוגל לקרוא בה בביטחה, אם בכלל, אפילו שורה אחת. זאב ז'בוטינסקי, במאמר משנת 1925, הגדיר אותה כ„סטינוגרפיה" זאת „כתיבה האבסורדית" כ„אחד המיכשולים המזיקים ביותר על דרך תחייתנו הלאומית". איתמר [illegible], שנסה בשנות השלושים לציונות ועשה אז בארץ ארבע שנים, התלונן שעברית אמנם למד לדבר בזמן זה אך לכדי קריאת עיתון לא הצליח להגיע. אכן, מאמר זה, אף אם יוקדש לכך בשלימותו, לא יספיק למנות את האישים הרבים שראו את חומרת הבעיה וביקשו להציע לה פיתרונות. ביניהם י. בן־צבי, פרופ' מ"ד קאסוטו, סלושץ, י. בורלא, יעקב כהן, ז. פינבסין, בתנהיימר, בן־אב"י, המדקדק יצחק ליבני, קבנצקי, פרופסור יוסף קלויזנר וכאמור, רבים רבים אחרים. במגירות האקדמיה, מספרים לי, נצטברו כמה וכמה מאות הצעות שונות, שורמו ווורמות מאישים שונים בארץ ובגולה וכן מסתם יודעי־ספר וחובבי־לשון שלא לדבר על כמה הצעות שהועלו מטעם ועדות שהוקמו בביחוד למטרה זו בתוך האקדמיה עצמה, ובמיוחד הוצעה משנת 1962 לעיקרה. היה תוספת שתי אותיות־תנועות, ווקאלים, בצורת V בשביל A ואותה אות במהופך Λ — בשביל E. הצד השווה בכל ההצעות היה שביקשו לשנות את האותיות העבריות ולהחליפן באחרות, או להוסיף עליהן או להרחיקן ואחת מרעותה כדי להכניס סימני הניקוד ברווחים שביניהן, בלי תת כלל את דעתם על כך שאם בכה ואם בכה ישנה הבר את הדמות המקובלת של התיבה העברית. אין פלא איפוא, שאף אחת מכל אותן הצעות שהועלו באותיהן, אם לליטון (לטיניזציה) ואם לאידישיזציה, אם להוספת אותיות חדשות ואם להעברת מלוא הניקוד המסורתי אל בין האותיות, לא זכתה אף להתחלה על נכונות מצד הציבור לדון בה.

כיצד נפתור איפוא בעיה זו?

כ"ח השנים של מדינת ישראל לימדונו הרבה דברים. בין השאר כי לא יצלח כאן דבר בשטח כלשהו אם יהיה כרוך במהפכה יסודית. אין כל סיכוי שהעם הזה יגיע פעם לעמק השווה בענין המרת הכתיב שלנו באחר, לטיני, קירילי, [illegible] של השתיים או סתם משהו בלא־כותי — גם לא לשינוי דמותו על ידי תוספת אותיות או ע"י העברת הניקוד אל בין האותיות במקום בתחתן. בהוהו הבריא מבין העם כי שינוי תמונת המילה העברית הוא דבר שלא יוכל לעמוד בו. אין אנו סורקים ולא נוכל לכרות תהום שתפריד בינינו לבין עברנו, כאשר כל כולו של עבר זה הוא ההרבות הלאומית המתפרשת על פני 3,000 שנה ויותר. כל ניסיון לשנות את הכתב או הכתיב העברי, לא יצלח ולא יתקבל.

אך אין גם כל צורך בכך. לא לשנות את הכתיב צריך — אלא למצוא דרכים להקל על קריאתו צריך. הקלה כזאת לא תיתכן בדרך של חיקוי לאלף־בית אירופי: לא בצורת אעמעת (בשיטת עמעמ), לא בצורת אΛמΛת ולא בצורת אΞמΞת או א'מ'ת, ולא בשום וריאציה אחרת על אותה דרך.

אמת חייבת להישאר אמת. ברם יש לדאוג שניתן יהיה להבחין בינה לבין אמת־המים ובין זו לבין אמת ואמת וכיוצא באלה.

לשם כך די אם סוף סוף נגשים פעם כהילכתם, את הכללים שקבעה האקדמיה בתשכ"ט (שבעצם קבע אותם ועד הלשון עוד בתש"ח) בדבר כתיב עברי מלא. ברם לא נעשה זאת בצורה השגורה כיום, עם הריבוי המכוער של כפל יודין וואוין, שאינו נותן לנו דבר. במקום זאת נקפיד על —

ב כ פ דגושות להבדילן מרפות
ש להבדילה מש
ו לכל o ו לכל oo (u בלטינית)
י מקאל לכל ee (או i לטינית) אך ללא הסייגים המרובים שהטילו ועדות האקדמיה ומישרד החינוך על שימוש זה ושממילא הפכו במרוצת הזמן להלכה ואין מורים כן.

תיוותרנה לנו עדיין שתי תנועות מהשכיחות ביותר בשפה העברית a ו־e, שמקובל עלינו כי אין להן סימון ע"י אותיות בכתיב חסר־הניקוד.

והאומנם אין?

אלף שנות דיקדוק עברי בחרו להתרכז בכתיב המנוקד, זה של התנ"ך וספרי התפילה, ולא טרח איש לבדוק האם אין כללים גם לכתיב חסר־הניקוד, שלכתיבה הוא הוא שהיה בשימוש, דבר־יום ביומו, בין יהודים במשך אלפי שנים. (בהתכתבות מסחרית, במשפחות וכן בחילופי שאלות ותשובות בין רבנים ופרנסי־ציבור). אילו

(סוף בעמוד 40)

*) ד"ר ה. בלגור: מלוח־יסוד מהוד ה־צהוגות לסטוגרפיה ו„מגבות", 1974)
**) ד"ר ה. בלגור: רשימה בלתי־יסוד לבית־הספר (1968)

מאת שמואל שגב, סופר „מעריב" בוושינגטון.

אין הפקידים האמריקנים מסתירים את דעתם. שהם מצדדים בעיקרון זה בעמדה הישראלית ומדגישים במגעיהם עם המיצרים דיעה זו. בגלל עמדה זו הנינקטת על ידי ד"ר קיסינג'ר הובעה אופטימיות ביחס לתוצאות הפרשה. עם זאת, עדין לא ברור אם התותחים יסולקו מאזור הדילול השבוע או לאחר בואו של שר הביטחון, מר משה דין, לוושינגטון?

דוגמת קטע מנוקד לפי שיטת בלצן

המוצא מן הדילמה

מאת
ד"ר חיים נרי

שכתבנו שלנו זקוק לניקוד, ידוע מאז חדלה העברית להיות שפה מדוברת. בראשיתו סימן הכתב העברי־כנעני רק עיצורים. אחר־כך התחילו כמה אותיות, ביחוד הוו והיוד, לסמן תנועות מסיימים בשפה, לסמן גם תנועות, אחר־כך הוסיפו הסופרים, עוד כמה התגיך, פה ושם ביודעין את אותיות אהו"י, הנקראות אמות־קריאה, לסימון תנועות, והמשיכו בזה במידה הלכה וגברת, עם השיא בימי הגאונים. עד ימינו, מבלי שיגלו האנשים האלה [illegible] תנועות בדיוק. זהו הכתיב „המלא" (מלא אי־דיוקים), אשר בו אנו כותבים ואותו אנו קוראים ברוב הדברים המודפסים.

בינתיים המציאו, לפני 1000 שנים בערך, כמה שיטות של ניקוד, אשר מהן נשארה השיטה הטברנית, לשם קריאה מדויקת של התנ"ך, וכתיב זה הועבר גם לספרי התפילה וליצירות הפייטנים והמשוררים וגם שימש את מלמדי התינוקות, ואגב הוספנו על כך ספרים לילדים. אבל כתיב זה לא שמש מעולם את הצרכים היום־יומיים של שפה מדוברת, ולא לשם כך נוצר, כי העברית לא היתה אז שפה מדוברת, חוץ לפייטנים ולמשוררים לא שימש גם לצרכים ספרותיים. לא השתמשו בו לא מתיקי התלמודים והמדרשים, שהתקיימו כבר בשעת המצאתו, ולא מחברי היצירות החדשות, לא הגאונים ולא הרבנים ולא הסופרים החילוניים, אשר כתבו מאז המצאת הניקוד ועד ימינו. כי שיטת הניקוד קשה מדי ללמידה ואיטית מדי לביצוע. ומאז המצאת הדפוס היא גם יקרה מדי להדפסה. מלמדי התינוקות בחדרים הסתפקו מאז ועד עתה בלימוד קריאתה, ומעולם לא ניסו ללמד את כתיבתה, ורק בבית־הספר העברי המודרני מתיגעים זה 80 שנה תלמידים ומוריהם בנסיונות־שוא, ללמוד וללמד אותה. [illegible] התוצאה היא כי בכל מערכת עתון ובכל הוצאת ספרים, הנזקקות לניקוד שירים וספרי ילדים, יושב „נקדן" מיוחד, וסוד גלוי הוא כי גם רוב משוררינו זקוקים לעזרתו, עים שיוסיף את התנועות לעיצורים שלהם, דבר שאין כמותו לניקוד בשום אומה ולשון.

אבל גרוע מזה: המורתנו שני הכתיבים הם הסיבה העיקרית לשיבושים המרובים בעברית המדוברת. כי לדבר כהלכה אין לומדים לפי כללים בלבד, אלא בעיקר מן השמיעה ומן הראייה — מן ההקשבה לדיבור תקני ומן הקריאה היום־יומית, לא מן הקריאה בתנ"ך ובספרי־תפילה ובשירה ובספרי־ילדים, אלא מקריאת כל עתון וספר, כל שלט וכרוז, כל חוזר ופרסום רשמי, בלוח, ברחוב ובמשרד, על התשליכות המרובות. באותה של המסורת הכתיב השולט. כתב מר בלצן במאמרו המצוין „תרגיל בעיקר שכתוב" ב„מעריב" מיום 28.6.76.

מאז שתוצאות האיחוד העברי הוצעו הצעות מרובות לתיקון הכתיב. רובן הגדול מנסה לתקן את הכתיב המלא בצורה כזאת, שמבטא כל התנאים, כעיצורים כתנועות, יהיה מסומן באופן ברור. אשר לעיצורים — אין חילוקי דעות עקרוניים: יש לסמן את ההבדל בין בכ"פ קשה ורפויה, בין שין ימנית ושמאלית, ויש המוסיפים, דוגמת, בין אם הא [illegible] והבלתי־מפיק. אבל מה שנוגע לסימון התנועות — אין אחדות דעות. אפשר להבחין בין שתי גישות יסודיות: גישה אחת מציעה אות מיוחדת, כיתר אותיות האלף־בית, בשביל כל אחד מחמשת התנועות המובחנות כיום בעברית מדוברת. כדוגמה לכך אביא את הצעת חלק מחברי „הוועדה לתיקון הכתיב" של האקדמיה ללשון העברית, אשר הציעו בשנת תשכ"ב למליאת האקדמיה 5 אותיות כאלה, 3 עשויות, בצורת סימנים מבחינים, בן האותיות הידועות וו ויוד, ושתי אותיות בלתי־ידועות לקהל. המליאה דחתה הצעה זו בגלל שתי האותיות האתיניות, בנימוק שאלה משנות באופן בולט את תמונת הכתב העברי, אשר רגילים לה זה דורי־דורות.

הגישה השנייה רוצה להמנע משינוי דרסטי של תמונת הכתב ומסתמכת בעיקרה על כללים, אשר בעזרתם ילמד לקרוא כהלכה. גישה זו מייצגת הצעתו של מר בלצן ב„דבר" ביום 2.7.76 המסתפקת בשינוי מעט של תמונת הכתב (שהרי לתקן ולא לשנות כלום אי־אפשר) ודורשת תמורת זאת מן הקורא ללמוד מספר רב של כללי קריאה; אבל רוב התנועות אינן נראות בה לעין.

יש כאן דילמה, הנראית במבט ראשון כחסרת־פתרון: או שמציין את חמש התנועות באותיות ברורות ומובדלות הנראות לעין — או אתה משנה את תמונת הכתב במידה כה רבה, שהצעתך תידחה; או שלא תשנה את תמונת הכתב במידה ניכרת ותציע במקום זה כללים רבים ומסובכים — או אתה מטיל על הציבור עול, שלא יוכל לשאת אותו, כמו שלא נשא את עול כללי הניקוד הטברני, ולא תשגת סימון נראה לעין של כל התנועות, והצעתך שוב תידחה.

נדמה לי כי אני יכול להציע עכשיו פתרון לדילמה זו.

כדי שהתיקונים לא יוצגו כשינוי דרסטי של תמונת הכתב, הברור הוא כי 5 הסימנים להמחשת התנועות יהיו ידועים לקורא, אחידים בינם לבין עצמם, שונים מכתיב (עם האותיות הנוספות [illegible]) אותיות האלף־בית ולא בולטים מהן, ולא יגרמו להבדלה ניכרת של הרווחים בין־האותיות. עוד יש להתנות תנאי, שיש למלא הולמת 5 הסימנים החדשים עם הניקוד הטברני; כי את קריאת הניקוד הטברני ילמדו גם להבא, הגם לא את כתיבתו, ומכיון שכך, יצטרכו להבחין בין השיטה הזאת והניקוד.

וכדי שהתיקונים יהיו נוחים לביצוע מכני בדפוס וביד, 5 התנועות צריכות להיות מסודרות עצמאיות, כמו כל אות אחרת, [illegible]; ואשר לכתב־היד, צריכים הסימנים להרשות לכותב להמשיך בהרגלי הכתיבה שלו: מי ברווחים גדולים בין האותיות ומי ברווחים קטנים בין האותיות ומי בלי כל רווח בין האותיות, אלא במחובר. גם בדפוס וגם בכתב־יד צריכים הסימנים להרשות לכותב, יהא זה אדם פרטי או מוסד, כמו הוצאת ספרים ועתון ומשרד רשמי או בלתי־רשמי, להמשיך בהרגליו לכתוב בכתיב „חסר" או בכתיב „מלא" (המרכאות הכפולות — מפני שלא קיים היום כתיב שכולו חסר או כתיב שכולו מלא; קיימים רק כתיבי־מעבר בדרגות שונות), כי הרגלי כתיבה מושרשים מאד באדם. נסיון האקדמיה ללשון לכפות על הציבור כתיב חסר או מלא אחיד נכשל, בין היתר, מסיבה זו: אורתוגרפיה אחידה [illegible] איננה יכולה להיות המהלה של תהליך תיקונים בכתיב, אלא מסורתו הסופית; ומסורה זו לא תושג ע"י הכתיב חסר־התנועה, אלא ע"י כתיב מוצע בעקיבות, המרשה למורה ללמד את תלמידיו לכתוב בלי ווין ויודין מיותרות, והיא לא תושג על ידי כפייה, אלא ע"י לימוד סבלני בבית־הספר בכיוון זה. בינתיים לא יהיה בכלל אסון, אם אחד יכתוב „שולחן" בוו, וחבירו בלי וו, אם אחד יכתוב „סיבה" ביוד, וחבירו בלי יוד, אם רק [התנועות] יהיו מסומנים בסימנים ברורים.

את התנאים האלה מקיימת הצעתי. היא יוצאת מן ההנחה כי לכתיבה עברית במבטא של היום מספיקים 5 סימני קולים, המייצגים את התנאים a, e, i, o, u, אשר לשוא נע (כל שכן לשוא נח), היא מוותרת על סימונו. כי על העברית עובר ברגע זה תהליך, אשר בו נעלמה [illegible] במקומים מסוימים ונשמרה במקומים אחרים, ואין הכותבים יכולים לעמוד בסימונו, ועדיין אין לראות איך נמנע התהליך זה. לכשיסתיים, יתגבש ויגיע הזמן לסמן את השוואים הנעים שישארו. כמו כן היא מוותרת על סימון ההטעמה של מלים מלעיליות, מפני שהרבה כותבים אינם מודעים להטעמה, כמו בענין הכתיב ה„חסר", והיא שומרת על זכות המורים, לסמן את ההטעמה המלעילית בשעורים ובספרים לדקדוק השפה, מה שיחסוך הרבה כללים (ו־קללות).

לקחתי 5 מתוך 14 הסימנים הקוליים של הניקוד הטברני (עקרון הסימן הידוע לקורא!) הפכתי אותם לסימנים עצמאים (עקרון הנוחות לדפוס!), אבל שיניתי את מיקומם (עקרון ההבחנה בינם ובין הניקוד הטברני!), מלמטה למעלה, בתוך הרווחים שביניהם (עקרון הרווח המינימלי!) ושמתי אותם בדפוס כך, שהחלק התחתון, הוא נקודה בלבד, יחדור מלמעלה קמעא אל הרווח שבין האותיות, ואילו חלקם העליון ייצא קצת מעל לרווח בין האותיות (עקרון השוני מן האותיות והאחידות בינם לבין עצמם!) והרשיתי לכותבים ביד לכתוב את שלד האותיות תחילה ולהוסיף אחר־כך את הקולים, מעל לרווחים בין האותיות או, אם אינם משאירים רווחים, מעל לאות הקודמת לקול (עקרון השמירה על הרגלי כתיבה!); אבל מי שלומד לכתוב, יש ללמוד לכתוב, כמו בהדפסה, לפי סדר השמעת התנאים בעברית: עיצור — תנועה — עיצור. כי יש לחנך את האדם עוד בילדותו לא רק להגייה נכונה של התנועות, כמו של העיצורים, אלא גם להגייה יפה וברורה, ולשם כך יש ליצור בו את ההודעה, כי התנועה אינה נופלת בערכה מן העיצור; אדרבה: „האותיות כגופות, והתנועות כרוחות".

הסימנים שמצאתים מתאימים, הם:

קמץ לסימון כל a (= קמץ, פתח וחטף־פתח בניקוד הטברני).

סגול לסימון כל e (= צירה, סגול וחטף־סגול).

שוא, באלכסון קל, דוגמת הקיבוץ (על מנת להבדילו משוא אמיתי שנשמר, כאשר למעלה כרווחה לעתיד), לסימון של i (= חיריק).

חולם חסר לסימון כל o (= חולם, קמץ קטן וחטף־קמץ).

קבוץ לסימון כל u (= קבוץ). בכתיב העברי אין אחידות בסימון התנועות המלאות: [illegible] סימן התנועה (צירה או חיריק) האות יוד, ואילו [illegible] — בוו ונקודה עליה (חולם מלא) או בתוכה נקודה (שורוק); בכתיב המוצע מסומנים כל ארבע התנועות המלאות בסימן התנועה והאות יוד (u, o) ו, ו, א (e, i).

בחירת השוא לסימון ה־i דורשת הסברה. בסימן החיריק לא יכולתי לבחור, כי נקודה למעלה מסמנת כבר o. בחרתי איפוא בסימן [illegible] לחיריק, והוא השוא הנע, כי מבטאו, במידה שהוא נשמר עדיין, הוא כיום i חטוף מאד, כמין חטוף החיריק. מלבד זאת מסמן שוא כצל לאות בניקוד הארץ־ישראלי העתיק את החיריק, וגם בעגנו הספרדי כיום הוא המשך של מבטא (כמאה הדורם ארץ־ישראלי), שאותו מייצג הניקוד הארץ־ישראלי, ואילו המשכו של המבטא העתיק, שאותו מייצג הניקוד הטברני, הוא המבטא האשכנזי [illegible]. כי איזך רציתי לשמור על הסימן לשוא, שאולי נצטרך לו בעתיד, ולכן אני כותב את הסימן ל־i קצת באלכסון.

עוד הערה על לימוד הדקדוק לפי כתיב זה. יש החושבים כי דקדוק עברי אפשר ללמד רק על פי הניקוד הטברני, וטעות היא: דקדוק אפשר ללמד על פי כל כתיב שהוא, רק צריכים לנסח את הכללים בהתאם לכתיב זה. האומרים כך מחליפים את הדקדוק עם [illegible] של ספרי הדקדוק; אלה אמנם נכתבו עד הנה במונחים הלקוחים מן הניקוד הטברני. זה היה נח בשביל המדקדקים האשכנזים; כי הניקוד הטברני מתאים להברתם העברית: אבל זה היה מסובך בשביל המדקדקים הספרדים. וזה נשאר מסובך בשביל המדקדקים שלנו, מאחר שהברתנו כהברה הספרדית, כי הניקוד הטברני אינו מתאים כלל להברה הספרדית. לא רק שאפשר ללמד דקדוק עברי לפי התבטאה המוצעת, אלא לימוד דקדוק לפי התבטאה המוצעת יהיה הרבה יותר נח, כי הוא ישחרר אותנו מהרבה כללים מסובכים ומיותרים, ובמקומם יבואו כללים פשוטים ומותאמים להברה שלנו. ובעיקר: לימוד הדקדוק יתמקד ע"י כתיב יום־יומי מתבצע, אשר יראוהו בעיני הלומד ויתקן את שגיאותיו, ולא יבוצע בצורת כתיב שלא יראוהו [illegible], תיוצר כה שמתנבים קוראים מוטיבציה ללמוד.

ועוד: הכתיב המוצע מאפשר להוציא מחדש בהוצאות עממיות מתוקנות את כל הספרות העברית הישנה (ואם רוצים בכך, גם את השירה), מבלי לשנות בה אף אות אחת, שהרי הוא ניטרלי לגבי כתיב חסר או מלא של האותיות.

בסוף ברצוני להעיר כי [illegible] התנועה בחלק העליון של השורה הוא תוצאת מחקר הפסיכולוגי־פיזיולוגי של ד"ר יעקב [illegible], הקובע כי עין הקורא מרוכזת בחלק העליון של השורה, ולכן מעייף הניקוד הטברני, המתחת, את העיניים, כי הוא מאלץ אותן לרדת ולהתרומם חליפות. לפי השיטה המוצעת מקומם מבט הקורא בקו אופקי.

נתתי לשיטתי את השם כתיב הניע, לאות תודה של התנגה עליונה מפרשת.

„פרס ירושלים" — לאוקטביו פאז

„פרס ירושלים" המוענק אחת לשנתיים לסופרים אשר ביצירותיהם ניתן ביטוי לרעיון „חירות האדם בחברה", יוענק השנה לסופר המכסיקני אוקטביו פאז. פאז בן ה־62 נחשב לאחד מגדולי הסופרים בשפה הספרדית של ימינו. הוא פרסם יותר מ־30 כרכים של שירים ומסות, שרבים מהם תורגמו לאנגלית, צרפתית ושפות אחרות. מסותיו מקיפות קשת נושאים רחבה — החל בביקורת ספרותית, באמנות וכלה בפילוסופיה, פסיכולוגיה ואנתרופולוגיה. ספרו המפורסם ביותר, „מבוך של בדידות", מתאר את העם המכסיקני ואת תרבותו. פאז ידוע גם על פעילותו העיתונאית הענפה; מאז שנות השלושים הוא יסד וערך כמה כתבי־עת ספרותיים מכסיקניים.

לפי המסורת של אמריקה הלטינית, נמנה פאז במשך למעלה מעשרים שנה עם שירות החוץ של ארצו, ומילא תפקידים דיפלומטיים בארה"ב, צרפת, יפן והודו; ב־1968 התפטר מתפקידו כשגריר מכסיקו בניו־דלהי לאות מחאה על דיכוי הפגנות סטודנטים ע"י ממשלת מכסיקו. בשנים האחרונות היה מרצה־אורח לספרות השוואתית בכמה אוניברסיטאות באנגליה ובארה"ב, ובכללן קמברידג' והרווארד.

זעקה של כאב

מאת
חיים גורדון

ארכיפלג גולג 2, מאת אלכסנדר סולז'ניצין, הוצאת שוקן, [illegible], 509 עמודים.

זעקה של כאב: זו הגדרה המתאימה לכרך השני של „ארכיפלג גולג" מאת אלכסנדר סולז'ניצין. אין זו רק זעקתו של סולז'ניצין הסופר הרגיש. זו גם זעקתו של סולז'ניצין ההיסטוריון המעולה, שטרח לאסוף את גדוש הפרטים הנחוצים לו, כדי להגיש לקורא אותה תמונה מזעזעת של משטר טירור, דיכוי ומריחה שמנהלים הקומוניסטים בבריה"מ מאז עלותם לשלטון.

בתי־הסהר והפרסים, המקומות את הארכיפלג גולג, הם מכונות העבדות של המשטר, בהם נהרס צלם האדם, פוגעים בהם בעצם מיליוני אנשים ומיליונים אחרים מתו ברעב, חולי ובקור. בתנאות אלו, לדעת סולז'ניצין, הם רק סימפטום למחלה הממארת שפקדה את העם הרוסי כתוצאה מן המהפכה הבולשביקית. כדי לעזור לקורא להבין את [illegible] של המחלה מתאר סולז'ניצין את [illegible] של מנהיגי בריה"מ, את [illegible] של [illegible], ואת ההתמוללות הסאדיסטית של סוהריה ופקידיה. הקורא מבין ומרגיש כיצד נהרס צלם האדם, וכיצד הפך העם הרוסי לעם של עבדי הקרמלין, [illegible] סולז'ניצין את [illegible] ודיעותיו בזעקת כאב.

בחלק הראשון של כרך זה מתאר סולז'ניצין כיצד פותח הארכיפלג גולג מאז ימי לנין והפך לשרשרת של מחנות כפיה המכילה מיליוני אנשים. ההצדקה [illegible] והסרת המצפון של אבות המשטר הבולשביקי [illegible] במחנות אלו מתוארה בפירוט: [illegible] של סולז'ניצין כראים שוב אותה [illegible] אחרים, כשל היטלר ואידי אמין, [illegible] על־ידי [illegible] אבל הוא מבוצע ומנוהל על ידי אנשים [illegible] לקבל [illegible] ובלבד שלא יצטרכו לעמוד בפני [illegible].

הפרקים הנוגעים ביותר בחלק זה דנים בגורל הנשים והילדים שנידונו לעבודת־פרך והגיעו לארכיפלג גולג. כדי להשאר בחיים חייבת היתה אשה לעסוק בזנות או להפך לפילגשו של אחד המנהלים. ואילו הילדים חונכו על־ידי הפושעים, הגנבים המפורסמים שניהלו את חיי המחנה; הם למדו לגנוב את לחמם של זקנים וחולים, [illegible], ולהגלג לנדכאים. סולז'ניצין אינו מוכן להניח לה לאנושות לשכוח את זוועות הגולג ואת התעלמותם של אנשי העולם החפשי [illegible] של העם הרוסי בידי סטאלין [illegible]. לכן הוא מביא סיפורים אישיים רבים [illegible]. סולז'ניצין אף אינו [illegible] עם סופרים [illegible] אחרים, [illegible] להתקשר עם המשטר [illegible], והעלימו מזוועות הגולג. [illegible] סולז'ניצין את [illegible] ההשמדות הספר.

בחלק השני של כרך זה דן סולז'ניצין באפשרויות של התנהגות מוסרית במחנות הגולג. אחרי תאורי הזוועה בחלק הראשון של הספר, קשה לקורא להשתכנע כי [illegible] של סולז'ניצין שניתן היה לעמוד [illegible] ולהנהג בדרך [illegible]. אבל רצונו של סולז'ניצין [illegible] אנושי גם [illegible] גדרות הארכיפלג גולג, ותאוריו את האנשים שנהגו באומץ ובמוסריות [illegible] את הקורא לבדיקה עצמית ולהתבוננות [illegible].

[illegible] של יוסף [illegible] הוא טוב. חבל [illegible]

אלכסנדר סולז'ניצין

[illegible] סולז'ניצין [illegible] שצילומים אלו [illegible] את תיאורים, או בכרך העברי אין הם [illegible] יעוד זה.

אכן, זה ספר שקשה לקרוא, אך זהו ספר שראוי כי יקרא שוב ושוב. אולי בזכות זעקת הכאב של סולז'ניצין יוכל הקורא ללמוד כיצד לעמוד מול מכונת [illegible].

כתם בראש

נרות על הגג?

בסיפורו „עין הרע" (מדור לספרות של ערב ראש־השנה) כתב דוד שחר: „ועל גג [illegible] את הנרות [illegible] ועלתה במדרגות. באותו רגע קמה פתאום רוח מאחורית [illegible] את השלהבת אל הילדה [illegible] על הגג האש אחזה בשמלת המלמלה הדקה [illegible] היתה לאבוקה חיה".

[illegible] אמת של ראודה לא הדליקה את הנרות על הגג, שהרי כל רוח מצויה היתה מכבה את הנרות [illegible]. היא הדליקה איפוא את הנרות בבית, והכניסום לפנס והעלתה אותם לגג, ראודה לא נשרפה מהאש של הנרות כי אם מתאונה של [illegible]. ודוד ילין ב„ירושלים של תמול" כותב: „ראש [illegible] (איסמעיל בי) שש מאוד על הכבוד אשר נעשה לבתו... גם [illegible] אש בגלים [illegible] תעשה, והנה הציתה הילדה אש באחד מהם ומבלי שים לב זינקה האש בכל כוחה אל מתחת לסנטרה ותיגע אל פיה ואל מוחה [illegible] ואחרי שעות אחדות מתה מיסוריה" (עמ' 297).

ג' פרומקין ב„דרך שופט בירושלים" כותב: „וילהלם קיסר הביא עמו... של מלא אותות כבוד... אשר עלה למקבלו בחיי בתו. איסמעיל בי [illegible] חשוב... ואז בתו הצעירה עלתה בלילה על הגג [illegible] בזיקוקי אש, האש אחזה בבגדיה והיא קיפחה את חייה" (עמ' 51).

חיים סלנט, גבעת שרה

לא דברי חז"ל

הבוקר ב„שידורי ישראל" (12.10.76) בתכנית „[illegible]", נשמעו הדברים הבאים מפי הקריינית:

„בעצב תלדי בנים" — [illegible] כבר ע"י חז"ל".

כלומר, אין אלה דברי חז"ל, כי אם חלק מפסוק ידוע בתורה (בר' ג, 16): „אל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרנך בעצב תלדי בנים, ואל אישך תשוקתך והוא ימשל בך".

רות שלומי, השר משה 59, [illegible]

[illegible] ...מיקה של רעיון
הוצאת דקל - פרסומים אקדמ[יים]
DEKEL ACADEMIC PRESS
[illegible]

هكذا من الاصل

תל־אביב

תל־אביב של אתמול ב,,שולמית"

מאת
רחל אנגל

גלריות לאמנות חדשות נפתחות באחרונה בקצב מגבר ברחבי הארץ, במקומות ש,,תרבות האמנות" כמהותה בהם זה כבר, כבי מקומות קטנים שתחום תרבות זה היה רחוק עד כה מהתענינות תושביהם. מה הביא לי צמיחה מחודשת של בקומות הגנוגה? — יותר כשאמנים רוצים להציג פרי־השראה אמיתי, רוצים בעלי גלריות למכור מה שהקהל מוכן לקנות. וצר, שבתוך כל השפע החדש הזה של גלריות לאמנות אין אתה מוצא אף אחת ששמה לה למטרה לעשות ימפן חינוך־לאמנות בקרב הקהל, למען עידוד היצירה הטובה, הרצינות, עידוד אמנים צעירים שיש בהם ניצוץ.

מן הבשורות בגלריות החדשות היא זו הקבנה שבה „שולמית", והיא שוכנת ברחוב יפת 15 ביפו. „העיר תל־אביב יפה" הוא שם התערוכה שבה נחנכת הגלריה, ומוצגים בה מציוריהם של שמונה אמנים שמבחינתם מקובלים ומכובדים — רובם כותיקי האמנים הישראליים, — גוטמן, זהר, בתיה לישנסקי, גליקסברג ולבנון; אך גם בלוחות האחרים אינם פנים חדשות. הלפרין הוא יליד 1914, ובעל שם מבוסס, אף כי הוא נראה לנו צעיר גם בהופעתו גם באמנותו. „ישני ה„צעירים" שבחבורה, הזוגאליס ד־אודרי ברגנר, שנולדו, זה ב־1922 וזה ב־1927, הלא גם הם שייכים מכבר לנכסי האמנות הישראלית, שאין צורך לגלותם כאן מחדש.

תל־אביב המוקדמת בשקפה אליך מתוך הנופים של צבי שהר, למשל, — המופשים צבעי ירוקים וצהובים כחולים והדי צבעים בהירים אצורים. כמוך להם גוף שצייר אלחנן הלפרין ב־1955 והכותה מן הכמעט־אוירית שצייר נחום גוטמן ב־1932; פוזל לימם בכך כצללת הכרך, והמונדקאית כח־בינבת בו הבהאה אבהית. ומתאום גם כך אבסטרקטי־להתמה שיי זהר (1976) של אודי ברגנר.

איזה עליה בבדרגה הפגיעה אל הקומה העליונה של הגלריה, ועל פני הקיר פונש איזה את אליל האבכיה של גוטמן (1960). „בצלה, בקיעה העליונה, ליטיך גוטמן ובביא אליך את תל־אביב הקטנה־הישנה — הפעם בקנינה של הסיסים, כמל האותר והכתיר יצורי, הגדולים בוידינה, ושולי שריבות צר־בית לחורים, ובקשע ים יפו הכחול. — ר־היינים כאן גם יבת מבתחב התגוגה: עוד הלפרין, יעל צבי שיר, ועוד אודרי ברגנר.

אנת להדגיש, אומרת מנהלת הגלריה, שהמחשבה כאן התערוכות, למען יתנו מפרי עבודתם של „אמני הגלריה", הלא הם ה־אמנים דלעיל, וכן גם: רות לוין, רות חורן, והות שלישית — צרפתי; גם טריא. חלפי תציג כאן ממסלית, ומסליו של אשכנזי יוצגו פה, ועוד.

כלים ברמה גבוהה

גלריה דלמנן־ריכטר בשיתוף המכון לתרבות איטליה מגישים לקהל תערוכת עיצוב המוצר, אשר הן מבוזרת בוצגיה הן בעצם אובייקטים מן הסוג הזה. יש כאן קערות וצלחות, כביכול, וכנים למיניהם, אך אופן עיצובם של הללו מרחיק אותם מן האמנות השימושית, ומקרב אותם אל יצירת האמנות־לשמה.

קערות העשויות מפסי־תרסיבה „ארבי־ כביכול, שתי־ועריב, או כמוהלים כעין שב־לול, מצשר־מקלפת ידוע. כנים של תיסינה הבראים כמו מבקשים הם לשמש למטרה מעשית כלשהי, אלא שאיש בוודאי לא יעלה על דעתו להפקיר לשימוש יומיומי כלים יקרים שכאלה — יקרים בעיקר על פי מעשה היצירה האמנותית המורכב שלהם — העשויים כחומר כה שבריר. לא להשתמש בהם, אלא לראותם בלבד, ולהזין את העין ביופיים האלגנטי, כמו מבקשים הכלים הללו.

נחום גוטמן, בלה ויסטה, ציור שמן

עיצוב־התערוכה מצודרים בנופה את הרושם כאילו נקלע אל אחת התערוכות במרכז אמנות בעולם הגדול. תערוכת „דאנזה" ה־איטלקית אכן מציגה ברמה בינלאומית גבוהה, והיוצרים המיצגים בה ראויים למצוא לסקירה קצרה.

ברונו מונארי

כלים כבלים שונים, עשויים מחומרים חדשים ובעלי צורות חדישות, ובצבעים נקיים, „פלאסטיים", ממלאים כאן שלושה כאולמות התצוגה של הגלריה. אגרטלים בעלי צורות בלתי שגרתיות, מחזיק עפרונות, קודסאות לגינה, לחות שנה, מאפרות, קערות, פמוטים וכו', הם פרי יצירתו של ברונו מונארי — אחד משני האמנים האיטלקיים שעיצבו את הכלים הללו על פי המומחות של תבית דאנזה שבמילאנו.

אנצו מארי

האמן השני הוא אנצו מארי, שכליו הם כלי תרסינה בעלי עיצובים החורגים, מן ה־אפי הפונקציונאלי אשר מצוין לכאורה

תערוכת כלים מיוחדת במינה זו, שבה משמשים חמרים כגון פ.וי.סי., כתכות שונות, עץ מלאכותי, לבד (תמונות לבד תלויות על הקירות), הכמובן, תרסינה וקרמיקה, וצבעיה הם בעיקר לבן, כחום, אדום, חום ושחור — כבר הוצגה, בטרם הגיעה אלינו, במוזיאונים חשובים כגון הלובר, והמוזיאון לאמנות דיקוראטיבית בפאריס.

פסלי עץ

בגלריה יפו העתיקה מוצגים פסלי עץ של עודד בר־און — אמן ירושלמי צעיר, (יליד 1950) שהתחיל את דרכו בלימוד הארכיטקטורה בטכניון. פסלי העץ, חלקם מתארים דמויות אדם מפותלות מעוותות, חלקם בעלי צורות במופשט־אבסטרקציות שגם הן, בעצב, דמויות מתפתלות ומתפתחות. פסלי עץ בר־גונים שונים הכדגישים את מקוננות והוגד־ — ועודם רוטקים מלהשביע רצונם של שוחרי־אמנות בקרב באי הגלריה.

ירושלים

ארכיאולוגיה של אמן

מאת יגאל צלמונה

(יחיאל שמי בגלריה „דבליו")

אינני חושב שיש צורך להציג את יחיאל שמי, איש קיבוץ כברי, בפני הציבור. רבים מכירים לפחות את פסלי הבטון שלו בחזית תיאטרון ירושלים ואת פסלי המתכת המשרטפת שלו משנות החמישים והשישים. תולדות יצירתו שזורות בתולדות האמנות בארץ ובההתפתחות הפיסול בעולם.

בשנות החמישים המוקדמות פיסל באבן בסגנון ארכאיסטי יחד עם יצחק דנציגר ומרדכי גומפל בהשפעת הרעיונות ה„כנעניים". באמצע שנות החמישים עבר לפסל בברזל מולחם (לפי מיטב ידיעתי היה חלוץ הפיסול הזה בארץ) ויצר דמויות אורגניות, למשל חיות, עשויות מקני ברזל דקים שנעימן פרוץ לחלל שסביב לפסל. מאוחר יותר השתמש לפסליו בגרוטאות ברזל חלודות — שרידי ספינות טרופות שנפרצו מתחת, לפני הכים כדי להעלותן ועוותו ונקרעו בשעת הפיצוץ. תוך הרכבת הגרוטאות על ידי ריתוך ותוך ניצול עקבות ההלחמה עם שמירה על צמותה צורות טבעית על בסיס „צורה־אבי־יסודית, שעוצבה על ידי מקריות ה־ objet-trouvé (הגרוטאה כפי שהיא) — יצר קומפוזיציות מופשטות, אכספרסיביות ודרמטיות. בניגוד לתומרקין, למשל, ששמר על תכונותיו האגרסיביות של הברזל, השתדל אז שמי להעניק ליצירותיו מבד אנושי. הגישה שהביאה ליצירת פסלים אלה היתה רומנטית, אקספרסיונאלית וראתה בספונטניות ערך חשוב ביותר. שמי פעל אז במקביל לאמנים כקונגורה, לאורדה, צ'ילידה, סזאר, סמית (בוקדם יותר עשה בשטח זה נפלאות גונצאלס הספרדי) ולישראלים כדנציגר, קוסו אלול, תומרקין ואחרים. הפיסול בברזל איפשר, יותר מן הפיסול באבן והיציקה בארד, יצירת „אפקטים כמעט ויסטואליים" של תנופה ואבוציה בשיטת המתכת בעזרת כלי הריתוך והבעת ערכים פלסטיים ורוחניים שבאו לידי ביטוי בציור „האכספרסיוניסטי המופשט" הבטוי התשוקתי.

עבודותיו של שמי בשנים האחרונות „בפרזו כעולם הצורות השטוחות". הן מורכבות כמסילי ברזל חוזיים רשומים ומיוחדות־כתכת המשמשות לבניה. ההרכבה נעשית בצורות ברגים ועצירותיים עבים. הרושם של העבודות הוא תכליתי, מרוכז, מצומצם, קר, לא ספונטני ולא אבוציונאלי־קונסטרוקטיביסטי במהותו (בדומה לפסליו של אנתוני קארו האנגלי למשל). עקרון ההתנגדות לכוח־הכובד וביטוס הפסלים על כחו משקלים ובסדים — חשובים כאן ביותר.

התערוכה בגלריה „דבליו" מגלה, וזהי הפתעה צבור הציבור הישראלי, שבתקופת הדבדה על הצורות הבשורות חל מעין „פסק־זמן" של שבתיים (1958—1960). בהן יצר האמן פסלים בדפי־ברזל התוכים ולא „קרשים", פסלים לא אבוציונאליים, בעלי זיקה לעבודותיו מן השנים האחרונות, אך שלליות מסרימת, וכתב־יד אישי בעבודת המתכת, מקשרת אותם לפרקים הקודמים ביצירתו. פסלים אלה לא הוצגו מעולם בארץ ונשכחו בסדנת־האמן משחזר לעסוק בגרוטאות ובקרעי מתכת. רק לאחרונה גילה את הקשר בין פעילותו הנוכחית לסוגריים האלה שנפתחו ונסגרו כמחדש לפני שש־עשרה שנה. הפסלים הכוצגים „בופשוטם" ובנויים משטחים המורכבים ליחידה אחת. ציבור תלת־ממדי דק וסכסטורה הכה ו„עסיסית" של הפאטינה על גבי הספוס החדלוחה מוצעים גם מן המשטחים הגדולים יותר בלהיות חד־גוניים, אופן הרכבת המשטחים זה לזה הוא במידה רבה פונקציה של החלל. יצירותיו על שמי הן שיעור מצויין לשימוש בחלל. כבנפשו למעשה של הפסל („רציתי לתת לאויר־שבין האלכנטים לנשום, לתת לו משמעות ברורה ודומיננטית"). המשטחים נפתחים, שקופים, מוכנים כאילו את החלל ואת האור לפרוץ לתוכם פנימה, להציף את ה„קנינים" הנפצרים בהם. מאידך גיסא נבורים דפי המתכת אל תוך החלל הנצרת זרימה של כוחות ואנרגיות פנימה החוצה, והיא הבגדירה את משמעותו הפלסטית של הפסל. הדיאלוגים בין החלל לצורות ה„חיוביות" שונים באופיים, לעיתים מרומזים־ליריים — ולעיתים מוצהרים־בוטים, כמעט דרמטיים.

יחידות המתכת אחרות זו בזו לא רק בנקודות ההלחמה אלא בעיקר בעזרת כחות־המתח המופעלים ביניהם. מתח בין מבנים שונים של מאסות, מתח בין כיוונים שונים של פריצה אל החלל, מתחים הנובעים כהישענות הצורות זו אל זו, מהרמת צורות באויר על ידי אחרות ומתחים של משקלים. לנושא ההשתחררות מכוח־הכובד חשיבות רבה בפסליו אלה של שמי; הצורות הכבדות נמצאות בדרך־כלל בחלק העליון של הפסל, פסל אחד תלוי בתוך מסגרת ברזל, אחרים ניצבים על רגליים דקות. מערכת המתחים וההתנתקות היחסית מכח המשיכה (היא תגבר בפסלי השנים האחרונות) הופכים את הפסלים לגופים הנושאים את עצמם, ליחידות עצמאיות בעלות נוכחות בלתי־מעורערת. לעבודות פלסטיות בשטח.

אופן הצמדה היחידות השונות והמעבר של האחת אל רעותה מגדירים את קריאת הפסל ואת תחושותיו ותנועתו של הצופה סביבו. כל נקודת הסתכלות חדשה מגלה הפתעות אחרות, קטיעות נמרצות של מסלול הקריאה, וריבה הופעית בהירה או איטית של צורות או הכוונת הצופה אל תוך החלל שמסביב. כאמור הפסלים האלה, הם גם בעלי איכות לירית שהיא פונקציה של קנה־המדה האנושי, החיים הנוצרים מתוך הארגון החללי, הפאטינה החמה והעשירה ושולי המשטחים התנוכים שיש בהם רטט של קו מיתאר רישומי רגיש.

בתערוכה מוצגים גם רישומי מיתווים לפסלים וקולאז'ים עצמאיים, שהעקרון העומד ביסוד הקמתם דומה לזה של הפסלים: קומפוזיציות המבוססות על מתחים של גודל ומיקום המאסות כשאלמנטים אחרים (פסי נייר צרים) משמשים לחיבורם. תפישה זאת של חיבור מסות ציוריות על ידי קוים המחשת מתחים על ידי שרבוט קוי וגישה שהיא ביסודה „תלת־ממדית" להרכבת הרכיבים (הדבקה של חלק על משנהו, שקיפות של אחרים) הן הכוונה לעבודה שאלה „קולאז'ים של פסלי" והוו חלק מן העניין הרב שבהם. הקולאז'ים מהווים עדות נוספת לשילוב בין לירויות למבניות שהוכח בפסלים.

זוהי תערוכה מצויינת ומעניינת מאד מבחינת „ההיסטוריה האישית" של יחיאל שמי.

במבט מהיר

בגלריה „אנגל" מציגה ייבה גולדפרב בת ה־23 שעלתה ארצה מברה"מ לפני זמן לא רב מפסליה. אלה הם פסלי דמויות אדם אכספרסיוניסטים וסימבוליסטים המובלים בדרך־כלל מ„עודף אכספרסיה". כמו בכלכלה פועל גם באמנות חוק התפוקה השולית הפוחתת עם חריגה מעבר לקו אדום של מדת הרצון להביע. ייתכן שזוהי תופעה של חוסר בשלות בגלל גילה הצעיר של הפסלת. חלק גדול מן הפסלים „בבדיםי" מדי מבחינת הביצוע ופרטים רבים בהם חסרי חיים. צביעת הטרה־קוטה כחיקוי של ברונזה יוצרת אפקט לא נעים ומעושה. עם זאת פרטים אחרים מוכיחים כשרון פסול טבעי ורגישות לתנועה.

בבית האמנים מציגה אלישבע לנדמן חתך של יצירתה בטכניקות שונות. ציורי השמן מוכיחים כשרון ומיומנות בארגון קומפוזיציוני. נקודות התורפה שלהם הן לדעתי בחירת הצבעים ואופן הנחתם, העמסת יותר של צורניות וסטראוטיפיות וחוסר־מקוריות בעיצוב פיגורות היסוד. דווקא ציורי השמן מרמזים על גישה רישומית־קוית לחומר הגלם, ואמנם רישומי האמנית והעיטור הקוי של כלי־החרס שלה, ואפילו פסליה — שהם גראפיים ביסודם — מוכיחים יכולת מרשימה למרות קיומן של כספר שגיאות פה ושם.

עברית קלת־קריאה

(סוף מעמוד 39)

סרה מי מהמדקדקים לבדוק היה מגלה כי מהר מעין ותקאלים גם לנו יש.

האם האותיות א, ה ו־ע, אם בסופן של מילים ואם בראשיתן (כאשר אין אחריהן ו, (חולם) ו, (שורק) או י), אינן סימנים ל־a, לפחות לפי הקורא בהברה הספרדית? האם אין ח בראש מילה מכמשת kha ובסוף המילה akh? אדרבה, ראו את קרא, זכה, נשע וכן אבג, חג, עדין או מלה ד'חבר.

נכון הדבר, יאמר הקורא. אבל הרי באותה מידה משמעות אותן אהה"ע גם כוקאלים ל־e: רשא, את; משקה, הי; עירה, חבי; ובסופן כל מילים ל־ea או eakh: נשע, בטחה. יותר על כן: א ו־ה משמשות בסוף המילה גם ל־o כגון אהלה, לא, זהה וכו' פה.

ברם, הרי גם באנגלית זה כך. וכי אין הווקאל a משמש לשלוש תנועות שונות בבתים שונות, כמו למשל bad, bald, bar? אלא מאי? בכתיב האנגלי יש כל מילה קיימת בפני עצמה ואינה הומוגראף, ואתה למד מתמונת המילה מהי התנועה שהווקאל a משמש לה. לא כן בעברית בה ל־ספר יכולים להיות תשע משמעויות ואופני ביטוי שונים:

סֵפֶר, סְפָר, סַפָּר, סָפַר, סִפֵּר, סֻפַּר,
סַפֵּר, סְפַר, סְפֹר, ואם להוריד את סוֹפֵר וסוֹפָר (שבאין ניקוד תדמינה לסופר)

וגם סִיפֵּר — עדיין יהיה מקום לבלבול בין שש מתוך תשע המשמעויות.

האם יהיה זה חטא לדיקדוק אם נסמן בנקודת חולם את א ו־ה כשהן o? או האם ישנה זה את תמונת התיבה אם נחלה (ׂ) — שהוא האתנח מטעמי הניקוד בנוסח בבל — מעל לכל אות מ־אהה"ע שתצביע על e, או ea או eakh? דבר אחד ברור: זה לא ירחיק אותנו ממורשת הכתב שלנו כהוא זה, כשם שרפה (־) שיש נוהגים לשים על ב, כ, פ רפות או (׳) שתולים אחרי ג, ז, או צ (ג׳, ז׳, צ׳) אינן עושות זאת.

הוא הדין אם מהכתיב המנוקד נשאל הירוד החרוקה (ׂ) לשימוש רק במלים בהן היא חלק מהצירוף ayi למען תצביע לנו עליו. נוכל אז לקרוא בקלות מיספר רב של מילים כמו

בַּיִת, קַיִץ, תַּיִשׁ, נַעֲלַיִם, גַּרְבַּיִם

ולא נזדקק לכפל המכער של אותה יוד.

במקום שמתחייב בו הווקאל a ואין כל כלל או צירוף בכתיב הקיים שנוכל להסיק מהם על כך, נזדקק לסמן את העיצור ברפה (־). נכתוב איפוא ב̄חור, הס̄בה, אב̄טא וכדומה. אין סימן זה בא במקום הפתח או הקמץ שבניקוד ואין הוא מתאים באלה שכן מקומו לא יכירנו אלא בטקסט שאינו מנוקד ועל כן אין לראות בו תהליך או פגיעה בניקוד הקיים. הא ראיה שלא ראו בו זאת כאשר שימש בתפקיד רפה מעל ב, כ, פ רפות (תפקיד הנבנסה מיותר מהרגע שאנו מאפשרים אבחנה זו על ידי דיגוש ואי־דיגוש).

מאמר בעיתון אינגו מקום לפירוט מלא של מערכת כללי־קריאה המצטרפים, יחד עם שלושה סימני־היכר מעל לאות, לשיטה שלמה. המטרה היתה רק להמחיש כיצד, בעזרת 33 כללים וכמה יוצאים מן הכלל, ניתן להפוך את הכתיב השימושי שלנו, לכתיב הניתן לקריאה פונטית ולילימוד מהיר. בלופת הטקסט לדוגמה הניתנת כאן תעיד על כך וכן אפשר להיווכח מעיון בה כי, בלי שתשתנה תמונת התיבה העברית, מקבלת כל מילה תמונה בפני עצמה, השונה במשהו או כלשהו מהומוגראף אחר שלה. אין צורך במחקרים מיוחדים לדעת, כי בתהליך הקריאה הרהוטה אין העין מצרפת אות לאות (כבתהליך לימוד הקריאה) אלא בולעת מילים שלימות. ועלו במלים שהן זהות כמעט בצורתן או בתבניתן, היא ממהרת לקלוט דווקא את אותו „ההבדל הקטן" שמייחד אותה מילה. אם לקחת אותה תיבה רבת־התפוכות ספר, שכבר פירטנו לעיל כי ניתנת היא לקריאה ולהבנה ב־9—6 אופנים — הנה, לפי השיטה המוצעת, ניתן יהיה להבחין בקלות בין ספר, ספ̇ר, ספ̄ר, ספר סיפר, סופר וסופר (להבדיל מסופר), ספ̄ר, ספור (להבדיל מספור).

לסיכום: זו הצעה וככל הצעה אין היא כליל־השלימות. אף לא בעיני המציע. אלא חידוש אחד יש בה ואין לשלול אותו: היא הראשונה שאינה מחייבת שינויים דוקרי־עין ומשאירה את הכתיב הנקוט בידינו כמות שהוא, באשר לתמונת המילה. זאת לא איפשרה אף אחת מההצעות שהועלו בעבר. אשר לבחינה הטכנית, אין השיטה צריכה אלא 66 סימני דפוס ומשום כך היא בת־ביצוע ללא קשיים וללא השקעות גדולות. כל שיידרש הוא להמיר את האותיות רבתי (שחסרות תפקיד חיוני בשפתנו) במכונות הסדר שבבתי־הדפוס שלנו ובמכונות־הכתיבה הסטנדרטיות שבמשרדים, באותיות רגילות, שסימני־ההיכר שהשיטה מחייבת תלויים מעליהן. למי שאינו מתמצא בעניני הדפסה די אם נבהיר כי ניקוד כלשהו, אפילו חלקי או סלקטיבי, מחייב 225 סימני־דפוס, לפחות.

מה הבקשה שבפי המציע? שתינתן הדעת על הבעיה ולא תהיה עוד בבחינת אבן מאסו הבונים. שנית, שתאופשר בדיקה נסיונית של הפיתרון המוצע על ידו. כיצד? על ידי העמדת השיטה למיבחן בכיתות־ניסוי של לומדים משלוש רמות שונות: עולים שאינם יודעים עברית כלל, ותיקים ששומעים עברית אך לקרוא בה אינם מסוגלים ואחרון־אחרון: טעוני־טיפוח שנשרו בטרם למדו לקרוא. שלושה ניסויים כאלה יעלו פחות משעולה להחזיק כיתת עולים אחת 3 חדשים באולפן והניסוי כולו יהיה יותר בר־הגשמה מאשר מאמצים להגיע זוג מורים ממיטב בתי־הספר בצפון תל־אביב לעבור, למען תמריצים מתמריצים שונים, להוראה בישובי־פיתוח. חד־משמעיות השיטה גם מחייבת שניסויים בה יתנו תוצאות די מהר. אם אחרי חודש־חודשיים לא יהיו תלמידים מסוגלים לקרוא בשוטף טקסטים מסוימים כמוצע — לא יהיה טעם להמשיך בניסוי כזה. יהיה ברור שהשיטה נכשלה. גם במקרה כזה, מסופקני אם ההפסד ישתווה אף במשהו למה שעלו ועולים כישלונות. אחרים בתחומים שונים (וגם בחינוך) ואם לא יצא ברווח הניסיון, שיירכש.

ספרית פועלים — ספרים חדשים

סול בלו — חתן פרס נובל 1976
הנדרסון מלך הגשם
הנדרסון הוא איש עסקים אמריקני עשיר הנוטש את משפחתו ויוצא לאפריקה השחורה, ושם הוא מתגונה בבבתן של כוח, עולה בסקס מלכתי למעלת מוריד־גשמים בשבט פרימיטיבי ונעשה ידידיהו של המנהיג. סיפור פנטסטי, פרוע ורב־משמעי של אחד מטובי סופריה של אמריקה.

פועה ודוד רשף
קראמיקה לכול
ספר הדרכה בעבודת הקראמיקה למתחיל ולמתקדם. מהדורה מתוקנת ומורחבת. הספר כולל בניית הכלי בשיטות שונות, קידור, זיגוג, צריפה ועיצוב הכנת תנורים.

אלברט איינשטיין / ליאופולד אינפלד
התפתחות הפיזיקה החדשה
בלשון תיבנית ומושכת לב, בצורת ציור, תיאור דברים, הסברה בלבד, בלי נוסחאות מתימטיות כלשהן, מעבירים אותנו המחברים דרך הפיזיקה הקלאסית אל תורת היחסיות ולמעלה מזה. מהדורה מחודשת ומתוקנת.

אספקלריא
קובץ אנציקלופדי למחשבת היהדות
בעריכת הרב ד"ר ש. א. אדלר
הופיע כרך ב'
המפיץ: גיטלר, רח' ביל"ו 4, תל־אביב.

גלריה דניה לאמנות
טובה הורביץ
חיפה, שדרות אבא חושי 126, טלפון 04-255874
מציגה
ציורי שמן
אופק אברהם, בונה שמואל, בוב נפתלי, ברגנר יוסל, ינקו מרסל, כהן, פיינגרש עודה, שור צבי, שלוש רות ואח'
פתוח כל יום בין השעות 11.00—13.00, 17.00—20.00
בשבתות 11.00—14.00, 18.00—21.00

עקד
חדש
ידידות שקטה של חפצים עומדים
שירים מאת **אילנה אביאל**
(להשיג בחנויות הספרים החשובות)

צ'ריקובר מוציאים לאור בע"מ
תל־אביב ● רחוב השרון 12 ● טלפון 30621

בהוצאה ספרי עיון המחקר, עיונה ותולר הופיע:
לאה אדר: יסודות פסיכולוגיים של החינוך לערכים
בספר זה נבדקות התאוריות הפסיכולוגיות השונות, תוך ניתוח הרמתן ואפשרות לקידום החינוך לערכים בבית־הספר, וכן נדונה השאלה הכללית יותר: כמה הדרכים היעילות לייושם ידע פסיכולוגי למעשה החינוכי. (182 ע' ; 39.— ל"י)

בסדרה ספרות הופיע:
אלכסנדר ברזל: משמעות וצורה
משמעות וצורה; מבאורי מסכת המורשה; לעשות, ידוי (רמזי קונסטרוקטיבה ברות הציון); עיונים בסוגיות אסתטיקה ותרבות. (192 ע' ; 39.— ל"י)

להורים ומחנכים:
ילד טוב ילד רע
בעיות ביחסים יומיומיים בין הורים וילדיהם
מאת הרמאן א. פיין ורוי האורת
כיצד לומר הילד? כיצד להשתמש בפרסים? האם צריך לענוש? האם לערוך עם הילד והורים המסכמים? עיכוד הכנת פעולה בבית ובבית־הספר!
כל זאת ועוד בספר השימושי והפשוט להבנה — להורים המתלבטים בבעיות היחסים היומיומיים עם ילדיהם! (125 ע' ; 34.— ל"י)

ספר נוסף לאמצבת ספרי הילדים המבוקשים!
עלילות ניסן ורחמים
משיכון ב': כל דבר בלירה!
מאת רעיה בלטמן
הסיפורים שאליהם האזינו ילדיכם בהתלהבות מעל גלי שידורי ישראל, מוגשים כאן בלוית ציורים מרהיבים. (36.— ל"י; בחודש החגים רק — 29.— ל"י)

הפצה ראשית:
תל־אביב: א. ערמוני, בלפור 4, טלפון 292026
חיפה: בן־שלמה־כלפון, בלפור 5, טל' 662341

מרכז ההסברה
שירות הפרסומים
הפצת פרסומים
תעשה עתה בירושלים
ברחוב ינאי 6
בשעות העבודה של משרדי הממשלה

הוצאת מסדה
ז'בוטינסקי 21 רמת־גן

סיפרי לימוד חדשים! חשוב למורים ובתי ספר
★ אדם ומדבר
★ אדם ונהר
מסדרת אדם וסובב/ ד"ר דב ניר
סדרת ספרים שנכתבו לפי תכנית הלימודים החדשה לחטיבה העליונה. הספרים מציגים תפיסה חדשה בהוראת הגאוגרפיה — התפיסה האינטגרטיבית. בכל ספר שני חלקים:
1) חוברת הוראות וקטעי מקרא.
2) דפדפת של איורים, וצלומים ולוחות צבע.
הופיע לכל ספר „מדריך למורה" ובו הערות גיאוגרפיות ומסורתיות.

★ **הניקוד הלכה למעשה**
ניסן נצר
בספר מוצעת שיטת ניקוד מרוכזת מקיפה, עקבית ומנומקת שעל פיה ניתן לנקד כל דיבור. זהו ניסיון מוצלח לפרוץ את המסגרת הנוקשה־יבשה של ספרי הניקוד „המסורתיים".

★ **אנו כותבים**
צביה וילנסקי — נתן פרסקי — יהודה פרת
חוברת ללימוד הכתיבה המלווה את הספר „אלפוני" א', החוברת בנויה לפי דרגות קושי, החל מעבודות הכנה של ציור קווים ישרים, חצאי עיגולים ועיגולים, וכלה בלימוד הכתיבה של האותיות לפי סדר קושי.

הופיע ונמצא למכירה
ספרי קריאה לילדים
קטלוג מנומק ומפתחות
הופיעה מהדורה שניה, מורחבת, מתוקנת ומעודכנת של הקטלוג הנ"ל שמהדורתו הראשונה הוצאה לאור ב־1970.
בקטלוג תאור מפורט של כ־750 ספרים שהומלצו ע"י הועדה לספרי־ילדים שבמשרד החינוך והתרבות. נספחים לקטלוג רשימות של הספרים לפי שמות המחברים, הנושאים, קבוצות גיל וכו'.
160 עמ' 21×17 ס"מ 22.— ל"י (אינו כולל מ.ע.מ.)
כלי־עזר חשוב לספרנים, למורים, למדריכי־נוער ולהורים.
להשיג בהוצאת „יחדיו", רח' קרליבך 29, טל. 284191, תל־אביב.

שגרירות גרמניה

מביאה בזאת לידיעת הסטודנטים הישראלים כי שירות החילופין האקדמאי (DAAD) מציע את המילגות הבאות לשנה האקדמית 1977/78:

א. 10 מילגות שנתיות

לשם לימוד באוניברסיטה, או באקדמיה לאמנות או למוסיקה בגרמניה.

ב. 12 מילגות מיוחדות (עד ל־3 חודשים)

לשם איסוף מידע בגרמניה עבור „עבודת דוקטורט" המיועדת לאוניברסיטה בישראל.

על המועמדים למילגות „א" ו„ב" להיות בעלי תואר M.A. או M.Sc. בציון „טוב" או „טוב מאוד". יתקבלו מועמדים עד גיל 32 במקרים מיוחדים יתקבלו גם מועמדים עד גיל 35.

מגישי הבקשות למילגה „א" יכולים לעבור קורס בגרמנית לפני התחלת הלימודים במסגרת המילגה הנ"ל.

רצוי שמגישי הבקשות למילגה „ב" ידעו גרמנית.

ניתן להשיג טפסי בקשה בשגרירות עד 30 בנובמבר 1976.

התאריך האחרון להגשת הבקשות הוא 1 בדצמבר 1976.

ג. 10 מילגות ללימוד השפה הגרמנית

לשם השתתפות בקורס של חודשיים בקיץ 1977 בגרמניה.

על המועמדים למילגות „ג" להמציא תעודה מאוניברסיטה ישראלית שלמדו בה לפחות במשך שנתיים. יתקבלו מועמדים בעלי ידיעות בסיסיות בשפה הגרמנית עד גיל 32 בלבד.

ניתן להשיג טפסי בקשה בשגרירות עד סוף דצמבר 1976.

התאריך האחרון להגשת הבקשות הוא 15 בינואר 1977.

ד. 6 מילגות לקורס קיץ של 3–4 שבועות

באוניברסיטה גרמנית בקיץ 1977.

על המועמדים למילגות אלה להמציא תעודה מאוניברסיטה ישראלית שלמדו בה לפחות במשך שנתיים. יתקבלו מועמדים בעלי ידיעות מצוינות בשפה הגרמנית עד גיל 32 בלבד.

ניתן להשיג טפסי בקשה בשגרירות עד סוף דצמבר 1976.

התאריך האחרון להגשת הבקשות הוא 15 בינואר 1977.

פרטים נוספים ניתן לקבל במחלקת התרבות של שגרירות גרמניה בתל־אביב, רחוב סוטין 16, ואצל המזכירויות האקדמיות של המוסדות הישראליים להשכלה גבוהה.

טופסי בקשה ומסמכים יש להגיש בגרמנית או באנגלית בלבד.

דירות
הן
הרצל 50 ראשון לציון

קפוץ על ההזדמנות הנחה עד 30.000 ל"י

טולגל - דגניה
יהלומי תעשיה בע"מ
דגניה א' 15,120, דאר נע עמק הירדן

טל. 067-50341, 067-50542 טלקס 0653 דינן

אופטיקאי נכבד

באם הנך מעונין במכונה לאופטיקאים EDGERS MACHINE אוטומטית תוצרת RODWAY אנגליה אנו מזמינים אותך להצגה של הפעלת המכונה שתערך בימים:

יום ג' 2.11 בשעה 16.00—19.00

יום ד' 3.11 בשעה 13.00—17.00

יום ו' 5.11 בשעה 09.00—13.00

במשרדנו בתל־אביב ברחוב מטלון (מרכז מסחרי) מס' 51 קומה ב' (פינת רחוב עליה). ההצגה תערך ע"י בא כח חברת RODWAY שבא במיוחד למטרה זו בחסות טולגל דגניה יהלומי תעשיה.

נשמח לראותך בין הבאים ולמסור לך פרטים על המחירים ומועדי אספקה.

בברכה

החברה לפתוח קיסריה בע"מ

השכרת מרכז לרכיבה

החברה לפתוח קיסריה בע"מ (להלן — „החברה") מזמינה בזה הצעות לשכירת שטח ומתקנים באיזור קיסריה להפעלת מרכז לרכיבה אשר ישמש בית ספר לרכיבה ומועדון רכיבה על סוסים.

על כל המעונין לשכור את השטח והמיתקנים למטרה הנ"ל, להגיש את הצעתו בכתב לחברה עד ליום 15.11.76.

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

בדבר פרטים, נוספים ולתאום סיור בשטח ובמיתקנים נא להתקשר אל החברה:

ת.ד. 44

קיסריה העתיקה

טל. 063-88381.

החברה לפתוח קיסריה בע"מ

למכירה
ציוד ממפעל מתפרק

הציוד כולל: קומפרסורים לקירור, דוד קיטור, מפוחים, משאבות ומיכלים בכל הגדלים.

פרטים: „צצמוך" איזור התעשיה ב' כפר־סבא טלפון 052-26279 בשעות העבודה.

למסירה
צרכניה - מיני מרקט

במושב חמד על־יד בית דגן

לפנות למזכירות המושב טלפון 944536

לימודים · רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונ... · יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות • • •

משרד החינוך והתרבות המנהל להשתלמות עובדי הוראה | אוניברסיטת תל־אביב בית הספר לחינוך המרכז להדרכה ולהשתלמות

מודיעים על פתיחת קורסי

השתלמות למורים בחטיבות ביניים ובביה"ס העל יסודיים:

1] קורסים מודולריים למורים לספרות

מתקיימים בימי ג', הלימודים יחלו ב־23.11.76

סדנה דידקטית — ד"ר י. בנימיני, 10.00—12.00, בנין שרת חדר 307.

פרקים בשירה עברית [illegible] מרצי החוג לספרות עברית, 12.00—14.00, בנין שרת חדר 507.

[illegible] — גב' מ. אילון, 14.00—16.00, בנין שרת חדר 300.

תרבויות יהדות בישראל — ד"ר ע. בלב, 16.00—18.00, בנין רקנטי, חדר 244.

דרכי הוראות ליצירות דרמת — גב' ש. ויץ, 16.00—18.00, בנין שרת חדר 405.

דרכי הכנה להצגות וביקורת הצגות — גב' ש. וייץ, 18.00—19.30, בנין שרת חדר 234.

השירה העברית בימה"ב ושירתו של יהודה הלוי — גב' א. דנרון ומרצים אורחים, 18.00—19.30 בנין שרת 313.

2] קורסים מודולריים למורים להיסטוריה

מתקיימים בימי ב' בשבוע. הלמודים יחלו ב־22.11.76.

המזרח התיכון בעת החדשה** — ד"ר ח. ארליך, 9.00—10.00, בנין שרת חדר 308.

סוגיות נבחרות בתולדות הציונות — מר י. עילם, 10.00—12.00, בנין שרת חדר 308.

המאה העשרים ומאבק המעצמות — פרופ' מ. הרסגור, 14.00—16.00, בנין שרת חדר 415.

תולדות יהדות ארה"ב (כולל בת זמננו) — ד"ר א. גל, 16.00—18.00, בנין שרת חדר 415.

• הקורסים הם שנתיים ובני 56 שעות כל אחד.

•• בסמסטר א' בלבד.

3] השתלמות רכזי חינוך חברתי- דו־שנתי

מתקיימים בימי ד' בשבוע, בין השעות 10.00—16.00

בתכנית:

— קורסים בעקרונות החינוך וההנהגות החברתית ודרכי יישומן בביה"ס.

— סדנאות בהתנסויות ביחסי אנוש ובניהות אירועים.

ועדת קבלה תתקיים ב־3.11.76 בהתאם לפניה טלפונית.

פרטים והרשמה: במרכז להדרכה ולהשתלמות מורים, ביה"ס לחינוך, אוניברסיטת תל־אביב, בנין שרת חדר 411, טלפון 416111 קו פנימי 466.

ההרשמה לכל שאר ההשתלמויות המתקיימות במרכז — נסגרה.

תכנות מחשבים

נפתחים קורסי ערב

בת"א, חיפה, ירושלים ובאר־שבע

מתקבלים רק מסיימי 12 שנות לימוד בעלי נתונים מתאימים — לאחר מיון קפדני.

בוגרי הקורסים להכשרת מתכנתים בכירים, יקבלו הפנייה למקומות עבודה מתאימים בהתאם ל־הישגיהם.

לקבלת פרטים נא לצלצל:

לטל. 739193 ת"א ; טל. 669041 חיפה

גזור ושלח

לכבי המכון להכשרה מקצועית 1

ת.ד. 28125 תל־אביב [illegible]

בא לשלוח לי פרוספקט על הקורסים להכשרת מתכנתים בכירים.

שמי

השכלה

כתובתי

החברה לפיתוח קיסריה בע"מ

הצעת למכירת

מגרשים בקיסריה

החברה לפיתוח קיסריה בע"מ (להלן, החברה) מזמינה בזה הצעות לקנית 3 מגרשים נפרדים לבניית בתי מגורים באיזור הוילות שבקיסריה

כל המעונין לקנות מגרש למטרה בניה בקיסריה, יגיש הצעתו בכתב לחברה עד ליום 30.11.76.

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

בדבר פרטים נוספים ולתאום סיור בשטח, נא להתקשר אל החברה, ת.ד. 44 קיסריה העתיקה טל' 063-88381

משרד העבודה | משרד החינוך והתרבות | המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית | אורט | אורט ישראל

בית ספר אורט למכונאים תל־אביב

נמשכת ההרשמה ללימודי יום וערב לקראת התואר:

טכנאי

במגמות: ⁎ אלקטרוניקה ⁎ מכונות ⁎ חשמל ⁎ בנין

תנאי הקבלה:

בעלי תעודות בגרות או בוגרי י"ב כתות בתי ספר מקצועיים (מסמ"ר א')

מסיימי לימודי קדם הנדסאות בהצלחה

הלואות ומענקים לתלמידי יום — הלואות בגובה שכר הלימוד מועמדות לרשות המעונינים

פרטים: במשרד ביה"ס בשעות 8.00—19.30, ביום ו' עד השעה 12.00

תל־אביב, רחוב שפרינצק 12, טל. 264292, 269360.

משרד הסעד
איגוד העובדים הסוציאליים
משרד העבודה
המרכז להכוונה לערי פיתוח

עובד סוציאלי!

אפשרויות חדשות להטבות לעוברים לערי פיתוח, נפתחו לפניך.

בחלק מערי הפיתוח נערך כיום ניסוי בדגמים חדשניים של שירותי רווחה.

בוא וראה!

הצטרף לאחד הסיורים שאנו מארגנים עבורך בחודש נובמבר ל:

דימונה אופקים קרית־גת

יבנה ירוחם

המעוניינים יפנו לטלפון 02-247183 במשרד הסעד, או לת.ד. 1260 ירושלים ויציינו „סיור לעובדים סוציאליים".

המועצה המקומית עומר
מכרז חוזר
לבנית מרכז תרבות בעומר

מוזמנות בזה הצעות מקבלנים, מאושרים על־ידי רשם הקבלנים לביצוע הקמת המרכז הנ"ל.

תנאי המכרז, תוכניות ונתונים אחרים, ניתן לראות במשרדי המועצה המקומית עומר.

ניתן לקבל את תוכניות המכרז — תמורת 300.— ל"י שלא יוחזרו.

על מגישי ההצעות לצרף ערבות בנקאית בשווי של 10 אחוז מגובה ההצעה או ערבות אחרת שתניח את דעת הגבר המועצה.

את ההצעות יש לשלוח, בדואר רשום, למזכירות ה מועצה, עד 10.11.76 בהתאם לתנאי המכרז.

אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא, כן הרשות בידה לפצל את העבודה לשלבים.

בצלאל גבר — ראש המועצה

קורסים מקצועיים לאופנה

עתיד בטוח באחד מקורסי „אריס"

עשי בעצמך בחודש

תפירה בכתב

•חולצות •שמלות •חצאיות •מכנסיים

קורס למתחילות

מודליסט(ית)

תופרת סלון

ציור אופנה

גזרן קונפקציה

בגדי ילדות

חולצות ומכנסי גברים

זורים

התחלת הקורסים 22.11.76

בי"ס טכני למקצועות האופנה

אלנבי 19 ת"א טל. 58408

לנוער כיתות מקצועיות שנתיות

תעודת הסמכה

האגודה להתחדשות הפרט והחברה

המרכז לחינוך ייעוץ והדרכה,

לשכת „עדוד" בני־ברית, תל־אביב

סמפוזיון

על הנושא:

„איך יוכל האדם להכיר את עצמו"

יתקיים ביום שני, 1.11.76, בשעה 8 בערב בבית בני־ברית, רחוב קפלן 10, תל־אביב בהנחיית ד"ר אסתר טאובר עם צוות מרצים.

דברי פתיחה: היו"ר, עו"ד צבי תמרי.

המכון הטכני הרצליה

הרצליה, רחוב עצמאות 59, טל. 981049

מבצע חודש לימודים חינם

לפי תכניות משרד העבודה

★ שרטוט בנין

★ קריאת תכניות בנין

★ שרטוט חשמל

★ עיצוב פנים

★ גרפיקה

★ מזכירות רפואית

מחיר הקורסים: 200 ל"י בהרשמה 280 ל"י לחודש

פרטים והרשמה: בשעות 4—8.30 בערב בלבד

בנק ישראל
הודעה על שינוי כתובת

מובא בזה לידיעת הציבור, שהחל ביום א', ז' בחשון תשל"ז (31 באוקטובר 1976) תפעל מחלקת הפיקוח על הבנקים בירושלים

במעונה החדש, רח' הלל 24

מספרי הטלפון: 241435—44

לתושבי ראשון לציון

קורס להנהלת חשבונות סוג 1

ייפתח ב־2.11.76.

הלימודים מתקיימים בשעות הערב.

פרטים: בעיריית ראשון־לציון מחלקת החינוך, בימים א', ד', 16.00—18.00.

המכון להשתלמות מקצועית משולבת

משרד העבודה

מכנזן הלאחל

هكذا من الاصل

חינוך על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות • • • לימודים • • • רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות

המכללה־המדרשה למינהל
מיסודה של הסתדרות הפקידים

מכללה — לימודים ארבע־שנתיים:
- מינהל עסקים
- מינהל ציבורי
- מינהל רפואי
- ראיית־חשבון
- בנקאות
- מערכות־תקשורת - עיתונאות
- הכשרת מורים לבתי"ס תיכוניים למינהל ולמסחר

מדרשה — לימודים לקראת תעודה:
דו־שנתיים: מינהל־עסקים • מינהל־ציבורי • ניהול כח־אדם והדרכה • מנתחי־מערכות אר"ש ומיכון • חד־שנתיים: ביקורת־פנימית • ניהול־שיווק • ניהול־משרד • מנתחי־עיסוקים וחוקרי־מקצועות • פרסום ויחסי־ציבור • מראיינות • תעמלנים רפואיים • מזכירות: רפואית, מינהלית, לבתי־ספר • סייעות לרופאי ולמרפאי־שיניים • תכנות ותכנון למחשב אלקטרוני • פרקים נבחרים בניתוח־מערכות לעני"א • קצרי־מועד: רכישות בשיווק־קמעוני • ניהול ישיבות ודיונים — למנהלים • סדנא ביחסי־עבודה • כתיבת דו"חות מינהליים • דגימה סטטיסטית • גרפולוגיה מינהלית • קריאה מהירה • גישה חדישה למערכות־מידע מתקדמות • עני"א למנהלים • עני"א לחשבונאים • מעבדה לשונית (אנגלית).

(1) ההרשמה בתל־אביב — בבניין ביה"ס „תיכון־חדש" — היא למסלול הארבע־שנתי של המכללה, בלבד.
(2) בשלוחות חיפה מתקיימים במסלול הארבע־שנתי של המכללה — לימודי ראיית־חשבון בלבד.
(3) בשלוחות תל־אביב — באלנבי 113 — מתקיימים כל לימודי־התעודה, שפורטו לעיל.
בשלוחות האחרות — חיפה, ירושלים, באר־שבע — רק חלק מהם.

פרטים והרשמה בשלוחות המכללה:

תל־אביב	— בנין בי"ס „תיכון חדש", דרך חיפה 61,	טלפון 03-453317
תל־אביב	— המכללה למינהל, רחוב אלנבי 113,	טלפון 03-624462
ירושלים	— בית הפקיד, רחוב מסריק 10,	טלפון 02-66380
חיפה	— בית הפקיד, רחוב מאיר 44-46,	טלפון 04-524103
באר־שבע	— המכללה למינהל, רחוב השלום 18,	טלפון 057-78706

משרד החינוך והתרבות
המחלקה לחינוך מבוגרים

מישלב
מרכז השכלה למבוגרים

בגרות ומוקדמות
כתות ערב

1. השכלה קדם תיכונית
2. השכלה תיכונית
   א. ברמה של 10 שנות לימוד (תיכוניה)
   ב. ברמה של 12 שנות לימוד (תג"מ)
3. הכנה לבחינות בגרות
4. אנגלית בכל הרמות
5. כיתות במקומות העבודה

המרכז: תל־אביב, רחוב ויצמן 53
פתיחת כתות הערב בת"א 3.11.76
כן נמשכת ההרשמה לכיתות בקר הפתיחה 15.11.76.

סניפי מישלב
שעות ההרשמה 7 - 5 אחה"צ

בית־שאן: הספריה העירונית
בית שמש: המועצה המקומית
בני ברק: עיריית בני ברק.
גבעת אולגה: בי"ס אור לסף
חולון: בי"ס רבינים רח' השומר 23
חיפה: רח' העליה 45 בת גלים
טבריה: עיריית טבריה
יבנה: המרכז הקהילתי
יד אליהו: בי"ס החייל, רח' אנילביץ 16
יהוד: מרכז תרבות ע"ש שטיינברג
יפו: בית ההסתדרות
ירושלים: בי"ס למל (מול אדיסון)
לוד: מועצת פועלי לוד
נס ציונה: מועצת פועלי נס ציונה
נצרת: מועצת פועלי נצרת
עפולה: בי"ס יזרעאל
ערד: מרכז תרבות ע"ש רובין
פרדס כץ: עיריית בני ברק
צפת: בי"ס ממלכתי א', רח' הפלמ"ח
קרית מלאכי: המרכז הקהילתי
רחובות: בי"ס בן צבי רח' הירשמן
רמלה: מועצת פועלי רמלה
רעננה: מועצת פועלי רעננה.

טכניקום
בתאריך 1.11.76 יפתח קורס
שרטוט
* בנין * מכונות
* עיצוב פנים
בפקוח משרד העבודה
חיפה הרצל 44 ת"א בן יהודה 28

כתיבה במכונה
תלמוד ב־12 שעות
בבי"ס למסחר
„רימון"
ת"א, רח' דיזנגוף 85
טלפון 281985
שיטה עיוורת
פיקוח ממשלתי

קורסים לאנגלית
המועדון נוסד עבור האשה הישראלית ומטרתו להפגיש קבוצות נשים ללימוד השפה האנגלית המדוברת בכל הרמות, החל מלימוד ה־A.B.C ועד קבוצות שיחה ברמות גבוהות.

זכויות חברת המועדון
1. זכאית ללימודי אנגלית פעם בשבוע.
2. שעה וחצי בכל פגישה ביום המתאים לה.
3. קבלת עיתונים, מגאזינים, שבועונים בשפה האנגלית.
4. כיבוד קל.
5. כרטיס חברת המקנה הנחות בחנויות.
6. הדרכה, הפנייה ליוצאות לחו"ל, טיולים מאורגנים בארץ ובחו"ל בהנחה.

הלימודים מתקיימים בכל ימות השבוע יום הלימוד נתון לבחירתך בשעות הבוקר, אחה"צ, או הערב.

פרטים והרשמה: היכן מוזמנת כל יום בין השעות 08.30—20.00 לביקור ושיחה לסניפנו הקרוב.

תל־אביב — דיזנגוף 115, טל. 228545.
תל־אביב — אבן גבירול 70 (כניסה מדוד המלך 1) טלפון 266443.
רמת־גן — ביאליק 36 (ליד העיריה) טל' 719153
חולון — סוקולוב 48 פינת הנשיאים 3 (מול הסופרמרקט) טלפון 842308.
בת־ים — שד' העצמאות 79 (ליד המצבה), טל' 866811.
חיפה — בלפור 5 (פינת נורדאו), טל' 669041.

מועדון אמריקאי לאשה

למדי מקצוע ב־3 חדשים
במקום מגוריך - בכל הארץ
נקבנות
בשיטת IBM
מקצוע שאין בו אבטלה והשתכרי טוב יותר. לאחר שנכשירך תוך 3 חדשים, נפנה אותך למקום עבודה מתאים ללא תלות בגיל והשכלה

לימוד
בוקר • צהרים • ערב
לפי בחירה

קורס בתבניות חינם למעוניינות
• תעודת הסמכה •
פרטים והרשמה במשרדי
„המכון להכשרה מקצועית"
בשעות 9 - 1 לפנה"צ 4 - 8 אחה"צ

תל־אביב: רח' פלומן 7
רמת־גן: רח' ז'בוטינסקי 61
חיפה: רח' ביאליק 17
פתח־תקוה: רח' בלפור 14
ירושלים: רח' אגריפס 8
רחובות: רח' יעקב 3
רמלה: רח' נורדאו 5
באר שבע: רח' הגלגל 86

גם אתה יכול להרוויח
5,000.- ל"י
לחודש ויותר
כטכנאי שירות טלוויזיה ומומחה לתיקוני טלוויזיה ואנטנות
לאחר שתסיים קורס מרוכז של 10 חודשים בשעות הערב
מתקבלים מועמדים ללא תלות בגיל והשכלה

פרטים והרשמה — מכון לאלקטרוניקה
לפנות בשעות: 09.00 — 1.00 לפנה"צ
4.00 — 7.00 אחה"צ

ת"א: רח' הנגב 23 (תחנה מרכזית)
חיפה: רח' ביאליק 17 (פינת הרצל)
ירושלים: אגריפס 8 (מול קולנוע עדן)
באר־שבע: התלוץ 86 (מול קולנוע שביט)
רמת־גן: ז'בוטינסקי 61 (ליד קולנוע רמה)
פתח תקוה: בלפור 14
רחובות: רח' יעקב 3 (מול אגד)
רמלה: רח' נורדאו 5 (במוסד הקוהנו)

אנו נלמד אותך מקצוע נדרש, עד להצלחתך

הנהלת חשבונות
* בהדרכת רואי חשבון ומרצים מעולים
* מבחני גמר בבית הספר * סוגים 1+2, 2, 3.
* קורסים חדשים בוקר וערב נפתחים ב־2.11

פקידות ומזכירות
* קורספונדנציה * כתיבה במכונה
* משרדאות * חשבונאות * פיפות החוק
* קורסים חדשים בוקר וערב נפתחים ב־2.11

נקבנות
בשיטת I.B.M.
* כולל קורס חינם בכתיבה במכונה
קורסים מזורזים: בוקר, צהריים, ערב נפתחים כל יום

כתיבה במכונה
* קורס מזורז לכתבנות עברית אנגלית
נפתח כל יום. למוד אינדיבידואלי

• הכנה לקבלת סוג מטעם משרד העבודה • תעודת הסמכה • הפנייה לעבודה

המכונים להשתלמויות והכשרה לעבודה
שרוטל

תל־אביב: אלנבי 140 (התחנה המרכזית) טל. 615314	רחובות: הרצל 163 בקרבה ליד „אגד"	בת־ים: רח' רוטשילד 26 טלפון 615314
ירושלים: מרדכי בן הלל 10 (פינת בן־יהודה) טל. 232748	רמת־גן: רח' ז'בוטינסקי 54 (מול רמה) טל. 734335	הרצליה: סוקולוב 13 (מול הצריה)

יותר קל ללמוד ב"שרוטל"

סיט אנד סאונד
עברנו למרכזנו החדש בתל־אביב
רח' בן־יהודה 21 א'
טלפון 56022
(מול בנין אל־על)

המרכז האור־קולי ללימוד כתיבה במכונה תוך 12 שעות
תל־אביב: רח' בן יהודה 21א', טלפון 56022
ירושלים: רח' המלך ג'ורג' 5
באר־שבע: רח' הפלמ"ח 47, טלפון 77781
סטודנטים בימי שישי

טכניקום
בתאריך 31.10.76 יפתח קורס
חשמלאים
מוסמכים
בפקוח משרד העבודה
חיפה הרצל 44 · ת"א בן יהודה 28

אולי סמון אוצר במכחולך ?
האם אתה מתעניין בגרפיקה ובציור? האם אתה מוכן ללמוד את אמנות הגרפיקה והציור בביתך בזמנך הפנוי? ספרית שלי בשיתוף המכונים האמריקאים להשכלה בכתב יבחנו בביתך את כשרונך והתאמתך לגרפיקה ובציור!

ללא תלות בכל השכלה
לכבוד
"המכונים האמריקאים להשכלה בכתב"
ת.ד. 28124 תל־אביב. לטפ' 77.
אבקשכם לשלוח אלי, ללא כל התחייבות מצידי, חוברת הסברה ומבחן התאמה בשרון לגרפיקה ולציור.
שם: ....
כתובת: .... טלפון: ....

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

טכניקום
בתאריך 31.10.76 יפתח קורס
אלקטרוניקה
טלוויזיה
בפקוח משרד העבודה
חיפה הרצל 44 ת"א בן יהודה 28

למד בבתב
* אלקטרוניקה סוג 1
* חשמלאי מוסמך
* שרטוט שלב א.
* הנהלת חשבונות סוג 1, 2, 1+2
* טלויזיה — השתלמות למהנדסים הנדסאים וטכנאי אלקטרוניקה
* מכינה כללית-לכתה י'
* חשמל רכב סוג 3 לבעלי סוג 2 או 6 שנות ותק
* גזירה ותפירה

העבודה המעשית תעשה במעבדות אורט
פרטים והרשמה:
כל יום מ־8.30 עד 12.30 יום ו' עד 13.00
תל אביב: שד' דוד המלך 39 טל: 234332, 231783
בוגרשוב 66, טל: 225690, 215773
חיפה: הנביאים 20, טל: 666182, 664671
ירושלים: המלך ג'ורג' 44, טל: 226455
באר־שבע: אסף שמחוני 7 טל: 77745

המרכז להשתלמות בתקשורת ובהשכלה

בהרצליה
קורסי ערב ובוקר
* פקידות ומזכירות
כולל קורספונדנציה וכתבנות
* הנהלת חשבונות 1+2
החודש 1000 ל"י
הפתיחה ב־2.11.1976
תיכון מקצועי „אמירים"
רחוב העצמאות 59 ■ 981049

הנהלת חשבונות
נותר מספר מקומות
לקורס הנהלת חשבונות
שיפתח ביום ב' 1.11.76
תוכנית הלימודים ערוכה בהתאם למתכונת המומלצת ע"י משרד העבודה. בסיום הקורס יוגשו התלמידים לבחינות סווג ממשלתיות. מחשב כיס חינם לכל תלמיד!
אור־קול
רח' מכבי 7 (ע"י קולנוע „אורליי")
תל־אביב, טלפון 280504.

לימודים

רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • • חינוך על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות • • •

למד בגרות בביתך!

אנו נגיע אותך בביתך, בזמנך הפנוי, ולפי הקצב המתאים לך, למועדי הבחינות הנוחים לך. טובי המורים בארץ יבדקו את שיעוריך. כל לומד רשאי להשתתף בהרצאות ותרגילי סיכום בשלוחת המכון הקרובה אליו - ללא תשלום נוסף. הנחה של % * לחיילים.

קורסים נוספים בכתב
- תכנות מחשבים
- רדיו אלקטרוניקה — כולל חלקים ומכשירים
- צילום — כולל מכשירי פיתוח והגדלה
- גרפיקה שמושית
- פרסום ויחסי ציבור
- אדריכלות פנים

לקבלת תכנית לימודים חינם פנה אישית או שלח התלוש הרצ"ב לת.ד. 28124 תל־אביב.

שם: .... מעוניין בלימודי: ....

כתובת: .... טל. ....

בכל מקום בארץ פה אישית או בכתב ל ת.ד. 28124 ת"א	תל־אביב בן־יהודה 51 טל' 234396	חיפה רח' בלפור 5 טל' 669041	רמת־גן ז'בוטינסקי 61 טל' 739193	רחובות רח' יעקב 3 (מול "אגד")
	פתח־תקוה רח' בלפור 14	בת־ים שד' העצמאות 79 (מעל הסופרמרקט) טל' 866811	חולון סוקולוב 48	רמלה רח' גורדון 5 (במוסד תקומתנו)

* מינהל עסקים * גזירה ותפירה
* ציור אופנה * טלוויזיה/אנטנות

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

למד בביתך בגרות

38 שנות וותק • 120,000 בוגרים • 115 קורסים

אם אתה שואף להצליח בבחינות הבגרות והמוקדמות וללמוד בכתב בצורה רצינית ותחת פיקוח בהתאם לתכניות הלימוד של משרד החינוך, אנו נסייע בידך להשיג את שאיפתך. באפשרותך להיבחן במועדים הנוחים לך. לרשות הלומדים יעמדו יועצים לעזרה אישית בסניפי המכללה העברית להשתלמות בכתב.

לחיילים בשרות פעיל 25% הנחה

מגמות נוספות לבחירתך:
1. אנגלית ושפות אחרות
2. אנגלית לאוניברסיטה
3. מתמטיקה ופיסיקה הכנה לטכניון
4. אלקטרוניקה — מעבדה ביתית ובניית מכשיר רדיו —
5. הנה"ח ומדעי המסחר
6. גרפיקה וציור
7. עתונאות ויחסי ציבור
8. פסיכולוגיה

לשם קבלת פרטים מלאים מלא את התלוש הרצ"ב ושלח בהקדם אל מרכז הוראה ת.ד. 4068 רמת־גן.

מעונין בקורס .... שם .... כתובת .... טלפון 29.10

המכללה העברית להשתלמות בכתב

מרכז הוראה: ר"ג, ככר עלית, שפירא 4 (פינת ארלוזורוב 63) שעות קבלה 16.00—8.00

תל־אביב	חיפה	ירושלים	שעות הרשמה:
ריינס 1, ככר דיזנגוף טל. 226594	נורדאו 30 טל. 667040	יפו 42 ככר ציון	20.00—8.00 רצוף

גינת

במשכת ההרשמה לקורסים הבאים: | למד מקצוע בבי"ס צבורי

הנהלת חשבונות	מזכירות	כתבנות
1, 2, 1+2, 3 בוקר, ערב	• משרדאות • התכתבות • חשבונאות • מכונת כתיבה	■ עברית ■ אנגלית
9.11	8.11	כל יום

• הלימודים בפיקוח משרד העבודה.

פרטים והרשמה: ביה"ס גינת רחוב ברזכאי 6, תל־אביב. טלפון 290775 (ע"י אחד־העם 35).

הסתדרות הפקידים
מועצת פועלי ת"א
ביה"ס לחשבונאות ומינהל ע"ש גינת

גלבוע ביה"ס לחשבונאות

מודיע על
פתיחת
קורסי ערב נוספים להנהלת חשבונות
סוגים: 1, 2, 2 + 1, 3

* הקורסים כלליים השתלמות בניהול חשבונות, במחשבים ומיכון.
* הלימודים יתקיימו בבנין גמנסיה הרצליה תל־אביב.
* הנחות לחיילים וחיילים משוחררים.
* עזרה בסידור עבודה בתום הקורס.

הקורסים יפתחו ביום א' 14.11.76

פרטים והרשמה: רח' מרמורק 28 ת"א (ע"י הבימה) טל. 221965 מ־8 בבוקר

השבוע
העולם שמעבר לחוק
במעריב
לנוער

כתיבה במכונה
"רימון"
ת"א, רח' דיזנגוף 65
טלפון 281985

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

המדור ללימודי חוץ
מודיע על פתיחת
לימודי תעודה
אשר יתקיימו בשעות הערב
בשנת הלימודים תשל"ז — 1976/77
בירושלים, בת"א, בחיפה ובבאר־שבע

ניהול
* ניהול כללי (בירושלים, בחיפה ובבאר־שבע)
* ניהול עסקי־תעשייתי (בתל־אביב ובחיפה)
* ניהול הייצור (בירושלים, בתל־אביב, בחיפה ובבאר־שבע)
* ניהול הנדסי (בירושלים, בת"א ובבאר־שבע)
* ניהול כח־אדם (בירושלים, בחיפה ובבאר־שבע)
* ניהול שיווק (בתל־אביב ובחיפה)
* ניהול הספקה ורכש (בירושלים, בתל־אביב, בחיפה ובבאר־שבע)
* ניהול מחקר ופיתוח (בתל־אביב)
* ניהול אבטחת איכות (בתל־אביב)
* מינהל בתי־מלון (בירושלים, בת"א ובחיפה לימודי יום מרוכזים בת"א בלבד)
* ניהול פיננסי (בחיפה)
* ניהול אחזקה תעשייתית (בחיפה)

מדעי המחשב
* תכנות למחשבים אלקטרוניים (בתל־אביב ובחיפה)
* מנתחי מערכות מידע ממוחשבות (בירושלים ובתל־אביב)
* מערכות מחשבים למנהלים (בחיפה)
* תכן מערכות מידע מינהליות למחשבים אלקטרוניים (בחיפה)

הנדסה אזרחית
* פיקוח על הביצוע בבניה (בירושלים, בתל־אביב, בחיפה ובבאר־שבע)

תקשורת המונים
* קורס מתקדם ליחסי ציבור (בירושלים ובתל־אביב)

ארכיונאות
* ארכיונאות טכנית (בירושלים ובתל־אביב)

שמאות
* שמאות מקרקעין וניהול נכסים (בירושלים, בתל־אביב ובחיפה)
* שמאות רכב (בירושלים, בתל־אביב, בחיפה ובבאר־שבע)

תחבורה
* קציני בטיחות בתעבורה (בירושלים, בתל־אביב, בחיפה ובבאר־שבע)
* קורס לתחבורה ולתנועה (בתל־אביב)

צילום
* צילום טכני מתקדם (בת"א, שנה ב' בלבד)

עיצוב ושרטוט
* עיצוב המוצר (בתל־אביב ובחיפה)
* עיצוב פנים וריהוט (בת"א ובפתח־תקוה)
* גרפיקה שימושית (בחיפה)
* ריהוט ומערכי פנים (בחיפה)
* שרטוט בנין (בחיפה)
* שרטוט טכני ותכנון חלקי מכונות (בחיפה)
* הסבה לשרטטי אלקטרוניקה ותכנון מעגלים מודפסים (בחיפה)

חשמל
* חשמלאים מוסמכים, ראשיים ובכירים (בחיפה)

פרטים והרשמה:
- בירושלים: הטכניון, השלוחה בירושלים, בנין העירייה רח' יפו 22, טל. (241) 232251, בימי שני, בין השעות 19.00—17.00.
- בתל־אביב: הטכניון, רחוב ליסין 14, טלפון: 268126/7, 256992.
- בחיפה: הטכניון, בנין ראסל, הדר הכרמל, טל. 661151, 657818.
- בבאר־שבע: בית־ספר מקיף, רח' החלוץ 127, באר־שבע, טלפון 057-54896, בימי שני בין השעות 19.00—17.00.

לקבלת הודעה בתל־אביב, גם מחוץ לשעות המשרד בטלפון 266092

משרד החינוך והתרבות
מינהל החינוך
המחלקה לבחינות

בחינות בגרות ובחינות מוקדמות-מועד חורף תשל"ז
הודעה ל"נבחנים חיצוניים" (אקסטרניים)

1. תאריכי הבחינות בכתב

בחינות הבגרות והבחינות המוקדמות במועד חורף תשל"ז תתקיימנה בין התאריכים ו' טבת תשל"ז 27.12.76 — א' שבט תשל"ז 20.1.77.

להלן לוח הבחינות:

התאריך	מקצוע הבחינה		סמל השאלון	שעת התחלה	שעת סיום
שני ו' טבת 27.12.76	ידיעת העם והמדינה (מוקדמת)		94	15.00	17.00
שלישי ז' טבת 28.12.76	ספרות עברית, תכנית מורחבת	חלק א'	04	15.00	18.00
	ספרות עברית, תכנית מורחבת	חלק ב'	04	18.30	19.30
	ספרות עברית (תכנית מצומצמת א')		05	15.00	18.00
	ספרות עברית (תכנית מצומצמת ב')		75	15.00	18.00
	ספרות עברית לעולים חדשים		45	15.00	16.30
רביעי ח' טבת 29.12.76	שפות זרות שניות: אנגלית (11) צרפתית (14) ערבית (16) רוסית (18) ספרדית (20) איטלקית (22) רומנית (33) פולנית (38) פורטוגזית (48) טורקית (50) פרסית (52) הונגרית (54) סלובקית (56) צ'כית (58)		סמל השאלון ליד מקצוע הבחינה	15.00	18.00
חמישי ט' טבת 30.12.76	היסטוריה	חלק א'	24	15.00	18.30
	היסטוריה	חלק ב'	24	19.00	20.00
	היסטוריה ב' — תולדות עם ישראל (מוקדמת — לעולים חדשים)		95	15.00	16.00
	היסטוריה — (מוקדמת)		83	15.00	16.30
שני י"ג טבת 3.1.77	חיבור עברי		03	15.00	17.30
	דקדוק עברי		02	18.00	20.00
	חיבור עברי לעולים חדשים		43	15.00	16.30
	דקדוק עברי לעולים חדשים		59	17.00	18.00
שלישי י"ד טבת 4.1.77	אמנות		65	15.00	17.00
רביעי ט"ו טבת 5.1.77	תנ"ך (תכנית א')		06	15.00	19.00
	תנ"ך (תכנית ב')	חלק א'	76	15.00	17.00
	תנ"ך (תכנית ב')	חלק ב'	76	17.30	19.30
	תנ"ך לעולים חדשים		46	15.00	18.00
חמישי ט"ז טבת 6.1.77	ביולוגיה		28	15.00	18.00
	ביולוגיה (מוקדמת)		84	15.00	16.00
שני כ' טבת 10.1.77	גיאוגרפיה		29	15.00	18.00
	גיאוגרפיה של א"י (מוקדמת)		87	15.00	16.30
רביעי כ"ב טבת 12.1.77	תלמוד		30	15.00	18.00
חמישי כ"ג טבת 13.1.77	מתמטיקה תכנית מצומצמת		08	15.00	18.30
	מתמטיקה תכנית מורחבת	חלק א'	07	15.00	17.30
	מתמטיקה תכנית מורחבת	חלק ב'	07	18.00	20.00
שני כ"ז טבת 17.1.77	שפות זרות ראשונות: אנגלית (09) צרפתית (12) ערבית (15) רוסית (17) ספרדית (19) איטלקית (21) פולנית (23) רומנית (32) פורטוגזית (47) טורקית (49) פרסית (51) הונגרית (53) סלובקית (55) צ'כית (57)	חלק א'	סמל השאלון ליד מקצוע הבחינה	15.00	17.00
		חלק ב'		17.30	19.30
רביעי כ"ט טבת 19.1.77	כימיה		27	15.00	18.00
	כימיה (מוקדמת)		86	15.00	16.30
חמישי א' שבט 20.1.77	פיסיקה תכנית מצומצמת		35	15.00	17.00
	פיסיקה תכנית מורחבת	חלק א'	36	15.00	18.00
	פיסיקה תכנית מורחבת	חלק ב'	36	18.30	20.00
	פיסיקה (מוקדמת)		85	15.00	16.30

2. בחינות בע"פ

בחינות בע"פ לעולים חדשים ולנבחנים שאושרו להם בחינות בע"פ תתקיימנה בשלוחות המחלקה לבחינות בין התאריכים ד' שבט תשל"ז 23.1.77 — ט"ז שבט תשל"ז 4.2.77. הנבחנים בע"פ יקבלו הודעות אישיות על מקום הבחינה ומועדה.

3. סיום ההרשמה למועד חורף תשל"ז

א. ההרשמה למועד זה לנבחנים שבידיהם שוברי התשלום תסתיים ביום שני כ"ב חשון תשל"ז 15.11.76.
ב. ההרשמה נעשית ע"י תשלום באמצעות השובר המתאים בסניפי בנק הדואר.

אנו מאחלים הצלחה לכל הניבחנים!

גזור ושמור! מסור זאת לחבריך הניבחנים!

מודיע על פתיחת קורס
פקידי רשוי ומכס
פרטים והרשמה במזכירות ביה"ס בין השעות 19.30—08.00

בית הפקיד
בי"ס לפקידות של הסתדרות הפקידים
חיפה, רחוב מאיר 44, טלפון 524103

קורסים לאנגלית בבית ציוני אמריקה
מודיעים על פתיחת ההרשמה
לקורס אנגלית
חורף 76-77
קורס הכנה מיוחד
לבחינת כניסה לאוניברסיטה

ההרשמה בבית ציוני אמריקה, רח' דניאל פריש 1 תל־אביב — בימים: א', ב', ד', ה' בשעות: 17.30—09.30.

גרפיקה

נפתחים קורסי ערב בתל־אביב

מתקבלים רק בעלי כשרון וכוונות רציניות ... לקבל הדרכה ... להכנת תיק עבודות ...

או מלא וגזור

לכבוד **המדרשה לגרפיקה ולציור** על־יד "סטודיו ציור" ת.ד. 36236 תל־אביב
נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי גרפיקה.

שמי .... גיל ....

כתובתי ....

אולפני ידיעום
סופר 8

לחובבים ומקצוענים מכל הרמות
קורסים להסרטה
סופר 8 עם קול
תסריט, בטוי, צילום ועריכה

פרטים והרשמה בכל יום שלישי 5—6 בערב
בבית שילי ... רחוב דניאל פריש 1

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

המזכירות האקדמית
מודיעה
שנת הלימודים תשל"ז
תיפתח ביום ראשון, ז' בחשון תשל"ז 31.10.76
הלימודים יחלו בשעה 10.00 בבוקר.

ביום שלישי, ט' בחשון תשל"ז — 2.11.76, בשעה 11.00 בבוקר, יתקיים טקס פתיחת שנת ה־לימודים לסטודנטים החדשים.

הטקס יתקיים ברחבת בנין א' בקריה החדשה.

הזמנות ניתן לקבל באגודת הסטודנטים.

هكذا من الأصل

هكذا من الاصل

של 1000

לרגל גליון ה־1000 ⟵⟶ לרגל גליון ה־1000

במבצע מנויים חסר תקדים, יעניק לכל מנוי שנתי חדש

(או המחדש מנוי לשנה נוספת)

פרס אישי יקר ערך, לפי בחירתו האישית של כל מנוי.

(פרס אחד מבין השלושה המוצעים)

אולם הפרס העיקרי יגיע לביתך מדי שבוע: עתון מתקדם, אקטואלי וחינוכי לנוער המתבגר, הכולל חומר־עזר רב ללימודים!

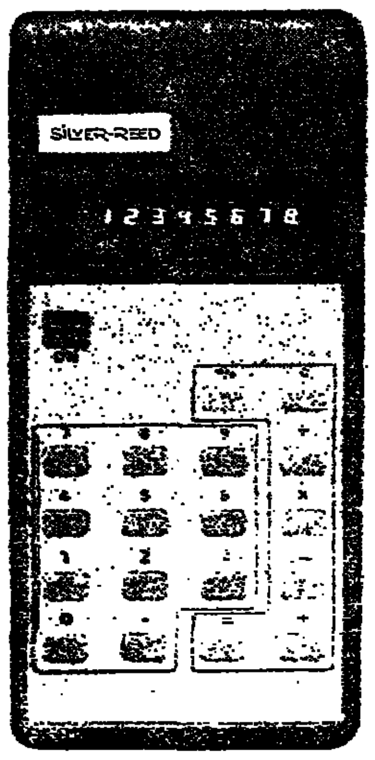

מחשב־כיס

(בתוספת של —.150 ל"י בלבד לדמי המנוי)

מחיר המחשב בחנות כ־—.300 ל"י

תכונותיו: 4 פעולות־חשבון; גורם קבוע; אחוזים אוטומטיים; הזזה עלמית ושברים רציפים; ביצוע בתחר יציבה.

כולל: נרתיק, תיק, הוראות שימוש, אחריות ל־3 חדשים ושירות להחלפה בלתי־מוגבלת.

מנורת־שולחן „אורלי 220"

(פרס חינם)

מנורה מהודרת ושימושית לכל תלמיד, עיצוב חדשני, בצבעים מרהיבים, זרוע גמישה עם אפשרות לתלייה.

מחירה בחנות: —.90 ל"י

החיפושים אחר בר־כובבא

(פרס חינם)

פרשת התגליות במדבר יהודה ואיגרותיו של בר כוכבא, מאת **יגאל ידין**, כרך גדול ומרהיב, הכולל מאות תמונות ומפות.

מומלץ על־ידי משרד החינוך!

אם תפעל מייד, תהנה מן היתרונות הבאים:

- השבועון יגיע לביתך בדואר מדי שבוע, ללא כל תשלום נוסף.
- אתה זוכה בהנחה ממשית של 28% ממחיר הגליון הבודד.
- על־ידי תשלום מראש, אתה מבוטח מעליית־מחירים צפויה במשך השנה.
- ומעל לכל: פרס־אישי יקר־ערך, אשר יעניק לילדך שעות רבות של עיסוק והנאה ויסייע לו להיות תלמיד טוב יותר.

גזור, מלא ושלח עוד היום!

תלוש חתימה

מספר המנוי במקרה של מנוי קיים

☐ מנוי חדש
☐ חידוש מנוי קיים

לכבוד מחלקת המנויים, מעריב לנוער
ת.ד. 20020, תל־אביב

הריני מעביר בזה צ'ק/המחאת דואר על סך של —.175 ל"י כדמי מנוי לשנה אחת על „מעריב לנוער" כולל אריזה ודמי משלוח הפרס לביתי. (המחיר כולל מע"מ).

אני בוחר בפרס:

☐ מחשב כיס (בתוספת סך —.130 ל"י).
☐ מנורת שולחן „אורלי 220" (פרס חינם)
☐ בר־כוכבא (פרס חינם)

שם המשפחה: ______
שם פרטי: ______
כתובת: ______

מפגש הרהיט הבינלאומי

אנו שמחים להודיע לקהל על פתיחת מחלקה חדשה

לחדרי ילדים ונוער

החל ממוצאי־שבת 30.10

כמו כן אנו ממשיכים במבצע המכירות שלנו

★ סלונים
★ חדרי שינה
★ מזנונים

הכל מתוצרת חוץ משובחת, במחירים בלתי קיימים בשוק.

רק אצלנו ניתן לרכוש

חדרי שינה קומפלט ב־5950 ל"י בלבד

הקהל הרחב מוזמן לבא ולהיווכח

חולון, רח' קוגל 45, בחניון

רות עוזיאל

פרהפסיכולוגית מגדת עתידות בעזרת חנורה וקפה

[illegible]

לקביעת פגישה — טלפון 297191, תל־אביב

למכירה
בריכה גדולה ליצור שלגונים

כולל מיתקן ציפוי שוקולד ומיתקן אריזה.

את הבריכה אפשר לראות במצב פעולה, אחרי קביעת פגישה בטלפון 04-922131 עם מהנדס זאב מדיין.

מחלבות נהריה שטראוס בע"מ

ת.ד. 5 נהריה

ת"א, רח' הפטמן 6 (כ"ל בית מפעל הפיס)

מרכז הבילוי לתלמידי תיכון

השבוע

במועדון אקורד

ריקודים לצלילי להקת „הזכרונות"

במועדון פיאנוער

[illegible]

פסטיבל הזמר והפזמון תשל"ז

רשות השידור מכריזה בזה על

תחרות
„פסטיבל הזמר והפזמון הישראלי תשל"ז

שתתקיים בבניני האומה בירושלים במוצאי שושן פורים, ט"ו באדר תשל"ז — 5.3.77.

השירים שיזכו בשלושת הפרסים

פרס ראשון 4,000 ל"י

הראשונים יזכו את שולחיהם

פרס שני 2,500 ל"י
פרס שלישי 1,500 ל"י

בפרסים בסך:

תקנון מפורט ניתן לקבל ב:

1. לשכת המודיעין של הטלוויזיה, רוממה ירושלים.
2. אולפני הרדיו בירושלים, רח' הלני המלכה.
3. אולפני הרדיו בתל־אביב, רח' ה' פס' 1 הקריה.
4. כמו כן ניתן לקבל התקנון על־ידי פניה לכתובת: „מזכירות פסטיבל הזמר והפזמון" רשות השידור הקריה, תל־אביב.

● המועד האחרון לקבלת השירים הוא ה־12.12.76.

בשכר חודשי

משרד

252 מ"ר + טלפונים

ברחוב הארבעה, תל־אביב

לטלפון 612272, 615261

נותרו מספר דירות בנות 2½ חדרים ברח' החשמונאים במרכז בת־ים

משכנתא —.65.000 ל"י

אפשרות כניסה מיידית או כניסה ל־6 חודשים

לפנות **אחים בן־יחזקאל** בת־ים, רוטשילד 29, טלפון 865899, 884193

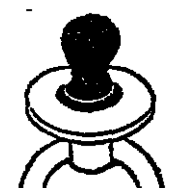

קימבו לתינוק

שיווק ישיר לבית היולדת.

במחסן המרכזי שלנו מחירים מוזלים במיוחד, של דגמים שעמדו בתצוגה. היצירה 22, מאחורי בורסת היהלומים ר"ג

לנוחיותכן בסוכנויותינו

המבחר הגדול

של כל הדרוש לתינוק

במחירים המוזלים

חיפה מרכז הכרמל שד' הנשיא 124
רמת־גן כופר הישוב ארלוזורוב 1
תל־אביב מורבי בן־יהודה 1 בנין מגדלור

בחיפה
דרוש מיד

משרד

בשכ"ח לזמן ארוך רצוי באיזור הכרמל — אחוזה

לפנות **לחנה קורן**

מכון לגרפולוגיה מעשית

שד' הנשיא 99 ת.ד. 7234 חיפה

טלפונים 80228 255564

לימונטה

המרכז הישראלי לעיצוב המוצר

תערוכה
„עיצוב מוצר ישראלי"

הננו מתכבדים להזמינכם לפתיחת התערוכה שבה מוצגים מוצרים ישראליים בעלי רמת עיצוב גבוהה מתוך תערוכה שהוצגה בשטוטגרט — גרמניה, בנוכחות:

ד"ר משה מנדלבאום, מנכ"ל משרד המסחר והתעשיה

ח"כ חביב שמעוני, יו"ר המרכז לעיצוב

הפתיחה תתקיים ביום חמישי 4.11.76 בשעה 5.30 בערב באולם התצוגות של המרכז ברחוב בן־יהודה 35, תל־אביב

ביום שני 1/11 וביום רביעי 17/11/1976 יהיו

שגרירות הרפובליקה הפדראלית של גרמניה, מרכז התרבות הגרמני וספרית הידע
סגורים לקהל

שיעורי השפה הגרמנית יתקיימו כרגיל

במקרים דחופים ביותר יעמוד שרות תורני בשגרירות לרשות הקהל

דירות חן

אנו עומדים בתחרות!

עד 30.000 הנחה!

הרצל 50 ראשון לציון 949064

בידור

לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • • •

התיאטרון הלאומי הבימה

כובע הקש האיטלקי באולם הגדול
מחר מוצ"ש 30.11
2 הצגות: ב־7.00 וב־9.30

יום א' 31.10	ב־8.30
יום ב' 1.11	ב־8.30
יום ג' 2.11	ב־8.30
יום ד' 3.11	ב־8.30
יום ה' 4.11	ב־8.30
מוצ"ש 6.11	ב־7 וב־9.30
יום א' 7.11	ב־8.30

הצגות בכורה
מי מפחד מוירג'יניה וולף
באולם הקטן ב־8.30
מוצ"ש 13.11
בחיפה: 6.11, 7.11, 8.11

התיאטרון הקאמרי תל אביב

יגור כוליצוב
מאת מקסים גורקי
הצגות בכורה
מחר 30.10 • יום א' 31.10
יום ב' 1.11 • יום ג' 2.11
כולם היו בני
יום ד' 3.11 • יום ה' 4.11
מוצ"ש 6.11 • יום א' 7.11
אקווס
יום א' 14.11 • יום ב' 15.11
ילדי הירח
מאת מייקל וולר
הצגות בכורה
הבמה הקטנה — א. בתמוז
יום ב' 1.11 • יום ג' 2.11
הפותחן
יום ד' 3.11 • יום ה' 4.11

התיאטרון העירוני חיפה

הצגות בכורה
קריזה
מחזה מוסיקלי רב משתתפים בלווי להקת מיאמבנה
מחר ובכל השבוע בתיאטרון חיפה
פופר
מאת חנוך לוין
מחר 30.10 ראשל"צ
יום א' 31.10 ת"א „צוותא"
מפלטים
מאת א. אלבי
מחר 30.10 ת"א „אהל"
יום א' 31.10 ת"א „אהל"
הגבורים
הצגה אחרונה בחיפה
מחר 31.10 קולנוע „שביט"

פרסום בלקין

זול ברגר-א. דשא (פשנל)-שמואל צחח-יעקב אורי גאים להציג
בחסותו האדיבה של שגריר רומניה בישראל ד"ר י. קובץ

להקת הפולקלור המופלאה במוסיקה שירה וריקוד

צ'וקרליה

שוימי ביהורליי
כדוגמת הלהקות "מוסאייב", "בריוזקה", "הלהקה הפיליפינית" ו"איפי טומבי"
מיצגת הלהקה הנפלאה הזאת את הפולקלור הרומני

עשרות משתתפים
מאות תלבושות

נהריה „היכל"	הערב יום ו' 29.10	ב־9.00
נצרת „נורית"	יום ב' 1.11	ב־9.00
קרית־חיים „בית־העם"	יום ג' 2.11	ב־8.30
אשקלון „אסתר"	יום ד' 3.11	ב־9.15
נתניה „שרון" יום ה' 4.11 ● צפת „צלילי"	מוצ"ש 6.11	

חיפה „אודיטוריום" מחר 30.10 ב־6.30 וב־9

כרטיסים בכל המשרדים. הפצה ראשית: ת"א „רוקוקו", חיפה: „גומה"

פרסום בלקין

התיאטרון העירוני חיפה

פופר
ת"א „צוותא"
אבן גבירול 30
טל. 250156
יום א' 31.10 ב־9
יום ג' 2.11 ב־9

פופר
קומדיה עם פזמונים
מאת חנוך לוין ובבמויו
„פארסה — קומדיה מרי סיקלית, עבוטת הומור וסאטירה"
דב ברגיר

מפלטים

מאת א. אלבי. תרגום: רבקה משולח
בימוי: סם בייסיקוב. תפאורה: איתן לוי
משתתפים: רחל דובסון, אמנון משקין, עודד קוטלר, מיה רוטשילד
ת"א „בית ארלוזורוב" (אהל) ב־8.30 מחר מוצ"ש 30.10, יום א' 31.10

מנחם פאר מציג

מחזמר חללי בידורי

שפנים בחלל

כתב וביים: גדי שתם. מוסיקה: גדעון כפן.
תפאורה: איתמר נוימן. ניהול מוסיקלי: אילן גלבוע.
משתתפים: גידי שחם, יצחק גייר, גדעון כפן, יהודה תמיר, מוריס אוחיון, קורין אלאל

הצגות בכורה

קרית־ביאליק „סביון"	הערב יום ו' 29.10	ב־9.00
תל־אביב „בית־החייל"	מחר מוצ"ש 30.10	ב־9.00
ת"א „בית־ארלוזורוב" (אהל)	יום ג' 2.11	ב־9.00

כרטיסים: „רוקוקו" 223663 ובכל המשרדים. המשרד: בורו־זוהר ת"א טל. 456405

פרסום בלקין

דני פלץ מציג:

ג'ימי לויד

ושלישיית הג'יו של ריק בירמן

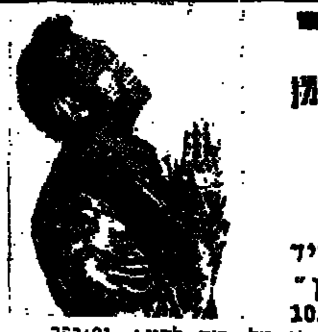

במבחר שירים מתוך
- ערב שירי פרנק סינטרה
- ערב שירי נט קינג קול
- ערב אדום עתיק
- ערב שירי גרשוין

בנוסף לתכנית כבקשתך עם ג'ימי לויד
תל־אביב „בית לסין"
הערב, יום שישי 29.10 בשעה 10.30
כרטיסים: „הדרך", „רוקוקו", „קסטל" טל. בית לסין: 252691.

מופעי תיאטרון • בידור • מוסיקה

אגוד האמרגנים והמפיקים בישראל

הגשש החיוור
פסטיבל הגשש „ערדון"
ירושלים יום ו' 29.10 ב־9.30
ירושלים „בית העם"
מחר מוצ"ש 30.10 ב־9.00
[illegible]

שלמה ארצי — "שלום שיר"
עם אילן גלבוע ושלמה חסמן
ת"א „בית הוגר" הערב יום ו' 29.10 ב־10.30
נתניה „החוף הירוק" יום ו' 5.11
גלי עוז יום ו' 12.11
להזמנת הצגות: בודר־לנס טל. 223174/5 ת"א

יוסי בנאי — מאזן האהבות
נעם סמל מציג
חולון „רינה"
הערב יום ו' 29.10 ב־9.30
כרטיסים: כרטיסטרון, ביתרון ובקופת ריגה טל. 841134
רחובות „ויקטי"
מחר מוצ"ש 30.10 ב־8.30
כרטיסים: לומוס ובקופת ויקטי
פרדס־חנה 31.10 (א. לעם)
כינרת יום ד' 3.11

להקת שמים עם דני ליטני
רמת־גן „אורדע"
הערב יום ו' 29.10 ב־9.30
כרטיסי בת"א: „רוקוקו", „קסטל", „הדרך", • ברמ"ג: „רבנוך", „גבע", „קרן" ובקופה.
ת"א „בית חסות המורים"
מחר מוצ"ש 30.10 ב־9.00
כרטיסים: „רוקוקו", בבשורים ובקופה • המשרד: בודר לנס טל. 223174/5

אנשים חשובים מאד
תיאטרון בימות מציג — בהלבשת בגיר
תל־אביב „בת־דור"
הערב יום ו' 29.10 ב־11.30
וביום ו' 5.11 ב־9.15 וב־11.30
כרטיסי: „יוקרי" 222445, „מודיע" ובמשרדים טל. ביטוח 246246/7

גילה אלמגור • יהורם גאון — "פעם בשנה"
תיאטרון בימות מציג — בקומדיה הרומנטית
חיפה „עמוס"
הערב יום ו' 29.10 ב־9.15
תל־אביב „נחמני"
מחר מוצ"ש 30.10 ב־9.30
באר־שבע „קולנו"
יום ב' 1.11 ב־9.15
יפעת יום ג' 2.11
ת"א „בית ארלוזורוב" 3.11

חוה אלברשטיין והשדרה
תיאטרון יובל מציג
תל־אביב „בת־דור"
הערב יום ו' 29.10
ב־9.15
כרטיסי „יוקרי" 222445 ובמשרדים ובערב בקופה טל. 263178

שייקה אופיר — אלף כפרצופים
גבעתיים „שבעים"
הערב יום ו' 29.10 ב־9.30
אשדוד „צוותא"
יום ו' 5.11 ב־9.30
קרית־אונו „מתנסי"
מוצ"ש 6.11 ב־9.00
טלפון המשרד: 03-221269

בקי פריישטדט — תמיד אשה
בתוכנית בידור
ת"א „בית צ. אמריקה" אולם 2
הערב יום ו' 29.10 ב־10.00
מחר מוצ"ש 30.10 ב־9.30
יום ו' 5.11 ב־10.00
מוצ"ש 6.11 ב־9.30
כרטיסי „יוקרי" 222445 ובמשרדים. הזמנת הופעות „בומס" 454103

אריאל זילבר עם "רוצי שמוליק"
הצגות בכורה —
חולון „רינה" 5.11
חיפה „שביט" 6.11
ראשון־לציון 9.11
קרית־גת 10.11
ירושלים 13.11
רחובות 15.11
טבריה 16.11

לונה פרק — ביריד המזרח
הלונה פארק פתוח
מחר שבת 30.10.76
מ־5.00 אחה"צ
הכניסה לעיר השעשועים חופשית

פרסום בלקין

השבוע בבית ליסין

יום ו' 29.10	14.30	סרט הנשים הם רעבים — קלינט איסטווד
	22.30	ג'ימי לויד שירי ג'ורג' גרשוין
שבת 30.10	20.30	ערב פלמנקו עם דליה לאו
	21.00	רקודי עם — עמים
יום ראשון 31.10	20.00	מדיטציה — הרצאת מבוא
יום שני 1.11	16.00	סרט — שרון גני הפנים

בית לסין — מרכז לצעירים

ישראל גוריון — בערב שירים גנוזים "עומד לי על קצה הלשון"
חיפה „בית רוטשילד"
הערב יום ו' 29.10
2 הצגות
ב־10.00 וב־11.30
כרטיסי „גרבר" 84777 ובערב בקופה בית רוטשילד

זהו בידור
בימת אוהד מציגה
אלי גורליצקי, יונה עטרי, שושי קשת, זירה רבינוביץ
באר־שבע „קרן"
הערב יום ו' 29.10 ב־9.30
ת"א „צוותא"
מחר מוצ"ש 30.10 ב־8 וב־11
חיפה „אודיטוריום"
יום א' 31.10 ב־9.00
כרטי „רוקוקו" 223663 ובמשרדים. המשרד: בימת אוהד 243968

"עוד לא נגעו בי"
הביעה הנוה של מועדון התיאטרון ת"א
גבעתיים „הדר"
הערב יום ו' 29.10 9.30
ובמועדון התאטרון בהצגה
מחר מוצ"ש 30.10 ב־9.30
כרטי „רוקוקו" 223663 ובמועדון [illegible]

"ערב סתיו יפה" — צביקה יפה, פיק יקוני
דליה ביטון, להקת עין שמר
הופעה יחידה לתושבי חיפה והסביבה
קרית־טבעון „אורות"
הערב יום ו' 29.10 ב־9.30
תיאטרון קרית־אונו
מחר מוצ"ש 30.10 ב־9.00
הזמנת הופעות: 03-227063

ערב עם מתי כספי
בלווי גיטרה
תל־אביב
אולם „צוותא"
הערב יום ו' 29.10
ב־12.00 (חצות)
כרטיסים „רוקוקו" 223663 ובמשרדים ובקופה טל. 250156/7

דודו דותן מגיש: קומדיץ
תל־אביב
„בית ציוני אמריקה"
האולם הגדול
הצגת ה־100
הערב יום ו' 29.10 ב־10.45
כרטיסים במשרדים ובערב בקופה טל. 259341

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
מועצת פועלי תל־אביב—יפו
המחלקה לתרבות ולנוער

בואו לטייל עם טיולי בית ברנר בחודש נובמבר

- ✱ סיור בחבל תפן (גליל מערבי) שבת 6.11.76
  תל־אביב — נהריה — מעלות — תפן — פקיעין — הר חזון — בית נטופה וחזרה. המחיר 60 ל"י ליחיד.
- ✱ אל מערת האדם הקדמון, שבת 13.11.76
  תל־אביב — מעגן מיכאל — נחל אורן — חיפה — מוזיאון פרהיסטורי — מערת — נחל עמוד — סבריה — בית זרע וחזרה לת"א. המחיר 65 ל"י ליחיד.
- ✱ אל מנזר מר־סבא, שבת 20.11.76
  תל־אביב — ירושלים — נחל קדרון — מר סבא — בית לחם — בית גאלה וחזרה. המחיר 60 ל"י ליחיד.
- ✱ לאילת והקניון האדום (יומיים ששי־שבת, 26—27.11.76)
  תל־אביב — מצפה רמון — אילת — פיורד — הקניון האדום — מצפה תת־ימי — עמודי שלמה — דרך הערבה לת"א. ארוחת במלון מלכת שבא (ערב לינה, בוקר). 290 ל"י ליחיד.

פרטים והרשמה בבית־ברנר. המשרד פתוח: 8—12 בבוקר, 4—6 אחה"צ, טל. 286888, 282211.

הנחות מיוחדות לבריתות
באולמי שושנים
מחירים מוזלים לחתונות לחודשים נובמבר דצמבר ינואר
אולמי שושנים
רחוב המסגר 45, תל־אביב
טלפונים 33387, 261478

„שושנה" ספרים ומקליטים רמת־אביב
עברנו
לרח' ברודצקי 15 במרכז המסחרי

צוותא — להקה המקומית

יום שישי 29.10	ב־3.00	„במה פתוחה" — „צוותא" מאיר [illegible] הסטודיו
	ב־9.00	„מפרשיות בצוותא" בהשתתפות [illegible] מגבת נגסק [illegible]
	בחצות	מתי כספי, בלווי גיטרה נגנים
יום שבת 30.10	ב־11.11	קונצרט: התזמורת הקאמרית הקיבוצית. מנצח: נועם שריף — באך, הנדל, היידן
	ב־8.00	ובחצות — „מתי כספי"
יום א' 31.10	ב־9.00	„פופר" מאת חנוך לוין
יום ב' 1.11	ב־9.00	„זהו בידור"
יום ג' 2.11	ב־9.00	„פופר" קומדיה עם פזמונים
יום ד' 3.11	ב־9.00	„מתי כספי" בלווי גיטרה נגנים

כליף טל. 822171
האומדן הנהרה 1976
ARCHI & DIANA — אקרובטים מאמנים הכלבים
OTTO WESELEY — קוסם בחבי ניגון מספרים
PAT GRAYSON — סקס המזמרת
GEORGE GAVINI — אמנות מוז־ליניר
CARMEL & KIM — משחקי בוקרים המופלאים
בועז שרעבי
הכניסה מיום ה' ואילך ב־22.50
הקבלות השלישי [illegible] 12.15
קבלת השבת 5.30 אחה"צ

היכל הבידור — מועדון התיאטרון
בהנהלת אלי בבאולי רח' יוסף 47 טלפון 660900, 642542
להקת הכל עובר חביבי — בקטעים נבחרים מתוך תכניתם
DUO APOLLO — במופע אקרובטי מדהים עם
MYLEN SHALIMAR

שוב חדשות!
ברפיים רסטוראנס־פיאנו
מבחר מאכלי גריל וסלטים
ערב ערב הופעת הזמר הפסנתרן
איתן מסורי
בואו להנות מערב מבדר ומהנה
ערב של ישנת, גבינות ומאכלים אמתיים
(כל יום שלישי)
הערב יום ו' 29.10
הבדרן
דודו טופז

מתקבלות הזמנות למסיבות ואירועים
רפיים
רסטוראנט־פיאנו
ת"א, רח' יורדי הסירה 1
טל. 440089, 421724

התיאטרון הלאומי הבימה מציג:

כובע הקש האיטלקי

קומדיה מוסיקלית

„הצגה חיה, תוססת, רעננה, צחוק, מחיאות כפיים וחיוכים של הנאה" חיים גליקשטיין, „קול ישראל"
„הצגה מבריקה" בן עמי פיינגולד, „קול ישראל" ● „תאווה לעיניים" נחמן ברעמי, „מעריב"
החלה מכירת הכרטיסים לחודש נובמבר. טל' הקופה 283742

מפגש הרהיט הבינלאומי
לחדרי ילדים
- ★ סלונים
- ★ חדרי שינה
- ★ מזנונים

חדרי שינה ב־5950 ל"י

למבירה בריכה ליצור

מכתוב من الاجل

هكذا من الأصل

בידור

להקת מחול
בת-שבע BATSHEVA

נמשכת ההרשמה למנויים 77

המנוי כולל
הופעה אחת של להקת המחול
ראמבר
שתי תוכניות של להקת המחול
בת־שבע

מחירי המנוי:
שורות 9—6 באולם, במחיר 90 ל"י
שורות 16—13 אולם, במחיר 70 ל"י
שורות 10—4 יציע, במחיר 55 ל"י

המנוי מזכה את רוכשיו בהנחה של כ־50% ממחיר כרטיס רגיל

הופעה של להקה אורחת:
להקת ראמבר מלונדון
המשרד: רח' בן-יהודה 84 תל-אביב. טל' 220833 (בשעות: 09.00-16.00)

ק.ו.ד.ה. מציג את
הרקדנית הידועה
א י ר נ ה
ג ט ר י
בתוכניתה החדשה:
"דסיטל 76"
"מענג, טהור, יוצא מן הכלל"...
"הדפרול" אמסטרדם
5 הופעות בלבד בישראל:
באר־שבע "גילת" יום ג' 2.11
חיפה "שביט" יום ה' 4.11
ירושלים "ימקא" מוצ"ש 6.11 ב־8.30
תל־אביב "נחמני" 2 הצגות: יום ד' 10.11 ויום ה' 11.11 ב־8.30
כרטיסים בקופות בבתי הקולנוע ... רח' ... 47 תל־אביב ובערבי ההופעה בקופה.

לחברי להקת
BRAZIL TROPICAL
ברזיל טרופיקל
ברכת
ברוכים הבאים מארץ הקפה

קפה לנדור

אין כמוהו לטיב
לנ

רחוב היובל 6, איזור התעשיה חולון טל: 841389 (03)

תיאטרון פסגות בע"מ מציג:
BRASIL TROPICAL
ברזיל טרופיקל
בתכניתה החדשה **קרנבל בריו**
מופע מרהיב · תלבושות ססגוניות · 35 משתתפים

ניהול: ארלבדו קרמידו-דומינגוס קמפוס
כוריאוגרפיה: דומינגוס קמפוס
ניהול מוסיקלי: אמורים
תלבושות: דומינגוס קמפוס
ארגון בינלאומי: מיאצו וג'נו אסקנזי

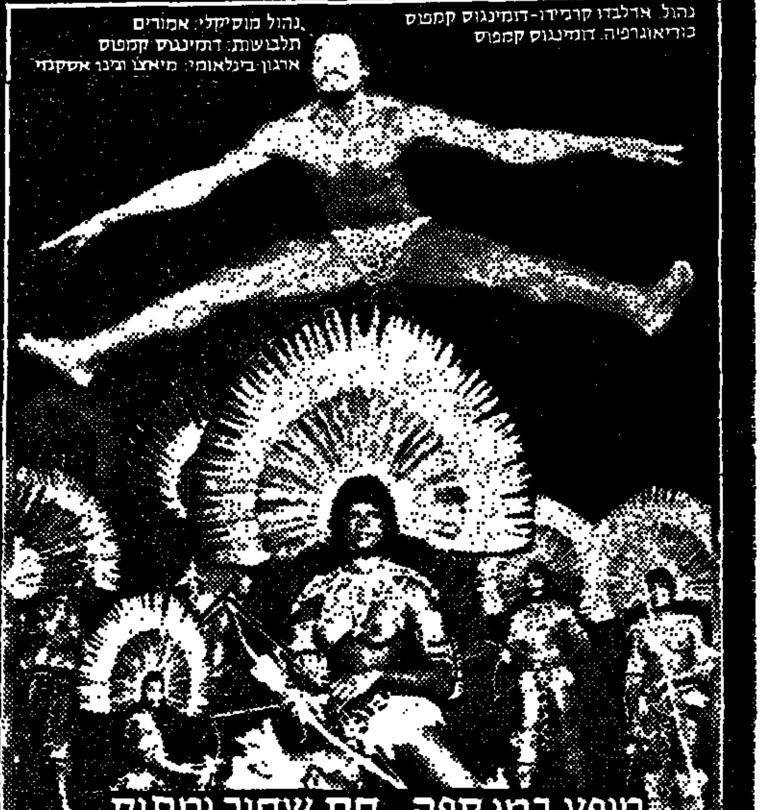

מופע כמו קפה... חם שחור ומתוק

תל־אביב "היכל התרבות": 3.11 7—9.45; 10.11 7—9.45; 11.11 ב־5.00
חיפה "אודיטוריום": 4.11 7—9.30; 8.11 7—9.30

התיאטרון העממי אדשא (פשנל) - הפקות "בטי בם" מציגים:
אריאל זילבר
עם "רוצי שמוליק"

מאיר פיינשטיין — תופים
איתן גדרון — גיטרה בס
נעם זייד — כלי הקשה
יהודה עדר — גיטרה

הצגות בכורה
חולון ריגה 5.11
חיפה שביט 6.11
ראשל"צ 9.11
הרצליה 10.11
ירושלים 13.11
רחובות 15.11
טבריה 16.11
תל־אביב ב. החייל 17.11

"ארמס" מציג:

דינה בוגדנסקה
עם מריה דרואה
בתכנית:
"כסף ו...זהב"
I SREBRO I ZLOTO...
קטעי הומור, שירה וסאטירה מלונדון (בשפה הפולנית)

הערב בחולון "יד למגים" ב־9
רמת־גן מוצ"ש 30.10 ב־7 וב־9.15 בית ההסתדרות
תל־אביב בית ציוני אמריקה יום ב' 1.11 ב־8.30 מוצ"ש 6.11 ב־8.30
חיפה ביתנו יום ג' 2.11 בערב 8.30
בת־ים מוזיאון "ריבק" רח' הדדי 6 רמת יוסף יום ד' 3.11 ב־8.30 אוטובוסים: 8, 16, 20, 85, 86, 88
נתניה "אהל שם" יום ה' 4.11 ב־8.30
כרטיסים בקופות ובערב באולמי ההצגה

הדרכה מוסיקלית
מדריך מנוסה מעונין בהדרכת תזמורת או להקה קולית
ת.ד. 33679 ת"א.

התזמורת הסימפונית ירושלים רשות השידור בתיאטרון ירושלים
JERUSALEM SYMPHONY ORCHESTRA IBA AT THE JERUSALEM THEATRE

"הסדרה האדומה"
קונצרט מס. 2
יום שלישי, 2 בנובמבר 1976, 8.45
שמואל פרידמן מנצח
סולנים **אריה ורדי** פסנתר
דניאל פרדקין ויולה דיאמורה
בתוכנית:
ויואלדי — קונצ'רטו לויולה ד'אמורה
שומאן — קונצ'רטו לפסנתר ולתזמורת בלה מינור
שלמון — סוויטה ספרדית על נושאים יווניים
שצ'דרין — בדיחות תזמורתיות

כרטיסים להשיג במספר מצומצם בסוכנויות, בקופת הסתדרות הסטודנטים ובקופת התאטרון.

האגודה למען החייל בישראל
סניף תל־אביב—יפו
מודיעים על משחק
"בינגו"
בבית הבינוי של הוועד למען החייל ואולמי "תחביב" רחוב אבן־גבירול 68, תל־אביב.
במוצאי שבת 30.10.76 בשעה 8.30 בערב.
מנחה: **ויקטור אפשטיין**
כל ההכנסות קודש לפעולותינו למען חיילי צה"ל
הערה: ילדים עד גיל 15 יורשו להכנס אך ורק בלווית ההורים.

דני בלן מציג:
ושוב אתכם

לאחר שובם מחו"ל
יגאל בשן · יהודה ברקו
בתוכנית בידור **בוא נעשה לנו חג**
בליווי להקת חברים טובים

ירושלים	גבעתיים	כפר־סבא
"בית העם"	"הדר"	"עמל"
מוצ"ש 6.11 ב־9.00	יום ו' 5.11 ב־9.30	הערב יום ו' 29.10 בשעה 9.15

משרד ההפקה: דיזנגוף 66 ת"א טל. 297193-298375

ערב פלמנקו
דליה לאו
חואן דה דיוס
בלדי אולייר-ג'ורא נאור
במוצ"ש 30.10 ב־8.30
"בית לסין"
כרטיסים במשרדים ובקופה

ב**חאן** הירושלמי
פתיחת חאן:
הערב ב־9.00 וב־11.30
"כך היינו"

עיריית ת"א—יפו האגף לתרבות לנוער ולספורט
קרן ת"א לספרות ולאמנות
מרכז הנוער בכורי העתים
רח' הפטמן 6 ת"א (מול בית מפעל הפיס) טל': 250606.
מתחדשת ההרשמה ל־
חוג דרמה לבוגרים
(גילאי 18 ומעלה)
● פרטים במזכירות מרכז הנוער בכתובת דלעיל בימים א'—ה' בשעות 21—17.

מכירה פומבית בחיפה
תיערך במוצ"ש 30.10.76 בשעה 8.00 בערב במלון "שולמית", רח' קרית־ספר 15, אחוזה.
הכרוז: **שמואל שי**
בין הפריטים למכירה:
יצירות של הציירים: ראובן, פנס, ברגנר, אוחנה, גוטמן, ינקו, לואיס ורבים אחרים.
כלי כסף, תשמישי קדושה (יודאיקה), שטיחים פרסיים, תכשיטים, עבודות פורצלן, עבודות רקמה נדירות מפרס (בחוטי זהב), ומסין — כינור עתיק מאטלייה מפורסם, כלי נשק עתיקים, פסלונים, ועוד...
את הפריטים ניתן לראות ביום שישי 29.10.76 משעה 12.00 עד 22.00 וביום שבת 30.10.76 בשעה 11.00 בבוקר עד 16.30.
מכירות אבי־גל, רח' הרצל 61, טל. 645035 חיפה.

★ בימת אנקור מציגה את: ★ הקהל פה אחד: נפלא ★
★ אילי גורליצקי ★ יונה עטרי ★ ששי קשת ★ נירה רבינוביץ ★
בלהיט הבידור של השנה **זהו בידור** בימוי: דני ליטאי

באר־שבע "קרן" הערב יום ו' 29.10 ב־9.30 ● **תל־אביב** "צוותא" מחר מוצ"ש 30.10 ב־8.00 וב־11.00 ● **חיפה** "אודיטוריום" יום א' 31.10 ב־9.00
ת"א "צוותא" יום ב' 1.11 ב־9.00 ● **ת"א** "בית־החייל" יום ג' 2.11 ב־8.30 ● **ת"א** "צוותא" יום ו' 5.11 ב־9.00 ובחצות

השבוע בבתי הקולנוע

תל־אביב
[illegible]

ירושלים
[illegible]

רמלה
[illegible]

לוד
בשעות: 7.00, 9.15
[illegible]

ראשון־לציון
בשעות: 7.00, 9.15
[illegible]

נס ציונה
[illegible]

רחובות
בשעות: 7.00, 9.15
[illegible]

גדרה
[illegible]

אשדוד
בשעות: 7.15, 9.30
[illegible]

אשקלון
[illegible]

קרית מלאכי
בשעות: 7.15, 9.15
[illegible]

נתיבות
[illegible]

כפר ורבורג
[illegible]

חיפה
[illegible]

רמלה / עכו
[illegible]

קרית־שמונה
[illegible]

פרדס־חנה
[illegible]

חדרה
בשעות: 7.00, 9.15
[illegible]

עין־ורד
[illegible]

נתניה
בשעות: 7.00, 9.15
[illegible]

רעננה
[illegible]

הרצליה
[illegible]

כפר־סבא
בשעות: 7.00, 9.15
[illegible]

רמת־השרון
[illegible]

קרית אונו
[illegible]

פתח־תקוה
בשעות: 7.15, 9.30
[illegible]

יפו
[illegible]

בת־ים
בשעות: 7.15, 9.30
[illegible]

חולון
בשעות: 7.15, 9.30
[illegible]

רמת־גן גבעתיים
בשעות: 7.15, 9.30
[illegible]

לחברה דתיים ולסטודנטים
במוצ"ש 30.10.76
ערב בידור
באולם בני־ברית
רח' קפלן 10, ת"א
בתכנית:
ג'ימי לויד
הרקידים
תזמורת „חסידים"

חקירות
מעקב, שמירה, בילוש
חביב
פרישמן 74 תל־אביב
טלפון: 232018

במעוז אביב
מועדון **מעוז**
בבית בסרביה
המשך כביש התערוכה
רח' בני אפרים 228
מוצ"ש 30.10.76
מ־8.30 בערב
מוטי פליישר ואלי לוי
מארחים את
נאוה ברוכין
מהנשמות הטהורות
ריקודים מעגלים !!
אוטובוסים: 22, 24, 27, 42
בשבוע הבא
צביקה פיק

אם עבודת
מעון לילדים בצפון ת"א
✱ כל הגילים
✱ 3 ארוחות (בשר)
✱ הסעה: משכן בבלי, רמת־אביב, צפון תל־אביב ומכל אזורי תל־אביב —
בימים ב' ד' ובגבה —
18.00—23.00
טלפון 50185

רווקות רווקים
ערבי הכרויות בלתי שגרתיים באווירה רומנטית
בימים שלישי וחמישי
ביום ג' עם
האריות
ביום חמישי
ריקודים ומשחקי חברה
במועדון
את ואני
(חצות וחצי)
המסגר 51 ת"א
למילואי
נשים 20—30
גברים 25—35 עם ת.ז.

דרייב־אין ת"א

אלנבי — בי 10.15 בלבד — [illegible] — **כותרת ראשית**

בן יהודה — [illegible] — **עושים חיים** — [illegible] — **בינס בהיר אפשר לראות לנצח**

דרייב אין — ב־9.45 רבן — [illegible] — **שירה לזאקרס**

הוד — ב־10 בלבד — [illegible] — **חיה חנן למות**

לימור — ב־10 רבן 12 — [illegible] — **הדחליל**

סינמה 1 — ב־10 רבן 12 — [illegible] — **הבריחה**

סינמה 2 — ב־10 רבן 12 — [illegible] — **דצמבר החם**

פריז — ב־10 רבן 12 — [illegible] — **הקיץ שחלף**

רויאל — ב־10 רבן 12 — [illegible] — **א.ש.**

רמת אביב — ב־10 רבן 12 — [illegible]

„אורלי" בעתיים
הערב ב־10 בלבד
„[illegible]"
סרטו של
נורמן ג'ויסון

קולנוע **אגל** חולון
הערב בשעה 11 בלילה
סטיב מקוין
קרל מלדן
סוזאן פלשט
במערבון הקלאסי
נבדה סמית

קולנוע [illegible] חיפה
מועדון הסרט הטוב
הערב בשעה 10.00
סרט מתח
מטיבו־דרמטי
„מיסטי"
✱ קלינט איסטווד
✱ ג'סיקה וולטרס

DRIVE-IN CINEMA TEL-AVIV
קולנוע דרייב־אין ת"א הקולנוע הפרטי שלך
טל. 477177 מציג ממוצאי־שבת 30.10.76
מכירת כרטיסים מוקדמת במשרדים ובקופה

בשעה 5.45 בכורה ארצית
סרט הרפתקאות לכל המשפחה
על ילד וילדה הנקלעים לתעלומת קסמים
צ'יקו הקוסם
✱ ספנסה מלמורידל
✱ לסלי אש
שבעה כוכבים • בצבעים
THE BOY WITH TWO HEADS

בשעות 7.30—9.45
„מיטה חמה" של מרגלים ללא כיסוי...
✱ דירק בוגארד
✱ סילבה קושינה
✱ רוברט מורלי
✱ לאו מק'קרן
שליחות סודית בפראג
HOT ENOUGH FOR JUNE
שבעה כוכבים • בצבעים

הפתעה למבקרי ה„דרייב־אין"
מדי שבוע יוגרלו צמיגים רדיאליים מתנת „צמיגי אליאנס". שמרו על הכרטיסים.
הכרטיסים שמספריהם עלו בגורל הם: 6855; 67313. תוקף הזכיות שבועיים מקום פרסומו.

כדאי להאזין • פינת התקליט

SABRA DISCO
תקליט חובה לכל מסיבה
מעל תקליטי
Polydor

יזהר כהן
חלומות שמורים
כולל השירים: „השוטה", „כל שהיה", „מעליהם", „מה אומרות עיניך", „שיר כלולות" ועוד.
מעל תקליטי
PHONODOR

רמקולי
RAMKO
ממוצרי האיכות של י.מ.ת.

פורום
רחוב בצלאל 94
ירושלים
מוצ"ש 30.10.76 ב־9.30
„צ'יפ ופרדי" שני
מחזות מאת יעקב בן אמיר
במאי — ניסים דיין
שחקנים — רחל נויטורק, נדב יואל, עדי בן אבה, שרה הרשקו.
מוסיקה — יעל גרמן
תלבושות —
דורין פרקסוס
תפאורה — איציק מבניק
יום שלישי 2.11
סינקפה — סרטי תעמולה פוליטיים
כל יום רביעי — ג'אז
יום חמישי 4.11 **הנפילה**
מאת אלבר קאמי

בס"ד
"הראל"
לצעירים דתיים
במוצש"ק 30.10
משעה 8.00 !!!
במלון
כפר המכביה
רמת־גן
ערב בידור עם
נאוה ברוכין
מהאחים והאחיות
בשבוע הבא
צביקה פיק
נא להקדים!

הערב 29.10 ב־10.30
„שלמה ארצי"
בבית־הובן
שלמה ארצי, אילן גלבוע, שלמה חממי, בתוכניתם:
„שלום שני"

במה תיאטרון בית־הובן
בקרוב „יומן נוכחות"
כתב וביים יוסף מונדי

מחר 30.10 יום ד' 3.11
תה־אטרון
הנפילה
מאת אלבר קאמי
תרגום עבוד וביצוע:
ניקו ניתאי
ההופעות מתחילות ב־9.30

תיאטרון החאן הירושלמי
להצגה [illegible] — [illegible] — ב־8.30 — ב־8.30 — ב־9.00

תיאטרון החאן הירושלמי
הצגת בכורה
אדיפוס
בחאן הירושלמי
יום ב' 1.11 ב־8.30
יום ה' 4.11 ב־8.30
[illegible] מוצ"ש 6.11 ב־9.00

תיאטרון החאן הירושלמי
הצגה ה־100
[illegible]
יום ב' 2.11 ב־8.30
יום ד' 10.11 ב־9.00

בית הצנחן
רמת־גן
מוצאי שבת 30.10.76
ריקודים והרבה בידור
בדרנים, להקה לריקודים, דיסקוטק
אוטובוסים: 20, 21, 22, 23, 42, 67.

אמיתי! מדהים! נדיר!
עולם אכזר
עולם מטורף צעיר ופראי...

SAVAGE MAN – SAVAGE BEAST
4 שנות צילום בכל העולם הפכו לסרט מרתק
רבי־קשר אלברטו מוראביה

הבימה 8	[illegible] 4.30, 7.30, 9.30
חיפה	[illegible] 4, 6.45, 9
ירושלים	[illegible] 4, 7, 9

סינמטק חיפה
(2) אנגלית ללא תרגום.
(1) [illegible]
מוצ"ש 30.10
17.00 סרט לכל המשפחה — בצבע מצוין
19.00 [illegible]
21.30 [illegible]
יום א' 31.10
21.30 [illegible]
יום ב' 1.11
19.00 [illegible]
21.30 [illegible]
יום ג' 2.11 19.00—21.00
[illegible]
יום ד' 3.11
19.00 [illegible]
21.30 [illegible]
יום ה' 4.11
19.00 [illegible]
21.00 [illegible] „1789" (1)
יום ו' 5.11
14.30 [illegible]

הסינמטק הישראלי
שבת 30.10 — 19.30 [illegible]; 21.30 [illegible]
ראשון 31.10 — 19.00 [illegible]; 21.30 [illegible]
שני 1.11 — 19.00 [illegible]; 21.30 [illegible]
שלישי 2.11 — 19.00 [illegible]; 21.30 [illegible]
רביעי 3.11 — 19.00 [illegible]; 21.30 [illegible]

מועדון הסרט הטוב
בית רחל, גדרה
טל. 055-91033
הערב יום שישי ב־11.00
התחילו את המהפכה בלעדי
דונלד סאתרלנד (ב.א.ב.)
ג'ין ויילדר (אוסקר להסים)
— קומדיה —

פרספקטיבה
בבית העתונאים, רח' קפלן 4 ת"א, טלפון 256141
הערב, יום שישי 29.10.76

ב־10.00 בערב	בחצות
1. SPIRITO „רוח הכוורת"	1. „והיה אם..." IF...
2. „בית התה לירח אוגוסט"	2. „פגישה בחצות"
3. „המוות"	3. „נקודת זבריצקי"
4. MOUCHETTE	4. „נזרין" בונואל
5. „אגוזי קוקוס"	5. „הירונימוס מרקין".

100% ביטוח על כרטיסך (הסבר מפורט במקום)
הפעילויות במועדון מתחילות בשעה 9.00 בערב.

רומנסרו מבית אבא
מחזמר כיס מהווי ירושלים
בהשתתפות: ✱ ורדה פרנק ✱ גבי קריספין
כתב: גבי קריספין
מילים ותרגומים: ורדה פרנק
לחנים: מספר הרומנסות של יצחק לוי
פסנתר: עירן מגון ● מטרה: פ. ויצמן

יום שני 1.11 ב־8.30 בדיוק
ברפי"ס ראסטוראנס פיאנו
רח' יורדי הסירה 1 ת"א

הכרטיס כולל משקה ראשון

בסיום הערב ריקודים ומבחר מאכלי גריל וסלטים
הזמנת מקומות: טל: 440009, 421724

אריק לביא ותזמורתו
אמנים אורחים הערב 29.10.76

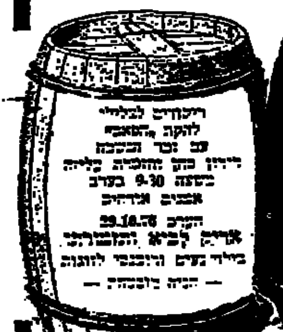

פאב קלאב
מועדון
כפר המכביה
ליד הפארק הלאומי
רמת־גן טל. 770216
אוטובוסים: 71, 67, 55, 35, 30

לרווקים ורווקות
מחר בערב ובכל מוצ"ש בחורים מעל גיל 25.
בחורות בכל גיל — תעודת זהות — חובה

מוצש"ק ו' בחשון תשל"ז (30.10.76) בשעה 21.00.
אורחי הערב: ח"כ **מאיר פעיל** על פגישות עם אנשי אש"ף ב־בחו"ל, סול — הפרקליט **שלמה כהן צידון** המנהל משפט נגד פעיל וחבריו בנושא הפלשתיני.
בתוכנית האמנותית:
המלחינה והזמרת
דרורה חבקין
פיאנו בר — לפני ואחרי התוכנית
✱
יום ב', ח' בחשון תשל"ז, (1.11.76) בשעה 20.30
מועדון הזמר עם **אפי נצר**
ריקודי עם ועמים בהדרכת **לאה**

מועדון **עציון** לפני הצגות וזמר
מלון פאל
ירקון 277, ת"א

שרלוט רמפלינג · אדריאנו צלנטאנו

YUPPI DU · יופי דו
להיט קולנועי משעשע
יופי דו בשבוח הכל
יופי דו זאת אהבה
יופי דו להיות עצמך
בכורה ארצית ממוצ"ש 30.10 בקולנוע „לימור" ת"א
4.30, 7.30, 9.30

חוגים לאנגלית מדוברת
לנוער ומבוגרים — מתחילים ומתקדמים
במלון רמת־אביב
האולפן האנגלי הראשון
טלפונים: 414525, 03-414864

בהזדמנות דירה יפה
בת 4 חדרים בכפר־גנים
בבית בן 6 דירות
הסקה מרכזית ● כניסה מיידית
לפנות 919383

هكذا من الاصل

IEC מועדון היצוא הבינלאומי מעניק לך 30 שרותים שונים לקידום יצוא מוצריך, מבלי שתצא ממפעלך...

- הדרכה
- תחשיב לתמחיר ותמריצים
- הכנת מסמכים
- שרותי מידע ואינפורמציה
- פרסום עיתון בארץ ובחו"ל
- יצוג ע"י סוכנים והצגה במקום
- כניסה למערך בינלאומי
- פרסומת אפקטיבית בחו"ל
- תקנות המכס ומדיניות כלכלית בעולם
- מחקרי שווקים ברחבי העולם.
- יעוץ משפטי
- פרויקטים ומפעלים בחו"ל
- שרותי גרפיקה עיצוב וחומר פרסומי
- נתונים על מתחרים בחו"ל
- עמילות מכס
- יזום מפעלים
- השקעות בחו"ל ומקומיות
- יעול מפעלים קיימים
- ארוח והטבות
- ארגון קניינים לארץ
- שרות לקניינים
- מציאת חומרי גלם מוזלים או חסרים
- שולחן עגול ליצואנים
- פתיחת סניפים בחו"ל
- תערוכות וירידים
- ביטוחים
- כניסה לאקספופייל — „תוצרת ישראל"
- מפעל מאושר
- כנסים, ימי עיון וקוקטיילים
- חיסול מלאי ומציאת מלאי

תעשיין! שנים של עמל ופיתוח הניבו פירותיהם. המוצר שכה שקדת על פיתוחו הוכיח עצמו. הארץ קטנה עליך ואתה שואף לייצא את מוצריך. מעולם לא היה מצב רוחך טוב יותר. הכל נראה ורוד, חלום היצוא שלך עומד להתממש... אבל כאן מתחילות הצרות: אתה נדרש להתרוצצויות אין ספור בין משרדים, רשויות, ועדות, מחלקות ואגפים, אתה נקבר תחת מפולת של הוראות ומיסמכים, הנך עומד פנים אל פנים מול מכת המדינה: הבירוקרטיה! בכדי שלא תישחק בין גלגליה, הקמנו את מועדון היצוא הבינלאומי (IEC). „מועדון היצוא הבינלאומי" מטפל בכל נושאי היצוא שלך בצורה מקצועית ומהירה על מנת להעניק למוצריך את המקום הראוי להם בשווקי העולם ולשחרר אותך לייצר בראש שקט. רק „מועדון היצוא הבינלאומי" יכול להקצות לך נציגים, משאבים וידע בארץ ובחו"ל הדרושים בכל שלב ושלב של תהליך היצוא. אתה זוכה לטיפול אישי ע"י נציג צמוד, שינחה, יסייע ויפתור את בעיותיך הגדולות והקטנות כאחת.

כיצד תזכה לשירותיו של מועדון היצוא הבינלאומי? מועדון היצוא הבינלאומי פועל במסגרת מועדון יצואנים/מנויים. תמורת דמי מנוי שנתיים בסך 1,800 ל"י (150 ל"י לחודש!) אתה נהנה ממיגוון שירותים נרחב ומקצועי.

החשמונאים 101 ת"א. טלפון: 266834

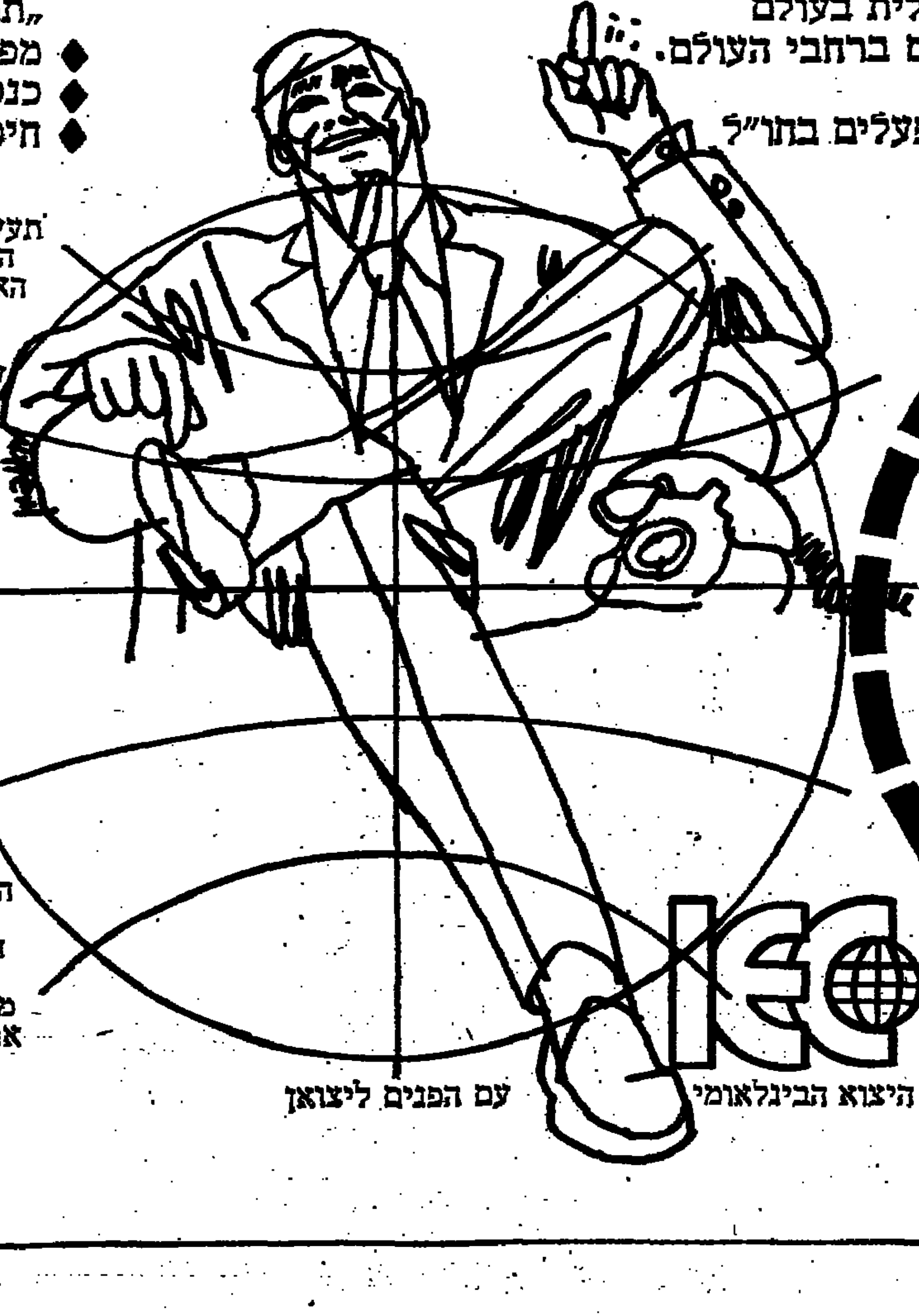

IEC מועדון היצוא הבינלאומי עם הפנים ליצואן

לכבוד
מועדון היצוא הבינלאומי
החשמונאים 101
תל־אביב

◇ מעוניין בקטלוג המפרט את מכלול השירותים שמעניק מועדון היצוא הבינלאומי.

◇ מעוניין בביקור נציגכם לקבלת פרטים על חברות במועדון היצוא הבינלאומי (ללא כל התחייבות).

נא לתאם פגישה עם נציג מפעלנו

מר ______
המפעל ______
כתובת ______
______
טלפון ______

המשרד הראשי: „בית מעריב" תל־אביב, רחוב קרליבך 2 ת"ד 20050, טלפון 287211

לוח 8 לוח מעריב

9.50 ל"י לשורה בערב שבת וחג
6.60 ל"י לשורה ביום חול
3.30 ל"י לשורה במדור „מיד ליד"
מינימום 8 מלים • המחירים ללא מע"מ

הלוח הנפוץ ביותר במדינה - כל מודעה מתפרסמת ב־8 העיתונים

מעריב · דבר · לעצטע נייעס · VIATA NOASTRĂ · Наша страна · ISRAEL NACHRICHTEN חדשות ישראל · UJ KELET · Nowiny Kurier

עבודה

הצעות עבודה

פקידים

עוזרות ומטפלות

זבנים

מספרות

גזירה ותפירה

חרטים ומסגרים

יהלומים

שליחים

הכשרה לעבודה

ביקוש עבודה

עסקים

חנויות

מחסנים

בתי מלאכה

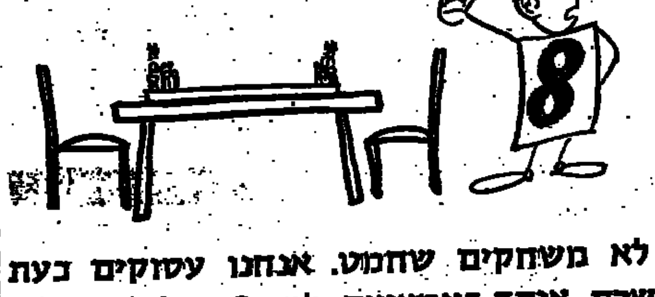

אצלנו לא משחקים שחמט. אנחנו עסוקים בעת פי 8 לשרת אותך באמצעות „לוח 8 — לוח מעריב"

לוח 8 לוח מעריב
הלוח הנפוץ ביותר במדינה - כל מודעה מתפרסמת ב־8 העיתונים

מודעות „לוח" של הרגע האחרון בעמוד 7

מודעות מתקבלות בתל־אביב:

„מעריב" קרליבך 2
„דבר" שינקין 45
החברה המאוחדת לפירסומים, הרכבת 52
סניף „מעריב" תל־אביב שדרות רוטשילד 33

בסניפי „דחף": דיזנגוף 116 (כתובת עד הצהרים)
אלנבי 123
בן־יהודה 7

בחיפה:
סניף „מעריב" רח' הנביאים 32
סניף „דבר" רח' הנביאים 27
סניף „דחף" הרצל 11
ובכל משרדי הפרסום

בירושלים:
סניף „מעריב" רח' הלל 14/16
סניף „דבר" רח' הלל 16
סניף „דחף": רח' יפו 43
ובכל משרדי הפרסום

בבאר־שבע:
סניף „מעריב" רח' הפלמ"ח 81
סניף „דבר" רח' הרצל 42
ובכל משרדי הפרסום

בכל סניפי „מעריב" וסניפי „דבר" בארץ ובכל משרדי הפרסום.

מכנז מן الاحمل

לוח 8 לוח מעריב

הלוח הנפוץ ביותר במדינה
-כל מודעה מתפרסמת ב-8 עיתונים

דירות

[illegible]

קבלני בנין

[illegible]

1-1½ חדרים

[illegible]

2 חדרים

[illegible]

2½ חדרים

[illegible]

3 חדרים

[illegible]

3½ חדרים ויותר

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

וילות למכירה

[illegible]

וילות להשכרה

[illegible]

דירות להשכרה

[illegible]

דירות בשכר מפתח

[illegible]

דירות בדמי מפתח

[illegible]

(המשך בעמוד הבא)

דירות למכירה

[illegible]

מודעות „לוח" של הרגע האחרון בעמוד 7

לוח 8 לוח מעריב

הלוח הנפוץ ביותר במדינה
- כל מודעה מתפרסמת ב־8 עיתונים

(המשך מן העמוד הקודם)

שידוכים

רכישת דירות

דירות להחלפה

חקלאות

דירות מרוהטות

טרקטורים

צילום

ספרים

בת זוג

בן זוג

הכרויות

חוגים

מכוני הבראה

בתי מלון

התעמלות

קוסמטיקה

משרדים

מגרשים

בתי ספר

מטבעות ומדליות

תריסים

שונות

אולמות

מבני תעשיה

שרותים

בולים

שעורים

טפטים

חשמלי קרובים

3 דברים שאין דומה להם בישראל

1. ב"לוח 8 - לוח מעריב"
מודעתך מגיעה למספר הגדול ביותר של קוראי העתונים העבריים בעיר ובכפר

2. ב"לוח 8 - לוח מעריב"
אתה מגיע נוסף לכך לרבבות עולים חדשים וגם וותיקים — שאין להגיע אליהם בדרך אחרת.

3. ב"לוח 8 - לוח מעריב"
אתה משלם מחיר סביר אף על פי שתפוצתו של "לוח 8 — לוח מעריב" גדולה בהרבה מתפוצתו של כל לוח אחר.

אין בישראל שום מכשיר פרסום דומה

לוח 8 לוח מעריב

הלוח הנפוץ ביותר במדינה - כל מודעה מתפרסמת ב־8 העיתונים

מודעות "לוח" של הרגע האחרון בעמוד 7

דירות למכירה

[illegible]

לוח 8 לוח מעריב

הלוח הנפוץ ביותר במדינה
-כל מודעה מתפרסמת ... העיתונים

כלי רכב

שרותי רכב

מכוניות למכירה

אמריקאיות

אודי נ.ס.או.

אוסטין מוריס

אופל

אלפא רומיאו

ב.מ.וו.

הילמן

ווקסול

וולוו

וויליס

טריומף

לארק

סאאב

סובארו

סוסיתא

סימקה

פג'ו

פולקסווגן

פורד

פיאט

ציטרואן

קונטסה

רנו

מכירות

קניות

כלי נגינה

מקררים

מערכות קול

מכונות גלוח

מזגני אויר

מוצרי חשמל

מכונות תפירה

מכונות כביסה

חימום והסקה

שטיחים

רהיטים

חיות בית

ביקוש מכוניות

אופנועים וקטנועים

הלבשה

סירות

דברי אמנות

טלוויזיות

תקליטים ואופטיקה

ביטוח

„עיסוק"
חברה לקדום הכוונה ותעסוקה בע"מ
ת"א, שדרות בן ציון 12, טל. 231173, 232661

דרושים
מנהל מפעל — נסיון בנהול במפעל (523)
מנהל כספים / חשב — רואה חשבון (510)
מנהל השקעות — ראשי (524)
עוזר (525,6,7)
מהנדס מכונות — מנהל מחלקה (528)
מזכירה — ניהול משרד (529)
פקידות כללית (530)
חשמלאי ראשי — אחזקה, הרחבה (531)
מכנאי — נסיון רב־שנתי במסגרות (532)
מהנדס כימאי — נסיון בהשבחת מים (533)
מהנדס — נהול מפעל לעבוד שבבי (534)

משרד הבריאות
דרושות אחיות
לעבודה בבריאות הציבור
ברמלה ורחובות
ישנה אפשרות גם
למשרה חלקית לרמלה
קיימת הסעה לעבודה
על המעוניינות לפנות:
ללשכת הבריאות רמלה, רח' זכי מסי 3, טלפון 961263-5
ללשכת הבריאות רחובות, רח' רמז 20, טלפון 958994.

דרושות
תדמניות, תופרות וגזרניות
מעולות
אפשרי להעסיק גם גברים
משכורות ותנאים מצויינים
סודיות מובטחת. לטלפן 03-285711

להברת מבני תעשיה בע"מ
קרליבך 29 תלאביב, טל. 283181
דרושים
1. מפעיל/ה למיני מחשב 399
למשמרת שניה, החל משעה 15.30. בא/ה בחשבון גם מפעיל/ה משיתל מנוסה.
2. מנהל חשבונות סוג ג'
בעל נסיון של 3 שנים לפחות.
לקביעת ראיון נא להתקשר למנהלת המינהלה בחברה.

אלבים בע"מ
גן־ציונה · ת.ד. 201 · טל. 959021
דרוש
טכנאי יצור
לתאום ומעקב
בפרויקטים אלקטרוניים
עם נסיון של לפחות 3 שנים
הכרת פרויקטים אלקטרוניים — הכרחית.
מועמדים מתבקשים לפנות בכתב יד למדאדם ת.ד. 201 נס־ציונה.
ישנה הסעה מתלאביב, בת־ים, חולון
— סודיות מובטחת —

מודעות „לוח" של הרגע האחרון בעמוד 7

לוח חיפה

קבלני בנין

[illegible]

דירות למכירה

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

דירות להשכרה

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

דירות בדמ"פ

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

חדרים מרוהטים

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

דירות להחלפה

[illegible]

מחסנים

[illegible]

משרדים

[illegible]

מבני תעשיה

[illegible]

מודעות „לוח" של הרגע האחרון בעמוד 7

מכוניות למכירה

[illegible]

ביקוש מכוניות

[illegible]

קטנועים

[illegible]

בתי ספר לנהיגה

[illegible]

חנויות

[illegible]

בתי מלאכה

[illegible]

חימום והסקה

[illegible]

שעורים

[illegible]

צילום

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

ביקוש עבודה

[illegible]

עסקים

[illegible]

מגרשים

[illegible]

טרקטורים

[illegible]

חקלאות

[illegible]

כלי נגינה

[illegible]

מכונות תפירה

[illegible]

חיות בית

[illegible]

המשך ←

هكذا من الاصل

לוח ירושלים

לוח מעריב
הלוח הנכון ביותר במדינה
(המשך מן העמוד הקודם)

מכירות

רהיטים

מערכות קול

מקררים

טלוויזיות

מכונות כביסה

חוגים

בולים

פרסומים

קבלני בנין

דירות למכירה

חדרים מרוהטים

ביקוש דירות

מכירות

מקררים

חיות בית

וילות ובתים

דירות להשכרה

דירות בשכ"ח

דירות בדמ"פ

דירות מרוהטות

שרותי רכב

מכוניות למכירה

ביקוש מכוניות

קטנועים

כלי נגינה

חוגים

שדוכים

קניות

רהיטים

הצעות עבודה

ביקוש עבודה

חנויות

עסקים

מבני תעשיה

שעורים

מודעות „לוח" של הרגע האחרון בעמוד 7

משרדים

חימום והסקה

תריסים

פרסומים

לוח נתניה

קבלני בנין

דירות למכירה

אולמות

פרסומים

סרגי ציביאק
רח' קבוץ גלויות 23
ת"א
טלפון 827461
דרושים
* סורגים למכונות עמלות
* מנהלי משמרות
תנאים טובים + פרמיות למתאימים.

לקיבוץ עין דור
דרושה
אחות
בא לפנות לועדת בריאות קיבוץ עין דור ד.נ. יזרעאל

בבי"ס מקצועי בחיפה
דרושים
מורים
לאלקטרוניקה
במשרות-חלקיות בבוקר
לפנות: —
בי"ס טכניקום
רח' הרצל 44 חיפה

דרוש בחור
לעבודות עזר
בבית מלאכה למכונות תפירה, עם נסיון טכני
תנאים טובים.
03-822563

דרוש
מפעיל מנוסה
למחפר ג.ס.ב.-7
לעבודה קבועה
732346, 785824

מ. זיסמן ובניו בע"מ
ת"ד 920172
דרושה מפעילה
למכונת הנהלת חשבונות נשונל 32
לפנות 11—9 שרה

לוח הנגב

דירות למכירה

וילות ובתים

דירות להשכרה

חנויות

מגרשים

פרסומים

לוח רחובות

דירות למכירה

דרושים נהגים
1. נהג עם מכונית סגורה, מטען בין 1200—1500 לפי הרשיון, ל־נסיעות בת"א וכן בקו ירושלים, חיפה ושדה התעופה לוד. שעות העבודה 16.30—8.00 תשלום משכורת בנפרד מתשלום עבור קים ד כן תשלום עבור שעות נוספות.
2. נהג היודע לטפל במכונית מסחרית.
המעונינים הרציניים בעלי המלצות מתבקשים ל־פנות בין השעות 9.00—17.00 למוכנה ספר־מנקי בע"מ, כר יהודה מלבו, דרך פ"ת 19, ת"א.

רים RIM
למפעלנו בהרצליה
דרושה
מזכירת כח־אדם
● ידיעה מושלמת ב־כתבנות עברית; נסיון בעבודות מינהל ומדר כירות; השכלה תיכו־נית מושלמת; לאזור שירות בצה"ל.
לפנות טלפון 523201 לנילי

לבנק לפיתוח התעשיה בישראל בע"מ
דרושה:
נערה לשליחויות פנים
בהצעות נא לפנות כלפהיה — 52666 ק' פנימי-303

לחברה מסחרית ארצית גדולה
דרוש/ה
עוזר/ת
למח' הנהלת חשבונות
בעל/ת נסיון של 3—5 שנים.
נא להתקשר 03-621686 לקביעת ראיון

דרוש
שליח
עם אופניים
(או טילון או וספה)
מיועמדים רציניים ומסודרים יפנו לסוכנות סטימצקי בע"מ, דרך פ"ת 19, תל־אביב, למר יהודה מולכו

לוח 8 - לוח מעריב — דרושים

הלוח הנפוץ ביותר במדינה - כל מודעה מתפרסמת ב-8 העיתונים — הלוח הנפוץ ביותר במדינה - כל מודעה

לחברה מתפתחת בענף האלקטרוניקה

דרושים

אנשי מכירות

תנאים מצויינים למתאימים

לקביעת ראיון נא להתקשר לטלפון 242292 ת"א בערב 946752

סודיות מובטחת

M3L אלקטרוניקה M3L ייצור ופיתוח בע"מ

למפעל גדול באזור חדרה

דרושים

1. שרטט מכונות

* עם נסיון של 3 שנים במפעל תעשייתי.
* מדידות חלקי מכונות ושרטוט עם דיוקים מתאמים.
* שרטוט מערכות מכונות וצנרת.
* ארגון ועדכון תיקיה במשרד טכני.

2. חרטים

3. חשמלאים

לפנות בכתב יד עם פירוט קורות חיים ודרישות שכר לת.ד. 17 פרדס־חנה.

— סודיות מובטחת —

לחברה הנדסית קודיש ל. קרלו מהנדסים יועצים בע"מ

דרושים

* מהנדס כימאי

לתפקיד מהנדס תהליך

* מהנדס מכונות

לתכנון ונהול פרויקטים

שבוע עבודה של 5 ימים. * אפשרות לחוזה מיוחד.

בעלי נסיון של 3—5 שנים בתעשיה הכימית יפנו בכתב יד לת.ד. 1056 באר־שבע ויפרטו את נסיונם המקצועי.

— סודיות מובטחת —

דרוש

טכנאי "יצור מוסמך"

* בעל נסיון של 3—5 שנים במדידות זמנים
* הקצבת זמנים על סמך הערכות
* תכנון עבודה. רצוי רקע במכונאות.

בדבר פרטים יש לפנות בכתב למחלקת כח־אדם

רום כרמל תעשיות בע"מ

טירת כרמל, ת.ד. 444, חיפה, טל. 04-570261

למפעל לייצור מכשירים מדויקים באזור תל־אביב

דרושים

* מהנדס אלקטרוניקה

בעל נסיון של 5 שנים לפחות בעבודה פיתוח [illegible] אנלוגיים וספרתיים.

* הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה

לעבודה במעבדה לבדיקות, ניסויים ואבזרים ספרתיים של ציוד אלקטרוני ובקרה ממוחשב.

כישורים: * בוגר בי"ס מקצועי. * נסיון מעבדתי של 3 שנים לפחות בעבודה דומה. * עדיף בעל נסיון במערכות בקרה ספרתיות.

למועמדים המתאימים תנאי עבודה טובים ואפשרויות קידום.

המעונינים יפנו בכתב אל ת.ד. 75 יהוד, מיקוד 56100, למחלקת כח אדם בציון קורות חיים, פרוט השכלה ונסיון, או בטלפון: 757211.

למוסד ממלכתי למחקר ופיתוח

דרושים

* מהנדס תעשיה וניהול

לעבודה בריכוז, והפעלת מערכת בקרה לפרויקטים ועבודות בתחומי מחקר ופיתוח.

* אחות

לריכוז עבודת המרפאה במוסד רצויה בעלת נסיון ברפואה תעשייתית.

* הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה

בעל נסיון בעבודה במעגלים ספרתיים או נסיון באחזקה של ציוד מעבדתי למחקר ופיתוח.

* טכנאי פיסיקה

לעבודות מחקר ופיתוח - רצוי בעל רקע במיקרואלקטרוניקה.

* שרטט טכני

לעבודות שרטוט ותכנון נסיון של 3 שנים לפחות.

● על המעונינים לפנות בכתב אל: — מחלקת כח אדם, מוסד ממלכתי למחקר ופיתוח, דאר יבנה, מיקוד 70600.

למפעל ממלכתי באזור ת"א

דרוש

קניין

בשטח המכניקה

בוגרי בתי ספר מקצועיים יועדפו.

*

בתשובה נא לפנות לת.ד. 39295 ת"א ולצרף פרטי השכלה ונסיון קודם. סודיות מובטחת.

למפעל תעשייתי באזור חיפה

דרוש

מנהל כח אדם

בעל נסיון קודם במפעל תעשייתי

מועמדים מתבקשים לפנות בפרוט קורות חיים, השכלה, הכשרה מקצועית, ונסיון קודם. אל: ת.ד. 1693 ת"א, עבור מספר 06368.

עירית ירושלים

המחלקה לחינוך

אגפי הנוער הספורט והחברה

דרושים מדריכים

לדרמה, ● מוסיקה ● וחברה להדרכה בבתי תלמיד

המעוניינים יפנו לאגף לחינוך חברתי רחוב הנביאים 70 ירושלים בין השעות 9—12

כתבנית עברית

חרוצה בעלה כתב־יד ברור

דרושה

לחברה גדולה בתל־אביב

יציאה העבודה ב־10 לכנה"צ עד 6 בערב.

*

לכתוב בציון פרטים מלאים לת"ד 20050 ת"א עבור „פקידה לתבנית".

דרוש **צעיר דתי**

לעבודה חינוכית־ארגונית במרכז הארץ — במשרה מלאה.

על המועמד להיות: בוגר תנועת נוער דתית, בעל נסיון קודם בהדרכה, ארגון והפעלת מפעלים חינוכיים: מחנות קיץ וטיולים, ויכולת הכנת חומר הדרכה. רשיון נהיגה הכרחי.

על המתעניינים לצרף קורות חיים ויפרטו נסיונם ההדרכתי והחינוכית אל: ת.ד. 1354 ת"א עבור „צעיר חינוכי".

למפעל ביטוי גדול באזור חיפה

דרושים

1. שוזר למבקר פנימי

לתפקיד מרכזי ואחראי

בעל כישורים מתאימים ונסיון.

השכלה: ראיית חשבון — מינהל עסקים — כלכלה.

2. רואה חשבון מוסמך

לתפקיד מרכזי ואחראי בענף הכספים. בעל נסיון בשטח השקעות פיננסיים, עריכת מאזנים ומיסוי.

3. מנהלי חשבונות

סוג ג'

4. אחראי לתחנת כיבוי אש

בעל השכלה טכנית, וכושר ניהול צוות עובדים.

5. פקיד בעל נסיון

במסחר ורכש באספקות. שליטה בעברית ואנגלית הכרחית.

6. מחסנאי

בעל נסיון מתאים. שליטה בעברית ואנגלית הכרחית.

מועמדים מתאימים יפנו בהצעותיהם בכתב אל ת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 1032 (מיקוד 31040).

לחברה עתירת מדע העוסקת בפיתוח מערכות אלקטרו־אופטיות

דרושים

* הנדסאי/טכנאי מכונות

בעלי ידע במכניקה עדינה, ובנוסף למערכות, אלקטרו־אופטיות נסיון מעשי בעבודה בעיבוד שבבי.

* מחסנאי

בעל ידע ונסיון בניהול מחסן של רכיבים אלקטרוניים.

נא לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים לת.ד. 17057 רמת־אביב.

— סודיות מובטחת —

לעבודה חינוכית בלתי שגרתית בירושלים דרושים

א. מנהל למכון דתי לחינוך יהודי-ציוני

(לתלמידי בתי"ס דתיים למנ"ע)

ב. אנשי צוות למכון

הכישורים הדרושים: א. השכלה אקדמית בתחומי היהדות ו/או השכלה תורנית. ב. נסיון בעבודה חינוכית. ג. נכונות לעבוד בשעות בלתי קונבנציונליות. ד. בצוע התפקיד מצריך שליטה במיומנויות בלתי פורמליות. ה. גיל עד 35.

המועמדים מתבקשים לפנות בכתב למכונים לחינוך יהודי ציוני, רח' יפו 19, ירושלים, ולצרף תולדות חיים.

● המועמדים שיבחרו לתפקידים דלעיל יהיו טעונים אשור המועצה לחמ"ד.

א.אי.ל ישראל בע"מ — תעשיות אלקטרוניקה

למחלקת רכש — חו"ל

דרוש קניין

* בעל רקע באלקטרוניקה
* שליטה בשפות אנגלית — עברית (גרמנית יתרון)
* בעל 3 שנות נסיון לפחות

תנאים טובים למתאים

נא לפנות בכתב או טלפונית 787131 או 782141 למח' כח אדם, רח' מבצע קדש 48 בני־ברק 51203.

בית החינוך המשותף לעמק החולה

מחפש מורים

1. מתמטיקה לכתות ד—י"א
2. תנ"ך (וגאוגרפיה) לחטיבת הביניים.

● נלקח קשיי שכון, רצויים מועמדים רווקים (או רווקות) בלבד

לפנות בכתב לבית החינוך המשותף כפר־בלום גליל עליון, טל' 067-41381 עד 12.30 067-40456 בשעות הערב.

דרושים

עובדי פנטוגרף מנוסים!

למועמד המתאים — תנאים טובים!

לפנות: תל־אביב, טלפון 33485.

תעשיות רכב בע"מ

אנו מעונינים לצרף לסגל הבכיר במפעלנו

מנהלת מחלקת מזכירות

תאור התפקיד:

* ניהול מזכירות המפעל.
* מזכירות אישית למנהלים.
* ניהול תיקיה מרוכזת ותכתובת.

הכישורים הדרושים:

* נסיון בניהול עצמאי של משרד.
* כושר ניהול צוות עובדים.
* שליטה בשפה העברית וידיעת השפה האנגלית.

תנאים הולמים למועמדת המתאימה.

נא לפנות למנהל אגף כח אדם.

— סודיות מובטחת —

נצרת־עילית, ת.ד. 535 טל. 065-55026

למפעל תעשייתי כימי גדול במפרץ חיפה

דרושים:

1. מהנדס מכונות

— לרכוז עבודות תכנון במשרד טכני. רצוי נסיון של 3—5 שנים, נסיון בתעשיה כימית, בעבודות צנרת, מיכלים, משאבות וכו'.

2. הנדסאי/טכנאי כימיה

— לעבודה במשמרות.

3. בוגרי תיכון

לעבודה במשמרות במעבדה כימית.

— הכשרה מקצועית תנתן במקום.

תנאים טובים למועמדים המתאימים

על המעונינים לפנות בצרוף קורות חיים לת"ד 4353 חיפה, עבור מס' 1031 (מיקוד 31040).

— סודיות מובטחת —

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה

דרושים

פקיד טכני

לעדכון והכנת קטלוגים של ציוד טכני ועבודה במערך האספקות. רצוי נסיון קודם בנושא קיטלוג, ידיעת השפות אנגלית ועברית — הכרחית.

פקיד אספקה

מהות העבודה: הכנת הזמנות חו"ל של ציוד טכני וכימיקלים, מעקב אחר הזמנה, הובלה ימית ואוירית, שחרור ציוד ממכס. דרוש נסיון קודם של 3 שנים לפחות בעבודה מסוג זה — או בעמילות מכס. ● רצויה ידיעה בציוד טכני. ● ידיעת השפות אנגלית ועברית — הכרחית.

בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 767 חיפה, מיקוד 31000.

לחברה הנדסית קודיש ל. קרלו מהנדסים יועצים בע"מ

דרוש

* מנהל פרויקט בכיר

(מהנדס מכונות או מהנדס כימאי. בעל נסיון רב בתכנון מתקנים כימיים אורגניים, ובעל יכולת לנהל צוות תכנון).

● נא לפנות בכתב יד לת.ד. 1056 באר־שבע, ולפרט קורות חיים ונסיון מקצועי.

למפעל ממלכתי

דרוש

פיזיקאי

למעבדת פיתוח בתחום האופטיקה

כישורים: תואר שני או נסיון של שלוש שנות עבודה.

בתשובה נא לפנות לת.ד. 17021 תל־אביב (עבור ב.א.) בצירוף פרטים אישיים. סודיות מובטחת.

هكذا من الاصل

מפעל "לוחות הגליל" בע"מ מתחיל ביצור!
המפעל המשוכלל והמתוחכם בישראל ליצור סיבית

לוחות הגליל בע"מ

להשלמת הצוות דרושים:

1. מהנדס בימאי
לניהול בקרת יצור
2. מהנדס חשמל
3. הנדסאי/טכנאי חשמל

בהצעות יש לפנות: גורן, ד.נ. גליל מערבי טל' 04-968588
או למשרד בתל־אביב רח' אבן־גבירול 65 טל' 03-260117.
בשעות הערב טלפון 04-923387 למשה.

רק הצעות רציניות תיענה

לישוב מתבסס בלב הנגב
דרושים לצוות הדינאמי

1. **מנהל מחלקת שרותי רווחה**
שהוא בוגר בית ספר לעבודה סוציאלית או סוציולוג או פסיכולוג בעל כמה שנות נסיון.

2. **עובדת סוציאלית**
בוגרת בי"ס לעבודה סוציאלית.

דיור במצפה רמון ברמה גבוהה
שכר עבודה בהתאם לכישורים

המעוניינים יפנו בכתב יד לת.ד. 11024 ת"א ויציינו על המעטפה מנהל מחלקה שרותי רווחה ו/או עובדת סוציאלית.
אם אתה כזה נעביר אותך מבדקים מתאימים בטרם שיבוצך.
— סודיות מובטחת —

SDSi יעוץ וייצוא מערכות זכרון מתקדמות למחשבים אלקטרוניים

דרושים

1. **הנדסאי או טכנאי**
לתכנון, שרטוט, הרכבה וניסוי של מיכשור אלקטרומכני וזיווד אלקטרוני.
הכישורים הדרושים: בוגר בי"ס מקצועי, בי"ס להנדסאים או טכנאים. נסיון בעבודה של לפחות 3 שנים. ידיעת השפה האנגלית הטכנית.

2. **אפסנאי טכני**
נסיון של שנתיים. ידיעת השפה האנגלית — יתרון.

3. **פקידה**
למחלקת הכספים:
שליטה מלאה בעברית. כולל הדפסה; ידיעת אנגלית — רצויה כולל הדפסה. נסיון בעבודות משרד למיניהן.
5 ימי עבודה שבוע.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי.
— סודיות מובטחת —

SCIENTIFIC DATA SYSTEMS ISRAEL LTD. ת.ד. 5101 חיפה טל' 47

אלקטרה

למפעלנו בראשון־לציון
דרוש
תמחירן מעולה
5 ימי עבודה בשבוע

נא לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים ונסיון קודם, לאלקטרה ת.ד. 2180 תל־אביב.
להשב החברה

שגיב מוסד להפצת הספר הטוב בע"מ
דרושים
רואה חשבון
לתפקיד מנהל חשבונות ראשי במרכז

מנהל סניף באר־שבע
הסניף עוסק במכירה קמעונית וסיטונית של ספרים, צעצועים חינוכיים ותקליטים.

נא לפנות בפרוט תולדות חיים ומשכורת מבוקשת לת.ד. 29855 תל־אביב (לציין לידי המנכ"ל).

לחברה צבורית גדולה
דרוש
מנהל חשבונות
עם נסיון של 5 שנים לפחות.
תנאים טובים למועמד המתאים
* *
בפרטים, נא לפנות בכתב, בצרוף קורות־חיים לת.ד. 11029 תל־אביב, עבור: מס' 614.

דרוש
מנהל מכירות בכיר
באזור תל־אביב

בן 28—35, רצוי נשוי, בוגר מנהל עסקים או כלכלה, בעל נסיון מעשי במכירות ונהול, בעל רכב.
התפקיד מחייב פקוח על המחלקים ומקדמי המכירות.
● לפנות לת.ד. 1334 ת"א, למס' 21484/1.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

דרושות
משגרת קלט־פלט

ספרנית

מועמדות מתאימות יפנו בכתב תוך ציון קורות חיים, נסיון קודם ומספר המשרה עד יום 12.11.76 אל אגף כח אדם הטכניון קרית הטכניון חיפה, 32000.

קונסורטיום אינטרנשיונל בע"מ

Consortium International
REQUIRES
GIRLS FOR OFFICE WORK
English Mother Tongue —
Additional Languages
An Asset
Working Hours: 8.00 — 14.00
Good Working Conditions
Telephone 299161 — Shoshana

קשר הטלקס שלך עם העולם הגדול

לחברה מסחרית
דרושה
פקידה
כולל כתבנות
בשפות עברית, אנגלית
עם נסיון קודם למשרה מלאה

תנאים טובים למועמדת המתאימה

נא לפנות לגב' מרים, טלפון 849695
או לת.ד. 1769, איזור התעשיה חולון.

לישוב מתבסס בלב הנגב
דרוש לצוות הדינאמי
מרכז
מחלקת ספורט ונוער
בוגר וינגייט בעל משפחה.
דיור במצפה רמון ברמה גבוהה.
שכר עבודה בהתאם לכישורים.

המעוניינים יפנו בכתב יד לת.ד. 11024 ת"א ויציינו על המעטפה מרכז מחלקת ספורט נוער.
אם אתה כזה נעביר אותך מבדקים מתאימים בטרם שיבוצך.
— סודיות מובטחת —

אוניברסיטת בר־אילן
מודיעה על משרה פנויה של:
מפעיל במרכז המחשבים
(י.ב.מ. 370/168)
מכרז מספר 43/76
הכישורים הדרושים:
* השכלה תיכונית
* נסיון של 3 שנים לפחות — בהפעלת מחשב י.ב.מ.
* נסיון ב־O.S.
נא לפנות בכתב בציון מספר המכרז אל מחלקת המנגנון אוניברסיטת בר־אילן ר"ג

למפעל טקסטיל
דרושה
פקידה
למח' היבוא
● הכישורים הדרושים: שליטה בשפות עברית, אנגלית, ונסיון ברישומי יבוא.
● שעות העבודה מ־8 עד 4
טלפון 54695 תל־אביב מ־9—2

דרושה
מפעילה
למכונת אודנר
להנה"ח
ועבודות משרד
ל־5 שעות ביום
להתקשר אחרי 13.00
טלפון 624898, 03-615374

מושב נוה אטי"ב
בהר החרמון
מעונינים לקלוט משפחות חדשות
עם ילדים עד כתה א'.
בעלי מקצועות ונסיון קודם בענף התיירות (טבח, פקיד קבלה, איש אחזקה וכו')
רכז משקים
עם נסיון
נא לפנות מיידית בכתב־יד אל מזכיר משק נוה אטי"ב, רמת־הגולן, החרמון ולציין מצב משפחתי ומקצוע.

למחלקת המעליות
דרוש
הנדסאי חשמל ואלקטרוניקה
רצוי בעל נסיון בפקוד ובקרה
* *
לפרטים נוספים ולקביעת ראיון, נא לפנות אל: "חרות" בע"מ 03-50921 קו פנימי 291 דרך יפו 7, תל־אביב

חרות

מפעל נעלי דא־כא
בע"מ
קרית ים טלפון 04-730157 04-705831
דרוש
מנהל מכירות
הבקיא בענף זה

דרוש
מנהל חשבונות
מנוסה

למשרד הבטחון דרושה בדחיפות משפחה אומנת לשני יתומי צה"ל
ילדה בת 2 וילד בן 3½
רצוי באזור המרכז.
● נא להתקשר טלפונית ל־265401, 265439 בשעות הבקר ולבקש את פנינה או את עפרה.

טורה י.פ.א. בע"מ
רח' כנגדה 36 תל־אביב
טלפון 258997 בערב 273435
דרושות תופרות
לאוברלוק 3 חוטים, 2 חוטים סרט ובכי־נה זיגזג. בקבלנות אפשר להגיע ל־140 ל"י ליום. לנשים בעלות מקצוע עם ילדים המעוניינות בהכנסה נוספת ישנה אפשרות לעבוד אחה"צ בין 16.30—21.00.

להברה רצינית בחיפה דרושה
מזכירה
בשפה האנגלית
בעלת נסיון
רצויה ידיעת השפה העברית

רק מועמדות רציניות תפנינה בכתב אל ת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 1033 (מיקוד 31 040)
סודיות מובטחת

דרוש
מסגר־שרברב
בהצעות לפנות למרכז המשק כל. 04-942236
או בכתב לקבוצת נוה ים ד.נ. חוף הכרמל.
אפשרות לדיור בקיבוץ

מלון הצפון קרית שמונה
דרוש/ה
מנהל/ת קבלה
בפרטים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לקביעת ראיון טלפון 067-41705—6—7.

תכנון והנדסה תעשייתית ליף בע"מ **LIFE**
דרוש מפקח הקמה
לעבודות מיכלים,
קונסטרוקציות וצנרת
דרוש נסיון מוקדם בפקוח ישיר בשטח.
לפנות: טלפון 04-720125 לצבי רוה

למח' מכירות של מפעל תעשייתי גדול במרכז הארץ
דרוש מוכר
עד גיל 35
הכישורים: השכלה תיכונית לפחות, רצוי השכלה אקדמית במינהל או בשיווק, ו/או נסיון במכירות של 5 שנים.
בהצעות עם פרטים מלאים ובכתב יד, נא לפנות לת.ד. 20181 תל־אביב, עבור "מח' מכירות".

לקדם אלקטרוניקה בע"מ
דרושים:
1. מהנדסי אלקטרוניקה
2. הנדסאי אלקטרוניקה
3. טכנאי אלקטרוניקה
● לפנות טלפון 58232 — 58235, תל־אביב.

דרוש **מהנדס**
לתאום ופקוח עבודות פיתוח
באתר בניה
נסיון: 5—4 שנים לפחות

ל"אל־על" — אגודה שיתופית חקלאית ברמות השבים דרוש
מרכז ענף הלול
● מעוניינים בעלי כישורים מקצועיים ונסיון. מתבקשים לפנות לת.ד. 125, הוד־השרון, עבור "מרכז לול".

מנהל מכירות צעיר
עם המלצות, נסיון רב בשווק, שולט בשש שפות, עם קשרים טובים בדרום־אמריקה מעוניין בהצעות מתאימות.
● לפנות לת.ד. 16540 למס' 10, תל־אביב.

המכון לניהול בירושלים
דרושה
מזכירה כתבנית

לוח 8 - לוח מעריב — דרושים

הלוח הנפוץ ביותר במדינה - כל מודעה מתפרסמת ב־8 העיתונים הלוח הנפוץ ביותר במדינה - כל מודעה מתפרסמת ב־8 העיתונים הלוח הנפוץ ביותר במדינה - כל מודעה

תדיראן

למפעל האלקטרוניקה בחולון

דרושים

★ **מהנדס אלקטרוניקה**
- בעל נסיון של 3 שנים לפחות בציוד קשר ונ"ם או הקשורת דיגיטלית.
- שליטה בעברית ואנגלית.
- כושר ארגון וניהול צוות.

★ **מזכירה**
- בעלת נסיון.
- ידיעת אנגלית טכנית והדפסה בעברית.

★ **טכנאי מכונות**
לייצור מעגלים מודפסים ומעקב הנדסי
- רצוי נסיון בנושא.

★ **עורך/ת מעגלים מודפסים**
לתכנון ועריכת סכמות חשמליות ואלקטרוניות
- נסיון קודם הכרחי.

★ **מכונאי החזקה**
- בעל ידע בפנאומטיקה.
- בעל נסיון קודם.

★ **מחסנאי**
למחסן כלים.
- בעל יכולת נהולית ארגונית.
- נסיון קודם הכרחי.

★ **בוגר בי"ס מקצועי**
למעקב הנדסי על יצור מעגלים מודפסים.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון קודם אל ת.ד. 267 חולון.

למפעל מוצרי חשמל בחולון
דרוש

★ **מחסנאי**
- בעל נסיון של כ־5 שנים.
- בוגר בית ספר מקצועי.

מועמדים מתאימים יפנו טלפונית ל־856111.

האגודה לקידום החינוך — ירושלים
לפנימית לחינוך תיכון תורני (דתי) — מתיבתא ירושלים

דרושים

* **מדריכים חינוכיים**
(רווקים) דיור במקום

* **מזכירה**
(במשרה שלמה)

* **עובד/ת סוציאלי/ת**

מועמדים בעלי הכשרה מתאימה לכל אחד מן התפקידים הנ"ל יפנו בהקדם בכתב לפי הכתובת ת.ד. 3591 ירושלים. נא לציין על גבי המעטפה שם התפקיד המוצע.

למפעל תעשייתי באזור הרצליה
דרושה
מזכירה כללית
בעלת ידע בהדפסה עברית
עדיפות לבעלת ידע בהדפסה אנגלית.
המעוניינות תיפננה לת.ד. 7095 תל־אביב עבור מס' 108

ש. געד בע"מ (צרכי צילום)
GEVAERT Agfa
דרושה
נקבנית למכונות I.B.M.
נסיון של שנה לפחות הכרחי.
לפנות למר נוטליב, אזור התעשיה פתח־תקוה, קרית־אריה, רח' ז'בוטינסקי (מול סופרגז).

למוסד לילדים עוורים מוגבלים
דרושים
1) זוג דתי בעלי השכלה בחנוך מגורים במקום
2) אם בית
3) מזכירה אנגלית עברית חצי משרה
לפנות ל"קרן־אור" אינק. ת.ד. 1323 ירושלים

למרכז למחקר התעשייתי (מלת) בע"מ
(חברה ממשלתית)
דרוש
מנהל כללי

דרישות התפקיד העיקריות:
- בעל תואר שלישי בהנדסה או כימיה.
- ותק של לפחות 5 שנים בניהול מחקר ופיתוח בהיקף משמעותי, רצוי בשטח מזון ו/או פלסטיקה.
- יועדפו מועמדים בעלי נסיון ב־מחקר ופיתוח במפעל תעשייתי או בשיתוף הדוק עם התעשיה.

המעונינים יפנו בצרוף קורות חיים למרכז למחקר תעשייתי (מלת) בע"מ ת.ד. 311 חיפה 31000, תוך ציון על גבי המעטפה "אישי משרה של מנהל".
— סודיות מובטחת —

למפעל מתכת באזור קרית גת
דרוש
טכנאי
מכונות או מתכת
כאחראי לאחזקת הציוד ועזרה למהנדס המפעל.
בהצעות הכוללות תולדות חיים, פרוט הנסיון המקצועי, השכר המבוקש נא לפנות לת.ד. 23048 "עבור טכנאי".

למשרד הנדסי בת"א
דרושה
פקידה לעבודות הנהלת חשבונות
במשרה מלאה
(8 שעות עבודה)
המעוניינות תפנינה בכתב־יד בצרוף תולדות חיים לת.ד. 11271, ת"א.

המועצה האזורית לכיש
בי"ס חטיבת ביניים — נהורה
לבית הספר האזורי חטיבת הביניים — נהורה (ליד אשקלון)
דרושה מורה יועצת
דרישות המשרה: השכלה אקדמית בייעוץ. עדיפות תינתן לבעלת תואר M.A. ונסיון קודם במיגוון עבודות הייעוץ.
תנאים מיוחדים למועמדת המתאימה.
המעוניינות מתבקשות לפנות לטלפון מספר: 051-24890 או בכתב לחטיבת הביניים נהורה ד.נ. לכיש דרום.
מ. שגב — יו"ר המועצה

לחברה מסחרית גדולה העוסקת ביבוא ויצוא
דרושים/ות
פקידי/ות יבוא ופקידים כלליים
עם נסיון בעבודה.
שעות העבודה: בין 8.00 ל־16.00
נא להתקשר טלפונית 03-36031 (לחיים)

לחברה מסחרית ארצית דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג ד' או ה' למשרה מלאה וקבועה
מקום העבודה רמת־גן
לפנות טל. 03-727121 למר משה ורד.

קיבוץ אילת השחר
מחפש
גננת
רצוי בוגרת "אורנים" ורווקה
לפנות לקיבוץ אילת השחר
ד.נ. גליל עליון

דרושים
פקידים
למחלקת מודעות
של עתון גדול בת"א
בעלי נסיון בכל שלבי עבודת ה־מודעות — כולל עימוד בדפוס.
נא לפנות בכתב־יד עם פרוט הנסיון לת.ד. 20050 ת"א למס' 222/פ.

נעלי דאקא בע"מ
דרוש
איש מכירות
נא להתקשר או לכתוב למפעל, שדרות ירושלים 79, קרית־ים, טלפונים: 04-730157, 04-705831.

דרוש
קבלן מטבח
לאזור מפרץ חיפה
על המעונין לצרף תעריפים בקד ר' מחירים ל־300 מנות ... מחיר.
לשלוח לת.ד. 251 מיקוד 20100.
סודיות מובטחת.

למפעל מתכת באיזור התעשיה חולון
דרושה
פקידה
לעבודה חלקית
ידע בהנהלת חשבונות רצוי אנגלית (קורספונדנציה)
טל. 847780.

למרכז שקום ירושלים
דרוש
ספק עבודה
בעל תפיסה טכנולוגית בעל רכב, בעל כושר משא ומתן.
לפנות למר חפי טל. 714182 ירושלים

לאנגלו סכסון בחיפה דרוש
איש מכירות
דינמי, רציני, היודע שפות ובעל רכב.
לפנות טלפונית 04-81296

דרושות נשים
בעלות נסיון לעבודות צבעות יד לחב' לתכשיטים מלאכותיים.
לפנות לחב' מירנדה בע"מ, כפר גלעדי 10 ת"א בין השעות 8—10

דרוש טכנאי — הנדסאי מכונות
לטכירת מנועי דיזל, חלקי חילוף.
ידיעת השפה האנגלית הכרחית.
בעלי כישורים מתאימים יפנו לטלפון 03-622891

מוסד הטכניון למחקר ופיתוח בע"מ
מודיע על המשרות הפנויות הבאות:

ביחידה לקידום פרוייקטים
עוזר/ת לממונה על היחידה
קריטריונים הדרושים: נסיון בשטח המינהל והתמצאות בשימוש במערכות מינהל ממוכנות. נסיון ויכולת לקיים יחסי ציבור עם גורמים בארץ ובחו"ל (ציבוריים ותעשייתיים). שליטה בשפות עברית ואנגלית (גרמנית רצויה) לניהול תכתובת עצמאית וניהול שיחות. יכולת לארגן מפגשים וביקורים של גורמים מהארץ ומחו"ל. נסיון ויכולת להכין פרסומי היחידה ודו"חות סטטיסטיים. הבעה בעברית ואנגלית.
מכרז מס' 166/76.

במעבדה לחמרי בנין
מהנדס בודק
תאור התפקיד: בדיקת חמרי בנין במעבדות, במפעלים ובאתרי בניה.
הכישורים הדרושים: בוגר הפקולטה להנדסה אזרחית בעל תואר B.Sc. בציון טוב לפחות, שלמד את המקצוע חמרי בנין בהיקף המירבי הניתן. בעל נסיון של שנתיים. ידיעת השפה העברית על בוריה. ידיעה טובה בשפה האנגלית (קריאה וכתיבה). בעל רשיון נהיגה.
הערה: קיימת אפשרות להשתלמות לתואר גבוה. מכרז מס' 151/76.

במרכז לחקר אוירונוטי
כרסם מעולה
הכישורים הדרושים: 3 שנות נסיון לפחות. ידע הבנה בשרטוט טכני, יכולת עבודה עצמית.
מכרז מס' 40/76.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים, פירוט ההשכלה והנסיון המקצועי, ליחידת המנגנון, מוסד הטכניון למ"פ, קרית הטכניון, חיפה, עד יום ו', 5.11.76, בציון מספר המכרז המתאים.

אוניברסיטת תל־אביב
דרושים

★ **רופא עיניים**
לאבחון ומיון למרפאה האוניברסיטאית.
העובד יועסק ב־50% משרה על חשבון תקציב מחקר.

★ **כותב תכניות למורים**
במדעי החומר לתלמידי ביה"ס היסודי
הכישורים הדרושים: השכלה אקדמית. B.Sc. לפחות, רצוי נסיון בהוראה בביה"ס היסודי.
העובד יועסק על חשבון תקציב מחקר.

על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, פרטים על נסיון בעבודה ושמות ממליצים לגוף כח אדם, מחלקת המנגנון, אוניברסיטת ת"א, רמת אביב עד ליום 5.11.76
מועמדים שימצאו מתאימים יוזמנו לראיון אישי

מעון לנערים — ירושלים
דרושה
אם־בית
במשרה מלאה
דרישות המשרה: אחריות וניהול תחומי משק הבית במעון (במעון 20 נערים בעייתיים). כושר עבודה עם צוות ונסיון בעבודה חינוכית. שעות העבודה כוללות גם שעות בערב.
דרגת השכר בהתאם לכישורים
בהצעות נא לפנות בכתב לפי הכתובת: רחוב אתיופיה 19, ירושלים, משקה אלעד

למפעל דינמי פרטי במפרץ חיפה
דרוש
מהנדס ייצור
לתכנון ופקוח על הייצור
עם נסיון של 3—4 שנים רצוי במתכת
איש דינמי בעל יכולת ניהול מערך ייצור משוכלל ויחסי עבודה תקינים.
לפנות בכתב בציון פרטים אישיים ונסיון קודם לת.ד. 6224 חיפה.

לניהול בית גדול
דרושה
סוכנת בית
בעלת נסיון, אחראית עם המלצות, אפשר עם לינה.
תנאים טובים למועמדת המתאימה.
להתקשר בשעות 8.00—16.00 לדבורה. 04-244411

לאגודת אכסניות נוער בישראל
דרוש
זוג עובדים לניהול
אכסנית הנוער [illegible]
הפנות בכתב בציון תולדות חיים לשלוח לת.ד. 1875 ירושלים

ספנות ישראל בע"מ
ת.ד. 1282, חיפה

דרושים:

★ **מנהל אחזקה**
מהנדס מכונות או טכנאי מוסמך בעל נסיון של 5 שנים לפחות בניהול אחזקה במפעל תעשייתי; במכונות לעבוד שבבי, ציוד רתוך, מתקני צנרת ומנופים. נדרשת ידיעת השפה העברית על בוריה וידיעת השפה האנגלית.

★ **מהנדס חשמל**
לזרם חזק, בעל נסיון של שנתיים לפחות בתכנון ובצוע מערכות חשמל בזרם חזק. נדרשת ידיעת השפה העברית על בוריה וידיעת השפה האנגלית.

★ **מנהל עבודה**
בעל נסיון בתעשיה בתפקיד של נהול עבודה באחזקת חשמל.

נא לפנות בכתב ולפרט קורות חיים, השכלה ונסיון בעבודה.

לישוב מתבסס בלב הנגב
דרוש לצוות הדינאמי
גזבר
שהוא כלכלן או בוגר מינהל עסקים, בעל כמה שנות נסיון. דיור במצפה רמון ברמה גבוהה. שכר עבודה בהתאם לכישורים.
המעונינים יפנו בכתב יד לת.ד. 11024 ת"א, וציינו על המעטפה "גזבר"
אם אתה כזה נעביר אותך מבדקים מתאימים בטרם שיבוצך.
— סודיות מובטחת —

המרכז לשרותי התנדבות
רח' הנביאים 4, תל־אביב
מודיע על משרה פנויה של:
מנהל(ת) המרכז
- תאור התפקיד: ניהול המרכז תוך זיקה לועד המנהל, קיום קשר עם משרדי הממשלה והרשויות המקומיות, הארגונים הוולונטריים ומוסדות ההשכלה, הופעה בפני קהל, יחסי ציבור.
- דרישות התפקיד: ידע ונסיון במינהל ובעבודה ציבורית בשטח החינוך או העבודה הסוציאלית־קהילתית, בניהול מו"מ, בניהול צוות עובדים ובהדרכתם; כושר הבעה בכתב ובעל פה בשפה העברית, ידע ביחסי ציבור ובעיצוב דעת קהל.
- ממלא התפקיד יועסק לפי חוזה מיוחד.
- דרגה תקבע לפי כישוריו.
- המעונינים מתבקשים לפנות בכתב עם פרוט קורות חיים ונסיון קודם בצרוף שמות שני ממליצים לת.ד. 11311, תל־אביב, עד יום 10.11.1976.

חכב ירושלים
חברה כלכלית לירושלים בע"מ
דרוש
* **מנהל חשבונות עצמאי**
בעל נסיון של 5 שנים לפחות כולל נסיון בניהול צוות עובדים.
לתפקיד מנהל חשבונות ראשי
המעונינים יפנו בכתב יד אל ת.ד. 2241 ירושלים.

דרוש
איש ביצוע
בעל נסיון של מספר שנים
בביצוע מערכות ממוחשבות
נא לפנות בכתב יד ולפרט קורות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 40021 תל־אביב

למפעל תעשייתי בבני־ברק
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
* שנתיים נסיון (לפחות).
* רצוי ידע בהכנת משכורות בשיטת מיכון
אומגה - פלסטיק בע"מ
בני־ברק, ת.ד. 81, טלפון 741873
תנאים טובים * סודיות מובטחת.

مكدس الاحل

هكذا من الاصل

בזקון שרותי מידע ישראליים בע"מ

- מנהל שיווק — לקטגרון ערבי
- מנהל יבוא — רקע עבודה בכב
- מנהל אחזקה — מהנדס בעל נסיון
- עוזר מנכ"ל — בלבון (אנגלית)
- כגן מנהל כספים — בלבון ... (אנגלית).
- מנהל מחסנים — נסיון תעשייתי
- כלכלן מהדיר — להפרה ...

ת"א גורדון 65, ת.ד. 11364, טל. 248211

„יעד"

מושב שתופי תעשייתי בגליל המערבי

משלב ענפי תעשיה וחקלאות קולט משפחות צעירות עד גיל 37 עם ילדים עד גילאי 5—4

דרושים בעלי מקצועות בתחומים הבאים: —

- **מחשבים** (תוכנה)
- **אלקטרוניקה וחשמל**
- **מכונות**
- **מנהל חשבונות**
- **אגרונום** (או השכלה חקלאית אחרת)
- **טפול וחנוך ילדים בגיל הרך**

יש לפנות בצרוף תעודות חיים לועדת קליטה, מושב „יעד" ד.נ. בקעת בית הכרם.

למפעל גדול ברמת-גן

דרוש/ה פקיד/ה

למחלקת קניות

כישורים: בוגר/ת תיכון, עם נסיון בפקידות של לפחות שנתיים. ידיעה טובה באנגלית — יתרון.

נא לפנות לת.ד. 19, רמת-גן.

ארגמן

מפעלים לצביעת טקסטיל בע"מ

למפעלנו לאריגת צמר בבת-ים דרוש

מחסנאי טקסטיל

נסיון קודם בחוטים ואריגים הכרחי. יועדף בוגר קורס מחסנאים.

בדבר פרטים נא לפנות בכתב למפעלנו, רח' השומים 2, ... בת-ים, או טלפונית 857144.

דרוש

מנהל לבית אריזה

הכישורים הדרושים:

1. נסיון בהפעלת מערכי מיון ואריזה.
2. רצוי עם ידע הנדסי.

נא לפנות במכתב חוזר עם פירוט מלא, לפי המען: ת.ד. 495, באר-שבע, עבור בית-אריזה.

דרושים לבית-חרושת לטקסטיל בהרצליה, תל-אביב

1. **גזרן**
2. **פועלים לא מקצועיים**

ללימוד מקצוע מעניין.

תנאים טובים * אפשרויות להתקדמות

לפנות בשעות העבודה בטלפון 476996.

אחות מוסמכת

מחפשת עבודה בקבוץ, במרכז או בצפון.

● לפנות מרמור, טל' 065-66017, 065-66028.

החברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ

דרוש עובד קהילתי בכיר

לניהול פרוייקט נסיוני וחדשני במסגרת מרכז קהילתי בשכונת מצוקה בירושלים

דרישות התפקיד:

— נסיון רב בעבודה קהילתית.
— כושר ניהול חבר עובדים ותקציב.
— כושר ניהול מו"מ ומגעים עם אוכלוסיה וגורמי ציבור.

● **תנאי שכר — בהתאם לכישורים**

המעוניינים יפנו בכתב אל הממונה על השירותים הקהילתיים החברה למתנ"סים רח' קוסובסקי 3 קרית משה ירושלים.

נא לפנות עד יום שישי, 12.11.76, בכתב לפי הכתובת הרשומה, או טלפונית ליצחק מירלית טלפון 284529 ירושלים.

למכון למחקרי נפט וגיאופיסיקה

דרושים:

א. איש ארגון ושיטות

תאור התפקיד: אחראי לנושאי אר"ש רכז ליחידת כ"א.

הכישורים הנדרשים: 1) בוגר חוג לכלכלה או למנהל עסקים, צעיר ותוסס אף ללא נסיון קודם. או: 2) בעל נסיון רב בנושאים יאלו ובוגר קורס אר"ש או קורס ניהול מנגנון.

ב. כתבנית אנגלית בכירה

תאור התפקיד: עריכה ושפור הסיגנון של דו"חות מדעיים, התכתבות כללית והדפסתם.

הכישורים הנדרשים: 1) שפת אם אנגלית. 2) השכלה על תיכונית. 3) נסיון קודם בעבודה דומה של 3 שנים לפחות.

אפשרות למשרה חלקית.

— התנאים בהתאם לכשורי המועמדים.
— עדיפות לתושבי חולון והסביבה.

המעונינים יפנו בכתב יד עם פרוט קורות חיים לפנהל אגף המנהלה, ת"ד 1717 חולון. ניתן לתאם פגישה טלפונית: 845112.

מתבקשות הצעות למשרת

מנהל

למרכז לשיקום עיוורים באר-שבע

הכישורים הנדרשים:

תואר ב.א. לפחות בחינוך מיוחד או בפסיכולוגיה או בסוציולוגיה או עבודה סוציאלית. שליטה מלאה בעברית ובאנגלית. נסיון של 5 שנים בעבודת שיקום.

השכר יקבע בהתאם לכישורים.

— סודיות מובטחת —

בהצעות יש לפנות לשירות העיוור, ת.ד. 1260, ירושלים

לחברה מסחרית גדולה באיזור תל-אביב

דרוש

מנהל חשבונות ראשי

דרישות התפקיד:

* נסיון בהפעלת צוות עובדים
* נסיון בעיבוד נתונים ע"י מחשב
* הכנת תקציב ומאזן
* נסיון מעשי של 5 שנים לפחות

תנאים טובים בהתאם לכישורים

לפנות בכתביה, בצירוף קורות-חיים לפי הכתובת: **ו.ג.ה. בע"מ** — בודנהיימר 5 תל-אביב.

הסודיות מובטחת

למושב נהלל

דרוש

מנהל חשבונות עצמאי

● נסיון חמש שנים

טל' 065-66017, 065-66028.

מנהלת משק בית

דרושה בהרצליה פיתוח

— מגורים במקום

נא לפנות בפרטים מלאים ונסיון קודם לת.ד. 868 ת"א, 61000.

הועדה לאנרגיה אטומית

קריה למחקר גרעיני - נגב

במסגרת התארגנות הועדה לאנרגיה אטומית למילוי משימותיה בתכנית כור הכח

דרושים מועמדים

1. מהנדס מפה להנדסת לבה

בעל תואר Ph.D, או M.Sc.

א. לביצוע תיאורים הקשורים בנויטרוניקה ובתרמוהידרוליקה של ליבת כורי כח וכן שימוש בתכניות מחשב מתקדמות.

ב. רצוי ניסיון ... מיגון בפני קרינה רדיואקטיבית.

2. מהנדס מפה לטכנולוגיה מכנית

בעל תואר M.Sc, או B.Sc.

א. לביקורת ובדיקת מפרטים והתאמת ציוד לדרישות מערכות; להתאמת מפרטים לסטנדרטים כגון ASME, D/N ואחרים.

הדרגה תקבע בהתאם לנתוני המעמד.

● **נא לפנות** בכתב בציון קורות חיים וניסיון קודם אל ת.ד. 39068, ת"א.

סודיות מובטחת

לחברה ידועה המייצרת ומשווקת מוצרים לענף הבניה

דרושים

* **מנהל מכירות** — לאיזור באר-שבע
* **מנהל מכירות** — לאיזור ירושלים

הכישורים: נסיון בניהול שיווק, כושר ניהול משא ומתן. רצויה היכרות עם ענף הבניה.

* **אנשי מכירות** — לאיזור ת"א והמרכז
* **אנשי מכירות** — לאיזור חיפה והצפון

הכישורים: נסיון במכירות, רצויה היכרות עם ענף הבניה.

תנאים טובים למועמדים המתאימים.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 3335 ת"א בציון המשרה המבוקשת ולצרף תולדות חיים.

— סודיות מובטחת —

Vil

ווישיי-ישראל בע"מ

לעבודות עזר במחקר ופיתוח

דרושה

מלחימה

בעלת נסיון. תעודת בגרות — הכרחית. רצוי ידע באנגלית.

לפנות טלפונית 03-844191 או אישית לרחוב האומן 2, חולון, מחלקת כח-אדם.

יומאר טקסטיל בע"מ

חברת בת של

ארגמן מפעלים לצביעת טקסטיל בע"מ יבנה

דרושים:

1. **מנהל חשבונות** — עם נסיון כעוזר למנהל חשבונות ראשי. מקום העבודה יבנה.
2. **עוזר מנהלי למנהל מפעל אריגה** — עם ידיעה בהנהלת חשבונות וטפול בכח-אדם. ● מקום העבודה אשקלון.

נא לפנות טלפונית 055-95251 לגב' אתי לקביעת ראיון.

לדפוס ג'רוסלם פוסט

דרושים

מונטג'רים מנוסים

נא לפנות לאורי לביא, טל. 02-528181

לחברת בנין ארצית סניף חיפה

דרושים

1. **קבוצות שלד** — לעבודה קבלנית
2. **טפסנים וברזלנים** — בשכר יומי

נא לפנות, טלפון 04-668161 לגברת הדר, מדור כח אדם.

לתרכובות ברום בע"מ

דרושים

1) מהנדס משמרת

בוגר הפקולטה להנדסה כימיה/מכונות. לעבודה קשה ובעלת אתגר. העבודה במשמרות הכרחית.

2) חשמלאי מוסמך

בוגר בי"ס מקצועי במגמת חשמל בעל רשיון חשמלאי מוסמך, 3 שנים נסיון בתעשיה.

3) מחסנאי טכני

10 שנות לימוד לפחות. רצוי בוגר קורס למחסנאים בצה"ל. ידיעת השפה האנגלית הטכנית רצויה. יועדף מועמד אשר לו נסיון קודם בעבודה דומה.

— סודיות מובטחת —

תנאים טובים למועמדים המתאימים.

העבודה בבאר-שבע, למתגוררים מחוץ לעיר תינתן עזרה בדיור.

● **נא לפנות בצרוף קורות חיים בכתב לתרכובות ברום, ת.ד. 180, באר-שבע.**

גיבור

מפעלי טקסטיל בע"מ

למפעל הסטרץ גיבור ק. שמונה

דרוש

חשמלאי מוסמך או מכשירן

יועדף תושב המקום. לאחר שירות סדיר.

● בדבר פרטים נא לפנות לת.ד. 67 ק. שמונה עבור חשמלאי.

אסם

תעשיות מזון בע"מ

למפעלנו החדש ביקנעם

דרוש

טכנאי מזון

מנוסה

מועמדים מתבקשים לפנות בצירוף קורות חיים... [illegible] יקנעם.

למפעל מתכת באזור התעשיה יבנה

דרושים:

1. **הנדסאי מכונות לתכן ייצור** — נסיון של שנתיים
2. **שרטט/ת מדויקות** — [illegible]
3. **חרט מעולה**

נא לפנות בכתב לת.ד. 3590, תל-אביב עבור „מתכת".

לחברה מסחרית בתל-אביב

דרוש/ה

עוזר/ת למנהלת חשבונות

ליום עבודה שלם

לקביעת ראיון נא לפנות בטלפון 31792.

כיתן בע"מ

מפעלי טוויה - אריגה - צביעה - הדפסה - עשיה - תפירה

למשרדנו הראשי בהדר יוסף ת"א

דרוש

מנהל חשבונות

סוג ג' בעל נסיון בהתאמה

לפנות למחלקת כח-אדם, טל. 481121 ת"א.

מעבדות אלקטרוכימיות פרוטארום

ת.ד. 1929 חיפה מיקוד 31000

למפעלנו במשמר הים ליד עכו דרושים:

משרה מס' 2/76

ראש יח' להנדסה ולתכנון באחזקה

הכישורים הדרושים: מהנדס מכונות בעל ותק של חמש שנים לפחות בתעשיה הכימית/פטרוכימית. ידיעת השפה האנגלית הכרחית.

משרה מס' 21/76

רכז הזמנות לחלפים ולציוד באחזקה

הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית או מקצועית בקבלה (טכנאי מכונות). נסיון של חמש שנים בתחום ההזמנות הלפים לציוד טכני בתעשיה ובכתב אחר בדרכן. ידיעה טובה בשפה האנגלית.

משרה מס' 30/76

שרטט/ת טכני/ת

הכישורים הדרושים: בוגר/ת קורס לשרטוט טכני, נסיון של שלוש שנים בשרטוט הכנה למיכלים, צנרת ומבני פלדה, ידע בתפעיל היה וגנוך טכני.

משרה מס' 31/76

מנהל משמרת

הכישורים הדרושים: הנדסאי/טכנאי מכונות ו/בוגר קורס למנהלי עבודה. נסיון של שלוש שנים לפחות בניהול צוות עובדים והדרכתם. התפקיד כרוך בעבודה במשמרות כולל שבתות וחגים.

משרה מס' 23/76

עוזר למנהל אספקה

הכישורים הדרושים: מהנדס ייצור/מכונות/כימאי בעל נסיון של חמש שנים לפחות בתעשיה הכימית/פטרוכימית, בתוכן שלוש שנות נסיון בהפעלה ובארגון מחסנים בביקרה דווח לכחשב, וידע בהוצאה בכמרקים טכניים וחשובי מחירים. נסיון בפיקוח על צוות עובדים והדרכתו. ידיעת השפות עברית ואנגלית הכרחית.

משרה מס' 32/76

ממונה על מעקב להזמנות ולעיתוד מלאי למח' אספקה

הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית, ידע ונסיון בהכנת מערכות פקוח על מלאי בעזרת מחשב. רצויה הכרת ציוד טכני לתעשייה כימית, וידיעת השפה האנגלית.

משרה מס' 34/76

מפקח לעבודות הנדסה אזרחית לפרוייקט בהקמה

הכישורים הדרושים: מהנדס הנדסה אזרחית — שלוש שנות נסיון (או להלופין הנדסאי להנדסה אזרחית — חמש שנות נסיון) בעבודות פקוח על קבלנים בביצוע עבודות הנדסה אזרחית בתעשיה. המועמד שייבחר יועסק על פי הסכם אישי לתקופת עבודה קצובה.

משרה מס' 35/76

קניין למחסן פתוח והקמה

הכישורים הדרושים: פטור רכב בעל נסיון של חמש שנים בקניית רכש לתעשיה. הכרה יסודית של ציוד טכני בתעשייה. רשיון נהיגה לרכב עד 4 טון. ידיעה בסיסית בשפה האנגלית. המועמד שייבחר יועסק על פי הסכם אישי לתקופת עבודה קצובה.

● המעוניינים יפנו בכתב אל מחלקת המנגנון (ת.ד. 337 עכו, 1929 חיפה), ויציינו את תואר המשרה ומספרה המבוקשת ויפרטו תולדות חיים ונסיון מקצועי. [illegible]

— סודיות מובטחת! —

תנאים נאותים למועמדים המתאימים

ההסתדרות נשי מזרחי באמריקה — מוסד „עיר הנוער" פתח-תקוה

טלפון 914436, 911257

דרוש מדריך חינוכי

תאור המשרה: הדרכת נערים בגיל בית"ס תיכון בפנימיה דתית.

דרישות המשרה: בחור דתי, רווק, בוגר בית ספר תיכון דתי. יועדף בעל השכלה תורנית או בוגר סמינר למורים.

— על המועמד לגור במקום —

● המעוניינים מתבקשים להתקשר טלפונית עם המוסד.

למוסד ציבורי

דרושים

מהנדס אלקטרוניקה

בנושא מחקר ופיתוח

* בעל ותק של 3 שנים לפחות בנושא טכ"מ ומיקרוגלים
* שליטה מלאה בשפה האנגלית
* **הדירוג יקבע בהתאם לכישורי המועמד**

מועמדים מתאימים יפנו בקשותיהם לטלפון: 03—258193

מחפשים משפחה אומנת

הגרה בירושלים באזורים בקעה או תלפיות,

לאח ואחות בגילאי 10, 13.

●

המעונינים יפנו לטל' 02-247511.

לבנט מכשירי רנטגן בע"מ

רח' ולפסון 59 תל-אביב טלפון 528111

דרושה מזכירה

ידע בהדפסה באנגלית ובעברית

תנאים טובים

נא לפנות בשעות המשרד

התג"ס לצבא [illegible]

לצה"ל דרושים

חילות האויר, הים והיבשה
[illegible]ינים וחוגרים **בתפקידי פיקוד**
[illegible]לי הכשרה צבאית מתאימה
במקצועות **אפסנאות.**
אחזקה
ואלקטרוניקה

המועמדים בעלי הכשרה מתאימה שסיימו
שרות סדיר בצה"ל
יפנו לקבלת פרטים בדבר מקום
ותנאי השרות לענף קבע בשלישות הראשית רמת־גן,
רח' מודיעין 100 בימים א'—ה' בין השעות 8—16
או עפ"י פניה בכתב
בציון פרטים אישיים מלאים,
לד.צ. 2146
עבור קבע.

איחוד הקבוצות והקיבוצים
— המזכירות —

ישיבת המרכז הק"א

בנחל־עוז

תתקיים ביום א' 31.10.76
וביום ב' 1.11.76

סדר היום:
ליום א' 31.10
1. ממרכז למרכז.
2. סיכום נושא התקשרות המשקים השיתופיים לקרן האיחוד.
3. סיכום הדיון בנושא ההטלים על עבודה שכירה (השלמת החלטות מישיבת המרכז באפעל).

בערב — ישיבה חגיגית למלאות 25 שנה לאיחוד הקבוצות והקיבוצים (בישיבה זו נציין חילופי המזכירים בתנועה).

ביום ב' 1.11.76
קליטה, גידול וצמיחה חברתית של קבוצינו.
תחבורה מבית האיחוד בשעה 13.30.

ליחידת הדיור הממשלתית
דרושים בירושלים
ובסביבתה הקרובה

מבנה או מבנים סמוכים
שבהם ניתן:

1. לאכסן כ־140 איש
2. חדר אוכל
3. מטבח
4. 10 חדרי משרד
5. 8 חדרי כיתות והרצאות
6. 6 חדרי מחסן

אפשרי גם מלון או דבר דומה,
עם שירותי לינה ומזון או בלעדיהם

בהצעות רציניות וללא מתווכים יש לפנות אל מר יוסף קאפח, הממונה על הדיור הממשלתי בנחוז ירושלים ת.ד. 1083, ירושלים טל' 245602, 245523.

— למכירה —
תומך
שנת יצור 1973 תוצר וולבו דגם 6×4 38 88
נ.ב. מיבוא חרום
גרור נתמך
תוצרת אקרמן פריהוף
דגם 20 שנת יצור 1973
עגלה
אורך 12 מ' במצב מצוין, 57,000 ק"מ
בפרטים נא לפנות טלפון 04-235657
או 04-224893

חברה אנגלית מבוססת
מעונינת למנות, סוכן בלעדי בישראל
לשורה מיוחדת במינה לחומרי ציפוי לכל שטחי בניה, כגון ריצפה, גג, מרפסת, קירות וכו'.
נשמח לשמוע ממך אם הנך בקשרים מסחריים עם התעשיה, משרדי ממשלה, רשויות מקומיות וכדומה. אנו גם מוכנים לדון בייצור מספר מוצרים מהתוצרת בישראל לפי הסכם ביותר.
בקרוב יגיע לישראל אחד ממנהלי החברה והוא ישמח לבדוק את העניין אתך במפורש.
נא לשלוח תשובותיכם באנגלית לפי הכתובת:
FLEXITHANE, 94 Jermyn Street, London SW1Y, 6 JL ENGLAND
או לת.ד. 2045 ירושלים למס' 370.

מכרז למכירת
מחשב שולחן נ.ס.ר.
דגם 500 במצב עבודה תקין.
על המעוניינים להבהיר 10 אחוז מגובה ההצעה — בהמחאה בנקאית.
בדבר פרטים נוספים לפנות טלפונית ל־642193 ת"א.
את ההצעות יש להפנות לחברת מחשבים הסתדרותיים בע"מ, רחוב ארלוזורוב 93 תל־אביב.

להשכרה מבנה לתעשייה
[illegible]
פרטים: „צבנוך" איזור התעשיה ב' בארי־שבע
טלפון [illegible] בשעות העבודה.

זה לא הולך „ברגל"
הנחה
עד 30.000 ל"י
דירות **חן**
ראשון לציון
רח' הרצל 50
טל. 949064

לוח 8 לוח מעריב

אין בישראל
שום מכשיר פרסום דומה

בשמונה עיתונים — בעת ובעונה אחת — מתפרסמת המודעה הנמסרת ל„לוח 8" — לוח מעריב": ב„מעריב", „דבר", „לעצטע נייעס", „ויאצה נוסטרה", „נאשה מטראנה", „חדשות ישראל", „אוי קלטי" ו„צוביני קורירי". בו ביום מופצת המודעה שלך במאות אלפי עותקים — הרבה מעל ומעבר לכל תפוצה אחרת — ומגיעה לעיר ולעיירה, לוותיק ולעולה החדש, לצעיר ולמבוגר, ליצרן ולסוחר, לעובד, לקונה ולמוכר.
אין בישראל שום מכשיר פרסום דומה.
ראה עמודים: 7, 8, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58.

יד יצחק בן־צבי ירושלים · החברה לחקירת ארץ־ישראל ועתיקותיה

קתדרה
לחוקרים בתולדות ארץ־ישראל ויישובה

ביום רביעי, י"ז חשון תשל"ז (10.11.76) בשעה 20.00 באולם יד יצחק בן־צבי

לדיון בנושא
בתי כנסת עתיקים בארץ־ישראל

יושב ראש: פרופ' נחמן אביגד
מרצים:
פרופ' שמואל ספראי
ראשיתו של בית הכנסת
ד"ר גדעון פרסטר
בתי כנסת מימי בית שני בארץ־ישראל
פרופ' יוסף נוה
כתובות ארמיות ועבריות בבתי הכנסת העתיקים
סיכום הקתדרה: פרופ' יהושע בן־אריה
הזמנות ופרטים במשרד יד יצחק בן־צבי, טל. 2—02-39201

עיריית דימונה
מכרז פומבי 38/76
אספקת זבל אורגני ואדמת חמרה

עיריית דימונה מכריזה על קבלת הצעות לאספקת 1,600 קוב זבל אורגני בשנת 1976. כמו כן הצעות לאספקת 800 קוב אדמת חמרה בשנת 1976.
תנאי האספקה:
א. האספקה תבוצע במקומות שונים בעיר.
ב. החומר יתקבל רק אחרי בדיקה ע"י מנהל מחלקת הגינון.
ג. האספקה תבוצע בשלבים בהתאם לדרישות העיריה.
ד. האספקה תבוצע בהתאם לתקציב המאושר של העיריה.
ה. החומר יסופק תוך שבועיים מקבלת ההזמנה.
את ההצעות יש להגיש במעטפה סגורה בציון מס' המכרז אל מזכיר העיריה, בצירוף ערבות בנקאית בסך של 5.000 ל"י. ערבות אחרת לא תתקבל והצעה ללא ערבות לא תובא לדיון. התאריך האחרון להגשת הבקשות הוא יום שישי 12.11.76.
העיריה אינה מתחייבת להזמין את הזבל האורגני והאדמה החמרה אצל אותו הקבלן.
תנאי תשלום: 90 יום לאחר אישור החשבון על־ידי מנהל מחלקת הגנים.
אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא. רשאים להשתתף רק ספקים שימציאו אשור על נהול השבונות כדין.
עזבון לרדר — ראש העיר
ל' בתשרי תשל"ז — 24 באוקטובר 1976

למכירה
מתפרה מסודרת
על שטח 200 מ"ר + מגרש
לפנות טלפון 03-743746 בשעות הערב

בנק משכנתאות לישראל בע"מ
מציע למכירה
טפחות **בנצרת עלית**
דירה ברחוב יודפת 37
בת 4 חדרי שינה, חדר אורחים, מטבח כפול ושרותים כפולים.
הדירה בקומה שניה — הכניסה ממפלס הכביש.
ניתן לראות את הדירה לאחר תאום טלפוני עם סניפנו בנצרת עלית, טל': 065-55463.
הצעות בכתב יש להגיש למחלקת המשק ת"ד 93, ירושלים לא יאוחר מיום 5.11.76

אבד כלב קולי [לאסי]
יפהפה, ג'ינג'י עם צואר רחב לבן, בשכונת זיו נוה־שאנן בתאריך 22.10.76
המוצא היישר מתבקש לטלפן ל־04-235704
בערב — 04-660432
פרס רציני למוצא!

לוטו

מפעל הפיס

הודעה על מועד תחילת תוקפה של תכנית ההימורים „לוטו" מס' 1976/א ועל ביטולה של תכנית ההימורים „לוטו" מס' 1975/א

מפעל הפיס מודיע, כי תכנית ההימורים „לוטו" מס. 1976/א, שפורסמה בילקוט הפרסומים מס. 2257, מיום 21.9.76 בעמ' 2624, תיכנס לתוקפה ביום 3.11.76 והיא תחול על הגרלת ה„לוטו" מס. 45/76 ואילך.

בהתאם לכך, ובהתאם להוראות סעיף 39 לתכנית האמורה, תתבטל תכנית ההימורים „לוטו" מס. 1975/א, שפורסמה בילקוט הפרסומים מס. 2204, מיום 14.3.76 וב־2170 מיום 27.11.75, מיד לאחר קיומה של הגרלת ה„לוטו" מס. 44/76 שתתקיים ביום 2.11.76 אולם הוראותיה ימשיכו לחול על זכויות הנובעות מהשתתפות בכל הגרלת „לוטו" שקויימה לפני ביטולה, וכן על כל פעולה שיש לעשותה בעקבות או בקשר עם הגרלת „לוטו" כאמור או זכויות כאלה.

הודעה על ביטול תוקפם של הטפסים

ניתנת בזה הודעה, כי תוקפם של כל טפסי ה„לוטו" שהונפקו על ידינו לפני 3.11.76 מתבטל ביום 3.11.76 וכי מיום זה ואילך יונפקו טפסי „לוטו" חדשים. כל אדם שיש בידו טפסים מבוטלים יכול להחזירם לתחנות האיסוף ולקבל טופס חדש תמורת כל טופס מבוטל.

יצחק־אורן — יו"ר הדירקטוריון

פרטים על השינויים בתכנית הלוטו החדשה 1976/א במודעות.

מפעל הפיס

לסוחרי רהיטים
לחנויות נבחרות וליבואנים
שולחנות מאוניקס ושיש
קישוטים לבית מאוניקס
מציתים, מאפרות, קופסאות לסיגריות, מנורות וכו'.

חסכון עד 170% מהמכס ומס קניה
אמבר — מזמין אתכם לתצוגה ולפגישת הכרות במפעל, בין השעות 10.00—13.00 בכל יום רח' הבנאי 11 אזור התעשיה חולון (ליד טמפו)
טלפון זמני במפעל 853429
בערב למנהל המפעל 234191

מפעלי אוניקס בע"מ
המפעל הראשון בארץ לעיבוד אוניקס

דרוש
סוכן בלעדי
1. לאזור תל־אביב
2. לאזור חיפה
א. בעל נסיון וכושר ארגוני
ב. בעל אולם תצוגה.

DIRON•DIROT

בנתניה
באזורי יוקרה ברחובות לבונטין ויהודה הנשיא
דירות פאר
3 חדרים 220.000.-
4 חדרים 270.000.-
וכן דירות גג עם נוף לים בשלבי בנייה שונים
המבנה: מישנאל בע"מ — נפתלי לינדאור בע"מ
נתניה, הרצל 30, טל. 053-25195, 053-37425
כפר־סבא, ויצמן 66, טל. 052-32965

דירון•דירות

משרעות סטריאו במבחר גדול
אצלנו יותר זול
פוטו סטריאו פספרט ברחוב יהודה 8 תל־אביב

هكذا من الاصل

אלה הפרסים שיוגרלו בין הפותרים את חידון הסמלים של

שיופיע ביום ששי הבא 5.11.1976

"פיאט 127" ו"פיאט 128" הפרסים הראשיים!

מקרר הצלחה — שכבש את השוק הישראלי — תדיראן 400

2 אורגנים אלקטרוניים — מתנת יבואני KAWAI — ירושלים, אוסישקין 27; חיפה, שמריהו לוין 3; ת"א, דיזנגוף 125; הרצל 1

מכונת כביסה — מכונת הכביסה פאר תוצרת גרמניה מבית "סימנס" הקונצרן הנודע והמתקדם ביותר. שווק, אחריות ושרות ברחבי הארץ: סימנס ותדיראן

תנור אפיה — "נור-גז" סוכנים בלעדיים בישראל ישאמיל

מזגן אויר — תדיראן

מיטה זוגית כפרית מעץ אורן — עם מזרון "לילה-טוב" של "מפרי" מתנת "גאנז" מוביליה רח' הרצוג 61, "גאנז" — רח' שלומציון המלכה 6

אמישראגז — תנור חימום 20 CREST — חורף נעים עם מחממי אמישראגז

הובר — שואב אבק 667 — HOOVER

מצלמת מערכת רפלקס יפאנית — PETRI TTL

רדיאטור חשמלי ... תוצרת "פלדות" ... שיווק חב' זאב שמעון ... "ספר-חום"

סוף שבוע זוגי במלון הפאר RAMADA continental — רמדה קונטיננטל החדיש במלונות הפאר, תל-אביב, רח' הירקון 121, טלפון 296444

4 סטים עט ועפרון בצפוי זהב K 18 MADISON — מתנת Lotus — שירותי קניות מרוכזות העצמון 12 חולון, 845628

150 שוברי קניה 50 ל"י כ"א

מקרן raynox

אופני כושר יפניים

סוף שבוע זוגי במלון גולן טבריה — החדיש במלונות טבריה, טלפון 067-21901, 4 כוכבים ★★★★

תעודת שי 1000 ל"י לרכישת טפטים — מדגמים ביבוא בלעדי — הוגולדה, טפטים ושטיחים בלעדיים, רח' בן-יהודה 244, תל-אביב

תעודת שי 1000 ל"י לרכישת שטיח מקיר לקיר או לפי מידה — מחסן שטיחים מרכזי, תצוגה ומכירה סיטונאית, בני-ברק, רח' הקישון 44, טל. 826845

10 קולי... מצופי כרום ... דגם דובנסה ... חב' זאב שמעון בע"מ

שולחן כתיבה לנוער עם 5 מגירות — לילדים ונוער — יעקבברג — תצוגה ומכירה: מסלנט 11 ת"א

3 עגלות big bug — מתנת לטף בע"מ (סופז) שווק מוצרי תינוקות וילדים ת"א, הקישון 37, טל. 825424

2 כסאות נוח — מתנת "שושנה" בית הרושת הראשון בארץ לסולמות ורהיטי אלומיניום

סוף שבוע זוגי במלון גנרטון טבריה — המלון בעל 4 כוכבים ★★★★

brother מחשב כיס אלקטרוני עם זכרון

סוף שבוע זוגי במלון רקפת — פאר מלונות הגליל

חליפה לגבר — מתנת רשת בתי אופנה שיניצר — דיזנגוף 120, 125, 128 — הילטון ירושלים

10 סוודרים ממבחר מוצרי AVIVA — נציגים בלעדיים של יצרני האופנה הגדולים בעולם

10 מעמדים מודולאריים ... במבחר צבעים ... חב' זאב שמעון בע"מ

3 חליפות ג'ינס לילדים או לנוער — מתנת "יצירות אורפז" — לילינבלום 1, תל-אביב

5 זוגות מכנסי ג'ינס או סורלין לילד או לנוער — מתנת "יצירות אורפז" — רח' לילינבלום 1 ת"א

4 אוברול ג'ינס משתפלים לילד או לנוער — מתנת "יצירות אורפז" — רח' לילינבלום 1 ת"א

10 ארונות "פינתי" — עם 2 דלתות להרכבה-עצמית (10 גוונים לבחירה) "אימפקס" מוצרי עזר לבית בע"מ, טל. 908902, מוהליבר 16 פתח-תקוה

5 מערכות לשטיפת רצפות "מופ רודקס" "אימפקס" מוצרי עזר לבית בע"מ, מוהליבר 16 פתח-תקוה, טלפון 908902

20 פרסים — מתנת מגור — המחאות שי ע"ס 50 ל"י כ"א לרכישת אבזרי רכב ומתנות באחת מחנויות "מגור" ת"א — חיפה — ירושלים

2 מצברים לרכב פרטי תוצרת "מגור" — תעשיית מצברים באישור מכון התקנים

4 צמיגים רדיאליים למכוניות נוסעים — אל הקצה צאום קת — אליאנס

5 מגהצים ... AMAT המגהץ המדבר בעד עצמו ... אחריות ל-5 שנים ... רב' זאב שמעון

2 גלגלות דיג משוכללות — Mitchell

5 מזרני אויר PALMA לשפת-הים ולשינה בקמפינג

5 מיקרוסקופים S.N.S. אופטיים יפניים

5 תגורות בריאות Nakayama — התשובה היפנית למחושי גב

10 שוברי קניה 50 ל"י כל אחד — מתנת הרבין — הרשת הגדולה בישראל למכשירי כתיבה וציוד משרדי

ארון טלויזיה (בלי טלוויזיה) — רהיטי פיקס ובניו היסוד 1 יפו, מרכזים

5 מערכות בשמיות לטיפוח היופי מתנת ELISABETE ARDEN

5 חבילות שי עם מבחר מוצרי קוסמטיקה VITAMOL — מוצרי איכות שוויצריה

20 מעמד מוזיקה לתקליטים ... מתאים לכל מידה ... להרכבה עצמית ... רב' זאב שמעון

50 חבילות שי של עץ הזית

3 מכוניות "אוויס" לסוף שבוע* AVIS WE TRY HARDER! • כפוף לתקנון חברת השכרת רכב

5 דגמי Tonka — דגמי רכב עבודה וציוד מכני כבד — סוכנויות קופמן בע"מ

5 משחקי Fisher-Price Toys — הצעצועים הטובים בעולם עד גיל בי"ס — סוכנויות קופמן בע"מ

10 משחקי "דידקטה" משחקים חינוכיים — סוכנויות קופמן בע"מ

5 משחקי LEGO — סוכנויות קופמן בע"מ

10 מערכות צבעי ציור Talens — סוכנויות קופמן בע"מ

5 משחקי MATCHBOX דגמי מכוניות, מטוסים וטנקים — סוכנויות קופמן בע"מ

10 פעמון אלקטרוני לדלת ... תוצרת "אלדור" ... רב' זאב שמעון

טבעת זהב — מתנת תכשיטי תל-אביב מרטין וויס — תכשיטים מובחרים מתוצרת עצמית, פינסקר 67, תל-אביב

25 חליליות המפיצים "חלילית" — פ. גרינשפן ובניו בע"מ יצרנים ויבואנים של כלי נגינה, כפר השעון יפו טל. 822917

גיטרה RICARDO — המפיצים: "חלילית" פ. גרינשפן ובניו בע"מ יצרנים ויבואנים של כלי נגינה, כבר השעון יפו טל. 822917

4 זוגות נעלי "יגואר" המקורי של המגפר

4 זוגות נעל ספורט מעולה Sprint של המגפר

4 זוגות נעלי "קומנדו" המגפר

10 חבילות שי עם מבחר מוצרי בלו-בנד תלמה

100 חבילות אבקת כביסה "רד ריידר" — היחידה באישור מכון התקנים — הרד

10 עמעם אור המשרה בחדר אווירה לפי רצונך ... חב' זאב שמעון בע"מ

צילום סטודיו צבעוני בגודל 36 x 28 — A&P סטודיו אמריקאי לצילום, בן יהודה 128, ת"א

5 טוסטר ביצה — אמקא

10 מנורות חשמל המנורה הבטוחה מהתחשמלות!! בהשגחת מכון התקנים — אמקא

5 מגהצי אינפראקל — אמקא

GRILLUX — אמקא

מיבש שיער משוכלל כולל מברשת ועוד ממוצרי האיכות של אמקא

20 תבניות תבנית הפלא ההופכת כל טוסטר אמקא לתנור אפיה ובישול — אמקא

סנגלט מחמם מיטה חשמלי מפואר — סדין היצוא של אמקא

2 פלטות מגש מחום ממוצרי האיכות — אמקא

30 פרסי ביניים שבועיים

תנור חמום ביתי תוצרת A&G מסדרת תנורי A&G הידועים בטיבם. תנור VALINT או "אינפרא" מצפה אמאיל או "סופי" או תנור אמבטיה 1750W

יהלום אמיתי לבן נקי 10 נקודות — המרכז התיפאי ליהלומים — המרכז בא ממצא את המבחר הגדול ביותר לתכשיטים מזהב, יהלומים וכלי כסף בעיצוב אישי עצמי

מנורת שולחן מסידרת "אורלי 17" "אורלי 18" — שיווק חב' זאב שמעון בע"מ, שד' רוטשילד 18 ת"א

תיק ג'יימס בונד DIPLOMAT — מתנת ישראפלקס

4 עטי תליה PILOT — מתנת ישראפלקס

2 חבילות חוטי סריגה (10 כדורי צמר כ"א) vitalgo

6 מכונות גילוח עם סוללות

5 דגמי מכוניות CORGI JUNIORS

4 חולצות טריקו Wilson

5 ספרי ... ספרים ... ספרי ... מערי...